

کتابچه سومین همایش سالانه اقتصاد مقاومتی
شبکه تحلیلگران اقتصاد مقاومتی
بهمن ۱۳۹۵

پایش اقتصاد مقاومتی در سال ۱۳۹۵
چشم انداز سال ۱۳۹۶

اقتصاد مقاومتی

سومین همایش سالانه اقتصاد مقاومتی

بررسی عملکرد ۲۴ دستگاه، ۹ استان و ۳ سازمان در اقتصاد مقاومتی
به همراه چکیده مقالات و پایان نامه های ارائه شده در همایش

رهبر انقلاب

علی شاکر کرانی

رفیق مبارک

رهبر انقلاب:

علاج برون رفت از مشکلات کشور اقتصاد مقاومتی است

مهاکرانی

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

کتابچه سومین همایش سالانه اقتصاد مقاومتی

صاحب امتیاز: شبکه تحلیلگران اقتصاد مقاومتی

سر دبیر: محمد امینی رعیا

هیئت تحریریه: بهزاد بقایی، مسعود صباغی، امین محمودی، سپهر جلالی، وحید

عزیزی، محمد خادم، مهدی سروی، علیرضا خواجه

طراح جلد و صفحه آرا: سیدناصر کشاورز

با تشکر از: سردار نعمان غلامی رئیس سازمان بسیج سازندگی کل کشور، روابط

عمومی استانداری کرمان، روابط عمومی استانداری قم، روابط عمومی استانداری

کهگیلویه و بویراحمد، روابط عمومی استانداری چهارمحال و بختیاری، روابط

عمومی وزارت راه و شهرسازی، روابط عمومی، روابط عمومی صندوق نوآوری

و شکوفایی، روابط عمومی پالایشگاه شهید هاشمی نژاد

این کتابچه با استفاده از آمار منتشر شده تا نیمه دی ماه سال ۱۳۹۵ تهیه شده است.

بهمن ماه ۱۳۹۵

فهرست مطالب

فصل اول

اقتصاد مقاومتی

تاریخچه، اصول، سیاست ها، اقدامات و د کترین.....۵

فصل دوم

پایش اقتصاد مقاومتی در سال ۱۳۹۵

بررسی عملکرد ۲۴ دستگاه ۲۱

فصل سوم

پایش اقتصاد مقاومتی در سال ۱۳۹۵

گزارش اقدامات ۹ استان.....۱۴۷

فصل چهار

پایش اقتصاد مقاومتی در سال ۱۳۹۵

گزارش اقدامات ۳ سازمان.....۱۹۷

فصل پنجم

گزارش علمی سومین همایش سالانه اقتصاد مقاومتی

معرفی هیئت علمی، چکیده مقاله ها و پایان نامه ها.....۲۱۷

سخن سر دبیر

خدا را شاکریم که بار دیگر به ما قوت داد تا در مسیر اقتصاد مقاومتی که

به بیان رهبر انقلاب، عمل در آن مصداق عمل صالح است، قدم برداریم.

تحقق اقتصاد مقاومتی و پیاده سازی این الگو در کشور که کلید پیشرفت و

برون رفت از مشکلات اقتصادی است، نیازمند بلوغ جامعه اعم از مسئولین،

اساتید دانشگاهی، پژوهشگران و تحلیلگران اقتصادی، دانشجویان، دانش آموزان

و عموم مردم است. برای این مهم، ضروری است که تمام اقشار جامعه ابتدا

اقتصاد مقاومتی و مصادیق آن را فهم نموده و سپس مطالبه نمایند و همه افراد

به ویژه مسئولین، خود را موظف به اقدام و عمل در راستای آن بدانند.

شبکه تحلیلگران اقتصاد مقاومتی مفتخر است که به عنوان یک کانون تفکر

که تحلیل و بررسی مسائل مرتبط با اقتصاد مقاومتی و ترویج و پیگیری

پیشنهادهای منطبق بر آن را وظیفه خود می داند، نقش آفرینی در این زمینه

را از مسیرهای مختلف دنبال می نماید تا ان شاءالله به هدف خود یعنی

تبیین و تحقق اقتصاد مقاومتی در کشور نائل گردد.

یکی از ابزارهای شبکه برای دستیابی به این هدف، سومین همایش سالانه

اقتصاد مقاومتی است که با موضوع «پایش وضعیت اقتصاد مقاومتی در سال

۱۳۹۵ و چشم انداز سال ۱۳۹۶» در آستانه برگزاری قرار دارد و کتابچه پیش رو،

ویژه‌ی آن تهیه شده است.

این همایش، در ادامه‌ی برگزاری اولین و دومین همایش ملی اقتصاد مقاومتی

در اردیبهشت ماه و بهمن ماه سال ۱۳۹۱ که اثرگذاری قابل توجهی در

گفتمان سازی اقتصاد مقاومتی در کشور داشت، برگزار می شود و تبیین

علمی اقتصاد مقاومتی، نقد فراجناحی اقدامات و عملکرد دستگاه ها با رویکرد

اقتصاد مقاومتی و ارائه پیشنهادهای عملیاتی برای آینده جهت تحقق اقتصاد

مقاومتی، از جمله اهداف آن است؛ از امسال نیز به حول و قوه الهی، جهت

رصد و پایش سالانه اقتصاد مقاومتی در یک محفل علمی، بهمن ماه هر سال

برگزار خواهد شد.

در فصل اول این کتابچه که ویژه‌ی این همایش تهیه شده است، ضمن بیان

تاریخچه ظهور اقتصاد مقاومتی در کشور، دکترین اقتصاد مقاومتی مبتنی بر

اصول ۵ گانه، سیاست های کلی ۲۴ ماده ای و ۱۰ اقدام عملی پیشنهادی

توسط رهبر انقلاب تبیین می شود.

در فصل دوم، عملکرد ستاد فرماندهی اقتصاد مقاومتی و ۲۳ دستگاه صاحب

پروژه در اقتصاد مقاومتی بررسی می شود و ضعف ها و قوت های هر دستگاه

در این زمینه بیان می گردد. لازم به ذکر است که در جریان برگزاری این

همایش، یک تیم تحلیلگر متشکل از اعضای شبکه در تعامل با تحلیلگران

حوزه های مختلف، پایش عملکرد دستگاه ها در سال جاری مبتنی بر پروژه

های تعریف شده در ستاد فرماندهی اقتصاد مقاومتی را بر عهده داشت که

گزارش جامع تهیه شده در این فصل، حاصل تلاش دو ماهه‌ی این تیم است.

در این زمینه با دستگاه ها نیز ارتباطاتی برقرار شد اما عمده دستگاه ها،

مایل به همکاری و ارائه گزارش عملکرد خود در اقتصاد مقاومتی نبودند و لذا

منابع تحقیقاتی تیم مذکور، عمدتا از گزارش های رسمی و البته غیر پیوسته

منتشر شده در رسانه ها برآمده است.

در فصل سوم کتابچه، گزارش اقدامات ۹ استان در اقتصاد مقاومتی منتشر شده

است که ۴ استان اول به طور مستقیم و ۵ استان دوم به طور غیرمستقیم،

گزارش عملکرد خود را جهت انتشار در اختیار شبکه تحلیلگران اقتصاد

مقاومتی قرار دادند اما دیگر استان ها، در این زمینه به صورت مستقیم

گزارشی ارائه نمودند.

در فصل چهارم، ۳ سازمان به صورت داوطلبانه، گزارش اقدامات خود در تحقق

اقتصاد مقاومتی را جهت انتشار ارسال نمودند که این گزارش ها بدون دخل

و تصرف منتشر شده است.

در فصل پنجم و آخر این کتاب نیز گزارش علمی همایش اعم از معرفی

هیئت علمی و چکیده مقاله ها و پایان نامه هایی که در بررسی اولیه مورد

تایید قرار گرفتند، منتشر شده است.

به عنوان یک جمع بندی از بررسی های صورت گرفته تا پیش از همایش

باید گفت که نگاه به اقتصاد مقاومتی و تبیین آن، از دو منظر مدیریتی و

اقتصادی بایستی صورت پذیرد.

در توضیح این دو منظر باید گفت که ضروری است در کشور اقداماتی انجام

شود که ابتدا اقتصاد را به یک ثبات نسبی برساند؛ تلاش برای کاهش تورم،

ایجاد رشد اقتصادی و اصلاح بخش های مختلف کشور و انجام کارهای عقب

مانده، در این قسمت می گنجد. اما با انجام این اقدامات اقتصاد مقاومتی

محقق نشده است؛ بلکه اقتصاد مقاومتی زمانی محقق خواهد شد که

اقداماتی که ویژگی آن اضافه کردن عنصر مقاومت در برابر تکانه های داخلی

و خارجی به اقتصاد باشد، در کشور انجام شود.

بنابراین برای تحقق اقتصاد مقاومتی:

۱- از منظر مدیریتی بایستی مدیریت یکپارچه ای ایجاد شود تا فرآیند ایجاد

ثبات در اقتصاد و سپس انجام اقداماتی برای تحقق اقتصاد مقاومتی را با

ساماندهی همه قوای کشور، سریع و منظم پیگیری و سپس آن را ارزیابی و بر

آن نظارت نماید؛ ستاد فرماندهی اقتصاد مقاومتی از این جهت در کشور ایجاد

گردید که ضمن تلاش های انجام شده در آن که جای تشکر دارد، نیازمند

اصلاحاتی است.

۲- از منظر اقتصادی نیز بایستی اقداماتی که عنصر مقاومت در برابر تکانه

های داخلی و خارجی را به اقتصاد اضافه می نماید، طراحی شده و با یک

اجماع عمومی، همزمان با ایجاد ثبات در کشور پیگیری و اجرا شود؛ در این

زمینه نیز اقداماتی توسط دستگاه های مختلف انجام شده اما حجم آن کم

بوده و ضروری است بر آن همت بیشتری گذاشته شود.

امید است که تلاش همه کسانی که برای تحقق اقتصاد مقاومتی در کشور

فعال هستند، به ثمر نشسته و زمینه را برای آبادانی و پیشرفت جمهوری

اسلامی ایران فراهم نماید.

وَالَّذِينَ جَاهَدُوا فِينَا لَنَهْدِيَنَّهُمْ سُبُلَنَا

محمد امینی رعیا

۱۰ بهمن ۱۳۹۵

فصل اول

اقتصاد مقاومتی

تاریخچه، اصول، سیاست ها، اقدامات و دکترین

معرفی شبکه تحلیلگران اقتصاد مقاومتی

شبکه تحلیلگران اقتصاد مقاومتی، کانون تفکری است که با هدف تبیین و تحقق اقتصاد مقاومتی در کشور و با رویکرد

فراجناحی، به انجام فعالیت های تحلیلی- ترویجی در حوزه اقتصاد مقاومتی می پردازد.

این شبکه، برای تحقق هدف خود اقدامات زیر را انجام می دهد:

تحلیل وضعیت اقتصاد کشور و بررسی نسبت آن با اقتصاد مقاومتی

تبیین و تشریح مصادیق اقتصاد مقاومتی

نقد و بررسی اقدامات اقتصادی مسئولین از منظر اقتصاد مقاومتی

ارائه پیشنهادهای عملی جهت تحقق اقتصاد مقاومتی و پیگیری آن

خروجی های مختلف شبکه تحلیلگران اقتصاد مقاومتی اعم از گزارش های کارشناسی، یادداشت های تحلیلی، هفته نامه مسیر پیشرفت،

رصد اخبار و اقدامات استان ها و دستگاه ها، رصد تحلیل های اقتصاد مقاومتی، رصد اقتصاد بین الملل و ...، ضمن انتشار در سایت شبکه

که به نوعی تنها سایت خبری- تحلیلی مختص اقتصاد مقاومتی است، در قالب های مختلف در رسانه ها ترویج می شود؛ همچنین

پیشنهادهای شبکه در اصلاح امورات یا اجرای اقدامات اقتصادی، از طرق مختلف به دست مسئولین رسیده و پیگیری می شود.

مسیرهای ارتباط با شبکه

سایت: moqavemati.net

کانال تلگرام: [telegram.me/moqnet](https://t.me/moqnet)

تلفن تماس: ۰۲۱ - ۷۷۲۴۰۵۸۸

جهت همکاری با شبکه تحلیلگران اقتصاد مقاومتی با ما در تماس باشید.

پخش شد. بعد از همایش نیز در بخش های مختلف خبری صداوسیما، گزارش برگزاری این همایش انتشار یافت. همچنین برخی از خبرگزاری های خارجی از جمله رسانه های دولتی انگلیسی (بی بی سی) نیز به بازتاب و ارائه تحلیل های خود از برگزاری این همایش پرداختند و این اقدام جمهوری اسلامی ایران که همزمان با مذاکرات هسته ای و تشدید تحریم ها بود را اقدامی هوشمندانه در جهت تقویت اقتصاد برای مقابله با غرب خواندند.

علم و صنعت ایران در اردیبهشت ماه سال ۱۳۹۱، اولین همایش ملی اقتصاد مقاومتی را در کشور برگزار نمود.

در این همایش آقایان دکتر سعید جلیلی مسئول وقت تیم مذاکره کننده هسته ای، دکتر مسعود درخشان استاد دانشگاه علامه طباطبائی، دکتر غضنفری وزیر وقت صنعت، معدن و تجارت و دکتر محسن رضایی دبیر مجمع تشخیص مصلحت نظام سخنرانی نمودند.

همچنین در این همایش، نتایج مطالعات، تحقیقات و پیگیری های گروه های دانشجویی فعال در موضوع اقتصاد مقاومتی، در قالب مقالاتی با موضوعات نظام بانکی، مسکن، صنعت، تجارت، ارز، تولید، نفت و انرژی و ... ارائه گردید.

۴. بازتاب همایش در رسانه های داخلی و خارجی

تقارن این همایش با مذاکرات هسته ای و حضور مسئولان وقت کشور در آن، بازتاب بسیار گسترده ای در رسانه ها داشت؛ به طوریکه تا چند روز تمام رسانه های داخلی و خارجی به پوشش اخبار این همایش و تحلیل آن می پرداختند. همچنین بخشهای مهمی از همایش به صورت زنده از شبکه خبر و پرس تی وی

بخش اول

« تاریخچه اقتصاد مقاومتی »

در این بخش، تاریخچه اقتصاد مقاومتی از زمان آغاز این گفتمان تا امروز در هفت قسمت تشریح می شود.

۱. آغاز گفتمان اقتصاد مقاومتی

رهبر انقلاب طی دیداری که در شهریورماه سال ۱۳۸۹ با جمعی از کارآفرینان داشتند، برای اولین بار کلیدواژه اقتصاد مقاومتی را مطرح نمودند. ایشان در این دیدار فرمودند: از نظر نظام سلطه، گناه بزرگ ملت ایران این است که خودش را از زیر بار سلطه آزاد کرده؛ می خواهند مجازات کنند به خاطر این گناه، که چرا خودت را از زیر بار سلطه، ای ملت! آزاد کرده ای. این ملت راه را پیدا کرده. اصلاً محاسباتشان اشتباه است؛ نمی فهمند چه کار باید بکنند و چه کار دارند می کنند. خب، اما فشار می آورند؛ فشار اقتصادی از راه تحریم ها. ما باید یک اقتصاد مقاومتی واقعی در کشور به وجود بیاوریم. امروز کارآفرینی معناش این است.

۲. فعالیت های دانشجویان، اساتید و مسئولان در

این زمینه

در پی طرح این موضوع از سوی رهبر معظم انقلاب و همزمان با تشدید تحریم های نفتی، بانکی و تجاری غرب علیه جمهوری اسلامی ایران، جمعی از دانشجویان بسیجی در مقاطع کارشناسی، ارشد و دکتری در رشته های اقتصاد، مدیریت و سیاستگذاری، با همکاری تعدادی از اساتید و مسئولان خدوم کشور، همت خود را روی مطالعه پیرامون الگوی بومی اقتصاد جهت ارائه راهکارهایی به منظور مقاوم سازی آن گذاشتند.

۳. برگزاری اولین همایش ملی اقتصاد مقاومتی در کشور

عنايت و توجه رهبر معظم انقلاب به این حرکت دانشجویان، باعث شد شور و انگیزه مضاعفی جهت ادامه فعالیت ها در کار دمیده شود و دانشجویان دانشگاه های مختلف، حول محور اقتصاد مقاومتی تلاش های خود را برای مطالعه، پژوهش و مطالبه در این زمینه بیشتر نمایند. در پی این تلاش ها، این جمع دانشجویی با همکاری دانشکده مهندسی پیشرفت دانشگاه

نتایج این مطالعات، پژوهش ها و پیگیری ها، در دیداری که رهبر انقلاب در مردادماه سال ۱۳۹۰ با تشکل های دانشجویی داشتند، خدمت ایشان ارائه شد. آیت الله خامنه ای با اشاره به این فعالیت های دانشجویان، این حرکت را مفید و موثر دانستند و دانشجویان را به انجام چنین کارهایی تشویق نمودند: «یکی از دوستان اطلاع دادند که یک ستاد دانشجویی برای تحقیق در اقتصاد مقاومتی تشکیل شده. کار

۵. جریان سازی گفتمان اقتصاد مقاومتی در سطح کشور

پس از برگزاری این همایش و بازتاب رسانه‌ای گسترده‌ی آن و همچنین ارائه گزارشی از همایش خدمت رهبر انقلاب، موجی در زمینه‌ی اقتصاد مقاومتی در کشور به راه افتاد. آیت الله خامنه‌ای نیز در دیدارهایی که پس از این همایش با مسئولان نظام و فعالان اقتصادی و صنعتی و دانشجویان داشتند، ضمن تبیین ابعاد اقتصاد مقاومتی، تلاش برای پیاده‌سازی سیاست‌های مرتبط با آن را به طور جدی از ایشان مطالبه نمودند:

برای مثال ایشان در سوم مردادماه ۱۳۹۱ در دیدار با کارگزاران نظام فرمودند: «ما چند سال پیش «اقتصاد مقاومتی» را مطرح کردیم. همه‌ی کسانی که ناظر مسائل گوناگون بودند، می‌توانستند حدس بزنند که هدف دشمن، فشار اقتصادی بر کشور است ... مسئله‌ی اقتصاد مهم است؛ اقتصاد مقاومتی مهم است. البته اقتصاد مقاومتی الزاماتی دارد. مردمی کردن اقتصاد، جزو الزامات اقتصاد مقاومتی است ... به نظر ما طرح‌های «اقتصاد مقاومتی» جواب می‌دهد. همین مسئله‌ی سهمیه‌بندی بنزین که اشاره کردند، جواب داد ... مسئله‌ی مدیریت مصرف، یکی از ارکان اقتصاد مقاومتی است؛ یعنی مصرف متعادل و پرهیز از اسراف و تبذیر. هم دستگاه‌های دولتی، هم دستگاه‌های غیر دولتی، هم آحاد مردم و خانواده‌ها باید به این مسئله توجه کنند؛ که این واقعاً جهاد است. امروز پرهیز از اسراف و ملاحظه‌ی تعادل در مصرف، بلاشک در مقابل دشمن یک حرکت جهادی است؛ انسان می‌تواند ادعا کند که این اجر جهاد فی‌سبیل‌الله را دارد. یک بُعد دیگرِ این مسئله‌ی تعادل در مصرف و مدیریت مصرف این است که ما از تولید داخلی استفاده کنیم؛ ... کاهش وابستگی به نفت یکی دیگر از الزامات اقتصاد مقاومتی است.»

همچنین رهبر انقلاب در دیدار با جمعی از پژوهشگران و مسئولان شرکتهای دانش بنیان در تاریخ هشتم مردادماه سال ۱۳۹۱ فرمودند: «ما باید هر کدام نقش خودمان را بشناسیم و آن را ایفا کنیم. یکی از بخشهای ما، اقتصاد است و خاصیت اقتصاد در یک چنین شرائطی، اقتصاد مقاومتی است؛ یعنی اقتصادی که همراه باشد با مقاومت در مقابل کارشکنی دشمن، خباثت دشمن؛ دشمنانی که ما داریم. به نظر من یکی از بخشهای مهمی که می‌تواند این اقتصاد مقاومتی را پایدار کند، همین کار شماس‌ت؛ همین شرکتهای دانش‌بنیان است؛ این یکی از بهترین مظاهر و

یکی از مؤثرترین مؤلفه‌های اقتصاد مقاومتی است؛ این را باید دنبال کرد ... هم دانشگاه‌ها، هم دستگاه‌های دولتی، هم آحاد مردمی که خوشبختانه توانائی و استعداد این کار را دارند، چه از لحاظ علمی، چه از لحاظ توانائی‌های مالی، باید تلاش کنند مسئولیت زمان خود و مقطع تاریخی حساس خود را بشناسند و به آن عمل کنند. این که ما عرض کردیم «اقتصاد مقاومتی»، این یک شعار نیست؛ این یک واقعیت است.»

در دیداری دیگر با دانشجویان به تاریخ شانزدهم مردادماه ۱۳۹۱ ایشان فرمودند: «اقتصاد مقاومتی یعنی آن اقتصادی که به یک ملت امکان میدهد و اجازه میدهد که حتی در شرائط فشار هم رشد و شکوفائی خودشان را داشته باشند. این یک فکر است، یک مطالبه‌ی عمومی است. شما دانشجو هستید، استاد هستید، اقتصاددان هستید؛ بسیار خوب، با زبان دانشگاهی، همین ایده‌ی اقتصاد مقاومتی را تبیین کنید؛ حدودش را مشخص کنید؛ یعنی آن اقتصادی که در شرائط فشار، در شرائط تحریم، در شرائط دشمنی‌ها و خصومت‌های شدید میتواند تضمین کننده‌ی رشد و شکوفائی یک کشور باشد.»

۶. ابلاغ سیاست های کلی اقتصاد مقاومتی

بعد از گفتمان سازی اقتصاد مقاومتی در سطح کشور، در ۲۹ بهمن ماه سال ۱۳۹۲، رهبر معظم انقلاب سیاست های کلی اقتصاد مقاومتی را در ۲۴ ماده پس از مشورت با مجمع تشخیص مصلحت نظام تهیه و به رؤسای قوای سه گانه و رئیس مجمع تشخیص مصلحت نظام ابلاغ نمودند.

ایشان در جریان ابلاغ این سیاست ها فرمودند: «ایران اسلامی با استعداد‌های سرشار معنوی و مادی و ذخائر و منابع غنی و متنوع و زیرساخت‌های گسترده و مهم‌تر از همه، برخورداری از نیروی انسانی متعهد و کارآمد و دارای عزم راسخ برای پیشرفت، اگر از الگوی اقتصادی بومی و علمی برآمده از فرهنگ انقلابی و اسلامی که همان اقتصاد مقاومتی است، پیروی کند نه تنها بر همه مشکلات اقتصادی فائق می‌آید و دشمن را که با تحمیل یک جنگ اقتصادی تمام عیار در برابر این ملت بزرگ صف‌آرایی کرده، به شکست و عقب‌نشینی وا می‌دارد، بلکه خواهد توانست در جهانی که مخاطرات و بی‌اطمینانی‌های ناشی از تحولات خارج از اختیار، مانند بحران‌های مالی، اقتصادی، سیاسی و ... در آن رو به افزایش است، با حفظ دستاوردهای کشور در زمینه‌های

مختلف و تداوم پیشرفت و تحقق آرمان‌ها و اصول قانون اساسی و سند چشم‌انداز بیست ساله، اقتصاد متکی به دانش و فناوری، عدالت بنیان، درون‌زا و برون‌گرا، پویا و پیشرو را محقق سازد و الگوئی الهام‌بخش از نظام اقتصادی اسلام را عینیت بخشد. اکنون با مذاقه لازم و پس از مشورت با مجمع تشخیص مصلحت نظام، سیاست‌های کلی اقتصاد مقاومتی که در ادامه و تکمیل سیاست‌های گذشته، خصوصاً سیاست‌های کلی اصل ۴۴ قانون اساسی و با چنین نگاهی تدوین شده و راهبرد حرکت صحیح اقتصاد کشور به سوی این اهداف عالی است، ابلاغ می‌گردد. لازم است قوای کشور بی‌درنگ و با زمان‌بندی مشخص، اقدام به اجرای آن کنند و با تهیه قوانین و مقررات لازم و تدوین نقشه راه برای عرصه‌های مختلف، زمینه و فرصت مناسب برای نقش‌آفرینی مردم و همه فعالان اقتصادی را در این جهاد مقدس فراهم آورند تا به فضل الهی حماسه اقتصادی ملت بزرگ ایران نیز همچون حماسه سیاسی در برابر چشم جهانیان رخ نماید. از خداوند متعال توفیق همگان را در این امر مهم خواستارم.»

۷. نامگذاری سال ۱۳۹۵ به نام اقدام و عمل

رهبر معظم انقلاب به منظور انجام اقدامات سریع و ریشه ای در کشور به منظور تحقق اقتصاد مقاومتی و سیاست های کلی آن، به طوری که نتایج آن در عمل دیده شود و مردم آن را حس کنند، سال ۱۳۹۵ را به نام «اقتصاد مقاومتی، اقدام و عمل» نامگذاری و از دستگاه ها و مسئولان حرکت گسترده در این زمینه را مطالبه نمودند.

ایشان در بخشی از پیام نوروزی خود در این زمینه فرمودند: «امید‌هایی وجود دارد برای سال ۹۵. انسان به مجموعه‌ی اوضاع که نگاه میکند، امید‌هایی را مشاهده میکند. البته برای تحقق این امید‌ها باید تلاش کرد، باید کار شبانه‌روزی کرد و باید بی‌وقفه سعی و کوشش کرد. اصل قضیه این است که ملت ایران باید بتواند کاری بکند که خود را در مقابل تهدیدهای دشمنان و دشمنیهای آنها، از آسیب‌پذیری خارج کند. ما باید کاری کنیم که در مقابل تهدید دشمنان، آسیب‌پذیر نباشیم. آسیب‌پذیری را به صفر برسانیم. به گمان من مسئله‌ی اقتصاد در اولویت اول است. یعنی وقتی انسان نگاه میکند، در میان مسائل اولویت‌دار، از همه فوری‌تر و نزدیک‌تر، مسئله‌ی اقتصاد است. اگر به توفیق الهی، هم ملت و هم دولت و مسئولان

گوناگون، بتوانند در مسئله‌ی اقتصاد کارهای درست و بجا و متقن را انجام دهند، امید این هست که در مسائل دیگر، مثل مسائل اجتماعی، مثل آسیب‌های اجتماعی، مثل مسائل اخلاقی، مثل مسائل فرهنگی هم تأثیرگذار باشند. در مسئله‌ی اقتصاد، آن چیزی که مهم است و اصل است، مسئله‌ی تولید داخلی است؛ مسئله‌ی ایجاد اشتغال و رفع بیکاری است؛ مسئله‌ی تحرک و رونق اقتصادی و مقابله‌ی با رکود است؛ اینها مسائل مبتلابه مردم است؛ اینها چیزهایی است که مردم آنها را حس میکنند و مطالبه میکنند؛ و آمارها و اظهارات خود مسئولین هم نشان میدهد که این مطالبات مردم و این خواسته‌های مردم بجا و به‌مورد است. اگر ما بخواهیم مشکل رکود را حل کنیم، مشکل تولید داخلی را حل کنیم، بخواهیم مسئله‌ی بیکاری را حل کنیم، بخواهیم گرانی را مهار کنیم، علاج همه‌ی اینها در مجموعه‌ی مقاومت اقتصادی و اقتصاد مقاومتی گنجانده شده است. اقتصاد مقاومتی شامل همه‌ی اینها است. میشود با اقتصاد مقاومتی به جنگ بیکاری رفت؛ میشود به جنگ رکود رفت؛ میشود گرانی را مهار کرد؛ میشود در مقابل تهدیدهای دشمنان ایستادگی کرد؛ میشود فرصتهای بسیاری را برای کشور ایجاد کرد و از فرصتها استفاده کرد؛ شرطش این است که برای اقتصاد مقاومتی کار و تلاش انجام بگیرد. گزارشی که برادران ما در دولت به من دادند، نشان میدهد که کارهای وسیعی کرده‌اند؛ منتها این کارها کارهای مقدماتی است؛ کارهایی است در زمینه‌ی بخشنامه‌ها و دستور‌ها به دستگاه‌های مختلف؛ اینها کارهای مقدماتی است؛ اما آنچه که لازم است ادامه پیدا کند، عبارت است از اقدام کردن و عمل کردن و روی زمین، محصول کار را به مردم نشان دادن؛ این آن چیزی است که وظیفه‌ی ما است؛ که من ان‌شاء‌الله در سخنرانی شرحش را به آحاد ملت عزیزمان عرض خواهم کرد. بنابراین آنچه که من به عنوان شعار امسال انتخاب میکنم، عبارت است از «اقتصاد مقاومتی؛ اقدام و عمل». این، راه و جاده‌ی مستقیم و روشنی است به سمت آن چیزی که به آن احتیاج داریم. البته توقع نداریم که این اقدام و عمل، در ظرف یک سال همه‌ی مشکلات را حل کند؛ اما مطمئنیم که اگر چنانچه اقدام و عمل به صورت برنامه‌ریزی شده و درست انجام بگیرد، ما در پایان این سال آثار و نشانه‌های آن را مشاهده خواهیم کرد. از همه‌ی کسانی که در این راه تلاش کردند و تلاش میکنند، تشکر میکنم.»

”

بخش دوم

“

« اصول، سیاست ها و اقدامات عملی اقتصاد مقاومتی »

در این بخش ۵ اصل، ۲۴ ماده سیاست های کلی اقتصاد مقاومتی و ۱۰ اقدام

عملی بیان شده توسط رهبر انقلاب در ابتدای سال ۹۵ برای تحقق اقتصاد

مقاومتی بیان می شود.

۱- اصول اقتصاد مقاومتی

رهبر انقلاب در سخنرانی ابتدای سال ۱۳۹۳ در حرم مطهر رضوی (ع)

در خصوص اقتصاد مقاومتی دو نکته مهم بیان فرمودند:

۱- [اقتصاد مقاومتی] یک الگوی علمی متناسب با نیازهای کشور ما است اما منحصر به کشور ما هم نیست؛ یعنی بسیاری از کشورها، امروز با توجّه به این تکانه‌های اجتماعی و زیر و روشن‌دن‌های اقتصادی‌ای که در این بیست سی سال گذشته اتفاق افتاده است، متناسب با شرایط خودشان به فکر یک چنین کاری افتاده‌اند.

۲- [اقتصاد مقاومتی] بهترین راه حلّ مشکلات اقتصادی کشور است اما معنای آن این نیست که ناظر به مشکلات کنونی کشور است - که یک مقداری از آن مربوط به تحریم است، یک مقداری از آن مثلاً مربوط به غلط بودن فلان برنامه است - نه، این مال همیشه است. اقتصاد مقاومتی یعنی مقاوم‌سازی، محکم‌سازی پایه‌های اقتصاد؛ این چنین اقتصادی چه در شرایط تحریم، چه در شرایط غیر تحریم، بارور خواهد بود و به مردم کمک میکند.

همچنین ایشان در این سخنرانی، ۵ اصل مهم و اساسی اقتصاد مقاومتی را به شرح زیر ارائه فرمودند:

اصل ۱- درون‌زایی: [اقتصاد مقاومتی] درون‌زا است. یعنی از دل ظرفیتهای خود کشور ما و خود مردم ما میجوشد. رشد این نهال و این درخت، متّکی است به امکانات کشور خودمان؛ درون‌زا به این معنا است.

اصل ۲- برونگرایی: این اقتصاد مقاومتی به این معنا نیست که ما اقتصاد خودمان را محصور میکنیم و محدود میکنیم در خود کشور؛ با اقتصادهای جهانی تعامل دارد، با اقتصادهای کشورهای دیگر با قدرت مواجه میشود.

اصل ۳- مردم محوری: اقتصاد مقاومتی مردم‌بنیاد است. یعنی بر محور دولت نیست و اقتصاد دولتی نیست، اقتصاد مردمی است؛ با اراده‌ی مردم، سرمایه‌ی مردم، حضور مردم تحقّق پیدا میکند. دولتی نیست: به این معنا نیست که دولت در قبال آن مسئولیتی ندارد؛ چرا، دولت مسئولیّت برنامه‌ریزی، زمینه‌سازی، ظرفیت‌سازی، هدایت و کمک دارد. کار اقتصادی و فعالیت اقتصادی دستِ مردم است، مال مردم است؛ اما دولت - به‌عنوان یک مسئول عمومی - نظارت میکند، هدایت میکند، کمک میکند. آن جایی که کسانی بخواهند سوءاستفاده کنند و دست به فساد اقتصادی بزنند، جلوی آنها را میگیرد؛ آنجایی که کسانی

احتیاج به کمک دارند، به آنها کمک میکند. بنابراین آماده‌سازی شرایط، وظیفه‌ی دولت است؛ تسهیل میکند.

اصل ۴- دانش بنیانی: [اقتصاد مقاومتی] دانش‌بنیان است. یعنی از پیشرفتهای علمی استفاده میکند، به پیشرفتهای علمی تکیه میکند، اقتصاد را بر محور علم قرار میدهد؛ اینکه گفته میشود دانش‌محور، معنای آن این نیست که عناصر با تجربه‌ی صنعتگر یا کشاورز که در طول سالهای متمادی کارهای بزرگی را بر اساس تجربه انجام داده‌اند، اینها نقش ایفا نکنند؛ نخیر، نقش بسیار مهمّی هم به عهده‌ی اینها است.

اصل ۵- عدالت محوری: [اقتصاد مقاومتی] عدالت‌محور است. یعنی تنها به شاخصهای اقتصاد سرمایه‌داری - مثل رشد ملّی، تولید ناخالص ملّی - اکتفا نمیکند؛ در حالی که تولید ناخالص ملّی یک کشوری خیلی هم بالا میرود، اما کسانی هم در آن کشور از گرسنگی میمیرند! بنابراین شاخص عدالت - عدالت اقتصادی و عدالت اجتماعی در جامعه - یکی از شاخصهای مهم در اقتصاد مقاومتی است، اما معنای آن این نیست که به شاخصهای علمی موجود دنیا هم بی اعتنائی بشود؛ نخیر، به آن شاخصها هم توجّه میشود، اما بر محور «عدالت» هم کار میشود. عدالت در این بیان و در این برنامه به معنای تقسیم فقر نیست، بلکه به معنای تولید ثروت و ثروت ملّی را افزایش دادن است.

۲- سیاست های کلی اقتصاد مقاومتی

در تاریخ ۲۹ بهمن ماه سال ۱۳۹۲، سیاست های کلی اقتصاد مقاومتی در ۲۴ ماده با هدف تأمین رشد پویا و بهبود شاخص‌های مقاومت اقتصادی و دستیابی به اهداف سند چشم‌انداز بیست‌ساله و با رویکردی جهادی، انعطاف پذیر، فرصت ساز، مولد، درون‌زا، پیشرو و برون گرا به شرح زیر ابلاغ گردید:

۱- تأمین شرایط و فعال سازی کلیه امکانات و منابع مالی و سرمایه های انسانی و علمی کشور به منظور توسعه کارآفرینی و به حداکثر رساندن مشارکت آحاد جامعه در فعالیتهای اقتصادی با تسهیل و تشویق همکاری های جمعی و تأکید بر ارتقاء درآمد و نقش طبقات کم درآمد و متوسط ۲- پیشتازی اقتصاد دانش بنیان، پیاده سازی و اجرای نقشه جامع علمی کشور و ساماندهی نظام ملی نوآوری به منظور ارتقاء جایگاه جهانی کشور و افزایش سهم تولید و صادرات محصولات و خدمات دانش بنیان و دستیابی

به رتبه اول اقتصاد دانش بنیان در منطقه

۳- محور قرار دادن رشد بهره وری در اقتصاد با تقویت عوامل تولید، توانمندسازی نیروی کار ، تقویت رقابت پذیری اقتصاد، ایجاد بستر رقابت بین مناطق و استانها و به کارگیری ظرفیت و قابلیت های متنوع در

جغرافیای مزیت های مناطق کشور

۴- استفاده از ظرفیت اجرای هدفمندسازی یارانه ها در جهت افزایش تولید، اشتغال

و بهره وری، کاهش شدت انرژی و ارتقاء شاخص های عدالت اجتماعی

۵- سهم بری عادلانه عوامل در زنجیره تولید تا مصرف متناسب با نقش آنها در ایجاد ارزش به ویژه با افزایش سهم سرمایه انسانی از طریق ارتقاء آموزش - مهارت -

خلاقیت - کار آفرینی و تجربه

۶- افزایش تولید داخلی نهاده ها و کالاهای اساسی (بویژه در اقلام وارداتی) و اولویت دادن به تولید محصولات و خدمات راهبردی و ایجاد تنوع در مبادی تأمین کالاهای وارداتی با هدف کاهش وابستگی به کشورهای محدود و خاص

۷- تأمین امنیت غذا و درمان و ایجاد ذخایر راهبردی با تأکید بر افزایش کمی و کیفی تولید (مواد اولیه و کالا)

۸- مدیریت مصرف با تأکید بر اجرای سیاستهای کلی اصلاح الگوی مصرف و ترویج مصرف کالاهای داخلی همراه با برنامه ریزی برای ارتقاء کیفیت و رقابت پذیری در تولید.

۹- اصلاح و تقویت همه جانبه نظام مالی کشور با هدف پاسخگویی به نیازهای اقتصاد ملی، ایجاد ثبات در اقتصاد ملی و پیشگامی در تقویت بخش واقعی

۱۰- حمایت همه جانبه هدفمند از صادرات کالاها و خدمات به تناسب ارزش افزوده و با خالص ارز آوری مثبت از طریق:

• تسهیل مقررات و گسترش مشوق های لازم

• گسترش خدمات تجاری و ترانزیت و زیرساخت های مورد نیاز

• تشویق سرمایه گذاری خارجی برای صادرات

• برنامه ریزی تولید ملی متناسب با نیازهای صادراتی، شکل دهی بازارهای جدید و تنوع بخشی پیوندهای اقتصادی با کشورها به ویژه با کشورهای منطقه

• استفاده از سازوکار مبادلات تهاتری برای تسهیل مبادلات در صورت نیاز

• ایجاد ثبات رویه و مقررات در مورد صادرات با هدف گسترش پایدار سهم ایران در بازارهای هدف

۱۱- توسعه حوزه عمل مناطق آزاد و ویژه اقتصادی کشور به منظور انتقال فناوری های پیشرفته، گسترش و تسهیل تولید، صادرات کالاها و خدمات و تأمین نیازهای ضروری و منابع مالی از خارج

۲۱- افزایش قدرت مقاومت و کاهش آسیب پذیری اقتصاد از طریق :

• توسعه پیوندهای راهبردی و گسترش همکاری و مشارکت با کشورهای منطقه و جهان بویژه همسایگان

• استفاده از دیپلماسی در جهت حمایت از هدف های اقتصادی

• استفاده از ظرفیت های سازمان های بین المللی و منطقه ای

فصل اول | تاریخچه، اصول، سیاست ها، اقدامات و د کترین اقتصاد مقاومتی

۱۳- مقابله با ضربه پذیری درآمد حاصل از نفت و گاز از طریق :

• انتخاب مشتریان راهبردی

• ایجاد تنوع در روش های فروش

• مشارکت دادن بخش خصوصی در فروش

• افزایش صادرات گاز

• افزایش صادرات برق

• افزایش صادرات پتروشیمی

• افزایش صادرات فرآورده های نفتی

۱۴- افزایش ذخایر راهبردی نفت و گاز کشور به منظور اثرگذاری در بازار جهانی نفت و گاز و تأکید بر حفظ و توسعه ظرفیت های تولید نفت و گاز بویژه در میادین مشترک.

۱۵- افزایش ارزش افزوده از طریق تکمیل زنجیره ارزش صنعت نفت و گاز، توسعه تولید کالاهای دارای بازدی بهینه (براساس شاخص شدت مصرف انرژی) و بالا بردن صادرات برق ، محصولات پتروشیمی و فرآورده های نفتی با تأکید بر برداشت صیانتی از منابع

۱۶- صرفه جویی در هزینه های عمومی کشور با تأکید بر تحول اساسی در ساختارها، منطقی سازی اندازه دولت و حذف دستگاههای موازی و غیر ضرور و هزینه های زاید.

۱۷- اصلاح نظام درآمدهای دولت با افزایش سهم درآمدهای مالیاتی

۱۸- افزایش سالانه سهم صندوق توسعه ملی از منابع حاصل از صادرات نفت و گاز تا قطع وابستگی بودجه به نفت

۱۹- شفاف سازی اقتصاد و سالم سازی آن و جلوگیری از اقدمات، فعالیت ها و زمینه های فسادزا در حوزه های پولی، تجاری، ارزی و ...

۲۰- تقویت فرهنگ جهادی در ایجاد ارزش افزوده، تولید ثروت، بهره وری، کارآفرینی، سرمایه گذاری و اشتغال مولد و اعطای نشان اقتصاد مقاومتی به اشخاص دارای خدمات برجسته در این زمینه

۲۱- تبیین ابعاد اقتصاد مقاومتی و گفتمان سازی آن بویژه در محیط های علمی، آموزشی و رسانه ای و تبدیل آن به گفتمان فراگیر و رایج ملی

۲۲- دولت مکلف است برای تحقق سیاستهای کلی اقتصاد مقاومتی با هماهنگ سازی و بسیج پویای همه امکانات کشور، اقدامات زیر را معمول دارد:

• شناسایی و بکارگیری ظرفیت های علمی، فنی و اقتصادی برای دسترسی به توان آفندی و اقدامات مناسب

• مدیریت مخاطرات اقتصادی از طریق تهیه طرحهای واکنش هوشمند، فعال، سریع و بهنگام در برابر مخاطرات و اختلال های داخلی و خارجی

۲۳- شفاف و روان سازی نظام توزیع و قیمت گذاری و روزآمدسازی شیوه های نظارت بر بازار

۲۴- افزایش پوشش استاندارد برای کلیه محصولات داخلی و ترویج آن

اقدام ۸- مبارزه با فساد و قاچاق: با فساد مبارزه‌ی جدّی بشود، با ویژه‌خواری مبارزه‌ی جدّی بشود، با قاچاق مبارزه‌ی جدّی بشود؛ اینها دارد به اقتصاد کشور لطمه میزند و ضررش را مردم می‌برند. اگر ما در مقابل آن مجموعه‌ای که فرض بفرمایید با زدوبست‌هایی در زمینه‌ی مسائل اقتصادی ویژه‌خواری میکنند، خودشان را از امتیازات ویژه برخوردار میکنند و یا دچار فساد پولی و مالی و اقتصادی میشوند، سهل‌انگاری کنیم، قطعاً کشور ضرر خواهد کرد؛ نباید سهل‌انگاری بشود. قاچاق همین جور است؛ مانع قاچاق بشوند. باید با قاچاق، به‌معنای واقعی کلمه مبارزه کنند.

اقدام ۹- بهره‌وری انرژی: گفته می‌شود اگر ما بتوانیم بهره‌وری انرژی را ارتقا بدهیم، بالا ببریم و صرفه‌جویی کنیم، صد میلیارد دلار صرفه‌جویی خواهد شد؛ مبلغ کمی نیست، مبلغ زیادی است؛ این را جدّی بگیرند. البته شنیدیم این، مصوّبه‌ی مجلس هم هست؛ ارتقای بهره‌برداری از انرژی، مصوّبه‌ی مجلس شورای اسلامی است.

اقدام ۱۰- حمایت از صنایع کوچک و متوسط: الان چندین هزار کارگاه و کارخانه‌ی متوسط و کوچک در کشور هست؛ آن چیزی که در متن جامعه اشتغال ایجاد میکند، تحرّک ایجاد میکند و طبقات پایین را بهره‌مند میکند، همین صنایع کوچک و متوسط است؛ اینها را تقویت کنند و پیش ببرند.

نیاز دارد و در درجه‌ی اوّل مثلاً تولید است؛ مواظب باشند این پولی که وارد میشود، هدر نرود، از بین نرود، صرف خریدهای بی‌مورد، صرف کارهای بی‌جا، صرف اسرافها نشود.

اقدام ۵- دانش بنیان شدن بخشهای مهم کشور: بخش نفت و گاز یا بخش تولید موتور که برای خودرو، برای هواپیما، برای قطار، برای کشتی مورد استفاده است، این بخشهای حسّاس و مهم، دانش بنیان بشود. اینکه ما میگوییم اقتصاد دانش بنیان [این است]. جوانهای ما، دانشمندان ما نشان داده‌اند که میتوانند نوآوری کنند، میتوانند ما را از آن سطحی که در فناوری داریم بالاتر ببرند. مثلاً فرض کنید که سطح موتور خودرو را با یک پیشرفتی بالا برد که فرض کنیم مصرفش کم بشود، یا موتور قطار را به فلان شکل به‌وجود بیاورد؛ میتوانند. همین الان در کشور ما بنگاه‌های اقتصادی و تولیدی‌ای وجود دارند که کارهایی که آنها انجام میدهند و تولید میکنند، یا از مشابه خارجی‌اش بهتر است یا برابر آنها است؛ همین الان داریم؛ خوب اینها را باید تقویت کرد.

اقدام ۶- بهره‌برداری از سرمایه‌گذاری‌های گذشته: ما در گذشته روی بعضی از بخشها سرمایه‌گذاری کرده‌ایم؛ از آنها بهره‌برداری بشود و استفاده بشود. ما در زمینه‌ی نیروگاه‌سازی در کشور سرمایه‌گذاری خوبی کردیم؛ در زمینه‌ی پتروشیمی سرمایه‌گذاری خوبی کردیم. امروز کشور به نیروگاه احتیاج دارد، کشورهای دیگر هم به نیروگاه ارزانی که ما می‌سازیم احتیاج دارند. ما دیگر نرویم از بیرون نیروگاه بخریم وارد کنیم، یا افرادی بیاوریم برای ما نیروگاه درست کنند. این قسمتهایی که سرمایه‌گذاری شده است، برایش تلاش شده است و زحمت کشیده شده است، احیاء بشود و از آنها استفاده بشود.

اقدام ۷- انتقال فناوری در معاملات خارجی: در همه‌ی معاملات خارجی‌ای که ما انجام میدهیم، انتقال فناوری را شرط کنیم. فرض کنید اگر یک وسیله‌ای را یا یک شیء تولیدی جدیدی را میخواهند بخرند، تولیدشده را نخرند، بلکه آن شیء را با فناوری مخصوص خودش تهیه کنند و بیاورند؛ فناوری را داخل کشور کنند.

۳- اقدامات عملی اقتصاد مقاومتی

رهبر انقلاب در سخنرانی ابتدای سال ۱۳۹۵ در حرم مطهر رضوی (ع)، ۱۰ اقدام عملی جهت تحقق اقتصاد مقاومتی را به شرح زیر جهت اجرا توسط دولت و دستگاه‌های مرتبط پیشنهاد فرمودند:

اقدام ۱- شناسایی فعالیتهای و زنجیره‌های اقتصادی مزیت‌دار کشور و تمرکز بر آنها: بعضی از فعالیتهای اقتصادی در کشور اولویت دارد، اهمیت دارد، مثل مادر میماند و از آن، بابه‌ای متعدّد اقتصادی و تولیدی گشوده میشود؛ روی آنها بایست تمرکز کنند؛ آنها را باید شناسایی کنند و نقشه‌ی راه را مشخص کنند و تکلیف همه را معلوم بکنند.

اقدام ۲- احیا کردن تولید داخلی: امروز حدود شصت درصد از امکانات تولید ما معطل است، تعطیل است؛ بعضی‌ها به کمتر از ظرفیت کار میکنند، بعضی‌ها کار نمیکنند؛ بایستی ما تولید را زنده کنیم، تولید را احیاء کنیم.

اقدام ۳- خریدهای خارجی ما، قدرت تولید داخلی ما را تضعیف نکند: فرض بفرمایید ما میخواهیم مثلاً هواپیما وارد بکنیم یا خریداری بکنیم؛ به ما گفته میشود -خود مسئولین دولتی میگویند- که اگر چنانچه فلان درصد از این قیمت را ما در صنایع داخلی هواپیما سرمایه‌گذاری کنیم، بیشتر از آنکه از خارج بخریم استفاده خواهیم کرد و تولید داخلی هم رشد پیدا میکند. اینکه ما همه‌چیز را از خارج وارد کنیم و نگاه نکنیم که این خرید ما، این واردات ما چه بلایی سر تولید داخلی می‌آورد خطا است؛ پس بنابراین در خریده‌ها کاری کنیم که تولید داخلی تضعیف نشود.

اقدام ۴- مدیریت منابع مالی که از بانک‌ها و مراکز خارجی به کشور وارد می‌شود: ما پولهایی داریم در خارج از کشور؛ [مثلاً] نفت فروخته‌ایم، پولش را به ما نداده‌اند. وقتی که این پولهای موجود ما در خارج که حالا هر چند ده میلیاردی که هست برگشت، در مصارفی به کار نرود که این پول هدر بشود. این پولی است که وارد کشور میشود، کشور

« الگوی اقتصاد مقاومتی »

دکترین اقتصادی جمهوری اسلامی ایران

در این بخش بر اساس اصول ۵ گانه، سیاست های کلی ۲۴ ماده ای و ۱۰ اقدام عملی

پیشنهاد شده توسط رهبر انقلاب برای تحقق اقتصاد مقاومتی، دکترین اقتصاد مقاومتی به

عنوان یک الگوی منسجم در ۸ بخش و ۴۰ زیربخش ارائه می گردد.

مقدمه

اقتصاد مقاومتی، الگویی اقتصادی است که در آن سازوکارها و سیاست های اقتصادی به نحوی طراحی و اجرا شود که در برخورد با تکانه های محیط داخلی و خارجی، سیستم اقتصادی انعطاف پذیر عمل کرده و بتواند به اهداف خود اعم از رشد اقتصادی پایدار، برقراری عدالت اقتصادی، کاهش وابستگی اقتصادی و افزایش توان رقابت پذیری جهانی برسد.

بر اساس اسناد و مباحث رسمی موجود در الگوی اقتصاد مقاومتی عبارت از ۵ اصل اساسی، ۲۴ ماده سیاست های کلی و ۱۰ اقدام عملی پیشنهادی رهبر انقلاب، این الگو را می توان در ۸ بخش و ۴۰ زیربخش دسته بندی کرد.

این ۸ بخش عبارتند از دولت و بودجه، نظام مالی، تولید داخلی، نفت و انرژی، تجارت خارجی، امنیت اقتصادی، مدیریت اقتصادی و گفتمان سازی. ۷ بخش اول به طراحی سیستم اقتصادی و سازوکارهای مرتبط با آن پرداخته و بخش آخر تحت عنوان گفتمان سازی، نحوه بسط و گسترش این الگو در لایه های مختلف اجتماعی به منظور تبیین و تکمیل آن را تشریح می نماید.

در ادامه این ۸ بخش و زیربخش های آن مورد بررسی قرار گرفته است.

بخش اول: دولت و بودجه

یکی از مسائل مهم که مکاتب مختلف اقتصادی به آن پرداخته

اند، نقش دولت در اقتصاد است. در حالت حداکثری، اندیشه های

اقتصادی نقش برنامه ریزی و مدیریت متمرکز اقتصاد را برای دولت قائل شده اند؛ در حالت حداقلی نیز دولت باید از اقتصاد خارج شده و هیچگونه دخالتی در امور اقتصادی نداشته باشد.

به تناسب وظایف دولت در اقتصاد، هزینه ها و درآمدهایی نیز برای دولت ها وجود دارد که بایستی به بهترین شکل مدیریت شود تا دولت و اقتصاد را به اهداف خود برساند.

در الگوی اقتصاد مقاومتی، می توان ۳ مورد مرتبط با نقش دولت در اقتصاد و بازطراحی مجدد آن در الگوی اقتصاد مقاومتی و همچنین مدیریت هزینه ها و درآمدهای دولت را استخراج نمود. این موارد در ادامه توضیح داده شده است:

۱- نقش دولت: اینکه دولت چگونه در اقتصاد ورود داشته باشد، مسئله مهمی است که در اصل ۳ اقتصاد مقاومتی به آن اشاره

شده است. بر این اساس، نقش آفرینی دولت و نهادهای حاکمیتی در برنامه ریزی، زمینه سازی، ظرفیت سازی، هدایت، کمک، تسهیل گری و نظارت در اقتصاد و خروج از تصدی گری و انجام امور غیرحاکمیتی، به عنوان نقش دولت در الگوی اقتصاد مقاومتی مدنظر است.

۲- درآمدهای دولت: مدیریت درآمدهای دولت با توجه به نقشی که در اقتصاد دارد، از مواردی است که در ماده ۱۷ و ۱۸ سیاست های کلی اقتصاد مقاومتی به آن اشاره شده است. افزایش سهم مالیات از درآمدهای دولت و کاهش وابستگی بودجه به درآمدهای حاصل از نفت و گاز، در این حوزه مدنظر است.

۳- هزینه های دولت: مدیریت هزینه های دولت با توجه به نقشی که در اقتصاد دارد، از مواردی است که در ماده ۱۶ سیاست های کلی اقتصاد مقاومتی به آن اشاره شده است. کاهش هزینه های عمومی دولت و کشور و همچنین اصلاح ساختار و اندازه دولت و نهادهای حاکمیتی و کوچک سازی آن، در این حوزه مدنظر است.

بخش دوم: نظام مالی

نظام مالی از بانک، بورس، بیمه، صندوق های اعتباری و ضمانتی و نهادهای سیاستگذار و حاکمیتی در این حوزه تشکیل می شود. این نظام یکی از مهمترین نقش ها را در اقتصاد بر عهده دارد چرا که تعامل میان بازار پولی و بازار کالا (حقیقی) را در اقتصاد مدیریت می کند. هر چه این نظام هماهنگ تر کار کند و کارآمدتر باشد، منابع مالی به نحو بهتری به تولید و فضای حقیقی اقتصاد تخصیص یافته و در نتیجه، اقتصاد با سرعت بیشتری رو به جلو حرکت می کند.

در الگوی اقتصاد مقاومتی، می توان ۳ مورد مرتبط با نظام مالی و اصلاح آن با توجه به الگوی اقتصاد مقاومتی استخراج نمود که اجرای آنها، به ایجاد نظام مالی مدنظر در اقتصاد مقاومتی منجر خواهد شد. این موارد در ادامه توضیح داده شده است:

۱- بانک: بانک یکی از جریان های اصلی اقتصاد است که وظیفه دارد منابع را از طریق سپرده های مردمی تجهیز نموده و در اختیار متقاضیان در حوزه تولید و بازرگانی قرار دهد. موارد مرتبط با بانک و نظام بانکی، در ماده ۹ و ۱۹ سیاست های کلی اقتصاد مقاومتی مورد توجه قرار گرفته است. اصلاح نظام بانکی کشور و ایجاد شفافیت اطلاعاتی در آن در تعامل با بازار سرمایه و نظام بیمه با هدف پاسخگویی به نیازهای اقتصاد ملی و ایجاد ثبات اقتصادی برای تقویت بخش واقعی، موضوع این بخش است.

۲- بورس: بورس نهادی است که باید تامین مالی بلندمدت تولید را بر عهده داشته باشد و بتواند منابع عمومی را به صورت مستقیم با کمترین هزینه به بخش واقعی اقتصاد برساند. موارد مرتبط با بورس و نهادهای مرتبط، در ماده ۹ سیاست های کلی اقتصاد مقاومتی مورد توجه قرار گرفته است. اصلاح بازار سرمایه کشور در تعامل با نظام بانکی و بیمه ای با هدف پاسخگویی به نیازهای اقتصاد ملی و ایجاد ثبات اقتصادی برای تقویت بخش واقعی، موضوع این بخش است.

۳- بیمه و ضمانت: نهادهای بیمه ای و ضمانتی در کشور این نقش را برعهده دارند که ریسک تولیدکنندگان، مصرف کنندگان و سرمایه گذاران را کاهش داده و تقاضای پولی ایشان را مدیریت و تسهیل نمایند. موارد مرتبط با بیمه و ضمانت، در ماده ۹ سیاست های کلی اقتصاد مقاومتی مورد توجه قرار گرفته است. اصلاح نظام بیمه ای و ضمانت کشور در تعامل با نظام بانکی و بازار سرمایه با هدف پاسخگویی به نیازهای اقتصاد ملی و ایجاد ثبات اقتصادی برای تقویت بخش واقعی، موضوع این بخش است.

بخش سوم: تولید داخلی

ایجاد و تقویت توانایی در کشور برای تولید کالاها و خدمات متعدد، اقدامی است که منجر به افزایش رقابت پذیری، پایداری و رشد اقتصاد خواهد شد. بنابراین استفاده از همه ظرفیت های کشور در حمایت از تولید داخلی، یکی از مهمترین راهبردهای اقتصادی است. در الگوی اقتصاد مقاومتی، می توان ۱۰ مورد مرتبط با تولید داخلی در الگوی اقتصاد مقاومتی استخراج نمود که نشان از اهمیت این بخش دارد. این موارد در ادامه توضیح داده شده است:

۱- مردم محوری: یکی از مواردی که موجب افزایش ظرفیت و توان تولید داخلی خواهد شد، استفاده از ظرفیت مردم و نقش آفرینی مردم است. این مهم در اصل ۳ اقتصاد مقاومتی و ماده ۱ سیاست های کلی اقتصاد مقاومتی مورد اشاره قرار گرفته است. طراحی سازوکارها، فراهم کردن شرایط و امکانات، تسهیل گری و تامین منابع مالی برای نقش آفرینی مردم در حوزه های مختلف اقتصادی اعم از تولید، سرمایه گذاری و کارآفرینی، در این حوزه مدنظر است.

۲- دانش بنیان: دانش بنیان کردن بخش های مختلف اقتصاد و ایجاد ارزش افزوده اقتصادی از طریق دانش به جای منابع دیگر تولید، در ایجاد پایداری و رشد و تعالی اقتصادی موثر است. این مهم در اصل ۴ اقتصاد مقاومتی، ماده ۲ سیاست های کلی و اقدام ۵ اقتصاد مقاومتی مورد اشاره قرار گرفته است. پیاده سازی و اجرای نقشه جامعه علمی کشور، ساماندهی نظام ملی نوآوری، افزایش سهم تولید و صادرات محصولات و خدمات دانش بنیان و همچنین بالابردن سطح فناوری کشور با دانش بنیان کردن بخش های مهم اقتصادی موضوع این بخش است.

۳- ظرفیت های داخلی: استفاده از تمامی ظرفیت های داخلی و جلوگیری از به حاشیه رفتن آن ها، در ایجاد توانمندی برای تولید داخلی ضروری است. این مهم در اصل ۱ و ماده ۲۲ سیاست های کلی مورد اشاره قرار گرفته است. شناسایی، به کارگیری و حمایت از ظرفیت های داخلی و درونزای کشور از جمله صنایع دریایی، هوایی، دارویی، حمل و نقل، ترانزیت، گردشگری و ... به منظور افزایش درآمد و اشتغال و همچنین افزایش توان آفندی کشور، در این حوزه مدنظر است.

۴- صنایع کوچک و متوسط: صنایع کوچک و متوسط به عنوان خط مقدم اقتصاد و تولید داخلی کشور که در متن جامعه اشتغال ایجاد می کند، مطرح است. حمایت از این صنایع به صورت عام در اقدام ۲ و به صورت خاص در اقدام ۱۰ اقتصاد مقاومتی مورد اشاره قرار گرفته

است. حمایت از صنایع کوچک و متوسط، احیای ظرفیت های تولیدی و تقویت آن، در این حوزه مدنظر است.

۵- پیشبران های اقتصادی: حمایت از صناعی که می توانند نقش لوکوموتیو اقتصادی را ایفا نموده و دیگر صنایع و تولیدات کشور را به حرکت درآورند، در توانمند کردن تولید داخلی حائز اهمیت است. این مهم در اقدام ۱ اقتصاد مقاومتی مورد اشاره قرار گرفته است. شناسایی و حمایت از فعالیت های اقتصادی مادر و اولویت دار از جمله بخش مسکن، به منظور به حرکت درآوردن دیگر بخش های تولیدی کشور، در این حوزه مدنظر است.

۶- زنجیره تامین: زنجیره تامین از تهیه مواد اولیه گرفته تا فروش، نهادی است که در ایجاد تسهیل برای تولیدات داخلی موثر است و نقش اثرگذاری دارد. در ماده ۵ و ۲۳ سیاست های کلی اقتصاد مقاومتی به این مهم اشاره شده است. طراحی زنجیره تولید تا مصرف به منظور سهم بری عادلانه عوامل زنجیره متناسب با نقش آنها در ایجاد ارزش و همچنین ایجاد شفافیت در نظام توزیع و قیمت گذاری محصولات و نظارت هدفمند بر بازار، موضوع این بخش است.

۷- بهره وری و کیفیت: افزایش بهره وری در فرآیند تولید و همچنین افزایش کیفیت محصولات تولیدی، در افزایش پایداری و رقابت پذیری اقتصاد نقش حائز اهمیتی دارد. در ماده ۳ و ۸ و ۲۴ سیاست های کلی اقتصاد مقاومتی به این مهم اشاره شده است. رشد بهره وری در اقتصاد با تقویت عوامل تولید، ارتقای کیفیت تولید و افزایش پوشش استاندارد برای کلیه محصولات داخلی، در این حوزه مدنظر است.

۸- آمایش سرزمین: طراحی نقشه تولیدی کشور مبتنی بر شرایط مناطق مختلف، منجر به صرفه جویی در منابع و افزایش بازدهی تولید می شود. این مهم در ماده ۳ سیاست های کلی اقتصاد مقاومتی مورد اشاره قرار گرفته است. شناسایی مزیت های اقتصادی مناطق مختلف کشور و به کارگیری و استفاده از آنها، در این حوزه مدنظر است.

۹- مدیریت مصرف: استفاده مردم از تولیدات داخلی به جای تولیدات خارجی، حمایتی بی بدیل از تولید است؛ با این حال مصرف بی رویه و خارج از الگوی صحیح مواد اولیه، واسطه ای و مصرفی، تولیدات داخلی را با مشکل مواجه می کند. ماده ۸ سیاست های کلی اقتصاد مقاومتی به این مهم پرداخته است. مدیریت مصرف با اجرای سیاست های کلی اصلاح الگوی مصرف و ترویج مصرف تولیدات داخلی، موضوع این بخش است.

۱۰- فرهنگ سازی: فرهنگ کار و کارآفرینی در جامعه بایستی محترم شمرده شده و ارج نهاده شود تا تولیدکنندگان داخلی، انگیزه بیشتری

داشته باشند و مردم نیز به سمت ایجاد مشاغل تولیدی حرکت کنند.

ماده ۲۰ سیاست های کلی اقتصاد مقاومتی به این مهم اشاره دارد.

گسترش فرهنگ تولید ثروت، بهره وری، کارآفرینی و اشتغال مولد، در این حوزه مدنظر است.

بخش چهارم: نفت و انرژی

یکی از ظرفیت های خدادادی اقتصاد کشور، منابع طبیعی و توان تولید انرژی های مختلف از جمله نفت، گاز و برق است. استفاده صحیح از این ظرفیت که کشورهای زیادی از آن بی بهره اند، منجر به رشد و شکوفایی قابل توجه اقتصاد می شود؛ در مقابل استفاده نادرست از آن، اقتصاد کشور را در حالت ناپایدار قرار می دهد و منجر به شرایطی مشابه رکود تورمی در دوره های مختلف می شود. در الگوی اقتصاد مقاومتی، می توان ۵ مورد مرتبط با حوزه نفت و انرژی در الگوی اقتصاد مقاومتی استخراج نمود که به تشریح این حوزه پرداخته و موارد مهم در این زمینه را گوشزد نموده است. این موارد در ادامه توضیح داده شده است:

۱- نفت و گاز: نفت و گاز از منابع طبیعی اصلی کشور است که بایستی به درستی استخراج شده و از درآمدهای آن در جهت افزایش قدرت اقتصادی و ثروت آفرینی استفاده شود. در ماده ۱۳ و ۱۴ سیاست های کلی اقتصاد مقاومتی به این مهم اشاره شده است. افزایش ذخایر راهبردی نفت و گاز و توسعه ظرفیت های تولید به ویژه در میادین مشترک و همچنین حراست از پایداری درآمدهای نفتی و گازی با انتخاب مشتریان راهبردی، ایجاد تنوع در روش های فروش و مشارکت دادن بخش خصوصی در فروش، در این حوزه مدنظر است.

۲- پتروشیمی و فرآورده های نفتی: ایجاد ارزش افزوده بر منابع طبیعی کشور، درآمدزایی از این نعمت های خدادادی را افزایش داده و منجر به افزایش اشتغال و رشد اقتصادی می شود. در ماده ۱۳ و ۱۵ سیاست های کلی اقتصاد مقاومتی به این مهم اشاره شده است. افزایش تولید و صادرات پتروشیمی و فرآورده های نفتی به منظور افزایش ارزش افزوده حاصل از نفت و گاز و همچنین تکمیل زنجیره ارزش آن، در این حوزه مدنظر است.

۳- برق و نیروگاه: استفاده از ظرفیت نیروگاهی کشور در تولید برق و صادرات آن، در حوزه انرژی کشور حائز اهمیت است. این مهم در ماده ۱۳ و ۱۵ سیاست های کلی اقتصاد مقاومتی و اقدام ۶ اقتصاد مقاومتی مورد اشاره قرار گرفت است. افزایش صادرات برق و استفاده از ظرفیت های داخلی به ویژه در حوزه نیروگاه سازی، موضوع این بخش است.

۴- هدفمندی یارانه ها: طرح بزرگ هدفمندی یارانه با هدف کاهش مصرف انرژی کشور و واقعی سازی قیمت آن و همچنین توزیع عادلانه این ثروت اجرا شد. با این حال ادامه این طرح در رسیدن کامل به اهداف خود نیازمند اصلاح آن است. این مهم در ماده ۴ سیاست های کلی اقتصاد مقاومتی مورد اشاره قرار گرفته است. استفاده از ظرفیت اجرای طرح هدفمندسازی یارانه ها و تکمیل و بهبود آن در جهت افزایش تولید، اشتغال، بهره وری، کاهش شدت انرژی و ارتقای شاخص های اجتماعی، موضوع این بخش است.

۵- بهره وری انرژی: بهره ور کردن تولید و مصرف انرژی در همه حوزه ها، ظرفیت صرفه جویی بسیار بالایی را در کشور ایجاد می نماید. این مهم در ماده ۱۵ سیاست های کلی اقتصاد مقاومتی و اقدام ۹ اقتصاد مقاومتی مورد اشاره قرار گرفته است. توسعه تولید کالاهای داری بازدهی بهینه بر اساس شاخص شدت مصرف انرژی و ارتقای بهره وری انرژی در همه حوزه ها، موضوع این بخش است.

بخش پنجم: تجارت خارجی

تجارت خارجی به عنوان مهمترین بستر تعامل اقتصادی کشور با دیگر کشورها، نیازمند طراحی هوشمندانه است؛ در واقع طراحی رژیم تجاری کشور بر اساس الگوی اقتصاد مقاومتی به این معنا که تعاملات تجاری با چه کشورهایی، در چه محصولاتی، در چه سطحی و با چه سیاست هایی باید انجام شود، بسیار مهم و موثر است و منجر به افزایش قدرت اقتصادی کشور و پایداری اقتصادی می گردد.

در الگوی اقتصاد مقاومتی، ۷ مورد مرتبط با تجارت خارجی مورد توجه قرار گرفته است. این موارد در ادامه توضیح داده شده است:

۱- رژیم تجاری: طراحی رژیم تجاری کشور به صورت هوشمندانه، تعاملات اقتصادی کشور با دیگر کشورها را مدیریت می کند. در اصل ۲ اقتصاد مقاومتی و ماده ۶ و ۱۲ سیاست های کلی اقتصاد مقاومتی به این مهم اشاره شده است. طراحی رژیم تجاری کشور با ایجاد تنوع در مبادی تامین کالاهای وارداتی و صدور کالاهای صادراتی به منظور کاهش وابستگی به کشورهای محدود و خاص و توسعه پیوندهای راهبردی با کشورها به ویژه کشورهای منطقه، موضوع این بخش است.

۲- صادرات و سیاست های حمایتی: صادرات موتور محرک تولید داخلی است که باید تحت حمایت قرار گیرد؛ اما این حمایت بایستی هوشمندانه و توانبخش باشد. در ماده ۱۰ سیاست های کلی اقتصاد مقاومتی به این مهم اشاره شده است. حمایت هدفمند از

صادرات به تناسب ارزش افزوده و خالص ارزآوری مثبت با تسهیل مقررات و ثبات رویه در قانونگذاری، سیاست های تشویقی، گسترش خدمات تجاری و تامین زیرساختهای مورد نیاز و همچنین شکل دهی بازارهای جدید صادراتی به ویژه در منطقه، موضوع این بخش است. ۳- قراردادهای خارجی: مدیریت قراردادهای تجاری و اقتصادی کشور با دیگر کشورها به گونه ای که منجر به افزایش قدرت اقتصادی و ارزش افزوده برای ظرفیت های داخلی گردد، جهت کاهش وابستگی اقتصادی و افزایش توانمندی های داخلی ضروری است. در ماده ۱۰ سیاست های کلی اقتصاد مقاومتی و اقدام ۳ و ۷ اقتصاد مقاومتی به این مهم اشاره شده است. برنامه ریزی برای سرمایه گذاری خارجی با هدف صادرات و استفاده از فرصت خریدها و معاملات خارجی برای حمایت از تولید داخلی و با شرط انتقال فناوری ضمن آن، موضوع این بخش است.

۴- مناطق آزاد و ویژه: مناطق آزاد و ویژه اقتصادی، یکی از ظرفیت های گسترش تجارت خارجی در کشور است که بایستی به بهترین شکل در جهت افزایش قدرت اقتصادی مورد استفاده قرار گیرند. در ماده ۱۱ سیاست های کلی اقتصاد مقاومتی به این مهم اشاره شده است. توسعه حوزه عمل مناطق آزاد و ویژه اقتصادی با هدف انتقال فناوری های پیشرفته و گسترش و تسهیل تولید و صادرات کالا و خدمات و تامین نیازهای ضروری و منابع مالی از خارج کشور، موضوع این بخش است.

۵- ارز خارجی: مدیریت عرضه و تقاضای ارز خارجی و کاهش وابستگی به ارزهای خاص از جمله دلار و یورو، اقدام مهمی در جهت کاهش وابستگی تجاری و اقتصادی است. در ماده ۱۰ سیاست های کلی اقتصاد مقاومتی و اقدام ۴ اقتصاد مقاومتی، به این مهم اشاره شده است. استفاده از سازوکارهایی از جمله مبادلات تهاتری برای کاهش نیاز به ارز در تجارت و ایجاد شفافیت در حوزه ارزی کشور، موضوع این بخش است.

۶- شفافیت تجاری: ایجاد شفافیت در فرآیندهای تجاری کشور، علاوه بر جلوگیری از فساد منجر به برنامه ریزی صحیح و گسترش رقابت پذیری و تسریع در امور تجاری می گردد. در ماده ۱۹ سیاست های کلی اقتصاد مقاومتی به این مهم اشاره شده است. افزایش شفافیت در حوزه تجاری کشور و استفاده از ظرفیت های گمرک و دیگر نهادهای مرتبط در این زمینه، موضوع این بخش است.

۷- قاچاق کالا: جلوگیری از قاچاق کالا به منظور حمایت از تولیدات داخلی و همچنین جلوگیری از فساد تجاری، حائز اهمیت است. این

مهم در اقدام ۸ اقتصاد مقاومتی مورد اشاره قرار گرفته است. طراحی سازوکارها و انجام اقداماتی برای مبارزه جدی با قاچاق، موضوع این بخش است.

بخش ششم: امنیت اقتصادی

یکی از مهمترین نتایج اجرای اقتصاد مقاومتی، ایجاد امنیت اقتصادی است. امنیت اقتصادی به این معناست که خانوار ها و بنگاه های اقتصادی، در تامین کالاها و خدمات اساسی و مورد نیاز خود با مشکل مواجه نشوند، انجام فعالیت های اقتصادی با مخاطرات غیر قابل پیش بینی روبرو نباشد و فضای اقتصاد از نوسان بیش از حد دور باشد.

بر اساس مطالعات علمی، امنیت اقتصادی عبارت است از آزادی از هر نوع ترس، شک و ابهام در بلاجرا ماندن تعهدات و مطالبات و در عین حال حصول اطمینان از برخورداری از ثمره فعالیت‌هایی که در زمینه تولید ثروت و توزیع و مصرف آن صورت می‌گیرد.

امنیت اقتصادی وضعیت باثباتی از شرایط و ساختار فعلی و افق معلوم و روشنی از آینده است که در آن فرد، جامعه، سازمان و دولت احساس رهایی از خطر کرده و به‌طور بهینه می‌توانند به تولید، توزیع و مصرف ثروت بپردازند. به‌عبارت دیگر یک جامعه را زمانی می‌توان از لحاظ اقتصادی ایمن دانست که ثبات در آن جامعه وجود داشته و خانوارها و بنگاه‌ها به‌عنوان مهم‌ترین نهادهای اقتصاد و بازار بتوانند در محیط رقابتی سالم و با میزان اطلاعات یکسان، به بهینه‌سازی رفتار خود بپردازد.

در الگوی اقتصاد مقاومتی، می توان ۵ مورد مرتبط با امنیت اقتصادی استخراج نمود که اجرای آنها، به تحقق اقتصاد مقاومتی و در نتیجه امنیت اقتصادی منجر خواهد شد. این پنج مورد در ادامه توضیح داده خواهد شد:

۱- نیازهای اساسی: این مورد از امنیت اقتصادی در ماده ۶ سیاست های کلی اقتصاد مقاومتی مورد اشاره قرار گرفته است. افزایش تولید داخلی نهاده ها و کالاهای اساسی بویژه در اقلام وارداتی و همچنین ایجاد تنوع در مبادی وارداتی این قبیل محصولات (در صورت عدم وجود توان تولید) به منظور کاهش مخاطرات ناشی از عدم تامین آن در شرایط مختلف، کاهش وابستگی به کشورهای خاص در تامین این نیازها و در نتیجه افزایش امنیت اقتصادی، در این حوزه مدنظر است. از جمله مصادیق این مورد می توان به نیازهای اصلی و اساسی خانوار مانند پوشاک و مسکن اشاره کرد.

۲- اقلام راهبردی: این مورد از امنیت اقتصادی نیز در ماده ۶ سیاست

های کلی اقتصاد مقاومتی مورد اشاره قرار گرفته است. اولویت دادن به تولید محصولات و خدمات راهبردی و ایجاد تنوع در مبادی تأمین کالاهای وارداتی آن (در صورت عدم وجود توان تولید) به منظور کاهش مخاطرات ناشی از عدم تامین آن در شرایط مختلف، کاهش وابستگی به کشورهای خاص در تامین این نیازها و در نتیجه افزایش امنیت اقتصادی، در این حوزه مدنظر است. از جمله مصادیق این مورد می توان به مواد اولیه مورد نیاز و فناوری های کلیدی صنایع اشاره کرد. ۳- امنیت غذایی: این مورد از امنیت اقتصادی در ماده ۷ سیاست های کلی اقتصاد مقاومتی مورد اشاره قرار گرفته است. تامین امنیت غذایی کشور از طریق ایجاد ذخایر راهبردی، افزایش کمی و کیفی تولید و فراهم کردن زیرساخت های مورد نیاز آن، در این حوزه مدنظر است.

۴- امنیت درمانی: این مورد از امنیت اقتصادی نیز در ماده ۷ سیاست های کلی اقتصاد مقاومتی مورد اشاره قرار گرفته است. تامین امنیت درمانی کشور از طریق ایجاد ذخایر راهبردی، افزایش کمی و کیفی تولید و فراهم کردن زیرساخت های مورد نیاز آن، در این حوزه مدنظر است.

۵- مفاسد اقتصادی: این مورد از امنیت اقتصادی در اقدام ۸ اقتصاد مقاومتی مورد اشاره قرار گرفته است. طراحی سازوکارها و انجام اقداماتی برای مبارزه جدی با فسادهای پولی و مالی و زدوبست های اقتصادی و ویژه خواری به منظور ایجاد امنیت عمومی در فضای اقتصادی کشور و بازار و کسب و کار، در این حوزه مدنظر است.

بخش هفتم: مدیریت اقتصادی

در ادبیات مدیریت، تعاریف متعددی برای مفهوم مدیریت اقتصادی ارائه شده است. با این حال به طور ساده می توان گفت که مدیریت، تخصیص منابع یک سازمان اعم از سرمایه انسانی، مالی، تجهیزات و ... به کارهای متفاوت جهت رسیدن به اهداف است. برنامه ریزی، سازماندهی، رهبری، هماهنگی و کنترل، از وظایف اصلی مدیریت است که در ادبیات علمی بیان می شود و عمده صاحب نظران این حوزه روی آن اتفاق نظر دارند.

با این تعاریف، اقتصاد نیز از بعد کلان نیازمند مدیریت است؛ به این معنا که منابع اقتصادی اعم از پولی و غیرپولی و به ویژه سرمایه های انسانی، به مهمترین کارها تخصیص یافته تا اهداف نظام مدنظر برآورده شود. در واقع برنامه ریزی، سازماندهی، رهبری، هماهنگی و کنترل اقتصاد، وظایفی هستند که در مدیریت اقتصادی مطرح می

باشد و بایستی به آن پرداخته شود.

این که اطلاعات به چه شکل تامین شود، سازماندهی فعالان اقتصادی کلان و خرد چگونه انجام شود، ارتباطات با داخل و خارج نظام اقتصادی چگونه باشد و خروجی های این نظام با چه شاخصی سنجیده شود، از مسائلی است که در این حوزه مدنظر است.

در الگوی اقتصاد مقاومتی، می توان ۴ مورد مرتبط با مدیریت اقتصادی استخراج نمود که اجرای آنها، به ایجاد نظام مدیریت اقتصادی مدنظر در اقتصاد مقاومتی منجر خواهد شد. این چهار مورد که در ادامه توضیح داده خواهد شد:

۱- شفافیت اطلاعات: دسترسی به اطلاعات شفاف جهت برنامه ریزی در اقتصاد و مدیریت آن، هم نیاز دولت است و هم نیاز بنگاه ها. لذا ضروری است در بخش های مختلف اقتصاد، اطلاعات به صورت شفاف تولید شده و در اختیار عموم قرار گیرد. این امر موجب جلوگیری از فسادهای ناشی از عدم شفافیت نیز خواهد شد. در مواد ۱۹ و ۲۳ سیاست های کلی اقتصاد مقاومتی به این مهم اشاره شده است. راه اندازی سازوکارهای شفافیت زا و سامانه های اطلاعاتی در حوزه های مختلف که زمینه برنامه ریزی و کاهش فساد در اقتصاد را فراهم می آورد، در این حوزه مدنظر است.

۲- مدیریت یکپارچه: جلوگیری از تعدد نهادی در تصمیم گیری های اقتصادی و ایجاد یک فرماندهی اقتصادی واحد جهت یکپارچه سازی تصمیمات و رویکرد اقتصادی کشور، از موارد مهم در مدیریت اقتصادی است که در ماده ۲۲ سیاست های کلی اقتصاد مقاومتی مورد اشاره قرار گرفته است. مدیریت یکپارچه اقتصادی به منظور رصد وضعیت کشور، برنامه ریزی برای واکنش نسبت به مخاطرات احتمالی داخلی و خارجی و تصمیم گیری در خصوص آنها، در این حوزه مدنظر است. ۳- سازمان های بین المللی: نحوه تعامل با سازمان های خارجی در حوزه اقتصاد و طراحی نوع تعاملات و ارسال و دریافت اطلاعات و دیگر منابع از آنها، موضوعی حائز اهمیت در مدیریت اقتصادی است که عدم توجه به آن، موجب می شود تا کشور در معرض مخاطرات مختلف قرار گیرد. در ماده ۱۲ سیاست های کلی اقتصاد مقاومتی به این مهم اشاره شده است. استفاده از ظرفیت های دیپلماسی و سازمان های بین المللی و منطقه ای به منظور کاهش آسیب پذیری و افزایش قدرت اقتصادی، در این حوزه تاکید شده است.

۴- شاخص های اقتصادی: به منظور کنترل و ارزیابی حرکت اقتصادی کشور، ضروری است شاخص هایی متناسب با اهداف ملی تدوین گردد. این مهم در اصل ۵ اقتصاد مقاومتی مورد اشاره قرار گرفته

است. بررسی وضعیت اقتصادی کشور و میزان تحقق اقتصاد مقاومتی با استفاده از شاخص های مختلف اقتصادی که مبتنی بر چشم اندازهای کشور است، مانند شاخص عدالت، علاوه بر رصد شاخص های متعارف مثل رشد اقتصادی، در این حوزه مدنظر است.

بخش هشتم: گفتمان سازی

رویکرد و الگوی اقتصادی کشور، بایستی در همه سطوح ترویج و گفتمان سازی شود تا افشار مختلف ضمن شناخت آن، خود را در حد توان و جایگاه با آن تطبیق دهند و در این حوزه اثرگذاری داشته باشند. بنابراین گفتمان سازی اقتصاد مقاومتی به عنوان الگوی اقتصادی کشور، در این همراهی عمومی حائز اهمیت است. در الگوی اقتصاد مقاومتی، می توان ۳ مورد مرتبط با گفتمان سازی اقتصاد مقاومتی را استخراج نمود. این سه مورد عبارتند از:

۱- گفتمان علمی: وارد کردن الگوی اقتصاد مقاومتی به مطالعات و پژوهش های علمی و دانشگاهی، در تدقیق و توسعه این الگو موثر است. این مهم در ماده ۲۱ سیاست های کلی اقتصاد مقاومتی مورد اشاره قرار گرفته است. تبیین ابعاد اقتصاد مقاومتی و گفتمان سازی آن در محیط های علمی از طریق همایش ها و مقالات و پژوهش های علمی و .. به منظور تبدیل به گفتمان فراگیر و رایج ملی، موضوع این بخش است.

۲- گفتمان آموزشی: وارد کردن الگوی اقتصاد مقاومتی به مفاد دوره های مختلف آموزشی در کشور جهت افزایش آگاهی عمومی از این الگو و همراهی با آن توسط عموم جامعه حائز اهمیت است. در ماده ۲۱ سیاست های کلی اقتصاد مقاومتی به این مهم اشاره شده است. تبیین ابعاد اقتصاد مقاومتی و گفتمان سازی آن در محیط های آموزشی از طریق برگزاری برنامه های آموزشی و اصلاح مفاد درسی آموزش پایه و عالی و ... به منظور تبدیل به گفتمان فراگیر و رایج ملی، موضوع این بخش است.

۳- گفتمان رسانه ای: وارد کردن الگوی اقتصاد مقاومتی به زمینه های فعالیت رسانه ای در کشور جهت پیگیری مستمر اجرای این الگو و ارزیابی آن، در رسیدن این الگو به اهدافش حائز اهمیت است. در ماده ۲۱ سیاست های کلی اقتصاد مقاومتی به این مهم اشاره شده است. تبیین ابعاد اقتصاد مقاومتی و گفتمان سازی آن در محیط های رسانه ای از طریق انتشار مباحث مرتبط با اقتصاد مقاومتی در رسانه ها و جریان سازی رسانه ای و ... به منظور تبدیل به گفتمان فراگیر و رایج ملی، موضوع این بخش است.

فصل دوم

پایش اقتصاد مقاومتی در سال ۱۳۹۵

بررسی عملکرد ستاد فرماندهی اقتصاد مقاومتی
و ۲۳ دستگاه دیگر در اقتصاد مقاومتی

« ستاد فرماندهی اقتصاد مقاومتی »

در این بخش، به بررسی اقدامات ملی و متمرکز دولت حول تحقق سیاست های اقتصاد مقاومتی که توسط ستاد فرماندهی اقتصاد مقاومتی انجام شده است، پرداخته می شود.

مقدمه

پس از ابلاغ سیاست‌های کلی اقتصاد مقاومتی در ۲۹ بهمن ماه سال ۱۳۹۵، اولین سندی که مرتبط با این سیاست‌ها بود، تحت عنوان «مجموعه اهداف، سیاست‌ها و برنامه‌های اقتصاد مقاومتی» در تابستان ۱۳۹۳ منتشر شد. این برنامه جامع که توسط دبیرخانه شورای اقتصاد سازمان مدیریت و برنامه‌ریزی تدوین و طراحی شد، هیچ‌گاه وارد فاز اجرایی نشد؛ چراکه کارسپاری هر یک از بندهای سیاست‌های کلی اقتصاد مقاومتی به یک دستگاه یا وزارتخانه خاص (مطابق آنچه در برنامه اولیه اقتصاد مقاومتی انجام شده بود)، کافی نبوده و ضروری بود سند دیگری با رویکرد برنامه‌ریزی تعاملی در دستور کار قرار گیرد. فارغ از هزینه ریالی که صرف نگارش برنامه اولیه شد، باید گفت که کنار گذاشتن آن و تلاش برای طراحی برنامه جدید، باعث شد که زمان زیادی از دست برود.

با این وجود، دولت یازدهم در تابستان سال ۱۳۹۴ اقدام به راه‌اندازی ستادی تحت عنوان «ستاد راهبری و مدیریت اقتصاد مقاومتی» به ریاست معاون اول رئیس‌جمهور و با عضویت وزرای کابینه به علاوه رؤسای سازمان‌های اصلی کرد. این ستاد به تبع تأکیدات مقام معظم رهبری در تاریخ ۳۱ شهریور ۹۴ به عنوان «ستاد فرماندهی اقتصاد مقاومتی» تغییر نام داد. مهندس جهانگیری به عنوان مسئول ستاد فرماندهی اقتصاد مقاومتی منصوب شد و سازمان مدیریت و برنامه‌ریزی کشور بعنوان دبیرخانه ستاد فرماندهی اقتصاد مقاومتی تعیین گردید. مسئولیت دبیرخانه ستاد نیز به دکتر دژپسند از سازمان مدیریت و برنامه ریزی واگذار شد.

با گذشت بیشتر از ۲ سال و نیم از زمان ابلاغ سیاست‌های کلی اقتصاد مقاومتی، به دلایل مختلف، اولین گام اجرایی مدون و مبتنی بر برنامه در زمینه اقتصاد مقاومتی، با یک وقفه زمانی طولانی در آغاز سال ۱۳۹۵ برداشته شد.

تدوین ۱۲ برنامه ملی اقتصاد مقاومتی:

در آغاز سال ۱۳۹۵، ستاد فرماندهی اقتصاد مقاومتی بر پایه ۱۲ برنامه ملی، مجموعه‌ای از پروژه‌های اولویت‌دار را گزینش و برای اجرا به دستگاه‌ها و سازمان‌های ذیربط ابلاغ کرد. در این برنامه نگاه سازمان مدیریت و برنامه‌ریزی به سمت برنامه‌های تعاملی معطوف شد.

تمام اسناد و ضمائم مرتبط با «۱۲ برنامه ملی اقتصاد مقاومتی» بر روی سامانه اینترنتی دبیرخانه ستاد فرماندهی اقتصاد مقاومتی بارگذاری شده است.

عناوین این ۱۲ برنامه ملی اقتصاد مقاومتی عبارت اند از:

- ۱- برنامه ملی ارتقای بهره‌وری
- ۲- برنامه ملی پیشبرد برون‌گرایی اقتصاد (توسعه صادرات غیر نفتی)
- ۳- برنامه ملی ارتقای توان تولید ملی (درون‌زایی اقتصاد)
- ۴- برنامه ملی عدالت بنیان‌کردن اقتصاد و توسعه عدالت اجتماعی

۵- برنامه ملی برقراری انضباط مالی در بخش عمومی و قطع وابستگی بودجه به نفت

۶- برنامه ملی توسعه اقتصاد دانش بنیان

۷- برنامه ملی گفتمان‌سازی و فرهنگ‌سازی اقتصاد مقاومتی

۸- برنامه ملی شفاف‌سازی و سالم‌سازی اقتصاد

۹- برنامه ملی توسعه ظرفیت تولید نفت و گاز و تکمیل زنجیره پایین‌دستی و توسعه بازار

۱۰ برنامه ملی هدفمندسازی یارانه‌ها

۱۱- برنامه ملی مردمی کردن اقتصاد

۱۲- برنامه ملی سیاست‌های پولی و ارزی

بنا به گفته ستاد فرماندهی اقتصاد مقاومتی و مسئولین مرتبط، گروه کارشناسان سازمان مدیریت پس از تحلیل محتوای ۲۴ ماده از سیاست‌های کلی اقتصاد مقاومتی، به این ۱۲ برنامه ملی دست یافته‌اند. ذیل هر یک از برنامه‌های ملی، چند طرح و ذیل هر طرح چندین پروژه تعریف شده است.

پس از تشکیل ستاد فرماندهی اقتصاد مقاومتی، استان‌ها نیز موظف به ایجاد ستاد اقتصاد مقاومتی استانی شدند و وظیفه آنها انجام پروژه‌های استانی در راستای پروژه‌های الویت دار سال ۹۵ و ۱۲ برنامه ملی اقتصاد مقاومتی تعیین شد.

ستاد فرماندهی اقتصاد مقاومتی از زمان شکل‌گیری تا ۲۲

آذرماه سال جاری ۲۹ جلسه برگزار کرده است؛ گزارش تعدادی از این جلسات و همچنین دیگر مصوبات ستاد در این زمینه، در سایت دبیرخانه ستاد اقتصاد مقاومتی به آدرس moghavemati.mporg.ir قرار دارد.

مستندات اجرایی اقتصاد مقاومتی:

مستندات اجرایی سیاست‌های کلی اقتصاد مقاومتی در ۴ مجلد در سایت ستاد فرماندهی اقتصاد مقاومتی بارگذاری شده است. در مجلد اول، مقدمات، متن ابلاغیه‌های مربوط به راه‌اندازی و اختیارات ستاد فرماندهی اقتصاد مقاومتی و همچنین طرح‌های ذیل هر یک از برنامه‌های ملی اقتصاد مقاومتی بیان شده‌است. در مجلد دوم، مجموعه پروژه‌های دارای اولویت برای سال ۱۳۹۵ بیان شده‌است؛ توضیح اینکه به تشخیص ستاد فرماندهی اقتصاد مقاومتی و با توجه به محدودیت منابع مالی و محدودیت توان اجرایی، این نتیجه حاصل شده‌است که اجرای انبوهی از پروژه‌ها در بازه زمانی یک ساله غیرممکن است. لذا برای هر یک از وزارتخانه‌ها و دستگاه‌ها، چند پروژه دارای اولویت، گزینش و ابلاغ شده است.

در مجلد سوم، شاخص‌های ارزیابی برنامه‌های اقتصاد مقاومتی در دو بخش شاخص‌های حوزه اقتصاد کلان و شاخص‌های مصوب ستاد فرماندهی اقتصاد مقاومتی به تفکیک هر یک از برنامه‌های اقتصاد مقاومتی ارائه شده است.

در مجلد چهارم نیز، سازوکار نظارتی و اجرایی مربوط به مصوبات ستاد فرماندهی اقتصاد مقاومتی تبیین شده‌است. نظارت بر نحوه اجرای مصوبات، با استفاده از «نظام یکپارچه پیشبرد و پایش اقتصاد مقاومتی (نیپا)» محقق خواهد شد. همچنین در خصوص نحوه اجرای مصوبات نیز، «راهنمای تنظیم منشور پروژه» پیش‌بینی و معرفی شده است.

اقدامات ستاد فرماندهی اقتصاد مقاومتی:

در ادامه گزارش اقداماتی که بر اساس ۱۲ برنامه ملی اقتصاد مقاومتی و مستندات اجرایی توسط ستاد فرماندهی اقتصاد مقاومتی انجام شده، ارائه می‌شود و در مواردی، انتقادات و پیشنهادهایی جهت بهبود این اقدامات ارائه می‌گردد؛ البته نقد و بررسی این ستاد، در بخش بعدی به صورت جامع تری انجام شده است:

۱- تعیین جانشین برای استان ها

همانطور که گفته شد، پس از تشکیل ستاد فرماندهی اقتصاد مقاومتی، استان ها نیز موظف به ایجاد ستاد اقتصاد مقاومتی استانی شدند و وظیفه آنها انجام پروژه های استانی در راستای پروژه های الویت دار سال ۹۵ و ۱۲ برنامه ملی اقتصاد مقاومتی تعیین شد.

بر این اساس، ستاد فرماندهی اقتصاد مقاومتی با توجه به تجربه واگذاری مسئولیت اقتصاد مقاومتی استان های کرمان، لرستان و آذربایجان شرقی به وزارت کشور و همچنین دریافت نتایج مثبت از این اقدام، تصمیم گرفت در تاریخ ششم شهریور ۱۳۹۵ برای سایر استان ها نیز مسئولانی انتخاب نماید؛ مهندس جهانگیری در نامه ای این مسئولیت ها را ابلاغ نمود و وظایف این مسئولان را به شرح زیر بیان کرد:

۱- با برگزاری جلسات منظم هفتگی ستاد استانی فرماندهی اقتصاد مقاومتی، موانع اجرایی پروژه های مصوب ستاد فرماندهی اقتصاد مقاومتی را شناسایی و متناسب با اختیارات تفویضی، نسبت به رفع آنها اقدام و الباقی را جهت رفع موانع به ستاد فرماندهی اقتصاد مقاومتی ارجاع و گزارش آن را به صورت ماهانه

به دبیرخانه ستاد (سازمان مدیریت و برنامه ریزی کشور) ارسال نمایند.

۲- پروژه های پیشنهادی استانی خود را در چارچوب «نظام یکپارچه پیشبرد و پایش اقتصاد مقاومتی (نیپا)» تدوین و پس از تأیید، در ستاد استانی برای تصویب در ستاد فرماندهی اقتصاد مقاومتی به دبیرخانه ستاد (سازمان مدیریت و برنامه ریزی کشور) ارسال نمایند.

۳- ترتیبی اتخاذ نمایند تا در اجرای پروژه های مصوب ستاد فرماندهی اقتصاد مقاومتی، کلیه واحدهای استانی دستگاه های اجرایی هرگونه همکاری لازم را حسب درخواست دستگاه مجری به عمل آورده و گزارش آن را به دبیرخانه ستاد (سازمان مدیریت و برنامه ریزی کشور) ارائه دهند.

۴- گزارشات تحلیلی با اطلاعات لازم را در چارچوب «نظام یکپارچه پیشبرد و پایش اقتصاد مقاومتی (نیپا)» تهیه و از طریق دبیرخانه استانی ستاد فرماندهی اقتصاد مقاومتی که متناظراً در سازمان مدیریت و برنامه ریزی استان مستقر می باشد، به دبیرخانه ستاد (سازمان مدیریت و برنامه ریزی کشور) ارسال نمایند.

بر اساس این ابلاغیه مسئولیت اعضای هیات دولت در استانهای مختلف کشور به شرح ذیل تعیین شده است:

ردیف	دستگاه اجرایی	استان
۱	وزارت راه و شهرسازی	هرمزگان، سیستان و بلوچستان
۲	وزارت نفت	خراسان جنوبی و گیلان
۳	وزارت امور اقتصادی و دارایی	اصفهان و سمنان
۴	وزارت جهاد کشاورزی	کرمانشاه و فارس
۵	وزارت ارتباطات و فناوری اطلاعات	مازندران و البرز
۶	وزارت کشور	لرستان ، آذربایجان شرقی و کرمان
۷	وزارت کار، تعاون و رفاه اجتماعی	خراسان شمالی و گلستان
۸	وزارت دادگستری	ایلام و یزد
۹	وزارت نیرو	اردبیل و خوزستان
۱۰	وزارت صنعت، معدن و تجارت	تهران و مرکزی
۱۱	وزارت دفاع و پشتیبانی نیروهای مسلح	چهارمحال و بختیاری و زنجان
۱۲	سازمان برنامه و بودجه کشور	بوشهر
۱۳	سازمان امور اداری و استخدامی کشور	آذربایجان غربی و کردستان
۱۴	معاونت اجرایی رئیس جمهور	خراسان رضوی

فصل دوم

بررسی عملکرد ستاد فرماندهی اقتصاد مقاومتی و ۲۳ دستگاه

ردیف	دستگاه اجرایی	استان
۱۵	سازمان میراث فرهنگی، صنایع دستی و گردشگری	قم و همدان
۱۶	معاونت علمی و فناوری رئیس جمهور	کهگیلویه و بویراحمد
۱۷	بانک مرکزی ج.ا.ا	قزوین

این اقدام ستاد فرماندهی اقتصاد مقاومتی، اگر منتهی به پاسخگویی مسئولین هر استان و ارائه گزارش های منظم توسط ایشان شود، اقدام بسیار مناسبی بوده و در صورتی که مسئولین هر منطقه، دسترسی ها و اختیارات لازم را داشته باشند، در پیشبرد و تسریع فعالیت ها و پروژه های مرتبط با اقتصاد مقاومتی در هر استان اثرگذار خواهد بود.

۲- تعیین سیاست هایی برای انعقاد قراردادهای خارجی

در راستای اجرای ماده ۲ سیاست های کلی اقتصاد مقاومتی و توجه به تدابیر رهبری در خصوص «شناسایی فعالیت ها و زنجیره های اقتصادی مزیت دار کشور»، «خودداری از خریدهای خارجی تضعیف کننده تولید داخلی»، «دانش بنیان کردن بخش های مهم اقتصادی کشور» و «مشروط نمودن انتقال فناوری در معاملات خارجی»، ستاد فرماندهی اقتصاد مقاومتی «نظام نامه پیوست فناوری و توسعه توانمندی های داخلی در قراردادهای بین المللی و طرح های مهم ملی» را در تاریخ یکشنبه دوم آبان ۹۵ به استناد مفاد «قانون حداکثر استفاده از توان تولیدی و خدماتی در تأمین نیازهای کشور و تقویت آن ها در امر صادرات و اصلاح ماده (۱۰۴) قانون مالیات های مستقیم مصوب ۱۳۹۱» و «قانون رفع موانع تولید و رقابت پذیری و ارتقای نظام مالی کشور مصوب ۱۳۹۴» و با هدف انتقال و بومی سازی فناوری تصویب کرد.

براساس مفاد این نظام نامه و در راستای تحقق اهداف پیوست فناوری، مفاد قراردادهای تنظیم شده باید تضمین کننده مفاد کلیدی و الزامی مرتبط با مشارکت شرکت های ایرانی در سطح مدیریت طرح/پروژه و تأمین اجزاء آن و بکارگیری نیروی انسانی متخصص داخلی با اولویت رویکرد صادرات محور به شرح موارد ذیل باشد:

• واگذاری انجام کار به شرکت های ایرانی با همکاری بین شرکت های ایرانی و خارجی (انتقال دانش طراحی و مدیریت طرح/محصول)

• مشارکت در فعالیتهای توسعه کارآفرینی دانش بنیان

• تحقیق و توسعه مشترک با مراکز علمی، پژوهشی دارای مجوز و شرکت های دانش بنیان داخلی

• واگذاری انجام کار به شرکت های ایرانی با همکاری بین شرکت های ایرانی و خارجی (انتقال دانش طراحی و مدیریت طرح/محصول)

• واگذاری انجام کار به شرکت های ایرانی با همکاری بین شرکت های ایرانی و خارجی (انتقال دانش طراحی و مدیریت طرح/محصول)

ردیف	استان	تعداد واحد های ثبت نام کنند	تعداد واحدهای معرفی شده به بانک جهت اخذ تسهیلات	تعداد واحدهایی که موفق به اخذ تسهیلات شدند	میزان تسهیلات پرداختی (میلیارد تومان)
۱۱	خراسان رضوی	۱۶۷۴	۱۶۳۹	۴۶۳	۳۹۸
۱۲	خراسان جنوبی	۵۸۰	۵۸۰	۸۲	۴۶
۱۳	خوزستان	۱۵۰۷	۱۵۰۷	۳۴۰	۲۵۹
۱۴	زنجان	۸۳۴	۸۰۹	۳۰۴	۲۰۹
۱۵	سمنان	۱۴۳۰	۱۴۲۹	۶۰۴	۳۲۰
۱۶	سیستان و بلوچستان	۳۳۵	۳۳۱	۸۸	۵۰
۱۷	تهران	۲۰۴۹	۲۰۴۴	۲۷۶	۳۴۶
۱۸	فارس	۱۲۷۱	۱۲۷۱	۳۳۷	۴۷۰
۱۹	قزوین	۱۸۴۰	۱۸۲۹	۴۵۳	۲۹۰
۲۰	قم	۶۲۰	۶۲۰	۲۵۹	۲۰۲
۲۱	کردستان	۷۹۳	۷۸۳	۲۰۷	۶۲
۲۲	کرمان	۹۰۵	۸۶۹	۲۱۸	۱۹۳
۲۳	کرمانشاه	۵۳۵	۵۳۵	۲۲۸	۱۲۱
۲۴	کهگیلویه و بویر احمد	۴۶۸	۴۶۸	۹۲	۸۲
۲۵	گلستان	۹۲۸	۹۲۸	۳۰۲	۳۷۳
۲۶	گیلان	۲۱۷۴	۲۱۷۴	۶۸۹	۴۰۲
۲۷	لرستان	۱۰۲۶	۱۰۲۶	۲۵۴	۲۷۰
۲۸	مازندران	۲۱۲۹	۲۱۲۸	۸۳۰	۳۵۰
۲۹	مرکزی	۹۱۸	۹۱۸	۲۸۱	۲۲۱
۳۰	هرمزگان	۶۹۰	۶۸۹	۴۶۹	۱۱۰
۳۱	همدان	۵۸۵	۵۸۵	۳۸۲	۱۳۹
۳۲	یزد	۱۲۱۳	۱۲۰۱	۳۰۵	۲۵۸
۳۳	مناطق آزاد	۴۲	۴۲	۷	۲
	جمع	۳۳۵۹۸	۳۳۴۱۸	۱۰۱۱۰	۷۰۷۷

این آمار نشان می دهد که در معرفی و اعطای تسهیلات اقتصاد مقاومتی، سیاست گذاری و اولویت بندی مشخصی در نظر گرفته نشده است و تقریباً تمام بنگاه هایی که در سامانه ثبت نام نموده اند، برای اخذ تسهیلات معرفی شده اند.

و تاثیرگذار بر سیاست های کلی اقتصاد مقاومتی بعمل آورند. دبیرخانه ستاد فرماندهی اقتصاد مقاومتی نیز موظف است روند اجرای این دستورالعمل را هر شش ماه یکبار گزارش نماید. این نظام نامه نیز در صورتی که گزارش های مرتبط با آن به صورت منظم ارسال شود و مورد ارزیابی قرار گیرد، اقدام مناسبی است؛ چرا که از اقدامات خلاف اقتصاد مقاومتی جلوگیری به عمل آورده و اقدامات منطبق با اقتصاد مقاومتی و الگوی آن را تقویت می نماید. با این وجود، کارآمدی این نظام نامه کاملاً وابسته به اجرای آن است.

۴- ارائه گزارش عملکرد کارگروه رفع موانع تولید

یکی از اهداف تأسیس ستاد اقتصاد مقاومتی، تلاش برای رفع موانع تولید و احیای واحد های تعطیل و نیمه تعطیل بود. این وظیفه بر عهده کارگروه رفع موانع تولید قرار گرفت. این کارگروه تا کنون ۵ گزارش از تسهیلات پرداخت شده به تفکیک استانی و بانکی در تاریخ های ۲۴ شهریور، ۱۷ مهر، ۲۸ مهر، ۱۷ آبان و ۵ دی منتشر نموده است. بر اساس آخرین گزارش منتشر شده توسط این کارگروه، نزدیک به ۷۱۰۰ میلیارد تومان تسهیلات به

تسهیلات رونق تولید به تفکیک استانی

ردیف	استان	تعداد واحد های ثبت نام کنند	تعداد واحدهای معرفی شده به بانک جهت اخذ تسهیلات	تعداد واحدهایی که موفق به اخذ تسهیلات شدند	میزان تسهیلات پرداختی (میلیارد تومان)
۱	اذربایجان شرقی	۱۲۵۴	۱۲۵۴	۴۷۷	۳۳۳
۲	اذربایجان غربی	۱۱۰۵	۱۱۰۰	۲۵۴	۲۳۱
۳	اردبیل	۸۱۷	۷۹۲	۲۵۰	۲۰۵
۴	اصفهان	۲۶۶۶	۲۶۶۶	۶۷۲	۴۷۷
۵	البرز	۶۳۴	۶۳۴	۲۳۴	۱۹۵
۶	ایلام	۱۸۲	۱۷۸	۸۲	۵۵
۷	بوشهر	۲۵۶	۲۵۳	۱۰۴	۶۷
۸	جنوب کرمان	۱۱۴۳	۱۱۴۳	۱۳۳	۵۳
۹	چهارمحال و بختیاری	۷۳۶	۷۳۶	۲۳۵	۱۵۸
۱۰	خراسان شمالی	۲۵۹	۲۵۷	۲۰۰	۱۳۰

تسهیلات رونق تولید به تفکیک بانک تأمین کننده

نام بانک دولتی	تعداد وام پرداختی	میزان وام پرداختی (میلیارد تومان)	نام بانک خصوصی	تعداد وام پرداختی	میزان وام پرداختی (میلیارد تومان)
ملی	۱۲۴۶	۱۱۷۱	اقتصاد نوین	۷	۵,۳
سپه	۸۶۹	۷۹۴	پارسیان	۵	۳,۳
توسعه صادرات ایران	۲۱	۵۸	پاسارگاد	۳	۰,۶
صنعت و معدن	۵۹۰	۸۵۵	کارآفرین	۳	۲,۴
کشاورزی	۴۸۸۶	۱۷۲۱	سامان	۱	۱
مسکن	۷۶	۷	سینا	۲۷	۱۶
پست بانک	۲۵	۳,۳	شهر	۲	۳,۵
توسعه تعاون	۱۶۹	۱۲۲	دی	۰	۰
جمع	۷۸۸۲	۴۷۳۲	صادرات	۵۶۳	۷۱۴
			سرمایه	۰	۰
			انصار	۹	۱۵
			آینده	۱۱	۱۲
			جمع	۲۲۹۷	۲۴۵۸

بر اساس این آمار و همچنین گلایه وزیر اقتصاد، بانک های خصوصی همکاری مناسبی در پروژه های اقتصاد مقاومتی و ارائه تسهیلات مرتبط نداشته اند. طبق گفته دکتر طیب نیا در تاریخ ۵ دی سال جاری، این بانک ها با وجود در اختیار داشتن ۴۰ درصد منابع بانکی تاکنون هیچ تسهیلاتی در بخش رونق تولید نپرداخته‌اند.

۵- تصویب بسته حمایت از توسعه اشتغال پایدار

ستاد فرماندهی اقتصاد مقاومتی، بسته حمایت از توسعه اشتغال پایدار را در راستای مردمی کردن اقتصاد و حداکثرسازی مشارکت اقتصادی و برای بهره برداری مزیت های رقابتی و نسبی ایران با اولویت مناطق روستایی در خردادماه سال جاری تصویب نمود.

بر اساس این بسته، ضروری است در استان ها کارگروه تخصصی مدیریت و راهبری توسعه اشتغال پایدار شکل بگیرد که وظایف آن عبارت است از:

- پایش و ارزیابی فرایند اجرایی و عملکرد

این کارگروه از اعضای زیر تشکیل می شود:

استاندار (رئیس کارگروه)، مدیر کل توسعه روستایی استان، مدیر کل تعاون، کار و رفاه اجتماعی، مدیر کل صنعت، معدن و تجارت، مدیر کل جهاد کشاورزی، مدیر کل امور اقتصادی و دارایی، دبیر شورای هماهنگی بانک های استان، مدیر کل میراث فرهنگی، صنایع دستی و گردشگری، رئیس اتاق بازرگانی صنایع و معادن استان، رئیس صندوق کارآفرینی امید استان، دو نفر صاحب نظر به پیشنهاد دبیر کارگروه و تأیید استاندار. مشوق ها و حمایت هایی که در این بسته دیده شده عبارت است از:

حمایت های تسهیل گری: دستگاه های اجرایی می توانند در صورت لزوم اقدامات لازم را برای انتخاب مشاور و تسهیل گر، اصلاح کارکردی یا ظرفیت سازی نهادی، شکل دهی و توانمند سازی جامعه محلی برای فعالیت های اقتصادی به انجام رسانند.

حمایت های آموزشی: دستگاه های اجرایی متولی ارائه آموزش های فنی و حرفه ای و مهارت آموزی کشور با همکاری بخش های خصوصی و تعاونی مکلفند ضمن سازماندهی آموزش های مهارتی بر اساس مزیت های رقابتی استان های کشور و جهت

گیری های بخشی مصوب کارگروه تخصصی ملی، نسبت به تأمین نیازهای آموزشی و مهارتی مورد نیاز پروژه های مصوب به صورت رایگان اقدام کنند.

تکمیل زنجیره تولید: وزارت امور اقتصادی و دارایی موظف است اقدامات لازم برای لحاظ کردن سرمایه گذاری ثابت شرکت های بالای ۱۰۰ کارکن را به عنوان هزینه های قابل قبول مالیاتی در جهت حمایت از ایجاد و یا تکمیل زنجیره تولید، به عمل آورد.

منابع اعتباری، مشوق ها و حمایت های مالی: تسهیلات مالی این بسته عبارتند از:

- تسهیلات اعطایی موسسات عامل
- تسهیلات اعطایی توسط نهاد های عمومی، دولتی و غیردولتی
- تسهیلات اعطایی صندوق توسعه ملی
- کمک های فنی و اعتباری (دستگاه های اجرایی ملی و استانی)

تخفیفات سهم آورده متقاضی: سهم آورده متقاضی در پروژه های مناطق مختلف با توجه به جدول زیر به صورت تجمعی می تواند مورد تخفیف قرار گیرد:

کاهش سهم آورده متقاضی به نسبت مبلغ تسهیلات	موارد اعمال تخفیف
۵ واحد درصد	اجرای پروژه در شهرک های صنعتی، کشاورزی، دامپروری و نواحی صنعتی
۳ واحد درصد	پروژه های واقع در مناطق روستایی
۵ واحد درصد	پروژه های واقع در مناطق مرزی
حداکثر ۱۰ واحد درصد	پروژه مشارکتی به ازای هر ۲۵ سرپرست خانوار به میزان ۱,۲۵ واحد درصد
۵ واحد درصد	پروژه دانش بنیان دارای تأیید از معاونت علم و فناوری رئیس جمهور

اعطای یارانه سود تسهیلات: یارانه سود تسهیلات بر اساس پیشنهاد دستگاه اجرایی و تصویب کارگروه تخصصی استان قابل تخصیص است. میزان این یارانه به شرح جدول زیر است:

موارد	یارانه تخصیصی برای سود تسهیلات
اجرای پروژه در شهرک های صنعتی، کشاورزی، دامپروری و نواحی صنعتی	۲ واحد درصد
پروژه های واقع در مناطق روستایی	۲ واحد درصد
پروژه های واقع در مناطق مرزی	۲ واحد درصد
پروژه مشارکتی	به ازای هر خانوار ۰,۵ واحد درصد، حداکثر ۴ واحد درصد
پروژه دانش بنیان	۲ واحد درصد
یارانه سود تسهیلات قابل تخصیص به هر پروژه حداکثر معادل دوسوم نرخ سود تسهیلات بانکی در سال عقد قرارداد با سرمایه گذار خواهد بود.	

سایر مشوق ها و حمایت ها: برای اجرای پروژه پس از طی فرایندهای مصوب مربوطه توسط دستگاه اجرایی ذیربط، می تواند شامل موارد زیر باشد:

- مساعدت در انتخاب و به کارگیری مشاور در تهیه طرح توجیهی (گزارش فنی، اقتصادی و مالی پروژه)
- اعمال تخفیف در واگذاری محل اجرای پروژه در نواحی صنعتی

- کمک به تأمین زیرساخت پروژه های مشارکتی بالای ۲۰۰ سرپرست خانوار

- تأمین بخشی از هزینه کارمزد صندوق های ضمانت سرمایه گذاری

- کمک به تأمین بخشی از هزینه بیمه حوادث و بیمه تأمین اجتماعی

- سایر مشوق های قانونی موجود برای پروژه های سرمایه گذاری این بسته، مورد عمل حداکثری قرار می گیرد.

۶- تصویب بسته حمایت از توسعه صادرات غیرنفتی

بسته حمایت از توسعه صادرات غیر نفتی در تاریخ ۳ خرداد ۹۵ توسط معاون اول رئیس جمهور ابلاغ شد.

این بسته حمایتی در ۲۳ ماده و ۱۴ تبصره در ستاد فرماندهی اقتصاد مقاومتی در چارچوب برنامه ملی پیشبرد برون گرایی اقتصاد ملی تصویب و منتشر گردید. هدف از تنظیم و ابلاغ این

بسته، تحقق اهداف توسعه صادرات غیرنفتی در سال ۱۳۹۵ عنوان شده است. این بسته حمایتی یکساله ۴ بخش کلی را شامل می شود که بخش اول آن «منابع پیش بینی شده شامل صندوق توسعه ملی، منابع بانکی و منابع بودجه ای» است و بخش دوم آن به «نحوه استفاده از مشوق های منابع پیش بینی شده در قانون بودجه سال ۱۳۹۵ کل کشور برای حمایت از صادرات غیرنفتی» مربوط می شود؛ دو بخش دیگر نیز «پرداخت جوایز صادراتی کالا و خدمات و سایر حمایت ها» را در بر می گیرد.

منابع مالی در نظر گرفته شده در این بسته از سه محل «صندوق توسعه ملی»، «بانک مرکزی» و «منابع بودجه ای» تأمین می شود و مصارف آن نیز در یک دسته بندی کلی در سه بخش «مشوق مستقیم برای کالاها و خدمات صادراتی» «مشوق مستقیم از طریق یارانه سود تسهیلات بانکی» و «رفع موانع صادراتی و مشوق های غیر مستقیم» همچون اختصاص یارانه های حمل و نقل، حمایت از نمایشگاه های دایر شده در خارج از کشور، اختصاص یارانه آموزش و مشاوره و حمایت در حوزه نام و نشان تجاری، قرار می گیرند.

ستاد فرماندهی اقتصاد مقاومتی، برای سرمایه در گردش صادراتی بخش های صنعت و کشاورزی، سپرده گذاری مبلغ ۲۰ هزار میلیارد ریال در یک دوره یکساله با نرخ های ۱۶ درصد برای بخش صنعت و ۱۴ درصد برای بخش کشاورزی و صنایع دانش بنیان را در اولویت قرار داده است.

علاوه بر آن، سپرده گذاری ارزی نیز نزد بانک های تخصصی برای ارائه تسهیلات جهت تأمین سرمایه در گردش واحدهای تولیدی و صادراتی نیز انجام خواهد پذیرفت. در این زمینه، یک میلیارد دلار سپرده ارزی دو ساله در چند بانک عامل توسط صندوق توسعه ملی که تا سقف ۲ میلیارد دلار قابل افزایش می باشد، با نرخ ثابت حداکثر ۳,۵ درصد به عنوان نرخ نهایی ارایه تسهیلات به متقاضی، جهت ارایه تسهیلات ارزی به خریداران خارجی کالاها و خدمات ایرانی در قالب اعتبار خریدار سپرده گذاری می شود.

انتشار چنین بسته هایی برای حمایت از صادرات و عمل به آن می تواند اقداماتی مفید جهت افزایش صادرات غیرنفتی کشور باشد؛ از این رو این اقدام دولت و ستاد فرماندهی اقتصاد مقاومتی اقدامی قابل تحسین است. با این حال این بسته خصوصا در زمینه منابعی که برای عملیاتی کردن آن در نظر گرفته شده، دارای نقص هایی است که لازم است بهبود یابد. یکی از نقدهای اساسی وارد بر این بسته، تأمین بخش اصلی منابع آن از طریق صندوق توسعه ملی و بانک مرکزی و بخش کمی نیز از منابع بودجه ای دولت است. اگرچه در بسیاری از موارد این بسته سعی شده است از منابع صندوق توسعه ملی برای اعطای وام به صادرکنندگان استفاده شود اما امکان استفاده مفیدتر از منابع مالی این صندوق نیز وجود دارد. همچنین که در این بسته، به منابع بانک های تجاری و جهت دهی آن در تأمین مالی توجه نشده است.

بر این اساس و جهت بهینه سازی منابع و مصارف بسته حمایت از صادرات غیرنفتی ستاد فرماندهی اقتصاد مقاومتی، دو مورد زیر پیشنهاد می شود:

۱- در زمینه تأمین مالی، بهتر آن است که منابع این نوع بسته ها از روش های دیگری غیر از منابع صندوق توسعه ملی و بانک مرکزی تأمین شود. به عنوان نمونه می توان صندوقی برای حمایت از صادرات در نظر گرفت و بخش اصلی منابع آن را از محل عوارض و تعرفه واردات کالاها تأمین کرد. به این ترتیب علاوه بر آنکه منبع درآمد دائمی برای این صندوق بدست می آید، نیاز کمتری به استفاده از منابع صندوق توسعه و بانک مرکزی خواهد بود. همچنین با این شیوه هرچه واردات کالا بیشتر شود، امکان افزایش صادرات کالا از طریق منابع این

صندوق نیز افزایش می یابد. در حال حاضر منابع حاصل از تمامی تعرفه های واردات پرداختی، به عنوان درآمد در بودجه دولت در نظر گرفته می شود. لذا می توان بخشی از آن را از منابع کلی دولت استثناء کرد و به عنوان منابع صندوق حمایت از صادرات در نظر گرفت. به عنوان نمونه می توان تعرفه دریافتی از واردات محصولی مانند موز را به عنوان منابع حمایت از صادرات دیگر محصولات کشاورزی در نظر گرفت؛ و یا منابع حاصل از دریافت تعرفه از محصولاتی مانند خودروهای لوکس را برای حمایت از صادرات خودرو تولید داخل در نظر گرفت. با اینحال استفاده از منابع صندوق توسعه ملی و بانک مرکزی در این صندوق، چنانچه به شکل دائمی نباشد، می تواند در ادامه مورد استفاده قرار بگیرد.

۲- در زمینه هزینه کرد منابع نیز بهتر است منابع به گونه ای مورد استفاده قرار بگیرند که اولاً در گذر زمان مستهلک نشوند و هر سال بر این منابع افزوده شود و دوماً تا حد ممکن از آن ها برای اهرم کردن دیگر منابع موجود در سیستم بانکی استفاده شود تا به این ترتیب در مجموع منابع بیشتری برای طرح های حمایت از صادرات تجهیز شود.

در روش فعلی، منابع در اختیار بانک های تجاری قرار می گیرد تا به عنوان تسهیلات به صادرکنندگان اعطاء شود اما روش مناسب تر آن است که منابع موجود در بانک های تجاری سپرده گذاری شود و در ازای این سپرده گذاری، بانک های تجاری موظف شوند از منابع مالی خود تسهیلات مدنظر را بپردازند.

۷- واگذاری پروژه های ملی و استانی

ستاد فرماندهی اقتصاد مقاومتی تعدادی از طرح های سرمایه ای جدید، نیمه تمام و تکمیل شده و آماده بهره برداری را به بخش غیردولتی واگذار نمود. این ستاد سه گزارش از طرح های واگذار شده منتشر کرده است که بر اساس آخرین گزارش که در تاریخ ۴ دی ماه منتشر شده، ۲۵۱ پروژه ملی و ۱۰۷۱ پروژه استانی واگذار شده است.

جزئیات آخرین گزارش واگذاری طرح های تملک دارایی های جدید، نیمه تمام و تکمیل شده و آماده بهره برداری در جداول زیر آمده است:

ردیف	عنوان پروژه های ملی	تعداد پروژه	ارزش پروژه (میلیارد تومان)	نوع پروژه	نوع واگذاری
۱	آب شیرین کن	۱۲	۶۶	جدید	BOO
۲	آب شیرین کن و حذف فلزات سنگین	۳	۲۰	جدید	BOO
۳	تصفیه خانه فاضلاب	۵	۲۳	نیمه تمام	BOT
۴	تصفیه خانه فاضلاب	۲	۶۱	نیمه تمام	BOT
۵	تأسیسات آب و فاضلاب	۱۲	۱۴۲۳	نیمه تمام	بیع متقابل
۶	تأمین آب شرب شهر مشهد	۱	۹,۷	نیمه تمام	BOT
۷	خطوط انتقال آبرسانی	۲	۲۱۳	نیمه تمام	BOT
۸	آبرسانی به شهر قزوین از چاه های منطقه ییدستان	۱		نیمه تمام	BOT
۹	مجتمع ورزشی وزارت ورزش و جوانان	۱۷	۱۸	نیمه تمام	BOT
۱۰	بنای نیمه تمام تاریخی	۴	۳,۹	نیمه تمام	ROLT
۱۱	مرکز تصویر برداری	۱۵	۴۷۴	نیمه تمام	BOT
۱۲	مرکز دیالیز	۵۶	۱۱۱۲	نیمه تمام	BOT
۱۳	بیمارستان ۸۴۰ تختخواهی مهدی کلینیک تهران	۱	۶۸۴	نیمه تمام	BOT
۱۴	تجهیز دانشگاه علوم پزشکی البرز	۱	۳۰	نیمه تمام	BOT
۱۵	مجتمع فرهنگی و هنری	۱۷		نیمه تمام	اجاره
۱۶	مجتمع فرهنگی و هنری	۲۵		نیمه تمام	واگذاری مدیریت
۱۷	بنای نیمه تمام تاریخی	۳۰	۱۰۵	نیمه تمام	ROLT
۱۸	ارتقای کمی و کیفی آب شرب شهر سیرجان و رفسنجان	۱	۱۲	نیمه تمام	BOO
۱۹	کنارگذر شرقی اصفهان به طول ۹۱ کیلومتر	۱	۱۱۰۰	نیمه تمام	BOT
۲۰	توسعه فاز یک بندر شهید بهشتی چابهار	۱	۱۶۰۰	نیمه تمام	خرید، نصب، راه اندازی و نگهداری
۲۱	سرمایه گذاری بخش غیر دولتی در بنادر کشور در سال ۱۳۹۴	۴۴	۳۰۰۰	نیمه تمام	BOT

ردیف	استان	عنوان پروژه های استانی	تعداد پروژه	ارزش پروژه (میلیارد تومان)	نوع پروژه	نوع واگذاری
۱	اردبیل	بهبودی اماکن ورزشی	۲	۱,۲	جدید	ROLT-ROT
۲	اردبیل	مجتمع فرهنگی و هنری	۲		کامل	واگذاری مدیریت
۳	اردبیل	اماکن ورزشی	۴۳		کامل	اجاره
۴	اردبیل	مرمت، احیا و نگهداری بناهای تاریخی	۲	۰,۴	نیمه تمام	BOT

ردیف	استان	عنوان پروژه های استانی	تعداد پروژه	ارزش پروژه (میلیارد تومان)	نوع پروژه	نوع واگذاری
۵	سمنان	استادیوم حمزه	۱	۰,۰۶۷	نیمه تمام	اجاره
۶	سمنان	نیروگاه برقایی	۱	۸,۶	جدید	BOO
۷	سمنان	بهره برداری مجموعه ورزشی حجاب	۱	۰,۴۷۵	بهره برداری	ROLT
۸	سمنان	سالن های ورزشی و استخر	۵		کامل	اجاره
۹	سمنان	احداث زمین تنیس	۱	۰,۱۵	جدید	BOT
۱۰	سمنان	مرمت، احیا و نگهداری بناهای تاریخی	۶	۲,۷	نیمه تمام	BOT
۱۱	فارس	تعمیر و بهسازی استخر سر پوشیده شهید فرجام جهرم	۱	۰,۵۶	جدید	ROT
۱۲	فارس	بنای نیمه تمام تاریخی	۲۷	۳۲,۸	نیمه تمام	ROLT
۱۳	فارس	خانه بهداشت	۲۶		کامل	اجاره
۱۴	فارس	مجتمع فرهنگی و هنری	۷		کامل	واگذاری مدیریت
۱۵	قم	نیروگاه برقایی	۱	۱,۷	جدید	BOO
۱۶	کردستان	استخر سر پوشیده سقز	۱	۱,۸	نیمه تمام	BOLT
۱۷	کردستان	سالن ژیمناستیک	۱	۰,۵	نیمه تمام	BOLT
۱۸	گلستان	موزه تاریخ طبیعی پارک ملی گلستان	۱	۰,۴	نیمه تمام	BOLT
۱۹	گلستان	تفرجگاه های پارک ملی گلستان	۱		کامل	
۲۰	گلستان	تالار و سالن ورزشی	۱۲		کامل	اجاره
۲۱	گلستان	مجتمع فرهنگی	۸		کامل	واگذاری مدیریت
۲۲	گلستان	تأمین و لوله کشی آب آشامیدنی روستاها	۱	۳,۵	نیمه تمام	
۲۳	گیلان	آبرسانی به ۱۲ روستای شمال آستانه اشرفیه	۱	۶,۴	نیمه تمام	BOT
۲۴	گیلان	سالن ورزشی	۱		کامل	اجاره
۲۵	گیلان	مدیریت و نگهداری پارک جنگلی	۱			مدیریت و بهره برداری
۲۶	لرستان	مرمت و احیای حمام گپ به عنوان سفره خانه سنتی	۱	۱,۵	نیمه تمام	
۲۷	لرستان	مجتمع فرهنگی رفاهی دانشگاه لرستان	۱	۷	نیمه تمام	BOO
۲۸	لرستان	اماکن ورزشی	۷۳		کامل	اجاره

ردیف	استان	عنوان پروژه های استانی	تعداد پروژه	ارزش پروژه (میلیارد تومان)	نوع پروژه	نوع واگذاری
۲۹	مازندران	تأسیسات پیرامونی و بهره برداری سد صلاح الدین	۱	۱۴	نیمه تمام	اجاره
۳۰	مازندران	بازسازی سالن های ورزشی	۲	۷,۵	نیمه تمام	ROLT
۳۱	مازندران	سالن های ورزشی	۷۷		کامل	اجاره
۳۲	همدان	شهرک گلخانه ای	۱۷	۴,۸	نیمه تمام	
۳۳	همدان	نوسازی استخر سرپوشیده رزن و ملایر	۲	۱,۸	جدید	ROT
۳۴	همدان	تصفیه خانه و ایستگاه پمپاژ	۲	۶۲	جدید	BOT
۳۵	همدان	مجتمع های فنی و حرفه ای	۵		کامل	اجاره
۳۶	آذربایجان شرقی	مراکز فرهنگی هنری	۱۳		کامل	اجاره
۳۷	آذربایجان شرقی	مرکز نگهداری معلولین، پروژه ژنتیک و سالن ورزشی بهزیستی	۴		کامل	واگذاری به خیرین
۳۸	البرز	سالن سینما	۱		کامل	واگذاری مدیریت
۳۹	البرز	آب شیرین کن شهر اشتهارد	۱	۶,۲	جدید	BOO
۴۰	البرز	تصفیه خانه فاضلاب اشتهارد	۱	۱۶	نیمه تمام	BOT
۴۱	البرز	بیمارستان	۱	۶	جدید	BOO
۴۲	البرز	احداث دانشکده داروسازی	۱	۲۵	جدید	BOO
۴۳	البرز	آزمایشگاه مکالم	۱	۴۰	جدید	BOT
۴۴	البرز	مرکز جامع سرطان	۲	۹۰	جدید	BOT
۴۵	البرز	احداث، تعمیر و تجهیز بیمارستان های سطح استان	۳	۲۰	نیمه تمام	BOT
۴۶	ایلام	مجتمع فرهنگی و هنری	۲		کامل	واگذاری مدیریت
۴۷	ایلام	آب شیرین کن چاه صالح آباد	۱	۱,۵	جدید	BOO
۴۸	خوزستان	مجتمع فرهنگی و هنری	۲۰		کامل	اجاره
۴۹	خوزستان	موزه هنرهای معاصر	۱		کامل	اجاره
۵۰	بوشهر	سالن های ورزشی	۸۹		کامل	اجاره
۵۱	تهران	پروژه ورزشی	۱۹۱		کامل	اجاره

ردیف	استان	عنوان پروژه های استانی	تعداد پروژه	ارزش پروژه (میلیارد تومان)	نوع پروژه	نوع واگذاری
۵۲	تهران	مجتمع فرهنگی و هنری	۵		کامل	واگذاری مدیریت
۵۳	تهران	نگهداری و ارتقا ایستگاه اصلاح نژاد گوسفند زنده	۱		کامل	مدیریت و نگهداری
۵۴	تهران	آزمایشگاه شیر	۱		کامل	
۵۵	تهران	واگذاری غرفه تجاری و پل عابر پیاده	۲		کامل	اجاره
۵۶	چهار محال و بختیاری	سالن ورزشی	۱۲		کامل	اجاره
۵۷	چهار محال و بختیاری	مجتمع فرهنگی و هنری	۳		کامل	واگذاری مدیریت
۵۸	چهار محال و بختیاری	مجتمع های آموزش فنی و حرفه ای	۸		کامل	اجاره
۵۹	چهار محال و بختیاری	مجتمع خدمات بهزیستی	۸		کامل	اجاره
۶۰	چهار محال و بختیاری	مجتمع خوداشتغالی آموزش و تولید صنایع بافت و پوشاک	۱		کامل	اجاره
۶۱	کرمان	مجتمع فرهنگی و هنری	۵		کامل	واگذاری مدیریت
۶۲	کرمان	نگهداری اماکن ورزشی	۱۱		کامل	اجاره
۶۳	کرمان	اماکن ورزشی	۵۲		کامل	اجاره
۶۴	کرمان	پروژه راهبری سیلوی بافت	۱			
۶۵	کرمان	مجتمع های گلخانه ای	۳		کامل	اجاره
۶۶	کرمان	احداث مجتمع های گلخانه ای	۲	۲,۳	نیمه تمام	BOO
۶۷	کرمان	مجتمع پرورش بز	۱		کامل	اجاره
۶۸	کرمانشاه	اماکن ورزشی	۵۷		کامل	اجاره
۶۹	کرمانشاه	مرکز تشخیص پزشکی و داروخانه	۵		کامل	اجاره
۷۰	کرمانشاه	پروژه رفاهی خدماتی آموزش و پرورش	۶		کامل	اجاره
۷۱	کرمانشاه	واحد آموزشی	۴۴		کامل	اجاره
۷۲	کرمانشاه	واحد تولید جهاد و کشاورزی	۳		کامل	اجاره
۷۳	کهگیلویه و بویر احمد	اماکن ورزشی	۶		کامل	اجاره

ردیف	استان	عنوان پروژه های استانی	تعداد پروژه	ارزش پروژه (میلیارد تومان)	نوع پروژه	نوع واگذاری
۷۴	هرمزگان	مراکز بهداشتی و درمانی	۵۰		کامل	واگذاری مدیریت
۷۵	هرمزگان	مراکز صیادی	۱۶		کامل	واگذاری مدیریت
۷۶	هرمزگان	بنای تاریخی	۳		کامل	واگذاری مدیریت
۷۷	هرمزگان	سالن های ورزشی	۲۷		کامل	اجاره
۷۸	هرمزگان	سالن های فرهنگی	۷		کامل	واگذاری مدیریت
۷۹	هرمزگان	پارک جنگلی	۲		کامل	واگذاری مدیریت
۸۰	هرمزگان	بیمارستان	۷			خرید خدمت
۸۱	هرمزگان	آب شیرین کن	۷	۳۱,۸	جدید	BOO
۸۲	هرمزگان	تأسیسات بندری	۱۴	۲۶۵	جدید	BOT
۸۳	هرمزگان	تکمیل زیرساخت های آبگرم فاریاب سنگوئیه	۱	۴۱,۸	نیمه تمام	
۸۴	آذربایجان غربی	مجتمع گلخانه ای	۲	۷,۶	نیمه تمام	فروش
۸۵	اصفهان	مجتمع عای خدمات و اجتماعی بهزیستی	۱۰		کامل	اجاره
۸۶	اصفهان	مجتمع ورزشی بهزیستی	۱		کامل	اجاره
۸۷	اصفهان	کاروانسرای تاریخی	۳	۵,۲	نیمه تمام	
۸۸	اصفهان	خانه های تاریخی	۲	۱,۶	نیمه تمام	
۸۹	اصفهان	مدرسه و هنرستان با مشارکت خیرین	۸	۷,۵	نیمه تمام	
۹۰	اصفهان	استخر	۲	۱,۲	نیمه تمام	
۹۱	یزد	احداث مدارس ابتدایی با استفاده از ظرفیت خیرین	۵	۶	نیمه تمام	

۸- بررسی عملکرد اقتصاد مقاومتی دستگاه ها و ارائه گزارش عملکرد

در ستاد فرماندهی اقتصاد مقاومتی، تاکنون عملکرد وزارتخانه های اقتصاد و صنعت و همچنین بانک مرکزی مورد بررسی قرار گرفته است؛ همچنین گزارش اقتصاد مقاومتی سازمان بورس و تعدادی از اقدامات دولت در راستای اقتصاد مقاومتی، تقدیم رهبری و مجمع تشخیص مصلحت نظام شده است و تعدادی از آن ها نیز در هفته دولت در سایت دبیرخانه قرار گرفت.

در شهریورماه سال جاری و در آستانه هفته دولت، ستاد فرماندهی اقتصاد مقاومتی گزارش یکساله اجرای سیاست های کلی اقتصاد مقاومتی را به محضر رهبر معظم انقلاب تقدیم نمود. متن این گزارش بدین صورت است: دولت جهت گیری ها و برنامه های اقتصاد مقاومتی را راهبرد صحیح پیشبرد اقتصاد ایران به سمت اهداف عالی اقتصادی کشور و چشم انداز ۲۰ ساله ی نظام جمهوری اسلامی ایران می داند و از این رو از ابتدای ابلاغ سیاست های کلی اقتصاد مقاومتی در تاریخ ۲۹

بهمن ماه ۱۳۹۲ از سوی معظم له؛ بخش قابل توجهی از تلاش های دولت صرف انجام اقدامات لازم جهت پیاده سازی صحیح و اساسی این سیاست ها شده است. ایجاد زمینه خروج غیرتورمی از رکود و دستیابی به رشد مثبت اقتصادی ۳ درصدی در سال ۱۳۹۳، جلوگیری از ورود اقتصاد به چرخه رکود در وضع مالی نامطلوب دولت (در شرایط افت شدید قیمت نفت و درآمدهای عمومی دولت)، دستیابی به رشد اقتصادی یک (۱) درصدی در سال ۱۳۹۴ و تراز تجاری مثبت ۹۰۰ میلیون دلاری کشور در این سال منبعت از به کارگیری سیاست های کلی اقتصاد مقاومتی است.

در سال جاری نیز که از سوی مقام معظم رهبری به نام «اقتصاد مقاومتی، اقدام و عمل» مزین شده است، اهتمام دولت و ستاد فرماندهی اقتصاد مقاومتی بر ادامه مسیر عملیاتی سازی سیاست های کلی اقتصاد مقاومتی و اجرای پروژه هایی قرار گرفته است که به منظور مقاوم سازی اقتصادکشور تدوین و مصوب شده اند. ستاد فرماندهی اقتصاد مقاومتی تلاش نموده است با مدیریت، سازماندهی و نظارت دقیق بر روند اجرای پروژه های اولویت دار و تصویب و ابلاغ مصوبات لازم برای رفع موانع و مشکلات موجود در مسیر اجرای آنها، روند تحقق اهداف مندرج در سیاست های اقتصاد مقاومتی را تسهیل و تسریع نماید.

نتایج این اقدامات عبارت است از:

۱) به منظور احیاء و به حرکت درآوردن تولید داخلی و تمرکز آن بر بنگاه های کوچک و متوسط و با امعان نظر به اینکه یکی از مهمترین مشکلات بخش تولیدی، کمبود نقدینگی و منابع مالی است، بسیاری از محدودیت های موجود بر سر راه پرداخت تسهیلات به واحدهای تولیدی کوچک و متوسط از طرق مختلف از جمله تصویب نامه هیأت وزیران و بخش نامه های بانک مرکزی، تأمین اجتماعی و سازمان امور مالیاتی کشور مرتفع شده و در حال حاضر این امکان ایجاد شده است که واحدهای تولیدی دارای چک برگشتی، تسهیلات معوق و بدهی های بیمه ای و مالیاتی به تسهیلات جدید دسترسی داشته باشند.

براساس آخرین اطلاعات دریافتی، با توجه به هماهنگی های بعمل آمده تا تاریخ ۱۳۹۵/۵/۲۵ بیش از ۱۳۰۰ واحد تولیدی تسهیلات خود را (معادل ۱۵۰۰ میلیارد تومان) در چارچوب تصمیمات کارگروه رفع موانع تولید دریافت نموده اند. طبق اعلام بانک مرکزی، از ابتدای سال جاری تاکنون (۱۳۹۵/۵/۱۱) بالغ بر

۴۳۰۰ واحد تولیدی کوچک و متوسط از تسهیلات بانکی استفاده کرده اند. البته این امکان وجود دارد که همه این واحدها تسهیلات خود را در چارچوب مصوبه کارگروه دریافت نکرده باشند. لیکن به هر حال برای حل مشکل واحد تولیدی خود توانسته اند به کمک بانک عامل تسهیلات دریافت نمایند. ۲) در راستای برنامه اصلاح نظام بانکی، نرخ سود سپرده های بلند مدت طی دو مرحله به ۱۵ درصد کاهش یافته و سقف نرخ سود تسهیلات بانک ها نیز به ۱۸ درصد رسیده است. همچنین نرخ سود تسهیلات بخش کشاورزی ۲ درصد پایین تر از سایر بخش ها عرضه می گردد. نرخ سود تسهیلات صندوق پس انداز مسکن به ۱۱ درصد کاهش یافته و به زودی این نرخ به ۹ درصد تقلیل پیدا خواهد کرد.

۳) بررسی های صورت گرفته پیرامون آخرین وضعیت تسهیلات پرداختی توسط سیستم بانکی حاکی از آن است که تسهیلات پرداختی بانک ها در سه ماهه اول سال ۱۳۹۵ بالغ بر ۹۳۴ هزار میلیارد ریال بوده است که نسبت به تسهیلات پرداختی در سه ماهه اول سال ۱۳۹۴ (۶۴۸ هزار میلیارد ریال) بالغ بر ۴۴ درصد رشد را نشان می دهد. همچنین سهم تسهیلات پرداختی در قالب سرمایه در گردش در کلیه بخش های اقتصادی معادل ۶۳۳ هزار میلیارد ریال (معادل ۶۸ درصد کل تسهیلات) بوده است که در مقایسه با سه ماهه اول سال گذشته ۴۴ درصد رشد داشته است. از کل ۶۳۳ هزار میلیارد ریال تسهیلات سرمایه در گردش حدود ۲۵۲ هزار میلیارد ریال آن (۴۰ درصد) مربوط به صنعت و معدن بوده است.

۴) مجموعه سیاست هایی با محوریت دستگاه های اجرایی ذی ربط در مورد کالاهایی که سهم و نقش بیشتری در قاچاق کالا نظیر گروه نساجی، گوشی تلفن همراه، دخانیات، طلا و مصنوعات آن و... دارند، تهیه شده و آماده اجرا می باشد. همچنین راه اندازی برخی سامانه های الکترونیکی پیش بینی شده در قانون مبارزه با قاچاق کالا و ارز نظیر سامانه پنجره واحد امور گمرکی، سامانه پورتال جامع ارزی، طراحی و پیاده سازی سامانه های نظارت هوشمند بر رویه گمرکی ترانزیت کالا، سامانه جامع حمل و نقل، سامانه جامع انبارها، سامانه الکترونیکی ثبت معاملات نفتی از دیگر اقدامات انجام شده در راستای مبارزه با قاچاق کالا و ارز می باشد.

۵) تصویب نامه «شرایط عمومی، ساختار و الگوهای قراردادی بالادستی نفت و گاز» پس از صدها ساعت جلسه در سطوح عالی

با دستگاه‌های نظارتی مرتبط و منتقدان علاقه‌مند به مذاکره در این زمینه، اصلاح و مصوب گردید.

۶) در اجرای ابلاغیه ستاد فرماندهی اقتصاد مقاومتی مبنی بر واگذاری ۲۵۰۰ پروژه نیمه تمام در سال ۱۳۹۵، تعداد ۳۹۱۲ پروژه ملی و استانی، شناسایی و مراحل واگذاری آنها به شرح زیر در حال انجام است:

- شناسایی تعداد ۱۴۲۲ پروژه ملی قابل واگذاری با اعتباری مورد نیاز بالغ بر ۱۴۰۰ هزار میلیارد ریال مشتمل بر ۳۲۸ پروژه جدید، که ۱۰۱۰ پروژه نیمه تمام و ۸۴ پروژه تکمیل شده و آماده بهره‌برداری است.

- شناسایی تعداد ۲۴۹۰ پروژه استانی قابل واگذاری با اعتباری مورد نیاز بالغ بر ۲۴۰ هزار میلیارد ریال مشتمل بر ۴۰۹ پروژه جدید، که ۱۶۲۸ پروژه نیمه تمام و ۴۵۳ پروژه تکمیل شده و آماده بهره‌برداری است.

- از پروژه‌های شناسایی شده استانی تعداد ۱۷۴ پروژه با اعتبار مورد نیاز ۳۰ هزار میلیارد ریال در حال طی فرآیند انتخاب سرمایه‌گذار است.

- بعلاوه ۱۴۴ پروژه ملی و استانی در حوزه آب و نیرو، فرهنگی و گردشگری، از سال ۱۳۹۴ تاکنون واگذار شده است.

۷) الگوی توسعه رسته‌های پراشتغال با هدف توسعه کسب و کار و اشتغال پایدار به منظور ایجاد ۴۴۵ هزار شغل در سال جاری در قالب ۳۰ رسته کسب و کار در ۳۱ استان کشور تدوین شده است و تاکنون در ۲۲ استان مراحل بررسی و اجرای پروژه آغاز شده است.

۸) در راستای اجرای پروژه استقرار گمرک الکترونیک و یکپارچه زمان ترخیص واردات کالا از ۲۶ روز به ۳ روز و زمان ترخیص صادرات کالا از ۷ روز به ۱ روز کاهش یافته است. همچنین رتبه ایران در شاخص لجستیک بانک جهانی از ۱۱۴ به ۹۶ در سال ۲۰۱۶ ارتقاء یافته است.

۹) تلفات شبکه توزیع نیروی برق در پایان سال ۹۴ برابر ۱۱,۳۸ درصد بوده که با تلاش‌های انجام شده در چهار ماهه نخست سال ۱۳۹۵، به حدود ۱۰,۷۴ درصد رسیده است.

۱۰) در راستای تکمیل و بهره‌برداری ۳۰۰ مگاوات نیروگاه تولید پراکنده (هدف‌گذاری برای سال ۱۳۹۵)، تاکنون ۸۹۵ مگاوات موافقت‌نامه احداث ۱۰۰ مگاوات پروانه احداث صادر شده و ۴۴,۴ مگاوات ظرفیت اسمی در چهار ماهه اول سال جاری نصب و

راه‌اندازی شده است. همچنین ۱۵ فقره قرارداد خرید تضمینی برق به ظرفیت ۹۱ مگاوات از ابتدای سال جاری تاکنون مبادله شده است.

۱۱) در سال جاری تاکنون عملیات اجرایی نیروگاه‌های چهارم (با پیشرفت فیزیکی ۶۰٪)، پرند (با پیشرفت فیزیکی ۴۵٪)، سبلان (با پیشرفت فیزیکی ۴٪)، کاشان (با پیشرفت فیزیکی ۵٪) و فردوسی (با پیشرفت فیزیکی ۱۰٪) مجموعاً به ظرفیت ۲۰۸۰ مگاوات آغاز گردیده است.

۱۲) در سال ۱۳۹۵ عملیات اجرایی چهارده نیروگاه سیکل ترکیبی و بخاری با ظرفیت ۹۶۸۴ مگاوات توسط سرمایه‌گذار بخش خصوصی صورت گرفته است.

۱۳) به منظور اجرای پروژه «واگذاری ۲۳ پروژه آب و فاضلاب به بخش خصوصی به روش‌های BOO، BOT و بیع‌متقابل با ارزش ۱۷۰۰ میلیارد تومان» تاکنون پیش‌نویس قرارداد ۲۲ پروژه از ۲۳ پروژه مذکور به ارزش ۱۰۵۰ میلیارد تومان نهایی شده است.

۱۴) با تکمیل ۱۲ مجتمع پتروشیمی در سال جاری جمعاً ۸,۹ میلیون تن به ظرفیت تولید پتروشیمی کشور اضافه می‌شود. ۱۵) پروژه‌های پارس جنوبی مطابق برنامه در حال پیشرفت است. فازهای ۱۷ و ۱۸، ۱۹ (دو فاز استاندارد)، ۲۰ و ۲۱ جمعاً ۶ فاز استاندارد در سال جاری به بهره‌برداری خواهد رسید.

۱۶) تولید نفت میادین نفتی غرب کارون از ۵۰ هزار بشکه در روز در اواخر سال ۱۳۹۴ به ۱۴۶ هزار بشکه در روز افزایش یافته است. ۱۷) از آغاز فصل برداشت تاکنون بالغ بر ۵,۱۰ میلیون تن گندم به صورت تضمینی از کشاورزان خریداری شده است و پیش‌بینی می‌شود که خرید تضمینی گندم در سال جاری از مرز ۱۱ میلیون تن عبور نماید.

۱۸) ناوگان ماشین‌آلات کشاورزی بهبود قابل توجهی پیدا کرده است. از ابتدای شروع به کار دولت یازدهم تعداد کارنده‌های غلات ۳۵٪، نشاکارهای برنج ۴۲٪، کمابین برنج ۳۳۵٪، شیکر برداشت باغات ۶۹٪، انواع تراکتور ۱۵٪ و سمپاش‌های زراعی و باغی ۲۲٪ افزایش یافته است و پیش‌بینی می‌شود که ضریب مکانیزاسیون از ۱,۲۶ (اسب بخار در هکتار) در سال ۱۳۹۲ به ۱,۶۲ سال جاری افزایش یابد.

۱۹) پروژه «توسعه سامانه‌های نوین آبیاری در ۲۵۰ هزار هکتار»، و پروژه «توسعه تولید و اصلاح، بازسازی و نوسازی ۱۷۷۷ هکتار از واحدهای گلخانه‌ای» به سرعت در حالا اجرا می‌باشد.

۲۰) پیشرفت فیزیکی پروژه انتقال سیگنال صدا و سیما از ماهواره به سطح زمین با هدف کاهش وابستگی به ماهواره و اپراتورهای دارای ماهواره از مرز ۸۰ درصد گذشته است.

۲۱) پروژه انتقال کپی سامانه (K-ROOT DNS) به داخل کشور به عنوان یکی از الزامات توسعه شبکه ملی اطلاعات، انجام شده است.

۲۲) حمایت از ایجاد «جوشگر بومی» به عنوان یکی از مهمترین بسترهای توسعه محتوا، از طریق بخش خصوصی صورت پذیرفته است. در حال حاضر جوشگر بومی ایجاد شده بیش از دو میلیارد صفحه وب را تحت پوشش قرار داده و مجموعه اقداماتی که به انجام رسیده، موجب شده تا نسبت استفاده از محتوای خارجی در ابتدای دولت از ۹۰ درصد به ۵۸ درصد کاهش یابد. ۲۳) تعداد پروازهای عبوری از آسمان ایران از ۴۰۰ پرواز در شبانه‌روز در ابتدای دولت یازدهم به حدود ۱۱۰۰ پرواز افزایش یافته است.

۲۴) در راستای رونق بخش مسکن تکمیل و احداث بیش از ۵۰ هزار واحد مسکن در دستور کار قرار دارد. همچنین تأمین زمین برای ۱۰۰ هزار واحد مسکونی توسط سازمان ملی زمین و مسکن برای گروه‌های مختلف درآمدی و در قالب مشارکت با بخش خصوصی در شهرهای مختلف کشور از دیگر اقدامات در دست اجرا می‌باشد.

۲۵) ۴۱۰ کیلومتر پروژه بزرگراهی و راه اصلی در هفته دولت افتتاح خواهد شد که از این میزان ۲۳۵ کیلومتر آن مربوط به پروژه‌های ابلاغی اقتصاد مقاومتی می‌باشد.

۲۶) در راستای پیگیری پیشرفت پروژه‌های ابلاغی و انجام به موقع فعالیت‌های تعریف شده از ابتدای سال جاری تاکنون طی ۱۱ جلسه از ۸ وزارتخانه و دستگاه‌های اجرایی بازدید بعمل آمده است.

دولت یازدهم در پایان گزارش خود، مهمترین دستاوردهای به کارگیری سیاست های کلی اقتصاد مقاومتی را به شرح زیر آورده است:

در سال جاری شاهد بازگشت اقتصاد کشور به چرخه رونق مستمر و غیر تورمی باشیم. رشد اقتصادی ۴/۴ درصدی، رشد صنعتی ۸/۸ درصدی و رشد ۴ درصدی بخش کشاورزی در سه ماهه اول سال جاری، کنترل و کاهش تورم و رساندن آن به نرخ تورم تک رقمی در تیرماه سال جاری (۹٪ شهری و ۲/۸٪ روستایی)، رشد ۴,۵ درصدی مصرف بخش صنعتی در چهارماهه ابتدایی سال جاری، رشد ۲۱ درصدی صادرات غیرنفتی مثبت شدن تراز تجاری کشور به میزان ۳ میلیارد و ۴۴۳ میلیون دلار در چهار ماهه ابتدایی سال، کاهش ۱۰ میلیارد دلاری قاچاق کالا در سال ۱۳۹۴ نسبت به سال قبل و پیش‌بینی کاهش شدید آن در سال جاری با توجه به اهتمام نظام به مبارزه با قاچاق، از مهمترین دستاوردهای به کارگیری سیاست‌های کلی اقتصاد مقاومتی است.

۹- تدوین شاخص های رصد اقتصاد مقاومتی

شاخص های اقتصاد مقاومتی در دو بخش حوزه کلان و شاخص های ارزیابی برنامه های اقتصاد مقاومتی، توسط سازمان مدیریت و برنامه‌ریزی کشور طراحی شده است و در پوشه‌ای تحت عنوان «مستندات اجرایی سیاست‌های کلی اقتصاد مقاومتی (۳)» در سایت دبیرخانه ستاد فرماندهی اقتصاد مقاومتی در سازمان مدیریت و برنامه‌ریزی کشور، بارگذاری شده است.

در ادامه مجموعه این شاخص ها در جداول زیر آورده شده است.

شاخص های حوزه کلان	
شاخص اصلی	الف) تحقق رشد پویا
زیرشاخص	نرخ رشد تولید ناخالص داخلی کشور به قیمت پایه
	سهم ارزش افزوده بخش صنعت (ساخت) از تولید ناخالص داخلی کشور به قیمت پایه
	سهم ارزش افزوده بخش خدمات از تولید ناخالص داخلی کشور به قیمت پایه
	واریانس نرخ رشد تولید ناخالص داخلی کشور به قیمت پایه
	سهم ارزش افزوده بخش معدن (به جز نفت و گاز) از تولید ناخالص داخلی کشور به قیمت پایه

شاخص های حوزه کلان	
زیر شاخص	نرخ تورم بر اساس شاخص بهای کالاها و خدمات مصرفی
	سهم ارزش افزوده بخش کشاورزی از تولید ناخالص داخلی کشر به قیمت پایه
	سهم ارزش افزوده بخش نفت و گاز از تولید ناخالص داخلی کشور به قیمت پایه
	واریانس نرخ تورم

شاخص های حوزه کلان	
شاخص اصلی	ب) کاهش آسیب پذیری اقتصاد
زیر شاخص	سهم عوائد نفتی در بودجه کشور
	ترکیب صادرات کشور بر حسب کشور مقصد
	ترکیب واردات کشور بر حسب کشور مبدأ

شاخص های حوزه کلان	
شاخص اصلی	ج) افزایش انعطاف پذیری اقتصاد
زیر شاخص	رشد تولید و تعداد محصولات در صنایع بالادست و پایین دست نفت و گاز
	رتبه ایران در شاخص رقابت پذیری جهانی به تفکیک اجزای ۱۲ گانه آن
	رشد سرمایه گذاری ایرانی در کشور های خارجی
	نسبت کفایت ذخایر ارزی
	نسبت کفایت ذخایر خارجی کشور
	سهم ایران در زنجیره بین المللی (جهانی)

شاخص های مرتبط با برنامه های ملی اقتصاد مقاومتی	
نام برنامه	۱- برنامه ملی ارتقای بهره وری
شاخص	شاخص بهره وری نیروی کار بر حسب تقسیم تولید ناخالص داخلی بر تعداد شاغلان کلان کل کشور
	شاخص بهره وری نیروی کار بر حسب تقسیم ارزش افزوده هر یک از بخش های اصلی اقتصاد بر تعداد شاغلان آن بخش
	شاخص بهره وری نیروی کار بر حسب تقسیم تولید ناخالص داخلی بر ساعت اشتغال کل
	شاخص بهره وری سرمایه بر حسب تقسیم تولید ناخالص بر ارزش موجودی سرمایه ثابت
	شاخص بهره وری سرمایه بر حسب تقسیم ارزش افزوده هر یک از بخش های اصلی اقتصاد بر ارزش موجودی سرمایه ثابت آن بخش
	نرخ رشد بهره وری کل عوامل تولید
	شاخص بهره وری انرژی بر حسب تقسیم ارزش ستانده بر مقدار انرژی مصرف شده در اقتصاد کشور

شاخص	شاخص شدت انرژی: مصرف نهایی انرژی (بشکه معادل نفت خام) تقسیم بر تولید ناخالص داخلی
	شاخص بهره وری آب بر حسب تقسیم ارزش ستانده بر مقدار آب مصرف شده در سطح کل اقتصاد
	بهره وری فیزیکی آب کشاورزی (مقدار آب مصرفی کشاورزی (متر مکعب) تقسیم بر مقدار محصول تولید شده (کیلوگرم)
	بهره وری اقتصادی (ریالی) آب کشاورزی (مقدار آب مصرفی کشاورزی (متر مکعب) تقسیم بر سود خالص محصول تولید شده (ریال))
	سراانه مصرف آب در بخش کشاورزی به ازای هر واحد ارزش افزوده این بخش
	سراانه مصرف آب در بخش صنعت به ازای هر واحد ارزش افزوده این بخش
	راندمان نیروگاه ها
تلفات انتقال و توزیع مصرف انرژی برق	

شاخص های مرتبط با برنامه های ملی اقتصاد مقاومتی	
نام برنامه	۲- برنامه ملی پیشبرد برون گزایی اقتصاد (توسعه صادرات غیر نفتی)
شاخص	نسبت صادرات (کالاها و خدمات) از مناطق آزاد و ویژه اقتصادی به کل صادرات - وزن/ارزش
	تراز تجاری غیر نفتی کشور
	تراز حساب جاری کشور
	نسب صادرات غیر نفتی به کل صادرات - وزن/ارزش
	نسب صادرات غیر نفتی به کل واردات - وزن/ارزش
	نسب صادرات غیر نفتی به واردات(بدون میعانات گازی) - وزن/ارزش
	نسبت واردات کالاها ی سرمایه ای (واسطه ای) به کل واردات - وزن/ارزش
	نرخ رشد سرمایه گذاری مستقیم خارجی
	نسبت سرمایه گذار مستقیم خارجی + قرارداد های تشکیل سرمایه ثابت ناخالص
	شاخص ترازیت کل (جاده ای به جاده ای/ ترازیت جاده ای به دریایی/ ترازیت دریایی به جاده ای/ ترازیت دریایی به دریایی/ ترازیت از طریق راه آهن)
	نسبت سرمایه گذاری ایران در خارج از کشور تقسیم بر تشکیل سرمایه ثابت خالص
	نسبت سرمایه گذاری خارجی (FDI + قرارداد های مشارکتی + فاینانس) بر کل تأمین مالی
	نسبت صادرات محصولات (کالا و خدمات) دانش بنیان به کل صادرات
	نرخ رشد صادرات غیر نفتی
	نسبت درآمد ترازیت به کل صادرات غیر نفتی
	نسبت درآمد سواپ و ترازیت برق به کل درآمد صادرات غیر نفتی
	عضویت در نهاد های بین المللی، پیمان ها و موافقت نامه های منطقه ای و بین المللی
	شاخص باز بودن اقتصاد کشور
	سهم خدمات فنی و مهندسی از کل صادرات غیر نفتی

شاخص	سهم خدمات گردشگری از کل صادرات غیر نفتی
	شاخص تمرکز جغرافیایی صادرات و واردات
	سهم خدمات گردشگری از کل صادرات غیر نفتی

شاخص های مرتبط با برنامه های ملی اقتصاد مقاومتی	
نام برنامه	۳- برنامه ملی ارتقای توان تولید ملی (درون زایی اقتصاد)
شاخص	شاخص سهولت انجام کسب و کار و رتبه جهانی کشور در این شاخص
	شاخص کارآفرینی و رتبه جهانی کشور در این شاخص
	شاخص توسعه مالی و رتبه جهانی کشور در این شاخص
	درصد تغییرات سالانه نرخ ارز بازار آزاد
	سهم مطالبات غیر جاری در تسهیلات اعطایی بانک ها
	درصد خودکفایی در تولید کالاهای اساسی
	رتبه ایران در شاخص رقابت پذیری در سفر و گردشگری
	افزایش نسبت کفایت سرمایه بانک ها و موسسات اعتباری غیر بانکی
	درصد پوشش نظارت بانک مرکزی بر بانک ها و موسسات پولی و بانکی
	نرخ رشد پایه پولی
	نرخ رشد ضریب فزاینده
	نسبت اعتبارات طرح های مشارکت عمومی - خصوصی به کل طرح های تملک سرمایه ای
	نرخ بیکاری جوانان
	نرخ بیکاری دانش آموختگان آموزش عالی
	نرخ مشارکت جمعیت فعال کشور
	نرخ مشارکت زنان دارای تحصیلات عالی کشور
	شاخص تراز تجاری بخش کشاورزی
	میزان ذخایر تجاری بخش کشاورزی
	سهم بازار سرمایه در تأمین مالی کشور
	نرخ رشد تعداد گردشگران داخلی
شاخص	سهم واردات کالاهای مصرفی از کل واردات
	سهم واردات کالاهای واسطه ای از کل واردات
	سهم واردات کالاهای سرمایه ای از کل واردات
	تفاوت بین نرخ رسمی و آزاد ارز
	نرخ رشد اشتغال روستایی

شاخص های مرتبط با برنامه های ملی اقتصاد مقاومتی	
نام برنامه	۴- برنامه ملی عدالت بنیان کردن اقتصاد و توسعه عدالت اجتماعی
شاخص	سهم افراد واقع در زیر خط فقر نسبی منطقه ای
	ضریب جینی
	نسبت هزینه های دهک اول به دهک دهم
	فاصله دسترسی به زیر ساخت ها در مناطق مختلف
	فاصله شاخص توسعه انسانی HDI در مناطق مختلف
	شاخص توسعه انسانی
	فاصله نرخ بیکاری بین مناطق

شاخص های مرتبط با برنامه های ملی اقتصاد مقاومتی	
نام برنامه	۵- برنامه ملی برقراری انضباط مالی در بخش عمومی و قطع وابستگی بودجه به نفت
شاخص	نسبت منابع حاصل از عوائد نفت و گاز در بودجه عمومی
	نسبت درآمدهای مالیاتی به بودجه عمومی کشور
	تراز عملیاتی بودجه
	نسبت درآمدهای عمومی غیر نفتی به اعتبارات هزینه ای
	نسبت درآمدهای مالیاتی به تولید ناخالص داخلی
	نسبت اعتبار ردیف های متفرقه از کل اعتبارات عمومی دولت
	درصد دستگاه های اجرایی موفق در استقرار نظام بودجه ریزی مبتنی بر عملکرد از کل دستگاه ها
	نسبت بودجه عمومی دولت به تولید ناخالص داخلی
	نسبت شاغلان بخش عمومی به کل

شاخص های مرتبط با برنامه های ملی اقتصاد مقاومتی	
نام برنامه	۶- برنامه ملی گفتمان سازی و فرهنگ سازی اقتصاد مقاومتی
شاخص	نسبت تعداد عناوین آثار مکتوب هنری و آموزشی در حوزه اقتصاد مقاومتی به کل
	نسبت تعداد محصولات چند رسانه ای تهیه شده مرتبط با اقتصاد مقاومتی به کل
	نسبت تعداد آثار علمی، فرهنگی، تهیه شده در عرصه اقتصاد مقاومتی در صدا و سیما به کل
	نسبت تعداد ساعات برنامه های تولیدی صدا و سیما در حوزه اقتصاد مقاومتی به کل

شاخص های مرتبط با برنامه های ملی اقتصاد مقاومتی	
نام برنامه	۷- برنامه ملی توسعه ظرفیت تولید نفت و گاز و تکمیل زنجیره پایین دستی و توسعه بازار
شاخص	ظرفیت تولید نفت خام
	میزان تولید نفت خام
	سهم تولید نفت از میادین مشترک نسبت به تولید نفت کشور
	میزان تولید گاز طبیعی پالایش شده (شیرین) کشور
	سهم تولید گاز از میادین مشترک نسبت به تولید گاز کشور
	سهم روش های نوین فروش نسبت به کل فروش نفت
	میزان تولید میعانات گازی کشور
	میزان تولید گازغنی کشور
	میزان تولید فرآورده های نفتی (به تفکیک فرآورده های اصلی)
	ضریب باز یافت مخازن نفتی
	میزان پالایش گاز و نم زدایی
	میزان پالایش نفت خام و میعانات گازی
	میزان صادرات نفت کشور (به تفکیک منطقه مقصد)
	سهم صادرات نفت (نسبت به تولید نفت)
	سهم تولید نفت ایران از تولید کشورهای عضو اوپک
	میزان صادرات گاز کشور
	میزان صادرات گاز از طریق LNG
	میزان صادرات فرآورده های نفتی
	میزان ذخیره سازی نفت خام
	ارزش صادرات محصولات پتروشیمی (دلار) (با قیمت ثابت سال ۱۳۹۴)
	ارزش فروش داخلی محصولات پتروشیمی (قیمت ثابت سال ۱۳۹۴)
	سهم هزینه های R&D صنعت نفت به کل هزینه های آن
	ارزش هر تن محصول پتروشیمی به قیمت ثابت صادراتی سال ۹۴
	سهم برندهای جهانی در مطالعات مخازن نفت خام و گاز
	سهم برندهای جهانی در مطالعات مخازن نفت و گاز
	سهم برندهای جهانی در سرمایه گذاری در پالایش و پتروشیمی

شاخص های مرتبط با برنامه های ملی اقتصاد مقاومتی	
نام برنامه	۸- برنامه ملی مردمی کردن اقتصاد

شاخص	سهم بخش خصوصی در تشکیل سرمایه ثابت سالانه کشور
	سهم اشتغال بخش خصوصی از کل اقتصاد کشور
	نسبت تعداد طرح های عمرانی (طرح های تملک دارایی سرمایه ای) واگذار شده به بخش خصوصی به کل
	شاخص درجه تمرکز بازار در فعالیت های اقتصادی
	ضریب نفوذ بازار سرمایه
	سهم منافع اختصاص یافته از صندوق توسعه ملی به بخش غیر دولتی (مصوب/عملکرد) (به تفکیک تعاونی، خصوصی، و در مجموع)
	سهم بخش خصوصی از کل تسهیلات اعطایی بانک ها
	نسبت تصدی های واگذار شده از کل تصدی های احصا شده قابل واگذاری
	سهم بخش عمومی در تأمین و عرضه کالاهای عمده (منتخب)

شاخص های مرتبط با برنامه های ملی اقتصاد مقاومتی	
نام برنامه	۹- برنامه ملی توسعه اقتصاد دانش بنیان
شاخص	شاخص اقتصاد دانش بنیان (KEI)
	شاخص نوآوری جهانی (GII)
	شاخص دستیابی به فناوری (TAI)
	شاخص عملکرد رقابت صنعتی (CIP)
	شاخص ظرفیت نوآوری ملی
	نسبت ارزش افزوده محصولات با فناوری پیشرفته از تولید ناخالص داخلی
	نسبت صادرات کالاهای با فناوری پیشرفته به کل صادرات غیر نفتی
	سهم صادرات کالاهای با فناوری برتر نسبت به کل صادرات
	نسبت هزینه های تحقیق و توسعه به تولید ناخالص داخلی
	سهم تکنولوژی از رشد اقتصادی
	سهم دانش بنیانی از رشد اقتصادی
	میزان ثبت اختراع

شاخص های مرتبط با برنامه های ملی اقتصاد مقاومتی	
نام برنامه	۱۰- برنامه ملی شفاف سازی و سالم سازی اقتصاد
شاخص	نسبت پرونده های تشکیل شده در خصوص مفاسد اقتصاد در نظام قضایی کشور به کل پرونده های قضایی
	نسبت ارزش کل قاچاق کالا به کل تجارت
	شاخص درصد پوشش نظارت بانک مرکزی بر بانک ها و موسسات پولی و مالی
	رتبه ایران در شاخص بین المللی حکمرانی به تفکیک اجزای آن
	شاخص توسعه دولت الکترونیک و رتبه ایران
شاخص ادراک فساد و رتبه ایران به تفکیک اجزای آن	

شاخص های مرتبط با برنامه های ملی اقتصاد مقاومتی	
نام برنامه	۱۱- برنامه ملی هدفمندسازی یارانه ها
شاخص	نسبت یارانه تخصیصی به فعالیت های تولید کالا و خدمات از کل یارانه پرداختی
	نسبت افراد بهره مند از یارانه مستقیم نقدی
	نسبت منابع هدفمندی ناشی از اصلاح قیمت ها به مصارف کل
	نسبت قیمت حامل های انرژی به قیمت فوب خلیج فارس

بررسی و دقت در این شاخص ها نشان می‌دهد که شاخص‌های معرفی شده، فارغ از بررسی میزان دقت در طراحی و امکان یا عدم امکان رصد کمی هر یک از آنها، فاقد وزن‌دهی مناسب هستند. برای مثال شاخص «میزان ثبت اختراعات» و شاخص «سهام عوائد نفتی در بودجه کشور» دو مقوله مجزا و غیرهمگون هستند و بررسی چنین شاخص‌هایی در یک بسته تحت عنوان شاخص‌های اقتصاد مقاومتی، نیازمند وزن‌دهی است.

نقد و بررسی عملکرد ستاد فرماندهی اقتصاد مقاومتی

بر اساس گزارش ۱۵۱۹۵ مرکز پژوهش‌های مجلس و بررسی‌های شبکه تحلیلگران اقتصاد مقاومتی، برنامه جدید دولت تحت عنوان «۱۲ برنامه ملی اقتصاد مقاومتی» و طرح‌ها و پروژه‌های ذیل آن را در دو بخش کلی می‌توان مورد ارزیابی قرار داد.

در بخش اول ارزیابی که اینجا محل بحث است، کلیت برنامه و نوع نگاه حاکم بر برنامه‌ریزی مورد ارزیابی قرار گرفته‌است؛

در بخش دوم نیز که در قسمت‌های مربوط به هر دستگاه در فصل بعدی بعدی این کتاب مورد بررسی قرار خواهد گرفت، پروژه‌های مصوب ستاد فرماندهی اقتصاد مقاومتی برای هر دستگاه به صورت جزئی نقد و بررسی می‌شود. کلیت برنامه اقتصاد مقاومتی دولت و نگاه حاکم بر برنامه‌ریزی در این حوزه که توسط ستاد فرماندهی اقتصاد مقاومتی طراحی شده است و مدیریت می‌شود را می‌توان با هفت شاخص، مورد نقد و بررسی قرار داد که عبارت است از :

۱- نگرش حداکثری نسبت به اقتصاد مقاومتی

نگرش حداکثری نسبت به اقتصاد مقاومتی مستلزم حاکمیت نگاه مقاوم‌سازی اقتصاد بر برنامه‌های کوتاه‌مدت، میان‌مدت و بلندمدت است؛ لذا مهمترین ویژگی این رویکرد، یکپارچگی نظام برنامه‌ریزی بر اساس مفهوم و شاکله اقتصاد مقاومتی است.

در مقابل، رویکردی حداقلی نسبت به اقتصاد مقاومتی متصور است؛ اتخاذ این رویکرد به این معناست که اقتصاد مقاومتی، یکی از شاکله‌های برنامه‌ریزی در عرض دیگر چارچوب‌های برنامه‌ریزی است. نکته مهم این است که چنین رویکردی در زمانی اتخاذ می‌شود که مدیران اجرایی تمایل داشته باشند برنامه‌های رایج و ذاتی خود را در دستور کار قرار دهند و در مواردی که بین برنامه‌های جاری و مفهوم اقتصاد مقاومتی تناقض به وجود می‌آید (به طوری که این برنامه‌ها منجر به افزایش آسیب‌پذیری اقتصاد یا ضربه به بنیه تولید داخلی شود) آن برنامه‌ها را ملغی کنند.

با توجه به توضیحات ارائه شده، اتخاذ رویکرد حداکثری، یک نشانه مهم می‌تواند داشته باشد: اینکه برنامه‌های کوتاه‌مدت، میان‌مدت و بلندمدت در چارچوب مفهوم اقتصاد مقاومتی طراحی و تدوین می‌شوند و برنامه اقتصاد مقاومتی چیزی جدای از برنامه‌های دیگر نیست.

بررسی نسبت بین بودجه ۱۳۹۵ و برنامه‌های مصوب اقتصاد مقاومتی در این زمینه جالب توجه است؛ یک نگاه این است که به دلیل انقباض‌هایی که در چند سال اخیر در منابع مالی دولت رخ داده‌است، اساسا بودجه به سند تراز دخل و خرج دولت تبدیل شده‌است؛ به عبارت دیگر، بودجه‌ریزی در

ساختار نهادی کنونی ایران، این ظرفیت را ندارد که محملی برای سیاست‌گذاری باشد. نگاه دیگر این است که توجه به ضرورت اقتصاد مقاومتی و تأکیدی که مسئولان نظام نسبت به این مفهوم دارند، ایجاب می‌کند که ظرفیت‌سازی در بودجه به منظور سیاست‌گذاری در راستای اقتصاد مقاومتی انجام شود. برای مثال، سامان دادن به پرداخت یارانه‌ها، مدیریت بهتر در دریافت مالیات و الزام همه دستگاه‌ها به کاهش هزینه‌ها، مواردی هستند که باعث ظرفیت‌سازی در بودجه می‌شوند.

به عنوان مثالی دیگر، بررسی‌های آماری مبتنی بر تحلیل محتوا نشان می‌دهد که تنها ۲۴ درصد از مواد لایحه احکام مورد نیاز برای اجرای برنامه ششم با سیاست‌های کلی اقتصاد مقاومتی مرتبط هستند؛ چنانچه موارد قابل تفسیر را هم به تحلیل اضافه کنیم، مشخص می‌شود به‌طور کلی، ۳۳ درصد از مواد لایحه احکام به‌صورت مستقیم و یا به‌صورت تفسیرپذیر با سیاست‌های کلی اقتصاد مقاومتی در ارتباط هستند و در نتیجه ۶۷ درصد از مواد، رابطه‌ای با سیاست‌های کلی اقتصاد مقاومتی ندارند. (این مهم در گزارش ۱۴۷۲۱ مرکز پژوهش‌های مجلس مورد بررسی قرار گرفته است.)

به عنوان جمع بندی اولیه باید گفت که در حال حاضر، نظام برنامه‌ریزی کشور دچار تشتت شده‌است و نه‌تنها برنامه میان‌مدت نسبت مشخصی با اقتصاد مقاومتی ندارد، بلکه اساسا جهت‌گیری مشخصی در برنامه میان‌مدت در این زمینه دیده نمی‌شود.

۲- برنامه‌ریزی تعاملی

شاید مهم‌ترین پیام سیاست‌های اقتصاد مقاومتی، ضرورت داشتن نگاه سیستمی به مسایل کشور و امکانات کشور است. در حال حاضر، برای هر یک از برنامه‌های ملی اقتصاد مقاومتی یک رئیس تعیین شده و ذیل آن، دستگاه‌های مختلف، متولی طرح‌های خاصی شده‌اند. با این وجود بررسی‌ها نشان می‌دهد که برنامه جدید دولت نیز در بعضی طرح‌ها (یک سطح پایین‌تر از برنامه‌های ملی)، دچار آسیب عدم برنامه‌ریزی تعاملی شده است.

در میان کلیه طرح‌های ارائه‌شده، موارد متعددی وجود دارد که اجرا و پیاده‌سازی آن، از عهده یک دستگاه منفرد خارج است. چند مورد از طرح‌هایی که دارای چنین ویژگی هستند، عبارت‌اند از:

- طرح ارتقاء بهره‌وری انرژی (وزارت نفت)
- طرح ارتقاء بهره‌وری آب (وزارت جهاد کشاورزی)
- طرح توسعه صادرات غیرنفتی (سازمان توسعه تجارت)
- طرح جذب سرمایه‌گذاری خارجی (سازمان سرمایه‌گذاری و کمک‌های اقتصادی ایران)
- طرح عدالت بین منطقه‌ای و عدالت سرزمینی (سازمان مدیریت و برنامه‌ریزی کشور)
- طرح تحقق عدالت بین‌نسلی و چگونگی استفاده از انفال (سازمان مدیریت و برنامه‌ریزی کشور)
- طرح دانش‌بنیان کردن اقتصاد و جامعه (وزارت علوم، تحقیقات و فناوری)

• طرح اصلاح رفتارهای فعالان اقتصادی و خانوارها (وزارت امور اقتصاد و دارایی)

- طرح مبارزه با اقتصاد زیرزمینی و قاچاق (وزارت کشور)
- طرح شفاف‌سازی و مبارزه با فساد مالی، اداری و اقتصادی (وزارت امور اقتصاد و دارایی)

• طرح توانمندسازی بخش خصوصی (وزارت امور اقتصاد و دارایی)

- طرح محدود کردن نقش و وظایف دولت به امور حاکمیتی و تصدی‌های اقتصادی اجتماعی اجتناب‌ناپذیر (وزارت امور اقتصاد و دارایی).

بنابراین به‌نظر می‌آید که طرح‌های فوق، به‌گونه‌ای هستند که اجرای موفقیت‌آمیز آنها، مستلزم همکاری و تعامل بین چند دستگاه مرتبط است و یک سازمان منفرد نمی‌تواند طرح مزبور را به تنهایی به سرانجام مطلوب برساند. لذا برنامه جدید دولت در حوزه اقتصاد مقاومتی و به طور خاص، پروژه‌های دارای اولویت برای سال ۱۳۹۵، از منظر برنامه‌ریزی تعاملی، وضعیت مناسبی ندارد و ضروری است که در آن بازنگری شود.

۳- برنامه‌ریزی فراقوه‌ای

تغییر نگاه به مسایل کشور از نگاه پروژه‌ای و موردی به نگاه نظام‌مند، شرط لازم برای موفقیت در اجرای سیاست‌های کلی اقتصاد مقاومتی است. به نظر می‌آید که یکی از شروط کافی برای پیاده‌سازی برنامه‌های نظام‌مند، این است که همه اجزاء و قوای کشور به سهم خود نقشی را در راستای مقاوم سازی اقتصاد بر عهده بگیرند.

برای مثال یکی از محورهای مهمی که هم در سیاست‌های کلی اقتصاد مقاومتی و هم پس از آن در سیاست‌های کلی برنامه ششم توسعه بر آن تأکید شده بحث قطع وابستگی به نفت است. حال پرسش اساسی این است که آیا قطع وابستگی به نفت هدفی است که وزارت امور اقتصادی و دارایی و سازمان مدیریت و برنامه‌ریزی کشور باید آن را پیگیری کنند؟ تجربه و عملکرد کشور در راستای دستیابی به این هدف، چنین ادعایی را تأیید نمی‌کند. در حقیقت چون تاکنون این گونه به مسئله نگاه شده است، در دستیابی به هدف نیز موفقیت چندان حاصل نشده است. در قطع یا کاهش وابستگی به نفت همان‌قدر که وزارت امور اقتصاد و دارایی و سازمان مدیریت و برنامه‌ریزی کشور مسئول هستند، وزارت بهداشت، درمان و وزارت آموزش و پرورش و ستاد مشترک نیروهای مسلح و کمیته امداد امام خمینی (ره) و سایر دستگاه‌ها نیز مسئول هستند.

نگاه به اعضای ستاد فرماندهی اقتصاد مقاومتی با این شاخص نشان می‌دهد که به جز رئیس سازمان صداوسیما، ایشان همگی از بدنه قوه مجریه هستند. بنابراین نقد جدی در این زمینه این است که چرا دیگر قوا در ستاد فرماندهی اقتصاد مقاومتی عضویت ندارند؛ البته این نقد همانقدر که نسبت به دولت محترم مطرح باشد، نسبت به سایر قوا در برنامه‌های مرتبطشان نیز مطرح است.

۴- تأمین منابع مالی برنامه

اجرای هر برنامه‌ای مشتمل بر طرح‌ها و پروژه‌های مشخص، بدون تأمین منابع مالی، امری محال و غیرممکن است. در مجموعه مستندات اجرایی سیاست‌های کلی اقتصاد مقاومتی راجع به ۱۲ برنامه ملی، فصلی مجزا تحت عنوان جداول درآمد- هزینه و یا محل تأمین منابع مالی برای هر یک از

پروژه‌ها (به طور خاص پروژه‌هایی که بار مالی دارند) مطرح نشده است.

در عوض در بند چهارم از تصویب‌نامه هر یک از دستگاه‌ها آمده است: «تأمین منابع مالی لازم برای اجرای هر یک از پروژه‌های مصوب، بر عهده دستگاه مجری می‌باشد و مجری می‌بایست در چارچوب اعتبارات، وظایف و اختیارات دستگاه مجری، کلیه اقدامات لازم را برای تأمین مالی پروژه به نحوی به عمل آورد که پروژه طبق زمان‌بندی مصوب اجرا شود.»

از طرف دیگر در تبصره «۱۶» از قانون بودجه سال ۱۳۹۵ آمده است: «به دولت اجازه داده می‌شود برای تسریع در اجرای سیاست‌های کلی اقتصاد مقاومتی به‌منظور تأمین اعتبار موردنیاز پروژه‌های مصوب ستاد فرماندهی اقتصاد مقاومتی، علاوه بر اعتباراتی که در بودجه دستگاه‌های اجرائی منظور شده است، نسبت به استفاده از منابع بودجه حداکثر تا ده درصد (۱۰٪) اعتبارات‌هزینه‌ای (به‌استثنای فصول اول و ششم) و پنج‌درصد (۵٪) اعتبارات طرح‌های تملک دارایی‌های سرمایه‌ای به پیشنهاد سازمان مدیریت و برنامه‌ریزی کشور و تصویب ستاد فرماندهی اقتصاد مقاومتی برای تأمین اعتبار اجرای برنامه‌ها، طرح‌ها و پروژه‌های اقتصادی مورد استفاده قرار دهد.»

بر این اساس در کلیت، ارتباط مالی بین پروژه‌های دارای اولویت در سال ۱۳۹۵ مصوب ستاد فرماندهی اقتصاد مقاومتی با بودجه سال ۱۳۹۵ برقرار شده است اما باید گفت که این نوع مواجهه با تأمین مالی پروژه‌ها امری بدیع بوده و از منظر کارشناسی غیرقابل قبول است.

دولت محترم از یک سو پروژه‌ها را تصویب و ابلاغ کرده است و از طرف دیگر با یک ماده کلی سعی بر آن دارد که منابع آن را تأمین نماید. این نوع اقدام از یک طرف باعث کاهش شفافیت می‌شود و از طرف دیگر منابع تخصیص یافته به هر پروژه، صرفاً پس از تخصیص قابل شناسایی و ارزیابی هستند. لذا نقش مجلس نیز در بررسی این پروژه‌ها (به خصوص پروژه‌هایی که ماهیت عمرانی دارند) بسیار کم‌رنگ است.

۵- نظارت بر عملکرد برنامه

در اسناد منتشر شده درباره ۱۲ برنامه ملی اقتصاد مقاومتی، ابزاری تحت عنوان «نظام یکپارچه پیشبرد و پایش اقتصاد

مقاومتی (نیپا)» به منظور نظارت و ارزیابی طراحی شده است. در این نظام‌نامه وظایف ستاد فرماندهی اقتصاد مقاومتی، دبیرخانه سازمان مدیریت و برنامه‌ریزی کشور، رؤسای برنامه‌های ملی، کارگروه برنامه‌های ملی، مسؤولان طرح‌ها، مجریان پروژه‌ها و همکاران پروژه‌ها به تفکیک بیان شده است. در مورد نیپا لازم به ذکر است که در ابلاغیه مربوط به پروژه‌ها، خطاب به دستگاه‌ها و وزارت خانه‌ها، مجموعه‌ای از بازه‌های زمان‌بندی خاص مطرح شده است؛ به عبارت دیگر از دستگاه‌ها خواسته شده است که روند پیشرفت پروژه را بر اساس «نیپا» و طی زمان‌بندی‌های مشخص به دبیرخانه ستاد فرماندهی اقتصاد مقاومتی گزارش دهند.

نکته بسیار مهم این است که قید فوریت بر همه زمان‌بندی‌ها حاکم است. برای مثال به دستگاه مجری حکم شده است که حداکثر طی مدت دو روز از ابلاغ پروژه‌ها می‌بایست نسبت به صدور حکم برای معاون یا معاونین ذی‌ربط اقدام کند. مجری منصوب موظف است ظرف مدت یک هفته، هر یک از پروژه‌ها را در چارچوب منشور پروژه مندرج در «نیپا» طراحی و تهیه کند. دستگاه مجری موظف است هر دو هفته یکبار بر اساس «نیپا» گزارش عملکرد دهد و در نهایت پس از ارائه گزارش واصله از سوی دستگاه مجری و بررسی مستندات، جلسات هفتگی سه جانبه بین رئیس ستاد، دستگاه مجری و دبیرخانه ستاد تشکیل می‌شود.

این سطح از فوریت در تأمین مستندات و تشکیل جلسات، حقیقتاً شایسته و درخور تقدیر است اما سؤال این است که آیا تا به حال (که چند ماه از تصویب و ابلاغ پروژه‌ها گذشته است) این اقدامات انجام شده است؟ پیشنهاد می‌شود که چنانچه مستندات، گزارش‌های عملکرد و صورت جلسات رسیدگی به عملکرد پروژه‌ها موجود است، این موارد روی سایت دبیرخانه ستاد فرماندهی اقتصاد مقاومتی بارگذاری شود.

اما چنانچه چنین مستنداتی وجود ندارد، باید گفت که جدیت در برنامه‌ریزی و عدم جدیت در پیگیری مصوبات، دو مقوله متناقض هستند که نتیجه‌ای جز سست شدن نظام برنامه‌ریزی ندارد.

۶- رصد شاخص های اقتصاد مقاومتی

بر اساس «نظام یکپارچه پیشبرد و پایش اقتصاد مقاومتی (نیپا)»

شاخص‌های اقتصاد مقاومتی توسط دبیرخانه سازمان مدیریت و برنامه‌ریزی پیشنهاد و توسط ستاد فرماندهی اقتصاد مقاومتی تصویب می‌شود. پس از تصویب، دبیرخانه سازمان مدیریت و برنامه‌ریزی کشور مسئول سنجش و پایش این شاخص‌ها شناخته شده است.

در مورد شاخص‌های تحقق اقتصاد مقاومتی دو مطلب مهم قابل ذکر است:

مطلب اول اینکه یکی از روش‌های کاربردی برای نظارت بر میزان موفقیت قوای سه گانه و به طور خاص دولت در پیاده‌سازی اقتصاد مقاومتی، تدوین شاخص‌های کاربردی و رصد ادواری آنها است؛ این ایده نه تنها ایده جدیدی نیست بلکه باید گفت که از ابتدای طرح مفهوم اقتصاد مقاومتی، این ایده مطرح بود؛ همچنین سازمان‌های بین‌المللی نظیر بانک جهانی و سازمان شفافیت بین‌الملل، به منظور ارائه گزارش‌های سالانه خود، از یک سری شاخص‌های دقیق و کارشناسی شده استفاده می‌کنند.

با این حال از زمان طرح مفهوم اقتصاد مقاومتی و به طور خاص از زمان ابلاغ سیاست‌های کلی اقتصاد مقاومتی، هیچ‌گاه رصد شاخص‌های اقتصاد مقاومتی در دستور کار قوا و مخصوصاً دولت قرار نگرفته است و لذا به‌نظر می‌آید اراده‌ای برای رصد شاخص‌ها وجود ندارد.

مطلب دوم و مهمتر نیز اینکه تا به حال، مجموعه‌ای از شاخص‌های اقتصاد مقاومتی توسط سازمان‌های مختلف تدوین و ارائه شده است. شاخص‌های طراحی شده توسط سازمان مدیریت و برنامه‌ریزی کشور در پوشه‌ای تحت عنوان «مستندات اجرایی سیاست‌های کلی اقتصاد مقاومتی (۳)» در سامانه دبیرخانه ستاد فرماندهی اقتصاد مقاومتی در سازمان مدیریت و برنامه‌ریزی کشور، بارگذاری شده است.

بررسی و دقت در این مجلد نشان می‌دهد که شاخص‌های معرفی شده، فارغ از میزان دقت در طراحی و امکان یا عدم امکان رصد کمی هر یک از آنها، فاقد وزن‌دهی مناسب هستند.

برای مثال شاخص «میزان ثبت اختراعات» و شاخص «سهم عوائد نفتی در بودجه کشور» دو مقوله مجزا و غیرهمگون هستند و بررسی چنین شاخص‌هایی در یک بسته تحت عنوان شاخص‌های اقتصاد مقاومتی نیازمند وزن‌دهی است؛ در غیر این صورت نتایج نهایی

نسبت به واقعیت تورش خواهد داشت.

با توجه به مطالب مطرح شده می‌توان پیشنهاد داد که در صورت وجود عزم و اراده نسبت به رصد و پایش شاخص‌های اقتصاد مقاومتی، دولت محترم می‌تواند مجموعه گزارش‌هایی را که در مورد شاخص‌های اقتصاد مقاومتی نگاشته شده‌است را مورد تحلیل قرار دهد و با استفاده از نظرات نخبگان، یک سری شاخص‌های مورد وفاق را شناسایی و وزن‌دهی کند و در نهایت این شاخص‌ها را به صورت ادواری رصد کرده و نتایج را منتشر کند.

۲- طراحی سطوح پروژه ها

یکی از مواردی که در پروژه های مصوب ستاد فرماندهی اقتصاد مقاومتی برای هر دستگاه به چشم می خورد، تفاوت در سطوح پروژه ها و همسان نبودن آن و همچنین کمی یا کیفی بودن آن است.

بعضی پروژه در سطوح پایین تر و با شاخص های کمی ارائه شده اند. از جمله اینها می توان به پروژه احداث خط لوله و ایجاد امکان صادرات گاز به کشور عراق به ظرفیت ۵ میلیون متر مکعب در روز در وزارت نفت، پروژه تکمیل و بهره‌برداری ۵۹۱ کیلومتر خط راه‌آهن در کریدورهای شمالی-جنوبی و شرقی-غربی در وزارت راه و یا پروژه توسعه سامانه های نوین آبیاری در ۲۵۰ هزار هکتار در وزارت کشاورزی اشاره کرد.

در مقابل بعضی دیگر از پروژه ها در سطوح کلان و بدون شاخص های کمی و قابل اندازه گیری تعریف شده اند. از جمله اینها می توان به پروژه اصلاح ساختار کلان دولت در سازمان برنامه، پروژه تقویت نقش بازار سرمایه در تامین مالی بنگاه ها در وزارت اقتصاد و یا پروژه اصلاح نظام بانکی و پولی در بانک مرکزی اشاره کرد. این تفاوت در سطوح پروژه ها برآمده از آن است که نظام مشخص و یکپارچه کننده ای در تعریف این پروژه ها حاکم نبوده است و هر دستگاه، به تناسب اقداماتی که در دست داشته و یا مسائل مهم کشور، عناوینی را در ستاد فرماندهی اقتصاد مقاومتی به تصویب رسانده است.

لذا یکی از موارد مهمی که بایستی در آینده اصلاح شود، همسان سازی سطوح پروژه ها و همچنین ایجاد شاخص کمی برای همه آنها جهت ارزیابی و نظارت است.

نقد و بررسی کلان پروژه های اقتصاد مقاومتی

همانطور که بیان شد، مصوبات ستاد فرماندهی اقتصاد مقاومتی به عنوان اولویت‌های سال ۱۳۹۵، مجموعه‌ای متشکل از موضوعات و حوزه‌های تخصصی گوناگون است؛ لذا ارزیابی جزئی این مصوبات، مستلزم کسب نظر از کارشناسان حوزه‌های مرتبط است.

از این‌رو، مرکز پژوهش‌های مجلس شورای اسلامی در گزارشی، پروژه های مصوب ستاد فرماندهی اقتصاد مقاومتی مربوط به ۱۸ دستگاه را مورد بررسی قرار داده است. البته لازم به ذکر است که ستاد فرماندهی اقتصاد مقاومتی، برای ۲۳ دستگاه پروژه تعریف کرده است.

مرکز پژوهش‌های مجلس برای این بررسی، در مورد هر یک از پروژه‌ها سه سؤال اساسی به شرح زیر مطرح کرده است:

۱- با توجه به مفهوم اقتصاد مقاومتی، آیا طرح‌ها و پروژه‌های معرفی شده در راستای رفع چالش‌های اساسی بخش مورد نظر هستند؟

۲- آیا از لحاظ مالی، منابع کافی، از لحاظ کارشناسی توان لازم و نیز عزم جدی برای اجرایی‌سازی این طرح‌ها و پروژه‌ها وجود دارد؟

۳- آیا طرح‌ها و پروژه‌های پیشنهاد شده، باعث ایجاد تحول و پویایی دربخش مورد نظر می‌شود، یا تنها برنامه و عملکرد رایج دستگاه‌ها در دستور کار قرار می‌گیرد؟

بر اساس یک جمع بندی از بررسی پروژه های ۱۸ دستگاه که در بخش بعدی این کتاب به صورت جزئی و در بخش های مرتبط با هر دستگاه بیان خواهد شد، مرکز پژوهش های مجلس بیان می نماید که مؤلفه مقاومت و رفع آسیب‌پذیری اقتصاد به معنای دقیق کلمه، در بسیاری از پروژه‌ها دیده نشده‌است.

به عبارت دیگر از نظر این مرکز، سؤال مشخص این است که چنانچه اقتصاد مقاومتی مطرح نبود، کدام یک از موارد فهرست پروژه‌های مصوب کنار گذاشته می‌شد؟

افزودن پارامتر هویتی مقاومت، نگاه به برنامه‌ریزی را از نگاه سنتی دور می‌کند. در نگرش سنتی برنامه‌ریزی، با استفاده از روندهای گذشته، روندهای آینده ترسیم می‌شود و با سیاست‌گذاری، این روندها اصلاح می‌گردد. اما در نگاه متکی

به اقتصاد مقاومتی، روندهای آینده و ضربه‌های مخرب ساخت و هویت اقتصاد ملی مبنای برنامه‌ریزی قرار می‌گیرد. بنابراین اقتصاد مقاومتی بر مبنای نگرش از آینده به حال طراحی شده و درصدد ایجاد چارچوبی است که به موجب آن، اقتصاد کشور نسبت به ضربه‌های مخرب ساخت و هویت اقتصاد ملی، مقاومت داشته‌باشد. این نگاه تا حد زیادی در پروژه‌های مصوب مغفول مانده است.

به عنوان مثال پروژه‌هایی نظیر «احداث و تکمیل شبکه‌های فرعی آبیاری و زهکشی»، «ایجاد و ساماندهی ۱۸۰ شکل بهره‌برداران آب و زمین»، «اصلاح نظام اداری و استقرار دولت الکترونیک»، «ساخت ماهواره سنجش از راه دور و ماهواره مخابراتی بومی»، «ایجاد یک کریدور فناوری اطلاعات و ارتباطات»، «نصب کنتورهای هوشمند بر روی چاه‌ها»، «تکمیل و بهره‌برداری از نیروگاه پرند»، «اتمام عملیات برق‌رسانی به کلیه روستاهای دارای ده تا بیست خانوار»، «تکمیل و بهره‌برداری از خطوط راه آهن و آزادراه‌ها»، «رونق بخش مسکن»، «بهسازی حاشیه کلان‌شهرها و بافت‌های فرسوده»، «یکسان سازی نرخ ارز»، «ساماندهی بازار آرد و نان»، «تهیه واگن برای متروهای تهران و کلانشهرها» و ... مواردی هستند که اگرچه می‌توان ارتباط آنها را با سیاست‌های اقتصاد مقاومتی استخراج کرد، اما باید گفت که پروژه‌های ذکرشده و دیگر پروژه‌های گزینش‌شده برای اجرا در سال ۱۳۹۵، اغلب جزء وظایف ذاتی دستگاه‌ها بوده‌اند و چنانچه مفهوم اقتصاد مقاومتی مطرح نبود، باز هم اکثریت این پروژه‌ها در دست اجرا قرار می‌گرفتند.

منابع

- ۱- چهار مجلد از «مستندات اجرایی سیاست های کلی اقتصاد مقاومتی» تهیه شده توسط ستاد فرماندهی اقتصاد مقاومتی
- ۲- سایت دبیرخانه ستاد فرماندهی اقتصاد مقاومتی
- ۳- گزارش مرکز پژوهش‌های مجلس به شماره مسلسل ۱۴۷۲۱
- ۴- گزارش مرکز پژوهش های مجلس به شماره مسلسل ۱۵۱۹۵
- ۵- سایت شبکه تحلیلگران اقتصاد مقاومتی

ردیف	عنوان پروژه	عنوان برنامه ملی
۵	افزایش صادرات کالا و خدمات غیرنفتی به میزان ۱۰ میلیارد دلار در سال ۹۵ نسبت به سال ۹۴	پیش برد برونگرایی اقتصاد (توسعه صادرات غیر نفتی)
۶	تکمیل طرح‌های با پیشرفت فیزیکی بالای ۶۰ درصد	ارتقای توان تولید ملی (درونزایی اقتصاد)
۷	تکمیل و راه اندازی ۳۳ طرح مهم و ملی	ارتقای توان تولید ملی (درونزایی اقتصاد)

بنگاه‌هایی که مشکل نقدینگی دارند، تسهیلات ۱ تا ۳ میلیارد تومانی پرداخت شود.

دولت با این تحلیل که مشکل واحدهای تولیدی تعطیل از جنس کمبود نقدینگی است، اقدام به طراحی این تسهیلات نموده است؛ اما با بررسی آمارها مشخص می‌شود علیرغم افت تولید واحدهای تولیدی، این افت تولید از طریق واردات جبران نشده است.

در واقع بر اساس آمار سال ۹۴، قاچاق کالا ۱۰ درصد کاهش داشته است، واردات ۲۰ درصد کاهش داشته است و بخش صنعت نیز با رشدی منفی معادل ۲,۲ درصد مواجه بوده است. این آمار نشان می‌دهد که افت تولید و تعطیلی بنگاه‌ها، ناشی از کاهش تقاضا بوده است.

بنابراین مشکل عمده واحدهای تولیدی افت تقاضا است. در این شرایط اگر با این تحلیل که مشکل عمده واحدهای تولیدی کمبود سرمایه در گردش بوده به آن‌ها تسهیلات داده شود، بنگاه‌ها اقدام به تولید کرده و به شکل مقطعی آمار تولید و اشتغال افزایش می‌یابد اما در میان‌مدت به دلیل کمبود تقاضا، این کالاهای تولیدی در انبار مانده و بنگاه‌ها از بازپرداخت اقساط وام ناتوان می‌شوند؛ در نتیجه حجم معوقات این بنگاه‌ها افزایش می‌یابد و یک گام به ورشکستگی کامل نزدیک می‌شوند.

نکته مهم دیگر در این پروژه، تعیین اولویت‌های صنعتی برای حمایت و پرداخت تسهیلات بوده است؛ با این حال اولویت بندی خاصی توسط وزارت صنعت در این حوزه انجام نشده است و تقریباً تمام واحدهایی که جهت دریافت تسهیلات ثبت نام نموده اند، برای اخذ وام معرفی شده اند.

با این حال بر اساس آخرین گزارش منتشر شده توسط دبیرخانه ستاد فرماندهی اقتصاد مقاومتی از عملکرد کارگروه رفع موانع تولید، حدود ۷۱۰۰ میلیارد تومان به ۱۰ هزار واحد راکد پرداخت شده است؛

نقد و بررسی پروژه های اقتصاد مقاومتی و عملکرد دستگاه در این زمینه

در سه سال گذشته پس از مذاکرات هسته ای و برجام، بیشترین واژه ای که در رسانه ها از دولت مخابره شده بحث رکود و تلاش هایی که دولتمردان برای رونق بخشی به وضع تولید داشته اند، بوده است.

بر همین اساس، پروژه های اقتصاد مقاومتی وزارت صنعت در قالب تولید و حمایت از تولید و خروج از رکود می گنجد. در صورتی که این پروژه ها به درستی انجام شوند می توانند کشور را از رکود تورمی خارج نمایند.

در ادامه به بررسی ۷ پروژه اقتصاد مقاومتی وزارت صنعت، معدن و تجارت پرداخته و وضعیت عملکرد این دستگاه در اجرای آن مورد بررسی و بازبینی قرار می گیرد.

۱- رونق تولید و تعیین تکلیف ۷۵۰۰ واحد تولیدی مشکل‌دار با هدف فعال کردن آنها

طبق نظر مرکز پژوهش‌های مجلس، با توجه به رکود حاکم بر بخش تولید در سال‌های اخیر و منفی‌شدن نرخ رشد بخش صنعت و معدن و بخصوص تعطیلی و نیمه فعال شدن واحدهای تولیدی و رسیدن تولید به سطح حدود ۳۰ درصد ظرفیت که عمدتاً ناشی از نبود سرمایه در گردش و مشکلات مالی بوده است، به نظر می‌رسد موضوع رونق تولید در سطح ۷۵۰۰ واحد تولیدی دارای مشکل (اعم از تعطیل یا نیمه فعال) بسیار حائز اهمیت بوده و در راستای تحقق اقتصاد مقاومتی قابل دفاع است.

بر این اساس و در راستای اجرای این پروژه، در ابتدای سال ۹۵ برای احیای ۷۵۰۰ واحد صنعتی تعطیل و نیمه تعطیل، مبلغ ۱۶ هزار میلیارد تومان در نظر گرفته شد و قرار بر این شد تا به

بخش دوم

« وزارت صنعت، معدن و تجارت »

مهندس نعمت زاده

مقدمه

پروژه های اولویت دار وزارت صنعت، معدن و تجارت که در ستاد فرماندهی اقتصاد مقاومتی به تصویب رسیده به شرح زیر است:

ردیف	عنوان پروژه	عنوان برنامه ملی
۱	رونق تولید و تعیین تکلیف ۷۵۰۰ واحد تولیدی مشکل‌دار با هدف فعال کردن آنها	ارتقای توان تولید ملی (درونزایی اقتصاد)
۲	ایجاد توازن زنجیره مواد اولیه مورد نیاز و توسعه صنعت فولاد و مس کشور برای تولید پایدار	ارتقای توان تولید ملی (درونزایی اقتصاد)
۳	ارتقای رقابت‌پذیری واحدهای تولیدی کوچک و متوسط با هدف افزایش صادرات	ارتقای توان تولید ملی (درونزایی اقتصاد)
۴	مدیریت هدفمند واردات در راستای حفظ تراز مثبت تجاری	پیش برد برونگرایی اقتصاد (توسعه صادرات غیر نفتی)

یعنی به هر واحد به طور متوسط ۷۱۰ میلیون تومان پرداخت شده است.

مهندس جهانگیری در نشست بررسی اقدامات اقتصاد مقاومتی وزارت صنعت در تاریخ ۷ دی ماه سال جاری، این پروژه را در راستای عدالت بیان نموده و گفته است که به واسطه این طرح، واحدهایی که در مناطق روستایی نیز مشکل مالی داشتند توانستند احیا شوند.

از طرف دیگر مهندس جهانگیری در این نشست تعداد واحد هایی که موفق به اخذ تسهیلات شده اند را ۱۹ هزار واحد اعلام کرد و تأکید نمود که این تسهیلات، با نظارت بانک مرکزی به واحدهایی که اکنون مشغول به تولیدند اعطا شده است.

رحمانی قائم مقام وزیر صنعت، معدن و تجارت نیز در این نشست، آمار تسهیلات پرداخت شده را ۱۳ هزار و ۴۰۰ میلیون تومان اعلام کرد که به ۱۹ هزار و ۳۰۰ واحد اعطا شده است.

وی اقدامات صورت گرفته برای این پروژه و پرداخت این تسهیلات را هم شرح داد. اقدامات انجام شده در این زمینه، فعال سازی کارگروه های تسهیل استانی و ایجاد کارگروه ملی، پیگیری صدور بخشنامه ها و دستورالعملها توسط بانک مرکزی، پیگیری صدور بخشنامه های سازمان امور مالیاتی و تامین اجتماعی، استفاده از ظرفیت صندوق ضمانت سرمایه گذاری صنایع کوچک، ایجاد ساز و کار لازم برای پذیریش واحدهای حوزه کشاورزی، بررسی تطبیق و ثبت اطلاعات تسهیلات پرداختی مستقیم بانک ها، برگزاری جلسات کارگاه های آموزشی و همایش های توجیهی دست اندرکاران و نیز تشکیل کمیته های نظارت بر حسن اجرای تسهیلات پرداختی بوده است.

بر این اساس طبق گزارش اعلام شده، بانک کشاورزی با ۴۹ درصد از نظر تعداد بیشترین پرداخت را داشته و پس از آن بانک ملی با ۱۲ درصد، صنعت و معدن با ۵ درصد، ملت با ۸ درصد و سپه با ۸ درصد پیشتاز بوده اند و تاکنون بیش از ۹۵ درصد پرداختها از طریق ۹ بانک دولتی و کمتر از ۵ درصد از طریق بانکهای خصوصی بوده است.

قائم مقام وزیر صنعت، معدن و تجارت اهم چالش های این پروژه را طولانی شدن زمان بررسی، کوتاه بودن زمان پرداخت، اختصاص بخشی از تسهیلات در قالب تمدید تسهیلات و یا بدهی، عدم رغبت بانک ها به پرداخت تسهیلات طرحهای نیمه تمام و مشارکت اندک بانک های خصوصی اعلام نمود.

رحمانی در زمینه آثار این پروژه، ایجاد امیدواری صنایع کوچک از حمایت دولت، شناخت عمیق تر مدیران اجرایی از تولید، هم افزایی و مشارکت بین مدیران اجرایی، افزایش تولید و اشتغال در

بخشی از بنگاه ها رام نام برد.

در یک جمع بندی با توجه به مباحث مطرح شده و اقدامات صورت گرفته، به نظر می رسد با وجود این پروژه و همچنین دو بسته خروج از رکود دیگر دولت یازدهم که به طور کامل اجرا شده است و همچنین طرح تقریباً ناموفق کارت اعتباری خرید کالای ایرانی، هنوز بنگاه های تولیدی کشور به ویژه صنایع کوچک و متوسط، در وضعیت رکود به سر می برند و این اقدامات نتوانسته است رونق را به این بخش که از مصادیق مهم تحقق اقتصاد مقاومتی بوده و در دهمین اقدام اقتصاد مقاومتی نیز به آن اشاره شده است، بازگرداند. البته لازم به ذکر است که بنگاه های بزرگ تر به ویژه در حوزه نفت و انرژی کشور وضعیت بهتری داشته و بار رشد اقتصادی را یک تنه بر دوش می کشند.

۲- ایجاد توازن زنجیره مواد اولیه مورد نیاز و

توسعه صنعت فولاد و مس کشور برای تولید پایدار

ایجاد توازن در زنجیره مواد اولیه مورد نیاز و توسعه صنعت فولاد و مس کشور برای تولید پایدار، دومین طرح محول شده از سوی ستاد فرماندهی اقتصاد مقاومتی به این وزارتخانه است.

در این خصوص نیز وزارت صنعت، معدن و تجارت، برقراری توازن زنجیره فولاد برای رسیدن به ظرفیت ۴۰ میلیون تنی فولاد خام در انتهای برنامه ششم و برقراری توازن زنجیره مس برای رسیدن به ظرفیت ۴۲۰ هزار تنی تولید در پایان برنامه ششم را دستور کار قرار داد.

در این راستا طرح های اولویت دار مربوط به زنجیره صنعت فولاد و مس کشور تعیین و پس از آن مکاتبات درخصوص میزان پیشرفت طرح ها، زیربناها و اخذ اعتبار (ارزی و ریالی) مورد نیاز صورت گرفته است.

پس از آن پایش طرح های اقتصاد مقاومتی در دستور کار قرار گرفته و قوانین و مقررات مانع برای اجرای سیاست های اقتصاد مقاومتی شناسایی و اعلام شده است.

این پروژه به منظور استفاده از مزیت صنعت فولاد و مس کشور و تکمیل زنجیره مواد اولیه مورد نیاز آن، در راستای حمایت از بخش های پیشران اقتصادی بوده و می توان آن را راستای اقتصاد مقاومتی قلمداد کرد. همچنین اقدامات مناسبی توسط وزارت صنعت در این زمینه انجام شده است که تحلیل دقیق تر آن، نیازمند دسترسی به اطلاعات و گزارش از وضعیت پروژه است.

۳- ارتقای رقابت پذیری واحدهای تولیدی کوچک

و متوسط با هدف افزایش صادرات

بر اساس گزارش مرکز پژوهش های مجلس، میزان صادرات مستقیم در صنایع کوچک و متوسط چندان معنادار نیست؛ زیرا بیشتر محصولات این صنایع با نگاه به بازار داخلی تولید می شود و به دلایل متعددی ازجمله کیفیت پایین، قیمت بالا و سطح تکنولوژی پایین، قدرت رقابت با کالاهای مشابه خارجی را ندارند.

از سویی تولیدات SMEها بعضاً در قالب کالاهای واسطه ای در اختیار واحدهای بزرگ قرار می گیرند و پس از طی فرآیندهای لازم به کالاهای نهایی تبدیل و سپس صادر می شوند که اگر هدف ارتقای رقابت پذیری واحدهای SME به منظور افزایش صادرات مستقیم باشد، لازم است با تقویت شبکه ها و شکل گیری کنسرسیومها بین این واحدها امکان دستیابی به هدف مذکور فراهم شود.

در خصوص واحدهای SME تولیدکننده کالاهای نهایی، تقویت تشکلهای و هم افزایی میان فعالان اقتصادی این واحدها می تواند به بهبود رقابت پذیری و افزایش صادرات کمک کند. لذا این هدف صرفاً با حمایت مالی قابل دستیابی نبوده و ضرورت دارد که با حمایت های نرم افزاری از قبیل بسترسازی در شکلگیری شرکت های کارآمد و صادرات محور، بهبود کیفیت و ارتقای استاندارد محصولات، تقویت برندسازی و غیره، راه های تحقق این هدف مهیا گردد.

از وضعیت اجرای این پروژه گزارش مشخصی برای ارزیابی در دسترس نیست اما ضروری است در اجرا، نکات مطرح شده در نظر گرفته شود تا بتوان این پروژه را در راستای اقتصاد مقاومتی قلمداد نمود.

۴- مدیریت هدفمند واردات در راستای حفظ تراز

مثبت تجاری

بر اساس اظهارنظر مرکز پژوهش های مجلس، مثبت بودن تراز تجاری هیچگاه به طور مطلق نمی تواند برای یک کشور ایده آل باشد. مثبت شدن تراز تجاری ایران در شرایط فعلی به دلیل کاهش ارزش صادرات و واردات به طور همزمان می باشد اما رشد کاهش واردات، بیشتر از صادرات بوده و این به معنای کوچک شدن حجم تجارت خارجی ایران نسبت به سالهای گذشته است.

در واقع تراز تجاری کشور در سال ۹۴ مثبت شد اما با توجه به آمارها، مشخص می شود بیش از آن که مثبت شدن تراز تجاری به علت افزایش صادرات باشد، به علت کاهش واردات بوده است. همچنین طبق آمارهای اعلامی توسط مسئولان قاچاق از ۲۵ میلیارد

فصل دوم | بررسی عملکرد ستاد فرماندهی اقتصاد مقاومتی و ۲۳ دستگاه

تومان به ۱۵ میلیارد کاهش یافته است که نکته مثبتی است؛ اما مشکلی که در این زمینه وجود دارد این است که یکی از عواملی که باعث قاچاق می شود، نبود شفافیت و کد رهگیری است که در این زمینه اقدام قابل توجهی توسط وزارت صنعت صورت نگرفته است؛ در حالی که قرار بود طرحی در این زمینه تا تیرماه سال جاری اجرایی شود.

البته در این زمینه اقداماتی مانند ممانعت ورود خودروهای لوکس، تعیین دو برابری حقوق بازرگانی از گروه کالایی ۱۰ و محدودیت واردات از برخی کشورها مانند صورت پذیرفته است که تا حدی توانسته میزان واردات کالاهای غیرضروری را کاهش دهد و از این جهت، می توان این اقدام را در راستای اقتصاد مقاومتی قلمداد کرد.

علیرغم اینکه گزارش مشخصی از وضعیت اجرای این پروژه ارائه نشده است، باید گفت که این پروژه به خودی خود در راستای اقتصاد مقاومتی نبوده و کیفیت و نوع اقدامات در این حوزه در ارزیابی آن در قالب اقتصاد مقاومتی اثرگذار است؛ کما اینکه ممکن است اقداماتی در راستای این نوع هدفگذاری انجام شود که کاملاً در تضاد با الگوی اقتصاد مقاومتی است.

۵- افزایش صادرات کالا و خدمات غیرنفتی به میزان

۱۰ میلیارد دلار در سال ۹۵

وزارت صنعت، معدن و تجارت در این خصوص بسته حمایتی و مشوق صادراتی برای سال جاری تدوین و برای تحقق آن، استفاده از منابع صندوق توسعه ملی، استفاده از منابع بانکی و استفاده از منابع قانون بودجه سال ۱۳۹۵ را پیش بینی کرده است.

همچنین این نهاد برای استفاده از منابع صندوق توسعه ملی نیز «سپرده گذاری ارزی یک میلیارد دلار قابل افزایش به ۲ میلیارد دلار بابت اعتبار خریدار، سپرده گذاری ریالی ۲۰ هزار میلیارد ریال و سپرده گذاری ارزی بدون سقف جهت سرمایه در گردش واحدهای صادراتی» پیش بینی کرده و درخصوص استفاده از منابع بانکی نیز تسهیلات بانکی صادراتی با نرخ ۱۴ درصد برای بخش کشاورزی و ۱۶ درصد را برای بخش صنعت مد نظر قرار داده است. همچنین برای استفاده از منابع قانون بودجه سال ۱۳۹۵ نیز مقرر کرده تا «۳ هزار میلیارد ریال از محل اعتبار هدفمندی یارانه ها، هزار میلیارد ریال یارانه سود تسهیلات از محل اعتبار هدفمندی یارانه ها و ۵ هزار میلیارد ریال از محل بند «ب» و «د» تبصره ۱۴ قانون بودجه» تخصیص یابد.

پیگیری الحاق به سازمان تجارت جهانی WTO و اتحادیه‌های منطقه‌ای و اوراسیا و نهایی‌سازی بازارهای هدف صادراتی به منظور تحقق هدف صادراتی ۱۰ میلیارد دلاری در این بازارها از دیگر مواردی است که برای مدیریت واردات برای حفظ تراز مثبت تجاری در دستور کار قرار گرفته است.

بر اساس اظهارنظر مرکز پژوهش‌های مجلس، تنوع درآمدهای صادراتی کشور، یکی از راه‌های مقاومسازی اقتصاد و در راستای اهداف سیاست‌های کلی اقتصاد مقاومتی (بند های ۱۰، ۱۱، ۱۳ و ۱۵) است. آمارها نشان می‌دهد به طور متوسط طی سال‌های اخیر، میعانات گازی و محصولات پتروشیمی از کل صادرات سهمی حدود ۶۰ درصد را به خود اختصاص داده‌اند که با احتساب نفت این رقم به بیش از ۸۰ درصد خواهد رسید.

درخصوص تحقق افزایش صادرات کالا و خدمات غیرنفتی به میزان ۱۰ میلیارد دلار در سال ۹۵ نسبت به سال ۹۴ شایان ذکر است اگر صادرات را شامل میعانات گازی و محصولات پتروشیمی و سایر کالاهای که شامل کالاهای با ارزش افزوده پایین از جمله سنگ آهن و ... می‌شود در نظر بگیریم، چندان دور از ذهن نیست که با توجه به روند صعودی نرخ ارز در کنار عوامل دیگر ازجمله زمزمه تک‌نرخ‌شدن نرخ ارز و ... انگیزه صادرات و به تبع آن میزان صادرات در سال ۱۳۹۵ افزایش یابد.

اما اگر رقم واقعی صادرات کشور که فقط شامل سایر کالاهای استثنای کالاهای با ارزش افزوده پایین و میعانات گازی و محصولات پتروشیمی می‌شود را در نظر بگیریم، رسیدن به عدد ۱۰ میلیارد دلار افزایش در سال جاری نسبت به سال گذشته چندان محتمل نیست.

آمارها نشان می‌دهند که در ۹ ماهه سال ۱۳۹۵ میزان صادرات قطعی کالاهای غیرنفتی کشور بالغ بر ۳۱ میلیارد دلار بوده است که در مقایسه با مدت مشابه سال گذشته افزایشی ۳۲٫۶۰ درصدی در وزن و ۹٫۰۵ درصدی در ارزش دلاری داشته است.

همچنین میزان واردات کشور در این مدت، با کاهشی ۳٫۵۷ درصد در وزن و افزایشی ۴٫۳۸ درصدی در ارزش دلاری در مقایسه با ۹ ماهه سال گذشته رسیده است. این آمارها نشان می‌دهد افزایش ۱۰ میلیارد دلاری صادرات غیرنفتی نسبت به سال گذشته چندان در دسترس نیست. هرچند این پروژه و تحقق آن، کاملاً در چارچوب اقتصاد مقاومتی است. لذا ضروری است برنامه ریزی دقیق‌تر و مشخص‌تری همراه با اقدامات پیگیرانه در خصوص آن انجام شود.

۶- تکمیل طرح‌های با پیشرفت فیزیکی بالای ۶۰ درصد

برنامه دولت برای سال ۹۵ تکمیل ۵۴۰۰ طرح با پیشرفت بالای ۶۰ درصد است. طبق گزارش ارائه شده توسط وزارت صنعت، معدن و تجارت تا ۱۵ مرداد امسال ۱۵۱۷ طرح به طور کامل تکمیل شده است. طبق اظهارنظر مرکز پژوهش‌های مجلس، گزینش طرح‌های با پیشرفت فیزیکی بالای ۶۰ درصد و تکمیل طرح‌های نیمه تمام ملی و دستیابی سریع به تولیدات این واحدها و جلوگیری از خواب سرمایه‌ها در راستای افزایش بهره‌وری سرمایه، می‌تواند کمک مناسبی در شرایط رکودی حاکم بر تولید باشد.

طبق اعلام نظر مسئولان برای تکمیل تمام این پروژه‌ها، به ۲۲ هزار میلیارد تومان اعتبار احتیاج هست و طبق گفته مهندس جهانگیری تا کنون ۱۷ هزار میلیارد تومان برای آن‌ها اختصاص یافته است.

لذا به نظر می‌رسد طبق گزارش‌های اعلام شده، این پروژه درصد تا حد نسبتاً خوبی انجام شده است؛ هرچند نمی‌توان به طور مستقیم این پروژه را در الگوی اقتصاد مقاومتی قلمداد نمود چرا که تکمیل طرح‌ها، جزو وظایف ذاتی وزارت صنعت می‌باشد که در هر زمان بایستی انجام شود.

۷- تکمیل و راه‌اندازی ۳۳ طرح مهم و ملی

این پروژه در ابتدا ۳۳ طرح بود اما در ادامه به ۳۶ طرح ملی ارتقا یافت که در ۲۰ استان کشور واقع شده‌اند و با راه‌اندازی آن‌ها، ۱۳ هزار ۳۰۰ شغل ایجاد می‌شود. ۱۴ طرح از این پروژه‌ها فولادی است که با راه‌اندازی آن‌ها ۱۹٫۲ میلیون تن به ظرفیت زنجیره تولید فولاد -از کنسانتره تا گندله، آهن اسفنجی، شمش و نورد- اضافه می‌شود.

تکمیل تمام طرح‌ها همچنین ۲۷ هزار تن ظرفیت جدید در زنجیره ارزش مس ایجاد می‌کند و ۴٫۵ میلیون تن به ظرفیت سیمان، ۱۵۰ هزار دستگاه به ظرفیت تولید لوازم خانگی، ۲٫۶ میلیون تن به ظرفیت تولید در صنایع نفت، گاز و پتروشیمی و همچنین ۱۶۵ هزار تن به ظرفیت صنایع سلولزی اضافه می‌نماید.

۳ طرح از این طرح‌های مهم و ملی مربوط به صنعت خودرو و قطعات خودرو است که با راه‌اندازی آنها معادل ۱۸۴ هزار دستگاه به ظرفیت تولید خودروی کشور اضافه می‌شود.

این طرح‌ها همچنین ۳ هزار و ۵۰۰ تن به ظرفیت تولیدات دارویی،

دو میلیون و ۳۰۰ هزار دستگاه به ظرفیت تجهیزات صنعت برق، ۱۰۵ هزار تن به ظرفیت فرآوری صنایع غذایی، ۲۸ هزار تن به ظرفیت محصولات شیمیایی، ۴۰۰ هزار تن به ظرفیت کانی غیرفلزی (کک) و یک تن به ظرفیت تولید طلای کشور اضافه می‌کند. به گفته مهندس جهانگیری از مجموع این طرح‌ها تا کنون ۱۸ طرح به بهره‌برداری رسیده است.

این پروژه را می‌توان در راستای اقتصاد مقاومتی ارزیابی نمود. هرچند اظهارنظر دقیق‌تر در این باره نیازمند این است که جزئیات طرح‌ها منتشر شده تا در چارچوب اقتصاد مقاومتی مورد بررسی قرار گیرد. کمالینکه گزارش مشخصی در این زمینه منتشر نشده است.

نتیجه‌گیری

وزارت صنعت برخی از پروژه‌ها را به خوبی انجام داده است و در مورد برخی از پروژه‌های دیگر، گزارش مشخصی جهت اعلام وضعیت و ارزیابی منتشر نکرده است. با این وجود از آنجا که عمده پروژه‌های این وزارتخانه در راستای حمایت از تولید و راه‌اندازی بنگاه‌های تولیدی بوده و نیازمند منابع مالی است، طبق نظر مرکز پژوهش‌های مجلس، توان کارشناسی برای اجرای این پروژه‌ها در وزارت صنعت وجود دارد اما به دلیل محدود بودن منابع داخلی دستگاه‌های مجری و بخصوص اینکه عمده این پروژه‌ها باید توسط سازمان‌های توسعه‌ای مانند ایدرو-ایمیدرو و سازمان صنایع کوچک و شهرک‌های صنعتی اجرایی و عملیاتی گردند. در واقع تأمین منابع مالی این پروژه‌ها در چارچوب اعتبارات، وظایف و اختیارات دستگاه مجری مهم است. زیرا با اجرای سیاست‌های کلی اصل چهل و چهارم قانون اساسی و واگذاری اکثر واحدهای سودده این سازمان‌های توسعه‌ای، عملاً منابع مالی داخلی این سازمان‌ها تحلیل رفته و تنها راه، استفاده از سیستم بانکی و صندوق توسعه ملی است که این امر نیازمند تدابیر کارشناسی لازم است. در نتیجه با وجودی که مهمترین هدف پروژه‌های این وزارتخانه رونق تولید و خروج کشور از رکود است، با وجود پرداخت حدود ۱۳ هزار میلیارد تومان تسهیلات هنوز تولید به ویژه در سطح بنگاه‌های کوچک و متوسط رونق نگرفته است؛ دلیل اصلی این مسئله را می‌توان نبود برنامه ریزی صنعتی و اولویت‌بندی مشخص و همچنین تشخیص نادرست مشکل بنگاه‌ها یعنی کمبود نقدینگی دانست که در موارد بالا ذکر شد؛ در صورتی که مشکل اصلی بنگاه‌ها افت تقاضا بوده است.

در این زمینه ۴ پیشنهاد زیر جهت بهبود وضعیت حمایت از بنگاه‌ها توسط وزارت صنعت، به ویژه بنگاه‌های کوچک و متوسط به منظور تحقق اقتصاد مقاومتی ارائه می‌شود:

در این زمینه اقدامات زیر برای حمایت از بنگاه‌های کوچک و متوسط پیشنهاد می‌شود:

- ۱- وام سرمایه در گردش، مشکل صنعتی که مجموع سهم بازار واحدهای تولیدی داخل آن ثابت مانده ولی افت فروش داشته‌اند را حل نمی‌کند. این واحدها نیازمند تحریک تقاضا هستند، در این شرایط پیشنهاد می‌شود به جای اعطای وام به تولیدکننده، اعطای تسهیلات به مشتریان برای تحریک تقاضا انجام شود (توسعه بازار داخلی)؛ همچنین اعطای تسهیلات به صادرکنندگان کالاهای تولیدی انجام گیرد (توسعه بازار صادراتی).

۲- تسهیلات به جای همه بنگاه‌ها باید به واحدهایی اختصاص یابد که سهم واردات بسیار بالایی دارند.

۳- بنگاه‌هایی که مشکل رقابت‌پذیری دارند، لزوماً نباید احیا شوند.

۴- در حال حاضر کارگروه‌های استانی درخواست‌های وام را بررسی می‌کنند. کارگروه‌های استانی متشکل از مقامات همان استان است. در این شرایط مقامات استان با هدف جذب منابع بیشتر تقریباً همه‌ی تقاضاها را تأیید و به بانک ارسال می‌کنند و امکان بررسی موارد فوق را ندارند. در نتیجه کارگروه‌های استانی نباید برای اعطای تسهیلات تصمیم‌گیر باشند. بلکه کارگروه‌های ملی که براساس حوزه‌های صنعتی تقسیم شده‌اند بایستی تصمیم‌گیر باشند تا بتوانند پارامترهایی که در بالا پیشنهاد شد را بررسی کرده و تسهیلات فقط به بنگاه‌هایی اعطا شود که مشکل آن‌ها کمبود نقدینگی است.

منابع:

۱. گزارش مرکز پژوهش‌های مجلس: شماره ۱۵۱۹۵
۲. خبرگزاری عیارآنلاین: گزارش عملکرد وزارت صنعت، معدن و تجارت در سال سوم دولت یازدهم
۳. دبیرخانه ستاد فرماندهی اقتصاد مقاومتی: گزارش کارگروه رفع موانع تولید
۴. روزنامه دنیای اقتصاد: شماره ۳۹۵۴
۵. پایگاه اطلاع‌رسانی وزارت صنعت، معدن و تجارت: کد خبر ۳۸۴۲۸۱
۶. پایگاه اطلاع‌رسانی گمرک جمهوری اسلامی ایران: گزارش آمار مقدماتی تجارت خارجی ۹ ماهه اول ۹۵
۷. خبرگزاری ایرنا: کد خبر ۸۲۰۷۴۵۰۶
۸. خبرگزاری ایرنا: کد خبر ۸۲۱۹۴۹۱۹

ردیف	عنوان پروژه	عنوان برنامه ملی
۵	انتقال و توسعه فناوری بخش بالادست شامل بهبود تولید و ازدیاد برداشت (EOR/IOR) در ۲۰ میدان نفتی و گازی شامل ۵۲ مخزن با ۹ دانشگاه و مرکز تحقیقاتی با هدف ایجاد بستر دانش بنیادی فناوری از طریق ارتباط با شرکت های P&E در راستای انتقال و توسعه فناوری	توسعه ظرفیت تولید نفت و گاز و تکمیل زنجیره پایین دستی و توسعه بازار
۶	اصلاح ساختار قراردادهای جدید (IPC) برای انتقال فناوری با هدف اجرای راهبرد معاوضه بازار کشور در حوزه های نفتی و گازی با دانش فی عملیاتی و بنیادین از طریق شرکت های اکتشاف و تولید (P&E) برای بخش بالادست و شرکت های پیمانکار عمومی (GC) برای بخش پائین دست صنعت نفت و انعقاد قرارداد مهم نفتی و گازی	توسعه ظرفیت تولید نفت و گاز و تکمیل زنجیره پایین دستی و توسعه بازار
۷	بیع متقابل افزایش ظرفیت تولید نفت خام میادین مشترک غرب کارون به میزان ۹۰ هزار بشکه در روز	توسعه ظرفیت تولید نفت و گاز و تکمیل زنجیره پایین دستی و توسعه بازار
۸	بیع متقابل افزایش سطح تولید گاز در میدان مشترک پارس جنوبی به ۵۶۷ میلیون متر مکعب در روز	توسعه ظرفیت تولید نفت و گاز و تکمیل زنجیره پایین دستی و توسعه بازار
۹	بیع متقابل گازرسانی ۱۲۰۰۰۰۰ مشترک جدید روستایی و شهرهای کوچک و مرزی	توسعه ظرفیت تولید نفت و گاز و تکمیل زنجیره پایین دستی و توسعه بازار
۱۰	۳۴۰۰ میلیارد ریال کمک به پروژه های عام المنفعه در مناطق نفت خیز و گاز خیز و محروم کشور	توسعه ظرفیت تولید نفت و گاز و تکمیل زنجیره پایین دستی و توسعه بازار
۱۱	کاهش نیم واحد درصد هدررفت گاز طبیعی از گاز فرآورش شده	توسعه ظرفیت تولید نفت و گاز و تکمیل زنجیره پایین دستی و توسعه بازار

نیست بر چه مبنایی در فهرست پروژه های ابلاغی ستاد فرماندهی اقتصاد مقاومتی به وزارت نفت قرار گرفته اند.

با این وجود، تاکنون گزارش مشخصی از سوی وزارت نفت و یا ستاد فرماندهی اقتصاد مقاومتی درباره روند اجرای ۱۱ پروژه تعیین شده توسط این ستاد برای این وزارتخانه منتشر نشده است. در ادامه به بررسی ۱۱ پروژه اقتصاد مقاومتی وزارت نفت پرداخته و وضعیت عملکرد این دستگاه در اجرای آن مورد بررسی و بازبینی قرار می گیرد.

۱- راه اندازی اولین خط تولید فرآورده

طبق نظر مرکز پژوهش های مجلس، این پروژه در راستای سیاست های کلی اقتصاد مقاومتی است چرا که اجرای این طرح می تواند چالش مربوط به تأمین بنزین کشور را مرتفع کند. همچنین منابع مالی این پروژه تأمین شده است و بر این اساس قابلیت اجرایی دارد. هرچند این پروژه جزء وظایف ذاتی دستگاه مورد نظر است اما اجرای آن باعث ایجاد پویایی در راستای اقتصاد مقاومتی می شود.

پالایشگاه میعانات گازی ستاره خلیج فارس، پالایشگاه ۳۶۰ هزار

نقد و بررسی پروژه های اقتصاد مقاومتی و عملکرد دستگاه در این زمینه:

برخی از پروژه های ابلاغی ستاد فرماندهی اقتصاد مقاومتی به وزارت نفت مانند پروژه های شماره ۱ و ۲ (تکمیل فاز اول پالایشگاه ستاره خلیج فارس و راه اندازی ۱۲ واحد پتروشیمی)، ۳ و ۴ (صادرات گاز ایران به عراق و پاکستان) و همچنین ۷ و ۸ (افزایش تولید نفت از میادین مشترک غرب کارون و افزایش تولید گاز از میدان مشترک پارس جنوبی)، ارتباط زیادی با اقتصاد مقاومتی دارند و تکمیل آنها در سال جاری اقدام مهمی در راستای اجرای سیاست های کلی اقتصاد مقاومتی در کشور محسوب می شود.

از سوی دیگر، ۲ پروژه از پروژه های ابلاغی ستاد فرماندهی اقتصاد مقاومتی به وزارت نفت (پروژه های شماره ۹ و ۱۰ که مرتبط با گازرسانی و اجرای پروژه های عام المنفعه هستند) ارتباط خاصی با سیاست های کلی اقتصاد مقاومتی و حتی برنامه ملی «توسعه ظرفیت تولید نفت و گاز و تکمیل زنجیره پایین دستی و توسعه بازار» ندارد و به نوعی جزو وظایف ذاتی این وزارتخانه است.

در واقع، این ۲ پروژه جزو وظایف مرسوم وزارت نفت و شرکت های زیرمجموعه آن مطابق با قوانین بودجه سالیانه و ... است و مشخص

“

بخش سوم

”

«وزارت نفت»

مهندس زنگنه

مقدمه

پروژه های اولویت دار وزارت نفت که در ستاد فرماندهی اقتصاد مقاومتی به تصویب رسیده به شرح زیر است:

ردیف	عنوان پروژه	عنوان برنامه ملی
۱	راه اندازی اولین خط تولید فرآورده های (نفت و گاز و بنزین) مجتمع پالایشگاهی غیر دولتی میعانات گازی ستاره خلیج فارس با استاندارد یورو ۵ با خوراک ۱۲۰ هزار بشکه در روز	توسعه ظرفیت تولید نفت و گاز و تکمیل زنجیره پایین دستی و توسعه بازار
۲	راه اندازی دوازده مجتمع بزرگ پتروشیمی با سرمایه گذاری غیر دولتی در لرستان (خرم آباد)، کردستان (سنندج)، مهاباد، شهدای مرودشت (شیراز)، کارون (ماهشهر)، کاوه (دیر)، و کاویان ۲، پردیس ۳، مروارید، انتخاب، تخت جمشید، دالاهو، در عسلویه	توسعه ظرفیت تولید نفت و گاز و تکمیل زنجیره پایین دستی و توسعه بازار
۳	احداث خط لوله و ایجاد امکان صادرات گاز به کشور عراق به ظرفیت ۵ میلیون متر مکعب در روز	توسعه ظرفیت تولید نفت و گاز و تکمیل زنجیره پایین دستی و توسعه بازار
۴	احداث خط لوله و صادرات گاز به پاکستان (ادامه خط لوله هفتم سراسری)	توسعه ظرفیت تولید نفت و گاز و تکمیل زنجیره پایین دستی و توسعه بازار

نام مجتمع پتروشیمی	محصولات تولیدی و حجم سالیانه آن	میزان سرمایه گذاری انجام شده	زمان افتتاح	توضیحات
کارون ۲	۴۰ هزار تن MDI و ۴۵ هزار تن اسید کلردریک	۳۰۸ میلیون دلار و ۲۳۲ میلیارد ریال (برآورد)	پاییز (برنامه)	آماده افتتاح رسمی
کاوه	۲ میلیون و ۳۱۰ هزار تن متانول	۳۳۵ میلیون دلار و ۳۶۴۸ میلیارد ریال (برآورد)		امسال راه اندازی نخواهد شد
کاویان ۲	۱ میلیون تن اتیلن و ۹۰ هزار تن برش پروپان و بالاتر		پاییز (برنامه)	آماده افتتاح رسمی
پردیس ۳	۶۸۰ هزار تن آمونیاک و ۱ میلیون و ۷۵ هزار تن اوره گرانول	۵۷۳ میلیون دلار و ۳۳۴۴ میلیارد ریال (برآورد)		پیشرفت ۹۲ درصدی تا پایان اردیبهشت
مروارید	۵۰۰ هزار تن منواتیلن گلايگول و ۵۴ هزار تن دی و تری اتیلن گلايگول	۳۰۸ میلیون دلار و ۲۳۲ میلیارد ریال (برآورد)	پاییز (برنامه)	آماده افتتاح رسمی
انتخاب	۲۵۰ هزار تن پلی استایرن انبساطی	۳۲۶ میلیون دلار و ۳۸۳ میلیارد ریال (برآورد)	پاییز (برنامه)	پیشرفت بالای ۹۸ درصد تا پایان شهریور
تخت جمشید	۲۵۰ هزار تن پلی استایرن انبساطی	۵۰ میلیون دلار و ۱۷۰۰ میلیارد ریال (برآورد)	پاییز (برنامه)	پیشرفت بالای ۹۸ درصد تا پایان شهریور
دالاهو	۱۲۰ هزار تن پلی استایرن انبساطی و ۲۵ هزار تن پنتان	۶۲ میلیون دلار و ۱۰۹۱ میلیارد ریال (برآورد)		پیشرفت ۶۰ درصدی تا پایان شهریورماه راه اندازی نخواهد شد

لازم است این نکته نیز خاطرنشان گردد که مطابق با آمارهای رسمی شرکت ملی صنایع پتروشیمی، در پایان سال ۹۲، پتروشیمی های مهاباد، تخت جمشید و شهدای مرودشت بین ۸۰ تا ۹۰ درصد و پتروشیمی های کارون ۲، لرستان و کاویان بین ۹۰ تا ۹۹ درصد پیشرفت داشته اند.

در جمع بندی می توان گفت که این پروژه، در راستای اقتصاد مقاومتی بوده و اجرای آن در این زمینه اثرگذار خواهد بود. همچنین طبق گزارشات رسیده می توان گفت که وزارت نفت در این زمینه عملکرد نسبتا خوبی داشته است. تحلیل دقیق تر وضعیت اجرای این پروژه منوط به ارائه گزارش های دقیق و شفاف می باشد.

تهدیداتی از سوی عراق برای ایران وجود داشته است، اجرای این پروژه می تواند در بلند مدت، در کاهش این تهدیدات مؤثر باشد. با این حال منابع مالی این پروژه به طور کامل تامین نشده است. همچنین که اجرای این پروژه علیرغم اینکه جزو وظایف ذاتی دستگاه است، باعث ایجاد پویایی در راستای اقتصاد مقاومتی می شود.

به گفته مسئولین شرکت ملی گاز ایران، صادرات گاز به عراق یکی از اولویت های اصلی این شرکت در سال جاری است. با این وجود و علی رغم تلاش های صورت گرفته توسط وزارت نفت در این زمینه، صادرات گاز به کشور عراق در نیمه نخست امسال هم محقق نشد هرچند مقدمات آن از طرف این وزارتخانه کاملا فراهم شده است.

تفاهم نامه صادرات گاز ایران به کشور عراق در سال ۸۸ امضا شد و این تفاهم نامه در اواخر تیرماه ۹۲ تبدیل به قراردادی بین شرکت ملی گاز ایران و وزارت برق و نیروی عراق گردید. از سوی دیگر، در آبان ماه ۹۴ نیز الحاقیه ای در زمینه افزایش حجم و مدت زمان

۳- احداث خط لوله و ایجاد امکان صادرات گاز به

کشور عراق

طبق نظر مرکز پژوهش های مجلس، اجرای این پروژه در راستای اقتصاد مقاومتی ارزیابی می شود چرا که می تواند عراق را در تأمین انرژی مورد نیاز کشورش به ایران وابسته کند. با توجه به این که

بشکه ای است که از سال ۸۵ تاکنون در سه فاز در حال احداث است و اولویت اصلی دولت یازدهم در صنعت پالایش محسوب می شود.

قرار است این پالایشگاه، روزانه ۳۶ میلیون لیتر بنزین تولید نماید و زمینه ساز قطع وابستگی کشور به واردات این فرآورده نفتی شود. مهمترین اقدامات صورت گرفته در نیمه نخست امسال برای راه اندازی فاز اول این پالایشگاه تا پایان سال جاری عبارتست از:

الف- ورود برخی از تجهیزات اصلی مورد نیاز این پالایشگاه در شرایط پسابرجام: یکی از دلایل مهم تاخیر در راه اندازی پالایشگاه ستاره خلیج فارس، روند کند تامین تجهیزات این پالایشگاه بود که یکی از دلایل آن، تشدید تحریم های غرب از اواخر دهه هشتاد بود. پس از رفع برخی از تحریم ها به دلیل اجرایی شدن برجام (اواخر دی ماه ۹۴)، برخی از مشکلات مذکور برطرف شده و برخی از تجهیزات مهم این پالایشگاه در حال ورود به کشور هستند.

۲- راه اندازی دوازده مجتمع بزرگ پتروشیمی با سرمایه گذاری غیر دولتی

با توجه به جدول زیر، در نیمه نخست امسال ۳ مجتمع پتروشیمی (مجتمع های لرستان، مهاباد و شهدای مرودشت) با ظرفیت تولید حدود ۲۰۴۳ میلیون تن به بهره برداری رسیده است. پیش بینی می شود در نیمه دوم امسال هم ۶ مجتمع پتروشیمی دیگر به صورت کامل (مجتمع های کردستان، کارون ۲، کاویان ۲۲، مروارید، انتخاب و تخت جمشید) و بخشی از ۱ مجتمع پتروشیمی دیگر (مجتمع پردیس) به بهره برداری برسد و ظرفیت تولید محصولات پتروشیمی کشور حدود ۳ میلیون تن دیگر افزایش یابد.

نام مجتمع پتروشیمی	محصولات تولیدی و حجم سالیانه آن	میزان سرمایه گذاری انجام شده	زمان افتتاح	توضیحات
لرستان	۳۰۰ هزار پلی اتیلن سبک خطی و سنگین و ۳۰ هزار تن بوتن ۱	۲۵۰ میلیون دلار و ۱۸۲۹ میلیارد ریال (برآورد)	۱۴ اردیبهشت	
مهاباد	۳۰۱ هزار پلی اتیلن سبک خطی و سنگین و ۳۰ هزار تن بوتن ۱	۳۴۳ میلیون یورو و ۲۸۲۹ میلیارد ریال	۱۱ خرداد	
کردستان	۳۰۰ هزار تن پلی اتیلن سبک	۲۵۳ میلیون یورو و ۲۸۲۹ میلیارد ریال	پاییز (برنامه)	آماده افتتاح رسمی (پیشرفت ۹۹ درصدی)
	۶۸۰ هزار تن آمونیاک و ۱ میلیون و ۷۵ هزار تن اوره گرانول	۵۵۰ میلیون یورو و ۴ هزار میلیارد ریال	۲۹ تیر	

این قرارداد که به عنوان قرارداد اصلی صادرات گاز ایران به عراق (منطقه بغداد) شناخته می شود، به امضای طرفین رسید.

براساس این قرارداد، صادرات گاز از ۷ میلیون متر مکعب در روز آغاز و پس از ۲۱ ماه به سقف قرارداد خواهد رسید. در فصول گرم ۳۵ و در فصول سرد ۲۵ میلیون متر مکعب به منطقه بغداد صادر خواهد شد. هدف از این قرارداد گازرسانی به نیروگاه‌های بغداد و المنصوره است. از سوی دیگر هم در آبان ماه ۹۴۴ قرارداد صادرات گاز به منطقه بصره، هم به عنوان دومین قرارداد فروش گاز به عراق سال ۲۰۱۵ میلادی امضا و بر اساس آن، در فصول گرم ۳۵ و در فصول سرد ۲۰ میلیون مترمکعب به این منطقه ارسال خواهد شد. البته زمان تحویل گاز در قرارداد بصره عقب‌تر از قرارداد اصلی (قرارداد بغداد) است ولی حجم صادرات مشابه قرارداد اصلی است.

قرار بود انتقال گاز ایران به نیروگاه‌های بغداد در بهار ۹۴ محقق شود و کشورمان آمادگی لازم برای تحقق این امر را داشت، اما به دلیل شرایط نامناسب امنیتی عراق (فعالیت گروه تروریستی داعش)، اجرای آن به سال ۹۵ موکول شد. علیرغم مذاکرات انجام شده بین ایران و عراق در اواخر اردیبهشت ماه امسال و اعلام مدیران شرکت ملی گاز ایران مبنی بر آغاز صادرات گاز ایران به عراق از مردادماه امسال، این قرارداد تاکنون اجرایی نشده است. بنابر اظهارات مسئولان وزارت نفت، دو طرف خطوط لوله خود را برای انتقال گاز آماده کرده‌اند و ایران در انتظار اعلام آمادگی طرف عراقی برای آغاز صادرات گاز (فاز نخست صادرات گاز به منطقه بغداد) هست و لذا اجرای این پروژه و تحقق اهداف آن، منوط به نهایی شدن این مذاکرات است.

۴- احداث خط لوله و صادرات گاز به پاکستان

طبق نظر مرکز پژوهش‌های مجلس، اجرای این پروژه در راستای استفاده مناسب از فرصت‌های منطقه‌ای کشور برای تأمین منافع و امنیت ملی و حداکثرکردن منافع اقتصادی ارزیابی می‌شود. اجرای این پروژه می‌تواند در تأمین گاز منطقه چابهار کمک کند و از این منظر در توسعه صنعتی و ایجاد تحول مؤثر باشد.

با این وجود، پروژه صادرات گاز ایران به پاکستان که در سال ۲۰۰۹ به امضا رسید و قرار بود تا پایان سال ۲۰۱۴ میلادی (دی‌ماه ۹۳)، اجرایی شود. اگرچه ایران تعهدات خود در این رابطه را در سال‌های گذشته اجرا کرد و احداث ادامه خط لوله هفتم سراسری از عسلویه تا ایرانشهر (نزدیکی مرز پاکستان) را به اتمام رساند، اما طرف

پاکستانی به بهانه تحریم ایران، خط لوله خود را برای دریافت گاز ایران آماده نکرد و در نتیجه، این قرارداد تاکنون اجرایی نشده و متوقف باقی مانده است.

به گفته مقامات پاکستانی، حتی در دوران پسابرجام نیز همچنان تحریم‌های آمریکا مانع از اجرای این پروژه هستند. در نیمه نخست امسال هم تحول خاصی در این زمینه رخ نداد و همچنان ایران آمادگی دارد که گاز خود را بعد از اعلام آمادگی پاکستان برای دریافت آن، به این کشور صادر کند ولی پاکستان تحرک چندانی برای اجرای این قرارداد نشان نمی دهد. بنابراین اجرای این پروژه و تحقق اهداف آن، منوط به نهایی شدن این مذاکرات است.

۵- انتقال و توسعه فناوری بخش بالادست

طبق نظر مرکز پژوهش‌های مجلس، با توجه به این که ضریب بازیافت مخازن نفت خام در ایران در مقایسه با دنیا پایین‌تر است، استفاده از روش‌های متفاوت ازدیاد برداشت از اولویت‌های بسیار مهم است. لذا اجرای این پروژه می‌تواند میزان ذخایر قابل استحصال ایران را ارتقاء دهد؛ در نتیجه این پروژه در راستای بند ۱۵ از سیاست‌های کلی اقتصاد مقاومتی محسوب می‌شود. با این حال این پروژه به منابع کافی و مطالعات دقیق نیاز دارد. با توجه به این که منابع سرمایه‌گذاری در بخش نفت کشور با محدودیت مواجه است و از طرف دیگر تکنولوژی مناسب در اختیار کشور نیست، اجرای این پروژه می‌تواند با وقفه و تأخیر مواجه شود. در واقع اجرای این پروژه بدون تعامل شرکت ملی نفت با شرکت‌های خارجی امکان‌پذیر نیست.

اواسط مهرماه سال گذشته موافقتنامه ۱۰ ساله همکاری تحقیقاتی میان شرکت ملی نفت ایران با ۸ دانشگاه و پژوهشگاه معتبر کشور با هدف مطالعه ۵۴ مخزن نفتی و ارائه راهکارهای افزایش ضریب بازیافت آنها به امضا رسید. همچنین در حاشیه این مراسم که با حضور وزرای نفت و علوم، تحقیقات و فناوری بود، موافقتنامه‌های بین‌روسای دانشگاه‌ها و پژوهشگاه‌های مذکور با مدیرعامل شرکت ملی نفت ایران به امضا رسید و هر یک از این مراکز پژوهشی مسئول بررسی برخی از مخازن نفتی و ارائه راهکارهای افزایش ضریب بازیافت آنها شد .

به عنوان مثال، یکی از این موافقتنامه‌ها بین رئیس دانشگاه صنعتی شریف و مدیرعامل شرکت ملی نفت ایران امضا شد و در قالب آن، مقرر گردید که این دانشگاه میدان کوپال- مخزن نفتی آسماری،

میدان کوپال- مخزن نفتی بنگستان، میدان رگ سفید- مخزن نفتی آسماری، میدان رگ سفید- مخزن نفتی بنگستان و میدان شادگان، مخازن نفتی آسماری فوقانی و تحتانی را مورد مطالعه قرار دهد.

هرچند در راستای اجرای موافقتنامه‌های مذکور در نیمه نخست امسال، اقداماتی توسط برخی دانشگاه‌ها مانند امضای موافقتنامه همکاری میان پژوهشکده صنایع بالادستی دانشگاه شریف و کنسرسیوم نفتی اروپایی و کانادایی با هدف انتقال فناوری در طرح توسعه فناوریانه مخزن کوپال در اواسط خردادماه امسال صورت گرفت اما همانطور که انتظار می رفت، روند اجرای این موافقتنامه‌ها در نیمه نخست امسال با کندی همراه بود و وزارت نفت دغدغه خاصی نسبت به این موضوع به صورت عملی نداشت.

واگذاری مطالعه و افزایش ضریب بازیافت میدان کوپال-مخازن نفتی آسماری و بنگستان توسط وزارت نفت به شرکت نفت و گاز پرشیا در قالب موافقتنامه‌ای در اواسط مهرماه امسال که بدون هماهنگی با دانشگاه صنعتی شریف صورت گرفت، علامت آشکاری از بی تفاوتی این وزارتخانه به موافقتنامه‌های امضا شده با دانشگاه‌های کشور برای بررسی مخازن نفتی و ارائه راهکارهای افزایش ضریب بازیافت آنها در مهرماه ۹۴ بود.

بنابراین، علیرغم اینکه گزارش مشخصی از وضعیت این پروژه منتشر نشده است، تحلیل اخبار و گزارش‌های موجود در این خصوص نشان از آن دارد که وزارت نفت در اجرای این پروژه اقدامات لازم را انجام نداده است. بررسی دقیق تر وضعیت این پروژه و اجرای آن، منوط به ارائه گزارش‌های مشخص توسط وزارت نفت است.

۶- اصلاح ساختار قراردادهای جدید نفتی

مدل جدید قراردادهای نفتی اشکالات مهمی داشت و همین مسئله موجب شد تا انتقادات فراوانی درباره این مدل قراردادی از سوی کارشناسان و نهادهای نظارتی مطرح شود و حتی مقام معظم رهبری هم در نامه ۱۳ تیرماه امسال به رئیس‌جمهور، تذکرات ۱۵ گانه‌ای درباره این موضوع به دولت بدهند.

در نتیجه، مصوبات دولت درباره این مدل قراردادی به عنوان تنها مبنای حقوقی و قانونی آنها، دو بار در تاریخ ۱۳ مردادماه و ۷ شهریورماه امسال اصلاح شد و تقریباً به نیمی از تذکرات مقام معظم رهبری و برخی از انتقادات اصلی کارشناسان در این زمینه تا حدودی توجه شد.

با این وجود، همچنان اشکالات وارده بر این مدل قراردادی در زمینه

فصل دوم | بررسی عملکرد ستاد فرماندهی اقتصاد مقاومتی و ۲۳ دستگاه

انتقال فناوری برطرف نشد و سازوکار مشخصی برای این موضوع در مصوبه دولت درنظر گرفته نشد.

سازوکار انتقال فناوری تصریح شده در ماده ۴ مصوبه اصلی دولت (شرایط عمومی، ساختار و الگوی قراردادهای بالادستی نفت و گاز)، کلی و مبهم است و در آن تنها به طرح موضوعاتی چون ارائه برنامه انتقال و توسعه فناوری توسط پیمانکار نفتی، اجرای قانون حداکثر استفاده از توان تولیدی و خدماتی و ... اشاره شده و جزئیات موضوع برای تحقق این هدف روشن نیست.

به عبارت دیگر، سازوکار مشخص و تضمین شده‌ای برای انتقال فناوری از شرکت خارجی به طرف ایرانی در این مدل قراردادی تعریف نگردیده و مکانیزم تنبیهی برای عدم تحقق این موضوع در نظر گرفته نشده است.

برای مثال در قرارداد ۴۰۸ میلیارد دلاری با شرکت توتال که پاییز سال جاری به سرانجام رسید، مقرر شده است که سهم ساخت داخل در این مگاپروژه گازی تا ۷۰ درصد ارزش قرارداد باشد و تمامی مراحل لوله‌گذاری کف دریا، ساخت سکوهای سرچاهی و تقویت فشار گاز توسط شرکت‌های داخلی انجام شود. این درحالیست که مخالفان این قرارداد می‌گویند تاکنون در قالب چنین قراردادهایی، انتقال تکنولوژی رخ نداده است و نیاز کشور در این زمینه تنها به شرکت‌های خدماتی نفتی است.

با توجه به اینکه صحبت‌های فراوانی در این زمینه در خصوص قراردادهای جدید نفتی شده است، به نظر می‌رسد عملکرد وزارت نفت در این موضوع و اجرای این پروژه قابل نقد است و نمی‌توان آن را در راستای تحقق اقتصاد مقاومتی بیان کرد.

۷- بیع متقابل افزایش ظرفیت تولید نفت خام میادین مشترک غرب کارون

در نیمه نخست امسال، ظرفیت تولید نفت خام میادین مشترک غرب کارون صرفاً حدود ۳۰ هزار بشکه در روز افزایش یافت ولی پیش‌بینی می‌شود در نیمه دوم امسال، حدود ۶۰ هزار بشکه دیگر در روز افزایش یابد و این پروژه ابلاغی ستاد فرماندهی اقتصاد مقاومتی به وزارت نفت به صورت کامل محقق شود.

با این حال مطابق با برنامه ریزی‌های وزارت نفت قرار بود تا پایان امسال، برداشت نفت از میدان آزادگان جنوبی به صورت پلکانی (دو مرحله‌ای) ۶۰ هزار بشکه در روز افزایش یابد و برداشت نفت از هر یک از میادین یاران شمالی و آذر ۳۰ هزار بشکه نفت

در روز افزایش یابد. (این سه میدان از میادین مشترک غرب کارون هستند)

نگاهی به روند توسعه میادین مذکور در نیمه نخست امسال نشان می دهد که برنامه ریزی های وزارت نفت درباره میادین آزادگان جنوبی و یاران شمالی تا حدود زیادی محقق شده و در آستانه تحقق کامل است ولی امید چندانی به تحقق تولید روزانه ۳۰ هزار بشکه ای از میدان آذر تا پایان امسال وجود ندارد.

وضعیت هر یک از میادین مذکور به شرح زیر است:

۱- میدان آزادگان جنوبی: براساس اظهارات سید محمود مرعشی، مجری طرح توسعه میدان آزادگان جنوبی، از اوایل شهریورماه، برداشت نفت از این میدان نفتی به طور پلکانی از ۳۰ هزار بشکه در روز آغاز شده و به مرور (تا پایان امسال) به ۶۰ هزار بشکه در روز می رسد.

۲- میدان یاران شمالی: براساس اظهارات ناجی سعدونی، مدیرعامل شرکت نفت و گاز پرشیا (مجری طرح توسعه میدان یاران شمالی) برداشت روزانه ۳۰ هزار بشکه نفت از این میدان در پایان مهرماه امسال محقق می‌شود. بیژن زنگنه، وزیر نفت نیز اواسط مهرماه تایید کرد که برداشت روزانه ۳۰۰ هزار بشکه نفت از این میدان ظرف چند هفته آینده محقق می شود.

۳- میدان آذر: هرچند کیوان یار احمدی، مجری طرح توسعه میدان آذر وعده تولید روزانه ۳۰ هزار بشکه ای از این میدان نفتی تا پایان امسال را داده است ولی با توجه به میزان پیشرفت این طرح در پایان شهریورماه امسال (۷۸ درصد)، تحقق وعده مذکور بعید به نظر می رسد.

با توجه به گزارش های موجود، به نظر می رسد وزارت نفت تا حد قابل قبولی این پروژه را پیش برده است؛ با این وجود تحقق کامل اهداف و اطلاع از وضعیت موجود این پروژه، منوط به ارائه گزارش های جدید از آن است.

۸- ییع متقابل افزایش سطح تولید گاز در میدان مشترک پارس جنوبی

با راه اندازی رسمی فازهای ۱۲، ۱۵ و ۱۶ پارس جنوبی و همچنین راه اندازی غیر رسمی بخش هایی از فازهای ۱۷ و ۱۸ پارس جنوبی در سال های ۹۳ و ۹۴، تولید گاز از این میدان مشترک در زمستان ۹۴ به حدود ۴۰۰ میلیون متر مکعب در روز رسید

(میزان دقیق تولید گاز از پارس جنوبی در اسفندماه سال گذشته به ۶,۴ میلیون متر مکعب در روز رسید).

مطابق برنامه ریزی های وزارت نفت قرار است که تا پایان سال جاری علاوه بر بخش های باقی مانده فازهای ۱۷ و ۱۸ پارس جنوبی، فازهای ۱۹ (معادل ۲ فاز استاندارد) و همچنین فازهای ۲۰ و ۲۱ پارس جنوبی به صورت کامل به بهره برداری برسد. در صورت تحقق این هدف، تولید گاز از میدان پارس جنوبی به حدود ۵۳۰ تا ۵۵۰ میلیون متر مکعب در روز خواهد رسید.

نگاهی به روند توسعه میادین مذکور در نیمه نخست امسال نشان می دهد که برنامه ریزی های وزارت نفت درباره میدان مشترک پارس جنوبی تا حدودی محقق شده و تولید این میدان در اوایل شهریورماه امسال به ۴۳۰ میلیون متر مکعب در روز رسیده است.

با توجه به روند مذکور، پیش بینی می شود، هدفگذاری این وزارتخانه مبنی بر تولید حدود ۵۳۰ تا ۵۵۰ میلیون متر مکعب در روز تا پایان امسال محقق شود؛ رقمی که اختلاف اندکی نسبت به هدف کمی تعیین شده در این پروژه ابلاغی ستاد فرماندهی اقتصاد مقاومتی به وزارت نفت یعنی ۵۶۷ میلیون متر مکعب دارد.

۹- ییع متقابل گازرسانی ۱۲۰۰۰۰۰ مشترک جدید روستایی

طبق نظر مرکز پژوهش های مجلس، اجرای چنین پروژه‌هایی بدون آمایش سرزمین و عدم تعیین این موضوع که چه مناطقی از کشور باید از چه نوع انرژی استفاده کنند، اقتصادی بودن آن را دچار مشکل می‌کند. برای مثال آیا مطالعه جامعی صورت گرفته که نشان دهد برای مصارف خانگی، تأمین انرژی از طریق گاز نسبت به برق ارجحیت دارد؟ با این تفاسیر، ادعای همراهیایی پروژه مورد نظر با اقتصاد مقاومتی قدری دشوار است.

همچنین که اجرای این پروژه در قالب ماده (۱۲) قانون رفع موانع تولید رقابت‌پذیر و ارتقای نظام مالی کشور در استان سیستان و بلوچستان در حال پیگیری است و جزو وظایف ذاتی و از پیش تعیین شده در این وزارتخانه به شمار می رود.

با این وجود در صورتی که این پروژه اجرا شود، در مصرف برخی از فرآورده‌های نفتی مربوط به استان مورد نظر صرفه‌جویی خواهد شد و به تبع آن از میزان قاچاق فرآورده نفتی کاسته و

به ظرفیت صادرات فرآورده افزوده خواهد شد. گزارش مشخصی از وضعیت اجرای این پروژه در دسترس نیست.

۱۰- ۳۴۰۰ میلیارد ریال کمک به پروژه های عام المنفعه در مناطق نفت خیز و گاز خیز و محروم کشور

طبق نظر مرکز پژوهش های مجلس، علیرغم اینکه اجرای این پروژه‌ها در قالبی خارج از بودجه‌های عمرانی کشور توصیه نمی‌شوند، مهمترین نگرانی که در مورد هزینه کردن اعتبارات این بخش وجود دارد این است که این اعتبارات در سیستمی خارج از برنامه‌های توسعه این‌گونه مناطق هزینه شوند.

مطابق اصل (۴۸) قانون اساسی و قانون اجرای این اصل، در بهره‌برداری از منابع طبیعی و استفاده از درآمدهای ملی در سطح استان‌ها و توزیع فعالیتهای اقتصادی میان استان‌ها و مناطق مختلف کشور نباید تبعیض وجود داشته باشد. به طوری که هر منطقه فراخور نیازها و استعداد رشد خود، سرمایه و امکانات لازم در دسترس داشته باشد.

گزارش مشخصی از وضعیت اجرای این پروژه در دسترس نیست و تحلیل جزئیات کار در چارچوب اقتصاد مقاومتی، نیازمند چنین گزارشی است.

۱۱- کاهش نیم واحد درصد هدررفت گاز طبیعی از گاز فرآورش شده

طبق اعلام نظر مرکز پژوهش های مجلس، با توجه به این که بخشی از گاز همراه نفتی تحت عنوان «گاز سوزانده شده» در کشور اتلاف می‌شود و ارقام آن حتی به ۲۶ میلیون مترمکعب در روز رسیده است، کاهش این نوع گازها بسیار مهم است. لذا اجرای این پروژه در راستای تحقق اقتصاد مقاومتی ارزیابی می‌شود. به طور کلی پروژه‌هایی که از جنس جلوگیری از هدررفت منابع هستند، در همه زمان‌ها مهم بوده و ضرورت پیگیری دارند.

با این حال بایستی به این نکته توجه شود که برای جلوگیری از سوزاندن این نوع گازها، پروژه‌هایی در گذشته تعریف شده‌است که بعضاً موفق نبوده است. حتی در قوانین بودجه سالیانه نیز در مورد انعقاد قرارداد با بخش خصوصی برای جلوگیری از سوزاندن این نوع گازها احکامی مصوب شد که آن‌ها نیز عملکرد نداشتند. به‌نظر می‌آید مشخص کردن واحد

فصل دوم | بررسی عملکرد ستاد فرماندهی اقتصاد مقاومتی و ۲۳ دستگاه

نیم درصدی از هدر رفت این نوع گازها می‌تواند در دستیابی به هدف کاستن از سوختن این نوع گاز، تحقق‌پذیرتر باشد. اما حصول به این هدف بدون وجود هماهنگی در بخشهای اجرایی نفت، مطابق تجربه گذشته، امکان‌پذیر نیست.

به هرحال این نوع از گازها در کشور در حال سوزانده‌شدن هستند. جمع‌آوری این گازها می‌تواند کل گاز تولیدی کشور را افزایش دهد و این نیز سبب می‌شود که گاز بیشتری در اختیار شرکت ملی گاز قرار گیرد.

با این وجود، گزارش مشخصی از اجرای این پروژه به منظور ارزیابی وضعیت آن در چارچوب اقتصاد مقاومتی منتشر نشده است.

جمع بندی

روند اجرای پروژه های مختلف ابلاغی ستاد فرماندهی اقتصاد مقاومتی به وزارت نفت در نیمه نخست سال جاری، متفاوت بوده است. از سویی، برخی از پروژه ها مانند راه اندازی ۱۲ مجتمع پتروشیمی و افزایش ظرفیت تولید نفت از میادین مشترک غرب کارون و افزایش ظرفیت تولید گاز از میدان مشترک پارس جنوبی روند خوب و قابل قبولی داشته اند و این امیدواری وجود دارد که تا پایان سال، اهداف کمی درنظر گرفته شده برای این پروژه های ابلاغی ستاد فرماندهی اقتصاد مقاومتی به وزارت نفت تا حدود زیادی محقق شود.

از سوی دیگر، برخی از پروژه های مهم و اولویت دار مانند راه اندازی فاز اول پالایشگاه ستاره خلیج فارس روند کندی داشته اند و امید چندانی به تکمیل آنها تا پایان امسال وجود ندارد. در بعضی پروژه ها نیز مانند قراردادهای جدید نفتی، تطابق اقدامات انجام شده با چارچوب اقتصاد مقاومتی محل نقد و بحث است.

با این وجود تحلیل دقیق تر این پروژه ها و تحقق اقتصاد مقاومتی در وزارت نفت، منوط به ارائه گزارش مشخص و شفاف از عملکرد وزارتخانه در این زمینه است.

منبع

۱. گزارش مرکز پژوهش های مجلس: شماره ۱۵۱۹۵

۲. خبرگزاری صدا و سیما: کد خبر ۱۳۳۷۲۹۴

۳. عیار آنلاین: گزارش بررسی عملکرد وزیر نفت در سال سوم دولت تدبیر و امید

۴. خبرگزاری تسنیم: کد خبر ۱۳۰۲۷۷۷

از ابتدای آغاز کار و طراحی اولین بودجه یعنی بودجه ۹۳، این هدف را داشته که محقق نشده است. هرچند به نظر می‌رسد توان کارشناسی و عزم مورد نظر برای طراحی مدل استقرار نظام بودجه‌ریزی مبتنی بر عملکرد در سازمان مدیریت و برنامه‌ریزی کشور وجود دارد.

طبق نظر مرکز پژوهش‌های مجلس نیز، استقرار نظام بودجه‌ریزی مبتنی بر عملکرد علیرغم اهمیت، نیازمند تغییرات ساختاری به‌خصوص در قوانین ناظر بر بودجه‌ریزی و وظایف و مأموریت‌های دستگاه‌های اجرایی است. بنابراین، ابهام مهمی که در مورد اجرایی شدن آن وجود دارد، نحوه بازبینی این وظایف و تفکیک آن‌ها به مأموریت‌های اصلی و فرعی است. نتیجه اینکه، اصلاح مشکلات ساختاری و نهادی اساسی که در حوزه نظام بودجه‌ریزی کشور مطرح است، در مقایسه با بودجه‌ریزی مبتنی بر عملکرد دارای اولویت بالاتری است و مقدمه لازم برای تحقق آن است.

در نتیجه تغییر شیوه‌های بودجه‌ریزی بدون توجه به مشکلات ساختاری موجود مانند عدم مرزبندی شفاف بین وظایف دستگاه‌های تهیه‌کننده و تصویب‌کننده بودجه، مشخص نبودن و درهم‌ریختگی وظایف و مأموریت‌های دستگاه‌ها، عدم تفکیک امور حاکمیتی از تصدی‌گری و عدم رعایت الزامات مربوط به هریک از آن‌ها، عدم توجه به تفاوت ماهیت درآمدهای دولت ناشی از منابع بین‌نسلی، منابع حاصل از امور حاکمیتی، منابع حاصل از امور تصدی و...، روشن نبودن محدوده بخش عمومی، نقص در رسیدگی به بودجه شرکت‌های دولتی و موسسات انتفاعی وابسته به دولت و مسائلی از این قبیل، نتیجه قابل توجهی را به دنبال نخواهد داشت.

۲- اصلاح ساختار کلان دولت

نام این پروژه به قدری کلان و مبهم است که می‌توان همه موارد و مباحث اعم از اصلاح ساختار اداری، اصلاح ساختار اقتصادی، اصلاح ساختار فرهنگی، اصلاح ساختار سیاسی و ... را ذیل آن جای داد.

در خصوص این پروژه، مفاد و جزئیات آن و برنامه این سازمان برای اجرای آن، گزارش مشخصی ارائه نشده است و لذا نمی‌توان هیچگونه ارزیابی در این زمینه انجام داد.

نقد و بررسی پروژه های اقتصاد مقاومتی و عملکرد دستگاه در این زمینه

پروژه های تعریف شده برای این سازمان، مرتبط با سیاست‌های کلی اقتصاد مقاومتی و اقدامات عملی مدنظر در آن تعریف شده‌اند و به نظر می‌رسد که در تبیین پروژه های محوله به این سازمان، همه موارد در نظر گرفته شده است؛ لکن در برخی موارد کلی‌گویی صورت گرفته است. همچنین سطح بعضی پروژه ها، بیش از یک پروژه و حتی در حد ابرپروژه، یک طرح کلان و یا برنامه ملی است.

در ادامه ۶ پروژه مربوط به سازمان مدیریت و برنامه‌ریزی کشور مورد نقد و بررسی قرار گرفته و عملکرد این سازمان در اجرای پروژه ها بازبینی می‌شود. البته لازم به ذکر است که در خصوص وضعیت عملکرد سازمان مدیریت و برنامه‌ریزی کشور در بخش قابل توجهی از این پروژه ها، اطلاعات و آمار و گزارش های مشخصی ارائه نشده است که دلیل آن در بعضی موارد، همان کلان بودن بیش از حد پروژه هاست.

۱- طراحی مدل جامع استقرار نظام بودجه ریزی مبتنی بر عملکرد

بودجه ریزی مبتنی بر عملکرد، روش ها و سازوکارهایی است که ارتباط بین اعتبارات تخصیص یافته به دستگاه های اجرایی را با خروجی ها و پیامدهای آنها از طریق به کارگیری اطلاعات عملکردی در تخصیص منابع تقویت می‌کند. از این رو می‌توان این پروژه را در راستای اقتصاد مقاومتی تلقی کرد.

بدین منظور سازمان برنامه و بودجه از اوایل مهرماه سال جاری اقدام به برگزاری دوره های توجیهی شیوه نگارش بودجه بر این مبنا کرد تا برنامه ها و فعالیت های دستگاه های اجرایی را با دقت بررسی و تکمیل نماید.

دستورالعمل جامع بودجه ریزی مبتنی برعملکرد امسال در سایت سازمان برنامه ریزی و بودجه کشور بارگذاری شد که تمامی مراحل انجام کار در آن دیده شده است.

با این حال با وجود رویکرد سازمان مدیریت و برنامه ریزی کشور در اجرایی کردن برنامه طراحی مدل جامع استقرار نظام بودجه ریزی مبتنی بر عملکرد در تهیه دستورالعمل اجرایی و اجرای این دستورالعمل در بودجه سال ۹۶، اجرایی شدن این شیوه از بودجه ریزی محل ابهام است؛ چرا که دولت یازدهم

بخش چهارم

« سازمان مدیریت و برنامه ریزی کشور »

دکتر نوبخت

مقدمه

پروژه های اولویت دار سازمان مدیریت و برنامه ریزی کشور که در ستاد فرماندهی اقتصاد مقاومتی به تصویب رسیده به شرح زیر است:

ردیف	عنوان پروژه	عنوان برنامه ملی
۱	طراحی مدل جامع استقرار نظام بودجه ریزی مبتنی بر عملکرد	برقراری انضباط مالی در بخش عمومی و قطع وابستگی بودجه به نفت
۲	اصلاح ساختار کلان دولت	برقراری انضباط مالی در بخش عمومی و قطع وابستگی بودجه به نفت
۳	اصلاح نظام اداری و استقرار دولت الکترونیک	برقراری انضباط مالی در بخش عمومی و قطع وابستگی بودجه به نفت
۴	اصلاح نظام درآمد- هزینه استان ها	برقراری انضباط مالی در بخش عمومی و قطع وابستگی بودجه به نفت
۵	واگذاری ۲۵۰۰ طرح ملی و استانی نیمه تمام عمرانی به بخش غیر دولتی	برقراری انضباط مالی در بخش عمومی و قطع وابستگی بودجه به نفت
۶	اجرای چرخه مدیریت بهبود وری در ۱۰ بنگاه بزرگ اقتصادی منتخب	برقراری انضباط مالی در بخش عمومی و قطع وابستگی بودجه به نفت

۳- اصلاح نظام اداری و استقرار دولت الکترونیک

طبق اظهارنظر مرکز پژوهش های مجلس، ارزیابی عملکرد برنامه های توسعه در کشور نشان می دهد که دستگاه های اجرایی کشور هیچ گاه آن گونه که باید نتوانسته اند اهداف برنامه را محقق کنند که این امر بیش از اینکه ناشی از ضعف در قوانین و عدم حاکمیت قانون در کشور باشد، ناشی از مشکلات ساختاری نظام اداری کشور است.

هنگامی که با یک بوروکراسی ناکارآمد و فاقد ظرفیت های لازم مواجه هستیم، نایستی انتظار توسعه در سایر نظامات کشور را داشته باشیم. بدون یک نظام اداری کارآمد نمی توان به اهداف توسعه ای رسید چون نارسایی ها و آسیب های موجود در نظام اداری به عنوان بستر فعالیت سایر نظامات کشور بر عملکرد آنها تأثیر مستقیم داشته و مانع جدی در مسیر نبل به اهداف این نظامات می گردد. از این رو اصلاح نظام اداری و به تبع آن توجه به دولت الکترونیک که یکی از الزامات و مؤلفه های نظام اداری کارآمد است، از ضروریات اقتصاد مقاومتی است.

لازم به ذکر است که اصلاح نظام اداری نه تنها نیازی به منابع مالی ندارد، بلکه تحقق آن منجر به کاهش هزینه های عمومی و افزایش منابع عمومی کشور می گردد. با این وجود طی سال های اخیر، بدنه دولت از نیروهای خلاق، کارآمد و با تجربه و متخصص خالی شده است و در این رابطه با ضعف جدی مواجه هستیم. همچنین که بسیاری از مسئولین کشور اساساً توجهی به اهمیت نظام اداری ندارند و این نظام را عنصری تبعی و وابسته به سایر نظامات کشور می دانند. لذا تا زمانی که این دیدگاه اصلاح نشود نمی توان امیدی به عزم جدی در این زمینه داشت.

با این حال، اقدامات لازم در زمینه الکترونیکی سازی دولت در این پروژه پیشرفت بهتری داشته است. وزیر ارتباطات و فناوری اطلاعات در این زمینه گفته است که در سه سال گذشته ۱۲ هزار میلیارد تومان در بخش زیرساخت و دسترسی این حوزه سرمایه گذاری کردیم و بنا داریم در برنامه ششم ۶۰ هزار میلیارد تومان دیگر در همین حوزه سرمایه گذاری کنیم. بر اساس گزارش مسئولین، نخستین گامهای پروژه دولت الکترونیک شامل درگاه واحد خدمات دولت و گذرگاه خدمات دولت اواخر اردیبهشت سال ۹۶ برداشته می شود؛ همچنین

درگاه ملی دولت هوشمند به لحاظ معماری یعنی سیستم، شبکه، نرم افزار و سخت افزار کامل است و ۴۰ درصد خدمات دولت در این درگاه احصا شده است و ۴۰ درصد آن الکترونیکی شده و پیش بینی می شود که تا پایان سال، ۵۰ درصد خدمات دولت روی این مجموعه آورده شود.

با این وجود، گزارش مشخصی از وضعیت اصلاح ساختار اداری ارائه نشده است و شواهد نشان می دهد که برای اجرای این پروژه، اقدام مشخصی انجام نشده است.

۴- اصلاح نظام درآمد- هزینه استان ها

طبق نظر مرکز پژوهش های مجلس، یکی از مشکلات نظام برنامه ریزی در ایران، برنامه ریزی متمرکز است که می توان از آن به عنوان یکی از موانع توسعه یاد کرد. نظام درآمد هزینه استانی، تلاشی برای تمرکززدایی مالی و دادن اختیارات مالی بیشتر به استان ها است که از برنامه سوم آغاز شد. زمانی که تمام منابع بصورت متمرکز جمع آوری شده و مصرف آن از طریق تخصیص متمرکز صورت می گیرد، خواهناخواه، اولویت های ملی جایگزین اولویت های محلی شده و سرچشمه ناکارایی شکل می گیرد.

بنابراین اجرای این پروژه هم راستا با محور سوم سیاست های کلی اقتصاد مقاومتی است که بر « ایجاد بستر رقابت بین مناطق و استانها و به کارگیری ظرفیت و قابلیت های متنوع در جغرافیای مزیت های مناطق کشور» تأکید دارد.

نظام درآمد- هزینه استانی زیربنای لازم برای گسترش و تعمیق تمرکززدایی و توسعه متعادل منطقه ای بوده و فرصتی برای تقویت مدیریت درون زای توسعه و پیشرفت استان ها با تکیه بر قابلیت ها و استعداد های درونی هر استان است. این نظام به این نکته مهم معطوف است که تا توسعه در هر منطقه ای درونی نشده باشد و بر منابع قابل حصول در درون منطقه متکی نگردد، پی ریزی روند توسعه ای درونزا و پایدار امکان پذیر نخواهد بود.

عمده کارشناسان اعتقاد دارند که نظام درآمد هزینه ای، جوابگوی نیازهای استانها و کشور نیست و لزوم اصلاح این نظام، امری حیاتی بوده که در سیاست های اقتصاد مقاومتی به آن توجه شده است.

با توجه به اینکه اصلاح نظام درآمد- هزینه عمدتاً ناظر بر

اصلاح روندها، سازوکارها و برخی نهادهای سازشی و ترتیبات نهادی است، این پروژه نیاز به منابع مالی ندارد و برخی از این بسترها پیش از این به وجود آمده و اکنون لازم است این بستر ها و نهادهای توانمند شوند.

همچنین یکی از مهمترین عوامل موفقیت این طرح، توان کارشناسی بالا است؛ خصوصاً اینکه لازم است این توان کارشناسی در استان های کشور و مناطق مختلف وجود داشته باشد. با این حال توان کارشناسی نوعی دانش ضمنی است که در طول زمان کسب می شود و باید با آموزش و نظارت در کنار هم کنترل شود. قاعدتاً این وظیفه در این پروژه به عهده سازمان برنامه و بودجه است.

با این حال بزرگترین مانع اجرای این پروژه، تمایل دولت به حداکثر کردن حیطه نفوذ و اختیار خود است و چه بسا این مساله نظام درآمد هزینه استانی را نسبت به سال های نخست اجرای آن، محدودتر کرده است. در حال حاضر بطور متوسط تنها حدود ۴ درصد از مصارف بودجه از مجرای نظام درآمد هزینه استانی تخصیص می یابد.

با این وجود در اجرای پروژه های اقتصاد مقاومتی، به بعضی استان ها اعتبارات و اختیاراتی متناسب با آن ارائه گردید که این را می توان مقدمه ای برای ایجاد این نظام در کشور دانست؛ با این حال، گزارش مشخصی از وضعیت اجرای این پروژه ارائه نشده است.

۵- واگذاری ۲۵۰۰ طرح ملی و استانی نیمه تمام عمرانی به بخش غیر دولتی

طبق نظر مرکز پژوهش های مجلس، کلیت این سیاست مطلوب بوده و با سیاست های اقتصاد مقاومتی همراستا است و به لحاظ کارشناسی نیز انجام آن تایید می شود. هرچند در رابطه با فرآیند اجرای آن ملاحظات ای لازم است مدنظر قرار گیرد؛ از جمله اینکه این پروژه ها به نوعی دارایی دولت محسوب می شوند و لذا در قیمت گذاری این پروژه ها باید دقت کافی مبذول شود تا از رانت خواری و فساد جلوگیری شود.

لازم به ذکر است که اجرای این پروژه نیاز به منابع مالی جدی ندارد و حتی در برخی حوزه ها درآمدزایی نیز دارد. توان کارشناسی مربوطه نیز تا حد خوبی وجود دارد. اما ممکن است به دلایل اقتصاد سیاسی انگیزه کافی در برخی دستگاه ها برای واگذاری

پروژه ها وجود نداشته باشد. هرچند سازمان مدیریت ظاهراً عزم لازم برای واگذاری را دارد.

به طور کلی نیز باید گفت که این پروژ بر اساس سایر قوانین (جدا از سیاست های اقتصاد مقاومتی) نیز باید اجرا می شد. ولی نمی توان آن را جزء اقدامات رایج دستگاه ها دانست چون همچنان که تا سال های اخیر دستگاه ها از اجرای آن اجتناب می ورزیدند، در حال حاضر نیز می توانند از اجرای آن سرباز بزنند اما با توجه به احکام قانونی اخیر و سیاست های دولت، واگذاری پروژه ها در دستور کار قرار گرفته است.

به علاوه بنا بر گزارش سازمان برنامه (دبیرخانه ستاد فرماندهی اقتصاد مقاومتی) تعداد قابل توجهی پروژه تا به حال واگذار شده است که گزارش آن در بخش بررسی ستاد فرماندهی اقتصاد مقاومتی ارائه شده بود.

۶- اجرای چرخه مدیریت بهبود بهره وری در ۱۰ بنگاه بزرگ اقتصادی منتخب

طبق نظر مرکز پژوهش های مجلس، یکی از چالش های اساسی در اقتصاد ایران پایین بودن بهره وری در بنگاه های اقتصادی است؛ از طرفی توجه به موضوع بهره وری در سیاست های کلی اقتصاد مقاومتی مورد توجه قرار گرفته است.

در بند ۳ سیاست های کلی اقتصاد مقاومتی به طور مستقیم موضوع بهره وری عوامل تولید مد نظر قرار گرفته است. همچنین در برخی بندها به طور غیر مستقیم به موضوع بهره وری عوامل توجه شده است. بنابراین از این منظر «اجرای چرخه مدیریت بهبود بهره وری» پروژه ای در راستای سیاست های کلی اقتصاد مقاومتی ارزیابی می شود.

در ابتدای شروع این پروژه (خردادماه ۱۳۹۵) در حدود ۴۴ بنگاه اعلام آمادگی نمودند اما تا شهریورماه ۹۵ تعداد بنگاه ها به حدود ۲۱ عدد رسیده است. کاهش تعداد بنگاه ها در فرایند رسیدگی طرح می تواند یکی از چالش هایی باشد که پیش بینی آن قابل تصور بود. به همین دلیل هدف انتظاری حداقل ۱۰ بنگاه در پایان تیرماه ۹۶ برای همراهی با این طرح ترسیم شده است.

از چالش های اجرای طرح، سختی کار و طولانی (زمانبر) بودن اجرای طرح است. همچنین تأمین منابع مالی برای اجرای این پروژه در بنگاه های اقتصادی باید با دقت بیشتری انجام میشد.

”

بخش پنجم

«وزارت جهاد کشاورزی»

مهندس حجتی

مقدمه

پروژه های اولویت دار وزارت جهاد کشاورزی که در ستاد فرماندهی اقتصاد مقاومتی به تصویب رسیده به شرح زیر است:

ردیف	عنوان پروژه	عنوان برنامه ملی
۱	احداث و تکمیل شبکه های فرعی آبیاری و زهکشی به میزان ۱۵۰ هزار هکتار	ارتقای توان تولید ملی (درون زایی اقتصاد)
۲	تامین داخلی نهاده های مورد نیاز بخش کشاورزی: سم (۷۳۵۰۰۰ هکتار) کود (۳۲۹۵ هزار هکتار)	ارتقای توان تولید ملی (درون زایی اقتصاد)
۳	ایجاد و ساماندهی ۱۸۰ تشکیل بهره برداران آب و زمین	ارتقای توان تولید ملی (درون زایی اقتصاد)

جمع بندی

بخشی از بنگاه های اقتصادی دولتی و برخی خصوصی هستند. هر چند بر اساس اطلاعات اخذ شده، بیان شده است که بخشی از منابع طرح قرار است از محل ماده ۷۹ قانون برنامه پنجم توسعه تأمین گردد اما از آنجا که اطلاعات دقیقی درباره مدل تأمین مالی طرح تاکنون ارائه نشده است، نمی توان اظهار نظر کاملی در این زمینه داشت.

مسئله دیگر، ضمانت اجرای طرح است. از آنجا که اطلاعاتی در این زمینه تاکنون حاصل نشده است، نمی توان در مورد این که آیا ضمانت های اجرایی مناسبی در این زمینه طراحی شده است یا نه، اظهار نظر نمود.

با این اوصاف لازم به ذکر است که این پروژه در واقع در راستای وظایف سازمان ملی بهره وری ایران است. یکی از اهداف این سازمان، افزایش بهره وری در بنگاه های اقتصادی در کشور است که امید آن است که اجرای چرخه مدیریت بهبود بهره وری در بنگاه های منتخب طی این پروژه، به الگویی برای دیگر بنگاه های اقتصادی کشور تبدیل شود.

این پروژه با همکاری شرکت های مشارکت کننده در طرح و گروه مشاوران که ترکیبی از کارشناسان این حوزه در سازمان ملی بهره وری و مشاوران بیرونی است و نظارت سازمان ملی بهره وری، در حال انجام است؛ لذا در صورتی که این طرح به طور مداوم و مستمر برای سال های آتی با رفع چالش های هر ساله آن ادامه یابد، می تواند نقش مؤثری در بهبود بهره وری در بنگاه ها داشته باشد. با این حال گزارش مشخص و شفافیت از جزئیات این پروژه و مرحله اجرای آن ارائه نشده است.

منابع:

۱- گزارش مرکز پژوهش های مجلس: شماره ۱۵۱۹۵

۲- سایت شناسنامه، کد خبر: ۳۵۱۰

۳- خبرگزاری راه امروز، کد خبر: ۲۸۷۵۶

۴- خبرگزاری تسنیم، کد خبر: ۱۱۴۶۷۸۳

۵- خبر آنلاین، کد خبر: ۵۵۵۱۶۵

۶- روزنامه دنیای اقتصاد، کد خبر: ۷۷۴۷۰۵

۷- خبرگزاری ایسنا، کد خبر: ۹۵۰۲۲۴۱۴۵۸۶

۸- پایگاه اطلاع رسانی دولت، کد خبر: ۲۸۱۹۵۹

۹- روزنامه همشهری، کد خبر: ۳۳۵۳۵۷

۱۰- روزنامه همشهری، کد خبر: ۳۳۳۶۱۶

۱۱- روزنامه همشهری، کد خبر: ۳۵۱۲۰۵

ردیف	عنوان پروژه	عنوان برنامه ملی
۴	توسعه سامانه های نوین آبیاری در ۲۵۰ هزار هکتار	ارتقای توان تولید ملی (درون زایی اقتصاد)
۵	تامین داخلی نهاده های مورد نیازبخش کشاورزی: بذر (گندم ۴۰۶۰۰۰ تن، برنج ۴۷۲۵ تن، چغندرقند ۱۷۵۰۰ یونیت، سیب زمینی بذری (درسطح) ۳۰۰۰ هکتار، دانه های روغنی ۸۳۶۰ تن، حبوبات ۳۶۰۷ تن، پنبه ۴۱۴۷ تن، ذرت ۱۶۲۰۰ تن، جو ۵۳۰۰۰ تن)	ارتقای توان تولید ملی (درون زایی اقتصاد)
۶	تجهیز و نوسازی ناوگان ماشینی بخش کشاورزی به میزان ۱,۶۲ اسب بخار بر هکتار	ارتقای توان تولید ملی (درون زایی اقتصاد)
۷	تامین داخلی نهاده های مورد نیاز بخش کشاورزی: نهال های اصلاح شده (۱۸,۶ میلیون اصله)	ارتقای توان تولید ملی (درون زایی اقتصاد)
۸	توسعه آبی پروری و پرورش ماهی در قفس به میزان ۲۰۰۰۰ تن در آبهای شمال و جنوب کشور	ارتقای توان تولید ملی (درون زایی اقتصاد)
۹	توسعه تولید و اصلاح، بازسازی و نوسازی ۱۷۷۷ هکتار از واحدهای گلخانه ای	ارتقای توان تولید ملی (درون زایی اقتصاد)
۱۰	کاهش ضایعات از طریق فرآوری ۱۹۷۰۰۰ تن	ارتقای توان تولید ملی (درون زایی اقتصاد)
۱۱	افزایش جذب ماده خام کشاورزی به میزان ۱۹۷۲۰۰۰ تن	ارتقای توان تولید ملی (درون زایی اقتصاد)
۱۲	مدیریت ذخیره سازی محصولات راهبردی کشاورزی (گندم، برنج، شکر، گوشت، روغن و...)	ارتقای توان تولید ملی (درون زایی اقتصاد)
۱۳	اجرای عملیات آبخیزداری و حفاظت خاک در حوزه آبخیز سدها وحوزه های سایر مناطق به میزان ۶۵۰ هزار هکتار و تهیه و اجرای طرح کنترل کانونهای بحرانی، فرسایش بادی و مقابله با بیابان زایی و ریزگردهای به میزان ۹۰ هزار هکتار	ارتقای توان تولید ملی (درون زایی اقتصاد)
۱۴	افزایش ضریب خوداتکایی محصولات راهبردی اساسی شامل: گندم ۱۱۸۰۰ هزار تن، شلتوک ۲۹۴۹ هزار تن، دانه های روغنی ۴۹۷ هزار تن، سیب زمینی ۵,۰۶ هزار تن، حبوبات ۷۰۰هزار تن، پنبه ۲۰۶ هزار تن، شیرخام ۹۶۵۲ هزار تن، گوشت قرمز ۸۱۹ هزار تن،گوشت طیور ۲۱۷۹ هزارتن، تخم مرغ ۹۵۱ هزارتن، چغندرقتد ۵۸۳۰ هزارتن، جو۳۱۰ هزارتن، ذرت دانه ای۲۲۰ هزارتن	ارتقای توان تولید ملی (درون زایی اقتصاد)

نقد و بررسی پروژه های اقتصاد مقاومتی و عملکرد

دستگاه در این زمینه

به وزارت جهاد کشاورزی مانند تأمین داخلی نهاده‌های مورد

نیاز بخش کشاورزی، مدیریت ذخیره‌سازی محصولات راهبردی

برخی از پروژه‌های ابلاغی ستاد فرماندهی اقتصاد مقاومتی

کشاورزی (گندم، برنج، شکر، گوشت، روغن و...) و افزایش ضریب خوداتکایی محصولات راهبردی اساسی، کاملاً در راستای اقتصاد مقاومتی بوده و تکمیل آن‌ها در سال جاری، اقدام مهمی در راستای اجرای سیاست‌های کلی اقتصاد مقاومتی در کشور محسوب می‌شود. بنابراین نقش این وزارتخانه در پیشبرد و تحقق اقتصاد مقاومتی حائز اهمیت بسیاری است. همچنین عمده پروژه های این وزارتخانه دارای هدف کمی بوده و لذا ارزیابی آن، در صورتی که گزارش های مرتبط با آن ارائه شده باشد امکانپذیرتر خواهد بود.

در ادامه به بررسی ۱۴ پروژه اقتصاد مقاومتی وزارت جهاد کشاورزی پرداخته و وضعیت عملکرد این دستگاه در اجرای آن مورد بررسی و بازبینی قرار می گیرد.

۱- احداث و تکمیل شبکه‌های فرعی آبیاری و زهکشی به میزان ۱۵۰ هزار هکتار

با احداث و تکمیل شبکه‌های فرعی آبیاری و زهکشی در قالب پروژه های اقتصاد مقاومتی، ۱۵۰ میلیون مترمکعب در مصرف آب کشاورزی صرفه‌جویی خواهد شد. در واقع به ازای هر هکتار اجرای شبکه‌های آبیاری یک هزار مترمکعب صرفه‌جویی آب خواهیم داشت.

بنابراین می توان گفت که با توجه به صرفه جویی انجام شده، این پروژه در راستای افزایش بهره وری و تحقق اقتصاد مقاومتی است؛ هرچند اجرای این پروژه جزو وظایف ذاتی وزارت کشاورزی به حساب می آید.

طبق گزارش مسئولین در مردادماه سال جاری، تاکنون ۲۰ هزار هکتار از این طرح عملیاتی شده است که پیشرفت کمتر از ۱۵ درصد را نشان می دهد.

بنابراین پیشرفت این پروژه مناسب نبوده و ضروریست وزارت کشاورزی در اجرای آن، توان بیشتری را به کار گیرد. گزارش مشخصی از وضعیت فعلی این پروژه ارائه نشده است.

۲- تأمین داخلی نهاده‌های مورد نیاز بخش کشاورزی (سم و کود)

افزایش تولید داخلی نهاده ها و کالاهای اساسی (بویژه در اقلام وارداتی) و اولویت دادن به تولید محصولات و خدمات راهبردی و همچنین تأمین امنیت غذا و درمان و ایجاد ذخایر

راهبردی با تأکید بر افزایش کمی و کیفی تولید (مواد اولیه و کالا)، که محصولات کشاورزی از جمله آن است، در مواد ۶ و ۷ سیاست ای کلی اقتصاد مقاومتی مورد اشاره قرار گرفته و این پروژه نیز در همین راستا برای تحقق اقتصاد مقاومتی تصویب شده است.

با این وجود گزارش مشخصی از وضعیت اجرای این پروژه ارائه نشده است و لذا نمی توان اقدامات وزارت کشاورزی در این حوزه را ارزیابی نمود.

۳- ایجاد و ساماندهی ۱۸۰ تشکل بهره‌برداران آب و زمین

نحوه سیاستگذاری در حوزه آب کشاورزی باعث شده است که کشاورزان به عنوان ذینفعان اصلی و مصرف‌کنندگان نهایی آب در این بخش، به ارزش واقعی آب مصرفی در اقدامات خود توجه ننموده و در نتیجه انگیزه‌ای برای کاهش انواع تلفات آبی موجود در حوزه خود نداشته باشند. به همین دلیل اقدامات و برنامه‌هایی نیز که در مقطعی از سوی دولت با اهدافی نظیر پایش و کنترل مصرف، مقابله با برداشتهای غیرمجاز، قیمت‌گذاری آب کشاورزی و ... صورت پذیرفته است، به حل ریشه ای اصلی مسأله (یعنی فقدان انگیزه کافی در کشاورزان برای مصرف بهینه) منجر نشده و تنها به برخی خروجی‌های محدود و گذرا خاتمه یافته است.

بنابراین این پروژه یک تغییر ساختار است که با احیای منابع آب زیرزمینی با مشارکت کشاورزان و اعطای مدیریت توزیع آب به شبکه‌های تعاونی انجام می‌شود؛ زیرا در گذشته وزارت نیرو این وظیفه را بر عهده مدیریت توزیع آب گذاشته بود. لذا با توجه به صرفه جویی که از این طریق اتفاق می افتد، می توان این پروژه را در راستای اقتصاد مقاومتی دانست. بر اساس ابلاغ ستاد فرماندهی اقتصاد مقاومتی و پروژه وزارت جهاد کشاورزی در این زمینه، امسال باید ۱۸۰ تشکل بهره برداران آب و زمین در سطح کشور تأسیس شود؛ برای این کار تقسیمات استانی این تشکل‌ها با همکاری وزارت نیرو برای ۱۰ استان کشور تهیه‌شده است.

همچنین از مجموع تشکل‌های مذکور بیشترین حجم تشکل بهره برداران آب با ۳۰ مورد در استان خوزستان متمرکز است که تاکنون ۱۲ مورد آن فعال‌شده است.

بنابراین، به نظر می رسد در حال حاضر بخشی از این پروژه انجام شده است؛ هرچند گزارش مشخصی از این حوزه منتشر نشده است و نمی توان در خصوص آن اظهارنظر نمود.

۴- توسعه سامانه‌های نوین آبیاری در ۲۵۰ هزار هکتار

این پروژه نیز از آنجا که به بهره وری در منابع آبی کشور می انجامد، در راستای اقتصاد مقاومتی بوده و تحقق آن، برکات زیادی برای کشور خواهد داشت. هرچند اجرای این پروژه پیچیدگی خاصی نداشته و بیش از هر چیز نیازمند تخصیص به موقع منابع مالی است.

در سال ۹۵ برای اجرای سامانه‌های نوین آبیاری در اراضی کشاورزی طی این پروژه، ۲۸۰۰ میلیارد تومان پیش‌بینی‌شده است که ۵۰۰ میلیون دلار آن از محل صندوق توسعه ملی تأمین خواهد شد.

معاون آب‌و خاک وزارت جهاد کشاورزی خردادماه سال جاری در این زمینه اعلام کرده است که در صورت اختصاص ۱۰۰ درصدی اعتبارات، امسال سامانه‌های آبیاری تحت‌فشار و کم‌فشار در سطح ۲۵۰ هزار هکتار در اراضی کشاورزی اجرا می‌شود. با این وجود، گزارش مشخصی از وضعیت فعلی این پروژه در دسترس نمی باشد.

۵- تأمین داخلی نهاده‌های مورد نیاز بخش کشاورزی (بذر گندم، برنج، چغندر قند، سیب زمینی، دانه های روغنی، ذرت، حبوبات، پنبه، جو)

افزایش تولید داخلی نهاده ها و کالاهای اساسی (بویژه در اقلام وارداتی) و اولویت دادن به تولید محصولات و خدمات راهبردی و همچنین تأمین امنیت غذا و درمان و ایجاد ذخایر راهبردی با تأکید بر افزایش کمی و کیفی تولید (مواد اولیه و کالا)، که محصولات کشاورزی از جمله آن است، در مواد ۶ و ۷ سیاست ای کلی اقتصاد مقاومتی مورد اشاره قرار گرفته است و این پروژه نیز در همین راستا برای تحقق اقتصاد مقاومتی تصویب شده است.

این پروژه، وزن زیادی در میان پروژه های وزارت کشاورزی در اقتصاد مقاومتی دارد که اجرای آن، مصداق کامل اقتصاد مقاومتی است. در واقع نهاده های کشاورزی، پایه تولید غذای

کشور هستند و در صورتی که کشور بتواند در تأمین این محصولات استراتژیک خودکفا شود، امنیت غذایی فراهم می گردد.

رئیس سازمان تحقیقات کشاورزی در دی ماه سال جاری در این زمینه اعلام کرده است که حداقل ۱۵ درصد خودکفایی تولید گندم مرهون تأمین بذر با کیفیتی بود که در اختیار کشاورزان قرار گرفت. طبق برآوردهای جهاد کشاورزی طی ۴ سال گذشته، حدود یک هزار و ۲۰۰ میلیارد تومان صرفه جویی از محل استفاده از بذور کیفی داشته ایم و امسال برای اولین بار در کشور نزدیک به ۵۰۰ هزارتن بذرگواهی شده کیفی به کشاورزان تحویل داده شده است.

بر اساس گزارشات، کشور در تولید اکثر بذور محصولات مهم همچون گندم، جو ،پنبه، ذرت و برنج به خودکفایی ۱۰۰ درصدی رسیده است و تنها در برخی از بذور به واردات وابسته است.

علیرغم اینکه گزارش مشخصی از اجرای این پروژه در دسترس نیست، می توان گفت که اقدامات انجام شده در این زمینه توسط وزارت جهاد کشاورزی قابل توجه بوده است. بررسی دقیق تر، نیازمند ارائه گزارش های مشخص است و بیش از این در این زمینه نمی توان اظهارنظر کرد.

۶- تجهیز و نوسازی ناوگان ماشینی بخش کشاورزی به میزان ۱,۶۲ اسب بخار بر هکتار

از آنجا که این پروژه منجر به رشد بهره وری در حوزه کشاورزی می شود، میزان تولید محصولات در واحد سطح را افزایش داده و از این جهت هم راستا با اقتصاد مقاومتی است. در این زمینه، رئیس مرکز توسعه مکانیزاسیون کشاورزی گفته است که درجه مکانیزاسیون طی سال‌های اخیر از رشد مناسبی برخوردار شده، به‌گونه‌ای که از چهارصدم اسب بخار بر هکتار طی سال ۱۳۹۰ به ۱۲ صدم درصد اسب بخار در هکتار طی سال ۱۳۹۵ رسیده است که البته با نقطه ایده‌آل تفاوت دارد.

گزارش مشخصی از وضعیت اجرای این پروژه در دسترس نیست اما به نظر می رسد که در حال حاضر، وضع موجود با هدف گذاری انجام شده فاصله زیادی دارد و ضروری است که این مهم با اقدامات برنامه ریزی شده در این پروژه جبران گردد.

۷- تأمین داخلی نهاده‌های مورد نیاز بخش کشاورزی (نهال‌های اصلاح شده)

افزایش تولید داخلی نهاده ها و کالاهای اساسی (بویژه در اقلام وارداتی) و اولویت دادن به تولید محصولات و خدمات راهبردی و همچنین تأمین امنیت غذا و درمان و ایجاد ذخایر راهبردی با تأکید بر افزایش کمی و کیفی تولید (مواد اولیه و کالا)، که محصولات کشاورزی از جمله آن است، در مواد ۶ و ۷ سیاست ای کلی اقتصاد مقاومتی مورد اشاره قرار گرفته است و این پروژه نیز در همین راستا برای تحقق اقتصاد مقاومتی تصویب شده است.

رئیس گروه نهال و بهبود ارقام معاونت امور باغبانی وزارت جهاد کشاورزی از اجرای ۱۶ پروژه کلان در سطح کشور برای تولید نهال گواهی‌شده با عملکرد بالا و دارای اصالت و گواهی‌های معتبر جهانی در اردیبهشت ماه سال جاری خبر داد و گفت که پیش‌بینی می‌شود تا پایان سال جاری ۵۰۰ هزار نهال گواهی‌شده با استانداردهای بین‌المللی تولید شود. با این وجود، گزارش مشخصی از اجرای این پروژه ارائه نشده است.

۸- توسعه آبی‌پروری و پرورش ماهی در قفس به میزان ۲۰۰۰۰ تن در آب‌های شمال و جنوب کشور

این پروژه در جهت تأمین غذا بوده و در راستای تحقق اقتصاد مقاومتی است. وزیر کشاورزی در مورد طرح محوری پرورش آبزیان در قفس گفته است که میزان تولید در این بخش تا سال گذشته کمتر از ۱۰۰ تن بوده است؛ درحالی‌که در این بخش ظرفیت بالقوه تولید یک میلیون تن وجود دارد. رئیس سازمان شیلات ایران نیز در این زمینه بیان داشته است که طبق مطالعات، دریای خزر ظرفیت تولید بیشتر از ۳۰۰ هزار تن و خلیج و فارس و دریای عمان بیشتر از ۶۰۰ هزار تن ماهی در قفس را دارد.

از برنامه‌های دولت در سال اقتصاد مقاومتی برای اجرای این پروژه، نصب قفس در دریای خزر، خلیج‌فارس و دریای عمان است که تا مرداد ماه سال جاری، بیش از ۳۶۰ قفس برای تولید آبزیان در آب‌های خلیج‌فارس، دریای عمان و دریای خزر استقرار یافته است.

با این وجود، گزارش مشخصی از اجرای این پروژه توسط وزارت

کشاورزی و وضعیت موجود آن ارائه نشده است.

۹- توسعه تولید و اصلاح، بازسازی و نوسازی ۱۷۷۷ هکتار از واحدهای گلخانه‌ای و ۱۰- کاهش ضایعات از طریق فرآوری ۱۹۷۰۰۰ تن و ۱۱- افزایش جذب ماده خام کشاورزی به میزان ۱۹۷۲۰۰۰تن و ۱۲- مدیریت ذخیره‌سازی محصولات راهبردی کشاورزی (گندم،برنج، شکر، گوشت، روغن و...) و ۱۳- اجرای عملیات آبخیزداری و حفاظت خاک در حوزه آبخیز سدها و حوزه‌های سایر مناطق

با وجودی که این چهار پروژه از وزارت جهاد کشاورزی نیز مانند دیگر پروژه ها در راستای اقتصاد مقاومتی و افزایش امنیت غذایی بوده و منجر به بهبود بهره وری در این حوزه می گردد، اما گزارش مشخصی از اجرای آن هنوز ارائه نشده است. لذا امکان ارزیابی آن وجود ندارد.

۱۰- افزایش ضریب خوداتکایی محصولات راهبردی اساسی: (گندم، شلتوک، دانه های روغنی، سیب زمینی، حبوبات، پنبه، شیر خام، گوشت قرمز، گوشت طیور، تخم مرغ، چغندر قند، جو، ذرت دانه ای)

تأمین محصولات راهبردی و اساسی کشاورزی، به ویژه در محصولات استراتژیک نام برده شده در این پروژه، مصداق بارز اقتصاد مقاومتی و در راستای تحقق سیاست های آن از جمله افزایش امنیت غذایی است. مهمترین اقدامات وزارت جهاد کشاورزی برای اجرای پروژه های اقتصاد مقاومتی نیز در این حوزه بوده است. همانطور که گفته شد، افزایش تولید داخلی نهاده ها و کالاهای اساسی (بویژه در اقلام وارداتی) و اولویت دادن به تولید محصولات و خدمات راهبردی و همچنین تأمین امنیت غذا و درمان و ایجاد ذخایر راهبردی با تأکید بر افزایش کمی و کیفی تولید (مواد اولیه و کالا)، که محصولات کشاورزی از جمله آن است، در مواد ۶ و ۷ سیاست ای کلی اقتصاد مقاومتی مورد اشاره قرار گرفته است و این پروژه نیز در همین راستا برای تحقق اقتصاد مقاومتی تصویب شده است.

در جدول زیر وضعیت این پروژه و دستاوردهای وزارت جهاد کشاورزی در آن بر اساس گزارش های ارائه شده آمده است:

” بخش ششم “

«وزارت اقتصاد و امور دارایی»

دکتر طیب نیا

مقدمه

پروژه های اولویت دار وزارت اقتصاد و امور دارایی که در ستاد فرماندهی اقتصاد مقاومتی به تصویب رسیده به شرح زیر است:

ردیف	عنوان پروژه	عنوان برنامه ملی
۱	عملیاتی کردن مقررات و بهبود ۸ پله ای رتبه کشور در سهولت کسب و کار	ارتقای توان تولید ملی (دورن زایی اقتصاد)
۲	تقویت نقش بازار سرمایه در تامین سرمایه بنگاه ها	ارتقای توان تولید ملی (دورن زایی اقتصاد)
۳	جذب ۷ میلیارد دلار برای سرمایه گذاری خارجی	پیش برد برون گرایی اقتصاد (توسعه صادرات غیرنفتی)
۴	تدوین برنامه گسترش تعاملات اقتصادی بین المللی و اجرای آن (با هماهنگی وزارت امور خارجه)	پیش برد برون گرایی اقتصاد (توسعه صادرات غیرنفتی)

محصول	هدف تولید	وضعیت	زمان
گندم	۱۱,۸ میلیون تن	۱۴ و نیم میلیون تن	مهر ماه
شلتوک	۲,۹ میلیون تن	پیش بینی ۳,۲ میلیون تن تا پایان سال - تولید ۲,۲ میلیون تن تاکنون	تیرماه - دی ماه
دانه های روغنی	۴۹۷ هزار تن	تولید ۳۳۰ هزار تن	دی ماه
سیب زمینی	۵,۰۶ میلیون تن	آماردقیقی ارائه نشده	-
حبوبات	۷۰۰ هزار تن	پیش بینی ۷۰۰ هزار تن	تا پایان سال
پنبه	۲۰۶ هزار تن	پیش بینی ۱۶۰ هزار تن	تا پایان سال
شیر خام	۹,۶ میلیون تن	پیش بینی ۱۰ میلیون تن	تا پایان سال
گوشت قرمز	۸۱۹ هزار تن	تولید ۹۵۰ هزار تن	شهریور ماه
گوشت طیور	۲۱۷۹ هزار تن	پیش بینی بیش از ۲,۱ هزار تن	تا پایان سال
تخم مرغ	۹۵۱ هزار تن	پیش بینی تولید ۹۵۱ هزار تن	تا پایان سال
چغندر قند	۵,۸ میلیون تن	تولید ۴ میلیون و ۲۵۰ هزار تن	شهریور ماه
جو	۳,۱ میلیون تن	تولید ۳,۸ میلیون تن	آذرماه
ذرت دانه ای	۲,۲ میلیون تن	تولید ۱,۴ میلیون تن	تا شهریور ماه

عدم اجرای دیگر پروژه ها بررسی شود.

اما برداشت دوم اینکه علیرغم اقدامات این وزارتخانه در دیگر پروژه ها، با توجه به اینکه این اقدام برای کشور مهم تر و حیاتی تر بوده است، تنها گزارش مربوط به آن تاکنون در رسانه ها ارائه شده است. با این وجود، ضروری است این وزارتخانه، گزارش دیگر اقدامات خود در اجرای پروژه های اقتصاد مقاومتی را نیز ارائه نماید. همچنین که دستاوردهای بزرگ این وزارتخانه در اقتصاد مقاومتی، بایستی حفظ شده و مورد الگوبرداری توسط دیگر دستگاه ها نیز قرار گیرد.

جمع بندی

بر اساس این جدول می توان گفت که وزارت جهاد کشاورزی، در اجرای مهمترین پروژه خود عملکرد بسیار خوبی نشان داده است و توانسته هدف خودکفایی در محصولات استراتژیک کشاورزی که منجر به افزایش امنیت غذایی و در نتیجه تحقق اقتصاد مقاومتی می گردد را تا حد قابل توجهی محقق نماید.

گزارش هایی که وزارت جهاد کشاورزی در رسانه ها از اقدامات خود در اقتصاد مقاومتی ارائه نموده است، عمدتاً منحصر در چهاردهمین پروژه این وزارتخانه تحت عنوان افزایش ضریب خوداتکایی محصولات راهبردی اساسی است. در دیگر پروژه ها، اطلاعات و گزارش مشخصی از عملکرد این وزارتخانه منتشر نشده است.

از این وضعیت می توان دو برداشت کرد:

برداشت اول اینکه وزارت کشاورزی، اقدام قابل توجهی در دیگر پروژه ها انجام نداده است و همه توان خود را در پروژه چهاردهم که به نوعی مهمترین پروژه این وزارتخانه در اقتصاد مقاومتی می باشد، منحصر کرده است. در این صورت، از آنجا که اهمیت این پروژه بسیار بالا بوده است و از نظر وزنی بر دیگر پروژه ها اولویت دارد، می توان این اقدام وزارت کشاورزی را مثبت ارزیابی نمود. هرچند توان این وزارتخانه در انجام همه پروژه ها بوده است و لذا بایستی وضعیت آن و دلایل

منبع

- سایت وزارت جهاد کشاورزی
- خبرگزاری ایانا، کد خبر: ۲۹۹۶۴
- پایگاه اطلاع رسانی دولت، کد خبر: ۲۸۷۹۰۷
- خبرگزاری فارس، کد خبر: ۱۳۹۴۱۱۰۳۰۰۵۱۸
- خبرگزاری میزان، کد خبر: ۱۷۹۰۰۱
- خبرگزاری تابناک، کد خبر: ۶۲۶۸۲۸
- باشگاه خبرنگاران جوان، کد خبر ۵۸۸۱۷۲۴
- سایت خبری فردا، کد خبر: ۵۷۲۳۴۱
- خبرگزاری ایرنا، کد خبر: ۸۲۱۳۶۹۰۵
- خبرگزاری مهر، کد خبر: ۳۸۶۰۹۰۲
- خبرگزاری صدا و سیما، کد خبر: ۱۲۲۶۴۹۸
- عیار آنلاین، کد خبر: ۱۰۱۸۸۷

ردیف	عنوان پروژه	عنوان برنامه ملی
۵	تکمیل فرایند واگذاری سهام بنگاه‌ها مشمول واگذاری (بنگاه های باقی مانده گروه ۱ و ۲)	مردمی کردن اقتصاد
۶	طراحی و استقرار خزانه داری الکترونیکی	برقراری انضباط مالی در بخش عمومی و قطع وابستگی به نفت
۷	پیاده سازی کامل مالیات بر ارزش افزوده	برقراری انضباط مالی در بخش عمومی و قطع وابستگی به نفت
۸	پیاده سازی طرح جامع مالیاتی	برقراری انضباط مالی در بخش عمومی و قطع وابستگی به نفت
۹	مولدسازی و مدیریت دارایی های دولت	برقراری انضباط مالی در بخش عمومی و قطع وابستگی به نفت
۱۰	استقرار گمرک الکترونیک و یکپارچه	شفاف سازی و سالم سازی اقتصاد
۱۱	گسترش کامل بستر یکپارچه تبادلات الکترونیکی و اقتصادی (بینا)	شفاف سازی و سالم سازی اقتصاد
۱۲	ساماندهی سهام عدالت	عدالت بنیان کردن اقتصاد و توسعه عدالت اجتماعی

نقد و بررسی پروژه های اقتصاد مقاومتی و عملکرد

دستگاه در این زمینه

میرشجاعیان معاون اقتصادی وزارت امور اقتصاد و دارایی در آذرماه سال جاری، با ارایه گزارشی مبسوط درباره برنامه های اولویت دار این وزارتخانه برای تحقق اقتصاد مقاومتی بیان نمود که با وجود برخی موانع خارج از وزارتخانه، گام های موثری در جهت تحقق سیاست های اقتصاد مقاومتی برداشته شده است.

در ادامه به بررسی ۱۲ پروژه اقتصاد مقاومتی وزارت اقتصاد پرداخته و وضعیت عملکرد این دستگاه در اجرای آن مورد بررسی و بازبینی قرار می گیرد. با این حال مسئله ای که در خصوص این پروژه ها وجود دارد، کیفی بودن عمده آنها و نداشتن شاخص مشخص برای سنجش میزان دستیابی این وزارتخانه به اهداف پروژه است.

۱- عملیاتی کردن مقررات و بهبود ۸ پله ای رتبه

کشور در سهولت کسب و کار

طبق اظهارنظر مرکز پژوهش های مجلس، بهبود محیط کسب و کار ایران لزوماً به معنی بهبود رتبه در گزارش کسب و کار بانک جهانی نیست. در واقع شاخص سهولت کسب و کار به محیط اداری کسب و کار و بوروکراسی در روابط دولت و کسب وکارها از منظر قوانین، مقررات و رویه های اجرایی می پردازد؛ لذا این رتبه تنها بخشی از چالش های محیط کسب و کار ایران را نشان می دهد.

برای مثال براساس گزارش رقابت پذیری جهانی یا پایش محیط

کسب وکار مرکز پژوهش های مجلس، محیط مالی یا مشکلات حوزه نیروی کار ایران مهمترین چالش های حوزه کسب وکار هستند. از سوی دیگر محیط کسب وکار اصولاً بخش نیست و نگاه به محیط کسب وکار باید کل نگر باشد و نه بخشی. به طور کلی، این پروژه در راستای رفع چالش های اساسی است اما ارزیابی آن با این شاخص مناسب نیست.

در نتیجه اجرایی سازی این پروژه مستلزم بازنگری تمام مقررات و قوانین مربوط به کسب وکار با هدف کاهش مدت زمان فرآیندهای اداری و همچنین بازتعریف حیطه اختیارات دستگاه هاست. همچنین ضروری است که به منظور بازنگری بهینه در قوانین و مقررات حوزه کسب وکار، بخش خصوصی از منظر مشورتی، نقشی پررنگ در این زمینه ایفا نماید. چنانچه بنا بر این باشد که قوه مجریه کشور به صورت یکجانبه، مقررات را اصلاح کرده و یا پیشنهاد اصلاح قوانین را به قوه مقننه بدهد، این رویه منجر به بهبود فضای کسب وکار نخواهد شد.

با این وجود، طبق گزارش سال ۲۰۱۷ بانک جهانی از وضعیت بین المللی شاخص سهولت انجام کسب وکار، جایگاه ایران در بین ۱۹۰ کشور در رتبه ۱۲۰ قرار گرفت که بر این اساس در دوره فعالیت دولت یازدهم جایگاه بین المللی ایران از رتبه ۱۵۲ در سال ۲۰۱۳ میلادی به رتبه ۱۲۰ در آغاز سال ۲۰۱۷ میلادی ارتقا یافته است. به عبارتی دیگر رتبه ایران در شاخص انجام کسب و کار به طور متوسط سالانه هشت پله ارتقا داشته است.

علیرغم کاهش این رتبه، ضروری است در این پروژه شاخص هایی در نظر گرفته شود که طی آن، مصادق تسهیل در فضای کسب و کار اصلاح شود که از جمله آن می توان به تامین مالی، کاهش بروکراسی اداری و بهبود قوانین ورشکستگی اشاره کرد. در این صورت، می توان این پروژه را هم راستا با اقتصاد مقاومتی دانست.

۲- تقویت نقش بازار سرمایه در تامین سرمایه بنگاه‌ها

طبق نظر مرکز پژوهش های مجلس، در صورت اجرای صحیح، این پروژه می تواند آثار مثبت زیادی به همراه داشته باشد، تحول ساختاری در تأمین مالی بلندمدت ایجاد کند و فشار بر منابع نظام بانکی را نیز کاهش دهد.

بنابراین این پروژه در راستای تحقق اقتصاد مقاومتی و بر اساس ماده ۹ سیاست های کلی آن مبنی بر اصلاح نظام مالی به منظور ثبات بخشی به اقتصاد ارزیابی می شود.

در راستای اجرای این پروژه برای توسعه بازار سرمایه و افزایش نقش آن در تامین مالی بنگاه ها، سازمان بورس و اوراق بهادار با هدف بکارگیری ابزارهای مالی طراحی شده در سنوات قبل، طراحی ابزارهای جدید تامین مالی، جایگزینی تامین مالی بانک محور به تامین مالی از طریق بازار سرمایه، بکارگیری سرمایه های خرد در پروژه های کلان و فرهنگ سازی و ارتقای سطح سواد مالی علاوه بر اقدامات و فعالیت های روزمره خود، نسبت به طرح ریزی و برنامه ریزی ۴۰ اقدام کلیدی و برجسته در ۵ محور توسعه بازار سهام، توسعه بازار صکوک، توسعه بورس های کالایی، جذب سرمایه گذاری خارجی و بهبود زیرساخت ها اقدام نموده است که تا پایان مهرماه سال جاری، نتیجه اقدامات و عملکرد آن به شرح ذیل قابل ارائه است:

• تامین مالی: میانگین تامین مالی بورس طی پنج سال اخیر معادل ۳۹۸ هزار میلیارد ریال می باشد. این رقم از ۱۵۶ هزار میلیارد ریال در پایان سال ۱۳۹۱، به ۶۶۸ هزار میلیارد ریال در هفت ماهه اول سال ۱۳۹۵ رسیده است که هدف گذاری آن تا پایان سال جاری عدد ۷۴۳ هزار میلیارد ریال است. تا پایان مهرماه سال جاری، ۹۰ درصد از هدف مذکور محقق شده است.

• اندازه بازار: میانگین اندازه بازار طی پنج سال اخیر معادل ۳۸۷۷ هزار میلیارد ریال می باشد. این رقم از ۲۴۴۵ هزار میلیارد ریال در پایان سال ۱۳۹۱، به ۵۹۲۰ هزار میلیارد ریال در هفت ماهه اول سال ۱۳۹۵ رسیده است که امید است تا پایان سال

جاری به عدد ۶۸۸۱ هزار میلیارد ریال برسد. عدد دست یافته در پایان مهرماه سال جاری، بیانگر تحقق ۸۶ درصدی هدف گذاری انجام شده می باشد.

• ارزش معاملات: میانگین ارزش معاملات طی پنج سال اخیر معادل ۱۴۱۸ هزار میلیارد ریال می باشد. این رقم از ۱۰۹۶ هزار میلیارد ریال در پایان سال ۱۳۹۱، به ۱۰۱۵ هزار میلیارد ریال در هفت ماهه اول سال جاری رسیده است که بیانگر تحقق ۵۸ درصدی از هدف گذاری ۱۷۴۰ هزار میلیارد ریالی برای پایان سال ۱۳۹۵ می باشد. جمع ارزش معاملات بازار سرمایه از ابتدای استقرار دولت تدبیر امید (از ابتدای سال ۹۲ تا پایان مهرماه ۹۵) بالغ بر ۵۸۰۹ هزار میلیارد ریال میباشد که تقریباً ۲،۵ برابر مجموع معاملات بازار سرمایه طی ۴ سال قبل از آن می باشد.

• ضریب نفوذ بازار سرمایه: این شاخص که از مجموع تعداد کدهای سهامداری و تعداد صاحبان واحدهای سرمایه گذاری صندوق ها بدست می آید، از قریب به ۶،۵ میلیون در پایان سال ۹۱ به بالغ بر ۱۰ میلیون نفر در هفت ماهه اول سال ۱۳۹۵ رسیده است که در واقع از هدف گذاری برای سال جاری، فراتر رفته است. هدف گذاری این شاخص تا پایان سال فعلی، ۱۰ میلیون می باشد.

• توسعه بازار سرمایه حرفه ای: نهادهای مالی از جمله زیرساخت های بسیار مهم توسعه بازار سرمایه محسوب می شوند که بر اساس ماده ۲۸ قانون بازار اوراق بهادار جمهوری اسلامی ایران مصوب آذر ماه سال ۱۳۸۴ مجلس شورای اسلامی، تاسیس آنها منوط به ثبت نزد سازمان بورس و اوراق بهادار است و فعالیت آنها تحت نظارت این سازمان صورت می پذیرد. تعداد این نهادها از ۲۹۹ شرکت در پایان سال ۱۳۹۱، به ۴۷۴ شرکت در هفت ماهه اول سال ۱۳۹۵ رسیده است و طبق برنامه ریزی های انجام شده، تا پایان سال جاری به عدد ۵۳۸ شرکت خواهد رسید. با این اوصاف، تا پایان مهر ماه سال جاری، سازمان بورس و اوراق بهادار موفق به تحقق ۸۸ درصدی هدف گذاری خود در این زمینه شده است. با توجه به اینکه عنوان این پروژه، حاوی هدف کمی نبوده و تنها به تقویت بازار سرمایه در آن اشاره شده است، می توان گفت که بر اساس گزارش های ارائه شده توسط سازمان بورس و اوراق بهادار، اقدامات صورت گرفته در این پروژه قابل قبول بوده است. هرچند ضروری است برای ارزیابی دقیق تر، اهداف کمی و مشخص برای این پروژه تدوین گردد.

۳- جذب ۷ میلیارد دلار برای سرمایه گذاری خارجی

طبق نظر مرکز پژوهش های مجلس، هم راستایی یا عدم هم راستایی این پروژه با اقتصاد مقاومتی نامشخص است؛ به عبارت دیگر نحوه تأمین و محل هزینه این منابع، بسیار مهم و در تعیین نسبت آن با اقتصاد مقاومتی اثرگذار است که در حال حاضر مشخص نشده است. عدم شفافیت و عدم وجود اطلاعات کافی در مورد این پروژه باعث می شود که اظهارنظر راجع به توان کارشناسی برای تحقق آن غیرممکن باشد.

در واقع می توان گفت که سرمایه گذاری خارجی، هم می تواند مفید و هم می تواند مضر باشد و لذا افزایش کمتی آن بدون در نظر گرفتن ملاحظات متناسب با آن، نمی تواند به منزله تحقق اقتصاد مقاومتی در نظر گرفته شود.

با این وجود، گزارش هیئت سرمایه گذاری های خارجی در ابتدای دی ماه نشان می دهد که طی این پروژه، این هیئت ۱۲ مرتبه تشکیل جلسه داده است که طی آن ۱۵۷ گزارش در خصوص پروژه های سرمایه گذاری خارجی ارائه شده و در نهایت به صدور ۱۱۳ مجوز سرمایه گذاری خارجی (طرح جدید) و ۴۴ مجوز افزایش سرمایه گذاری یا تغییرات در بنگاه های موجود سرمایه پذیر با امضای وزیر محترم امور اقتصادی و دارایی منتهی شده است.

ارزش سرمایه گذاری های خارجی در طرح های جدید بالغ بر ۱۱ میلیارد و ۳۳۲ میلیون دلار و افزایش سرمایه گذاری خارجی در بنگاه های موجود سرمایه پذیر ۴۹۶ میلیون دلار است. (این آمار ها میزان سرمایه های خارجی مصوب است و هنوز محقق نشده است. سرمایه گذاری محقق شده کمتر از ۲ میلیارد دلار است.) با این وجود ارزیابی نتایج و کیفیت این سرمایه گذاری ها و بررسی نسبت آن با اقتصاد مقاومتی، نیازمند بررسی جزئیات این قراردادهاست که چیز مشخصی از آن منتشر نشده است.

۴- تدوین برنامه گسترش تعاملات اقتصادی بین

المللی و اجرای آن

این پروژه نیز یک پروژه کیفی بوده و شاخص ارزیابی مشخصی برای آن وجود ندارد.

طبق نظر مرکز پژوهش های مجلس، برقراری تعاملات اقتصادی بین المللی در پسابرجام متوقف بر عوامل اقتصادی و سیاسی است. در بُعد سیاسی ارتباط با وزارت امور خارجه بسیار مهم است. همچنین در بُعد اقتصادی نیز، تدوین یک برنامه مدون و یکپارچه و

الزام تمامی دستگاه ها نسبت به تبعیت از این برنامه، بسیار اساسی است و از این جهت این پروژه، در راستای کاهش آسیب پذیری اقتصاد در فضای بین المللی ارزیابی می شود.

اجرای این پروژه نیاز به منابع مالی زیادی ندارد اما به نظر می رسد که دستگاه های اجرایی، عزم جدی برای اجرای این پروژه ندارند و ترجیح می دهند مراودات بین المللی خود را به صورت انفرادی برقرار نمایند.

همچنین ضروری است که مجموعه کارشناسان اقتصادی در وزارت امور خارجه برای این منظور تربیت شوند. با این حال اجرایی شدن این پروژه (به این معنا که همه دستگاه ها ملزم شوند براساس برنامه تدوین شده رفتار کنند) با توجه به توضیحات ارائه شده، غیرممکن ارزیابی می شود.

لازم به ذکر است که این پروژه در صورت اجرا باعث خواهد شد که تعاملات بین المللی براساس برنامه مدون و یکپارچه و تحت مدیریت واحد انجام شود که این امر در راستای تحقق اقتصاد مقاومتی ارزیابی می شود. البته که هنوز گزارشی از درصد پیشرفت آن در دسترس نیست و لذا ارزیابی نتایج این پروژه امکان پذیر نمی باشد.

۵- تکمیل فرایند واگذاری سهام بنگاه های مشمول

واگذاری

طبق اظهارنظر مرکز پژوهش های مجلس، واگذاری شرکت های مشمول واگذاری در گروه ۱ و ۲ ماده (۲) قانون اجرای سیاست های کلی اصل چهل و چهارم قانون اساسی را می توان به صورت تئوری هم راستای سیاست های اقتصاد مقاومتی دانست؛ اما از بُعد اجرایی باید گفت که تجربه خصوصی سازی در سال های اخیر، حاکی از آن است که هدف مردمی کردن اقتصاد و افزایش سهم بخش خصوصی در اقتصاد تأمین نشده است.

براساس آمارهای سازمان خصوصی سازی تا پایان شهریور ماه سال ۱۳۹۴، سهم نهادهای عمومی غیردولتی از کل ارزش واگذاری ها، بیش از ۶۰ درصد بوده است و بخش خصوصی تنها سهمی در حدود ۱۷ درصد از کل ارزش واگذاریها، داشته است.

همچنین با توجه به آنکه پیش بینی سازمان خصوصی سازی، آماده سازی ۱۰۰ شرکت برای واگذاری در سال ۱۳۹۵ است و در حال حاضر ۲۰۱ شرکت در لیست واگذاری سال ۱۳۹۵ قرار دارند، به نظر می رسد انتظار اتمام واگذاری شرکت ها در پایان سال ۱۳۹۵ دور از ذهن خواهد بود.

از طرفی مشکلات شرکت های باقیمانده، وضعیت نامطلوب محیط کسب وکار و... احتمالاً باعث خواهد شد علیرغم فراهم کردن شرایط عرضه ۱۰۰ شرکت ازسوی سازمان خصوصی سازی، تقاضایی برای این تعداد شرکت شکل نگیرد.

اگرچه سازمان خصوصی سازی جدیت زیادی برای واگذاری شرکتها دارد، اما هماهنگی های لازم در این موضوع با سایر دستگاههای اجرایی به صورت مشخص مشاهده نشده است. وجود مقاومت مدیران شرکتهای دولتی و حتی وزاری که وزارتخانه شان صاحب بنگاه است، در برابر واگذاری ها و هماهنگی در برخی تصمیمات دولت، ازجمله مشکلاتی است که سازمان خصوصی سازی در مشکلات مربوط به واگذاری ها، بارها به آن اشاره داشته است.

البته لازم به ذکر است که پروژه عنوان شده ذیل برنامه ملی مردمی کردن اقتصاد، یکی از برنامه های معمول سازمان خصوصی سازی است و نمی توان آن را هم راستا با اقتصاد مقاومتی ارزیابی کرد. همچنین باتوجه به نکاتی که در حوزه اجرایی بیان شد، باید اذعان نمود که در فرآیندهای واگذاری شرکتها از ابتدا تاکنون، تغییر چندانی صورت نگرفته است.

عمده رویکرد واگذاری شرکت ها در دولت، رویکرد درآمدی از واگذاری ها بوده است. بنابراین نمی توان انتظار داشت حتی با فرض اتمام واگذاریها در سال ۱۳۹۵، پویایی اقتصاد کشور در حوزه مردمی کردن اقتصاد حاصل شود.

در این زمینه گزارش مشخصی توسط وزارتخانه و سازمان خصوصی سازی ارائه نشده است و لذا نمی توان جزئیات پروژه در الگوی اقتصاد مقاومتی را به صورت دقیق ارزیابی نمود.

۶- طراحی و استقرار خزانه داری الکترونیکی

طبق نظر مرکز پژوهش های مجلس، خزانه داری الکترونیک می تواند از طریق شفاف سازی و هوشمندسازی عملیات مالی دولت به افزایش بهره روری مالی و بهبود نظارت در ساختار مالی کشور منجر شود و از این منظر کاملاً در راستای اقتصاد مقاومتی است. این پروژه همچنین می تواند از طریق صرفه جویی در منابع کاغذی و چاپی به استفاده بهینه تر از منابع در اختیار بیانجامد.

با این حال به نظر می رسد به لحاظ نرم افزاری و سخت افزاری، قابلیت اجرای این طرح از طریق کمک جستن از

شرکت های داخلی پیشرو در این زمینه وجود دارد.

همچنین لازم به ذکر است که این برنامه در بسیاری از کشورها به صورت متعارف در مسیر مدرن شدن خزانه داری صورت گرفته است (نه به عنوان مقاوم سازی اقتصاد) اما در هر حال به عنوان یک برنامه متعارف خزانه داری، به مقاوم سازی اقتصاد نیز می انجامد.

در خصوص این پروژه و اجرای آن گزارش مشخصی ارائه نشده است.

۷- پیاده سازی کامل مالیات بر ارزش افزوده

طبق اظهارنظر مرکز پژوهش های مجلس، این پروژه در صورت اجرای صحیح می تواند بسیاری از مشکلات موجود در اجرای قانون مالیات بر ارزش افزوده مصوب ۱۳۸۷ را مرتفع و درآمد مالیاتی و همچنین شفافیت اطلاعات اقتصادی را افزایش دهد؛ در نتیجه در راستای اقتصاد مقاومتی ارزیابی می شود.

نکته مهم آنکه چنانچه این قانون به خوبی اجرا نشود، ممکن است نقطه مقابل اقتصاد مقاومتی و بر علیه بعضی تولیدکنندگان کالا باشد.

قانون مالیات بر ارزش افزوده که از سال ۱۳۸۷ اجرایی شد، از همان ابتدا با چالش هایی همراه بود. برخی از صاحب نظران نیز با گذشت ۷ سال از اجرای این قانون معتقدند که زیرساخت های فنی لازم برای اجرای کامل و موفق این قانون فراهم نشده است.

ضعف های ساختاری، نهادی و فنی، اجرای روان و کامل قانون مالیات بر ارزش افزوده را دچار نقصان کرده و از این طریق همه بخش های اقتصادی را متأثر کرده است. عزم دولت

برای اجرای کامل قانون مالیات بر ارزش افزوده بدون توجه به ایجاد زیرساخت های مورد نیاز این قانون (زیرساخت های فنی، تخصصی، لجستیکی، سخت افزاری و نرم افزاری، توان کارشناسی) و همچنین بدون وجود همکاری بین دستگاههای اجرایی (وزارت صنعت، وزارت فناوری اطلاعات و ارتباطات و...) مؤثر نخواهد بود.

همچنین با توجه به تجربه ۷ ساله در اجرای قانون مالیات بر ارزش افزوده و درآمدهای مناسب حاصل از اجرای این قانون، به نظر می رسد دستگاه های اجرایی مرتبط با این قانون از نظر منابع مالی و امکانات دیگر مورد نیاز، کمبود نداشته باشند.

هر چند این پروژه جزء وظایف ذاتی سازمان امور مالیاتی از سال ۱۳۸۷ بوده است، اما باید گفت که اجرای کامل مالیات بر ارزش افزوده میتواند باعث ایجاد پویایی در اقتصاد شود. نرخ مالیات بر ارزش افزوده در سال ۱۳۹۵ کماکان ۹٪ می باشد که شامل ۶٪ مالیات و ۳٪ عوارض است. رئیس کل سازمان امور مالیاتی کشور نیز در این خصوص گفته است که با توجه به اینکه طرح جامع مالیاتی یکی از مهمترین طرح های نظام مالیاتی است، تلاش می کنیم تا نیمه بهمن ماه سال جاری، این طرح را در ابعاد ملی پیاده کنیم. به غیر از این اظهارنظر، گزارش مشخصی از اجرای این پروژه جهت ارزیابی در دسترس نیست.

پروژه پیاده سازی کامل مالیات بر ارزش افزوده منوط به تصویب قانون دائمی مالیات بر ارزش افزوده، نصب صندوق مکانیزه فروش به عنوان بستر اجرای کامل مالیات بر ارزش افزوده و استمرار فراخوان ثبت نام مؤدیان است.

۸- پیاده سازی طرح جامع مالیاتی

پیاده سازی طرح جامع مالیاتی، به عنوان پروژه ای به مسئولیت وزارت اقتصاد و امور دارایی در تحقق اقتصاد مقاومتی مطرح شده است. هرچند این پروژه در راستای وظایف ذاتی این وزارتخانه بوده است اما می توان آن را هم راستا با اقتصاد مقاومتی دانست.

طبق اظهارنظر مرکز پژوهش های مجلس، در کشور ما فقدان یک نظام منسجم، هماهنگ و مکانیزه اطلاعات مالیاتی سبب پدید آمدن شکاف بین ظرفیت بالقوه مالیاتی اقتصاد و ظرفیت بالفعل آن و محروم ماندن از درآمدهای مالیاتی بالاتر شده است؛ ضمن اینکه وصول همین میزان مالیات نیز هزینه های گزافی در تمام ابعاد اعم از هزینه های مادی، اجتماعی و اقتصادی برای کشور به همراه داشته است.

با توجه به مشکلات موجود (نظامها و فرآیندهای ناکارآمد مالیاتی، عدم وجود نگاه یکپارچه به مؤدیان مالیاتی، عدم ارائه خدمات مناسب به مؤدیان، اطلاعات ناکافی در مورد مؤدیان و ضعف فرهنگ پرداخت مالیات، حجم بالای فرار مالیاتی و...) در نظام مالیاتی اجرای طرح جامع مالیاتی به طور قطع یکی از اولویت های اساسی اقتصاد کشور و در راستای اقتصاد مقاومتی است.

اجرای این طرح با توجه به ظرفیت های ایجاد شده طی سالهای گذشته، در صورت عزم جدی دولت به پیاده سازی آن و براساس وعده های داده شده ازسوی وزارت اقتصاد، تا پایان سال ۱۳۹۵ قابل انجام است. میزان پیشرفت این پروژه بعد از گذشت ۴ ماه از اجرای آن حدود ۴۲ درصد عنوان شده است. اجرای این طرح جامع از یک طرف موجب توسعه یافتگی و پایداری اقتصاد کشور مبتنی بر گردآوری مالیات حقه مؤدیان، تأمین هزینه های جاری دولت از محل درآمدهای مالیاتی و لذا کاهش اتکای منابع آن به درآمدهای ناپایدار و پرنوسان نفت می گردد و از طرف دیگر به عدالت مالیاتی در میان اقشار مختلف مردم و مؤدیان مالیاتی منتهی خواهد شد؛ نتایجی که در جهت رفع یا کاهش آسیب پذیری اقتصاد و تحقق اهداف اقتصاد مقاومتی ارزیابی می شود.

۹- مولدسازی و مدیریت دارایی های دولت

این پروژه نیز از مواردی است که به صورت کیفی و بدون شاخص و هدف مشخص تصویب شده است. با این وجود طبق اظهارنظر مرکز پژوهش های مجلس، این پروژه بیشتر ناظر به مدیریت اطلاعات دارایی های دولت است به گونه ای که اطلاعات مربوط به دارایی های دولت، در سامانه ای ثبت و به روزرسانی شود.

هر سیستم کارآمد مدیریت مالی بخش عمومی باید از دارایی ها و بدهی های خود اطلاعات کافی داشته باشد. با این وجود ساختار مدیریت عمومی کشور تا چندی پیش فاقد این سامانه ها بوده است. وزارت اقتصاد در اقدامی قابل تقدیر این پروژه را کلید زده است که هرچند جزو وظایف ذاتی دستگاه ها در همه جهان است، اما در راستای مقاوم سازی اقتصاد به شمار می رود.

همچنین به نظر می رسد به لحاظ نظری، نرم افزاری و سخت افزاری، قابلیت اجرای این طرح از طریق کمک جستن از شرکت های داخلی پیشرو در این زمینه وجود دارد.

چنین سامانه هایی در کشورهایی که ساختار مالی توسعه یافته دارند به صورت متعارف، در مسیر مدرن شدن مدیریت مالی بخش عمومی، پیاده سازی شده است (نه به عنوان مقاوم سازی اقتصاد) اما در هر حال به عنوان یک برنامه متعارف به مقاوم سازی اقتصاد نیز می انجامد.

«دستیابی به اطلاعات قابل اتکاء از میزان اموال و دارایی ها دولت»، «ایجاد بانک اطلاعاتی یکپارچه از اموال و دارایی های با استفاده از فناوری های نوین»، «ایجاد یک مکانیزم کارآمد برای شناسایی دارایی های دولت»، «بهبود فرآیندهای تصمیم گیری در واگذاری و نقل و انتقال اموال و دارایی های دولت» و «تأمین منابع مالی پایدار برای دولت با کاهش اتکاء به درآمدهای نفتی و استفاده بهینه از تمام ابعاد دارایی های دولت» از جمله ضرورت های انجام این پروژه می باشند.

بر اساس اطلاعات موجود، این پروژه در حال انجام می باشد اما گزارش مشخصی از وضعیت آن منتشر نشده است.

۱۰- استقرار گمرک الکترونیک و یکپارچه

با اجرای این پروژه، امکان ارائه خدمات گمرکی بهینه، تعامل کارآمد با سازمان های همکار و همجوار و سازمان های بین المللی گمرکی و صیانت شایسته از حقوق دولت، جامعه و سایر ذینفعان کلیدی میسرخواهد شد و از این طریق می توان به کسب رضایت بیشتر صاحبان کالا پرداخت.

البته دستیابی به پنجره واحد تجاری فرامرزی، گمرک الکترونیک، اصلاح شیوه های مدیریت مبتنی برریسک با بهبود زیرساختها و ساختارهای امنیتی از مفاد اجرای این پروژه است که اهمیت ویژه ای در اصلاح و تحول هدفمند سازمان گمرک در تمامی ابعاد آن دارد.

طبق اظهارنظر مرکز پژوهش های مجلس، ایجاد گمرک الکترونیکی با هدف کاهش فساد و افزایش سلامت کاری و توسعه و تسهیل تجارت و کاهش زمان و هزینه ترخیص کالا، در راستای بندهای ابلاغی اقتصاد مقاومتی است.

گزارش خروجی این نهاد نشان می دهد حجم عظیمی از امور در حال پیگیری می باشد و انجام کارها از ۵۰ تا ۷۵ درصد رشد داشته اند.

با این وجود، کمبود منابع مالی منجر به بروز محدودیت هایی در اجرای طرح شده است. نیاز به توسعه سیستم های مخابراتی و افزایش سرعت و دسترسی به شبکه در راستای تسهیل انجام امور از موضوعات مهم اجرای کامل این طرح است. از طرف دیگر عزم سایر دستگاه ها درخصوص تسريع در صدور مجوزها و کاهش زمان پاسخگویی به متقاضیان، می تواند موجب تسهیل تجارت قانونی و ترغیب فعالان اقتصادی به استفاده از سیستم

های الکترونیکی گردد.

این پروژه در صورت اجرای صحیح می تواند موجب تحول و پویایی در بخش تجارت کشور گردد و همچنین رتبه کشور را در شاخص های فرامرزی کاهش دهد. کاهش زمان و هزینه تجارت در کشور ریسک سرمایه گذاری را کاهش داده و موجب ترغیب فعالان اقتصادی به سرمایه گذاری خواهد شد.

دستاوردهای پروژه بر اساس گزارش عملکرد ارائه شده در این زمینه توسط گمرک به شرح زیر بوده است:

• کاهش زمان ترخیص واردات از ۲۶ روز به ۳ روز

• کاهش زمان ترخیص صادرات از ۷ روز به ۱ روز

• کاهش زمان اعلام وصول کامیونهای ترانزیتی از ۴۵ روز به ۴ روز

• ارتقای رتبه ایران در شاخص لجستیک بانک جهانی از ۱۱۴ به ۹۶ در سال ۲۰۱۶

• ارائه آمار بر خط و روزانه تجارت خارجی کشور

• رشد بیش از ۱۰ درصدی حقوق ورودی چهارماهه ۹۵ نسبت به مدت مشابه در سال قبل

• رشد ۹۵ درصدی کشفیات مواد مخدر نسبت به سال قبل

• افزایش نرخ حمایتی از صنایع از ۶ درصد به ۹ درصد

• ارتباط الکترونیکی با ۲۲ سازمان ذیمدخل در تشریفات گمرکی و ترخیص کالا و صدور مجوزها و تبادل اطلاعات به صورت الکترونیک و آنلاین که منجر به جلوگیری از ارائه اسناد جعلی نظیر ثبت سفارش و اسناد بانکی، اسناد بیمه ای ، مجوز های ترخیص و ... گردیده است

• ارزشگذاری یکپارچه کالاهای وارداتی بصورت الکترونیک و از طریق بکارگیری TSC (کدهای مشخص کننده تعرفه)

• بکارگیری کارشناسی متمرکز و حذف ارتباط مستقیم خدمت گیرندگان از کارکنان در تشریفات گمرکی

• جلوگیری از جعل اسناد کاغذی با راه اندازی اسناد الکترونیک از جمله پروانه الکترونیکی

۱۱- گسترش کامل بستر یکپارچه تبادلات الکترونیکی و اقتصادی (بیتا)

این بستر که با همکاری بانک ملی ایجاد شده است، می تواند بی نظمی در ارائه اظهارنامه بین سازمان های مختلف را با ایجادا لگوی یکپارچه از بین ببرد. این بستر لازمه مدیریت بازار سرمایه و

” بخش هفتم “

«وزارت راه و شهرسازی»

دکتر آخوندی

مقدمه

پروژه های اولویت دار وزارت راه و شهرسازی که در ستاد فرماندهی اقتصاد مقاومتی به تصویب رسیده به شرح زیر است:

ردیف	عنوان پروژه	عنوان برنامه ملی
۱	تکمیل و بهره‌برداری ۵۹۱ کیلومتر خط راه آهن در کریدورهای شمالی-جنوبی و شرقی-غربی	پیشبرد برون‌گرایی اقتصاد (توسعه صادرات غیرنفتی)
۲	تکمیل و بهره‌برداری ۱۲۰ کیلومتر آزادراه در کریدورهای شمالی-جنوبی و شرقی-غربی	پیشبرد برون‌گرایی اقتصاد (توسعه صادرات غیرنفتی)
۳	تکمیل و بهره‌برداری ۱۰۷۰ کیلومتر بزرگراه در کریدورهای شمالی-جنوبی و شرقی-غربی	پیشبرد برون‌گرایی اقتصاد (توسعه صادرات غیرنفتی)

ضد اهداف خود تبدیل نماید و توزیع مناسب ثروت در جامعه محقق نشود. واقعیت امروز در مورد سهام عدالت نشان می‌دهد که از یک‌طرف مشمولین طرح و از طرفی دیگر شرکت‌های دولتی، مشمول واگذاری نهایی نشده‌اند (برخی شرکت‌ها به‌درستی در پرتفوی طرح انتخاب‌نشده‌اند).

همچنین عدم شفافیت در وضعیت مالی و کارآیی شرکت‌های سرمایه‌گذاری استانی سهام عدالت و شرکت‌های تعاونی شهرستانی سهام عدالت وجود دارد. شواهد حاکی از آن است که شرکت‌های تعاونی شهرستانی وضعیت مالی مناسبی ندارند. مشکلات زیاد در روند اجرا و ساماندهی طرح از یک‌طرف و افزایش انتظارات اجتماعی از سهام عدالت به‌عنوان راهکاری در جهت بهبود توزیع درآمد در جامعه از طرف دیگر، سبب پیچیدگی موضوع و جلوگیری از اقدامات اصلاحی مؤثر به دلیل بار سیاسی برای دولت شده است.

رئیس سازمان خصوصی سازی شه‌ریور امسال با بیان این که تا پایان سال ۹۵ امکان آزاد سازی سهام عدالت وجود ندارد. به غیر از این اظهارنظر که نشان از وضعیت نامطلوب این پروژه دارد، گزارش مشخص دیگری در مورد اجرای این پروژه و وضعیت آن ارائه نشده است.

جمع بندی

وزارت اقتصاد در پیگیری و پیشبرد عمده پروژه های اقتصاد مقاومتی، اقدامات قابل توجهی انجام داده است. هر چند برای اجرای تعدادی از این پروژه ها، شاخص کمی مشخصی تعریف نشده است و این مسئله، ارزیابی کار و اقدامات این وزارتخانه را سخت می کند. با این وجود، از آنجا که عمده پروژه های این وزارتخانه در راستای تحقق اقتصاد مقاومتی و مصادیق آن بوده و این وزارتخانه نیز اهتمام جدی به اجرای اکثر آنها داشته است، وضعیت این وزارتخانه در اجرای اقتصاد مقاومتی مثبت ارزیابی می شود.

ریسک است که بر اساس سند توسعه دولت الکترونیک و آیین‌نامه اجرایی قانون رفع موانع تولید شکل گرفته است. بستر یکپارچه تبادل اطلاعات الکترونیکی، ارتباط میان سازمان‌ها را بدون دخالت عوامل انسانی تسهیل می‌کند که این امکان، به کاهش فساد در اقتصاد کشور کمک کرده و یکی از راههای مبارزه با فساد به شمار می‌رود. طبق نظر مرکز پژوهش‌های مجلس، این پروژه از نظر تئوریک، هم راستایی کاملی با مفهوم اقتصاد مقاومتی دارد. همچنین توان کارشناسی کافی برای اجرای آن وجود دارد و منابع مالی لازم برای اجرای این پروژه قابل تأمین است. شرط لازم برای شروع به کار این پروژه، عزم بانک مرکزی است.

این پروژه در صورت اجرا شفافیت و صحت آمار و اطلاعات را افزایش می‌دهد. با این وجود نهاد مذکور گزارش مشخصی را در خصوص وضعیت این پروژه ارائه نکرده است.

۱۲- ساماندهی سهام عدالت

طبق نظر مرکز پژوهش‌های مجلس، این پروژه از لحاظ نظری در راستای عدالت بنیان کردن اقتصاد و توسعه عدالت اجتماعی است؛ چرا که در صورت ساماندهی طرح، بخشی از ثروت جامعه که حاصل سرمایه‌گذاری دولت از منابع نفتی در شرکت‌های دولتی طی مهر و موم‌های متمادی بوده است، به بخش‌هایی از جامعه (اقتشار به نسبت ضعیف‌تر) منتقل می‌شود. ساماندهی سهام عدالت (در صورت اجرای صحیح) در کنار تشویق مردم به فرهنگ سهام‌داری، افزایش شفافیت اقتصادی، کاهش هزینه‌های طرح و جلوگیری از سوءاستفاده از سهام افراد در کنار توجه به سایر مؤلفه‌های سرمایه‌گذاری، می‌تواند منجر به افزایش مشارکت اقتصادی مردم در جامعه شود.

البته لازم به ذکر است که در فرآیند اجرایی سهام عدالت، مشکلاتی وجود دارد که اگر مرتفع نشود، هدف گسترش عدالت اجتماعی محقق نخواهد شد. در روند اجرا برای ثبت نام مشمولین طرح، ورود بعضی اقتشار به این طرح اشتباه بود و در مقابل برخی افراد که محق دریافت سهام عدالت هستند، تاکنون ثبت نام نشده‌اند؛ بنابراین این موارد می‌تواند عادلانه بودن طرح را مورد تأمل جدی قرار دهد.

از طرفی اگر در فرآیند آزادسازی سهام عدالت (در قانون فعلی ضابطه مشخصی وجود ندارد) ضوابط مشخصی در نظر گرفته نشود، این موضوع نیز می‌تواند به‌طور کلی سهام عدالت را به موضوعی

ردیف	عنوان پروژه	عنوان برنامه ملی
۴	تکمیل و بهره‌برداری ۴۵ کیلومتر راه اصلی در کریدورهای شمالی-جنوبی و شرقی-غربی	پیشبرد برون‌گرایی اقتصاد (توسعه صادرات غیرنفتی)
۵	رونق بخش مسکن	ارتقای توان تولید ملی (درون‌زایی اقتصاد)
۶	بهسازی حاشیه کلان‌شهرها و بافت‌های فرسوده	عدالت بنیان کردن اقتصاد و توسعه عدالت اجتماعی

نقد و بررسی پروژه های اقتصاد مقاومتی و عملکرد

دستگاه در این زمینه

به گفتهٔ نورزاد معاون وزیر راه و شهرسازی در فروردین ماه سال جاری، نگاهی به سیاست‌های ابلاغی اقتصاد مقاومتی و پروژه های مصوب وزارت راه و شهرسازی در این زمینه به ما نشان می‌دهد که تحقق بیشتر بندهای ذکرشده در آن، به صورت مستقیم یا غیرمستقیم منوط به توسعه زیرساخت‌های حمل‌ونقل در سراسر کشور است.

طبق گزارش ارائه شده توسط روابط عمومی وزارت راه و شهرسازی به شبکه تحلیلگران اقتصاد مقاومتی، ساخت خطوط ریلی و جاده ای در حمل و نقل زمینی، از جمله پروژه های هزینه بر می باشند که شرایط جوی و اقلیمی بر روند پیشرفت آن بسیار موثر است. علیرغم عدم تخصیص اعتبارات مالی مورد نیاز برای اجرای پروژه ها تا شش ماهه اول سال جاری و تخصیص ناچیز در سه ماهه سوم، مجریان پروژه های اقتصاد مقاومتی وزارت راه و شهرسازی تلاش قابل ملاحظه ای را در بهترین فصول کاری با جذب پیمانکاران و ایجاد کارگاه های مجهز به اجرا گذاشتند و پیشرفت پروژه ها، با زمانبندی اجرا در بازه یکساله در تناسب مطلوب می باشند.

طبق نظر مرکز پژوهش های مجلس، پروژه‌های معرفی شده وزارت راه و شهرسازی در قالب تکمیل و بهره برداری از خطوط راه‌آهن، آزادراه‌ها، بزرگراه‌ها و راه‌های اصلی هر چند به افزایش طول شبکه خطوط راه آهن و راه‌های کشور منجر می‌شود، اما باید گفت که در حال حاضر، ظرفیت‌هایی در این بخش‌ها ایجاد شده که بهره‌برداری حداقلی از آنها صورت می‌گیرد. برای مثال با وجود حدود ۲۰۰ میلیون تن ظرفیت حمل بار

در راه‌آهن، مقدار کالای حمل شده در راه‌آهن در سال ۱۳۹۲، معادل ۳۴,۹ میلیون تن بوده است.

بنابراین بسترسازی در استفاده از ظرفیت‌های موجود به جای افزایش طول شبکه می‌تواند به رفع چالش‌های اساسی بخش حمل و نقل کمک کند. این درحالی است که با تصویب چند پروژه جهت افزایش طول شبکه، امر بهره‌برداری از ظرفیت‌های موجود از نظر تهیه‌کنندگان دورمانده است.

در نتیجه باید گفت که در دستور قرار گرفتن بهره‌برداری بیشتر و منطقی‌تر از ظرفیت‌های ایجاد شده در بخش حمل و نقل در شاخه‌های حمل و نقل جاده‌ای، ریلی، هوایی و دریایی، بیشتر و بهتر می‌تواند در بخش حمل‌ونقل تحول ایجاد کند تا افزایش طول شبکه در حمل و نقل ریلی و جاده‌ای.

در ادامه به بررسی ۶ پروژه اقتصاد مقاومتی وزارت راه و شهرسازی پرداخته و وضعیت عملکرد این دستگاه در اجرای آن مورد بررسی و بازبینی قرار می گیرد.

۱. تکمیل و بهره‌برداری ۵۹۱ کیلومتر خط راه‌آهن

در کریدورهای شمالی-جنوبی و شرقی-غربی

به گفتهٔ وزیر راه و شهرسازی دولت یازدهم در اردیبهشت ماه سال جاری، در حوزه ریلی اتفاقات خوبی در کشور در این مدت رخ داده است. برای مثال قرارداد قطار سریع‌السیر تهران- قم- اصفهان بسته شد، ال‌سی‌های موردنظر گشایش یافت و چینی‌ها مستقر شدند؛ همچنین قرارداد برقی کردن قطار تهران- مشهد با حضور رؤسای جمهور دو کشور بسته شد. بسیاری از خطوط ریلی ما دو، سه و چهار خطه شده‌اند. دوخطه کردن ریل یزد- اصفهان به طول ۵۰۰ کیلومتر نیز

در دست اجراست. قرارداد خرید ریل از هند منعقد و ال‌سی آن نیز گشایش یافت. بنابراین در سال جاری و آینده دو هزار کیلومتر در کشور ریل گذاری خواهد شد.

معاون ساخت و توسعه راه‌آهن شرکت ساخت و توسعه زیربناهای حمل‌ونقل نیز در دی ماه سال جاری، ضمن معرفی ۵ پروژه ریلی اقتصاد مقاومتی گفته است: پروژه‌های راه‌آهن تهران- ساوه- همدان، قزوین- رشت، میانه- بستان‌آباد، مراغه- ارومیه و راه‌آهن غرب کشور، پروژه‌های موردنظر هستند که ۱۹۸ کیلومتر آن‌ها تا ۲۲ بهمن و ایام‌الله دهه فجر آماده و بقیه در سه ماه اول و سه ماه دوم سال ۹۶ تکمیل خواهند شد.

در سه سال گذشته طبق اعلام وزارتخانه راه و شهرسازی، ۴۵۷ کیلومتر خطوط ریلی توسعه یافته و عملیات تراک‌بندی بیش از ۱۰۰۰ کیلومتر از خطوط ریلی اجرا شده است.

طبق گزارش ارائه شده توسط روابط عمومی وزارت راه و شهرسازی به شبکه تحلیلگران اقتصاد مقاومتی، از مجموع ۵۹۱ کیلومتر خطوط ریلی تعیین شده برای سال ۱۳۹۵، تا پایان آذرماه حدود ۴۷۳ کیلومتر (۸۰٪) راه آهن ساخته و آماده بهره برداری می باشد.

۲. تکمیل و بهره‌برداری ۱۲۰ کیلومتر آزادراه در

کریدورهای شمالی- جنوبی و شرقی- غربی

طبق گزارش ارائه شده توسط روابط عمومی وزارت راه و شهرسازی به شبکه تحلیلگران اقتصاد مقاومتی، از مجموع ۱۲۰ کیلومتر آزاد راه تعیین شده برای سال ۱۳۹۵، حدود ۸۶ کیلومتر (۷۲٪) تا پایان آذرماه ساخته شده و به شبکه حمل و نقل جاده ای الحاق گردیده است.

۳. تکمیل و بهره‌برداری ۱۰۷۰ کیلومتر بزرگراه در

کریدورهای شمالی-جنوبی و شرقی-غربی

در سال‌های ۹۳ و ۹۴ به‌ترتیب ۱۱۱۵ و ۹۷۴ کیلومتر بزرگراه احداث گردیده است. به گفتهٔ سخنگوی دولت، وزارت راه و شهرسازی در نظر دارد به کمک اعتبارات تصویبی شهرداری و شورای شهر کرج، پروژهٔ تکمیل اتوبان همت را نیز تا سال آینده در این زمینه به اتمام برساند.

طبق گزارش ارائه شده توسط روابط عمومی وزارت راه و شهرسازی به شبکه تحلیلگران اقتصاد مقاومتی، از مجموع ۱۰۷۰ کیلومتر بزرگراه تعیین شده برای سال ۱۳۹۵، حدود ۸۵۰ کیلومتر (۸۰٪) از این مقدار تا پایان آذرماه در کریدور های ترانزیتی کشور احداث و آماده بهره برداری می باشد.

۴. تکمیل و بهره‌برداری ۴۵ کیلومتر راه اصلی در

کریدورهای شمالی-جنوبی و شرقی-غربی

طبق گزارش ارائه شده توسط روابط عمومی وزارت راه و شهرسازی به شبکه تحلیلگران اقتصاد مقاومتی، از مجموع ۴۵ کیلومتر راه اصلی تعیین شده برای سال ۱۳۹۵، حدود ۳۶ کیلومتر (۸۱٪) درصد پروژه به اتمام رسیده است.

۵. رونق بخش مسکن

این پروژه به صورت کیفی تعریف شده است و معیار مشخصی برای ارزیابی آن وجود ندارد. طبق نظر مرکز پژوهش های مجلس در این زمینه، این پروژه بیش از حد کلی است. ضمن اینکه ارتباط مستقیم به اقتصاد مقاومتی ندارد. به عبارت دیگر، رویکردهای مختلف برنامه‌ریزی، قائل به این چنین اهدافی هستند اما نحوه تحقق این هدف مهم است. با این حال اجرای این پروژه باعث پویایی اقتصاد خواهد شد.

آقای آخوندی ابتدای شهریورماه سال جاری در تشریح اقدامات انجام‌شده برای بخش مسکن در وزارت راه و شهرسازی و ایجاد رونق در بخش مسکن که پروژه ای در حوزه اقتصاد مقاومتی است، میزان معاملات بخش مسکن در کشور را شامل ۲۵ درصد رشد نسبت به سال گذشته عنوان نمود و میزان تسهیلات دهی بانک مسکن برای بخش‌های فرسوده را نیز با ۸۰ درصد رشد تشریح کرد.

از طرف دیگر طبق آمارها، در سال ۹۳ میزان کل تسهیلات خرید مسکن ۱۴ هزار میلیارد تومان بوده که این رقم در سال ۹۴ به ۲ هزار میلیارد تومان کاهش داشته است. بر اساس گزارش مرکز آمار، در ۱۳ فصل اخیر به‌جز پاییز سال ۹۲ در ۱۲ فصل، رشد ارزش‌افزوده بخش ساختمان منفی شده که ۱۱ فصل آن به‌طور متوالی رخ داده است.

طبق گزارش ارائه شده توسط روابط عمومی وزارت راه و شهرسازی به شبکه تحلیلگران اقتصاد مقاومتی، این پروژه شامل ۵ زیرپروژه به شرح زیر است:

- ۱- پروژه نوسازی و بهسازی ۲۰۰ هزار واحد مسکونی روستا
  - ۲- ایجاد و توسعه ابزارها و نهادهای مورد نیاز بخش مسکن
  - ۳- پروژه تکمیل و احداث ۲۴۱۱۴ واحد مسکن برای گروه های کم درآمد
  - ۴- پروژه آماده سازی و تامین زمین به استعداد احداث ۵۳۹۷۰ واحد مسکونی
  - ۵- پروژه احداث ۳۳۰۰۰ واحد مسکونی در شهرهای جدید کشور
- در این زمینه گزارش مشخصی در خصوص وضعیت اجرای این پروژه ها و نتایج کسب شده از طریق آن ارائه نشده است؛ با این حال وضعیت بازار مسکن کماکان در رکود به سر می برد و این، نشان از عدم اجرای مناسب این پروژه و تحقق اهداف آن دارد.

۶. بهسازی حاشیه کلان‌شهرها و بافت‌های فرسوده

طبق گزارش ارائه شده توسط روابط عمومی وزارت راه و شهرسازی به شبکه تحلیلگران اقتصاد مقاومتی، این پروژه شامل زیرپروژه های زیر است:

- ۱- ارتقاء ایمنی و تاب آوری شهری در برابر مخاطرات (اسکان مجدد)
- ۲- ایجاد، تجهیز و بهسازی فضاهای عمومی، خدمات روبنایی و زیربنایی در محدوده ها و محله های هدف بازآفرینی شهری
- ۳- بازپرداخت دیون دولت به شهرداری ها بابت تخفیف عوارض (اجرای ماده ۱۶ قانون ساماندهی و حمایت از تولید و عرضه مسکن مصوب ۱۳۸۷)
- ۴- تملک و اقدامات حقوقی بمنظور بازگشایی و ساماندهی بافت
- ۵- تهیه بانک اطلاعات از ویژگیهای محدوده های هدف
- ۶- تهیه طرح های بازآفرینی در مقیاس شهری و محله ای
- ۷- حمایت از نوسازی مسکن از طریق تسهیلات بانکی
- ۸- نهادسازی و توانمندسازی

از ابتدای فعالیت دولت یازدهم، تاکنون بیش از ۲۷۹ پروژه

نوسازی و توسعه خدمات و زیرساخت‌های شهری در کشور به اجرا رسیده و ستاد ملی بازآفرینی شهری به‌عنوان یک اقدام اساسی در راستای اهداف اقتصاد مقاومتی، به ریاست وزیر راه و شهرسازی شروع به کارکرده است. ازجمله اقدامات صورت گرفته توسط این وزارتخانه در ارتباط با بهسازی بافت‌های فرسوده، موارد زیر توسط شرکت عمران و بهسازی شهری ایران در گزارشی اعلام‌شده‌اند:

- تصویب کاهش نرخ سود وام ۸۰ میلیونی برای خانه اولی‌ها تا ۹ درصد و برای ساکنان بافت‌های فرسوده تا ۸ درصد.
- اعطای بیش از بیست‌ویک هزار تسهیلات مشتمل بر وام نوسازی، ودیعه مسکن و مقاوم‌سازی در چارچوب مصوبه اعطای تسهیلات نوسازی مصوب هیات وزیران.
- شناسایی محدوده‌ها و محلات هدف: از این میان ۳۲ محله در بافت‌های میانی، ۱۵ محله در بافت‌های تاریخی و ۵۲ محله در سکونتگاه‌های غیر رسمی در سراسر کشور به عنوان محله‌های هدف برنامه سال ۱۳۹۵ در دستور کار قرار دارند.
- اجرای بیش از ۲۷۹ پروژه نوسازی و توسعه خدمات و زیرساخت‌های شهری: که از این میان ۱۳۷ پروژه با اعتباری بالغ بر ۱۴۰۰ میلیارد تومان پایان پذیرفته و شامل اجرای ۲۲ پروژه آموزشی، ۱۶ پروژه احداث مراکز بهداشتی-درمانی، ۴۷ پروژه بهسازی و نوسازی معابر، ۹ پروژه احداث پارک و فضاهای سبز، ۱۱ پروژه ارتقای تأسیسات و خدمات شهری، ۱۷ پروژه احداث خدمات ورزشی، ۴۲ پروژه احداث کتابخانه و خانه محله و ۱۱۵ پروژه مسکونی در سراسر کشور می‌شوند. لازم به ذکر است که از میان ۲۷۹ پروژه، ۱۴۲ پروژه نیز مربوط به برنامه سال ۱۳۹۵ است که بااعتباری بالغ بر ۱۹۰۰ میلیارد تومان در حال اجرا می‌باشد.

• توانمندسازی اجتماعی و اقتصادی شهروندان به‌ویژه گروه‌های آسیب‌پذیر: با همکاری سازمان آموزش فنی و حرفه‌ای کشور برنامه توانمندسازی نیروی انسانی ساکنان محله‌های هدف از طریق ارائه آموزش‌های مهارتی و شغلی باهدف کارآفرینی، خوداشتغالی و احراز شغل مناسب از طریق برگزاری بیش از ۳۰ هزار نفر ساعت دوره‌های آموزش مهارت‌های فنی- حرفه‌ای در محدوده‌های ناکارآمد شهری به اجرا رفته است.

در این خصوص باید گفت که علیرغم اقدامات متعدد وزارت راه و شهرسازی در اجرای این پروژه، ماهیت این پروژه جزو وظایف ذاتی این دستگاه بوده و نمی توان آن را اقدامی مجزا در راستای اقتصاد مقاومتی ارزیابی کرد.

جمع بندی

با توجه به گزارش‌های ارائه شده در خصوص میزان پیشرفت پروژه‌های اقتصاد مقاومتی در وزارت راه و شهرسازی، می‌توان گفت که این وزارتخانه در اجرای پروژه های اقتصاد مقاومتی، در حوزه حمل‌ونقل نمره بالاتری نسبت به حوزه مسکن کسب کرده است.

با این وجود، به نظر می رسد که بخش مسکن وزن بسیار بیشتری در ایجاد رونق و تحقق اقتصاد مقاومتی دارد؛ چرا که به عنوان بخشی لوکوموتیوی در اقتصاد نیز شناخته شده و می تواند دیگر بخش های اقتصاد را با خود به حرکت در بیاورد. مسئله ای که در اولین اقدام پیشنهادی اقتصاد مقاومتی نیز مورد توجه قرار گرفته است اما مورد غفلت وزارت راه و شهرسازی قرار گرفته است.

از این رو می توان گفت که برآیند اقدامات این وزارتخانه در اقتصاد مقاومتی، مثبت نبوده و ضروری است در حوزه مسکن و رونق بخشی به آن، به عنوان یکی از مصادیق مهم اقتصاد مقاومتی، اقدامات موثری صورت پذیرد؛ از جمله این اقدامات می توان به سه پیشنهاد زیر اشاره کرد:

الف) تاکید بر ایجاد سامانه برخط شفافیت اطلاعات سکونتی و مالکیتی: یکی از مشکلات اصلی اجرای سیاستهای زمین و مسکن در کشور، نبود اطلاعات شفاف سکونتی و مالکیتی است؛ به عبارت دیگر دولت برای برنامه ریزی باید بداند که به صورت واقعی، چه کسی صاحب چه ملکی/املاکی بوده و در کجا ساکن است؟ سیاست‌های بخش مسکن نظیر ساخت و ساز در نقاط مختلف، اخذ انواع مالیات‌ها، اطلاعات خانه های خالی، رفع مشکلات عدیده اختلافی و .. را به راحتی می توان

با استعلام از چنین سامانه ای اجرا کرد. ب) طراحی بسته جامع تشویقی، درآمدی و بازدارنده مالیاتی در حوزه زمین و مسکن: با توجه به پتانسیل سوداگرانه حوزه زمین و مسکن به ویژه در شرایط تورمی کشور، نبود سیاستهای بازدارنده در این بخش باعث احتکار، افزایش تصاعدی قیمت و .. خواهد شد. در همین راستا در دنیا شیوه های مختلفی را در این خصوص به کار گرفته اند. مالیات بر افزایش ارزش زمین، عایدی سرمایه، خانه های خالی، خرید و فروش خانه های لوکس و ... از جمله سیاست های مالیاتی است که در این زمینه قابل اعمال هستند.

ج) ارائه هدف کمی سالانه برای ساخت مسکن در کشور: بررسی فاکتورهای مختلف مرتبط با نیاز کشور به مسکن نشان می دهد که سالانه به ساخت حداقل یک میلیون واحد مسکونی در کشور نیاز است. برنامه ریزی برای مکان‌یابی ساخت، تامین مالی و ... از جمله اموری است که لازم است در این زمینه لحاظ شود.

منابع

۱. گزارش مرکز پژوهش های مجلس: شماره ۱۵۱۹۵
۲. پایگاه خبری وزارت راه و شهرسازی
۳. سایت مرکز اطلاعات راه، مسکن و شهرسازی
۴. سایت خانه صنعت، معدن و تجارت استان اصفهان
۵. خبرگزاری مهر: کد خبر ۳۸۴۰۴۳۷
۶. سایت روزنامه کیهان: کد خبر ۹۴۴۰۹
۷. خبرگزاری ایرنا: کد خبر ۸۲۲۴۳۷۴۱
۸. خبرگزاری تسنیم: کد خبر ۱۲۹۵۲۲۲
۹. خبرگزاری تسنیم: کد خبر ۱۲۹۴۴۷۸
۱۰. خبرگزاری مهر: کد خبر ۳۴۴۰۴۳۷
۱۱. خبرگزاری ایرنا: کد خبر ۸۲۳۷۹۰۳۴
۱۲. سایت ایسکانیوز: کد خبر ۷۲۰۱۲۳

ردیف	عنوان پروژه	عنوان برنامه ملی
۴	احداث بخش بخار نیروگاه های گازی به ظرفیت ۷۰۰۰ مگاوات (شروع عملیات اجرایی سال ۹۵)	ارتقای بهره‌وری
۵	تکمیل و بهره برداری از نیروگاه پرند	ارتقای توان تولید ملی (درون‌زایی اقتصاد)
۶	تکمیل و بهره برداری بیش از ۲۵۰۰ مگاوات نیروگاه جدید شامل (حرارتی، آبی، G.D و انرژی‌های تجدیدپذیر)	ارتقای توان تولید ملی (درون‌زایی اقتصاد)
۷	احداث ۱۰۰۰۰ مگاوات ظرفیت اسمی تولید برق توسط بخش خصوصی (شروع عملیات اجرایی سال ۹۵)	ارتقای توان تولید ملی (درون‌زایی اقتصاد)
۸	اجرای سیستم AMI و شروع هوشمندسازی شبکه با نصب ۴۰۰ هزار کنتور هوشمند (طرح فهام) در سال ۱۳۹۵ (با اولویت مشترکین دیماندی، صنعتی و کشاورزی)	ارتقای بهره‌وری
۹	اتمام عملیات برق رسانی به کلیه روستاهای دارای ده تا بیست خانوار	عدالت بنیان کردن اقتصاد و توسعه عدالت اجتماعی
۱۰	آبگیری و با افتتاح ۱۰ سد با ظرفیت تنظیم آب ۱۵۶۵ میلیون مترمکعب (آبهای مرزی)	ارتقای توان تولید ملی (درون‌زایی اقتصاد)
۱۱	بهره‌برداری از ۵۰,۰۰۰ هکتار شبکه‌های آبیاری و زهکشی اصلی (آبهای مرزی)	ارتقای توان تولید ملی (درون‌زایی اقتصاد)
۱۲	آبگیری و یا افتتاح ۴ سد با ظرفیت تنظیم آب ۵۰۰ میلیون مترمکعب (عمدتاً با هدف تامین آب شرب) (غیر طرح‌های مرزی)	ارتقای توان تولید ملی (درون‌زایی اقتصاد)
۱۳	بهره‌برداری از ۵۰۰۰ هکتار شبکه‌های آبیاری و زهکشی اصلی (غیر طرح‌های مرزی)	ارتقای توان تولید ملی (درون‌زایی اقتصاد)
۱۴	تامین آب شرب بیش از ۲۰۰۰ روستا با جمعیتی بالغ بر ۲,۱ میلیون نفر	عدالت بنیان کردن اقتصاد و توسعه عدالت اجتماعی
۱۵	تکمیل و بهره برداری ۲۶ تصفیه‌خانه فاضلاب به ظرفیت ۴۲۰,۰۰۰ مترمکعب در شبانه‌روز	ارتقای توان تولید ملی (درون‌زایی اقتصاد)
۱۶	واگذاری ۲۳ پروژه آب و فاضلاب به بخش خصوصی به روش‌های BOO، BOT و بیع‌متقابل با ارزش ۱۷۰۰ میلیارد تومان	مردمی کردن اقتصاد
۱۷	اصلاح الگوی مصرف آب در بخش شرب (کاهش درصد تعداد واحدهای با مصرف بالای ۲۰ متر مکعب در سطح کشور به ۲۲,۵ درصد)	ارتقای بهره‌وری

“

بخش هشتم

”

«وزارت نیرو»

مهندس چیت چیان

مقدمه

پروژه های اولویت دار وزارت نیرو که در ستاد فرماندهی اقتصاد مقاومتی به تصویب رسیده به شرح زیر است:

ردیف	عنوان پروژه	عنوان برنامه ملی
۱	کاهش تلفات شبکه توزیع برق به کمتر از ۱۰٪ و تک رقمی شدن آن برای اولین بار در صنعت برق کشور	ارتقای بهره‌وری
۲	نصب کنتورهای هوشمند بر روی چاه‌ها (۵۰۰۰۰ دستگاه کنتور فهام و ۷۰۰۰ دستگاه کنتور حجمی مکمل آن) و نصب ابزارهای اندازه‌گیری مناسب در منابع آب‌های سطحی بر روی ۱۰۰۰ ایستگاه	ارتقای بهره‌وری
۳	پر و مسلوب المنفعه نمودن ۲۰۰۰۰ حلقه چاه فاقد پروانه و مضر به مصالح عمومی	ارتقای بهره‌وری

نقد و بررسی پروژه های اقتصاد مقاومتی و عملکرد دستگاه در این زمینه

هرچند که در خصوص هم راستا بودن پروژه های وزارت نیرو با اقتصاد مقاومتی بحث وجود دارد و بعضی از این پروژه ها جزو وظایف ذاتی این دستگاه است، اما کمی بودن این پروژه ها، یکی از مواردی است که باعث می شود امکان ارزیابی آن ساده تر باشد.

در ادامه به بررسی ۱۷ پروژه اقتصاد مقاومتی در وزارت نیرو پرداخته و وضعیت عملکرد این دستگاه در اجرای آن مورد بررسی و بازبینی قرار می گیرد.

۱- کاهش تلفات شبکه توزیع برق به کمتر از ۱۰ درصد

طبق اظهارنظر مرکز پژوهش های مجلس، قرار گرفتن این پروژه در قالب برنامه های اقتصاد مقاومتی مناسب ارزیابی می شود و در صورتی که این هدف محقق شود، بخشی از برق مورد نیاز کشور بدون احداث واحدهای جدید نیروگاهی و مصرف میزان مشخصی سوخت، تأمین می شود. با این وجود چنانچه در این پروژه، کاهش تلفات «شبکه تولید و انتقال» علاوه بر «شبکه توزیع» نیز مد نظر قرار می گرفت، همراستایی بیشتری با مفهوم اقتصاد مقاومتی پدید می آمد.

تولید هر یک مگاوات برق، یک میلیون دلار سرمایه نیاز دارد. در نتیجه کاهش ۱ درصد تلفات برق تولیدی کشور (۷۰۰ مگاوات) بالغ بر ۷۰۰ میلیون دلار صرفه جویی سرمایه گذاری تولیدی در کشور است. هزینه کاهش تلفات به مراتب از هزینه سرمایه گذاری کمتر است.

هر یک درصد کاهش تلفات، صرفه جویی سالیانه ۲ میلیارد و ۸۰۰ میلیون کیلووات ساعت در مصرف برق را به دنبال دارد. در دو سال اخیر شاهد کاهش تلفات برق بوده ایم و این مساله نیز به یکی از سیاست های اصلی وزارت نیرو تبدیل شده اما برای رسیدن به بهترین نتیجه، یعنی تکریمی شدن تلفات برق کشور، نیاز به ۱۲۰۰ میلیارد تومان اعتبار است.

به گفته مسئولین، تلفات برق از ۱۵.۵ درصد در ابتدای سال ۹۳، به ۱۱.۴ درصد در پایان سال ۱۳۹۴ رسید و مطابق استانداردهای بین المللی چنانچه تلفات توزیع برق در کشور به حدود هفت درصد برسد، صرفه جویی مناسبی را در مصرف

انرژی به دنبال خواهد داشت. این عدد طبق گفته کردی مدیرعامل شرکت توانیر در آذرماه سال جاری به ۱۰.۷ درصد رسیده است. بنابراین می توان گفت که اقدامات انجام شده توسط وزارت نیرو در این پروژه، موفقیت آمیز بوده است و احتمالاً تا پایان سال، هدف تعیین شده برای این پروژه محقق خواهد شد.

۲- نصب کنتورهای هوشمند بر روی چاهها

این پروژه را از این جهت که منجر به مدیریت منابع آبی کشور و جلوگیری از هدررفت آن می شود، می توان در راستای تحقق اقتصاد مقاومتی و سیاست های آن از جمله افزایش بهره وری قلمداد کرد.

مدیرعامل شرکت مدیریت منابع آب ایران در دی ماه ۹۵ در این زمینه بیان نموده است که از ابتدای امسال، از ۴۰۰ هزار حلقه چاه موجود در کشور، بیش از ۵۴ هزار حلقه چاه کشاورزی به کنتورهای هوشمند مجهز شده است. وی همچنین در مورد تجهیز ۷ هزار حلقه چاه به کنتور حجمی مکمل نیز گفت: با توجه به محدودیت منابع مالی، تاکنون، حدود ۳ هزار ۶۰۰ حلقه چاه به کنتور و لوازم اندازه گیری مجهز شده اند.

در نتیجه مطابق با گزارشات موجود، پروژه تجهیز ۵۰ هزار حلقه چاه در کشور به کنتور هوشمند به طور کامل اجرا شده است؛ همچنین پروژه تجهیز ۷ هزار حلقه جابه به کنتور مکمل حجمی، پیشرفت ۵۱ درصدی داشته است. درضمن درخصوص نصب ابزارهای اندازه گیری مناسب در منابع آب های سطحی بر روی ۱۰۰۰ ایستگاه گزارش مشخصی ارائه نشده است. (این سه پروژه در عنوان اصلی پروژه در جدول بالا آمده است)

با این اوصاف، می توان عملکرد وزارت نیرو در اجرای این پروژه را مثبت ارزیابی نمود.

۳- پر و مسلوب المنفعه نمودن ۲۰۰۰۰ حلقه چاه فاقد پروانه و مضر به مصالح عمومی

این پروژه را از این جهت که به مدیریت منابع موجود آبی و استفاده بهینه از آن می انجامد، می توان در راستای اقتصاد مقاومتی قلمداد کرد؛ هرچند این اقدام، در راستای وظایف ذاتی وزارت نیرو است.

با آغاز اجرای طرح تعادل بخشی منابع آب زیرزمینی تاکنون

۷۰۰ تا ۷۵۰ میلیون مترمکعب کاهش مصرف آب وجود داشته است که ۵۰ درصد این عدد، با مسدود کردن چاه ها و ۵۰ درصد ناشی از کنترل اضافه برداشت ها بوده است.

از ابتدای امسال ۱۰ هزار و ۶۰۰ حلقه چاه غیرمجاز در کشور مسدود شده و لذا در مورد مسدود کردن چاه های غیر مجاز تا دی ماه سال ۹۵، ۵۳ درصد پیشرفت مشاهده گردیده است که یک پیشرفت متوسط را نشان می دهد.

۴- احداث بخش بخار نیروگاه های گازی به ظرفیت ۷۰۰۰ مگاوات

طبق نظر مرکز پژوهش های مجلس، در حال حاضر تعدادی از نیروگاه های برق کشور گازی هستند که راندمان مناسب ندارند. اضافه کردن بخش بخار به چنین نیروگاه هایی، باعث می شود تا راندمان اینگونه نیروگاه ها افزایش پیدا کند.

مطابق اطلاعات در دسترس، در حال حاضر به میزان بیش از ۲۶ هزار مگاوات ظرفیت نامی نیروگاه گازی در کشور وجود دارد که متوسط راندمان آن ها ۳۱ درصد است. در صورتی که این نیروگاه ها به سیکل ترکیبی تبدیل شود، راندمان آن ها به بیش از ۴۰ درصد افزایش می یابد. بنابراین به طور کلی اجرای این پروژه، باعث می شود که ۳۵۰۰ مگاوات به ظرفیت نامی تولید برق کشور بدون مصرف سوخت بیشتر اضافه شود.

در نتیجه باید در اجرای آن تسریع شود. در اهداف اقتصاد مقاومتی هم پیش بینی شده که امسال ساخت ۷ هزار مگاوات بخش بخار نیروگاه های گازی را شروع کنیم که ساخت ۲ هزار و ۸۰ مگاوات آن شروع شده است. با گذشت نیمی از سال ۹۵، ۳۰ درصد از اهداف مربوط به این پروژه محقق گردیده و عملیات اجرایی آن آغاز شده است. برای تحقق کامل این پروژه بایستی تا پایان سال، عملیات اجرایی احداث بخش بخار نیروگاه های گازی با ظرفیت ۵۰۰۰ مگاوات آغاز گردد.

لازم به ذکر است که این پروژه به بیش از ۱/۵ میلیارد دلار سرمایه نیاز دارد که البته محل تامین منابع آن مشخص نشده است. بنابراین باید گفت که اقدامات انجام شده توسط وزارت نیرو، در اجرای این پروژه بایستی تسریع گردد.

۵- تکمیل و بهره برداری از نیروگاه پرند و ۶- تکمیل و بهره برداری بیش از ۲۵۰۰ مگاوات نیروگاه جدید

شامل (حرارتی، آبی، G.D و انرژی های تجدیدپذیر)

در برنامه پنج ساله پنجم توسعه پیش بینی شده است که برای تأمین برق مورد نیاز کشور، سالیانه باید به طور متوسط ۵ هزار مگاوات به ظرفیت تولید اضافه شود. بخشی از این نیاز از طریق تکمیل طرح های نیروگاهی باید تأمین شود که در این دو پروژه دیده شده است.

طبق نظر مرکز پژوهش های مجلس، علاوه بر اینکه اجرای این پروژه ها جزو وظایف ذاتی وزارت نیروست، منابع مالی لازم برای تحقق آنها دیده نشده است.

به گفته محسن طرز طلب، مدیرعامل شرکت مادر تخصصی تولید برق حرارتی در آذرماه سال جاری، پروژه نیروگاه پرند تا کنون ۵۸ درصد پیشرفت فیزیکی داشته است. این نیروگاه تا سال آینده مورد بهره برداری قرار خواهد گرفت. وی همچنین به تکمیل و بهره برداری ۲۵۰۰ مگاوات نیروگاه جدید شامل نیروگاه های ماهشهر، چادرملو، بهبهان، سیرجان و کهنوج اشاره کرده است.

بر این اساس می توان گفت که این پروژه، علیرغم اینکه جزو وظایف ذاتی وزارت نیرو بوده اما پیشرفت خوبی داشته و توانسته به اهداف طراحی شده برای آن دست یابد.

۶- احداث ۱۰۰۰۰ مگاوات ظرفیت اسمی تولید برق توسط بخش خصوصی

طبق اظهارنظر مرکز پژوهش های مجلس، احداث ظرفیت های جدید نیروگاهی در کشور با توجه به متوسط رشد مصرف برق، باید به عنوان یک هدف در دستور کار قرار گیرد.

با این وجود سؤال اساسی راجع به این پروژه این است که احداث نیروگاه توسط بخش خصوصی، چگونه از طرف دولت هدف گذاری می شود؛ بدون آنکه ارزیابی توان مالی بخش خصوصی در این زمینه انجام گرفته باشد.

این گونه برنامه ریزی، زمینه را برای رانت خواری و اعمال نفوذ در تصاحب این پروژه ها افزایش خواهد داد. کما اینکه لازم به ذکر است، احداث ۱۰۰۰۰ مگاوات در سال ۱۳۹۵ توسط بخش خصوصی با توجه به وضعیت بالای مطالبات بخش خصوصی از وزارت نیرو، عملاً در این سال امکان پذیر نیست.

با این حال، مدیرعامل شرکت مادر تخصصی تولید برق حرارتی در آذرماه سال جاری در این زمینه گفته است که عملیات اجرایی

۱۰ هزار مگاوات نیروگاه جدید در بخش دولتی و خصوصی از ابتدای امسال آغاز شده است. به گفته طرزطلب، در این زمینه عملیات اجرایی نیروگاه‌های قشم ۲، ماکو، لامرد و بندرعباس آغاز شده و طبق برنامه در حال انجام است.

گزارش مشخصی از وضعیت این پروژه در دسترس نیست که ارزیابی در خصوص آن را غیرممکن می سازد.

۷- اجرای سیستم AMI و شروع هوشمندسازی شبکه با نصب ۴۰۰ هزار کنتور هوشمند (طرح فهام) در سال ۱۳۹۵

طبق نظر مرکز پژوهش‌های مجلس، کاهش تلفات و کاهش شدت انرژی یکی از اهداف این پروژه برای تحقق اقتصاد مقاومتی است و در اجرای این هدف، وزارت نیرو گام‌های مناسبی برداشته است. با توجه به بالابودن تلفات در شبکه برق کشور، اجرای پروژه مورد نظر می‌تواند بخشی از نیاز کشور به برق را بدون ایجاد واحدهای جدید نیروگاهی تأمین نماید.

در این زمینه کردی مدیرعامل شرکت مادر تخصصی توانیر در آذرماه سال جاری با بیان اینکه در بخش فهام و اجرای سامانه AMI و شروع هوشمند سازی جزو کشورهایی هستیم که ساخت کنتور در آنها بومی شده است، گفته است که در سال جاری، ۴۰۰ هزار کنتور هوشمند با اولویت مشترکان دیماندی، صنعتی و کشاورزی نصب شده و قرارداد جهت اجرای طرح فهام در مناطق ۵ گانه کشور با مرکزیت استان های تهران، مشهد، اهواز، زنجان و بوشهر منعقد شده است.

وزیر نیرو نیز در این زمینه بیان کرده است که با مشارکت بخش خصوصی، توانسته‌ایم ۵ کارخانه سازنده کنتور هوشمند در کشور ایجاد کنیم که با استاندارد قابل قبولی کنتور هوشمند تولید و نصب می‌کنند.

بر اساس این اظهارات، به نظر می رسد که وزارت نیرو در اجرای این پروژه، عملکرد خوبی از خود نشان داده و آن را تکمیل نموده است.

۸- اتمام عملیات برق رسانی به کلیه روستاهای دارای ده تا بیست خانوار

طبق اظهارنظر مرکز پژوهش‌های مجلس، با توجه به نقش و اهمیتی که برق در اقتصاد و زندگی روزمره دارد، اتمام

برق‌رسانی به روستاها می‌تواند در توسعه اشتغال و در دسترس بودن امکانات و بهبود شاخص‌های توسعه مؤثر باشد. البته که این پروژه در راستای وظایف ذاتی وزارت نیروست و نمی توان برای آن تفکیکی از اقتصاد مقاومتی قائل شد.

در این زمینه مدیرعامل توانیر در آذرماه سال جاری با اشاره به اینکه هم اکنون ۳۴۴ روستای فاقد برق در کشور داریم، اظهار داشته است که تعداد ۳۴ هزار خانوار عشایری فاقد برق نیز در کشور داریم که تلاش می کنیم تا هرچه زودتر به آنها نیز برق رسانی کنیم. در حال حاضر روستاهای صعب العبور نیز از طریق انرژی فتوولتائیک برق دار می شوند.

وزیر نیرو نیز پیشتر در مرداد ماه سال جاری با یادآوری اینکه هم اکنون تعداد کل روستاهای برق‌دار کشور به ۵۶ هزار و ۲۳۲ روستا افزایش یافته، بیان نموده است که پیش بینی می‌شود تا پایان امسال، تمامی روستاهایی که بیش از ۱۰ خانوار سکنه دارند، برق‌دار شوند؛ براساس آمارهای اعلام شده تعداد کل این روستاها ۵۸۰ روستا است.

در نتیجه بر اساس گزارشات موجود تا آذر ماه ۹۵، از ۶۷۳ روستای فاقد برق، ۳۴۴ روستا باقی مانده است و مابقی برق دار شده اند؛ لذا پیشرفت این پروژه در ۹ ماهه ابتدای سال، ۴۹ درصد ارزیابی می شود.

۹- آبگیری و یا افتتاح ۱۰ سد با ظرفیت تنظیم آب ۱۵۶۵ میلیون مترمکعب و ۱۱- بهره‌برداری از ۵۰,۰۰۰ هکتار شبکه‌های آبیاری و زهکشی اصلی و ۱۲- آبگیری و یا افتتاح ۴ سد با ظرفیت تنظیم آب ۵۰۰ میلیون مترمکعب و ۱۳- بهره‌برداری از ۵۰۰۰ هکتار شبکه‌های آبیاری و زهکشی اصلی (غیر طرح‌های مرزی) و ۱۴- تأمین آب شرب یش از ۲۰۰۰ روستا با جمعیتی بالغ بر ۲,۱ میلیون نفر و ۱۵- تکمیل و بهره برداری ۲۶ تصفیه‌خانه فاضلاب به ظرفیت ۴۲۰,۰۰۰ مترمکعب در شبانه‌روز و ۱۶- واگذاری ۲۳ پروژه آب و فاضلاب به بخش خصوصی به روش‌های BOT، BOO و بیع متقابل با ارزش ۱۷۰۰ میلیارد تومان و ۱۷- اصلاح الگوی مصرف آب در بخش شرب با کاهش درصد تعداد واحدهای با مصرف بالای ۲۰ متر مکعب در سطح کشور به ۲۲,۵ درصد

طبق اظهار نظر مرکز پژوهش‌های مجلس، کلیه پروژه‌های اولویت دار وزارت نیرو در بخش آب همگی مربوط به مسائلی هستند که بخش آب، همواره در آنها با مشکل جدی رو به رو بوده است و پروژه‌های تعیین شده می‌توانند این چالش‌ها را رفع کنند. البته باید گفت که این پروژه‌ها، زیر مجموعه طرح‌های عمرانی محسوب می‌شوند و امکان تأمین مالی آنها با میزان درآمد نفت دولت ارتباط مستقیم دارد.

نکته دیگر اینکه این پروژه‌ها به طور مستقیم به اقتصاد مقاومتی ارتباطی ندارند و سایر رویکردهای اقتصادی نیز قائل به اجرای چنین پروژه‌هایی هستند.

از نقطه نظر منابع مالی، وزارت نیرو برای هر یک از پروژه‌ها منابع مالی لازم را پیش‌بینی نموده است اما با توجه به مشکلاتی که طی سال‌های اخیر در روند تخصیص بودجه پروژه‌های مختلف وجود داشته است، چنانچه این روند در سال‌های آتی نیز ادامه یابد، طبعاً انجام پروژه‌های مربوطه با مشکل مواجه خواهد شد.

در تعدادی از این پروژه ها گزارشی ارائه نشده است اما در بعضی دیگر گزارش هایی وجود دارد که در ادامه بررسی می شود.

طبق اظهارات چیت چیان وزیر نیرو، تا اواخر آبان ماه، یک هزار و ۴۸۶ روستا از آب مناسب برخوردار شدند که ۷۸۰ هزار نفر را تحت پوشش قرار داده است. بنابراین مطابق برنامه، وزارت نیرو می بایست تا پایان سال ۹۵، آب شرب ۲۰۰۰ روستا را به اتمام برساند که این پروژه تا کنون ۷۴ درصد پیشرفت داشته است.

همچنین طبق گفته حمیدرضا جانباز مدیرعامل شرکت مهندسی آب و فاضلاب کشور، از ۲۳ پروژه آب و فاضلاب، ۲۲ پروژه منتج به انعقاد قرارداد در مردادماه سال جاری شده است. این پروژه‌ها که توسط بخش خصوصی اجرایی خواهند شد، به روش‌های BOO و BOT و بیع متقابل منعقد شده است.

در خصوص پروژه اصلاح الگوی مصرف آب شرب نیز بر اساس گزارشات مجامع شرکت های آب و فاضلاب شهری، در حال حاضر در حدود ۲۵ درصد واحدهای خانگی دارای مصرفی بالای ۲۰ مترمکعب در هر ماه می باشند. در این پروژه هدف کاهش مصرف این واحدها به زیر ۲۰ متر مکعب در ماه می باشد. جریمه واحدهای با مصرف بالای ۲۰ مترمکعب در ماه به میزان

۲ برابر نرخ مصوب (علاوه بر نرخ مصوب) و نصب تجهیزات کاهنده مصرف برای کلیه واحدها از جمله اقداماتی است که برای این پروژه انجام شده است. همچنین در این پروژه مقرر گردیده است که علاوه بر فعالیت های فرهنگی و تفره ای و قانونی، کلیه واحدهای پرمصرف هریک حداقل به یک سردوش و فلاش تانک کم مصرف و سایر تجهیزات کاهنده مجهز گردند. از دیگر پروژه های حوزه آب وزارت نیرو گزارش مشخصی ارائه نشده است. با این حال می توان گزارش ارائه شده در خصوص دیگر پروژه ها را مثبت ارزیابی نمود و عملکرد وزارت نیرو را در دستیابی به اهداف آن قابل توجه دانست. هرچند همانطور که بیان شد، این پروژه ها جزو وظایف ذاتی این وزارتخانه بوده است.

جمع بندی

ویژگی پروژه های وزارت نیرو در اقتصاد مقاومتی نسبت به سایر دستگاه ها، کمی بودن و قابل اندازه گیری بودن آن است. همین باعث شده است تا ارزیابی این پروژه ها فارغ از بررسی نسبت آن با اقتصاد مقاومتی، امکانپذیر باشد.

بخشی از پروژه های وزارت نیرو به عنوان وظایف ذاتی این وزارتخانه بوده و نمی توان به طور مستقیم آن را در راستا و چارچوب اقتصاد مقاومتی قلمداد کرد؛ با این حال عملکرد این وزارتخانه در اجرای این پروژه قابل قبول بوده و عمده پروژه ها به ثمر رسیده است.

با این وجود، یکی از پروژه هایی که در فعالیت های وزارت نیرو به آن اشاره نشده است و در جهت اقتصاد مقاومتی و تحقق آن است، ساماندهی به اقتصاد صنعت برق کشور است.

یکی از مهم‌ترین چالش‌های وزارت نیرو در سال‌های اخیر، اقتصادی نبودن صنعت برق بوده است که ریشه آن در تفاوت میان قیمت تمام‌شده با قیمت فروش برق ارزیابی می‌شود. در حال حاضر متوسط قیمت فروش برق در کشور به ازای هر کیلووات ساعت ۵۰ تومان است که از هزینه تمام‌شده ۸۵ تومانی آن کمتر است. این تفاوت قیمت هر سال بدهی های جدیدی برای این وزارتخانه ایجاد می‌کند که باعث شده این وزارتخانه هم اکنون حدود ۱۲ هزار میلیارد تومان به بخش غیردولتی از این مسیر بدهکار باشد. این مسئله، مشکلات متعددی را برای شرکت‌های فعال در صنعت برق ایجاد کرده و در شرایط

”

بخش نهم

« وزارت ارتباطات »

دکتر واعظی

مقدمه

پروژه های اولویت دار وزارت ارتباطات و فناوری اطلاعات که در ستاد فرماندهی اقتصاد مقاومتی به تصویب رسیده به شرح زیر است:

ردیف	عنوان پروژه	عنوان برنامه ملی
۱	ساخت ماهواره سنجش از دور و ماهواره مخابراتی بومی	ارتقای توان تولید ملی (درون زایی اقتصاد)
۲	ایجاد یک کریدور فناوری اطلاعات و ارتباطات	ارتقای توان تولید ملی (درون زایی اقتصاد)
۳	دو برابر کردن تولید محتوای داخلی با رویکرد کسب و کار دیجیتال با مشارکت حداکثری بخش خصوصی	توسعه اقتصاد دانش بنیان

کنونی که این شرکتها کشور را در زمینه ساخت نیروگاهها به خودکفایی رساندهاند، انگیزه شان را برای ادامه فعالیت در این صنعت کاهش داده است.

با توجه به تنگنایهای فعالیت شرکتهای توانمند صنعت برق در بازار داخل، برخی از این شرکتها برای حفظ و بهبود توانمندیهای خود به سراغ بازارهای خارجی رفتهاند. به عنوان نمونه شرکت مپنا که از جمله ۱۰ شرکت برتر نیروگاهساز دنیا به شمار میرود، بهجای انعقاد قرارداد با وزارت نیرو، قراردادی را با وزارت برق عراق برای ساخت ۳۰۰۰ مگاوات نیروگاه در شهر بصره منعقد کرده است و به این منظور، تامین مالی این پروژه را نیز با کنسرسیومی از بانکهای داخلی و خارجی بر عهده گرفته است. اینگونه قراردادهای نشان میدهند که قدرت رقابت پذیری شرکت های صنعت برق کشور در سطح قابل قبولی قرار داد. با این حال فراهم نبودن شرایط فعالیت این شرکت ها در داخل، منجر به از دست رفتن فرصت طلایی استفاده اهرمی از بازار داخل برای ارتقای توانمندی این شرکتها شده است.

برای برونرفت از این چالش که میتواند توان شرکت های داخلی را با مشکل روبرو سازد، ضروری است وزارت نیرو تصمیماتی متفاوت از گذشته را در بخش عرضه و تقاضای انرژی اتخاذ کند. این تصمیمات در دو بنده به شرح زیر به وزارت نیرو پیشنهاد می شود:

الف- جبران بدهی ناشی از تفاوت قیمت تمامشده و قیمت فروش برق: اصلیترین مانع افزایش تعرفههای برق و جبران فاصله میان قیمت فروش با قیمت تمامشده برق را میتوان

در فشارهای اجتماعی وارد بر دولت ارزیابی کرد؛ زیرا افزایش قیمت فروش این حامل انرژی، توسط آحاد جامعه رصد میشود و مخالفت با آن، دست دولت را در اعمال تعرفه های جدید میبندد. با این حال راه گریز از تنگنای اقتصاد صنعت برق را نمیتوان در افزایش هدفمند و هوشمندانه قیمت برق دنبال کرد. تجربه کشورهای توسعهیافته نشان میدهد که باوجود آزاد بودن قیمت انرژی، تعرفه برق مشترکین کممصرف با مشترکین پرمصرف متفاوت است. نظام تعرفه گذاری پلکانی افزایشی (IBT) مورد استفاده در این کشورها نشان میدهد که میتوان با تعریف میزانی از مصرف بهعنوان الگوی مجاز، تعرفه را برای گروهی که مصرفی بیش از آن دارند با افزایش قابل توجه مواجه کرد و تعرفه را برای دیگر مشترکینی که در

۱. گزارش مرکز پژوهش های مجلس: شماره ۱۵۱۹۵
۲. پایگاه خبری الف، کد خبر: ۴۰۷۶۶۴
۳. اقتصاد آنلاین، کد خبر: ۱۶۴۷۷۶
۴. خبرگزاری ایسنا، کدخبر: ۹۵۰۹۲۷۱۶۴۰۹
۵. پایگاه اطلاع رسانی وزارت نیرو، کد خبر: ۴۱۰۹۸
۶. پایگاه اطلاع رسانی وزارت نیرو، کد خبر: ۴۱۶۳۸
۷. پایگاه اطلاع رسانی وزارت نیرو، کد خبر: ۴۱۳۴۳
۸. اقتصاد آنلاین، کد خبر: ۱۴۲۵۳۹
۹. خبرگزاری ایلنا، کد خبر: ۴۴۱۰۵۱
۱۰. برق نیوز، کد خبر: ۱۹۴۱۷
۱۱. خبرگزاری ایسنا، کد خبر: ۹۵۰۸۲۵۱۷۶۳۹
۱۲. خبرگزاری فارس، کد خبر: ۱۳۹۵۰۳۳۱۰۰۵۲۳

منبع

ردیف	عنوان پروژه	عنوان برنامه ملی
۴	افزایش سطح دسترسی کاربران نهایی به شبکه ملی اطلاعات به ۲۰ مگابیت در ثانیه و حمایت از توسعه مراکز داده و شبکه توزیع محتوا	توسعه اقتصاد دانش بنیان
۵	ساماندهی منابع کمیاب ملی از قبیل طیف فرکانس و شماره	شفاف سازی و سالم سازی اقتصاد
۶	دولت الکترونیک و همراه	توسعه اقتصاد دانش بنیان
۷	مدیریت نشانی مکان محور و استعلامات میان دستگاهی اماکن (GNAF)	شفاف سازی و سالم سازی اقتصاد

نقد و بررسی پروژه های اقتصاد مقاومتی و عملکرد

دستگاه در این زمینه

برخی از پروژه های ابلاغی ستاد فرماندهی اقتصاد مقاومتی به وزارت ارتباطات مانند ۲ برابر کردن تولید محتوای داخلی با رویکرد کسب و کار دیجیتال و با مشارکت حداکثری بخش خصوصی و یا افزایش سطح دسترسی کاربران نهایی به شبکه ملی اطلاعات به ۲۰ مگابیت در ثانیه و حمایت از توسعه مراکز داده و شبکه توزیع محتوا، ارتباط زیادی با اقتصاد مقاومتی دارند و تکمیل آنها در سال جاری اقدام مهمی در راستای اجرای سیاست های کلی اقتصاد مقاومتی در کشور محسوب می شود. از سوی دیگر، پروژه مدیریت نشانی مکان محور و استعلامات میان دستگاهی اماکن (GNAF) از پروژه های ابلاغی ستاد فرماندهی اقتصاد مقاومتی به وزارت ارتباطات، ارتباط خاصی با سیاست های کلی اقتصاد مقاومتی ندارد، بلکه از وظایف ذاتی این دستگاه است. هر چند می توان به نوعی آن را به اقتصاد مقاومتی متصل کرد.

طبق نظر مرکز پژوهش های مجلس، علیرغم اینکه این پروژه ها همگی بیانگر موضوعات مهم و بسیار کلیدی در توسعه و ارتقای کشور از جنبه های توانایی فناوریانه و اقتصادی می باشند، موضوع محوری همه این پروژه ها استفاده از قابلیت های فناوری های نوین ازجمله استفاده از فناوری اطلاعات و ارتباطات در حوزه های مختلف است. همچنین که موضوعات هر یک از این ۷ پروژه یاد شده در اسناد بالادستی و برنامه های توسعه ای کشور دارای سابقه می باشند.

با این حال موارد مطرح شده به عنوان پروژه های اولویت دار این وزارتخانه، تنها موارد معدودی از چالش های حوزه ارتباطات را مرتفع خواهد کرد؛ به عبارت دیگر بسیاری از مسائل و چالش ها در حوزه ی فناوری اطلاعات و ارتباطات وجود دارند که هیچ راهکاری در مستندات اجرایی سیاست های کلی اقتصاد مقاومتی برای آن ها در نظر گرفته نشده است. رکود به وجود آمده در کسب و کارهای حوزه فناوری اطلاعات و ارتباطات ازجمله تولید سخت افزارها و نرم افزارهای داخلی از مسائل مهمی است که باید در چارچوب سیاست های اقتصاد مقاومتی برای آن چاره اندیشی شود و دارای اولویت باشد در صورتی که در موضوعات مطرح شده در پروژه ها توجهی به آن نشده است.

در ادامه به بررسی ۷ پروژه اقتصاد مقاومتی وزارت ارتباطات و فناوری اطلاعات پرداخته و وضعیت عملکرد این دستگاه در اجرای آن مورد بررسی و بازبینی قرار می گیرد.

۱- ساخت ماهواره سنجش از دور و ماهواره

مخابراتی بومی

در این زمینه، وزیر ارتباطات در مهرماه سال جاری به انجام مذاکرات فشرده با کشورهای دارای فناوری ماهواره اشاره کرده و گفته است که برای ساخت ماهواره سنجشی با شرکت روسی به نتیجه رسیدیم و مجوز شورای اقتصاد را هم اخذ کرده ایم که پس از باز شدن ال سی، ساخت آن آغاز خواهد شد و تا دو سال آینده ماهواره ملی سنجشی با مدیریت ایرانی را به فضا ارسال می کنیم. برای ماهواره ملی مخابراتی نیز با چند کشور

در حال رایزنی هستیم.

به این ترتیب به نظر می رسد وزارت ارتباطات در راستای تحقق اولویت نخست برنامه های اقتصاد مقاومتی خود، برای کوتاه مدت خرید ماهواره و در بلندمدت ساخت ماهواره بومی را دستور کار قرار داده است.

در این زمینه نیز وزیر ارتباطات در آذرماه سال جاری گفته است که تا پایان سال ۲ ماهواره ملی را بومی سازی می کنیم و پیش بینی می شود طی ۳۰ ماه آینده، ماهواره سنجش از راه دور ملی داشته باشیم.

با این وجود طبق نظر مرکز پژوهش های مجلس، اظهارنظر نسبت به میزان عملیاتی بودن این پروژه مستلزم دسترسی به اطلاعات بیشتر است. همچنین که این پروژه جزء اهداف راهبردی کشور در حوزه هوافضا محسوب می شود و در صورت اجرا، تحولی در حوزه ارتباطات به وجود می آید.

با این حال به غیر از وعده های داده شده که در صورت تحقق، منجر به اجرای این پروژه می شود، گزارش مشخصی از روند این پروژه و وضعیت آن ارائه نشده است.

۲- ایجاد یک کریدور فناوری اطلاعات و

ارتباطات

طبق اظهار نظر مرکز پژوهش های مجلس، این پروژه محاسن بسیاری در ارتقای فناوری های جدید مرتبط با فناوری اطلاعات و ارتباطات در کشور دارد که مستلزم استقرار بخش های تحقیق و توسعه شرکت های صاحب فناوری در کشور است.

با این حال فراهم آوردن زیرساخت های مناسب و مشوق های لازم جهت همکاری با شرکت های خارجی در پهنه جغرافیایی ایران علاوه بر وزارت ارتباطات و فناوری اطلاعات، نیاز به نقش آفرینی جدی دستگاه های دیگری از جمله وزارت صنعت، معدن و تجارت و معاونت علمی و فناوری ریاست جمهوری دارد؛ اما در مستندات اجرایی سیاست های کلی اقتصاد مقاومتی نحوه همکاری دستگاه مجری این پروژه با دیگر دستگاه ها و ابعاد مختلف این پروژه مشخص نشده است.

در صورت همکاری بین وزارت ارتباطات و فناوری اطلاعات با دیگر دستگاه های ذیربط ازجمله وزارت صنعت، معدن و تجارت و معاونت علمی و فناوری ریاست جمهوری در راستای

اجرای این پروژه، میتوان شاهد ایجاد پویایی و تحول بود که البته تصریحی دال بر این همکاری وجود ندارد.

با این وجود، طبق اطلاعات نخستین کریدور فناوری اطلاعات تا ۵ سال دیگر راه اندازی می شود که این کریدور در تیرماه سال جاری طراحی شده است و گزارش مشخص دیگری از اجرای این پروژه ارائه نشده است.

۳- دو برابر کردن تولید محتوای داخلی با رویکرد کسب و کار دیجیتال با مشارکت حداکثری بخش خصوصی

طبق اظهارنظر مرکز پژوهش های مجلس، در افزایش حجم تولید محتوای داخلی و تولید محتوای دیجیتال، دستگاه های متعددی ازجمله وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی، معاونت رسانه های دیجیتال و همچنین تولیدکنندگان محتوای دیجیتال اعم از شرکت های دولتی و خصوصی، ذیربط محسوب می شوند و می بایست نقش و وظایف آنها در مستندات اجرایی سیاست های کلی اقتصاد مقاومتی مشخص می گردید؛ اما در سند مذکور به نقش و وظایف دستگاه های ذیربط اشاره ای نشده است. لذا اظهارنظر نسبت به میزان عملیاتی بودن این پروژه مستلزم دسترسی به اطلاعات بیشتر است.

در این زمینه خسرو سلجوقی مجری این پروژه در آذرماه سال جاری از تدوین برنامه ملی توسعه محتوا با تأکید بر اقتصادی کردن تولید محتوای دیجیتال در فضای مجازی خبر داده و گفته است که در این زمینه ۷۰ پیشنهاد ارائه شده و در نهایت ۱۹ عنوان پروژه در حوزه تولید محتوایی بومی فضای مجازی به تایید رسیده است. براین اساس وزارت ارتباطات در قالب بسته حمایتی و وام وجوه اداره شده از این طرح ها حمایت می کند. همچنین حدود ۴۰ میلیارد تومان به این پروژه اختصاص داده شده است و تولید بیش از ۱۰۰ هزار نرم افزار کاربردی توسط بخش خصوصی یکی از اقدامات مهم این پروژه است که اکنون انجام شده است.

به گفته مسئول این پروژه، برنامه ملی توسعه محتوای بومی در راستای تجمیع و ساماندهی محتوای موجود در کشور و انتقال آن به فضای اینترنت به عنوان یک ضرورت ملی و بین المللی تعریف شده که توسعه آن در طولانی مدت، تأثیر قابل توجهی بر حوزه های علمی، پژوهشی و اقتصادی خواهد داشت.

٦- دولت الکترونیک و همراه

پروژه دولت الکترونیک و همراه، چنان چه به صورت کامل اجرایی شود و اسناد الکترونیک به صورت یکپارچه، اعتبار پیدا کند، تا حد زیادی جلوی مفاسد اداری گرفته خواهد شد و امکان رهگیری امور براساس زمان ارجاع، دستورات و اقدامات متعاقب هر دستور فراهم می شود. هرچند ارتباط و تفاوت این پروژه با پروژه «استقرار دولت الکترونیک» که به سازمان برنامه سپرده است مشخص نیست.

طبق اظهارنظر مرکز پژوهش‌های مجلس، پیاده‌سازی دولت الکترونیک به منظور تبادل الکترونیکی و برخط اطلاعات و داده‌ها در بین همه‌ی دستگاه‌های کشور، موجب صرفه‌جویی و شفاف‌سازی در بخش حاکمیت می‌شود؛ با این حال علیرغم وجود سیاست‌های اتخاذشده در برنامه پنجم توسعه این مهم همچنان اجرایی نشده است. در واقع عدم ارائه راهکار برای اجرای این پروژه، امکان پیاده‌سازی آن را مبهم ساخته است. وزیر ارتباطات و فناوری اطلاعات در این زمینه بیان کرده است که اجرایی شدن دولت الکترونیکی، منجر به مهاجرت معکوس از روستا به شهر، کاهش اتلاف زمانی که شهروندان در مراجعات اداری صرف می‌کنند، شفاف‌سازی عملکرد سازمان‌ها و رشد اقتصادی، افزایش تولید ملی و ... می‌شود که همه این موارد، الزام سرعت بخشیدن به تحقق این پروژه را آشکار می‌کند.

ایشان بیان نموده اند که این پروژه بایستی طی یک برنامه سه تا پنج ساله کامل شود و انتظار داریم تا پایان سال جاری، ۵۰ درصد خدمات دولت روی این مجموعه آورده شود.

۷- مدیریت نشانی مکان محور و اطلاعات میان دستگاهی اماکن (GNAF)

آدرس ملی زمین مرجع (GNAF) طرحی است که جهت پیاده سازی دولت الکترونیک، کاهش هزینه خدمات، افزایش دقت خدمات رسانی به مردم، بهینه کردن و ارائه دقیق تحلیل های جمعیتی و ... در کشور درحال اجراست. اجرای طرح GNAF در کشور براساس مصوبه شهریورماه سال ۹۳ در شورای عالی فناوری اطلاعات به شرکت پست محول شد. با این حال اجرای طرح مذکور از برنامه ها و عملکرد رایج دولت محسوب می شود و نمی توان آن را پروژه ای در راستای اقتصاد مقاومتی دانست.

درصدی در ظرفیت اینترنت بین المللی نسبت به ابتدای دولت از ۷۲ گیگابیت بر ثانیه به ۲۰۷ گیگابیت بر ثانیه و افزایش حدود ۵ هزار کیلومتر شبکه اصلی فیبر نوری کشور اشاره کرد.

در مجموع به نظر می رسد طبق گفته مسئول این پروژه، بایستی در پنج سال آتی منتظر اجرای نهایی این پروژه بود.

۵- ساماندهی منابع کمیاب ملی از قبیل طیف فرکانس و شماره

طبق نظر مرکز پژوهش های مجلس، اجرای این پروژه طبق قانون وظایف و اختیارات وزارت ارتباطات و فناوری اطلاعات، برعهده این دستگاه قرار گرفته است و برای اجرایی شدن تنها نیازمند همکاری دیگر دستگاههای ذیربط ازجمله سازمان صداوسیماست؛ لذا این موضوع میتواند بدون تعریف پروژه و با تعامل بیشتر دستگاهها با یکدیگر به نتیجه برسد و از آنجا که از وظایف ذاتی دستگاه است، نمی توان آن را به طور مستقیم در راستای اقتصاد مقاومتی قلمداد کرد.

با این حال این پروژه موجب صرفه جویی و استفاده بهینه از منابع طیف فرکانسی کشور می شود و اجرای آن از لحاظ کارشناسی و مالی امکانپذیر است.

تا پایان سال گذشته، ۸۷ ایستگاه ثابت در کشور وجود داشته که قرار است طبق منشور سیاست های اقتصاد مقاومتی، هر سال بین ۱۳ تا ۱۵ سایت به این تعداد افزوده شود و نهایتاً تا پایان سال ۹۹ تعداد ۱۶۷ سایت مونیتورینگ داشته باشیم که به این ترتیب، پوشش موثر جغرافیایی نیز از ۵۴ درصد به بالای ۹۰ درصد خواهد رسید.

اجرای پروژه سیگنال رسانی زمینی به ایستگاه‌های صدا و سیما در ۱۳۵ نقطه با پیشرفت ۸۰ درصد در راستای اجرای سیاست‌های اقتصاد مقاومتی و کاهش وابستگی به خدمات مبتنی بر ماهواره‌های خارج کشور و توسعه سامانه‌های نظارت و پایش طیف فرکانسی کشور به منظور تسریع در رفع تداخلات فرکانسی، افزایش کیفیت خدمات ارتباطی و صیانت از حقوق مصرف کنندگان و افزایش ۳۰ درصدی پوشش مساحتی نظارت بر طیف فرکانس (از ۳۵ درصد به ۴۵ درصد) از جمله اقدامات انجام شده در این زمینه بوده است.

بر اساس این اطلاعات، می‌توان گفت که این پروژه به میزان قابل توجهی پیشرفت داشته است و روند اجرای آن مثبت ارزیابی می‌شود. هرچند که اظهارنظر دقیقتر، نیازمند اطلاعات بیشتر است.

بر اساس این اطلاعات، می توان گفت که این پروژه به میزان قابل توجهی پیشرفت داشته است و روند اجرای آن مثبت ارزیابی می شود. هرچند که اظهارنظر دقیقتر، نیازمند اطلاعات بیشتر است.

۴- افزایش سطح دسترسی کاربران نهایی به شبکه ملی اطلاعات به ۲۰ مگا بیت در ثانیه و حمایت از توسعه مراکز داده و شبکه توزیع محتوا

طبق اظهارنظر مرکز پژوهش های مجلس، در مورد شبکه ملی اطلاعات باید گفت که اجزای اصلی این شبکه و برنامه پیاده سازی اجزای آن مشخص نشده است. انتظار می رفت در مستندات اجرایی سیاست های اقتصاد مقاومتی، برنامه مدونی برای حل این چالش کلیدی ارائه شود.

موضوع شبکه ملی اطلاعات در برنامه پنجم به دولت تکلیف شد و دولت توانسته است تعدادی از مراکز داده را توسعه بدهد، اما همچنان شبکه ملی اطلاعات راه اندازی نشده است. نکته دیگر اینکه در این پروژه، به دو هدف «افزایش سطح دسترسی به شبکه ملی اطلاعات» و «حمایت از توسعه مراکز داده» اشاره شده است که این موضوع تنها بخش کوچکی از شبکه ملی اطلاعات است.

راه اندازی شبکه ملی اطلاعات باعث ایجاد تحولی اساسی در حوزه ارتباطات خواهد شد اما این مهم هنوز محقق نشده است. ایجاد تحول و پویایی در این بخش، متوقف بر راه اندازی شبکه ملی اطلاعات است.

مسئولین اعلام نموده اند که منابع مالی مورد نیاز برای اجرای این پروژه طبق برآورد سرمایه گذاری پنج ساله بالغ بر ۵۳۰ هزار میلیارد ریال می باشد که بیش از ۷۰ درصد آن توسط بخش غیر دولتی اجرا و سرمایه گذاری خواهد شد.

برابر قنبری مسئول این پروژه اقتصاد مقاومتی وزارت ارتباطات
در این زمینه گفته است که تا سال ۱۳۹۹ متوسط دسترسی به
اینترنت به ۲۰ مگابیت می رسد و امسال متوسط دسترسی ۴
مگابیت می باشد.

از جمله دیگر اقدامات انجام شده در این پروژه می توان به افزایش ظرفیت زیرساخت اصلی ارتباطات پهن باند داخلی با افزایش ۲۸۴ درصدی در ظرفیت داخلی نسبت به ابتدای دولت از ۶۲۴ گیگابایت بر ثانیه به ۲۴۰۰ گیگابایت بر ثانیه و افزایش ۱۸۷

۱- طراحی الگو و نظام اعطای نشان اقتصاد مقاومتی

طبق زمانبندی وزارت فرهنگ، آغاز این پروژه از تیرماه ۹۵ تعیین شده است و در طی سه ماهه دوم سال ۹۵ بایستی ۷۰ درصد پیشرفت حاصل شده و در پایان سه ماهه سوم سال این پروژه تکمیل گردد.

با این وجود تاکنون در گزارشهای عملکردی که در راستای اجرای سیاست های اقتصاد مقاومتی توسط وزارت فرهنگ ارائه شده است، گزارشی از میزان پیشرفت این پروژه ارائه نشده است و صرفاً برنامه‌ریزی برای مشارکت کانون های آگهی و تبلیغاتی و ترویج نشان اقتصاد مقاومتی و برگزاری جشنواره و همایش و تقدیر از کانون های آگهی و تبلیغاتی فعال، در گزارش شهریور ماه سال ۹۵ این وزارتخانه مورد توجه قرار گرفته است.

۲- بهره گیری از ظرفیت رویدادها و آثار فرهنگی، هنری و رسانه ای برای افزایش و جلب مشارکت همگانی در حمایت از تولید ملی و اصلاح الگوی مصرف

طبق تصمیم وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی، ۱۰ درصد از کل بودجه‌ی حمایتی وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی و ادارات کل استان‌ها و ۹۰ درصد بودجه‌ی هزینه ای کلیه سازمان‌های تابعه و وابسته به وزارتخانه در سال ۹۵ بایستی به این پروژه اختصاص یابد.

در خصوص اقدامات صورت گرفته در اجرای این پروژه، در زمینه‌ی مُد و پوشاک اقداماتی نظیر حمایت و تشویق حوزه‌ی نساجی کشور برای استفاده از پارچه‌های داخلی انجام شده است. همچنین با اتاق اصناف ایران، اتحادیه‌های صنفی و اتحادیه پوشاک تهران برای طراحی نشان «با افتخار ساخت ایران»، جهت معرفی توانمندی‌های داخلی، توجه مردم به کالای ایرانی، تولید با کیفیت ایرانی، قطع وابستگی به خارج از کشور و فرهنگ‌سازی اقتصاد مقاومتی همکاری شده است. از جمله‌ی دیگر فعالیت‌های وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی در راستای اجرای این پروژه می‌توان به موارد زیر اشاره کرد:

نقد و بررسی پروژه های اقتصاد مقاومتی و عملکرد دستگاه در این زمینه:

پروژه های تعریف شده برای این وزارتخانه مرتبط با بخشی از مواد سیاست‌های کلی اقتصاد مقاومتی تعریف شده‌اند؛ با این حال به نظر می‌رسد که زمینه های تقویت فرهنگ جهادی در ایجاد ارزش افزوده و تولید و تبیین ابعاد اقتصاد مقاومتی برای عموم مردم که از موارد تاکید شده در سیاست های کلی اقتصاد مقاومتی هستند، در پروژه های محوله به این وزارتخانه مغفول مانده اند.

طبق اظهارنظر مرکز پژوهش های مجلس، پروژه های وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی از لحاظ نظری در راستای گفتمان‌سازی اقتصاد مقاومتی است؛ البته مهم‌ترین نقص تکالیف مربوط به وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی، بی‌توجهی نسبت به محتوای محصولاتی است که با مجوز این مجموعه نشر می‌یابند.

به عنوان مثال، اهدای نشان اقتصاد مقاومتی- که یکی از شعارهای آن مصرف کالای ایرانی است- در کنار تحقیر فرهنگ و تمدن و تاریخ ایران در برخی آثار منتشره، یا ستایش جویایز هنری بیگانه به قیمت زیر سؤال رفتن هویت اسلامی و ایرانی ملت ایران، یا ستایش هنر فارغ از جهت‌گیری ارزشی آن نمی‌تواند به سرانجام درخور توجهی منتهی شود. همچنین می‌توان ادعا کرد که وظیفه مربوط به وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی کارایی بسیار محدود و نمادین خواهد داشت. بالاخص که تجربه‌های پیشین اهدای جویایزی همچون صادرکننده برتر و کارآفرین برتر و ... که در دولت‌های گذشته نیز مورد تجویز و تصویب قرار گرفتند، گاهی از صادرات و کارآفرینی نگشوده است.

با این وجود، دو پروژه تعریف شده برای این وزارتخانه در زمره وظایف رایج معمول وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی نبوده و از این جهت، گامی به جلو محسوب می‌شود؛ اما هرگونه قضاوت پیرامون میزان اثرگذاری تکالیف مذکور نیازمند آگاهی از جزئیات بیشتری از فرآیند اجرایی آنها است.

در ادامه به بررسی ۲ پروژه اقتصاد مقاومتی وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی پرداخته و وضعیت عملکرد این وزارتخانه در اجرای آن مورد بررسی و بازبینی قرار می‌گیرد.

بخش دهم

« وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی »

دکتر صالحی امیری

مقدمه

پروژه های اولویت دار وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی که در ستاد فرماندهی اقتصاد مقاومتی به تصویب رسیده به شرح زیر است:

ردیف	عنوان پروژه	عنوان برنامه ملی
۱	طراحی الگو و نظام اعطای نشان اقتصاد مقاومتی	گفتمان‌سازی و فرهنگ‌سازی اقتصاد مقاومتی
۲	بهره گیری از ظرفیت رویدادها و آثار فرهنگی، هنری و رسانه ای برای افزایش و جلب مشارکت همگانی در حمایت از تولید ملی و اصلاح الگوی مصرف	گفتمان‌سازی و فرهنگ‌سازی اقتصاد مقاومتی

”

بخش یازدهم

« وزارت علوم، تحقیقات و فناوری »

دکتر فرهادی

مقدمه

پروژه های اولویت دار وزارت علوم، تحقیقات و فناوری که در ستاد فرماندهی اقتصاد مقاومتی به تصویب رسیده به شرح زیر است:

ردیف	عنوان پروژه	عنوان برنامه ملی
۱	بازنگری و اصلاح نظام آموزش عالی کشور در جهت ارزش آفرینی کارآفرینی	گفتمان سازی و فرهنگ سازی اقتصاد مقاومتی
۲	طراحی و پیاده سازی نظام آمایش آموزش عالی و پژوهش به منظور مأموریت گرا کردن فعالیت های مؤسسات آموزش عالی و پژوهش کشور	گفتمان سازی و فرهنگ سازی اقتصاد مقاومتی
۳	تبدیل ۵ دانشگاه و واحد پژوهش برتر کشور به تراز بین المللی	گفتمان سازی و فرهنگ سازی اقتصاد مقاومتی
۴	طراحی الگوی تغییر و ارتقای دانشگاه ها در حل مشکلات کلان، دستگاهی و بنگاه های اقتصادی کشور	گفتمان سازی و فرهنگ سازی اقتصاد مقاومتی

• ایجاد بخش اقتصاد مقاومتی در بیست و چهارمین نمایشگاه بین المللی قرآن کریم با عنوان « ایرانی باش »

• عقد تفاهم نامه بین اداره کل فرهنگ و ارشاد اسلامی و دانشگاه ایلام برای همکاری های پژوهشی، برگزاری کارگاه های آموزشی، میزگردهای تخصصی، نشست و ... با موضوع اقتصاد مقاومتی

• گنجاندن بخش ویژه اقتصاد مقاومتی در برنامه ها و جشنواره های قرآنی

• پیش بینی بخش ویژه اقتصاد مقاومتی در جشنواره ملی رسانه های دیجیتال

• گنجاندن بخش اقتصاد مقاومتی در استا تاپ های مجتمع های فرهنگی دیجیتال شبکه ملی فرهنگ

• گنجاندن موضوع اقتصاد مقاومتی در برنامه های حمایتی مرکز (حوزه فناوری و اطلاعات و رسانه های دیجیتال) با رویکرد صرفه جویی در مصارف عمومی (نرم افزارها یا فعالیت های فرهنگی دیجیتال)

• برگزاری دوره آموزشی سفیران آسمانی ویژه اقتصاد مقاومتی ویژه ائمه محترم جماعات مساجد کشور با رویکرد گفتمان سازی اقتصاد مقاومتی

• ساماندهی و سمت گیری آموزه های مهارتی به سوی پرورش روحیه کارآفرینی و بهره وری نیروی کار و منابع انسانی که به هر نحوی موجب کاهش هزینه های بخش عمومی می شوند

• حمایت از تولید بازیهای رایانه ای داخلی و تهیه محتوای آموزشی برای ساخت بازی های رایانه ای و جلب سرمایه گذاری خارجی در صنعت بازی ایران

• تدوین برنامه ها، طرح ها و پروژه های عملیاتی در راستای اجرای برنامه های ملی اقتصاد مقاومتی، برگزاری نمایشگاه،

جشنواره و کارگاه آموزشی با موضوع اقتصاد مقاومتی، حمایت از آثار و تولیدات فرهنگی و هنری با مضامین اقتصاد مقاومتی و برگزاری نشست، همایش، سخنرانی و جلسه با موضوع اقتصاد مقاومتی در سطح چند استان

با این اوصاف می توان گفت که اقدامات انجام شده در این پروژه توسط وزارت فرهنگ، متنوع بوده و پیشرفت

قابل توجهی داشته است. هرچند اظهار نظر دقیق راجع به کیفیت این اقدامات، نیازمند اطلاع از جزئیات آن است.

نتیجه گیری

گستره پروژه های تعریف شده برای وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی، محدود بوده است؛ حال آنکه فرهنگ سازی اقتصاد مقاومتی، اقدامات بیشتری را در این زمینه می طلبد. با این حال، با وجود اتمام مهلت پیش بینی شده برای تکمیل پروژه ی طراحی الگو و نظام اعطای نشان اقتصاد مقاومتی، تاکنون گزارشی از میزان پیشرفت این پروژه منتشر نگردیده است.

در مقابل در زمینه ی پروژه ی جلب مشارکت همگانی در حمایت از تولید ملی و اصلاح الگوی مصرف، اقدامات متعددی انجام شده و در این زمینه از ظرفیت رویدادهای فرهنگی در استان ها استفاده شده است؛ با این وجود در جهت اجرای برنامه های ترویجی فراگیر برای مصرف کالاهای داخلی، زمینه های متنوعی در تمامی استان های کشور وجود دارد که هنوز مورد استفاده قرار نگرفته است و با توجه به بودجه اختصاص داده شده توسط وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی به پروژه های اقتصاد مقاومتی و توان این وزارتخانه، می توان کارهای بیشتر و مهمتری در این زمینه انجام داد.

توجه به اقتصاد فرهنگ برای گسترش محصولات فرهنگی داخلی و بومی، یکی از مواردی است که در پروژه های تعریف شده برای این وزارتخانه مغفول مانده است؛ هرچند این وزارتخانه در این زمینه اقداماتی در حوزه اقتصاد خلاق انجام داده است.

منابع

۱. گزارش مرکز پژوهش های مجلس: شماره ۱۵۱۹۵
۲. گزارش عملکرد اقدامات و فعالیتهای وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی در راستای اجرای سیاستهای کلی اقتصاد مقاومتی، شهریور ۹۵
۳. خبرگزاری ایسنا: کد خبر ۹۵۰۶۰۸۰۵۴۸۷
۴. باشگاه خبرنگاران جوان: کد خبر ۵۷۳۴۰۳۶

نقد و بررسی پروژه های اقتصاد مقاومتی و عملکرد دستگاه در این زمینه

پروژه‌های تعریف‌شده برای این وزارتخانه مرتبط با بخشی از مواد سیاست‌های کلی اقتصاد مقاومتی تعریف‌شده‌اند؛ با این وجود به نظر می‌رسد که مواردی چون ساماندهی نظام ملی نوآوری به‌منظور ارتقای جایگاه جهانی کشور و افزایش سهم تولید و صادرات محصولات و خدمات دانش‌بنیان و دستیابی به رتبه اول اقتصاد دانش‌بنیان در منطقه که از مصادیق اقتصاد مقاومتی است، در پروژه‌های محوله به این وزارتخانه مغفول مانده‌است؛ هرچند به نظر می‌رسد که این پروژه‌ها، در شرایط فعلی در چارچوب وظایف معاونت علمی و فناوری ریاست جمهوری دیده شد است.

در ادامه به بررسی ۴ پروژه اقتصاد مقاومتی وزارت علوم، تحقیقات و فناوری پرداخته و وضعیت عملکرد این وزارتخانه در اجرای آن مورد بررسی و بازبینی قرار می‌گیرد.

۱- بازنگری و اصلاح نظام آموزش عالی کشور در جهت ارزش‌آفرینی و کارآفرینی

طبق نظر مرکز پژوهش‌های مجلس، این پروژه که منطبق بر بند ۱ از سیاست‌های کلی اقتصاد مقاومتی است، در صورت پیاده‌سازی و اجرای صحیح می‌تواند در جهت رفع چالش‌های متعدد در حوزه آموزش عالی و تحقیقات مفید واقع شود.

نامشخص بودن نیازها و اولویت‌ها در حوزه پژوهش، مسئله محور نبودن پژوهش‌ها، ضعف ارتباط صنعت و دانشگاه، نقش اندک پژوهش‌ها در تصمیم‌سازی و تصمیم‌گیری، عدم تدوین و اجرای محورهای پژوهشی متناسب با نیازهای علمی و کاربردی کشور، ضعف اطلاعات دانشجویان نسبت به مشکلات و مسائل مبتلابه دستگاه‌های اجرایی و یا صنایع کشور و نبودن آموزش مهارتی برای بازار کار، از جمله چالش‌هایی است که اجرای این پروژه می‌تواند به برطرف کردن آنها بیانجامد.

پیاده‌سازی صحیح این پروژه می‌تواند بهره‌برداری از پتانسیل‌های پراکنده کشور را میسر سازد و از این جهت منطبق با اهداف اقتصاد مقاومتی است.

در زمینه اجرای این پروژه، گزارش مشخصی ارائه نشده است و شواهد نشان می‌دهد که اقدامات ملی سازمان یافته و منظمی نیز در این حوزه به مرحله اجرا نرسیده است.

۲- طراحی و پیاده‌سازی نظام آمایش آموزش عالی و پژوهش به‌منظور مأموریت گرا کردن فعالیت‌های مؤسسات آموزش عالی و پژوهش کشور

طبق نظر مرکز پژوهش‌های مجلس، پیاده‌سازی صحیح این پروژه می‌تواند بهره‌برداری از پتانسیل‌های پراکنده کشور را میسر سازد و از این جهت منطبق با اهداف اقتصاد مقاومتی است. این پروژه می‌تواند در جهت بهبود برخی از چالش‌های موجود در بخش تحقیقات مانند پراکندگی تحقیقات، هدفمند و مسئله محور نبودن پژوهش‌ها مؤثر باشد.

بخشی از طرح آمایش نیاز به کار نرم‌افزاری دارد و از این حیث نیاز به اعتبار قابل توجهی نیست. همچنین برای انجام امور فیزیکی و زیرساخت‌های سخت افزاری، با توجه به افزایش سهم تحقیقات از بودجه کل کشور در قانون بودجه ۹۵ و احتمالاً بعد از آن، امکان تحقق این پروژه وجود دارد.

اجرای این طرح در حقیقت برگزیدن بهینه‌ترین شکل برای امور آموزش عالی و تحقیقات است. ارائه مشوق و عدم سلب اختیار از محققان و مدیران در اجرای این طرح می‌تواند برای پویایی این بخش یاری‌دهنده باشد.

اواخر اسفندماه ۹۴، طرح آمایش آموزش عالی در شورای عالی انقلاب فرهنگی نیز تصویب شد. بر همین اساس هم انتظار می‌رفت این پروژه (سند) در سال جاری وارد فاز اجرایی شود اما مسئولان وزارت علوم، تحقیقات و فناوری همچنان در حال برنامه‌ریزی درباره شیوه اجرای آن هستند.

به‌عنوان مثال، وزیر علوم، تحقیقات و فناوری در دوازدهمین نشست شورای عمومی معاونان و مدیران این وزارتخانه در ابتدای شهریورماه سال جاری اعلام کرد که ساماندهی و توسعه آموزش عالی کشور بر اساس این پروژه (سند آمایش آموزش عالی) صورت می‌گیرد و این کاری است که باید به‌تدریج و گام‌به‌گام اجرا شود.

در همین راستا نیز وزارت علوم، تحقیقات و فناوری در حال بررسی طرح ادغام دو دانشگاه مهارتی کشور (دانشگاه جامع علمی و کاربردی و دانشگاه فنی و حرفه‌ای) است. بنابراین در مجموع، می‌توان گفت که برخی برنامه‌های این پروژه در حال انجام است ولی در نیمه نخست سال جاری به کندی پیش رفته است.

با این حال تعریف این پروژه از سالهای قبل در کشور، نشانگر آن است که این اقدام، ویژه ی اقتصاد مقاومتی طراحی نشده است. هرچند که نحوه اجرای آن می‌تواند آن را در این راستا قرار دهد.

با این وجود، اجرای این پروژه از آن جهت اهمیت دارد که با اجرای آن، آموزش عالی و پژوهش‌های کشور هدفمند می‌شود و وضعیت پذیرش دانشجو، نحوه تعیین ظرفیت رشته‌های دانشگاهی، تصویب رشته‌های جدید و توسعه فضای آموزشی کشور در کنار صدور مجوز برای مقاطع مختلف تحصیلی با توجه به ظرفیت‌های منطقه‌ای سامان می‌یابد.

۳-تبدیل ۵ دانشگاه و واحد پژوهش برتر کشور به تراز بین‌المللی

به‌صورت کلی، بین‌المللی‌سازی آموزش عالی یکی از اولویت‌های اصلی وزارت علوم، تحقیقات و فناوری در دولت یازدهم، بخصوص در شرایط پسابرجام است و این وزارتخانه به‌طور جدی پیگیر اجرای این موضوع است.

طبق نظر مرکز پژوهش‌های مجلس، این پروژه منطبق بر بخشی از بند ۲ سیاست‌های کلی اقتصاد مقاومتی است. تحقق این پروژه می‌تواند در مقابله با چالش‌هایی عبارت از ضعف روابط بین‌الملل از جمله کاهش فرصت مطالعاتی اساتید و دانشجویان و کم‌شدن همکاری‌های مشترک با دانشگاه‌های معتبر، عدم توجه جدی به دیپلماسی علم و فناوری و الزامات زیرساختی آن و موانع جذب دانشجویان خارجی مفید باشد.

همچنین که رساندن تراز فقط ۵ دانشگاه به سطوح بین‌المللی با توجه به زیرساخت‌های مناسبی که هم اکنون برخی از دانشگاه‌ها دارا هستند و با بودجه‌ای معقول، امکان‌پذیر است و می‌توان این کار را در میان مدت به انجام رساند.

به گفتهٔ معاون آموزشی وزیر علوم، برای رسیدن به هدف تعیین شده در این پروژه باید رقابت‌پذیری دانشگاه‌ها و مراکز پژوهشی کشور در سطح بین‌الملل بیشتر شود و این مراکز حضور مؤثرتری در معادلات بین‌المللی علم و دانش داشته باشند که در این راستا، توجه به کیفیت آموزشی و پژوهشی و تجهیز ساختارهای پژوهشی ازجمله آزمایشگاه‌های علمی ضروری است.

در راستای اجرای این پروژه، در طول ده سال ۳۵۰۰ واحد فعال پژوهشی در قالب هسته‌های علمی، انجمن‌های علمی و قطب‌های علمی در دانشگاه‌ها و مراکز پژوهشی مجری طرح و دیگر مؤسسات آموزش عالی و پژوهشی کشور شکل خواهند گرفت تا مأموریت‌های مشخص پژوهشی را دنبال کنند.

همچنین برای اجرای این پروژه سالانه ۴۰۰ میلیون تومان اعتبار مالی نیز در نظر گرفته شده است.

با این حال، گزارش مشخصی از وضعیت فعلی و روند این پروژه و اقدامات صورت گرفته در آن به صورت منسجم ارائه نشده است.

۴-طراحی الگوی تغییر و ارتقای دانشگاه‌ها در حل مشکلات کلان، دستگاهی و بنگاه‌های اقتصادی کشور

طبق اظهارنظر مرکز پژوهش‌های مجلس، این پروژه مکمل پروژه اول این وزارتخانه و منطبق بر اهداف اقتصاد مقاومتی است؛ چرا که موضوع اقتصاد مقاومتی نیز به عنوان الگوی اقتصادی کشور، می‌تواند در این راستا قرار گیرد.

این پروژه می‌تواند رافع چالش‌هایی از جمله ضعیف بودن ارتباط لازم بین مراجع تحقیقاتی، صنایع و اجرایی با دانشگاه‌ها برای تعیین نیازها و تأمین اعتبارات تحقیقاتی، ضعف اطلاعات دانشجویان نسبت به مشکلات و مسائل مبتلابه دستگاه‌های اجرایی و همچنین ضعف اطلاعات بنگاه‌های اقتصادی نسبت به توانایی‌ها و پتانسیل دانشگاه‌ها، خلأ ایجاد و تقویت دفاتر انتقال فناوری در دانشگاه‌ها، ضعف در نوآوری علمی در دوره‌های تحصیلات تکمیلی، نبود مشارکت ریسک‌پذیر نهادهای مالی موجود با دانشگاه‌ها، فقدان تطبیق تسهیلات بانک‌ها با شرایط بنگاه‌های دانش‌بنیان و فقدان نگاه معطوف به بازار در سیاست‌های فناوری باشد.

در این زمینه، طی سالیان گذشته در قوانین برنامه‌ای کشور مانند قانون برنامه پنجم توسعه و یا لایحه برنامه ششم توسعه، برای بسیاری از دستگاه‌های دولتی سهمی برای بخش پژوهش در نظر گرفته شده که بنگاه‌ها و دستگاه‌های دولتی می‌توانند آن را برای انجام تحقیقات مربوط به بخش خود در دانشگاه‌ها اختصاص دهند.

با این وجود مهمتر از بودجه، طرز تفکر دستگاه‌های اجرایی نسبت به استقبال و دخیل کردن دانشگاهیان در حل مسائل کشور است. تا زمانی که عزم جدی در دستگاه‌های اجرایی به منظور کسب نظر از نخبگان دانشگاهی در راستای حل مسائل کشور ایجاد نشود، چنین پروژه‌هایی چندان موفق نخواهند بود.

معاون پژوهش و فناوری وزیر علوم اردیبهشت ماه سال جاری در خصوص این پروژه بیان کرده است که با وزارتخانه‌های مختلف قراردادهای همکاری منعقد کردیم تا از این طریق نتایج تحقیقات وارد صنایع بزرگ کشور شود. ایشان امضای تفاهم‌نامه میان دانشگاه‌ها با وزارتخانه نفت را از جمله این اقدامات دانسته و بیان نموده که علاوه بر آن، تفاهم‌نامه‌ای با وزارت نیرو در حوزه‌های وابسته به انرژی به امضا رسیده است.

پیشتر در دی ماه سال ۹۴ بر اساس امضای دوازده موافقت‌نامه همکاری انجام طرح‌های اولویت‌دار حوزه پایین‌دست صنعت نفت میان مدیران عامل سه شرکت اصلی تابعه وزارت نفت (شرکت ملی صنایع پتروشیمی ایران، شرکت ملی پالایش و پخش فرآورده‌های نفتی ایران و شرکت ملی گاز ایران) و دانشگاه‌ها و مراکز تحقیقاتی منتخب، چهار طرح مطالعاتی شرکت ملی صنایع پتروشیمی به مدت پنج سال با مبلغ تقریبی ۱۱۰ میلیارد تومان شامل متانول، الفین، پروپیلین و کاتالیستهای پلی الفین به ترتیب به دانشگاه‌های شیراز، تربیت مدرس، پژوهشگاه شیمی و مهندسی شیمی ایران و صنعتی امیرکبیر سپرده شده بود.

انجام پژوهش‌های مرتبط با اقتصاد مقاومتی، تأسیس پارک‌های علم و فناوری و انعقاد قرارداد با دستگاه‌های دولتی و خصوصی توسط برخی دانشگاه‌ها و افزایش تعداد مراکز رشد علم و فناوری از تعداد ۱۴۶ مرکز در سال ۹۲ به تعداد ۱۷۰ مرکز در سال ۹۵ و افزایش صادرات محصولات دانش-بنیان توسط پارک‌های علم و فناوری و مراکز رشد از ۱۴,۱ میلیون دلار در سال ۹۲ به ۵۰,۵ میلیون دلار در سال ۹۴ ازجمله دستاوردهای مجموعه وزارت علوم در این حوزه بوده است.

با این حال در این زمینه، گزارش مشخصی از وضعیت اقدامات انجام شده در سال جاری وجود ندارد و نمی‌توان در خصوص اقدامات صورت گرفته در این سال اظهارنظر کرد.

جمع بندی

اقدامات وزارت علوم در اجرای پروژه‌های طراحی و پیاده‌سازی نظام آمایش آموزش و بازنگری و اصلاح نظام آموزش عالی کشور در جهت ارزش‌آفرینی و کارآفرینی، تاکنون بیشتر در فاز برنامه‌ریزی بوده و اطلاع مشخصی از اجرایی شدن آن ارائه نشده است.

در پروژه ارتقاء سطح ۵ دانشگاه کشور به تراز بین‌المللی، طبق نظام‌های رتبه‌بندی جهانی تاکنون تعدادی از دانشگاه‌های کشور جزو دانشگاه‌های برتر جهان قرارگرفته‌اند و در پایان درخصوص پروژه چهارم محوله به این وزارتخانه، هرچند که شرکت‌های دانش‌بنیان و پارک‌های علم و فناوری در سه سال اخیر رشد چشم‌گیری هم در کمیت و هم در سودآوری داشته‌اند و همچنین قراردادهایی میان دانشگاه‌ها و وزارتخانه‌ها منعقدشده است، اما تاکنون خبری از طراحی الگوی ارتقاء دانشگاه‌ها برای حل مشکلات دستگاه‌ها و بنگاه‌های اقتصادی کشور منتشر نشده است.

با این وجود طبق گفته وزیر علوم در مردادماه سال جاری، برنامه‌های اقدام و عمل مربوط به پروژه‌های اقتصاد مقاومتی وزارت علوم در حال تدوین است و به ستاد اقتصاد مقاومتی برای تصویب و تأمین اعتبار ارائه خواهند شد و زمانی که اعتبار لازم برای اجرای پروژه‌ها تأمین شود، اجرای آنها آغاز خواهد شد. این پروژه‌ها، در راستای قرار گرفتن دانشگاه‌ها و پژوهش‌ها در راستای اقتصاد مقاومتی و مصادیق آن از اهمیت بسزایی برخوردار است و ضروری است که وزارت علوم با رویکردی جدید و تسریع در اقدامات، اجرای آن را پیگیری نماید.

منابع

۱. گزارش مرکز پژوهش‌های مجلس: شماره ۱۵۱۹۵

۲. خبرگزاری فارس: کد خبر ۱۳۹۴۰۳۳۰۰۰۹۵۷

۳. خبرگزاری ایسنا: کد خبر ۹۵۰۸۱۵۱۰۵۷۳

۴. گزارش مقایسه عملکرد وزارت علوم، تحقیقات و فناوری ۱۳۹۲-۱۳۹۵، تهیه

شده توسط اداره کل روابط عمومی وزارت علوم

۵. پایگاه اطلاع رسانی وزارت نفت

۶. خبرگزاری ایسنا: کد خبر ۹۵۰۲۰۶۰۲۶۸۲

”

بخش دوازدهم

“

«وزارت کشور»

دکتر رحمانی فضلی

مقدمه

پروژه‌های اولویت دار وزارت علوم، تحقیقات و فناوری که در ستاد فرماندهی اقتصاد مقاومتی به تصویب رسیده به شرح زیر است:

ردیف	عنوان پروژه	عنوان برنامه ملی
۱	تمرکز زدایی، واگذاری و تفویض اختیارات کافی برای هر استان	ارتقای توان تولید ملی (درون‌زایی اقتصاد)
۲	تهیه واگن برای متروهای تهران و کلانشهرها	هدفمندسازی یارانه‌ها

نقد و بررسی پروژه‌های اقتصاد مقاومتی و عملکرد

دستگاه در این زمینه

علاوه بر پروژه‌های فوق، وظیفه هدایت استان‌ها در امر اقتصاد مقاومتی برعهده وزارت کشور بوده است که در این زمینه، این وزارتخانه اقدامات متعدد و پیگیرانه‌ای انجام داده است. در ادامه به بررسی ۲ پروژه اقتصاد مقاومتی وزارت کشور پرداخته و وضعیت عملکرد این وزارتخانه در اجرای آن مورد بررسی و بازبینی قرار می‌گیرد.

پروژه تمرکز زدایی، واگذاری و تفویض اختیارات کافی برای هر استان تاحدودی مرتبط با ماده سوم سیاست‌های کلی اقتصاد مقاومتی است. با این وجود، به نظر می‌رسد پروژه دوم بیش از آنکه در چارچوب وظایف و توانمندی‌های وزارت کشور باشد، مربوط به وزارت راه و شهرسازی است.

”

بخش سیزدهم

«وزارت کار، تعاون و رفاه اجتماعی»

دکتر ربیعی

مقدمه

پروژه های اولویت دار وزارت کار، تعاون و رفاه اجتماعی که در ستاد فرماندهی اقتصاد مقاومتی به تصویب رسیده به شرح زیر است:

ردیف	عنوان پروژه	عنوان برنامه ملی
۱	طراحی، تدوین و اجرای برنامه جلوگیری از نسلی شدن فقر	عدالت بنیان کردن اقتصاد و توسعه عدالت اجتماعی
۲	ارتقاء مهارت های فنی و حرفه ای و کسب و کار بازار محور	عدالت بنیان کردن اقتصاد و توسعه عدالت اجتماعی
۳	تامین مالی خرد و کارآفرینی اجتماعی	عدالت بنیان کردن اقتصاد و توسعه عدالت اجتماعی
۴	طراحی و پیاده سازی الگوی ایجاد اشتغال فراگیر با اتصال بنگاههای محلی- منطقه ای به شرکت های بزرگ	عدالت بنیان کردن اقتصاد و توسعه عدالت اجتماعی
۵	طراحی و پیاده سازی الگوهای توسعه رشته های پر اشتغال منطقه ای	عدالت بنیان کردن اقتصاد و توسعه عدالت اجتماعی
۶	ایجاد پنجره واحد حمایت های اجتماعی	عدالت بنیان کردن اقتصاد و توسعه عدالت اجتماعی

۱. تمرکز زدایی، واگذاری و تفویض اختیارات کافی

برای هر استان

تمرکززدایی یکی از اقدامات مهم است که منجر به کاهش بروکراسی و پیشبرد سریع امور و اتخاذ تصمیمات شده و لذا از این منظر، در راستای تحقق اقتصاد مقاومتی است؛ کماینکه هر بخش به مصالح حوزه خود بیش از برنامه ریز کلان آشناست و لذا از این جهت، مدیران بخشی می توانند برای مدیریت منابع خود بهتر تصمیم بگیرند.

به گفتهٔ وزیر کشور، شرایط برنامه‌ریزی و اجرایی کشور به گونه‌ای بوده و هست که کمتر اختیارات، توزیع منابع و تخصیص منابع در سطح استان‌ها موجب توازن شده و نیاز است با تغییر نگاه و رویکرد، مجموعه اقدامات به گونه‌ای نو طراحی شوند تا موجب توازن، تعادل، استفاده از توان مناطق و ظرفیت‌های مردمی شود.

دکتر رحمانی فضلی در این زمینه بیان نموده است که استان‌هایی ظرفیت اداره خودشان را در حوزه اقتصادی دارند و لذا اگر دولت و مجلس مصلحت بدانند، این وزارتخانه حاضر است به پنج تا ۱۰ استان، از بودجه عمومی بخشی را به صورت مستقل به این استان‌ها اختصاص دهد.

هرچند اقدامات انجام شده در این زمینه نشان می دهد که این پروژه در حال پیگیری است، اما گزارشی در خصوص وضعیت پروژه و فعالیت های انجام شده در ارتباط با آن هنوز ارائه نشده است.

۲. تهیه واگن برای متروهای تهران و کلانشهرها

هرچند نسبت این پروژه با اقتصاد مقاومتی و وزارت کشور به خوبی مشخص نیست، اما این پروژه در راستای تحقق اقتصاد مقاومتی به این وزارتخانه سپرده شده است. همچنین که این پروژه شاخص کمی و مشخصی برای ارزیابی ندارد.

طبق گزارش ارائه شده در آذرماه سال جاری، سازمان گسترش و نوسازی صنایع ایران (ایدرو)، از طرف وزارت کشور مدیریت تأمین واگن‌های مورد نیاز ۹ کلانشهر را برعهده دارد تا با برگزاری مناقصه، مراحل تولید آن در داخل آغاز شود. با مصوبه شورای عالی اقتصاد، ۲ هزار دستگاه واگن مترو برای ۹ کلانشهر با ۵۵ درصد داخلی سازی تولید می شود. بیش از نیمی از این ۲ هزار واگن، به متروی شهر تهران اختصاص خواهد یافت. همچنین طبق اعلام معاون توسعه سرمایه گذاری سازمان گسترش و نوسازی صنایع ایران (ایدرو)، میزان سرمایه گذاری برای تامین این واگن ها در مرحله نخست ۲ میلیارد یورو برآورد شده است که این میزان سرمایه گذاری با استفاد از فایناس شرکت های خارجی و صندوق توسعه ملی تامین خواهد شد.

طبق گفته معاون توسعه سرمایه گذاری ایدرو، بخش خصوصی با انجام سرمایه گذاری و مشارکت با شرکت های معتبر جهان می تواند با تولید قطعات مورد نیاز در زنجیره تولید این دو هزار واگن مترو فعال شود. تاکنون واگن های مورد نیاز متروی شهرها در داخل مونتاژ می شد و دولت درصدد است با انتقال تکنولوژی و دانش فنی با ۵۵ درصد ساخت داخل، این واگن ها در کشور تولید شود. در دی ماه سال جاری، وزیر کشور با بیان اینکه شورای اقتصاد امضای قرارداد تخصیص دو هزار واگن را به شبکه مترو کشور را تایید کرده، اظهار داشته است که سهم بیشتر این واگن ها به کلانشهر تهران اختصاص خواهد یافت. با توجه به اینکه هدفی کمی و مشخص برای این پروژه تعریف نشده است، نمی توان در خصوص میزان پیشرفت آن اظهارنظر کرد. تنها می توان در این زمینه بیان نمود که اقداماتی در اجرای این پروژه انجام شده و ارزیابی بیشتر، منوط به ارائه اطلاعات تکمیلی توسط این وزارتخانه است.

جمع بندی

به نظر می‌رسد که عمدهٔ فعالیت های وزارت کشور در زمینهٔ اقتصاد مقاومتی، به مدیریت اقدامات سه استانی که وزیر کشور در آن‌ها به جانشینی رییس ستاد فرماندهی اقتصاد مقاومتی منصوب شده یعنی آذربایجان شرقی، لرستان و کرمان و همچنین وظیفهٔ کلی هدایت استان‌ها در امر اقتصاد مقاومتی، معطوف بوده است.

هرچند که اقدامات موفقیت‌آمیزی در این سه استان که قرار است الگوی سایر استان‌ها در اجرای اقتصاد مقاومتی باشند، انجام شده ولی گزارشی از اقدامات صورت گرفته برای تمرکززدایی و و تفویض اختیارات به سایر استان‌های کشور که در راستای پروژه های مختص وزارت کشور می باشد، هنوز منتشر نشده است.

منبع

۱. سایت معاون اول رییس جمهوری: کد خبر ۴۶۳۶
۲. پایگاه اطلاع رسانی سازمان برنامه و بودجه استان خراسان رضوی
۳. پایگاه خبری اقتصادآنلاین: کد خبر ۱۵۶۴۳۱
۴. خبرگزاری ایکنا: کد خبر ۳۴۹۷۳۲۵
۵. خبرگزاری شبستان: کد خبر ۵۸۹۶۹۹
۶. سایت عصرخودرو: کد خبر ۹۱۲۵۵
۷. پایگاه اطلاع رسانی وزارت کشور
۸. پایگاه اطلاع رسانی شرکت واگن سازی تهران

عنوان بخش	فاز	وضعیت پیگیری
۱۱	ایجاد زیر ساخت های لازم جهت اجرا در سطح کشور و هماهنگی در صندوق بیمه اجتماعی روستاییان و عشایر به عنوان مجری طرح	-
۱۲	پیش بینی بودجه و تخصیص آن	-
۱۳	اطلاع رسانی عمومی و اجرا	-
۱۴	شناسایی کودکان بازمانده از تحصیل و تشکیل کمیته مشورتنی طرح و برگزاری جلسات با حضور نمایندگان سازمان های دولتی و غیر دولتی جهت تدوین نحوه اجرای طرح مشوق های تحصیلی در استانهای کشور	(انجام پذیرفت)
۱۵	حمایت از کودکان بازمانده از تحصیل	تدوین شیوه نامه اجرای طرح مشوق های تحصیلی در تهران و استان های کشور (به محض تخصیص بودجه ۲ماه)
۱۶	شناسایی و راستی آزمایی آمار کودکان بازمانده از تحصیل	(۱ماه)
۱۷	اجرای طرح	
۱۸	پایش و ارزیابی طرح	مستمر

جهت ورود به بازار اشتغال، ارتقاء تولید و توسعه اشتغال پایدار و روستایی تدوین استانداردهای خلاق حرفه ای، فرهنگ کار و مهارت از جمله برنامه های این سازمان است.

با این وجود، گزارش مشخصی از اجرای این پروژه و وضعیت آن ارائه نشده است.

۳- پروژه تامین مالی خرد و کارآفرینی اجتماعی

این پروژه از آن جهت که به اشتغال زایی از طریق فعالیت های خرد و کوچک می انجامد، در تحقق اقتصاد مردمی و در نتیجه اقتصاد مقاومتی اثرگذار است؛ چرا که عمده مشکل بنگاه های کوچک، تامین مالی و دسترسی به منابع خرد با هزینه کم است.

در این زمینه وزارت کار اقداماتی در تعامل با صندوق های قرض الحسنه و بانک های مرتبط انجام داده است.

در این راستا نوراله زاده مدیر عامل صندوق کارآفرینی امید از راه اندازی صندوق تامین مالی خرد در ۶۰۰ روستای کشور تا مهر ماه امسال خبر داده است.

با این وجود وزارت کار تاکنون گزارش مشخصی در مورد روند اجرای این پروژه ارائه نداده است و لذا نمی توان ارزیابی دقیقی از این حوزه ارائه کرد.

این برنامه مشخص و مدون وزارت کار در کنار وضعیت ارائه در خصوص میزان پیشرفت آن، فارغ از محتوای کار، اقدام بسیار خوب و مبارکی است که توسط دیگر دستگاه ها تقریبا انجام نشده است.

همچنین که در خصوص محتوای پروژه، حرکت این وزارتخانه به سمت توانمندسازی خانوار به جای حمایت مالی صرف اقدام مثبتی بوده که می توان آن را در راستای اقتصاد مقاومتی قلمداد نمود.

با این اوصاف، اجرای این پروژه توسط وزارت کار با توجه به اطلاعات ارائه شده در جریان است و به میزان خوبی پیشرفت کرده است.

۲- پروژه ارتقاء مهارت های فنی و حرفه ای و کسب و کار بازار محور

طبق اظهارنظر مرکز پژوهش های مجلس، این پروژه موضوع ماده ۳ و ۵ سیاست های کلی اقتصاد مقاومتی است. در ماده ۳ به توانمندسازی نیروی کار و در ماده ۵ نیز به افزایش سهم نیروی انسانی از ارزش ایجاد شده از کار، با ارتقای آموزش، مهارت، خلاقیت، کارآفرینی و تجربه اشاره می شود.

سازگارنژاد معاون وزیر کار و مسئول این پروژه در آذرماه سال جاری گفته است که در جریان این پروژه، بهبود آموزش فنی و حرفه ای به منظور افزایش مهارت نیروی کار فعال و آماده سازی کارجویان

سوء تغذیه کودکان، مادران باردار و شیرده، گسترش پوشش بیمه های اجتماعی به آحاد جامعه تحت پوشش نهادهای حمایتی و در نهایت شناسایی، جذب و آموزش کودکان فقیر بازمانده از تحصیل در چرخه رسمی آموزش، مطرح می گردد. از آنجا که اجرای این پروژه در راستای حمایت از خانوارهای آسیب پذیر است، منجر به افزایش امنیت اقتصادی شده و در نتیجه در راستای تحقق اقتصاد مقاومتی است.

طبق اطلاعات ارائه شده توسط وزارت کار، این پروژه شامل چهار بخش به شرح زیر می باشد:

الف: توانمند سازی معیشت محور

ب: مقابله با فقر خوراکی

ج: ایجاد پوشش کامل بیمه اجتماعی(بیمه فراگیر)

د: حمایت از کودکان بازمانده از تحصیل

فازبندی و وضعیت هر یک از این بخش ها در جدول زیر آمده است:

عنوان بخش	فاز	وضعیت پیگیری
۱ توانمند سازی معیشت محور	شناسایی و مراجعه به مددجویان تولید کننده صنایع دستی عضو سازمان های حمایتی	(انجام پذیرفت)
۲	عقد قرارداد پشتیبان استانی با مددجو	(انجام پذیرفت)
۳	ایجاد بستر سخت افزاری و نرم افزاری در سایت منتخب برای فروش محصولات به صورت مجازی (شرکت دیجی کالا)	(انجام پذیرفت)
۴	فروش محصولات دریافتی از مددجویان در استان از طریق عرضه در فروشگاه های مجازی و حقیقی برند در سطح استان	(یک نوبت انجام پذیرفته و تا آخر سال به توجه به تعداد کالای جمع آوری شده طی چندین نوبت صورت خواهد پذیرفت)
۵	مقابله با فقر خوراکی	شناسایی جامعه هدف مبتلا به سوء تغذیه از طریق خانه های بهداشت
۶	معرفی افراد مبتلا به سوء تغذیه به نهادهای حمایتی	(انجام پذیرفت)
۷	ارائه سبد غذایی مطلوب گروههای هدف مورد نظر بر اساس قیمت بر آورد شده وزارت تعاون، کار و رفاه اجتماعی	(در حال اجرا)
۸	تن سنجی دوره ای گروههای هدف دریافت کننده سبد هر ۶ ماه یکبار	(توسط وزارت بهداشت در حال اجرا می باشد)
۹	پایش و ارزشیابی و جمع بندی در خصوص بهبودیافتگان	به صورت مستمر
۱۰	ایجاد پوشش کامل بیمه اجتماعی	(در کمیته اختصاصی کمیسیون اجتماعی تصویب و در حال سیر مراحل تصویب در هیات دولت می باشد) (فراگیر)

نقد و بررسی پروژه های اقتصاد مقاومتی و عملکرد دستگاه در این زمینه:

عمده پروژه های تعریف شده برای وزارت کار، تعاون و رفاه اجتماعی، در راستای افزایش اشتغال و گسترش اقتصاد مردمی و همچنین در چارچوب برنامه ملی عدالت بنیان کردن اقتصاد بوده است. لذا اجرای این پروژه ها می تواند منجر به تحقق اقتصاد مقاومتی شود.

در ادامه به بررسی ۶ پروژه اقتصاد مقاومتی وزارت کار، تعاون و رفاه اجتماعی پرداخته و وضعیت عملکرد این وزارتخانه در اجرای آن مورد بررسی و بازبینی قرار می گیرد.

۱- پروژه طراحی، تدوین و اجرای برنامه جلوگیری از نسلی شدن فقر

این پروژه با هدف ایجاد درآمد برای فقرا از طریق گسترش بازار و دسترسی فقرا به بازار فروش محصولات تولیدی خود، جلوگیری از

۴- پروژه طراحی و پیاده سازی الگوی ایجاد اشتغال فراگیر با اتصال بنگاههای محلی- منطقه ای به شرکت های بزرگ

این پروژه منجر به این خواهد شد که بازار قابل اطمینان و پایداری برای بنگاه های محلی و منطقه ای به وجود آید و مهمترین مسئله این بنگاه ها یعنی فروش محصول حل شود. کلیات طرح توسعه اشتغال فراگیر، هفتم اردیبهشت ماه سال جاری در جلسه شورای عالی اشتغال با هدف تحقق نرخ بیکاری تک رقمی تا پایان سال ۹۶ به تصویب رسید. با این حال تاکنون گزارش مشخصی از وضعیت این پروژه و اقدامات صورت گرفته در آن ارائه نشده است.

۵- پروژه طراحی و پیاده سازی الگوهای توسعه رشته های پر اشتغال منطقه ای

در این پروژه که به طرح تکاپو معروف است، رشته های پر اشتغال در هر منطقه شناسایی و از آن حمایت می شود. لذا این پروژه در جهت آمایش سرزمین و شناسایی مزیت های ویژه مناطق بوده و در راستای اقتصاد مقاومتی است. هرچند این طرح از سال های گذشته جزو برنامه های این وزارتخانه بوده است.

در سال ۹۳، اهداف این طرح توسط مسئولین حمایت از کسب و کارهای خرد (کوچک) مبتنی بر اقتصادهای محلی و منطقه ای و ایجاد فرصتهای شغلی با تاکید بر گروه هدف شامل معلولین، اقشار خاص و بویژه جوانان تحصیل کرده جویای کار، استفاده از تجارب کشورهای دیگر و نیز تجارب و طرحهای اجرا شده و مطالعات انجام شده مرتبط با کسب و کار در کشور و استانها، استفاده از مطالعات میدانی در تصحیح مدل تدوین شده، بررسی اطلاعات رسمی مرتبط با استان در زمینه کسب و کار شامل گزارشهای رسمی منتشر شده و مطالعات و تحقیقات دانشگاهی و اسناد تخصصی و مادر در استان و وضعیت استان در تدوین طرح و تبیین نقش و جایگاه این اطلاعات در تصمیم گیریها و غفلت از مطالعات میدانی در تصمیم گیریها عنوان شده است. تازیکی مسئول این طرح با بیان اینکه این طرح در حال حاضر در ۲۲ استان در حال اجراست، گفته است که فرآیند و سیستم طرح تکاپو به این شکل است که در هر استان یک کارگزار توسعه اشتغال استان که از بخش خصوصی بوده و آموزش های

تخصصی لازم را در این زمینه دیده انتخاب می شود و در کنار آن، سازمان توسعه صنعتی ملل متحد (یونیدو) و صندوق کارآفرینی امید به عنوان دو بازوی اجرایی این طرح هستند که پس از رصد استان، متخصصان بین المللی هر تخصص و رشته را دعوت کرده و از آن بازدید می کنند و در صورت نیاز مراکز تخصصی؛ آن رشته ایجاد می شود؛ به عنوان مثال ما در مشهد که رشته کفش را آغاز کردیم، بزرگترین مدرسه توسعه مصنوعات چرمی و کفش کشور را در آنجا با منابع سازمان توسعه صنعتی ملل متحد احداث کردیم.

در این زمینه تفاهم نامه هایی بین وزارت کار و سازمان های مسئول در سطح ملی بسته شده است و بسیج، میراث فرهنگی، وزارت ارتباطات و حتی وزارت نفت و چندین دستگاه دیگر تفاهم نامه هایی برای اجرای مشترک و استفاده مشترک از منابع بسته شده و هماهنگی های لازم در سطح ملی انجام شده است. به گفته مسئول پروژه، طرح تکاپو یک پروژه ملی و فراگیر است و در مقیاس استانی در تمامی دستگاه های اجرایی باید نهادینه شده و همه دستگاه ها با کمک یکدیگر می توانیم آن را اجرا کنیم.

در این پروژه طبق گزارش مسئولین در دی ماه سال جاری، بر اساس مطالعات سطح ملی و استانی، امکان خلق کسب و کارهای جدید در حوزه های مختلف فراهم شده است که برای تحقق آن، می بایست ابتدا اطلاعات اشتغال استان ها تهیه و سپس رشته های پر اشتغال شناسایی شود. اقدامات صورت گرفته در این پروژه مهم در وزارت کار در حال پیگیری است؛ هرچند این اقدامات از سال های گذشته انجام شده و سپس در قالب پروژه های اقتصاد مقاومتی قرار گرفته است اما برکات زیادی برای کشور و بهره وری در تخصیص منابع خواهد داشت.

۶- پروژه ایجاد پنجره واحد حمایت های اجتماعی

بر اساس گزارش های ارائه شده، اهداف کلی این پروژه یکپارچه سازی پیشخوان خدمات رفاه اجتماعی و جلوگیری از تعدد درگاه های درخواست خدمت، هم افزایی برنامه های حمایت اجتماعی، کاهش مراجعه متقاضیان به پیشخوان های فیزیکی، امکان ردیابی مراحل ارائه خدمت، پایش بودجه

تخصصی و ارزیابی اثربخشی برنامه های اجرا شده بود. طبق اظهارنظر مرکز پژوهش های مجلس، تعدد مراکز حمایتی و ارائه خدمات ازسوی این مراکز، ارائه خدمات حمایتی به یک فرد از سوی چند دستگاه و ...، همه مواردی است که باعث هدررفت منابع (مالی و انسانی) خواهد شد. ایجاد پنجره واحد حمایت های اجتماعی می تواند با رفع بخش عمده ای از هم پوشانی ها در ارائه خدمات باعث افزایش کیفیت خدمات، استفاده بهینه از منابع، ارتقای سطح خدمات و افزایش گیرندگان خدمات حمایتی شود. بنابراین می توان اذعان نمود که اجرای این پروژه در راستای اقتصاد مقاومتی است.

با توجه به سوابق دو دستگاه اصلی حمایتی (سازمان بهزیستی کشور و کمیته امداد امام خمینی (ره)) و همچنین وجود بدنه کارشناسی و متخصصان در هر دو مجموعه و همچنین منابع متعددی که در قالب ردیف های اعتباری در بودجه دستگاه ها گنجانده می شود، به نظر نمی رسد پروژه مذکور، از حیث منابع مالی و انسانی با نقصان مواجه گردد. همچنین شهرداری های کشور که بخشی از فعالیت آنها در حوزه حمایت های اجتماعی است، می توانند در تأمین منابع مالی و نیروی انسانی در اجرای طرح مساعدت نمایند.

ایجاد پنجره واحد اجتماعی باعث ایجاد تحول در نحوه ارائه خدمات و بهبود آن و افزایش رضایت در گیرندگان خدمت و همچنین رصد فعالیت های انجام شده و کنترل هزینه ها خواهد شد. لکن از آنجا که هرگونه تغییر در فرآیندهای جاری همواره با مقاومت هایی روبرو می شود، دستگاه های اجرایی تمایل به تداوم رویه های جاری دارند.

لذا ضروری است به منظور شروع و اجرای پروژه ها، حمایت طلبی لازم از سوی دو دستگاه اصلی (سازمان بهزیستی و کمیته امداد امام خمینی (ره)) و سایر دستگاه های همکار صورت پذیرد و اطلاع رسانی کامل و کافی انجام شود. بدیهی است در صورت عدم تأمین مقدمات لازم، دستگاه ها تمایل به اجرای پروژه های جاری خود خواهند داشت.

با این وجود، زمان بندی کارهای مربوط به این پروژه در ۴ فاز مختلف در نظر گرفته شده است:

فاز اول: طراحی و ایجاد سامانه

فازدوم: یکسان سازی فرآیند پذیرش نهادهای ذیربط

فازسوم: اطلاع رسانی عمومی

فازچهارم: ایجاد ارتباط بین سامانه و سازمانهای ذیربط

طبق اطلاعات ارائه شده توسط وزارت کار، مراحل کار فاز اول این پروژه به پایان رسیده است؛ برای اجرای فاز دوم نیز ۱۲ ماه مهلت در نظر گرفته شد که این امر نشان می دهد برای انجام این فاز، باید تا اواخر بهار ۹۶ صبر کرد. برای فاز سوم ۳ ماه در نظر گرفته شد و در فاز آخر این پروژه باید ظرف ۲ تا ۳ ماه یک خدمت جدید معرفی بشود؛ که در شهریور امسال از دو خدمت، بیمه کارگران ساختمانی و یارانه دارویی بیماران خاص رونمایی شد. از دیگر اقدامات انجام شده در این فاز می توان به تسهیلات یارانه ای برای مشاغل خرد، بیمه اجتماعی قالیبافان، یارانه داروهای تفاهمی و مستمری بگیران نهادهای حمایتی اشاره کرد.

جمع بندی

علیرغم اینکه عمده پروژه های وزارت کار از سال های گذشته در جریان بوده و در سال جاری در چارچوب اقتصاد مقاومتی ارائه شده است، اما به نظر می رسد که وزارت کار به صورت پیگیرانه اجرای آنها را دنبال می کند.

همچنین این وزارتخانه گزارش های مشخص و جالب توجهی از وضعیت بعضی پروژه ها ارائه نموده است که در جای خود قابل تقدیر است و ضروری است مورد الگوبرداری توسط دیگر دستگاه ها نیز قرار گیرد.

منبع

۱- گزارش مرکز پژوهش های مجلس: شماره ۱۵۱۹۵

۲- خبرگزاری ایسنا، کد خبر: ۹۵۰۵۰۱۰۸۴۳۲

۳- سایت فردا نیوز، کد خبر ۳۳۳۹۵۲

۴- سایت سازمان فنی و حرفه ای کشور

۵- ایران اکونومیست، کدخبر: ۱۲۳۶۴۰

۶- خبرگزاری تسنیم: کد خبر ۱۰۸۷۲۴۷

۷- موسسه فرهنگی مطبوعاتی ایران: کد خبر ۱۲۶۹۳۹

۸- خبرگزاری ایرنا: کد خبر ۸۲۱۴۳۵۳۴

۹- پایگاه اطلاع رسانی وزارت کار، تعاون و رفاه اجتماعی

۱۰- گزارش مرکز پژوهش های مجلس: شماره ۱۴۷۲۱

- ابلاغ مستندات «راهنمای کاربری برون‌خط سامانه مکنّا» و «راهنمای کاربری برخط سامانه مکنّا» به شبکه بانکی
  - فعال‌سازی سایت پشتیبان مکنّا
- علیرغم اینکه این پروژه از سالهای گذشته مطرح بوده است، در راستای وظایف ذاتی بانک مرکزی نیز می‌باشد؛ همچنین که در حال حاضر عمده بانک های جهان چنین خدماتی را به مشتریان در قالب کارت های اعتباری ارائه می نمایند. با این حال اگر خدمات مکنّا معطوف به کالاهای ایرانی شود، می توان آن را در راستای اقتصاد مقاومتی ارزیابی نمود؛ در غیر اینصورت، اجرای این پروژه را نمی توان در راستای تحقق اقتصاد مقاومتی قلمداد کرد.

۲- انتظام بخشی بازار پول با ساماندهی موسسات

غیرمجاز

موسسات غیرمجاز را می توان به مثابه تکانه های داخلی برای اقتصاد کشور دانست که ضربه پذیری را افزایش داده است؛ بنابراین مقاوم سازی اقتصاد برای مقابله با این نوع تکانه و در نتیجه تعریف این پروژه، در راستای اقتصاد مقاومتی قلمداد می شود.

عموم فعالیت های بانک مرکزی در اجرای این پروژه در سال جاری به ارسال بخشنامه و تشکیل جلسه با نهادهای مرتبط اختصاص یافت. ادغام و صدور مجوز نیز در مورد تعداد کمی از موسسات انجام شد. از بین این موسسات، موسسه میزان در بانک صادرات ادغام گردید. همچنین به تعداد معدودی موسسات همچون موسسه آرمان ایرانیان، کاسپین و موسسه اعتباری نور مجوز فعالیت داده شد. بر اساس برآوردهای انجام شده، هم اکنون ۵ تا ۶ هزار موسسه غیرمجاز در کشور وجود دارد که بخش عمده آنها صندوق های کوچکی هستند که حجم عملیات مالی آنها زیاد نیست اما به دلیل تعدد، فعالیت آنها در مجموع بر اقتصاد کشور اثرگذار هستند.

فرشاد حیدری، معاون نظارتی بانک مرکزی، در جلسه بررسی و ارزیابی عملکرد بانک مرکزی در زمینه پروژه های اقتصاد مقاومتی در دی ماه سال جاری، با اشاره به موفقیت های بانک مرکزی در خصوص شناسایی نهادهای پولی غیرمجاز گفته است که بانک مرکزی از طریق انجام مکاتبات لازم با نیروی انتظامی برای اجرای شدن مصوبات شورای امنیت ملی، انجام مکاتبات لازم به منظور جلوگیری از فعالیت های تبلیغاتی نهادهای فاقد مجوز با دستگاههای مرتبط مانند سازمان صدا و سیما و وزارت ارتباطات و فناوری اطلاعات و همچنین مکاتبه و رایزنی با وزارت تعاون، کار و رفاه اجتماعی برای اخذ فهرست تعاونی های اعتباری مورد شناسایی توسط آن وزارتخانه،

نقد و بررسی پروژه های اقتصاد مقاومتی و عملکرد دستگاه در این زمینه

در ادامه به بررسی ۵ پروژه اقتصاد مقاومتی بانک مرکزی پرداخته و وضعیت عملکرد این دستگاه در اجرای آن مورد بررسی و بازبینی قرار می گیرد.

۱- مرکز کنترل نظارت اعتباری (مکنّا)

از حدود سال ۱۳۸۷، بحث راه اندازی مرکز کنترل و نظارت اعتبارات (مکنّا) در دستور کار بانک مرکزی بود، لکن هنوز اجرایی نشده است. این مرکز در راستای ترویج بیشتر کارتهای اعتباری پیش بینی شده است. دارنده این نوع کارتها قبل از خرید، به داشتن سپرده در بانک نیازی ندارد و بسته به اعتبارش نزد بانک، می تواند تا سقف معینی خرید و پس از مدتی مشخص مبلغ آن را پرداخت نماید. صدور کارت اعتباری، نیازمند شناسایی مشتریان بانک و ریسک اعتباری آنها است. در این راستا جایگاه مکنّا بدین صورت خواهد بود که کلیه بانکها و موسسات اعتباری موظف شده اند که قبل از صدور کارت اعتباری، با ارسال اطلاعات لازم، موارد را از این مرکز اعلام کنند.

طبق گزارش اقدامات عملی بانک مرکزی در هفته دولت (شهریورماه)، براساس هدف کلان پروژه اعتبارسنجی مشتریان، مکنّا دارای پایگاه داده مرجعی خواهد بود که تمامی اطلاعات مربوط به تسهیلات و اعتبارات اعطا شده بانکها به افراد و شرکتها در آن ثبت خواهد شد. فعالیت های اصلی پروژه توسعه مرکز کنترل نظارت اعتباری عبارت است از:

- تدوین چارچوب قانونی برای بانکها به منظور استفاده مشترک از اطلاعات
  - تدوین مقررات دفتر اعتبارسنجی
  - برقراری ارتباط با سیستم های موجود اطلاعاتی
  - ایجاد زیرساخت لازم برای امتیازدهی و رتبه بندی مشتریان
- اهم اقدامات انجام گرفته طی یک سال اخیر در پروژه مکنّا عبارتند از:
- اتصال ۲۸ بانک و موسسه اعتباری به سامانه برون خط مکنّا که از این میان تعداد ۲۳ بانک فعال هستند
  - برقراری اتصال برخط مکنّا به سامانه شتاب به منظور بررسی تراکنش های کارت های اعتباری
  - ارائه سرویس خرید کالای ایرانی
  - برگزاری دوره توجیهی برای بانکها در خصوص پیاده سازی فاز برخط سامانه (مبنی بر وب سرویس) که لازمه پیشرفت و توسعه پروژه به منظور دستیابی به یک مرکز اعتبارسنجی یکپارچه است

بخش چهاردهم

« بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران »

دکتر سیف

مقدمه

پروژه های اولویت دار بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران که در ستاد فرماندهی اقتصاد مقاومتی به تصویب رسیده به شرح زیر است:

ردیف	عنوان پروژه	عنوان برنامه ملی
۱	مرکز کنترل نظارت اعتباری (مکنّا)	سیاست های پولی و ارزی
۲	انتظام بخشی بازار پول با ساماندهی موسسات غیرمجاز	سیاست های پولی و ارزی
۳	یکسان سازی نرخ ارز	سیاست های پولی و ارزی
۴	اصلاح نظام بانکی و پولی	سیاست های پولی و ارزی
۵	جذب ۱۰ میلیارد دلار منابع مالی خارجی (فاینانس)	پیش برد برون گرایی اقتصاد (توسعه صادرات غیر نفتی)

موفق به شناسایی و برخورد با بخش زیادی از نهادهای پولی غیرمجاز فعال در کشور شده است.

همچنین ایشان بیان نموده اند که با توجه به اهمیت جلوگیری از فعالیت‌های مخرب نهادهای غیر مجاز، همکاری مناسب مراجع قضایی و نیروی انتظامی در برخورد با موسسات فاقد مجوز می‌تواند موجب تسریع در انجام امور شود. فرآیند زمان‌بر محاکم قضائی در صدور احکام مقتضی و نقایص موجود در قانون تجارت و ورشکستگی نهادهای مالی نیز از جمله موانع پیش روی برخورد مناسب با موسسات غیرمجاز به شمار می‌آیند که لازم است تدابیر لازم در رفع این موانع صورت گیرد.

با وجود اقدامات متعدد انجام شده توسط بانک مرکزی در این زمینه، به دلیل اینکه این پروژه شاخص مشخصی برای ارزیابی ندارد، امکان بیان اینکه این نهاد تا چه حد در دستیابی به اهداف پروژه موفق بوده است تقریباً وجود ندارد.

۳- یکسان سازی نرخ ارز

یکی از پروژه های اولویت دار ستاد اقتصاد مقاومتی مرتبط با بانک مرکزی در سال ۹۵، یکسان سازی نرخ ارز بود. رئیس کل بانک مرکزی در مرداد ماه سال ۹۵ به‌طور رسمی از آغاز یکسان سازی ارز تا پایان سال جاری خبر داد. با این وجود در حال حاضر، نرخ ارز رسمی و بازار، حدود ۸۰۰ تومان اختلاف دارد.

هرچند این پروژه جزو وظایف ذاتی بانک مرکزی است، اما با توجه به اینکه دیدگاه های متفاوتی در خصوص نرخ ارز و نحوه آن وجود دارد، می توان حرکت به سمت یکسان سازی و مدیریت نوسانات نرخ ارز را در صورتی که این حرکات ریشه ای باشد، زمینه ساز ایجاد تعادل در بازار ارز و مقابله با تکانه های ارزی دانست؛ لذا این پروژه در راستای مقاوم سازی اقتصاد ارزیابی می شود.

رئیس کل بانک مرکزی در مرداد ماه سال جاری سیاست فعلی مجوز به بانک‌ها برای فعالیت در بازار آزاد ارز را نخستین گام جدی برای اصلاحات ارزی به شمار آورده و بیان نموده بود که با اجرای یکسان‌سازی در نیمه دوم امسال، دومین گام جدی اصلاحات ارزی هم برداشته خواهد شد. با این حال، یک گام سوم و ضروری برای اصلاحات ارزی، تدوین راهبرد سیاست ارزی در کشور است که اولاً، به تکرار تجربه‌های تلخ «تثبیت» و کاهش قیمت واقعی ارز به زیان تولید و به شوک‌های ارزی آتی منجر نشود و بانک مرکزی، در مقابل نوسانات روزانه و مقطعی بازار، بتواند نقشه‌راه دقیقی را برای حرکت تدریجی نرخ ارز با تورم و حفظ ارزش واقعی ارز برای حمایت از

تولیدات داخلی، در پیش بگیرد.

از سال ۹۲، نرخ ارز مرجع از حدود ۲۵۰۰ تومان به ۳۲۰۰ تومان در آبان ماه سال ۹۵ رسیده است و در همین مدت نرخ ارز در بازار نیز از حدود ۳۲۰۰ تومان به ۳۶۰۰ تومان رسید و روند، حاکی از نزدیک شدن این دو به یکدیگر بود. اما از ابتدای آذر ماه ۹۵ شاهد نوسانات غیر عادی در بازار ارز کشور بودیم به نحوی که اختلاف قیمت بین دو نرخ از حدود ۴۰۰ تومان مجدداً افزایش یافته و به حدود ۸۰۰ تومان رسید و نرخ دلار در بازار آزاد رقم بالای ۴۱۰۰ تومان را نیز تجربه کرد.

علیرغم عزم بانک مرکزی در یکسان سازی نرخ ارز، این بانک در ماه‌های پایانی سال ۹۵ در مدیریت نوسانات نرخ ارز و حرکت به سمت یکسان سازی موفق عمل نکرد و همین امر موجب عدم موفقیت کلی بانک مرکزی در اجرای این پروژه می گردد؛ این مسئله را می توان اینگونه ارزیابی نمود که اقدامات بانک مرکزی در این زمینه، مناسب نبوده است.

۴- اصلاح نظام بانکی و پولی

تیرماه ۹۴ رئیس جمهور در نامه ای به جهانبگیری معاون اول خود و رئیس ستاد فرماندهی اقتصاد مقاومتی، خواستار مشخص شدن برنامه جامع اصلاح نظام بانکی و توسعه بازار اولیه سرمایه و سامان بخشی به بدهی های دولت شد.

بعد از گذشت یک سال از این نامه محورهای ۱۰ گانه این طرح در خردادماه ۹۵ رونمایی شد. طرح مذکور که با همکاری پژوهشکده پولی بانکی تهیه شده بود، دارای محورهایی همچون تعدیل نسبت سپرده قانونی بانکهای تجاری، ساماندهی موسسات غیر مجاز و ارتقای نظارت موثر بر رفتار بانکها است و اجرای آن جزو وظایف بانک مرکزی در اقتصاد مقاومتی قرار گرفته است.

مرحله اول برنامه اصلاح نظام بانکی و مالی کشور، با هدف تقویت نقش نظارتی و سیاستگذاری بانک مرکزی، کاهش مطالبات غیر جاری، تبدیل بدهی های دولت به اوراق مالی اسلامی و افزایش سرمایه بانک ها در تیر ماه ۹۵ تدوین شده است.

هدف بخش اول برنامه اصلاحی مقدماتی که زیر نظر بانک مرکزی انجام می‌پذیرد، تقویت نقش نظارتی و سپس تقویت نقش سیاست‌گذاری پولی بانک مرکزی است. آسیب‌شناسی نظام بانکی نشان می‌دهد در صورت اقتدار ناظر بانکی، سازکارهایی فعال می‌شدند که می‌توانستند مشکلات فعلی شبکه بانکی را در مراحل ابتدایی متوقف کنند.

بخش دوم برنامه اصلاحی نیز که با محوریت وزارت امور اقتصادی و دارایی انجام می‌شود، سامان‌دهی بدهی‌های دولت و بازارپذیر کردن آن‌ها است. مشکل شبکه بانکی از دو بعد تنگنای مالی و پایداری مالی بر اقتصاد اثر گذاشته است. تنگنای مالی از مسیر کاهش منابع در دسترس بنگاه‌ها موجب تشدید رکود شده است.

بخش سوم این برنامه ارتقای کفایت سرمایه بانک های دولتی و غیردولتی برای ارتقای سلامت شبکه بانکی و افزایش قدرت تسهیلات‌دهی بانک‌ها است. بر اساس اصول بانکداری و بر اساس مقررات کمیته بال به منظور مهار درجه ریسک‌پذیری مدیران بانک‌ها در استفاده از سپرده‌های افراد جامعه، لازم است بانک‌ها یک سطح حداقلی از پوشش ریسک را از طریق سرمایه سهامداران فراهم کنند. بنابراین تمام بانک‌ها من جمله بانک‌های دولتی باید با توجه به اندازه ترازنامه خود، شرایط حداقل سرمایه را دارا باشند.

گزارشی مشخص و جامعی در خصوص عملکرد بانک مرکزی در مورد این پروژه و اجرای بخش های مرتبط با آن ارائه نشده است؛ با این وجود، این پروژه قطعاً جزو وظایف بانک مرکزی بوده و نمی توان آن را در راستای اقتصاد مقاومتی و حاوی ویژگی مقاوم سازی ارزیابی نمود. هرچند جزئیات پروژه در اتلاق این ویژگی نقش دارد و در صورتی که موارد مرتبط با افزایش مقاوم سازی نظام بانکی و مالی کشور برای ایجاد ثبات در اقتصاد در این پروژه دیده شده باشد، می توان آن را در راستای تحقق اقتصاد مقاومتی ارزیابی کرد.

برای مثال یکی از مواردی که در این پروژه مدنظر قرار نگرفته است، استقلال بانک مرکزی از شبکه بانکی است؛ البته در بخش اول این پروژه، به مواردی مشابه از جمله گسترده کردن نظارت اشاره شده است اما لازمه استقلال، ایجاد ساختارهای نهادی لازم و اقتدار و برنامه بانک مرکزی جهت حرکت به سمت آن است.

دیگر خصیصه ای که منجر به ایجاد شاخصه مقاومت در نظام بانکی به ویژه در مقابل مخاطرات می شود، طراحی سازوکارهای ورشکستگی است تا در شرایطی که بانک ها با بحران مواجه می شوند، امکان مدیریت بحران وجود داشته باشد. کمالینکه در حال حاضر نیز این بحران وجود دارد و نمودهای آن در کاهش پیش بینی سود بانک ها خود را نشان داده است.

لذا ضروری است بانک مرکزی علاوه بر در نظر گرفتن این نکات در این پروژه، در انجام اقدامات مربوط به آن و گزارش آن تسریع نماید.

۵- جذب ۱۰ میلیارد دلار منابع مالی خارجی (فاینانس)

هم راستایی یا عدم هم راستایی این پروژه با اقتصاد مقاومتی

نامشخص است؛ به عبارت دیگر کیفیت نحوه تأمین این منابع بسیار مهم بوده که در این پروژه مشخص نشده است. عدم شفافیت و عدم وجود اطلاعات کافی در مورد این پروژه باعث می شود که اظهارنظر راجع به توان کارشناسی برای تحقق آن غیرممکن باشد. در واقع می توان گفت که فاینانس خارجی، هم می تواند مفید و هم می تواند مضر باشد و لذا افزایش کمی آن بدون در نظر گرفتن ملاحظات متناسب با آن، نمی تواند به منزله تحقق اقتصاد مقاومتی در نظر گرفته شود.

کامیاب معاون ارزی بانک مرکزی در دی ماه سال جاری در این زمینه با اشاره به پروژه های ارزی بانک مرکزی در زمینه اقتصاد مقاومتی گفته است که عملکرد این بانک در این پروژه شامل مذاکرات گسترده با برخی بانک های خارجی نظیر اگزیم بانک چین، مدیوبانکای ایتالیا و دنسکه بانک دانمارک است که بر اساس اقدامات بانک مرکزی، این پروژه به پیشرفت ۷۲ درصدی رسیده است. وی در این زمینه اشاره ای به جزئیات بیشتر در خصوص میزان دقیق و حوزه هزینه کرد این فاینانس نکرده است.

جمع بندی

با توجه به گزارش های ارائه شده از اقدامات بانک مرکزی در پروژه های اقتصاد مقاومتی، می توان گفت که عملکرد این بانک در اجرای این پروژه ها در مجموع مثبت ارزیابی نمی شود.

هرچند بانک مرکزی در حوزه موسسات غیرمجاز و پروژه مکنّا اقدامات متعددی انجام داده است که البته نمی توان همه آن را در راستای اقتصاد مقاومتی قلمداد کرد، اما عملکرد ناقص این بانک در اصلاح قاطعانه نظام بانکی و همچنین تک نرخی کردن ارز و مدیریت نوسانات آن، منجر به این ارزیابی شده است.

منبع

۱. خبرگزاری عصر بانک: کد خبر ۸۸۷۵۴
۲. پایگاه اطلاع رسانی بانک مرکزی: کد خبر ۱۵۱۲۰
۳. خبرگزاری فارس: کد خبر ۱۳۹۵۰۶۱۴۰۰۵۳۴
۴. خبرگزاری بنگر: کد خبر ۱۵۹۷۱۲
۵. بانک مرکزی: کد خبر ۱۵۱۳۵
۶. پایگاه اطلاع رسانی بانک مرکزی، کد خبر: ۱۵۵۶۴
۷. جامعه خبری الف: کد خبر ۲۸۰۵۵۷
۸. خبرگزاری نقدینه: کد خبر ۱۶۳۲۸
۹. پایگاه اطلاع رسانی بانک مرکزی: کد خبر ۱۵۱۰۵
۱۰. روزنامه دنیای اقتصاد: کد خبر ۱۰۶۲۲۸۴

« معاونت اجرایی ریاست جمهوری »

دکتر شریعتمداری

مقدمه

پروژه های اولویت دار معاونت اجرایی ریاست جمهوری که در ستاد فرماندهی اقتصاد مقاومتی به تصویب رسیده به شرح زیر است:

ردیف	عنوان پروژه	عنوان برنامه ملی
۱	ساماندهی بازار آرد و نان	هدفمندسازی یارانه ها
۲	بیع متقابل جایگزینی ۷۰۰۰ هزار دستگاه اتوبوس فرسوده با اتوبوس پایه گازسوز - موضوع ماده ۱۲ قانون رفع موانع تولید	توسعه ظرفیت تولید نفت و گاز و تکمیل زنجیره پایین دستی و توسعه بازار
۳	بیع متقابل نوسازی ۲۰۰۰۰ دستگاه کامیون و کشنده فرسوده بالای ۱۰ تن - موضوع ماده ۱۲ قانون رفع موانع تولید	توسعه ظرفیت تولید نفت و گاز و تکمیل زنجیره پایین دستی و توسعه بازار
۴	بیع متقابل جایگزینی ۴۰۰۰۰ تاکسی و ون فرسوده با تاکسی پایه گازسوز با پیمایش بالا- موضوع ماده ۱۲ قانون رفع موانع تولید	توسعه ظرفیت تولید نفت و گاز و تکمیل زنجیره پایین دستی و توسعه بازار

ردیف	عنوان پروژه	عنوان برنامه ملی
۵	بیع متقابل افزایش کارایی ۳۰۰۰۰ موتورخانه و سامانه گرمایشی ساختمان های کشور - موضوع ماده ۱۲ قانون رفع موانع تولید	توسعه ظرفیت تولید نفت و گاز و تکمیل زنجیره پایین دستی و توسعه بازار
۶	بیع متقابل برق دار کردن ۳۰۰۰۰ حلقه چاه و تلمبه آب کشاورزی - موضوع ماده ۱۲ قانون رفع موانع تولید	توسعه ظرفیت تولید نفت و گاز و تکمیل زنجیره پایین دستی و توسعه بازار

نقد و بررسی پروژه های اقتصاد مقاومتی و عملکرد دستگاه در این زمینه

به جز پروژه ساماندهی بازار آرد و نان، دیگر پروژه های محول شده به معاونت اجرایی رئیس جمهور مربوط به بندهای ذیل ماده ۱۲ قانون رفع موانع تولید رقابت پذیر می شود که در سال جاری در پروژه های اقتصاد مقاومتی قرار گرفته است.

اجرای این پروژه ها در سال ۹۴ به شرکت بهینه سازی مصرف سوخت (یکی از زیرمجموعه های وزارت نفت) محول شده و همچنان این شرکت مجری این طرح ها می باشد. در واقع برای این پروژه ها پیش از طراحی ستاد فرماندهی اقتصاد مقاومتی برنامه ریزی شده بود؛ لذا ارتباط این پروژه ها با معاونت اجرایی رئیس جمهور مبهم است.

همچنین در پروژه ساماندهی بازار آرد و نان نیز، این اقدام جزو وظایف عادی کارگروه ساماندهی گندم، آرد و نان است که البته در مورد جزئیات آن اطلاعاتی منتشر نشده است؛ لذا نسبت این پروژه نیز با معاونت اجرایی رئیس جمهور مشخص نیست.

در ادامه به بررسی ۶ پروژه اقتصاد مقاومتی معاونت اجرایی رئیس جمهور پرداخته و وضعیت عملکرد این وزارتخانه در اجرای آن مورد بررسی و بازبینی قرار می گیرد.

۱. ساماندهی بازار آرد و نان

جزئیات تفصیلی این پروژه و همچنین زمان بندی و گزارش اقدامات صورت گرفته در خصوص آن تاکنون منتشر نشده است. با این وجود، در اولین جلسه کارگروه ساماندهی گندم، آرد و نان در اردیبهشت سال ۹۵، محمد شریعتمداری معاون اجرایی رئیس جمهور دستورالعمل نحوه توزیع گندم ۹۰۰ تومانی برای صنف و صنعت را ابلاغ کرد.

در واقع دولت برای جلوگیری از افزایش قیمت نان در واحدهای آزادپز، اقدام به عرضه آرد ذخایر شرکت بازرگانی دولتی زیر قیمت

بازار برای صنف و حتی صنعت کرد. بر اساس تصمیمات اتخاذشده کارگروه ساماندهی گندم آمده است:

در راستای اجرای مصوبه هیئت محترم وزیران مبنی بر تأمین گندم سایر متقاضیان اعم از صنف و صنعت به قیمت ۹۰۰۰ ریال مقرر گردید شرکت بازرگانی دولتی ایران ضمن اطلاع رسانی فراگیر نسبت به تحویل آرد استحصالی از گندم با منشأ ۹۰۰۰ ریال به کلیه متقاضیان صنف و صنعت اقدام و نتیجه را به دبیرخانه کارگروه اعلام نماید.

جلسات کارگروه ساماندهی گندم، آرد و نان در استان ها و شهرستان های مختلف نیز برگزار می شود و طی آن درمورد مسائل مربوط به بازرسان بکارگیری شده در حوزه گندم، آرد و نان، تهیه و ابلاغ نرخ انواع نان، فرهنگ سازی بین شهروندان و افزایش اطلاعات و آگاهی عمومی مردم در ارتباط با مصرف نان، سهمیه گندم ماهیانه کارخانجات آرد و غیره تصمیم گیری صورت می گیرد. گزارش دیگری از اجرای این پروژه ارائه نشده است؛ با این حال به نظر می رسد ساماندهی بازار آرد و نان که موضوع این پروژه است، به قیمتگذاری ختم شده و اقدام مشخص دیگری در این حوزه گزارش نشده است. بنابراین اگر این پروژه تنها با همین اقدام در حال پیگیری است، نمی توان آن را در راستای اقتصاد مقاومتی قلمداد نمود.

۲. جایگزینی ۷۰۰۰ هزار دستگاه اتوبوس فرسوده با اتوبوس پایه گازسوز

در خصوص این پروژه باید گفت از آنجا که اجرای آن منجر به افزایش بهره وری انرژی و کاهش مصرف سوخت می شود، می توان آن را در راستای تحقق اقتصاد مقاومتی قلمداد کرد؛ هرچند این قبیل پروژه ها همواره در دستور کار دستگاه های اجرایی قرار دارد و نمی توان آن را خارج از وظایف ذاتی دستگاه ها دانست. برای مثال این پروژه از سال ۹۳ در دستور کار قرار دارد. طبق

اعلام شرکت بهینه سازی مصرف سوخت، این شرکت با هدف کاهش مصرف گازوییل و جایگزینی آن با سوخت پاک CNG و همچنین ارتقاء راندمان ناوگان اتوبوس‌های شهری سطح کشور از طریق جایگزینی ۱۷۰۰۰ اتوبوس جدید تمام گازسوز بر اساس بند «ق» تبصره ۲ قانون برنامه بودجه سال ۱۳۹۳ اقدام به تهیه و ارسال طرح «جایگزینی ۱۷۰۰۰ اتوبوس فرسوده دیزلی درون شهری با اتوبوس های تمام گازسوز» به شورای محترم اقتصاد نمود و طرح مذکور در تاریخ ۹۳/۱۰/۶ به تصویب شورای اقتصاد رسید و از همان زمان با هدف اجرای هرچه بهتر، در دستور کار گروه پروژه شرکت بهینه سازی مصرف سوخت قرار گرفت.

در آخرین خبر علی وکیلی مدیر عامل شرکت بهینه‌سازی مصرف سوخت، در بهمن‌ماه سال جاری در ارتباط با اتوبوس‌های درون‌شهری گازسوز گفته است که در این راستا ما به اتوبوس‌هایی که در رفت و آمد شهری گازسوز به حساب می‌آیند تا حدود ۴۷ درصد از هزینه خرید کل اتوبوس را تسهیلات ارائه می‌کنیم.

در نتیجه در این پروژه، کارهای روزمره و وظایف عمومی دستگاه‌ها در قالب اقتصاد مقاومتی ارائه شده است. با این وجود فعالیتهای مستمر شرکت بهینه سازی مصرف سوخت در این مدت بر فراهم آوردن امکانات و زمینه‌های لازم برای اجرایی شدن این طرح متمرکز بوده است؛ هرچند گزارش مشخصی از اقدامات انجام شده در این زمینه توسط معاونت اجرایی رئیس جمهور ارائه نشده است.

۳. نوسازی ۲۰۰۰۰ دستگاه کامیون و کشنده فرسوده

بالای ۱۰ تن

مانند پروژه قبلی، از آنجا که اجرای این پروژه نیز منجر به افزایش بهره وری انرژی و کاهش مصرف سوخت می شود، می توان آن را در راستای تحقق اقتصاد مقاومتی قلمداد کرد؛ هرچند این قبیل پروژه ها همواره در دستور کار دستگاه های اجرایی قرار دارد و نمی توان آن را خارج از وظایف ذاتی دستگاه ها دانست. برای مثال در ۱۱ اسفند ۱۳۹۴ تفاهم نامه طرح نوسازی ۶۵ هزار دستگاه کامیون و کشنده فرسوده با حضور وزیران نفت و راه شهرسازی به امضا رسید.

با این وجود، رئیس اتحادیه حمل و نقل بار کشور با اشاره به تاخیر صورت گرفته در اجرای طرح نوسازی کامیون های فرسوده در کشور در خرداد ماه ۹۵ گفته است که تا این لحظه این طرح عملیاتی نشده است.

در نتیجه علیرغم اینکه این طرح جزو وظایف ذاتی دستگاه های مسئول بوده و البته نسبت آن با معاونت اجرایی رئیس جمهور مشخص نیست، گزارش مشخصی از اقدامات انجام شده در این زمینه توسط معاونت اجرایی رئیس جمهور ارائه نشده است.

۴. جایگزینی ۴۰۰۰۰ تاکسی و ون فرسوده با تاکسی پایه گازسوز با پیمایش بالا

مانند پروژه های قبلی، از آنجا که اجرای این پروژه نیز منجر به افزایش بهره وری انرژی و کاهش مصرف سوخت می شود، می توان آن را در راستای تحقق اقتصاد مقاومتی قلمداد کرد؛ هرچند این قبیل پروژه ها همواره در دستور کار دستگاه های اجرایی قرار دارد و نمی توان آن را خارج از وظایف ذاتی دستگاه ها دانست.

آخرین خبر منتشر شده از اقدامات انجام شده در راستای اجرای این پروژه مربوط به دعوت به ثبت نام برای جایگزینی تاکسی های فرسوده مدل ۸۴، در اسفندماه ۹۴ است؛ پس از آن نیز علی وکیلی مدیر عامل شرکت بهینه‌سازی مصرف سوخت، در بهمن‌ماه سال جاری در مورد حمایت از خریداران تاکسی‌های گازسوز، اعلام کرده است که به تاکسی‌ها نیز اگر محور آنها گازسوز باشد، تسهیلات ۴۰۰۰ دلاری یعنی رقمی نزدیک به یک سوم هزینه خرید تاکسی پرداخت خواهد شد.

با این حال، تاکنون گزارش مشخصی از میزان پیشرفت این پروژه توسط معاونت اجرایی رئیس جمهور منتشر نشده است.

۵. افزایش کارایی ۳۰۰۰۰ موتورخانه و سامانه گرمایشی ساختمان‌های کشور

مانند پروژه های قبلی، از آنجا که اجرای این پروژه نیز منجر به افزایش بهره وری انرژی و کاهش مصرف سوخت می شود، می توان آن را در راستای تحقق اقتصاد مقاومتی قلمداد کرد؛ هرچند این قبیل پروژه ها همواره در دستور کار دستگاه های اجرایی قرار دارد و نمی توان آن را خارج از وظایف ذاتی دستگاه ها دانست.

به گفتهٔ مدیر طرح افزایش کارایی موتورخانه‌ها در شرکت بهینه سازی مصرف سوخت، در طرح افزایش کارایی موتورخانه ها قرار است در ۶۰۰ هزار موتورخانه گرمایشی کشور شامل ۵۰۰ هزار موتورخانه بخش مسکونی و ۱۰۰ هزار موتورخانه بخش اداری -

تجاری کارهای بهینه سازی مصرف انرژی انجام شود.

ایشان در اردیبهشت ۱۳۹۴ از استقبال بیش از ۳۰ هزار متقاضی عمومی و خصوصی شرکت در این طرح خبر داده و اظهار نموده است که کل سرمایه گذاری لازم در این طرح ۲ میلیارد دلار است که با توجه به بند «ق» تبصره ۲ قانون بودجه ۹۳ نوع کاری که در این طرح انجام می شود سرمایه گذاری، جذب سرمایه گذار و بازپرداخت به سرمایه گذار از محل صرفه جویی انرژی است.

بنابراین جالب توجه است که همین اقدام نیز مانده پروژه های قبلی که در حال انجام بوده است، در قالب پروژه های اقتصاد مقاومتی به معاونت اجرایی رئیس جمهور سپرده شده است.

علی وکیلی، مدیرعامل شرکت بهینه‌سازی مصرف سوخت در آبان ماه سال جاری در ارتباط با سرمایه‌گذاری در زمینهٔ صرفه‌جویی انرژی گفته است که تاکنون طرح‌های مختلفی در بخش صنعت، ساختمان و حمل و نقل در مجموع به ارزش ۱۶٫۵ میلیارد دلار تعریف شده که ازجمله آنها می‌توان به طرح افزایش کارایی انرژی ۶۰۰ هزار موتورخانه به ارزش ۲ میلیارد دلار اشاره کرد که بتازگی پیشرفت‌های قابل توجهی در عقد قراردادهای مربوطه بویژه در راستای اجرای راهکارهای اساسی مانند جایگزینی بویلرهای فرسوده با بویلرهای چگالشی راندمان بالا و سیستم‌های تولید همزمان، صورت گرفته و امید است، این اقدام‌ها گام موثری در جهت بهبود شرایط ساختمان‌های موجود از لحاظ سطح انرژی‌بری باشد.

با این وجود، علیرغم اینکه این طرح جزو وظایف ذاتی دستگاه های مسئول بوده و البته نسبت آن با معاونت اجرایی رئیس جمهور مشخص نیست، گزارش مشخصی از اقدامات انجام شده در این زمینه توسط معاونت اجرایی رئیس جمهور ارائه نشده است.

۶. برق دار کردن ۳۰۰۰۰ حلقه چاه و تلمبه آب کشاورزی

مانند پروژه های قبلی، از آنجا که اجرای این پروژه نیز منجر به افزایش بهره وری می شود، می توان آن را در راستای تحقق اقتصاد مقاومتی قلمداد کرد؛ هرچند این قبیل پروژه ها همواره در دستور کار دستگاه های اجرایی قرار دارد و نمی توان آن را خارج از وظایف ذاتی دستگاه ها دانست.

برای مثال شرکت بهینه سازی مصرف سوخت به نمایندگی از وزارت نفت، مطابق بند «ق» تبصره ۲ قانون بودجه کل کشور در

سال ۱۳۹۳ و بر اساس مصوبه شورای اقتصاد در نظر داشته است تا جهت اجرای طرح برق دار کردن چاه ها و تلمبه های آب کشاورزی، نسبت به شناسایی شرکت های ناظر بازرسی، صحه گذاری و اندازه گیری واحد شرایط موضوع مذکور اقدام نماید. فراخوان شناسایی و ارزیابی کیفی تولیدکنندگان و تامین کنندگان طرح برق دار کردن چاههای کشاورزی نیز در اردیبهشت ماه سال ۹۴ منتشر شد.

بنابراین در خصوص این پروژه نیز جالب توجه است که همین اقدام که در حال انجام بوده است، در قالب پروژه های اقتصاد مقاومتی به معاونت اجرایی رئیس جمهور سپرده شده است.

با این وجود، علیرغم اینکه این طرح جزو وظایف ذاتی دستگاه های مسئول بوده و البته نسبت آن با معاونت اجرایی رئیس جمهور مشخص نیست، گزارش مشخصی از اقدامات انجام شده در این زمینه توسط معاونت اجرایی رئیس جمهور ارائه نشده است.

جمع‌بندی

علیرغم اینکه عمده پروژه های معاونت اجرایی رئیس جمهور، جزو وظایف ذاتی دیگر دستگاه ها و از برنامه های سال های قبل بوده است، با این حال این معاونت در اجرا و یا حداقل اعلام وضعیت این پروژه‌های اقتصاد مقاومتی، گزارش مشخصی ارائه نداده است؛ همچنین که نسبت پروژه های محول شده به این معاونت با وظایف آن مشخص نیست و ضروری است در آن بازنگری شود.

منبع

۱. پایگاه اطلاع رسانی شرکت بهینه‌سازی مصرف سوخت

۲. خبرگزاری فارس: کد خبر ۱۳۹۴۰۲۲۱۰۰۱۱۹۴

۳. روزنامهٔ صمت: کد خبر ۲۳۱۲۰

۴. خبرگزاری شانا: کد خبر ۲۵۶۱۰۲

۵. پایگاه اطلاع رسانی سازمان خبری خودرو و صنایع وابسته: کد خبر ۳۹۵۸۹۸

۶. سایت عصرخودرو: کد خبر ۶۹۷۰۵

۷. پایگاه تحلیلی خبری نفت ، انرژی و اقتصاد: کد خبر ۴۷۴۳۲

۸. پایگاه اطلاع رسانی کنسرسیوم بهینه سازی و افزایش کارایی موتورخانه ها

۹. پایگاه اطلاع‌رسانی مناقصات کشور: کد پارس نماد ۴۹۱۴۴۳

۱۰. پایگاه اطلاع رسانی مرکز پژوهشهای مجلس شورای اسلامی

۱۱. مرکز اطلاع‌رسانی مناقصه‌ها و مزایده‌های ایران

۱۲. خبرگزاری تسنیم: کد خبر ۱۰۷۳۰۳۴

۱۳. پایگاه اطلاع رسانی شرکت ملی نفت ایران: کد خبر ۱۷۲۵۳/۳

۱۴.سایت خودرو نگاران: کد خبر ۴۳۲۳۲۳

۱۵. خبرگزاری جام جم آنلاین: کد خبر ۲۶۰۹۷۶۹۵۸۹۲۰۰۵۶۹۹۶۲

می‌تواند در تقویت مسیر تجاری‌سازی محصولات دانش‌بنیان و رشد اقتصاد دانش بنیان نقش مهمی ایفا نماید.

با این وجود طبق نظر مرکز پژوهش‌های مجلس، با گذشت بیش از ۵ سال از تصویب قانون «حمایت از شرکتها و مؤسسات دانش‌بنیان و تجاری‌سازی نوآوری‌ها و اختراعات» مصوب ۱۳۸۹، اگرچه در یکی دو سال اخیر اجرای این قانون پیشرفت خوبی داشته است، اما همچنان نقاط ضعف و کاستی‌هایی وجود دارد: عدم گزارش‌دهی منظم دبیرخانه شورای عالی عتف به عنوان متولی اجرای قانون به مجلس شورای اسلامی در رابطه با پیشرفت قانون، عدم تدوین برخی دستورالعمل‌های مورد نیاز برای اجرای کامل قانون، ناهماهنگی‌ها و تداخل اختیارات و وظایف متولیان اصلی قانون (شورای عالی عتف و معاونت علمی و فناوری رییس جمهور) و ... از جمله این ضعف‌هاست.

همچنین بخش مهمی از منابع مالی اجرای طرح، از طریق ماده ۵ قانون حمایت از شرکت‌های دانش‌بنیان و از طریق صندوق نوآوری و شکوفایی تأمین می‌شود. علاوه بر پیش‌بینی اعتبارات از محل صندوق توسعه ملی جهت تأمین سرمایه اولیه صندوق نوآوری و شکوفایی، دولت موظف شده است از سال سوم برنامه پنجم به بعد در قانون بودجه، حداقل نیم درصد (۰٫۵٪) از منابع بودجه عمومی خود را جهت کمک به این صندوق در نظر بگیرد. در حال حاضر، نه تنها هنوز سرمایه اولیه صندوق نوآوری و شکوفایی تأمین نشده بلکه سهم نیم درصدی صندوق از منابع بودجه عمومی دولت که قرار بود به‌صورت سالیانه و از سال سوم به بعد جهت کمک به صندوق اختصاص یابد نیز به‌طور کامل تحقق نیافته است.

به عنوان نکته ای دیگر طبق نظر مرکز پژوهش‌های مجلس، لازم به ذکر است که بر اساس شرح وظایف وزارت علوم، تحقیقات و فناوری، حمایت از شرکت‌های دانش‌بنیان یکی از وظایف شورای عالی عتف است. از طرفی حوزه فناوری و نوآوری یکی از مهمترین و اصلی‌ترین حوزه فعالیت معاونت علمی و فناوری ریاست جمهوری نیز هست و بیشترین حجم فعالیت‌های این معاونت را به خود اختصاص می‌دهد. هر دو سازمان خود را متولی اجرای قانون فوق‌الذکر می‌دانند و هیچگاه به صورت شفاف، تمایز وظایف مشخص نشده است.

در خصوص وضعیت اجرای این پروژه و اقدامات صورت گرفته در آن، تا آبان ماه سال جاری، ۱۳ هزار و ۸۴۹ شرکت وارد فرایند اولیه دانش بنیان شدن شده‌اند، ۶ هزار و ۷۵۶ شرکت

نقد و بررسی پروژه های اقتصاد مقاومتی و عملکرد دستگاه در این زمینه

معاونت علمی و فناوری ریاست جمهوری در سه سال گذشته توانسته مفاهیمی چون اقتصاد دانش بنیان، شرکت‌های دانش بنیان، تجاری سازی و حمایت از کارآفرینان و استعدادهای برتر را بر سر زبان بیاورد و با اقدامات خود، رونق بخش این عرصه باشد. اقداماتی که شاید بتوان گل سرسبدشان را شناسایی و حمایت از شرکت های دانش بنیان به شمار آورد؛ اقدامی که در راستای اقتصاد دانش بنیان و در نتیجه تحقق اقتصاد مقاومتی بوده است. دو پروژه اقتصاد مقاومتی معاونت علمی و فناوری، مرتبط با ماده ۲ سیاست های کلی اقتصاد مقاومتی است. هرچند پروژه اول جزو کارهای جاری این معاونت ریاست جمهوری محسوب می شود، دومین پروژه اقدام بسیار خوب و مثبتی در راستای اجرای اقتصاد مقاومتی است؛ زیرا با شناسایی نیازهای فناورانه دستگاه ها و اعلام آنها از قبل، شرکت‌های دانش بنیان می توانند برای تأمین نیازهای این دستگاه ها دست به کار شده و محصولات لازم را تولید نمایند. در این صورت، هم به تولید داخل کمک می شود و هم شرکت‌های دانش بنیان رشد پیدا می کنند.

در ادامه به بررسی ۲ پروژه اقتصاد مقاومتی معاونت علمی و فناوری ریاست جمهوری پرداخته و وضعیت عملکرد این دستگاه در اجرای آن مورد بررسی و بازبینی قرار می گیرد.

۱- پیاده سازی نظام حمایت از ۳۰۰۰ شرکت های دانش بنیان

پیاده سازی نظام حمایت از شرکت های دانش بنیان جزو برنامه های جاری معاونت علمی و فناوری ریاست جمهوری در سال های اخیر بوده است و تفاوت مهم و چشمگیری در روند اجرای بخش اعظم فعالیت های مرتبط با این پروژه در نیمه نخست امسال با چند سال اخیر وجود ندارد. لذا ارزیابی این پروژه در چارچوب پروژه های جدید اقتصاد مقاومتی نمی گنجد؛ هرچند اجرای آن در راستای تحقق اقتصاد مقاومتی است. چرا که بر اساس ماده ۲ سیاست‌های کلی اقتصاد مقاومتی، پیشسازی اقتصاد دانش‌بنیان از مصادیق مقاوم‌سازی اقتصاد کشور می‌باشد و از موارد مهم در این حوزه، حمایت از شرکت های دانش بنیان است.

توجه هر چه بیشتر به شکل‌گیری شرکت‌های دانش‌بنیان و کمک به توسعه و ارتقاء توانمندی آنها در چارچوب قوانین حمایتی،

بخش شانزدهم

« معاونت علمی و فناوری ریاست جمهوری »

دکتر ستاری

مقدمه

پروژه های اولویت دار معاونت علمی و فناوری ریاست جمهوری که در ستاد فرماندهی اقتصاد مقاومتی به تصویب رسیده به شرح زیر است:

ردیف	عنوان پروژه	عنوان برنامه ملی
۱	پیاده سازی نظام حمایت از ۳۰۰۰ شرکت دانش بنیان	برقراری انضباط مالی در بخش عمومی و قطع وابستگی بودجه به نفت
۲	طراحی و پیاده سازی نظام صیانت از بازار ملی در حوزه دانش بنیان از طریق تهیه پیوست فناوری بخشی در ۴ دستگاه اجرایی (وزارتخانه های نیرو، بهداشت، کشاورزی و ارتباطات)	توسعه اقتصاد دانش بنیان

نیز ثبت‌نام خود را تکمیل کرده و به فرایند ارزیابی وارد شده اند و از این تعداد ۲ هزار و ۷۵۹ شرکت تأیید شده‌اند و می‌توانند از حمایت‌ها بهره‌مند شوند.

در پایان سال مالی ۹۴ تعداد ۲۳۰۰ شرکت توسط معاونت علمی برای بهره‌مندی از معافیت مالیاتی به سازمان امور مالیاتی معرفی شده است. همچنین ۴ دسته از کالاهای من جمله کالاهای وارداتی برای مهندسی معکوس برای ساخت نمونه مهندسی، واردات قطعات برای ساخت در حد نمونه اولیه تحقیقاتی، تجهیزات آزمایشگاهی، تست و کنترل و ماشین‌آلات خط تولید جهت استفاده این شرکت‌ها مشمول معافیت‌های گمرکی می‌شوند. از بین ۲۰۰ شرکت متقاضی تا آبان ماه سال جاری، ۱۲۰ شرکت از معافیت‌های گمرکی بهره‌مند شده‌اند. سایر حمایت‌هایی که از شرکت‌های دانش‌بنیان انجام می‌شود به صورت زیر است:

الف- حمایت از صادرات محصولات دانش‌بنیان: در این زمینه ۱۹ نوع حمایت مد نظر قرار گرفته است که عبارتند از ارزیابی آمادگی صادراتی، مشاوره صادرات، آموزش‌های بازرگانی و صادرات، تهیه اقلام تبلیغاتی، تهیه گزارش تحقیقات بازار بین‌المللی، طراحی صنعتی محصولات دانش‌بنیان، اخذ مجوزهای بین‌المللی، ثبت محصولات، پویون محصولات، اعزام و پذیرش هیأت‌های تجاری، حضور مستقل شرکت‌ها در نمایشگاه‌های خارجی، ارسال موقتی نمونه محصول، صادرات از طریق واسطه‌های تجاری، جذب نیروهای انسانی بازرگانی تخصصی، تبادل فناوری، مشاوره قراردادهای تبادل فناوری، پشتیبانی صادرات از طریق شرکت‌های مدیریت صادرات و از طریق پایگاه‌های صادراتی و از طریق تأمین مالی صادرات.

ب- بهره‌مندی شرکت‌های دانش‌بنیان از قانون یک درصد: شرکت‌های دانش‌بنیان همانند دستگاه‌های اجرایی در انجام پروژه‌های تحقیقاتی صاحب صلاحیت هستند؛ از این رو می‌توانند مشمول استفاده از قانون یک تا سه درصد اعتبارات دستگاه‌ها تعیین شدند. قانون یک تا سه درصد دستگاه‌ها را ملزم به تخصیص یک تا سه درصد اعتبارات خود به امر پژوهش می‌نماید.

ج- اجازه استقرار شرکت‌های دانش‌بنیان در واحد‌های مسکونی: در این خصوص مذاکراتی با شهرداری تهران صورت گرفته و تا ۱۲ آبان ۲۰ شرکت برای استقرار در واحدهای

مسکونی به شهرداری تهران معرفی شده‌اند.

د- ارائه تسهیلات سربازی به شرکت‌های دانش‌بنیان: تا ۱۲ آبان امسال ۳۹۰ شرکت برای استفاده از تسهیلات سربازی تقاضا داشته‌اند و از آن‌ها ۲۰۰ تقاضا مورد قبول واقع شده است.

ه- استقرار ۶۵ شرکت دانش‌بنیان در اطراف شهرها: بر این اساس و با مذاکرات صورت گرفته توسط معاونت علمی، شرکت‌های دانش‌بنیان با دریافت رده زیست‌محیطی می‌توانند در اطراف شهرهای بزرگ مستقر شوند. تا ۱۲ آبان ۶۵ تقاضا برای استقرار در اطراف شهرهای مشهد، اصفهان و تهران مورد موافقت قرار گرفته است.

بنابراین می‌توان گفت که اقدامات صورت گرفته توسط معاونت علمی و فناوری ریاست جمهوری در حمایت از شرکت‌های دانش‌بنیان و انجام این پروژه، قابل توجه بوده و گزارش‌های مرتبط با آن نیز ارائه شده است. لذا وضعیت این معاونت در این حوزه مثبت ارزیابی می‌شود.

۲- طراحی و پیاده‌سازی نظام صیانت از بازار ملی در حوزه دانش‌بنیان از طریق تهیه پیوست فناوری

طبق اظهارنظر مرکز پژوهش‌های مجلس، یکی از چالش‌های مهم در چرخه تولید تا مصرف محصولات دانش‌بنیان، تجاری‌سازی، شکل‌گیری بازار مصرف و تضمین آن است. بسیاری از بندهای سیاست‌های کلی اقتصاد مقاومتی نیز، تقویت عوامل تولید تا مصرف، سهم‌بری عادلانه عوامل در زنجیره تولید تا مصرف متناسب با نقش آنها در ایجاد ارزش و رشد بهره‌وری اقتصادی را مد نظر قرار داده‌اند و از این‌رو طرح صیانت از بازار ملی محصولات دانش‌بنیان را می‌توان از اقدامات ضروری در راستای اجرای اقتصاد مقاومتی محسوب نمود.

محوریت اجرای این پروژه با معاونت علمی و فناوری رییس جمهور است و با توجه به شرح وظایف معاونت در زمینه توسعه فناوری و ارتقای کارآفرینی فناورانه، بازارسازی و تضمین بازار، توان کارشناسی لازم در این نهاد برای اجرا و همکاری با دستگاه‌های اجرایی برای تهیه پیوست فناوری وجود دارد. منابع مالی اجرای این طرح نیز از طریق بودجه عمومی

دستگاه‌های متولی و همکار تأمین می‌شود.

تهیه پیوست‌های فناوری یکی از گام‌های اجرای سند «سیاست‌ها و ضوابط پیوست فناوری» است و آنچه در گام بعدی اهمیت دارد، نحوه پیاده‌سازی دیگر بندهای سند و مشارکت دستگاه‌های اجرایی در آن می‌باشد. در صورت اجرای کامل و صحیح سند مذکور می‌توان تحول و پویایی در بخش مورد نظر را انتظار داشت.

در زمینه اجرای این پروژه، با پیگیری‌های معاونت علمی و فناوری ریاست جمهوری، دولت مصوبه ای در تاریخ ۱۷ شهریورماه سال جاری در این زمینه داشته که در تاریخ ۳ مهرماه، به دستگاه‌های مختلف دولتی ابلاغ شده است. در بند ۱ این مصوبه آمده است که برای حمایت از بازارسازی محصولات شرکت‌های دانش‌بنیان دستگاه‌های اجرایی (شامل وزارتخانه‌های بهداشت و درمان و آموزش پزشکی، جهاد کشاورزی، نفت، نیرو، ارتباطات و فناوری اطلاعات، صنعت، معدن و تجارت، دفاع و پشتیبانی نیروهای مسلح، راه و شهرسازی و علوم، تحقیقات و فناوری) باید ظرف یک ماه هدف، برنامه و سهم دستگاه خود را برای بازارسازی محصولات دانش‌بنیان تولید داخل به میزان ۱۰ هزار میلیارد تومان ارائه کنند.

همچنین در بند ۳ این مصوبه دولت مقرر شده است که در راستای ایجاد تعامل فعال حوزه اقتصاد دانش‌بنیان و بخش‌های اصلی اقتصاد کشور و اجرایی‌سازی نظام‌نامه پیوست فناوری در قراردادهای بین‌المللی و طرح‌های مهم ملی مصوب ستاد فرماندهی اقتصاد مقاومتی، معاون علمی و فناوری رئیس جمهور به عنوان عضو مدعو در جلسات اصلی شورای اقتصاد و نماینده معاونت در کمیسیون شورا دعوت شود.

به عنوان دیگر اقدام انجام شده در این زمینه، «نظام‌نامه پیوست فناوری و توسعه توانمندی‌های داخلی در قراردادهای بین‌المللی و طرح‌های مهم ملی» درباره دانش‌بنیان شدن بخش‌های مهم و حساس اقتصادی و شرط انتقال فناوری در معاملات خارجی در اوایل مردادماه امسال به تصویب ستاد فرماندهی اقتصاد مقاومتی رسید و اواخر مهرماه امسال توسط اسحاق جهانگیری، رئیس ستاد فرماندهی اقتصاد مقاومتی و معاون اول رئیس جمهور به کلیه دستگاه‌های اجرایی ابلاغ شد.

این نظام‌نامه در ۶ بند و در تاریخ ۲۵ مهر امسال ابلاغ شد و هدف آن دانش‌بنیان شدن بخش‌های مهم اقتصادی و انتقال فناوری است. حوزه‌ها و صنایع اولویت‌دار این نظام‌نامه شامل انرژی (نفت، گاز و برق)، آب، الکترونیک، پتروشیمی، ماشین‌آلات و تجهیزات صنعتی، حمل و نقل (جاده‌ای و خودرو، ریلی، دریایی و هوایی)، سلامت (دارو، تجهیزات پزشکی)، ارتباطات و فناوری اطلاعات، فضای (ماهواره)، معدن (صنایع معدنی و مواد اولیه پیشرفته)، کشاورزی (مواد غذایی استراتژیک) و ارتقاء بهره‌وری است.

در این زمینه نیز به نظر می‌رسد که معاونت علمی و فناوری ریاست جمهوری، اقدامات مثبت و قابل توجهی را انجام داده است. هر چند گزارش مشخصی از اقدامات انجام شده در این حوزه ارائه نشده اما وضعیت این معاونت در اجرای این پروژه مثبت و رو به جلو ارزیابی می‌شود. بررسی دقیق‌تر نیازمند ارائه گزارش و اطلاعات بیشتر است.

جمع بندی

بررسی روند اجرای ۲ پروژه ابلاغی ستاد فرماندهی اقتصاد مقاومتی به معاونت علمی و فناوری ریاست جمهوری در نیمه نخست سال جاری نشان می‌دهد که این معاونت، کارنامه نسبتاً قابل قبولی در زمینه اجرای اقتصاد مقاومتی داشته است؛ زیرا پروژه‌های این دستگاه در حال پیگیری و اجرا بوده و گام‌های مناسبی در راستای اقدامات مورد نیاز آنها برداشته شده است.

البته با توجه به اینکه پیاده‌سازی نظام حمایت از شرکت‌های دانش‌بنیان جزو کارهای جاری این معاونت در سال‌های اخیر بوده است، انتظار می‌رود که روند اجرای این پروژه با شتاب بیشتری تداوم پیدا کند.

منبع

۱. گزارش مرکز پژوهش‌های مجلس: شماره ۱۵۱۹۵

۲. خبرگزاری صدا و سیما، کد خبر: ۱۳۴۱۷۲۳

۳. عیار آنلاین: گزارش نیمه پربلوان

۴. خبرنامه دانشجویان ایران، کد خبر: ۲۱۴۳۷۴

۵. خبرگزاری مهر، کد خبر ۳۸۱۳۴۳۵

۶. خبرگزاری ایکن، کد خبر ۳۳۷۵۸۸۰

۷. روزنامه آسیا، شماره ۳۹۰۵

۸. خبرگزاری مهر، کد خبر ۳۷۹۷۳۱۴

شناسایی و ارائه به دولت و فرآیند بررسی دولت، به نتیجه مطلوب می‌رسانیم؛ ضمن آنکه در جهت کد گذاری قوانین تلاش می‌کنیم تا بالغ بر ۱۱ هزار عنوان قانونی را در ذیل کدها مقرر و دسته‌بندی کنیم چرا که هر یک از عناوین قانونی خود هزار ماده دارد و یک آشفتگی در نظام حقوقی وجود دارد. انصاری در یکی از اظهارات خود در پایان آذرماه سال جاری ضمن معرفی حقوق شهروندی به عنوان مهمترین دستاورد معاونت حقوقی ریاست جمهوری، اشاره ای کوتاه به تنها پروژه ستاد اقتصاد مقاومتی مربوط به این معاونت کرد و در این زمینه بیان نمود که اکنون در معاونت حقوقی ریاست جمهوری در حال بررسی حدود ۱۰ عنوان حقوقی در حوزه اقتصاد مقاومتی، مزاحمت های قانونی برای حرکت اقتصادی، تعارض منافع، جلوگیری از رانت و فساد و ... هستیم که به خواست خدا تا پایان سال آن ها را تقدیم دولت خواهیم کرد. بنابراین با توجه به مختصر گزارش های ارائه شده در خصوص این پروژه، به نظر می‌رسد که اقدامات مربوط به آن در حال پیگیری است. با این حال ضروری است نتایج اجرای این پروژه به صورت مشخص ارائه شده و در انجام این اقدام مهم تسریع صورت پذیرد.

جمع بندی

فعالیت هایی که در طول یک سال گذشته توسط این معاونت در خصوص پروژه ستاد فرماندهی اقتصاد مقاومتی انجام شده است، در مرحله تقسیم بندی مجموعه قوانین کشور به زیر مجموعه های مختلف برای بررسی موضوعی آن هاست؛ همچنین که طبق گزارش معاون حقوقی رئیس جمهور، حدود ۱۰ عنوان حقوقی در حوزه اقتصاد مقاومتی نیز در حال بازبینی و اصلاح است.

هر چند در این زمینه، هنوز گزارش شفاف و مشخصی در خصوص خروجی اقدامات مربوط به شناسایی و حذف قوانین مزاحم اقتصاد مقاومتی ارائه نشده است، اما گزارش ها حاکی از آن است که فعالیت هایی در این زمینه انجام گرفته است؛ لذا ضروری است نتیجه این فعالیت ها جهت بررسی به اطلاع عموم برسد.

منبع

۱. گزارش مرکز پژوهش های مجلس: شماره ۱۵۱۹۵
۲. پایگاه اطلاع رسانی معاونت حقوقی رئیس جمهور
۳. خبرگزاری فارس: کد خبر ۱۱۵۷۰۰۱۱۵۰۰۱۳۹۵
۴. خبرگزاری تابناک: کد خبر ۶۱۵۱۲۷
۵. خبرگزاری افکارنیوز: کد خبر ۵۳۳۶۱۴
۶. خبرگزاری ایرنا: کد خبر ۸۲۲۰۳۷۵۴
۷. خبرگزاری باشگاه خبرنگاران جوان: کد خبر ۵۹۰۴۵۹۹

شورای اسلامی تکیه دارد، فلذا امکان تغییر آن از سوی هیأت دولت بدون تغییر قوانین مستند به آن، امکان پذیر نبوده و مستلزم همکاری دولت و مجلس در این حوزه است. البته معاونت حقوقی می‌تواند پیشنهاد خود را برای تغییر قانون مذکور در قالب لایحه به هیئت وزیران پیشنهاد دهد. همچنین با توجه به این که بیشتر مصوبات هیئت دولت قبل از تصویب از لحاظ حقوقی در معاونت حقوقی مورد بررسی قرار می‌گیرد، لذا می‌توان گفت که معاونت حقوقی توانایی و ظرفیت مناسبی در این زمینه دارد. اجرای صحیح این پروژه می‌تواند تأثیر بسیار مثبتی در حوزه اقتصاد مقاومتی داشته باشد. البته در این پروژه، معاونت حقوقی تنها موظف است قوانین و مقررات مزاحم موجود را شناسایی نماید در صورتی که خلاءهای قانونی و مقرراتی نیز می‌تواند مورد توجه قرار گیرد. در زمینه اجرای این پروژه مفید و مهم، امیدوار رضایی معاون قوانین مجلس شورای اسلامی در فروردین ۱۳۹۵، ضمن اشاره به برگزاری جلسات متعدد با نهاد های مختلف از جمله معاونت حقوقی ریاست جمهوری، بیان نموده که در این جلسات مقرر شده است تا قوانین مزاحم ظرف ۳ ماه مشخص و طرح یا لایحه برای حذف قوانین مزاحم تدوین و ارائه گردد. رضایی در آن تاریخ عنوان کرد که تهیه فهرست قوانین موضوعی مرتبط با اقتصاد مقاومتی با ۱۴ موضوع تفکیکی و شناسایی ۵۷۷۶ فقره قانون و ارسال آنها به کمیسیون های تخصصی مجلس و معاونت حقوقی رئیس جمهور برای اعلام نظر، در جهت حذف قوانین مزاحم با سیاست های کلی اقتصاد مقاومتی یا اصلاح آنها طبق سیاست های مذکور از دیگر اقدامات در این حوزه است. در اردیبهشت ماه سال جاری، امین زاده معاون وقت حقوقی رئیس جمهور در گزارش سه ساله این معاونت با اشاره به ساماندهی و تنقیح قوانین، بیان نمود که این معاونت پیشاپیش اقدام به دسته بندی قوانین تحت حدود ۹۰ سرفصل اصلی نموده بود و این سرفصل ها در شورای علمی معاونت با بررسی کدهای مجلس شورای اسلامی به حدود ۶۰ کد تعدیل و اکنون در حال نهائی شدن بمنظور قراردادن قوانین معتبر در ذیل آنها می باشد. امین زاده در شهریورماه پس از تودیع از معاونت حقوقی در خصوص عملکرد خود بیان کرد که معاونت حقوقی رئیس جمهور با تشکیل جلسات متعدد در طول ۲ سال و انجام کار کارشناسی حقوقی و اقتصادی، در نهایت موفق شد ۸ کارگروه تخصصی را تشکیل دهد تا به اصلاح قوانین مرتبط با موضوعاتی از قبیل قوانین و مقررات حوزه بانکی، امورورشکستگی، بورس، سرمایه گذاری خارجی و بیمه های اجتماعی بپردازد. همچنین مجید انصاری معاون جدید حقوقی رئیس جمهور در هفته دولت بیان کرد که موارد قابل تنقیح از آیین نامه ها را به محض

“

بخش هفدهم

”

«معاونت حقوقی رئیس جمهوری»

دکتر انصاری

مقدمه

پروژه های اولویت دار معاونت حقوقی رئیس جمهوری که در ستاد فرماندهی اقتصاد مقاومتی به تصویب رسیده به شرح زیر است:

ردیف	عنوان پروژه	عنوان برنامه ملی
۱	شناسایی و حذف قوانین و مقررات مزاحم برای اجرای سیاستهای اقتصاد مقاومتی	برقراری انضباط مالی در بخش عمومی و قطع وابستگی بودجه به نفت

طبق اظهارنظر مرکز پژوهش های مجلس، قوانین و مقررات مناسب، زمینه را برای بهبود فضای کسب و کار فراهم می‌کند. فلذا اجرای پروژه ذکر شده به نحو دقیق می‌تواند تأثیر مثبتی در این حوزه داشته و در راستای سیاست های ابلاغی اقتصاد مقاومتی قرار دارد. از آنجایی که اغلب مصوبات دولت بر یک ماده قانونی مصوب مجلس

نقد و بررسی پروژه های اقتصاد مقاومتی و عملکرد دستگاه در این زمینه

در ادامه به بررسی تنها پروژه اقتصاد مقاومتی معاونت حقوقی رئیس جمهوری پرداخته شده و وضعیت عملکرد این دستگاه در اجرای آن مورد بررسی و بازبینی قرار می‌گیرد.

مقدمه

پروژه های اولویت دار سازمان صدا و سیما که در ستاد فرماندهی اقتصاد مقاومتی به تصویب رسیده به شرح زیر است:

ردیف	عنوان پروژه	عنوان برنامه ملی
۱	طراحی الگوی رسانه ای تشویق مشارکت عمومی در تولید ملی و اصلاح الگوی مصرف و اجرای آن	گفتمان سازی و فرهنگ سازی اقتصاد مقاومتی
۲	طراحی و اجرای الگوی رسانه ای ترویج و تقویت رفتارهای اقتصادی بایسته در خانوارها و فعالان اقتصادی	گفتمان سازی و فرهنگ سازی اقتصاد مقاومتی

نتیجه گیری

نبود گزارش مشخص از عملکرد این سازمان، نتیجه گیری در خصوص فعالیت های مرتبط با اقتصاد مقاومتی آن را به گزاره های کلی ختم می کند. به غیر از موارد مذکور در قسمت قبلی، باید گفت که صداوسیما از گذشته، رویکرد دو گانه ای نسبت به ترویج الگوی اقتصادی مطلوب داشته است.

از طرفی، تعداد زیادی از برنامه ها، گزارش های خبری و ... در زمان های مختلف به مباحثی چون تولید ملی، فرهنگ مصرفی و خرید کالای داخل اختصاص داده شده است؛ اما از سوی دیگر، این سازمان برای تامین بودجه لازم برای هزینه های خود، به تبلیغات نامتناسب با مباحث قبلی روی آورده است.

این رویکرد دوگانه صداوسیما، یکی ناشی از نداشتن برنامه منسجم و یکپارچه برای ترویج الگوی مطلوب اقتصادی بوده و دیگر، بزرگ بودن بیش از حد این سازمان و روش های تامین مالی قدیمی که باعث شده است وابستگی این سازمان به بودجه، آن را به هر جهتی حرکت دهد.

لذا ضروری است در مدیریت صداوسیما، شیوه تامین مالی و روش برنامه ریزی منسجم و یکپارچه برای آن تجدیدنظر شود.

منبع

۱- گزارش مرکز پژوهش های مجلس: شماره ۱۵۱۹۵

نقد و بررسی پروژه های اقتصاد مقاومتی و عملکرد

دستگاه در این زمینه

پروژه های تعریف شده برای سازمان صدا و سیمای جمهوری اسلامی ایران، مرتبط با بندهای سیاست های کلی اقتصاد مقاومتی تعریف شده اند و عمده مباحث در این زمینه در برنامه ها و پروژه های تعریف شده برای این سازمان آورده شده است.

البته لازم به ذکر است که این پروژه ها، با رویکرد اثرگذاری صداوسیما بر خانوار و فرهنگ اقتصادی آن تعریف شده است؛ این درحالیست که صداوسیما، برنامه های متعددی نیز در خصوص بحث های کارشناسی مرتبط با اقتصاد مقاومتی در دست اجرا دارد.

طبق اظهارنظر مرکز پژوهش های مجلس، این پروژه ها در زمره وظایف رایج معمول سازمان صدا و سیما نبوده اند و از این جهت، گامی به جلو محسوب می شوند؛ اما هرگونه قضاوت پیرامون میزان اثرگذاری تکالیف مذکور نیازمند آگاهی از جزئیات بیشتری از فرآیند اجرایی است.

لذا با توجه به اینکه گزارش مشخصی در این زمینه از سوی سازمان صداوسیما ارائه نشده است، امکان قضاوت در خصوص آن وجود ندارد.

بخش هجدهم

« سازمان صدا و سیمای جمهوری اسلامی ایران »

دکتر عسگری

« دبیر خانه شورای عالی مناطق آزاد تجاری – صنعتی و ویژه اقتصادی »

مهندس ترکان

مقدمه

پروژه های اولویت دار شورای عالی مناطق آزاد که در ستاد فرماندهی اقتصاد مقاومتی به تصویب رسیده به شرح زیر است:

ردیف	عنوان پروژه	عنوان برنامه ملی
۱	ایجاد مراکز ارتقاء و انتقال فناوری پیشرفته در مناطق آزاد تجاری – صنعتی و ویژه اقتصادی	پیش برد برون گرایی اقتصاد (توسعه صادرات غیر نفتی)
۲	۳۰ درصد افزایش میزان صادرات مجدد در مناطق آزاد تجاری – صنعتی و ویژه اقتصادی	پیش برد برون گرایی اقتصاد (توسعه صادرات غیر نفتی)
۳	۳۰ درصد افزایش صادرات از طریق ترانزیت در مناطق آزاد تجاری – صنعتی و ویژه اقتصادی	پیش برد برون گرایی اقتصاد (توسعه صادرات غیر نفتی)

نقد و بررسی پروژه های اقتصاد مقاومتی و عملکرد می گیرد.

دستگاه در این زمینه

در ادامه به بررسی ۳ پروژه اقتصاد مقاومتی شورای عالی مناطق آزاد پرداخته شده و وضعیت عملکرد این دستگاه در اجرای آن مورد بررسی و بازبینی قرار

۱- ایجاد مراکز ارتقاء و انتقال فن آوری پیشرفته در

مناطق آزاد

طبق اظهارنظر مرکز پژوهش های مجلس، اهداف اصلی ایجاد مناطق

فصل دوم

بررسی عملکرد ستاد فرماندهی اقتصاد مقاومتی و ۲۳ دستگاه

مقاومتی بوده و در صورت تحقق منجر به بهبود وضعیت این مناطق و آثار مثبت آن بر اقتصاد کشور خواهد شد. بر اساس آمارهای ارائه شده توسط مسئولین، در سال جاری مجموع صادرات مناطق آزاد و همچنین مناطق ویژه اقتصادی کشور رشد داشته است؛ اما درمورد صادرات مجدد که بیشتر مختص مناطق آزاد می شود، آمار مشخصی ارائه نشده است.

۳- ۳۰ درصد افزایش صادرات از طریق ترانزیت در مناطق آزاد

طبق اظهارنظر مرکز پژوهش های مجلس، این پروژه جزو اهداف فرعی مناطق آزاد محسوب می شود، لذا نمی توان گفت نقش اساسی در رفع چالش های حوزه صادرات ایفا خواهد کرد.

با این حال آمارهای ارائه شده در زمینه صادرات از مناطق آزاد و مناطق ویژه اقتصادی نیز به صورت تفکیک شده وجود ندارد و هرچند که آمارها رشد کل صادرات از این مناطق را نشان می دهند، اما در مورد صادرات ترانزیتی از این مناطق، نمی توان اظهار نظر قطعی کرد.

جمع بندی

افزایش کیفیت مناطق آزاد موجود با استفاده از اجرای پروژه های اقتصاد مقاومتی و تحقق سیاست های کلی آن، بر افزایش کمیت این مناطق ارجحیت دارد. در واقع تا زمانی که مناطق آزاد موجود نتوانسته اند به الگویی دست یابند که بر اساس آن انتقال فناوری های پیشرفته، گسترش و تسهیل تولید، صادرات کالاها و خدمات و تأمین نیازهای ضروری و منابع مالی از خارج طبق سیاست های اقتصاد مقاومتی محقق شود، نباید الگوی موجود را توسعه کمی داد. با توجه به گزارش های محدود موجود از عملکرد شورای عالی مناطق آزاد، در صورتی که این روند در جهت اجرای پروژه های اقتصاد مقاومتی ادامه یابد، شاهد بهبود وضعیت مناطق آزاد خواهیم بود. با این وجود، از آنجا که این شورا در پی گسترش کمی مناطق نیز هست و این را با جدیت دنبال می کند، ممکن است در تحقق اهداف فوق چالش ایجاد شود.

همچنین که گزارش مشخصی از وضعیت اجرای این پروژه ها توسط این شورا ارائه نشده است.

منبع

۱. گزارش مرکز پژوهش های مجلس: شماره ۱۵۱۹۵

۲. خبرگزاری ایرنا، کدخبر ۸۲۲۰۰۹۶۸

۳. خبرگزاری شبستان، کد خبر ۵۹۶۷۴۳

۴. شبکه اطلاع رسانی نفت و گاز (شانا)، کدخبر ۲۷۴۷۱۸

آزاد جذب سرمایه گذاری خارجی، صادرات کالا، انتقال فناوری های نوین و ایجاد اشتغال مولد است. لذا پروژه یاد شده در راستای اهداف ایجاد مناطق آزاد و همچنین سیاست های کلی اقتصاد مقاومتی است و در صورت تحقق، می تواند بخشی از مشکلات اشتغال و تولید در این مناطق را مرتفع کند. در این پروژه، تأمین منابع مالی به عهده دستگاه مجری گذاشته شده است؛ با این حال با توجه به کمبود زیرساختها در مناطق آزاد، ساز و کار دقیق تأمین مالی پروژه های مذکور توسط دستگاه مجری مشخص نشده است. در واقع می توان گفت که ایجاد این مراکز، نیاز به تدوین برنامه مدون جهت حمایت از تولید دارد و سازمان های این مناطق دچار مشکلاتی از قبیل عدم تکمیل زیرساخت های مورد نیاز واحدهای تولیدی در برخی از مناطق، عدم مدیریت یکپارچه در محدوده مناطق، عدم محصورسازی کامل محدوده، ناکارایی در سازمان های مناطق آزاد، نداشتن استراتژی بلندمدت و ... هستند. بنابراین ضمن تمرکز بر اهداف اصلی مناطق آزاد، توسعه زیرساخت های این مناطق جهت استقرار واحدهای تولید و رفع مشکلات مناطق آزاد نیز باید مورد توجه قرار گیرد؛ در غیر این صورت موارد ذکر شده در مصوبه ستاد فرماندهی اقتصاد مقاومتی قابل تحقق نخواهد بود. مهدی بازارگان معاون تولید، صادرات و فناوری مناطق آزاد و ویژه اقتصادی کشور شهریورماه سال جاری در این زمینه بیان کرده است که اقدام های موثری در مناطق آزاد کشور صورت گرفته و پروژه های تحقیقاتی نتیجه بخشی در دست انجام است. به طور نمونه در منطقه آزاد کیش، پروژه همانندسازی بافت، در منطقه آزاد قشم پروژه زیست فناوری، در منطقه آزاد انزلی استفاده از دانش نانوتکنولوژی، در منطقه آزاد ماکو تجزیه پذیر شدن مواد پلاستیکی، در منطقه آزاد ارس تکنولوژی های نوین کشاورزی و در منطقه آزاد چابهار پروژه آبیزی پروری به روش نوین در دست انجام است که عملیاتی شدن همه این موارد، ارتقا و انتقال تکنولوژی را در این مناطق محقق می کند. وی همچنین بیان نموده است که انتقال تکنولوژی معمولاً با سرمایه گذاری انجام می شود اما فعلاً در این زمینه اتفاقی نیفتاده است و تا آنجایی که به برنامه های سه گانه ابلاغی اقتصاد مقاومتی در سال ۱۳۹۵ معطوف می شود، امیدواریم بتوانیم برنامه های ابلاغی را با موفقیت به نتیجه برسانیم. در این گزارش، به مواردی از پروژه های تحقیقاتی اشاره شده است که جدای از بررسی جزئیات، مناسب به نظر می رسد و اجرای آن، اهداف مدنظر در پروژه های اقتصاد مقاومتی این دستگاه را محقق خواهد کرد؛ با این وجود به دلیل نبود گزارشات مستدل تر، نمی توان اظهار نظر و قضاوت دقیق تری در این زمینه انجام داد.

۲- ۳۰ درصد افزایش میزان صادرات مجدد در مناطق آزاد

این پروژه در راستای اهداف مناطق آزاد و همچنین سیاست های کلی اقتصاد

سنتی این سازمان، مسئولیت پروژه مذکور را بر عهده دارد. ایشان پس از قبول این مسئولیت در اردیبهشت ماه سال جاری اظهار داشته است که این حوزه بیشترین سنخیت را با منطبق اقتصاد مقاومتی دارد. وی بیان نموده است که بسته ای که برای حمایت از صنایع دستی تدوین شده از سه محور مهم تشکیل شده است: محور اول این بسته به ایجاد کارگاه های بزرگ صنایع دستی اختصاص یافته است. بر اساس این محور قرار است ۳۸ کارگاه بزرگ صنایع دستی در کشور ایجاد شود. و سازمان میراث فرهنگی به این کارگاه ها تسهیلات کم بهره پرداخت خواهد کرد. محور دوم به روستاها مرتبط است و قرار است در آن در هر سال ۶۲ روستا از نظر صنایع دستی شناسایی و سازماندهی شود. اولویت این محور رقابت پذیر کردن صنایع دستی روستاها می باشد. محور سوم این بسته نیز به توسعه موسسات صادرات صنایع دستی اختصاص دارد تا بتوان از این طریق به توسعه در امر صادرات صنایع دستی دست یافت. اعتباراتی نیز برای ایجاد این موسسات اختصاص یافته است.

در خصوص آخرین وضعیت این پروژه و بسته طراحی شده و جزئیات آن، اطلاعات مشخصی وجود ندارد. لذا نمی توان در خصوص این پروژه اظهارنظر کرد.

۲- ایجاد ظرفیت های جدید در هتلینگ

سعید شیرکوند معاون برنامه ریزی و سرمایه گذاری سازمان میراث فرهنگی، صنایع دستی و گردشگری در تاریخ ۲۱ اردیبهشت ۹۵ به عنوان مجری پروژه ایجاد ظرفیت های جدید در هتلینگ منصوب شده است. در راستای این پروژه مقرر شده است ۲۷۰ هتل ۴ یا ۵ ستاره در ۱۰ سال آینده ساخته شود.

سلطانی فر رئیس سابق سازمان در بهمن ماه سال گذشته در این زمینه بیان کرده بود که ما از سال گذشته، هر چه هتل با پیشرفت فیزیکی بالای ۵۰ درصد بود را برای استفاده از تسهیلات صندوق توسعه ملی در اولویت قرار دادیم و سال گذشته ۱۰ هتل به بهره برداری رسید و امسال هم ۱۳ هتل ۴ و ۵ ستاره به مجموعه گردشگری اضافه می شود و ما باید در فضای جدید از سرمایه گذاری بخش خصوصی بتوانیم استفاده کنیم. الان بیش از ۱۵ گروه سرمایه گذار خارجی با من صحبت کرده اند و عربها کارشان را در مشهد شروع کرده اند ولی غربی ها و ترکها و آذربها معطل تحریمها بودند که بزودی کارشان را شروع خواهند کرد.

علیرغم اینکه زیرساخت های گردشگری، نقش مهمی در توسعه

سازمان را در راستای اقتصاد مقاومتی قرار دهد.

در ادامه به بررسی ۳ پروژه اقتصاد مقاومتی سازمان میراث فرهنگی، صنایع دستی و گردشگری پرداخته و وضعیت عملکرد این دستگاه در اجرای آن مورد بررسی و بازبینی قرار می گیرد.

۱- تدوین بسته حمایت از کارگاه های تولیدی صنایع دستی و فرش و اجرای آن

از آنجا که صنایع دستی و به ویژه فرش، از مزیت های کشور محسوب می شود، حمایت ویژه از آن جهت افزایش ارزش افزوده و همچنین حرکت به سمت صادرات پایدار، می تواند منجر به تحقق اقتصاد مقاومتی شود؛ در غیر اینصورت، این پروژه در راستای وظایف ذاتی سازمان میراث فرهنگی بوده و اقدام قابل توجهی در اقتصاد مقاومتی به حساب نمی آید.

سلطانی فر رئیس سابق این سازمان در بهمن ماه سال گذشته بیان کرده بود که در برنامه ۵ ساله ششم توسعه اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی کشور که با روشی متفاوت از دوره های گذشته تهیه و تدوین شده است، وضعیت صنایع دستی به شکل روشن و شفاف تعریف و اهداف کمی و راهبردهای آن مشخص شده است؛ بر همین اساس یک برنامه کامل با ۱۵ هدف کمی، ۷ راهبرد اساسی و مهم و ۲۸ محور اصلی اقدامات، وظایف و مسئولیت ها برای اجرا تعیین شده است.

همچنین تهیه سند راهبردی صنایع دستی تا پایان سال اول برنامه ۵ ساله ششم توسعه کشور، یکی از موارد ۲۸ محور اصلی اقدامات و وظایف است که این سند تمامی مسائل، مشکلات و چالش های حوزه صنایع دستی را در بر میگیرد؛ تدوین سند ملی اشتغال صنایع دستی به عنوان یکی دیگر از بندها نیز بر عهده سازمان میراث فرهنگی، صنایع دستی و گردشگری است که این سند تهیه شده است. بر اساس این اظهارنظر، می توان گفت که هرچند این پروژه از پیش تعریف شده بوده و سپس در میان پروژه های اقتصاد مقاومتی این سازمان قرار گرفته است، اما این سازمان قدم های اولیه برای اجرای این پروژه را برداشته است. همچنین طبق پیش بینی صورت گرفته در سند برنامه ششم توسعه کشور، در سال ۱۳۹۹ صادرات صنایع دستی باید به یک میلیارد دلار برسد. لذا در صورتی که این رویکرد بر این سازمان و این پروژه حاکم بوده و اقدامات متناسب با آن انجام شود، می توان گفت که فعالیت های صورت گرفته در راستای اقتصاد مقاومتی خواهد بود.

در این زمینه، بهمن نامور مطلق معاون صنایع دستی و هنرهای

« سازمان میراث فرهنگی، صنایع دستی و گردشگری »

دکتر احمدی پور

مقدمه

پروژه های اولویت دار سازمان میراث فرهنگی، صنایع دستی و گردشگری که در ستاد فرماندهی اقتصاد مقاومتی به تصویب رسیده به شرح زیر است:

ردیف	عنوان پروژه	عنوان برنامه ملی
۱	تدوین بسته حمایت از کارگاه های تولیدی صنایع دستی و فرش و اجرای آن	ارتقای توان تولید ملی (درونزایی اقتصاد)
۲	ایجاد ظرفیت های جدید در هتلینگ	ارتقای توان تولید ملی (درونزایی اقتصاد)
۳	تدوین بسته حمایت از گردشگری و اجرای آن	ارتقای توان تولید ملی (درونزایی اقتصاد)

نقد و بررسی پروژه های اقتصاد مقاومتی و عملکرد

صنایع دستی و گردشگری جزو وظایف ذاتی این سازمان محسوب می شوند؛ با این حال اجرای این پروژه ها با رویکردهای متفاوت از گذشته، برای مثال تمرکز بر گردشگری حلال، می تواند اقدامات این

دستگاه در این زمینه

پروژه های اقتصاد مقاومتی تعریف شده برای سازمان میراث فرهنگی،

”

بخش بیست و یکم

«وزارت دادگستری»

حجت الاسلام و المسلمین پورمحمدی

نتیجه گیری

با وجود اینکه پروژه های تعریف شده برای سازمان میراث فرهنگی، جزو وظایف ذاتی این سازمان است و از پیش هم تعریف شده بوده است، با تحقق اهداف مدنظر گرفته شده برای آن و تسریع در توسعه گردشگری به طرق مختلف، از آنجا که درآمدی جدید برای اقتصاد ایران ایجاد می کند، می توان آن را در راستای اقتصاد مقاومتی قلمداد کرد. هرچند در هر کدام از پروژه های مذکور، ضروری است جزئیات مهم و متناسب با فرهنگ و اقتصاد و مزایای کشور در نظر گرفته شود تا بتوان نتایج کار را نیز در چارچوب اقتصاد مقاومتی ارزیابی نمود؛ همچنین که بایستی به حوزه های مغفول نیز توجه کرد.

به عنوان مثال، رونق گردشگری داخلی پیش نیاز توسعه صنعت گردشگری است. در واقع زمانی که بسیاری از مسافران داخلی بدون اینکه حتی یک بار از مکان های دیدنی داخل کشور بازدید کرده باشند، اقدام به مسافرت خارجی می نمایند، جذب گردشگران خارجی و رونق صنعت گردشگری کشور بسیار دور از دسترس خواهد بود. این یکی از مواردی است که در برنامه ریزی این حوزه مغفول واقع شده است. درآمدهای گردشگری داخلی درآمدهای پایداری است که در شرایط مختلف و در مواجهه با تکانه ها، نوسان کمی خواهد داشت و لذا از این جهت، این اقدام در راستای تحقق اقتصاد مقاومتی است. به عنوان مثالی دیگر، درآمد گردشگری حلال در دنیا بیش از ۱۵۰ میلیارد دلار است و سهم ایران از کل این درآمد، کمتر از یک درصد است. این گردش مالی بزرگ موجب شده است بسیاری از کشورهای غیرمسلمان نیز تدابیر ویژه ای برای بالا بردن سهم خود از گردشگری حلال دنیا اتخاذ نمایند. از جمله این کشورها می توان به اسپانیا و ژاپن اشاره کرد. لذا در چارچوب اقتصاد مقاومتی، ضروری است در کشور ما نیز با توجه به ظرفیتی که در این زمینه وجود دارد، از این فرصت و مزیت ذاتی استفاده شود.

گردشگری دارند و توسعه گردشگری نیز درآمدهای جدیدی برای کشور ایجاد خواهد کرد، این پروژه و اجرای آن را می توان در راستای اقتصاد مقاومتی قلمداد کرد؛ هرچند این قبیل اقدامات، جزو وظایف ذاتی سازمان مربوطه نیز هست که از گذشته برای آن برنامه ریزی شده است. با این وجود، گزارش مشخصی از اجرای این پروژه و میزان تحقق اهداف تعیین شده برای آن ارائه نشده است. لذا نمی توان در خصوص این پروژه اظهارنظر کرد.

۳- تدوین بسته حمایت از گردشگری و اجرای آن

حمایت از گردشگری، به ویژه اگر در حوزه هایی که مزیت کشور است انجام شود، منجر به ایجاد درآمدهای جدید برای کشور خواهد شد. از این جهت این پروژه می تواند در راستای تحقق اقتصاد مقاومتی و سیاست های کلی آن باشد. از جمله این حوزه ها می توان به گردشگری حلال و سلامت اشاره کرد. مرتضی رحمانی موحّد معاون گردشگری سازمان میراث فرهنگی، صنایع دستی و گردشگری در اردیبهشت ماه سال جاری به عنوان مجری پروژه تدوین بسته حمایت از گردشگری و اجرای آن منصوب شده است.

در خصوص اجرای این پروژه و اقدامات مرتبط با آن، سلطانی فر رئیس سابق سازمان در بهمن ماه سال گذشته گفته است که از بین همه کشورهای جهان، ۴۰ کشور به عنوان مبدأ اصلی گردشگر خارجی شناسایی شده است که اتباع این کشورها با توجه به سوابق تاریخی، اقتصادی و فرهنگی بیش از همه کشورها به ایران می آیند. اینها شامل ۱۵ کشور همسایه و کشورهای اروپایی و آسیای جنوب شرقی هستند که در این کشورها هماهنگ شده است با استفاده از ظرفیت بخش خصوصی و همچنین ظرفیت سازمان فرهنگ و ارتباطات اسلامی، دفاتر اطلاع رسانی و جذب گردشگر راه اندازی شود.

تا کنون در ۱۰ کشور این دفاتر راه اندازی شده است و تا پایان سال به حدود ۲۵ کشور می رسد و سال آینده هر ۴۰ کشور تکمیل خواهد شد. علاوه بر این، در دفاتر از ظرفیت رایزن های فرهنگی سازمان فرهنگ و ارتباطات اسلامی در ۶۰ کشور نیز استفاده می شود. با این اوصاف، می توان گفت اقداماتی در این پروژه در حال انجام است که می تواند منجر به تحقق اقتصاد مقاومتی و سیاست های مدنظر آن گردد. با این وجود، گزارش مشخصی از وضعیت این پروژه جهت ارزیابی بیشتر کیفیت کار منتشر نشده است.

مقدمه

پروژه های اولویت دار وزارت دادگستری که در ستاد فرماندهی اقتصاد مقاومتی به تصویب رسیده به شرح زیر است:

ردیف	عنوان پروژه	عنوان برنامه ملی
۱	تدوین نظام حقوق مالکیت فکری و اصلاح ساختار اجرایی آن و اصلاح نظام رسیدگی قضایی	شفاف سازی و سالم سازی اقتصاد
۲	تدوین سازوکارهای حمایت حقوقی و قضایی از مالکیت و سرمایه گذاری	شفاف سازی و سالم سازی اقتصاد

منبع

۱. گزارش مرکز پژوهش های مجلس: شماره ۱۵۱۹۵
۲. خبرگزاری میراث آریا، کد خبر ۱۱۲۵۳۴
۳. خبرگزاری میراث آریا، کد خبر ۱۱۲۵۳۷
۴. خبرگزاری میراث آریا، کد خبر ۱۱۲۵۱۷
۵. روزنامه دنیای اقتصاد، شماره ۳۹۶۰
۶. پایگاه اطلاع رسانی سازمان میراث فرهنگی، صنایع دستی و گردشگری، کد خبر ۸۵۱۲
۷. سایت تحلیلی خبری عصر ایران، کد خبر ۴۶۹۱۱۱۱
۸. خبرگزاری شبستان، کد خبر ۴۸۳۰۵۱

نقد و بررسی پروژه های اقتصاد مقاومتی و عملکرد دستگاه در این زمینه

دو پروژه وزارت دادگستری، تقریباً یک ماهیت دارند؛ هر دو اشاره به ایجاد نظامی دارد که در آن، ایده ها، نوآوری ها، سرمایه گذاری ها و مالکیت ها در اقتصاد، شخصیت حقوقی داشته و صاحب آن مشخص باشد.

طبق نظر مرکز پژوهش های مجلس، حقوق مالکیت نامطمئن در چهار زمینه به اقتصاد یک کشور آسیب رسان خواهد بود: نخست با اجرای ضعیف، ریسک مصادره دارائی را افزایش می دهد که این امر انگیزه برای سرمایه گذاری و تولید را از بین خواهد برد؛ دوم، بهره وری را کاهش می دهد زیرا زمان زیادی برای دفاع از دارایی ها باید صرف گردد؛ سوم اینکه جلوی کسب منافع تجارت را می گیرد زیرا در این فضا نمی توان دارایی را به هر کسی انتقال داد؛ چهارم اینکه در چنین فضایی دارایی ها نقش مهمی در حمایت از سایر معاملات در قالب وثیقه بر عهده نخواهند داشت. بنابراین این پروژه در راستای اقتصاد مقاومتی ارزیابی می شود.

حمایت از حقوق مالکیت معنوی بستر مناسب را برای نوآوری به وجود می آورد. در مقام مقایسه، حمایت از مالکیت معنوی نسبت به مالکیت فیزیکی دشوارتر است؛ فلذا حمایت از آن نیازمند برنامه ریزی دقیق تر و سرمایه گذاری بیشتری از سوی دولت ها است. همچنین به دلیل اینکه، اثر این نوع حمایت ها برعکس مالکیت فیزیکی در کوتاه مدت قابل مشاهده نمی باشد، غالباً مورد بی مهری دولت ها قرار می گیرند.

بنابراین لازم و ضروری است قوانین و مقررات مالکیت معنوی کشور مورد بازنگری قرار گرفته و دو قانون مهم آن یعنی ثبت اختراعات و حمایت از مالکیت ادبی که در قالب لایحه از سوی دولت به مجلس قبل ارسال گردیده بود، در دستور کار قرار گیرد.

با این وجود، موضوع اصلاح رسیدگی قضایی از وظایف قوه قضائیه بوده و وزارت دادگستری در این زمینه از اختیار قانونی برخوردار نبوده و تنها می تواند پیشنهادهاتی را تهیه نماید. همچنین حوزه ثبت مالکیت ادبی در حیطه وظایف وزارت ارشاد قرار داشته و موضوع مالکیت صنعتی به عنوان شقی از مالکیت

ادبی، در حوزه عملکرد قوه قضائیه (سازمان ثبت اختراعات زیر نظر معاونت ثبت اسناد و املاک کشور) قرار دارد. فلذا وزارت دادگستری در این زمینه تنها می تواند پیشنهاددهنده بوده و قدرت اجرایی لازم را در این زمینه بر طبق قوانین ندارد. ضمناً این امر نیازمند اصلاح قانون بوده و وزارت دادگستری در این زمینه می تواند قوانین لازم را تهیه و پیشنهاد دهد؛ البته با همکاری سازمان های دخیل به خصوص قوه قضائیه.

حجت الاسلام والمسلمین مصطفی پورمحمدی وزیر دادگستری، علیرضا کاظمی ابدی که معاون حقوق مالکیت فکری است را در تیرماه سال جاری به عنوان مسئول اجرای پروژه های اقتصاد مقاومتی وزارت دادگستری منصوب نموده است.

با این وجود در خصوص این دو پروژه مهم، گزارش مشخصی ارائه نشده است؛ هرچند وزیر محترم دادگستری در مصاحبه های خود نسبت به اهمیت اقتصاد مقاومتی تأکید نموده اند.

جمع بندی

با وجود اینکه دو پروژه مهم بر عهده وزارت دادگستری قرار گرفته است که می تواند در تحقق اقتصاد مقاومتی اثرگذار باشد، این وزارتخانه گزارش مشخصی تاکنون در این خصوص ارائه نکرده است. البته لازم به ذکر است که بخشی از موارد مرتبط با اجرای این پروژه ها، در حیطه اختیارات وزارت دادگستری نبوده و قوه قضائیه مسئول آن است؛ این مسئله باعث می شود که وضعیت اجرای پروژه های اقتصاد مقاومتی این وزارتخانه با ابهام مواجه باشد.

منبع

۱. گزارش مرکز پژوهش های مجلس: شماره ۱۵۱۹۵

۲. خبرگزاری میزان: کد خبر ۱۵۹۴۷۳

۳. خبرگزاری فارس: کد خبر ۱۳۹۵۰۴۰۸۰۰۱۲۶

۴. خبرگزاری ایسنا: کد خبر ۹۵۰۴۰۱۱۵۲۹۶

”

بیست و دوم

«وزارت امور خارجه»

دکتر ظریف

مقدمه

پروژه های اولویت دار وزارت امور خارجه که در ستاد فرماندهی اقتصاد مقاومتی به تصویب رسیده به شرح زیر است:

ردیف	عنوان پروژه	عنوان برنامه ملی
۱	شناسایی و تدوین برنامه رفع موانع سیاسی مشارکت با اقتصاد جهانی	پیش برد برونگرایی اقتصاد (توسعه صادرات غیر نفتی)

خارجه وجود دارد.

به عنوان مثال، ارتباط کشور با کشورهای منطقه آمریکای جنوبی، آفریقا و بعضی کشورهای آسیایی و حتی منطقه، با تعاملات سیاسی امکان ایجاد، بهبود و تقویت دارد. کشورهایی که شاید کمتر در پازل تجاری ما دیده شده اند.

در این زمینه، یکی از وظایف مهم سفرای ایران در کشورهای دیگر، شناسایی فرصت های آن کشورها و معرفی آن ها به تجار داخلی است؛ علاوه بر این،

نقد و بررسی پروژه های اقتصاد مقاومتی و عملکرد دستگاه در این زمینه

تنها پروژه اقتصاد مقاومتی وزارت امور خارجه، پروژه ای است که اجرای آن می تواند بازار گسترده ای برای تولیدکنندگان ایرانی ایجاد نماید. اگر از برجام و ارتباط با کشورهای غربی و متخاصم بگذریم که بحث آن در همه محافل بسیار شده است، رابطه ایران با کشورهای بسیاری هنوز به بلوغ نرسیده است و امکان برقراری این ارتباط از طریق پیگیری های وزارت امور

معرفی شرکت‌های ایرانی و ایجاد بازار برای آن‌ها در کشورهای مقصد وظیفه اقتصادی دیگر وزراست. به مجموع این دو نقش دیپلماسی اقتصادی گفته می‌شود.

محمدرضا پور ابراهیمی رئیس کمیسیون اقتصادی مجلس معتقد است تمرکز وزارت خارجه پس از انقلاب بیشتر بر کارهای سیاسی و امنیتی بوده است و عملکرد وزارت امور خارجه در دیپلماسی اقتصادی مناسب نبوده است. وی معتقد است طبق سیاست‌های اقتصاد مقاومتی و مانند دیگر کشورهای موفق، باید سفرا در زمینه دیپلماسی اقتصادی فعال‌تر عمل می‌کردند. با این حال در این زمینه ظریف وزیر امور خارجه کشور، در واکنش به صحبت های رئیس کمیسیون اقتصادی مجلس بیان کرده است که این وزارت، هدف خود را پیشبرد اقتصاد مقاومتی قرار داده و به همین منظور ما فرهنگ حاکم بر وزارت خارجه را که یک فرهنگ سیاسی-امنیتی است، سوق می‌دهیم به فرهنگ توسعه و کمک به اقتصاد کشور در موضوعاتی چون صادرات غیرنفتی، واردات فناوری و سرمایه خارجی در جهت اهداف اقتصادی نظام و دولت. ظریف همچنین معتقد است که توانسته رویکرد سفرا را از دیدگاه سیاسی-امنیتی به اقتصادی تغییر دهد. یکی از اقدامات انجام شده توسط وزارت امور خارجه در این زمینه، در سفر ظریف به ایتالیا و امضای ۱۴ سند همکاری میان ایران و این کشور در بهمن ماه ۹۴ خود را نشان داده است. این اسناد در حوزه‌های حمل‌ونقل، راه‌آهن و ریل، همکاری‌های آموزشی و پزشکی، بازرگانی، ایمنی، همکاری‌های بندری، کشاورزی، قرنطینه و حفظ نباتات، پزشکی و دارویی بود. در سفر به فرانسه نیز در بهمن ماه همان سال، ۲۰ تفاهم‌نامه با موضوعات ارتباطات، کشاورزی، بهداشت، گردشگری، محیط‌زیست و آب‌وهوا، آموزش عالی، حمل‌ونقل هوایی و ... بین ایران و فرانسه به امضا رسید که تفاهم‌نامه اولیه با ایرباس برای خرید ۱۱۸ هواپیمای مسافربری یکی از مهم‌ترین آن‌ها بود. دکتر ظریف وزیر خارجه جمهوری اسلامی ایران در سفری دیگر در اسفندماه سال گذشته، در صدر هیأتی اعزام منطقه جنوب شرق آسیا شد تا علاوه بر شرکت در دواجلاس آسیایی، روابط دوجانبه و تحولات قاره کهن را با همتایان و مقامات کشورهای اندونزی، سنگاپور، برونئی، تایلند، نیوزلند و استرالیا به گفتگو بگذارد.

همچنین دکتر ظریف، در خرداد ماه سال جاری به چهار کشور لهستان، فنلاند، سوئد و لتونی سفر کرد که این مسافرت ها را می‌توان از جمله سفرهای اقتصادی وزیر خارجه برشمرد. در این سفر بیش از شصت بازرگان ایرانی در هیات اقتصادی، ظریف را همراهی کردند. وی در لهستان، با معاون وزیر توسعه دیدار کرده و درباره حوزه‌های مختلف از جمله توریزم، انرژی و بانکی با وی رایزنی کرد. همچنین در همایش مشترک اقتصادی ایران و لهستان که در ورشو برگزار شد، شرکت کرد.

پس از لهستان، وزیر امور خارجه به فنلاند رفته و در همایش اقتصادی فنلاند- ایران که در هلسینکی برگزار شد، حضور یافت. در این همایش که

از سوی اتاق بازرگانی، صنایع و معادن ایران با همکاری اتاق بازرگانی فنلاند برگزار شد، بازرگانان و نمایندگان شرکت‌های ایرانی و فنلاندی شرکت کردند. کشور سوئد مقصد بعدی ظریف بود. وی برنامه کاری خود را با دیدار وزیر نوآوری و امور شرکت‌های سوئد آغاز کرد. وی در ادامه، در همایش بازرگانی ایران - سوئد که از سوی اتاق بازرگانی، صنایع و معادن ایران با همکاری اتاق سوئد برگزار شد شرکت کرد.

لتونی آخرین کشوری بود که وزیر امور خارجه در این دور از سفرهای خود، به آن سفر کرد. ظریف با وزیر کشاورزی این کشور ملاقات و در خصوص همکاری‌های دوجانبه گفتگو کرد

در سفر دیگری در مردادماه سال جاری به آمریکای لاتین، دکتر ظریف به ترتیب به کشورهای کوبا، نیکاراگوئه، اکوادور، شیلی، بولیوی و ونزوئلا رفته و مذاکراتی دوطرفه انجام داد. یکی از موضوعات این سفرها هم موضوعات اقتصادی بوده است.

همچنین وزیر امور خارجه کشور در سفری دیگر در آذرماه سال جاری، به جنوب شرق آسیا در سال جاری، دکتر ظریف به کشورهای چین، هند و ژاپن سفر کرد که به گفته وی، یکی از مهم‌ترین برنامه‌های این سفرها مباحث اقتصادی بوده است.

با وجود این سفرهایی که ظریف به کشورهای مختلف داشته است و همچنین رفت و آمدهای هیئت‌های تجاری مختلف به کشورمان و برقراری تفاهم نامه های متعدد، آمارها نشان می‌دهد وضعیت واردات و صادرات بهبود قابل توجهی نیافته است.

در ریشه‌یابی علل ناکارآمدی اکثر تفاهم‌نامه‌های تجاری کشور، به ویژه با کشورهایی که ایران با آنها مشکل سیاسی ندارد، می‌توان به عوامل زیر اشاره کرد:

الف- یک علت عمده این ناکارآمدی‌ها، عدم وجود سازوکار مناسب برای تدوین تفاهم‌نامه‌های تجاری مناسب است. اکثر تفاهم‌نامه‌های تجاری در فاصله کوتاهی از ملاقات نمایندگان دو کشور به صورت اضطراری تهیه می‌شوند. در چنین شرایطی نمی‌توان انتظار داشت نیازها و توانمندی‌های کشور و فرصت‌ها و چالش‌های کشور هدف به دقت شناسایی شوند و تناسب و توازن مناسبی بین این دو در تفاهم‌نامه ایجاد شود. بنابراین اکثر تفاهم‌نامه‌های تهیه شده، سنخیت چندانی با شرایط واقعی اقتصادی دو کشور ندارند و فاقد اشاره‌های عملیاتی مناسب و قابل استناد و قابل پیاده‌سازی هستند.

ب-حتی در صورت وجود محتوای مناسب و قابل اتکا در تفاهم‌نامه‌های تجاری، سازوکار پیگیری مناسبی برای اجرایی‌سازی مفاد اکثر تفاهم‌نامه‌ها نیز در نظر گرفته نمی‌شود؛ در اکثر تفاهم‌نامه‌ها صرفاً به تعیین یک مسئول برای کل تفاهم‌نامه بسنده می‌شود و برای مفاد ذیل تفاهم‌نامه مجری مشخصی تعیین نمی‌گردد؛ ملاحظات مربوط به منابع تامین مالی

فعالیت‌ها و تضامین اجرای تفاهم‌نامه‌ها مشخص نیستند؛ سازمان‌های طرف تفاهم‌نامه‌ها ظرفیت سازمانی لازم برای پیگیری مفاد تفاهم‌نامه را ندارند و اکثراً برای دستیابی به دسترسی‌ها و امکانات مورد نیاز با چالش مواجه هستند.

ج- اجرایی‌سازی عملیاتی مفاد تفاهم‌نامه‌ها به حجم قابل توجهی پیگیری و تداوم نیاز دارد. اما از نقطه‌نظر نهادی، سازوکار انگیزشی لازم برای تشویق سازمان‌ها و کارمندان دولتی برای اهتمام به این امر در نظر گرفته نشده است. این کمبودهای انگیزشی تنها به سازمان‌های ایرانی محدود نمی‌شود و در مواردی عدم وجود انگیزه در بدنه کارشناسی کشورهای هدف نیز مشاهده شده است.

در مجموع می‌توان گفت که عمده ناکارآمدی‌های اجرای مفاد تفاهم‌نامه‌های تجاری، به دلیل سپرده شدن مسئولیت پیگیری کل یک تفاهم‌نامه به یک سازمان دولتی یا حتی یک کارمند دولت، ایجاد می‌شود. این سپردن کامل مسئولیت‌ها به یک فرد و سازمان بدون توجه به ملاحظات انگیزشی و ظرفیت‌های سازمانی، زمینه کم‌کاری و اعمال سلیقه‌های شخصی را فراهم می‌آورد و می‌تواند حتی به سوءاستفاده‌های فردی یا سازمانی به نفع منافع شخصی یا حتی منافع طرف‌های خارجی منجر شود.

بنابراین وزارت امور خارجه بایستی با در نظر گرفتن این چالش ها، در راستای تحقق اقتصاد مقاومتی و اجرای پروژه مرتبط با آن در وزارت امور خارجه با در نظر گرفتن این ملاحظات مهم اقدام نماید. با این وجود، گزارش مشخصی از وضعیت این پروژه ارائه نشده است.

نتیجه‌گیری

دیپلماسی اقتصادی، عنوانی است که می‌توان به پروژه تعریف شده برای وزارت امور خارجه در ستاد فرماندهی اقتصاد مقاومتی اطلاق کرد. هرچند وزیر امور خارجه در این زمینه اقدامات متعددی انجام داده است، عدم پیگیری وضعیت این اقدامات و به سرانجام رساندن آن منجر به این شده است که نتوان نتایج این اقدامات را در عمل مشاهده نمود.

یکی از دلایل این عدم پیگیری، این است که وزارت امور خارجه بیشترین تمرکز خود را برای حل مشکل هسته‌ای و برداشته شدن تحریم‌ها صرف کرده که نتیجه آن، برداشته شدن برخی تحریم‌ها مانند فروش نفت و خرید اقلامی چون هواپیما بوده است. اما مهم‌ترین مشکل پیش روی ارتباط با دنیا یعنی مشکلات مالی، در این پروژه عظیم که تحت عنوان برجام شناخته شده، حل نشده است. در صورتی که اگر این وزارتخانه، بخشی از تمرکز خود را نیز بر دیپلماسی اقتصادی و پیگیری آن می گذاشت، می توانست به نتایج قابل توجهی ضمن آن دست یابد.

در این زمینه و با توجه به آسیب شناسی انجام شده در خصوص دیپلماسی اقتصادی و اجرای پروژه اقتصاد مقاومتی در وزارت امور خارجه، همچنین با

فصل دوم | بررسی عملکرد ستاد فرماندهی اقتصاد مقاومتی و ۲۳ دستگاه

توجه به اینکه گزارش مشخص و جامعی در این زمینه ارائه نشده است، تحلیل و بررسی اقدامات رسانه ای شده نشان می دهد که مهمترین مشکل در اجرای این پروژه، به سرانجام نرسیدن تفاهم نامه های تجاری با کشورهاست.

جهت رفع مشکل فوق، پیشنهاد می‌شود ضمن اینکه وزارت امور خارجه، در آینده توان بیشتری بر این حوزه بگذارد، در اسناد پشتیبان مربوط به هر تفاهم‌نامه تجاری، ما به ازای نهادی هر یک از بندهای تفاهم‌نامه را نیز به دقت مشخص نماید و سطح اولیه اختیارات و مسئولیت‌ها را نیز ضمن آن تعیین کند. این ما به ازای نهادی شامل موارد زیر می‌باشد:

تعیین سازمان مسئول اجرایی‌سازی هر بند تفاهم‌نامه (نیازی نیست این سازمان حتماً یک سازمان دولتی باشد. حتی در برخی موارد مناسب‌تر است که سازمان‌های غیردولتی مسئولیت را در ازای دریافت خروجی‌های مشخص بپذیرند)

۱- تعیین خروجی‌های مورد انتظار از مسئول مربوطه و زمان‌بندی تحقق آن‌ها

۲- تعیین میزان اختیارات مسئول مربوطه، علی‌الخصوص در تعامل با سایر سازمان‌ها

۳- تعیین دقیق ظرفیت نهادی مکمل در کشور هدف

۴- تعیین سهم هر کشور از تامین منابع مالی و سایر منابع مورد نیاز (به همراه تعیین محل تامین منابع)

برای مثال، در شرایطی که دو کشور طرف تفاهم‌نامه، بر سر اجرای یک پروژه تحقیق و توسعه مشترک به توافق رسیده‌اند، یک نهاد مالی را می‌توان به عنوان سازمان مسئول اجرای این توافق در نظر گرفت و در ازای تامین منابع مالی مورد نیاز، خروجی‌های عملیاتی مشخصی را از وی مطالبه نمود. در نتیجه تا زمانی که تفاهم‌نامه‌های تجاری و اقتصادی کشور در سطح کلی باقی بمانند و جزئیات به همراه سازوکار انگیزه‌بخشی و تعیین اختیارات و مسئولیت‌ها مشخص نشوند، انتظار تحقق دستاوردهای مشخص از اکثر تفاهم‌نامه‌ها و تحقق پروژه وزارت امور خارجه در این زمینه، انتظاری بیهوده خواهد بود.

منابع

۱. خبرگزاری ایرنا: کد خبر ۸۱۸۰۵۰۳۶

۲. باشگاه خبرنگاران جوان: کد خبر ۵۸۰۲۶۸۵

۳. خبرگزاری شبستان: کد خبر ۵۷۷۸۵۶

۴. روزنامه دنیای اقتصاد: شماره ۳۹۵۴

۵. خبرگزاری صدا وسیمما: کد خبر ۱۱۵۳۰۴۶

۶. خبرگزاری مشرق: کد خبر ۵۴۶۴۱۷

۷. خبرگزاری فارس: کد خبر ۱۳۹۵۰۵۲۶۰۰۰۹۶۰

« معاونت توسعه روستایی و مناطق محروم کشور »

دکتر رضوی

مقدمه

پروژه های اولویت دار معاونت توسعه روستایی و مناطق محروم کشور که در ستاد فرماندهی اقتصاد مقاومتی به تصویب رسیده به شرح زیر است:

ردیف	عنوان پروژه	عنوان برنامه ملی
۱	ارتقاء تولید و توسعه اشتغال پایدار در دشت ها و مناطق روستایی	عدالت بنیان کردن اقتصاد و توسعه عدالت اجتماعی

نقد و بررسی پروژه های اقتصاد مقاومتی و عملکرد دستگاه در این زمینه:

تنها پروژه معاونت روستایی و مناطق محروم کشور، ارتقاء تولید و توسعه اشتغال پایدار در دشت ها و مناطق روستایی است.

آمارها نشان می دهد که تولید در بخش روستایی امسال روند خوبی را طی کرده است؛ با توجه به اینکه ۹۳ درصد گندم کشور در روستاها کاشت می شود و امسال نیز جشن خودکفایی گندم داشتیم، تولید در این زمینه مطلوب بوده است. با این وجود، وظیفه معاونت روستایی فرای این کار است چرا که پروژه خودکفایی گندم، در وزارت جهاد کشاورزی پیگیری شده است. دکتر رضایی از معاونان معاونت توسعه روستای مردادماه سال جاری در این زمینه بیان نموده است که هدف گذاری ای که برای سال ۹۵ طی پروژه اقتصاد مقاومتی در نظر گرفته شد، این است که در این پروژه باید ۱۷۳ هزار شغل در روستاها ایجاد کنیم تا نرخ مشارکت اقتصادی به ۴۰ درصد و نرخ بیکاری به ۷٫۵ درصد در جامعه روستایی برسد.

در همین رابطه دکتر رضوی رئیس معاونت توسعه روستایی در شهریورماه سال جاری بیان نمود که برای اجرای این پروژه، وام اشتغال نیز به روستائیان داده شده است. در بیشتر استانهایی که وام اشتغال به روستائیان داده اند، معمولا وام های بین ۵ میلیون تا ۳۰ میلیون بوده است با ۳ الی ۵ درصد سود بانکی که همانطور که اشاره شد، بانک سینا متولی این کار به صورت جدی بود؛ البته بنیاد برکت، صندوق توسعه و دفتر مناطق محروم ریاست جمهوری هم این بانک را همراهی میکردند.

پیش از این، دکتر رضوی در تیرماه بیان نموده بود که تا پایان سال جاری، بیش از ۱۰۵۰ روستای نمونه در کشور معرفی خواهد شد. در حقیقت استانداری ها تا پایان سال جاری در هر بخش یک روستای نمونه چه در بخش کشاورزی و چه در سایر حوزه ها مانند گردشگری و صنایع دستی معرفی خواهند کرد. در همین راستا برای هر استان ۲۰ میلیارد تومان وام با کارمزد کمتر از پنج درصد در نظر گرفته شده تا در مسیر طرح های اشتغال پایدار در روستاها هزینه شود.

به گفته مسئولین، پرداخت تسهیلات ۵ تا ۱۰۰ میلیونی برای مشاغل خانگی با توجه به اینکه ۵۹ درصد مشکلات پیش روی روستائیان اقتصادی و اشتغال است، طرح توان افزایی با هدف اشتغال زایی

در روستاها از طریق خودمشارکتی و ارائه تسهیلات دولتی، از دیگر اقدامات انجام شده در این پروژه است.

با این وجود، عمده فعالیت ها و گزارش های معاونت توسعه روستایی در اجرای تنها پروژه اقتصاد مقاومتی خود، اعطای وام به گونه های مختلف به روستائیان بوده است. علیرغم اینکه گزارش مشخصی از وضعیت این پروژه و دیگر اقدامات صورت گرفته در این زمینه ارائه نشده است، باید گفت که چنین سیاست هایی، مدتهاست که مورد انتقاد کارشناسان اقتصادی قرار دارد.

در این زمینه علاوه بر مبلغ ۵۰۰ میلیارد تومان از محل صندوق توسعه ملی، تاکنون بانک سینا ۶۲۰ میلیارد تومان تعهدات خود را در اعطای وام به روستائیان جهت اجرای پروژه اقتصاد مقاومتی معاونت توسعه روستایی اجرایی کرده و دولت نیز لایحه ای دوفوریتی برای اعطای معادل ریالی ۱٫۵ میلیارد دلاری برای اشتغالزایی روستائیان و عشایر به مجلس داده است؛ که البته مجلس با قید یک فوریت آن موافقت کرده و این پیشنهاد را در دست بررسی دارد.

بنابراین با اینکه اشتغال زایی در روستاها را می توان از مصادیق اقتصاد مقاومتی بیان نمود، اما اگر تنها راهکار استفاده در این زمینه اعطای وام بوده باشد، باید در آن تجدیدنظر کرد.

جمع بندی

بررسی روند اجرای پروژه ابلاغی ستاد فرماندهی اقتصاد مقاومتی به معاونت توسعه روستایی در نیمه نخست سال جاری طبق گزارش های موجود، نشان می دهد که عمده اقدام این دستگاه تاکنون جهت اجرای این پروژه، هماهنگی برای اعطای وام به روستائیان بوده است.

بنابراین، هرچند می توان پروژه اقتصاد مقاومتی این دستگاه را در راستای اقتصاد مقاومتی دانست اما نمی توان نحوه اجرای آن را هماهنگ با الگوی اقتصاد مقاومتی تعبیر کرد. کما اینکه گزارش مشخصی نیز از روند اجرای این پروژه ارائه نشده است.

منبع

۱- خبرگزاری فارس، کد خبر: ۱۳۹۵۰۶۰۴۰۰۰۸۱۴

۲- خبرگزاری ایانا، کد خبر: ۳۲۱۸۵

۳- خبرگزاری صدا و سیما، کد خبر: ۱۲۱۰۲۶۲

۴- خبرگزاری افکار نیوز، کد خبر: ۵۷۴۷۱۴

“

بخش بیست و چهارم

”

« صندوق توسعه ملی »

دکتر دوست حسینی

مقدمه

پروژه های اولویت دار صندوق توسعه ملی که در ستاد فرماندهی اقتصاد مقاومتی به تصویب رسیده به شرح زیر است:

ردیف	عنوان پروژه	عنوان برنامه ملی
۱	ارتقاء تولید و توسعه اشتغال پایدار در دشت ها و مناطق روستایی	عدالت بنیان کردن اقتصاد و توسعه عدالت اجتماعی

نقد و بررسی پروژه های اقتصاد مقاومتی و عملکرد دستگاه در این زمینه

تنها پروژه اقتصاد مقاومتی صندوق توسعه ملی، طراح مدلی برای تخصیص بهینه منابع این صندوق است. طبق اظهارنظر مرکز پژوهش های مجلس، استفاده بهینه از منابع صندوق توسعه ملی نیازمند تخصیص آن بر اساس برنامه راهبردی توسعه صنعتی کشور است و بدون چنین برنامه ای، ارائه تسهیلات صندوق فاقد جهت گیری مشخص و بدون هدف خواهد بود. نحوه پرداخت فعلی منابع صندوق بیشتر متکی به نظرات کارشناسی بانک ها و صندوق توسعه است و از حمایت یک برنامه جامع راهبردی که مورد وفاق مقامات سیاسی نیز باشد، محروم است.

در نتیجه طراحی مدل تخصیص بهینه منابع صندوق توسعه ملی همراستا با مفهوم اقتصاد مقاومتی است و پیش نیاز دیگری تحت عنوان برنامه راهبردی توسعه صنعتی کشور دارد. به نظر می رسد منابع مالی مورد نیاز برای انجام این پروژه که بیشتر پروژه ای مطالعاتی است، در اختیار صندوق باشد اما به استناد اظهارات عضو سابق هیأت عامل، توان کارشناسی برای اجرای این پروژه در مجموعه صندوق نبوده و این صندوق در پی به کارگیری کارشناسانی از بیرون مجموعه برای انجام پروژه بوده است.

با این وجود می توان گفت که این پروژه، جزو وظایف ذاتی صندوق بوده است؛ هر چند به کارگیری مصادیق مرتبط با مقاومت در اجرای این پروژه، می تواند آن را در راستای اقتصاد مقاومتی و تحقق این الگو قرار دهد.

طبق زمانبندی صندوق توسعه ملی، آغاز این پروژه از خرداد ماه ۹۵ تعیین شده است. با این وجود تاکنون در گزارش های عملکرد ارائه شده توسط صندوق، گزارشی مشخصی از میزان پیشرفت این پروژه ارائه نشده و عمده گزارش های صندوق، مبنی بر اعطای تسهیلات به حوزه های مختلف بوده است.

نتیجه گیری

پروژه تعریف شده در ستاد فرماندهی اقتصاد مقاومتی برای صندوق توسعه ملی، در راستای وظایف ذاتی این صندوق بوده است؛ با این حال گزارش مشخصی از اجرای آن نیز ارائه نشده و نحوه اجرا و شاخص های در نظر گرفته شده برای آن، در هم راستایی نتایج انجام این پروژه با اقتصاد مقاومتی اثرگذار است.

منابع

۱. گزارش مرکز پژوهش های مجلس: شماره ۱۵۱۹۵

فصل سوم

پایش اقتصاد مقاومتی در سال ۱۳۹۵

گزارش اقدامات ۹ استان در اقتصاد مقاومتی

(دیگر استان ها در این زمینه گزارش مشخص ارسال و یا منتشر ننموده اند)

بگیرید، آن گاه بپردازید به رفع محرومیت از آن منطقه، به ایجاد اشتغال، ایجاد رونق و هر کاری که لازم دارد، یک منطقه را از آب و گل بیرون بیاورید.»

اینک پس از گذشت ۲۲ ماه از تحقق این ایده، شاهد تحول شگرفی در حوزه های اقتصادی، توانمندسازی مردم در جهت ایجاد معیشت پایدار ، فعالیت های عمرانی و اثرات فرهنگی آن هستیم، که ایجاد صندوق های توسعه در ۶۰ روستا با مشارکت مردم محلی، بیابان زدایی و احیاء منابع طبیعی، ارائه تسهیلات بانکی، طرح توسعه حمل و نقل بار و مسافر در روستاها و مناطق کمتر توسعه یافته احداث کارخانه های روغن کشی کنجد، تولید آب میوه، احداث کارخانه بسته بندی و فرآوری خرما ، کنسانتره و رب گوجه، مقدمات احداث مجتمع ۳ هزار رأسی بزشیری، ساخت هتل کپری ۴ ستاره، اکتشافات جدید معدنی، تجهیز بیمارستان ۳۲ تخت خوابی، فعالیت های راه وشهرسازی، احیاء صنایع دستی و فرش بافی ، احیاء و بهره برداری از معادن شهرستان قلعه گنج و احداث سه واحد مسکونی خانه پزشک و طرح سلامت مادران از آن جمله می باشند.

همچنین در حوزه خدمات فرهنگی و آموزشی برگزاری دوره های حرفه آموزی، احداث مساجد، احداث سالن های ورزشی، تکمیل مدارس، برگزاری اردوهای دانش آموزی و تشویق آنها و در بخش خدمات حمایتی نیز توزیع البسه، اهدای کمک های بلاعوض نقدی و غیر نقدی و مشارکت خیران انجام شده است.

تفاهم نامه همکاری

به منظور تحقق اهداف توسعه منطقه و ارتقاء بهره‌وری عوامل تولید، تفاهم‌نامه‌ای در تاریخ ۰۹/۰۷/۱۳۹۳ بین بنیاد مستضعفان انقلاب اسلامی و استانداری کرمان و با همکاری چهار وزارتخانه (وزارت کشور، جهاد کشاورزی، نیرو و صنعت، معدن، تجارت) با موضوع سرمایه‌گذاری و ایجاد زیرساخت‌های اقتصادی، عمرانی، آموزشی، فرهنگی، درمانی و ورزشی، با محوریت بنیاد منعقد گردید.

اهداف تفاهم‌نامه

- رفع محرومیت از طریق توانمندسازی مردم در راستای سیاست‌های اقتصاد مقاومتی و الگوی اسلامی ایرانی پیشرفت؛
- بکارگیری ساز و کارهای بخش خصوصی و مردم منطقه در توانمندسازی اهالی در همه بخش‌ها؛
- تکیه بر قابلیت‌های بومی و طبیعی با تأکید بر درون‌زا نمودن و

اواخر سال ۹۲ سیاست های کلی اقتصاد مقاومتی در ۲۴ بند از سوی مقام معظم رهبری به دستگاه ها ابلاغ شد که به خوبی مسائل موجود در اقتصاد کشور را بیان کرده است و در ادامه ۱۲ برنامه ملی نیز ذیل این بند ها دیده شده که بر همین اساس پنج کمیته در سطح استان تشکیل و این ۱۲ برنامه ملی در آن جای داده شده است.

ستادهای شهرستانی نیز به تبع استان تشکیل و برنامه های مفصلی برای آن ها دیده شده که وظیفه دارند که موانع و پروژه های اقتصاد مقاومتی و عمدتاً مسائل فرابخشی را دنبال کنند. تمامی کمیته ها با دبیرخانه ستاد در ارتباط بوده و مسائل و مشکلات را مورد بررسی قرار می دهند و اگر مسئله ای در استان قابل رفع نباشد، جهت اصلاح به دبیرخانه ستاد مرکزی ارسال می شود.

سایت دبیرخانه ستاد اقتصاد مقاومتی استان در سایت سازمان مدیریت و برنامه ریزی استان طراحی شده و تمامی پاورپوینت ها، کتابچه ها و صورتجلسات در آن موجود و قابل دسترسی است.

وحدت حول محور ولایت

در راستای تحقق اهداف نظام مقدس جمهوری اسلامی و شکل گیری بنیان های اقتصاد مقاومتی در استان کرمان، شعار وحدت حول محور ولایت مطرح شد و در پرتو همراهی و همکاری همه گروه های سیاسی، مردم و مدیران زمینه برای رساندن استان کرمان به جایگاه اصلی آن فراهم شد.

جشنواره فرهنگی اقتصادی کرمان

همچنین جشنواره فرهنگی اقتصادی کرمان به همت استاندار کرمان با هدف معرفی ظرفیت های استان در زمینه های مختلف اقتصادی، بازرگانی، سرمایه گذاری، معدنی، کشاورزی، جاذبه های گردشگری، میراث فرهنگی و ... در قالب برگزاری کمیسیون های تخصصی و نمایشگاه توانمندی های استان کرمان به تفکیک موضوع و شهرستان های مختلف با حضور جمعی از چهره های ماندگار و اثرگذار کرمانی به مدت یک هفته در تهران برگزار شد.

ایده شهر نمونه اقتصاد مقاومتی در قلعه گنج

مهم ترین دلیل انتخاب شهرستان قلعه گنج استفاده از رهنمود مقام معظم رهبری بود که فرموده بودند: «یک منطقه را در نظر

”

«استان کرمان»

مهندس رزم حسینی

گام های استان کرمان در مسیر تحقق اقتصاد مقاومتی

استان کرمان با معرفی سبک جدید مدیریتی در کشور و پیشسازی در تحقق اقتصاد مقاومتی با طرح ایده های خلاقانه که حاصل تدبیر مدیرانه وحدت حول محور ولایت در این استان است، می رود تا نام خود را به عنوان اولین استان موفق در تحقق این راهبرد اساسی نظام در کتیبه تاریخ به ثبت برساند.

در این راستا بر مبنای نگاه جدید به ظرفیت های موجود، توسعه از محروم ترین شهرستان استان کرمان و با مشارکت بخش غیر دولتی آغاز شد تا گنج های پنهان در قلعه گنج، روی درخشان خود را از زیر غبار بی تدبیری و سیاست زدگی بیرون آورد و نور توسعه را مهمان دل‌های مردم خونگرم این منطقه کند.

از همین رو است که مردم فقیر این منطقه یارانه های خود را در صندوق توسعه مشارکت می دهند تا اندوخته های خرد آنها، ثروتی کلان برای توسعه باشد، زیرا این مردم ، توسعه را به چشم دیده اند و با جان خود به خوبی آن را حس کرده اند.

پیوست فرهنگی برای اقتصاد مقاومتی

استاندار کرمان در ادامه ایده های خلاقانه خود در مسیر اجرای فرمان رهبر معظم انقلاب مبنی بر اجرای اقتصاد مقاومتی، پیوست فرهنگی را با بهره گیری از نگاه کارشناسانه روحانیت، جامعه دانشگاهی، رسانه ها و سایر نقش آفرینان فرهنگی استان به موضوع اقتصاد مقاومتی الحاق کرده است تا فرهنگ اقتصاد مقاومتی راه را برای تحقق هر چه بهتر آن، باز کند.

شکل گیری دبیرخانه ستاد اقتصاد مقاومتی در کرمان

به منظور تحقق مهمترین اولویت کشور در حوزه اقتصادی، ستاد فرماندهی اقتصاد مقاومتی در سطح کشور به ریاست معاون اول رئیس جمهوری تشکیل شده و در استان کرمان نیز این ستاد و نیز دبیرخانه آن شکل گرفته است تا برنامه ها در مسیر تحقق این امر مهم، به درستی اجرایی شوند.

منطقه	ردیف	شهرستانهای تحت پوشش	معین منطقه	نام مدیر / مدیر عامل	نماینده استاندارد
۳	۵	بم، نرماشیر، فهرج و ریگان	مدیر عامل شرکت صنایع خودروسازی کرمان	محمد رضا شه بخش	آقای سیف الهی معاون عمرانی
	۶	بافت و ارزوئیه	مدیر عامل و رئیس محترم هیئت مدیره شرکت تکین گردشگری	مهدی جهانگیری	
۴	۷	رابر	مدیر عامل شرکت استراتوس	محمد صدر هاشمی نژاد	
	۸	گوغر (بافت)	شرکت محمدیان	ابراهیم نقوی	
	۹	زرنند	مدیر عامل شرکت توسعه معادن و صنایع معدنی خاورمیانه (میدکو)	علی اصغر پورمند	
	۱۰	کوهبنان	دانشگاه آزاد اسلامی	حمید میرزاده	
	۱۱	راور	ستاد اجرایی فرمان حضرت امام	محمد مخبر	
	۱۲	سیریز (زرنند)	شرکت جهاد نصر کرمان	عباس حسن زاده	
۶	۱۳	رفسنجان، شهربابک و انار	مدیر عامل شرکت صنایع ملی مس ایران	احمد مراد علیزاده	آقای ذکا اسدی معاون سیاسی امنیتی
۷	۱۴	بردسیر و سیرجان	مدیر عامل شرکت گل گهر	ناصر تقی زاده	
۸	۱۵	کرمان	مدیر عامل شرکت هواپیمایی ماهان	حمید عرب نژاد	
	۱۶	کرمان (بخش گلباف)	مدیر عامل بانک رسالت	محمد حسین حسین زاده	

کمیته تسهیل و رونق تولید، جدول وضعیت پرداخت تسهیلات فرایند رونق تولید تا تاریخ ۸/۱۰/۹۵

عنوان	تعداد ثبت نام	معرفی به بانک	مبلغ معرفی به بانک (میلیارد ریال)	تعداد تسهیلات پرداختی	مبلغ تسهیلات پرداختی (میلیارد ریال)	رتبه رونق تولید در کشور
استان کرمان	۴۵۶۵	۲۰۷۴	۱۳۰۹۰	۳۵۳	۲۵۱۱	۱۴

پویایی اقتصاد شهرستان؛
 طرح موضوع شهر نمونه اقتصاد مقاومتی قلعه گنج
 در بیستمین جلسه ستاد فرماندهی اقتصاد مقاومتی کشوری ریاست آقای دکتر جهانگیری معاون اول رئیس جمهور

دستاوردهای اجرای طرح پالیوت اقتصاد مقاومتی در شهرستان قلعه گنج

- کاهش ۷۰ درصدی نرخ جرائم خشن نسبت به سال ۹۴
- کاهش بسیاری از ناهنجاری های و انحرافات تخلفات و جرائم
- بهبود شاخص های امنیتی و انتظامی در سال ۹۵
- افزایش اقتصاد خرد در خانوار و رونق کار در بین مردم
- افزایش امید به زندگی در نتیجه افزایش رفاه اجتماعی
- افزایش اشتغال پایدار
- کاهش ۵ درصدی نرخ بیکاری
- کاهش میزان افراد مبتلا به مواد مخدر در خانواده ها
- افزایش حاکمیت قانون و قانون مداری در مردم
- افزایش تعداد دانش آموزان موفق
- افزایش حضور مسافری و گردشگران خارجی در شهرستان

مناطق هشتگانه اقتصادی استان کرمان (گام دوم مثلث توسعه اقتصادی)

استان کرمان با مراکز جمعیتی متعدد، تنوع اقلیمی ، وجود مناطق وسیع کویری ونیز کوهستان های عظیم و گسترده، توزیع عادلانه امکانات و خدمات در آن را به یکی از چالش های اساسی و حساس استان تبدیل کرده است. توانایی های بالقوه و متنوع استان و

فهرست مناطق هشتگانه اقتصاد مقاومتی بانضمام نهاد های اقتصادی معین فعال در آن ها

منطقه	ردیف	شهرستانهای تحت پوشش	معین منطقه	نام مدیر / مدیر عامل	نماینده استاندارد
۱	۱	قلعه گنج، منوجان، فاریاب و کهنوج	رئیس بنیاد مستضعفان انقلاب اسلامی	محمد سعیدی کیا	آقای فتوت معاون هماهنگی امور اقتصادی و توسعه منابع
	۲	رودبار جنوب	فرمانده قرارگاه خاتم الانبیاء	عبدالله عبدالحی	
	۳	منوجان	شرکت سنگ آهن گهر زمین	علی اکبر پوریانی	
۲	۴	جیرفت و عنبرآباد	اتاق بازرگانی، صنایع، معادن و کشاورزی کرمان و ایران	سیدمهدی طیب زاده	

جلب همکاری شرکت های بزرگ اقتصادی با

استان کرمان

عقد تفاهم نامه های سرمایه گذاری با هلدینگ های بزرگ در دولت تدبیر و امید و با مدیریت استاندار کرمان در ابتدا به مبلغ ۷۵۰ هزار میلیارد ریال انجام شد و این امر آغازی برای توسعه سرمایه گذاری در این استان بود. در این راستا شرکت های توانمندی از جمله قرارگاه خاتم

الانبیاء، میدکو، گهر زمین، گل گهر و صندوق مالی و اعتباری عسکریه به منظور کمک به توسعه استان به این دیار پا گذاشتند و در حال حاضر گردش مالی این شرکت های سرمایه گذار استان کرمان بیش از هزار میلیارد تومان است.

طرح ها و پروژه های اقتصادمقاومتی بخش خصوصی (گام دوم مثلث توسعه)

پروژه های اقتصادمقاومتی (مثلث توسعه-بخش خصوصی)						
بخش اقتصادی	تعداد	مبلغ سرمایه گذاری (میلیارد تومان)	مبلغ هزینه شده (میلیارد تومان)	اشتغال	سهم کل سرمایه گذاری (درصد)	سهم هزینه انجام شده (درصد)
صنعت	۴۳۱	۲۷۵۶۰	۱۰۶۳۷	۲۶۱۶۵	۳۶	۷۶
گردشگری	۵۴	۱۳۱۵	۱۲۱	۴۳۵۸	۲	۱
کشاورزی	۲۲۲	۲۹۲۹	۲۴۵	۶۵۳۵	۴	۲
خدماتی	۳۸	۲۳۹۴	۱۱۵	۵۷۰۸	۳	۱
عمرانی	۳۲	۲۱۵۹۹	۵۴۱	۳۵۵۰	۲۸	۴
عمران شهری	۱۲	۵۰۳	۱۵۲	۰	۱	۱
انرژی	۲۷	۲۰۲۷۲	۲۲۶۸	۲۲۳۰	۲۶	۱۶
جمع کل	۸۱۶	۷۶۵۷۲	۱۴۰۷۸	۴۸۵۴۶	۱۰۰	۱۰۰

طرح های بزرگ استان کرمان در مثلث توسعه

اقتصادی

تفاهم نامه امضاء شده است که تاکنون ۱۱ هزار و ۵۰۰ میلیارد تومان به مرحله اجرا رسیده و با بهره برداری از ۲۷۴ طرح، زمینه اشتغال ۸۵۰۰ نفر فراهم شده است. همچنین در راستای تحقق ایده مثلث توسعه اقتصادی در استان کرمان، ۱۴۴ هزار میلیارد تومان طرح شناسایی شده و آماده ارائه به سرمایه گذاران است.

استاندار کرمان در قالب ایده مثلث توسعه اقتصادی همه ارکان حکومت از جمله نمایندگان مجلس شورای اسلامی، نمایندگان دولت و سرمایه گذاران را با محوریت ائمه جمعه و جماعت به صحنه آورد تا مسیر توسعه به خوبی از وجود سنگلاخ ها، خالی شود. در این راستا ۷۵ هزار میلیارد تومان

طرح های اقتصادی (بالای ۵۰۰ میلیارد تومان سرمایه گذاری)

ردیف	سرمایه گذار	نام طرح	مکان	مبلغ سرمایه گذاری (میلیارد تومان)	هزینه انجام شده (میلیارد تومان)	اشتغال	پیشرفت فیزیکی (درصد)
۱	رضامند	شیشه فلوت	رفسنجان	۹۰۳	۲	۵۰۰	۱۸
۲	میدکو	بابک مس ایرانیان فاز ۲	شهربابک	۵۰۰	۳۵۰	۵۰۰	۶۸
۳	میدکو	فولاد زرنده ایرانیان - شمش	زرنده	۲۰۵۲	۱۰۰۰	۱۷۰۰	۶۰
۴	اقتصاد مفید	کنستانتره مس	جیرفت	۱۲۰۰	۳۳۳	۲۰۰	۳۵
۵	حسن زاده	جهاد نصر سیمان نگین عنبرآباد	عنبرآباد	۵۰۰	۱۰	۱۰۰۰	۴
۶	ایمیدرو	تیتانیوم	کهنوج	۱۰۰۰	۱	۹۰۰	۲
۷	پتروشیمی فجر	پتروشیمی	کرمان	۳۵۰۰	۲۲	۳۵۰	۱۰
۸	سازمان عمران کرمان	۱۰۰۰ هکتار گلخانه هیدروپونیک	کرمان	۱۸۱۳	۰,۸	۳۵۰	۱
۹	طهمورسی	دهکده سلامت	کرمان	۱۵۰۰	۰	۲۵۰۰	۰
جمع				۱۳۶۵۵	۱۷۱۸	۸۰۰۰	۲۸

طرح های اقتصادی (بین ۲۰۰ تا ۵۰۰ میلیارد تومان سرمایه گذاری)

ردیف	سرمایه گذار	نام طرح	مکان	مبلغ سرمایه گذاری (میلیارد تومان)	هزینه انجام شده (میلیارد تومان)	اشتغال	پیشرفت فیزیکی (درصد)
۱	هوشمند	فرآوری مس تخت گنبد	سیرجان	۲۰۰	۱۷۰	۴۰۰	۹۰

طرح های اقتصادی (بین ۱۰۰ تا ۲۰۰ میلیارد تومان سرمایه گذاری)

ردیف	سرمایه گذار	نام طرح	مکان	مبلغ سرمایه گذاری (میلیارد تومان)	هزینه انجام شده (میلیارد تومان)	اشتغال	پیشرفت فیزیکی (درصد)
۱	زید آبادی	هتل گردشگری ۴ ستاره	سیرجان	۱۲۰	۸	۱۰۰	۱۰
۲	حسینی	مجتمع پالایشگاهی پایرولیز	سیرجان	۱۸۰	۲۰	۱۲۰	۳۰
۳	رنجبر	فروگروم فاز دوم	رفسنجان	۱۷۵	۰	۱۰۰	۰
۴	امامی	کنستانتیره مس	جیرفت	۱۰۰	۲	۶۲	۰
۵	قاسمی	تولید مواد غذایی پارس سرزمین فردوس	ارزوئیه	۱۰۰	۰	۲۰۰	۰
۶	فولاد کویر	فولاد سازی	کرمان	۱۶۰	۵۰	۲۰۰	۵۰
۷	زنگی آبادی	بیمارستان	کرمان	۱۰۰	۰	۳۰۰	۰
جمع کل				۹۳۵	۸۰	۱۰۸۲	۳۱

طرح های عمرانی و عمران شهری

ردیف	سرمایه گذار	نام طرح	مکان	مبلغ سرمایه گذاری (میلیارد تومان)	هزینه انجام شده (میلیارد تومان)	پیشرفت فیزیکی (درصد)
۱	صاروج پارس	سیتی سنتر	کرمان	۴۰۰	۳۴	۹
۲	شرکت کرمانیان	پروژه بازگشایی بلوار کوثر	کرمان	۴۵۰	۲	۰
۳	موسسه عسکریه	پروژه مجتمع بهاررضوی	کرمان	۲۵۰	۳۷	۵

ردیف	سرمایه گذار	نام طرح	مکان	مبلغ سرمایه گذاری (میلیارد تومان)	هزینه انجام شده (میلیارد تومان)	اشتغال	پیشرفت فیزیکی (درصد)
۲	عبدالله زاده	توسعه نفت و گاز مرآت آریا	رفسنجان	۲۵۰	۳۰	۱۰۰	۲۰
۳	رنجبر	فروگروم فاز اول	رفسنجان	۳۵۰	۲۴۰	۲۰۰	۸۰
۴	رنجبر	فروگروم فاز سوم	رفسنجان	۴۰۰	۰	۲۵۰	۰
۵	توکی	فراوری محصولات کشاورزی	جیرفت	۲۰۰	۰	۳۰	۵
۶	جهان فولاد	نورد ۵۰۰ هزار تنی	بردسیر	۲۳۴	۶۵	۱۷۰	۳۴
۷	عکاف زاده	صنایع فولاد کرمان	بردسیر	۲۶۰	۲۴۷	۲۵۰	۹۵
۸	بارز	طرح توسعه لاستیک بارز (کرمان)	کرمان	۴۵۰	۳۰۰	۱۴۰۰	۸۵
۹	اسکندری	طرح توسعه بیمارستان شفا	کرمان	۳۰۰	۰	۷۰۰	۰
۱۰	عسکریه	بیمارستان	کرمان	۲۰۰	۰	۱۰۰۰	۰
۱۱	هوشمند	فراوری مس تخت گنبد	سیرجان	۲۰۰	۱۷۰	۴۰۰	۹۰
۱۲	اسکندری	طرح بیمارستان ۵۵۰ تختخوابی شفا	کرمان	۳۰۰	۰	۷۰۰	۰
۱۳	عسکریه	بیمارستان تخصصی	کرمان	۲۰۰	۰	۱۰۰۰	۰
۱۴	توسعه فراگیر جاسک	نیروگاه خورشیدی ۴۰ مگاواتی	استان	۲۰۰	۰	۲۰۰	۰
جمع کل				۳۵۴۴	۱۰۵۲	۶۴۰۰	۳۱

ردیف	سرمایه گذار	نام طرح	مکان	مبلغ سرمایه گذاری (میلیارد تومان)	هزینه انجام شده (میلیارد تومان)	پیشرفت فیزیکی (درصد)
۴	هواپیمایی ماهان	هواپیمایی ماهان (ساخت ساختمان)	کرمان	۱۵۱	۱	۲
۵	هواپیمایی ماهان	باند جدید فرودگاه کرمان	کرمان	۳۰۰	۸	۰
۶	آدینه	مجتمع تجاری تفریحی	کرمان	۷۰۰	۲۰	۰
۷	هواپیمایی ماهان	منطقه نمونه گردشگری خبر	کرمان	۳۰۰	۰,۲	۰
۸	سازمان عمران کرمان	انتقال آب از دریای عمان	کرمان	۲۷۰۰	۲	۰
۹	شهرداری	مجموعه گردشگری، فرهنگی و تفریحی قلعه دختر و قلعه اردشیر		۷۰۰	۱۵۰	۴۰
۱۰	استانداری و شهرداری	پروژه های ۱۱ گانه خاتم الانبیا	کرمان	۳۰۰	۴۰	۱۲
۱۱	شهرداری	مترو	کرمان	۲۰۰۰	۰	۰
جمع				۸۲۵۱	۲۹۲	۶

طرح های تولید انرژی

ردیف	سرمایه گذار	نام طرح	مکان	مبلغ سرمایه گذاری (میلیارد تومان)	هزینه انجام شده (میلیارد تومان)	اشتغال	پیشرفت فیزیکی (درصد)
۱	آرین ماهتاب گستر	نیروگاه ۵۰۰ مگاواتی کهنوج	کهنوج	۱۲۰۰	۱۰۰۰	۱۰۰	۸۹
۲	سیکل ترکیبی کرمانیان	نیروگاه ۵۰۰ مگاواتی سیرجان ۱	سیرجان	۱۲۰۰	۱۶۸	۱۰۰	۱۴

ردیف	سرمایه گذار	نام طرح	مکان	مبلغ سرمایه گذاری (میلیارد تومان)	هزینه انجام شده (میلیارد تومان)	اشتغال	پیشرفت فیزیکی (درصد)
۳	گهر انرژی	نیروگاه ۵۰۰ مگاواتی سیرجان ۲	سیرجان	۱۲۰۰	۰	۱۰۰	۵
۴	صنایع مس ایران	نیروگاه ۵۰۰ مگاواتی سرچشمه	رفسنجان	۱۲۰۰	۰	۱۰۰	۰
۵	فولاد بوتیای ایرانیان	نیروگاه ۵۰۰ مگاواتی چترود	کرمان	۱۲۰۰	۰	۱۰۰	۰
۶	تدبیر نیروی پارسیان	نیروگاه ۵۰۰ مگاواتی رفسنجان	رفسنجان	۱۲۰۰	۰	۱۰۰	۰
۷	النکور	نیروگاه ۱۶۰ مگاواتی زرنند	زرنند	۵۱۲	۱	۶۴	۰
۸	النکور	نیروگاه ۳۴۰ مگاواتی	زرنند	۱۰۸۸	۱	۱۳۶	۰
۹	غدير	نیروگاه ۲۵ مگاواتی کبوترخان	رفسنجان	۱۰۰	۲۰	۱۰	۱۵
۱۰	غدير	نیروگاه ۲۵ مگاواتی شهر بابک	شهربابک	۱۰۰	۲۰	۱۰	۱۵
۱۱	احمدی	نیروگاه برق ۵۰ مگاوات	رفسنجان	۱۰۰	۲,۰	۶۰	۱۰
۱۲	مشانیر مینا اقتصاد مفید	نیروگاه ۵۰۰ مگاواتی	بردسیر	۱۲۰۰	۰,۰	۱۰۰	۰
۱۳	توسعه فراگیر جاسک	نیروگاه خورشیدی	رفسنجان	۲۰۰	۰,۰	۲۰۰	۰

لزوم اختصاص ۳۵ میلیارد دلار فاینانس برای طرح های توسعه ای کرمان

استان شناسایی شده که میزان سرمایه گذاری ریالی آنها ۱۳۷ هزار میلیارد تومان بوده است که به منظور اجرای این طرح ها تاکنون ۴۰ هزار و ۲۳۹ میلیارد ریال سرمایه گذاری شده است. با اجرای این طرح ها ۴۷ هزار اشتغال در استان کرمان ایجاد می شود.

در ادامه مسیر تحقق اقتصاد مقاومتی در استان کرمان و اجرای طرح های بزرگ اقتصادی لزوم اختصاص ۳۵ میلیارد دلار فاینانس به منظور اجرای ۱۹۷ طرح توسعه ای در این استان نیاز است. در این راستا تاکنون ۱۹۷ طرح نیازمند فاینانس خارجی در این

نام شرکت	سرمایه گذاری خارجی پوششی (هزار دلار)			سرمایه گذاری خارجی غیر پوششی (هزار دلار)		
	۱۳۹۳	۱۳۹۴	۱۳۹۵	۱۳۹۳	۱۳۹۴	۱۳۹۵
شرکت تاپ اکو خاورمیانه (رفسنجان)	-	-	-	-	۵۲۵۴۱	۲۱۲۱
مجتمع صنعتی و معدنی کوثر امین پارسیان (سیرجان)	-	-	-	-	۳۰۰	۵۰۰
خودرو سازی مدیران (بم)	-	-	-	-	۲۰۰۰۰	۲۰۰۰۰
شرکت بازرگانی کریم آباد جیرفت (سردخانه و بسته بندی)	-	-	-	-	-	۱۰۰۰
کارتن سازی (جیرفت)	-	-	-	-	-	۵۷۰
پایانه صادراتی گلشن آرای ارم (جیرفت)	-	-	-	۲۲۸	۴۱۴	۴۹۴
شرکت صاروج پارس (کرمان)	۲۰۷۲	۸۱۴۸	۱۱۸۵۰	-	-	-
تعاونی دانش بنیان جوهر گستر ایرانیان (رفسنجان)	-	۵۰۰	۱۵۰۰	-	-	-
جمع	۲۰۷۲	۸۶۴۸	۱۳۳۵۰	۲۲۸	۲۵۳۲۵۵	۲۰۴۶۸۵
جمع پوششی و غیر پوششی				۲۳۰۰	۲۶۱۹۰۳	۲۱۸۰۳۵

سرمایه گذاری خارجی در استان کرمان به تفکیک شهرستان

نام شهرستان	سرمایه گذاری خارجی پوششی (هزار دلار)			سرمایه گذاری خارجی غیر پوششی (هزار دلار)		
	۱۳۹۳	۱۳۹۴	۱۳۹۵	۱۳۹۳	۱۳۹۴	۱۳۹۵
کرمان	۲۰۷۲	۸۱۴۸	۱۱۸۵۰	-	-	-

نام شهرستان	سرمایه گذاری خارجی پوششی (هزار دلار)			سرمایه گذاری خارجی غیر پوششی (هزار دلار)		
رفسنجان	-	۵۰۰	۱۵۰۰	-	۵۲۵۴۱	۲۱۲۱
سیرجان	-	-	-	-	۳۰۰	۵۰۰
بم	-	-	-	-	۲۰۰۰۰	۲۰۰۰۰
جیرفت	-	-	-	۲۲۸	۴۱۴	۱۱۶۴
جمع کل	۲۰۷۲	۸۶۴۸	۱۳۳۵۰	۲۲۸	۲۵۳۲۵۵	۲۰۴۶۸۵
جمع پوششی و غیر پوششی				۲۳۰۰	۲۶۱۹۰۳	۲۱۸۰۳۵

میزان فاینانسی صورت گرفته در ۳ سال دولت تدبیر و امید در استان کرمان

شرکت جهان فولاد	۳۰۰ میلیون یورو
معدن شماره ۱ گل گهر	۸۰۰ میلیون یورو
جمع کل	۱۲۰۰ میلیون یورو

آثار پروژه ها در اقتصاد کشور و زندگی مردم

تقاضای نیروی کار (اشتغال): بنابر آمار رسمی موجود در حوزه مشاغل رسمی، تعداد بیمه شدگان تأمین اجتماعی در ۶ ماهه سال ۹۴ برابر با ۴۱۲۶۲۸ نفر بوده است که این تعداد در ۶ ماهه نخست سال جاری با ۴۳۵۷۲۲ نفر رسیده است که نشان از افزایش ۲۳۱۴۵ نفری در بیمه شدگان و رشد ۵،۶۱ درصدی می باشد. و از آنجا که این آمار تنها نشان دهنده اشتغال رسمی بوده و مشاغل غیر رسمی نیز سهم قابل توجهی از اشتغال کل استان را دارد لذا، برآورد می شود که حدود ۶۰ درصد از مشاغل استان، مشاغل غیر رسمی است، لذا پیش بینی می شود بخش دیگری از این افراد مشاغل جذب بازار کار غیر رسمی شده اند. از سوی دیگر واحدهای تعطیل شده در ۶ ماهه سال ۹۴، ۷ واحد با ۱۵۱۵ نیروی کار بوده است که این رقم در ۶ ماهه نخست سال جاری به تنها ۱ واحد تعطیل شده با ۱۱۷ نیروی کار رسیده است که ماحصل اجرای طرح رونق تولید و اعطای تسهیلات به واحدهای تولیدی مشکل دار بوده است و تأیید دیگری بر بهبود اوضاع اقتصادی و اشتغال استان می باشد.

”

بخش دوم

« استان قم »

مهندس صادقی

خلاصه‌ای از اقدامات صورت گرفته در زمینه‌ی

اقتصاد مقاومتی در استان قم

پژوهش و فناوری - امور اجتماعی، فرهنگی و گردشگری - امور

تولیدی و اقتصادی- امور عمرانی و زیربنایی)

۳. آموزش (برگزاری دوره آموزش مبانی اقتصاد مقاومتی ۱ (به مدت ۱۲ ساعت در بهمن‌ماه ۹۴ توسط آقایان دکتر پیغامی و خاندوزی) و دوره آموزشی مبانی اقتصاد مقاومتی ۲ (به مدت ۸ ساعت در مرداد ماه ۹۵ توسط آقای دکتر خالصی))

۴. فراخوان، انتخاب و ابلاغ پروژه‌های اقتصاد مقاومتی استان (تصویب ۵۱ پروژه از میان ۱۰۰ پیشنهادی دریافتی از ۲۰ دستگاه اجرایی و ابلاغ و پایش آن‌ها)

۱. تشکیل ۱۸ جلسه ستاد فرماندهی و ۲۰ جلسه کارگروه‌های تخصصی اقتصاد مقاومتی با بیش از ۶۰ مصوبه در ستاد به منظور پیشبرد سیاست‌ها و برنامه‌های اقتصاد مقاومتی و ارائه گزارش دستگاه‌های اجرایی در زمینه اقدامات انجام شده و موانع موجود در تحقق برنامه‌های اقتصاد مقاومتی دستگاه‌ها و راهکارهای رفع آن‌ها

۲. تهیه و تصویب نیپا (نظام یکپارچه پیشبرد و پایش اقتصاد مقاومتی استان) و نمودار سازمانی و تشکیلات ستاد فرماندهی اقتصاد مقاومتی استان و کارگروه‌های تخصصی (تحول اداری،

	۱۳۹۲	۱۳۹۳	۱۳۹۴	شش ماهه اول سال ۱۳۹۵
تعداد بیمه شدگان	۳۹۱۰۳۰	۴۱۰۷۱۴	۴۳۹۴۷۷	۴۳۵۷۷۳
تعداد بازنشسته شدگان	۳۳۱۶۸	۳۷۲۰۵	۴۱۱۰۱	۴۳۰۳۲
تعداد بیمه شدگان جدید (بیمه شدگان جدید یا برقراری مجدد بیمه)	۲۲۰۹۱	۲۳۷۲۱	۳۲۶۵۹	۲۶۷۷۷

جمعیت فعال و نرخ مشارکت اقتصادی

حسب بررسی انجام شده و برآوردهای آمار موجود در سال ۱۳۹۵ جمعیت در سن کار (۱۰ ساله و بیشتر) استان برابر با ۲۶۴۳۹۹۰ نفر تخمین زده شده است که از این تعداد جمعیت فعال (عرضه نیروی کار) برابر با ۹۶۷۷۰۰ نفر بوده است نرخ مشارکت اقتصادی از ۳۵,۲ درصد در سال ۱۳۹۴ به ۳۸,۴ درصد در تابستان ۱۳۹۵ رسیده است و نرخ مشارکت اقتصادی استان از ۳۳,۵ درصد در سال ۱۳۹۳ به ۳۸,۴ درصد در تابستان ۱۳۹۵ رسیده است.

	۱۳۹۳	۱۳۹۴	تابستان ۱۳۹۵
نرخ مشارکت اقتصادی	۳۳,۵	۳۵,۲	۳۸,۴

نتیجه گیری نهایی

استان کرمان بیش از دو سال و نیم است که طرح‌ها و پروژه‌های توسعه‌ای را بر پایه سیاست‌های اقتصاد مقاومتی آغاز نمود که در شهر نمونه اقتصاد مقاومتی قلعه گنج به بار نشست و لذا این طرح برای اجرا در کل استان تدوین و با حضور بخش‌های خصوصی و شرکت‌های توسعه‌گرا و مدیران استانی در حال اجرا می‌باشد، این اقدامات پس از سفر ریاست جمهور به استان کرمان در ابتدای سال جاری و در سالی که از سوی مقام معظم رهبری به سال «اقتصاد مقاومتی، اقدام و عمل» نام گذاری شده به عنوان پایلوت اقتصاد مقاومتی در کشور مطرح گردید.

بسیاری از طرح‌ها و ابتکارات اقتصادی و توسعه‌ای استان کرمان که

به تایید مقامات کشوری و هیات وزیران رسیده و اکنون به عنوان یک نمونه عملیاتی موفق در کشور مطرح و در حال اجرا می‌باشد. همه طرح‌های اقتصادی، اجتماعی، توسعه‌ای و فرهنگی استان کرمان در سه ساله گذشته باعث شده که ارزیابی همه جانبه استان کرمان در همه حوزه‌ها با معیار علمی و مدون انجام پذیرد.

منبع

گزارش ارائه شده توسط دبیرخانه ستاد اقتصاد مقاومتی استان/سازمان برنامه و بودجه؛ اداره کل روابط عمومی استانداری کرمان به شبکه تحلیلگران اقتصاد مقاومتی

نکته: گزارش ارسال شده توسط این استان، گزارش بسیار کامل و قابل تقدیری بود که با توجه به محدودیت‌های این کتاب، خلاصه گردید. در آینده این گزارش در سایت شبکه منتشر خواهد شد.

۵. شناسایی طرح‌های قابل‌واگذاری و انجام مراحل واگذاری (تاکنون ۶۲ پروژه قابل‌واگذاری شناسایی شده که از این تعداد ۱۹ پروژه نیمه‌تمام با اعتبار ۱۶۰۶ میلیارد ریال، ۹ پروژه تکمیل‌شده با اعتبار ۱۴۱ میلیارد ریال و ۳۴ پروژه جدید با اعتبار ۱۶۸۷۲ میلیارد ریال هستند. از این تعداد ۳ پروژه با اعتبار ۲۵ میلیارد ریال دارای گزارش تصمیم به واگذاری هستند. ۴ پروژه با اعتبار ۱۸۹۸ میلیارد ریال درحال فراخوان و انتخاب سرمایه گذار هستند و تاکنون تنها یک پروژه تحت عنوان احداث نیروگاه کوچک برق- آبی استان واگذار شده است.)

۶. پایش و بررسی وضعیت واحدهای تولیدی استان (از ۲۱۵۶ واحد صنعتی پایش شده، ۲۹ درصد واحدها تعطیل و ۷۱ درصد واحدها نیمه فعال و فعال گزارش‌شده‌اند. بر اساس این پایش مشکل واحدهای صنعتی به ترتیب ذیل دسته بندی شده‌اند: مشکل بازار فروش (۶۰ درصد)، کمبود نقدینگی (۵۸ درصد)، مالیات (۵۰ درصد)، فرسودگی ماشین‌آلات (۳۱ درصد)، تأمین مواد اولیه (۱۵ درصد) مشکلات کارگری و بیمه (۱۵ درصد)، قیمت تمام‌شده کالا (۱۲ درصد)، مشکل زیربنایی (۱۲ درصد))

۷. طرح رونق تولید و خروج بنگاه‌ها از رکود (بر اساس گزارش اداره کل صنعت ، معدن و تجارت تا تاریخ ۹۵/۸/۳۰ ، ۹۶۱ واحد شامل ۵۱۲ متقاضی بخش صنعت و ۴۴۹ واحد در بخش کشاورزی وارد سامانه شده اند که تا تاریخ گزارش ۹۶ پرونده در بخش صنعت و ۲۱۹ پرونده در بخش کشاورزی به مبلغ ۱۸۵ میلیارد تومان توسط بانک های استان پرداخت شده بوده است)

۸. جمع آوری اطلاعات مربوط به عملکرد برش های استانی پروژه های ملی اقتصاد مقاومتی ابلاغی دستگاه های مرکزی به دستگاه های استانی

۹. اهم اقدامات انجام شده در جذب سرمایه گذار در بخش های مختلف استان

• در بخش صنعت و معدن: شرکت پاکشوما، پویا باد نیرو،الکترو مهید (تولید کننده گاز کلر)، انرژی های نو و نیروگاه های

کوچک برق _ آبی در سال جاری و سه سال گذشته ۳۷ واحد دیگر با سرمایه گذاری بالغ بر ۳۷۰ میلیارد تومان در ایجاد اشتغال برای ۳۶۰۰ نفر

- در بخش کشاورزی: اجرای طرح های متعدد آبیاری تحت فشار و استفاده بهینه از آب به مبلغ ۲۵ میلیارد تومان(شش هزار هکتار آبیاری تحت فشار اجرا شده و در حال اجرا داریم) - ظرف سال ۹۴ و ۹۵ ، ۲۳۰۰ هکتار تغییر نوع کشت و ایجاد باغ های مثمر پسته انجام شده است.

- دربخش بهداشت و درمان: نسبت به جذب سرمایه گذار و استفاده از ظرفیت خیرین در این زمینه اقدامات خوبی انجام شده است (۲۲۰۰ تخت بیمارستانی توسط سرمایه گذاران در حال ساخت است که با توجه به ۱۷۵۰ تخت موجود ظرف ۴ سال آینده جهش قابل توجهی در بخش درمان قم شاهد خواهیم بود)

- در بخش گردشگری و زیارت : در زمینه ی ایجاد هتل و زائر سرا ، در حال حاضر ۱۰۰۰۰ تخت در حال ساخت است و توافقات احداث اولین هتل ۵ ستاره استان با شهرداری قم ظرف ماه گذشته انجام شده است.

۱۰. اهم مشکلات و موانع:

طی چندین مکاتبه با معاون اول محترم رئیس جمهور و من جمله طی نامه شماره ۶۲/۱/۳۸۶۲۸ مورخ ۹۵/۹/۱۸ اهم موانع و مشکلات همراه با برخی پیشنهاد ها منعکس شده است.

- مشکلات بانکی

بالا بودن نرخ سود بانکی استفاده از منابع بانکی را برای واحدهای تولیدی غیرقابل صرفه کرده است. در حال حاضر پرداخت سود بانکی با نرخ‌های فعلی برای واحدهای تولیدی مقرون‌به‌صرفه نبوده و موجب گرانی محصولات و غیرقابل‌رقابت شدن آن می‌شود و پیشنهاد شده است نرخ سود بانکی به‌تبع کاهش تورم برای تولید تکررقلی شود.

ضوابط بانک‌ها از نظر تأمین وثایق و سایر شرایط پرداخت تسهیلات بسیار سخت‌گیرانه است. بانک‌ها از قبول ملک و کارخانه به‌عنوان وثیقه سرباز می‌زنند و به دنبال وثایق سهل‌الوصول نظیر واحدهای مسکونی هستند.

واحدهای اقتصادی توسط بانک‌ها به دلیل معوقات و بدهی‌ها به‌راحتی ضبط‌شده و موجب بی‌اعتباری صاحبان کارخانه و

تبعات نامطلوب فراوان می‌شوند. البته با ریزنی‌های انجام‌شده سعی شده تا جلوی ورشکستگی و تعطیلی واحدهای اقتصادی را که سبب افت تولید، از بین رفتن سرمایه‌های اقتصادی و گسترش بیکاری است گرفته شود؛ لیکن این رویکرد باید به‌صورت جامع از مرکز در بانک‌های کشور اصلاح شود.

علیرغم رشد قابل‌ملاحظه منابع، میانگین نسبت تسهیلات به منابع در بانک‌های تجاری استان قم بسیار پایین است و این ناشی از عملکرد ضعیف بانک‌های تجاری در ارائه تسهیلات به واحدهای تولیدی و تأسیسات گردشگری و عدم همراهی آن‌ها با سیاست‌های توسعه‌ای استان‌ها، عدم تخصیص تسهیلات به سرمایه‌گذاری ثابت در طرح‌های مهم و اولویت‌دار استانی و مطابق با نتایج مطالعات آمایش سرزمین و همچنین توزیع تسهیلات در بخش‌های غیر مولد (که بازدهی بیشتری برای بانک‌ها دارد) است. لازم به ذکر است عملکرد بانک‌های تخصصی در ارائه تسهیلات قابل‌قبول بوده و نیازمند تقویت آن‌ها و تخصیص منابع بیشتر به آن‌ها است.

بانک‌های غیردولتی و یا خصوصی که بیش از نیمی از منابع را در استان در اختیاردارند، در تأمین منابع برای بخش‌های مولد استان همکاری لازم را نداشته و اصولاً تمکینی نسبت به مدیریت استان به‌ویژه بانک ملی (به‌عنوان دبیر کمیسیون هماهنگی بانک‌های استان) ندارند.

خلأ بازرسی و نظارت مناسب بانک مرکزی بر عملکرد سیستم بانکی در استان‌ها (که تبعات آن عبارت‌اند از رشد بی‌رویه بانک‌های خصوصی و عدم رعایت سیاست‌های ابلاغی بانک مرکزی و از بین رفتن فضای رقابتی سالم بین بانک‌های دولتی و خصوصی، تفسیر به رأی بخشنامه‌های بانک مرکزی توسط بانک‌ها و مؤسسات پولی، عدم امکان سریع کشف تخلفات نهادهای پولی، مؤسسات، صرافی‌ها، صندوق‌ها و...، ابلاغ دیر هنگام دستورالعمل‌ها و اعتبارات از زمان تصویب در مرکز، عدم رسیدگی به شکایات مردم در استان‌ها، عدم ساماندهی مؤسسات و صندوق غیرمجاز و...) به خوبی مشهود است.

در این زمینه موارد ذیل برای حل این مشکلات پیشنهاد می‌گردد:

۱. استقرار بازرسان و نمایندگان بانک مرکزی در استان‌ها

۲. تدوین برش استانی در تعیین و توزیع تسهیلات پرداختی

شبکه بانکی استان‌ها برحسب میزان اهمیت بخش‌ها با توجه

به اسناد بالادستی به‌ویژه آمایش و نیز بر اساس پتانسیل‌های استان‌ها

۳. ایجاد محدودیت برای جلوگیری از خروج منابع بانکی از

است آن‌های کمتر برخوردار و تهیه دستورالعملی برای ارزیابی بانک‌ها و تشویق و تنبیه مدیران

- مشکلات مالیاتی

مالیات‌های معوق همراه با جرایم بالا واحدهای اقتصادی را زمین‌گیر کرده است. البته همان‌طور که بیان شد با تغییر نگاه مدیریتی در استان بخش زیادی از مشکلات حل شده و یا در حال رفع است، اما حل مؤثر مشکلات نیازمند تغییر نگاه مدیریتی از مرکز و جلوگیری از اعمال سلیقه اشخاص در اجرای قوانین و درک شرایط سخت بنگاه‌های اقتصادی در سال‌های اخیر است.

مالیات بر ارزش‌افزوده با شیوه‌ای که هم‌اکنون در حال اجراست، در کنار مالیات عملکرد خود موجب گرانی کالا و غیرقابل‌رقابت شدن آن در مقایسه با کالاهای خارجی می‌گردد. در شرایطی که کشور دچار تورم رکودی مزمن است به نظر می‌رسد راجع به سیاست‌های مالیاتی باید تجدیدنظر اساسی شود تا شرایط مطلوبی را برای خروج کشور از وضعیت رکودی موجود و رونق تولید و گسترش صادرات فراهم کند. (همانند تصمیم‌گیری برای ارزش‌افزوده در صنف طلافروشان)

- گرانی و نوسانات ارزی

گران شدن سه برابری نرخ ارز در سال‌های گذشته آن‌چنان ضربه‌ای را بر پیکره واحدهای اقتصادی کشور وارد کرد که نیاز به بیان ندارد. هرچند سیاست‌های دولت تدبیر امیدهایی را در دل تلاش گران جبهه تولید کشور نسبت به تثبیت نرخ ارز ایجاد کرد؛ لیکن افزایش‌های شگرف اخیر قیمت ارز در بازار آزاد نگرانی زیادی در صاحبان واحدهای اقتصادی نسبت به ادامه این روند و تأثیرات آن بر ادامه حیات واحدهای اقتصادی ایجاد کرده است.

- افزایش روزافزون هزینه‌های تحمل‌شده به واحدهای اقتصادی و افزایش هزینه تمام‌شده محصولات تولیدی

نمونه اخیر افزایش جهشی و ناگهانی برق صنعتی است که بار سنگینی را بر هزینه تولید واحدهای صنعتی اضافه می‌کند،

این در حالی است که در کشورهای پیشرفته نرخ برق مصرفی با افزایش مصرف برق به‌منظور تشویق واحدهای تولیدی به کار بیشتر، ارزان‌تر محاسبه می‌شود؛ لذا پیشنهاد می‌گردد نرخ

”

بخش سوم

«استان کهگیلویه و بویراحمد»

دکتر خادمی

۳- تهیه و تدوین سند اقتصاد مقاومتی استان، سند پایه توسعه استان به تفکیک بخش های مختلف اقتصادی و برش استانی از ۲۴ بند سیاست های کلی اقتصاد مقاومتی ابلاغی توسط مقام معظم رهبری (مد ظله العالی) و ارسال سند های مذکور به دبیرخانه مرکزی ستاد فرماندهی اقتصاد مقاومتی و وزارت محترم کشور.

۴- فعال نمودن دبیرخانه استانی ستاد فرماندهی اقتصاد مقاومتی استان در سازمان برنامه و بودجه استان براساس بند دوم دستورالعمل شماره ۷۷۳ مورخ ۱۳۹۵/۰۱/۱۱ وزیر محترم کشور به منظور پیگیری جهت برگزاری منظم و مستمر جلسات ستاد فوق و احصاء گزارش عملکرد دستگاههای اجرایی استان و همچنین پیگیری مصوبات ستاد.

۵- به منظور واگذاری پروژه های عمرانی به بخش غیردولتی تاکنون اقداماتی به شرح ذیل انجام گرفته است:

فعالیت ها و عملکرد ستاد فرماندهی اقتصاد مقاومتی این استان تا تاریخ ۱۳۹۵/۰۹/۲۰

۱- ابلاغ تمامی بخشنامه ها، دستورالعمل ها و مصوبات دریافتی از مرکز (۲۴ بند سیاست های کلی اقتصاد مقاومتی ابلاغی توسط مقام معظم رهبری (مد ظله العالی)، شورای اقتصاد ، ستاد فرماندهی اقتصاد مقاومتی ، ابلاغیه های معاون اول محترم رئیس جمهور، وزارت محترم کشور و...) به کلیه دستگاههای اجرایی استان.

۲- تعیین اعضاء ستاد فرماندهی اقتصاد مقاومتی استان براساس بند سوم و چهارم تصویب نامه شماره ۸۵۰۰۱/ت/۵۲۴۴۲ مورخ ۱۳۹۴/۰۶/۳۱ هیات محترم دولت و همچنین تشکیل منظم و مستمر جلسات مربوطه (دو جلسه در سال ۱۳۹۴ و پانزده جلسه در سال جاری).

برق واحدهای صنعتی بر اساس نرخ کم باری محاسبه شود و متأسفانه در استان قم قیمت نرخ آب صنعتی ظرف دو سال گذشته توسط شرکت آبفای پنج برابر شده است که این باعث انصراف تعداد زیادی از سرمایه‌گذاران برای اجرای طرح‌های خود شده است. البته در این ارتباط پیگیری‌های فراوانی از طریق وزیر محترم نیرو و نمایندگان قم در مجلس شورای اسلامی صورت گرفته اما متأسفانه تاکنون نتیجه مطلوبی حاصل نشده است که ضرورت دارد دستور ویژه‌ای از سوی جنابعالی به وزارت نیرو برای حل مشکل صادر گردد.

• بازار فروش داخلی و صادرات

با توجه به رکود اقتصاد حاکم بر بازار داخلی و موانع موجود در راه صادرات واحدهای تولیدی با مشکل فروش روبرو هستند، اما متأسفانه سازوکارهای موجود به‌هیچ‌وجه سازگار با توسعه صادرات نیستند. علاوه بر این که قیمت تمام‌شده کالاها در کشور قیمت محصولات را غیرقابل رقابت با کالاهای خارجی (به‌ویژه کالاهای قاچاق) در داخل می‌سازد؛ امکان رقابت در خارج را هم از کالاهای ایرانی سلب می‌کند. در این شرایط مشوق‌های صادراتی موجود به‌هیچ‌وجه جوابگو نیستند و لذا اقداماتی بایستی صورت گیرد تا هزینه تولید کاهش یافته و صادرات باصرفه گردد.

• موانع سرمایه‌گذاری

با توجه به محدودیت منابع دولتی کشور و استان به‌شدت نیازمند جذب منابع بخش خصوصی است؛ اما ساختارهای اداری و مالی کشور به‌گونه‌ای است که به‌جای جذب سرمایه‌گذار اغلب موجب فرار سرمایه از استان و کشور می‌شود.

برای نمونه واحدهای خدمت رسان نظیر آب، برق و گاز مایل یا قادر به انجام تعهدات خود در تأمین انشعابات برای واحدهای اقتصادی یا خدماتی در زمان خود نیستند و لذا چه‌بسا مبلغ زیادی را برای تأمین انشعاب و اجرای شبکه‌ها که از وظایف ذاتی آن‌هاست از سرمایه‌گذاران طلب می‌کنند و موجب تأخیر در بهره‌برداری از واحدها تا ماه‌ها می‌شوند.

نمونه دیگر طلب وجوه کلان عوارض از سرمایه‌گذاران برای ایجاد واحدهای اقتصادی و یا عام‌المنفعه و یا مقررات دشوار و یا مبالغ سنگین دیگری است که در تأمین زمین و یا مجوزهای لازم بر سرمایه‌گذاران تحمیل گردیده و موجب

دلسردی و یا فرار سرمایه‌ها از استان و کشور می‌گردد. لذا به نظر می‌رسد ضرورت دارد در این مقولات دستورالعمل‌های ویژه و مشوق‌های خاصی برای سرمایه‌گذاران در نظر گرفته شود.

جمع بندی

در ارتباط با استان قم به‌صورت خاص، با توجه به این که در شهر مقدس قم به عنوان دومین شهر زیارتی کشور (با سالیانه حدود ۲۰ میلیون گردشگر و زائر داخلی و حدود ۴ میلیون گردشگر خارجی) حدود ده هزار تخت در حال ساخت است، ضرورت دارد طبق سنوات گذشته برای اتمام به‌موقع پروژه‌های مذکور از طریق بانک‌ها خط اعتباری خاص و تسهیلات تکلیفی با کارمزد مناسب در اعتبارات سال ۹۶ تعریف شود تا به توان از این ظرفیت ایجادشده استفاده مطلوب انجام داد.

در ارتباط با توسعه مشاغل خانگی با محوریت فرش‌بافی و صنایع‌دستی و دامداری سنتی و تولیدات روستایی بایستی از طریق بسیج و کمیته امداد امام خمینی (ره) به نحو احسن استفاده نمود و دستورالعمل‌های فعلی در مجموعه وزارت بهداشت و درمان و میراث فرهنگی بازنگری شود تا زمینه اشتغال به‌خوبی در این مقوله فراهم گردد.

لازم به ذکر است که کمیته امداد امام خمینی (ره) در سال جاری اقدامات بسیار مؤثری در زمینه اشتغال مددجویان و خودکفاکردن تعداد زیادی از خانواده‌ها از دریافت مستمری به عمل آورده است که قابلیت پالیوت کردن در سطح کشور را دارد.

در خاتمه پیشنهاد شده رفع مشکلات اشاره‌شده و ارائه راهکار موضوعات، در دستور ستاد فرماندهی کشور قرار گرفته و کارگروه ویژه‌ای به‌منظور بررسی و رفع معضلات بانکی و مالیاتی استان قم و تأمین زیرساخت های واحدهای تولیدی که پررنگ‌تر از بقیه موارد و از موانع اصلی تحقق اهداف اقتصاد مقاومتی در این استان است، در ستاد فرماندهی کشور تشکیل گردد.

منبع

این گزارش توسط روابط عمومی استانداری استان قم به شبکه تحلیلگران اقتصاد مقاومتی جهت درج در این کتاب ارسال شده است.

الف) برگزاری چندین جلسه توجیهی و آموزشی مربوط به نحوه واگذاری پروژه های عمرانی (نیمه تمام) به بخش غیر دولتی برای دستگاههای اجرایی استان .

ب) شناسایی ۳۵ پروژه استانی قابل واگذاری به بخش غیر دولتی با پیش بینی اعتباری قریب به ۱۰۴۵۹۶۷ میلیون ریال.

ج) با توجه به پیگیری های و اقدامات دستگاههای اجرایی استان از کل ۳۵ طرح عمرانی شناساسایی شده و قابل واگذاری تعداد ۱۹ پروژه در کارگروه واگذاری مصوب که ازاین تعداد ۸ پروژه واگذار نهایی شده و تعداد ۱۱ پروژه فرایند واگذاری آنها شروع شده و مابقی آنها در حال تدوین گزارش توجیهی می باشند.

د) شناسایی ۱۶ پروژه عمرانی ملی و معرفی آن به سازمان برنامه و بودجه کشور جهت انجام فرایند واگذاری از طریق وزارتخانه های مربوطه.

۶- در راستای اجرای ردیف ۱ جدول بند ۴ مصوبات هفدهمین جلسه ستاد فرماندهی اقتصاد مقاومتی کشورو برای رفع موانع تولید ، ضمن شناسایی بیش از ۲۰۰ واحد تولیدی مشکل دار در سطح استان، تاکنون ۲۳ جلسه اصلی کارگروه تسهیل و رفع موانع تولیدو ۳۴ جلسه فرعی (کمیته های کارشناسی، پیگیری ،نظارت و ارزیابی) در استان برگزار و مشکل تعداد ۱۲۱ طرح اقتصادی بررسی و اتخاذ تصمیم گردید مجموع مصوبات جلسات فوق ۲۷۳ مصوبه بوده که ازاین تعداد ۶۰ درصد آنها اجرا و ۴۰درصد مابقی در دست اقدام می باشند.

۷- با عنایت به دستورالعمل شماره ۶۰/۵۶۲۱۷ مورخ ۱۳۹۵/۰۳/۰۳ وزارت صنعت ، معدن و تجارت، به منظور تأمین مالی بنگاههای تولیدی کوچک، متوسط و طرح های اقتصادی نیمه تمام دارای پیشرفت فیزیکی بالای ۶۰ درصد در بخش های مختلف (صنعتی و کشاورزی)، براساس شرح جدول پیوست تاکنون(۱۳۹۵/۰۹/۲۰) تعداد ۵۸۹ واحد تولیدی و طرح اقتصادی نیمه تمام در سامانه بهین یاب ثبت نام شده و ۵۶۳ مورد آن در کمیته کارشناسی و کارگروه تسهیل و رفع موانع تولید استان تصویب، تعداد ۴۴۹ واحد به سیستم بانکی استان معرفی و تعداد ۹۲ مورد با بانک های عامل عقد قرارداد شده که ۸۰ مورد از این واحد ها و طرح های نیمه تمام فوق نیز موفق به اخذ تسهیلات بانکی به مبلغ ۷۶۷،۸۹۶ میلیارد ریال شدند (یعنی جذب ۱۹درصد سهم تخصیصی استان).

۸- در راستای اجرای بند ۴ دستورالعمل شماره ۷۷۳ مورخ ۱۳۹۵/۰۱/۱۱ وزیر محترم کشور، تعداد ۸۰ عنوان پروژه پیشنهادی اقتصاد مقاومتی مربوط به ۲۰ دستگاه اجرایی استان ضمن تصویب

در ششمین جلسه ستاد راهبری و مدیریت اقتصاد مقاومتی استان ، در چهارچوب نظام یکپارچه پیشبرد و پایش اقتصاد مقاومتی (نیپا) تهیه و جهت تصویب نهایی به دبیرخانه مرکزی ستاد فرماندهی اقتصاد مقاومتی و وزارت کشور ارسال گردید.

۹- در راستای اجرای سیاست های اقتصاد مقاومتی و همچنین به منظور معرفی ظرفیت ها و پتانسیل های اقتصادی استان و مشارکت در امر سرمایه گذاری اقداماتی به شرح ذیل انجام گرفت:

الف) برگزاری نشست ها و جلسات کارشناسی متعدد با با نمایندگان محترم هلدینگ های سرمایه گذاری و موسسات مالی و اقتصادی کشور دراستان و بازدید میدانی از طرح های اقتصادی با قابلیت جذب سرمایه گذار، نهایتاً تعداد ۶۰ طرح اقتصادی در بخش های مختلف (به همراه شناسنامه طرح ها و میزان سرمایه گذاری مورد نیاز) در سومین جلسه سرمایه گذاری و توسعه استان (مورخ ۱۳۹۵/۰۵/۱۰) که به ریاست جناب آقای دکتر شریعتمداری معاون محترم اجرایی رئیس جمهور در محل دفتر نهاد ریاست جمهوری برگزار گردید، به سرمایه گذاران ارائه و در پایان مقررگردید: هلدینگ های سرمایه گذاری، موسسات مالی و اقتصادی طرح های سرمایه گذاری پیشنهادی استان را بررسی و در این خصوص درخواست های خود را به این استان جهت هماهنگی و همکاری بعدی اعلام نمایند.

ب) همزمان با سفر کاروان تدبیر و امید به استان ، چهارمین جلسه سرمایه گذاری و توسعه استان به ریاست جناب آقای دکتر روحانی ریاست محترم جمهوری اسلامی ایران در روز یکشنبه مورخ ۱۳۹۵/۰۵/۲۴ با حضور جناب آقای دکتر شریعتمداری معاون اجرائی رئیس جمهور، جناب آقای دکتر سیف رئیس کل محترم بانک مرکزی جمهور، جناب آقای دکتر سیف رئیس کل محترم بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران ، تعدادی از مدیران عامل بانک های کشور، نمایندگان محترم مردم شریف استان در مجلس شورای اسلامی ، موسسات مالی و اقتصادی و هلدینگ های سرمایه گذاری کشوری، تعدادی از مدیران کل محترم دستگاههای اجرایی(اقتصادی) استان، فعالان و کارآفرینان بخش های مختلف اقتصادی استان برگزار و ضمن تشریح شاخص های مهم اقتصادی و اجتماعی، جهت گیری های عمده توسعه، مزیت ها، زمینه ها و مشوق های سرمایه گذاری و ایراد نظرات و دیدگاه های ۶ نفر از فعالان اقتصادی استان به نمایندگی از بخش های مختلف اقتصادی و همچنین سخنرانی ریاست محترم جمهوری اسلامی ایران در خصوص دستاورد های سه ساله دولت تدبیر و امید در حوزه اقتصادی ، نهایتا در این جلسه سه فقره

تفاهمنامه فی مابین استانداری ، کمیته امداد امام خمینی (ره) کشور، سازمان اقتصادی کوثر و پست بانک جمهوری اسلامی ایران برای مشارکت در امر سرمایه گذاری در طرح های اقتصادی و عمرانی منعقد و مبادله گردید (شرح کلی تفاهم نامه ها به پیوست می باشد).

۱۰- براساس ابلاغیه شماره ۵۱۲۸۴ مورخ ۱۳۹۵/۰۴/۲۹ وزیر محترم کشور «موضوع دستورالعمل کارگروه فرهنگی و تبلیغی برنامه اقتصاد مقاومتی» و طبق ماده ۱۴ آن ضمن تعیین اعضاء کارگروه متناظر استانی ، تاکنون یک جلسه کارگروه فرهنگی و تبلیغی اقتصاد مقاومتی استان برگزار و درخصوص دستیابی به اهداف مورد نظر بحث و تبادل نظر گردید.

۱۱- پیرو ابلاغیه شماره ۶۷۴۳۲مورخ ۱۳۹۵/۰۶/۰۶ « موضوع تعیین جناب آقای دکتر ستاری معاون محترم علمی و فناوری رئیس جمهور بعنوان جانشین رئیس ستاد فرماندهی اقتصاد مقاومتی کشور دراین استان» و همچنین در راستای سیاست های اقتصاد مقاومتی و تسریع در تحقق اهداف طرح ها و پروژه های مصوب اقتصاد مقاومتی استان در روز یکشنبه مورخ ۱۳۹۵/۰۲/۱۲ جلسه ای به ریاست جناب آقای دکتر ستاری معاون محترم علمی و فناوری رئیس جمهور با حضور استاندار محترم ، معاون محترم هماهنگی امور اقتصادی و توسعه منابع استانداری، رئیس محترم برنامه و بودجه و دبیر ستاد راهبری و مدیریت اقتصاد مقاومتی استان و برخی از دستگاههای اقتصادی استان در محل دفتر معاونت علمی و فناوری رئیس جمهور برگزارو ضمن ارائه گزارش عملکرد شش ماهه مربوط به اقتصاد مقاومتی استان، موارد مهم و اولویت دار برنامه اقتصاد مقاومتی استان که نیاز به پیگیری و مساعدت لازم از طریق وزارتخانه های مربوطه و همچنین معاونت محترم علمی و فناوری رئیس جمهور دارد به شرح ذیل تقدیم ایشان گردید:

الف) همکاری و مساعدت جهت تاسیس پارک علم و فناوری در استان.

ب) اتخاذ تدابیر لازم جهت مشارکت جدی سازمان های: توسعه، نوسازی معادن و صنایع معدنی ایران (ایمیدرو) و گسترش و نوسازی صنایع ایران (ایدرو) در طرح های اقتصادی استان.

ج) پیگیری رفع موانع مربوط به تکمیل و راه اندازی طرح های پتروشیمی گچساران و دهدشت و صنایع پائین دستی آن ها.

د) تقاضای افزایش سهم استان از تخصیص منابع آب کشور.

ه) درخواست پیگیری و هماهنگی لازم جهت اجرای مصوبات سفر ریاست محترم جمهور به استان .

۱۲- به منظور تحقق منویات مقام معظم رهبری (مدظله العالی)

و در راستای اجرای سیاست های اقتصاد مقاومتی دولت تدبیر و امید ، براساس هماهنگی های به عمل آمده جهت گسترش ظرفیت تولید و اشتغال در استان ، در تاریخ ۱۳۹۵/۰۶/۲۹ یک فقره تفاهم نامه فی مابین این استانداری و شرکت Avic وابسته به هوا و فضای کشور چین برای مشارکت در امر سرمایه گذاری و اجرای طرح های مختلف اقتصادی ، عمرانی و.. به شرح ذیل مبادله و منعقد گردید:

الف) نفت، گاز ، پتروشیمی و صنایع وابسته به آن.

ب) پروژه های تولید سیمان و صنایع وابسته به آن.

ج) پروژه های گردشگری.

د) پروژه های فولاد.

ه) سد سازی و نیروگاه (برق آبی، گازی و سیکل ترکیبی).

و) خوشه های ریلی و راه.

ی) تامین و انتقال آب.

۱۳- در راستای برگزاری جلسات مستمر ستاد فرماندهی اقتصادی مقاومتی استان ، در تاریخ ۱۳۹۵/۸/۱۸ سیزدهمین جلسه ستاد مذکور به ریاست جناب آقای دکتر ستاری معاون محترم علمی و فناوری رئیس جمهور و جانشین رئیس ستاد فرماندهی اقتصاد مقاومتی کشور در استان و با حضور اعضاء ، تعدادی از مسولین کشوری و نمایندگان محترم مردم شریف استان در مجلس شورای اسلامی برگزار، و در موارد ذیل اتخاذ تصمیم گردید:

الف) آخرین وضعیت پتروشیمی دهدشت، موانع و مشکلات آن بررسی ، راهکارهای لازم اتخاذ گردید.

ب) موضوع احداث و هم چنین راه اندازی پارک علم و فن آوری در استان مطرح و مقرر شد : تا طی شدن فرایند قانونی واگذاری زمین برای احداث ساختمان ، دانشگاه یاسوج نسبت به دراختیار قرار دادن فضای مناسب اداری برای شروع بکار پارک علم و فن آوری اقدام نمایند.

ج) درخصوص موضوع افزایش سهم تخصیصی آب استان جلسه ای با حضور استاندار محترم ، معاون محترم علمی و فناوری رئیس جمهور در وزارت نیرو برگزار و تصمیم گیری نهایی شود.

د) احداث هتل ۱۰۰ تختهوابسی درجه سه در سطح استان توسط میراث فرهنگی ، صنایع دستی و گردشگری استان.

منبع

این گزارش توسط روابط عمومی استانداری استان کهگیلویه و بویراحمد به شبکه تحلیلگران اقتصاد مقاومتی جهت درج در این کتاب ارسال شده است.

۲) طرح شار پرتو ایرانیان (پرتودهی گاما) نیز مراحل اقدامات زیر بنایی آن نهایی و ماشین‌آلات در حال نصب بوده و تا اردیبهشت ۹۶ با اشتغال ۳۵ نفر به بهره‌برداری خواهد رسید.

۳) مطالعات طرح توسعه شرکت ورق‌های پوشش‌دار تاراز در دست انجام است.

آثار اقتصادی این پروژه، ایجاد ۷۲۷ فرصت شغلی جدید(معادل ۴۹ درصد هدف تعیین‌شده) از آثار اجرای این طرح تاکنون می‌باشد.

۶- عنوان پروژه: تکمیل و راه‌اندازی ۴ طرح مهم استان (فرآورده‌های نسوز مهر گذار، آب‌معدنی نگین زرد کوه، تیوا تجارت ماهان، شرکت ظریف)

دستگاه اجرایی: سازمان صنعت و معدن
شرح پروژه: هدف کمی این پروژه ۴ طرح است که نتیجه‌ی قابل پیش‌بینی برای این پروژه، ایجاد ۲۲۷ نفر اشتغال است و عملکرد ۱۰ ماهه این پروژه عبارت است از:

۱) شرکت فرآورده‌های نسوز مهر گذار در حال نصب ماشین‌آلات است که به علت عدم انجام تعهدات شرکت خارجی سازنده تجهیزات همچنان دارای پیشرفت فیزیکی ۹۱٪ بوده و انتظار می‌رود تا پایان سال جاری به بهره‌برداری برسد.

۲) شرکت آب‌معدنی نگین زرد کوه با سرمایه‌گذاری ۲۷ میلیارد ریال و اشتغال ۱۸ نفر به بهره‌برداری رسید.

۳) شرکت تیوا تجارت (تولیدکننده اکسید منیزیم) همچنان برای رفع مشکل منابع مالی به بهره‌برداری نرسیده و انتظار می‌رود با پیگیری‌های انجام‌شده تا پایان سال به اتمام برسد.

۴) طرح توسعه شرکت ظریف مصور با سرمایه‌گذاری ۶۷ میلیارد ریال و اشتغال ۱۴ نفر به بهره‌برداری رسید.

آثار اقتصادی این پروژه، ۲ طرح با سرمایه‌گذاری ۹۴ میلیارد ریال موجب ایجاد ۳۲ فرصت شغلی جدید شده است و ۲ طرح نیز در دست انجام است.

۷-عنوان پروژه: توسعه باغات دیم
دستگاه اجرایی: جهاد کشاورزی

شرح پروژه: هدف کمی این پروژه، ۵۲۰۰ هکتار (۴۶۰۰ هکتار توسط جهاد کشاورزی و ۶۰۰ هکتار توسط منابع طبیعی) است که نتیجه‌ی قابل پیش‌بینی برای این پروژه، افزایش تولیدات کشاورزی، ایجاد اشتغال، حفظ منابع آب‌و‌خاک، جلوگیری از فرسایش خاک، استفاده

شرح پروژه: هدف کمی این پروژه ۵۰ طرح است که نتیجه‌ی قابل پیش‌بینی برای این پروژه، ایجاد ۲۰۰۰ فرصت شغلی جدید بود و عملکرد ۱۰ ماهه این پروژه عبارت از:

۱) ۵۲ طرح صنعتی به بانک‌های عامل معرفی شدند.

۲) ۱۲ طرح با سرمایه‌گذاری ۵۷۲۲ میلیارد ریال و اشتغال ۵۶۲ نفر از طریق رفع موانع تولید (غیر تسهیلات بانکی) به بهره‌برداری رسیدند.

۳) ۶ طرح با سرمایه‌گذاری ۱۴۵۹ میلیارد ریال و با تسهیلات ۷۰،۵ میلیارد ریال و با اشتغال ۱۳۵ نفر به بهره‌برداری رسیده است.

۴) ۱۱ طرح صنعتی میزان ۶۸ میلیارد ریال تسهیلات دریافت نموده‌اند که در حال تجهیز و نصب ماشین‌آلات می‌باشند.

نتایج اقتصادی این پروژه، ۱۸ طرح با سرمایه‌گذاری ۷۱۸۱ میلیارد ریال و ۷۰ میلیارد ریال تسهیلات موجب ایجاد ۶۹۷ فرصت شغلی جدید شده و ۱۱ طرح با اخذ ۶۸ میلیارد ریال در دست تجهیز است.

۴- عنوان پروژه: توسعه طرح‌های صنعتی فولاد و مس استان
دستگاه اجرایی: سازمان صنعت و معدن

شرح پروژه: هدف کمی این پروژه ۲ طرح است و نتیجه‌ی قابل پیش‌بینی برای اجرای این پروژه، ایجاد ۱۳۰۵ نفر فرصت شغلی است و عملکرد ۱۰ ماهه این پروژه عبارت است از:

۱) صنایع متالوژی آسیا درزمینه‌ی تولید فرو منگنز پرکربن با پیشرفت فیزیکی ۷۸٪ در پایان سال جاری به بهره‌برداری خواهد رسید و زمینه اشتغال ۹۰ نفر را فراهم خواهد نمود.

۲) صبا فولاد زاگرس: مطالعات طرح توسعه آن به اتمام رسیده و مطالعات زیست‌محیطی طرح نیز به تصویب رسیده که با بهره‌برداری آن زمینه اشتغال ۳۰۰ نفر فراهم خواهد شد.

۵- عنوان پروژه: تکمیل و راه‌اندازی ۴ طرح ملی (صنایع فولاد سفیددشت چهارمحال، نساجی حجاب شهرکرد، صنایع ورق‌های پوشش‌دار تاراز، شرکت شار پرتو ایرانیان)

دستگاه اجرایی: سازمان صنعت و معدن
شرح پروژه: هدف کمی این پروژه، ۲ طرح است که نتیجه‌ی قابل پیش‌بینی برای اجرای این پروژه، ایجاد ۱۴۸۰ فرصت شغلی است و عملکرد ۱۰ ماهه این پروژه عبارت است از:

۱) تعداد ۳ طرح شامل صنایع فولاد سفیددشت، نساجی حجاب و ورق‌های پوشش‌دار تاراز با مجموع سرمایه‌گذاری ۶۹۶۰ میلیارد ریال و اشتغال ۷۲۷ نفر به بهره‌برداری رسیده است.

بخش چهارم

« استان چهارمحال و بختیاری »

مهندس سلیمانی دشتکی

پروژه های اقتصاد مقاومتی استان چهارمحال بختیاری

ستاد فرماندهی اقتصاد مقاومتی استان هر هفته به طور مداوم جلسه داشته است. در مجموع ۱۵۴ جلسه برگزار شده است و این جلسات ۱۰۶۴ مصوبه داشته اند که ۴۸ درصد از آن ها اجرایی شده است.

خلاصه عملکرد دستگاه‌های اجرایی استان در قالب

اهداف و برنامه‌های ابلاغی اقتصاد مقاومتی

۱- عنوان پروژه استانی: فعال نمودن ۲۴۵ واحد صنعتی نیمه فعال و راکد

دستگاه اجرایی: سازمان صنعت و معدن
شرح پروژه: هدف کمی این پروژه راه‌اندازی مجدد ۵۰ واحد تعطیل است که نتیجه‌ی قابل پیش‌بینی برای این پروژه، ایجاد ۲۱۰۶ فرصت شغلی است و عملکرد ۱۰ ماهه این پروژه بررسی ۴۹ واحد تعطیل‌شده که ۱۶ واحد از طریق رفع موانع (غیر از تسهیلات) نظیر مالیاتی، بیمه و ... به بهره‌برداری مجدد رسیده‌اند. بررسی رفع موانع سایر واحدها

در دست انجام است و آثار اقتصادی آن این‌گونه بود که ۹۰۰ فرصت شغلی با راه‌اندازی این ۱۶ واحد ایجادشده است.

۲-عنوان پروژه: راه‌اندازی ۲۴۵ طرح و واحد نیمه فعال و راکد
دستگاه اجرایی: سازمان صنعت و معدن

شرح پروژه: هدف کمی این پروژه فعال کردن تعداد ۱۹۵ واحد صنعتی نیمه فعال است که نتیجه‌ی قابل پیش‌بینی برای این پروژه، تثبیت و ایجاد ۳۸۹۴ نفر فرصت شغلی است و عملکرد ۱۰ ماهه این پروژه مجموعاً تعداد ۲۶۳ واحد به بانک‌های عامل معرفی‌شده‌اند که از این تعداد ۶۳ واحد با مبلغ ۱۲۹۷ میلیارد ریال در قالب سرمایه در گردش پرداخت‌شده است و آثار اقتصادی آن تثبیت و ایجاد ۲۰۴۱ فرصت شغلی جدید (معادل ۵۲ درصد هدف تعیین‌شده) از آثار اجرای این طرح است.

۳- عنوان پروژه: تکمیل ۵۰ طرح با پیشرفت فیزیکی بالای ۶۰٪
دستگاه اجرایی: سازمان صنعت و معدن

که نتیجه‌ی قابل پیش‌بینی از انجام این پروژه ایجاد ۵ فرصت شغلی جدید است که عملکرد ۱۰ ماهه آن عبارت است از:

۲ واحد هدف‌گذاری شده (آفتاب و خلیج‌فارس) با ایجاد ۵ فرصت شغلی به بهره‌برداری رسیده است.

۱۸- عنوان پروژه استانی: ایجاد بازارچه‌های دائمی صنایع‌دستی

دستگاه اجرایی: سازمان میراث فرهنگی، صنایع‌دستی و گردشگری

شرح پروژه: هدف کمی این پروژه شامل ۲ بازارچه است که نتیجه‌ی قابل پیش‌بینی از اجرای این پروژه، ایجاد اشتغال برای ۶۲ نفر است و عملکرد ۱۰ ماهه آن عبارت است از:

۱) بازارچه به بهره‌برداری رسیده (ایجاد ۲۲ فرصت شغلی)

۲) بازارچه در بهمن‌ماه با اشتغال ۴۰ نفر افتتاح خواهد شد.

۱۹- عنوان پروژه استانی: حمایت از ایجاد و گسترش مجتمع‌ها و کارگاه‌های تولیدی

دستگاه اجرایی: سازمان میراث فرهنگی، صنایع‌دستی و گردشگری

شرح پروژه: هدف کمی این پروژه شامل ۷ مجتمع می‌شود که نتیجه‌ی قابل پیش‌بینی از انجام این پروژه، ایجاد اشتغال برای ۱۰۰ نفر است که عملکرد ۱۰ ماهه این پروژه عبارت است از:

۱) ۳ مجتمع به بهره‌برداری رسیده (ایجاد ۱۰۰ فرصت شغلی)

۲) ۲ مجتمع در مرحله تکمیل پرونده در بانک

۳) ۲ مجتمع مجریان انصراف داده‌اند (نرخ بالای تسهیلات)

۲۰- عنوان پروژه استانی: اجرای طرح سرمه‌دوزی و گلیم‌بافی در دهستان مشایخ، مو گویی، دشت و گز ستان

دستگاه اجرایی: سازمان میراث فرهنگی، صنایع‌دستی و گردشگری

شرح پروژه: هدف کمی این پروژه شامل ۲۰۰ خانوار می‌شود که نتیجه‌ی قابل پیش‌بینی از اجرای این پروژه، ایجاد اشتغال برای ۲۰۰ نفر است . عملکرد ۱۰ ماهه این پروژه، محقق شدن اشتغال ۱۸۳ نفر است.

۲۱- عنوان پروژه استانی: تعمیر و مرمت آثار تاریخی (آماده‌سازی و بهره‌برداری)

دستگاه اجرایی: سازمان میراث فرهنگی، صنایع‌دستی و گردشگری

شرح پروژه: هدف کمی این پروژه دارای ۲۵ اثر است که نتیجه‌ی قابل پیش‌بینی از اجرای این پروژه، ایجاد اشتغال برای ۲۵ نفر است. عملکرد

محل اعتبارات ملی تاکنون تأمین نشده است.

آثار اقتصادی این پروژه:

ارزش اقتصادی ناشی از ذخیره آب و جلوگیری از فرسایش ۳ میلیارد تومان (سالانه) است.

۱۴- عنوان پروژه: راه‌اندازی طرح‌ها و تأسیسات گردشگری

دستگاه اجرایی: سازمان میراث فرهنگی، صنایع‌دستی و گردشگری

شرح پروژه: هدف کمی این پروژه، شامل ۱۶ پروژه است و نتیجه‌ی قابل پیش‌بینی از اجرای این پروژه ایجاد ۱۱۰ فرصت شغلی جدید است و عملکرد ۱۰ ماهه این پروژه عبارت است از:

۱) ۲ مورد با اشتغال ۳۰ نفر با سرمایه‌گذاری ۸۰ میلیارد ریال به بهره‌برداری رسیده است.

۲) ۱ مورد با پیشرفت ۹۰ درصد

۳) ۶ مورد با پیشرفت ۴۰-۴۵ درصد

۴) ۵ مورد با پیشرفت ۲۵-۱۵ درصد

۵) ۲ مورد با پیشرفت ۵ درصد

۱۵- عنوان پروژه استانی: توسعه خدمات گردشگری

دستگاه اجرایی: سازمان میراث فرهنگی، صنایع‌دستی و گردشگری

شرح پروژه: هدف کمی این پروژه شامل ۵ واحد می‌شود که نتیجه‌ی قابل پیش‌بینی از اجرای این پروژه، ایجاد ۲۰ فرصت شغلی جدید است که عملکرد ۱۰ ماهه این پروژه عبارت است از: ۵ واحد با حجم سرمایه‌گذاری ۸۰۰۰ میلیون ریال و ایجاد ۱۰ فرصت شغلی که به بهره‌برداری رسیده است.

۱۶- عنوان پروژه استانی: واگذاری بناهای تاریخی به بخش خصوصی

دستگاه اجرایی: سازمان میراث فرهنگی، صنایع‌دستی و گردشگری

شرح پروژه: هدف کمی این پروژه شامل ۵ بنا است که نتیجه‌ی قابل پیش‌بینی از اجرای این پروژه، ایجاد ۱۵ فرصت شغلی جدید است که عملکرد ۱۰ ماهه آن عبارت است از:

۴ مورد با ایجاد ۱۲ فرصت شغلی و ۱ مورد تا پایان سال به بهره‌برداری خواهد رسید.

۱۷- عنوان پروژه استانی: توسعه واحدهای اقامتی

دستگاه اجرایی: سازمان میراث فرهنگی، صنایع‌دستی و گردشگری

شرح پروژه: هدف کمی این پروژه شامل ۲ واحد با ۱۰۰۰ تخت است

۱۰- عنوان پروژه: توسعه سامانه‌های نوین آبیاری

دستگاه اجرایی: جهاد کشاورزی

شرح پروژه: هدف کمی این پروژه ۵۵۱۵ هکتار است که نتیجه‌ی قابل پیش‌بینی برای این پروژه، افزایش کارایی و کاهش مصرف آب، افزایش تولیدات کشاورزی، توسعه پایداری کشاورزی است که عملکرد ۱۰ ماهه این پروژه عبارت است از:

میزان ۲۴۵۱ هکتار (معادل ۴۴ درصد) به بهره‌برداری رسیده است. (با توجه به تأمین منابع مالی انجام‌شده تا پایان سال تحقق می‌یابد)

آثار اقتصادی این پروژه: افزایش ۴۰ درصدی در راندمان مصرف آب

۱۱- عنوان پروژه: توسعه کشت و اصلاح و بازسازی گلخانه‌ها

دستگاه اجرایی: جهاد کشاورزی

شرح پروژه: هدف کمی این پروژه ۷ هکتار است که نتیجه‌ی قابل پیش‌بینی برای این پروژه، افزایش سطح کشت‌های متراکم از ۱۵ به ۲۲ هکتار است و عملکرد ۱۰ ماهه این پروژه به این‌گونه است که میزان ۴,۶ هکتار محقق شده است. لازم به ذکر است که استان چهارمحال و بختیاری رتبه ۶ کشور را در تولید قارچ خوراکی داراست.

آثار اقتصادی این پروژه: اشتغال ۹۰ نفر درآمد مورد انتظار ۲,۶ میلیارد تومان است.

۱۲- عنوان پروژه: آبی‌پروری و پرورش ماهی در قفس

دستگاه اجرایی: جهاد کشاورزی

شرح پروژه: هدف کمی این پروژه ۴۰۰ تن است که نتیجه‌ی قابل پیش‌بینی برای این پروژه ایجاد اشتغال ۶۰ نفر است که عملکرد ۱۰ ماهه این پروژه میزان ۷۰۰ تن (۱۷۵ درصد) به بهره‌برداری رسیده است.

آثار اقتصادی این پروژه: درآمد بیش از ۵,۱ میلیارد تومان است.

۱۳- عنوان پروژه: اجرای عملیات و آبخیزداری و آبخوان‌داری

دستگاه اجرایی: جهاد کشاورزی و منابع طبیعی

شرح پروژه: هدف کمی این پروژه ۱۵۶۸۲ هکتار است که نتیجه‌ی قابل پیش‌بینی برای این پروژه، تغذیه سفره‌های آب زیرزمینی، افزایش آب چشمه‌ها، چاه‌ها و قنوات پایین‌دست، حفظ منابع آب‌وخاک، جلوگیری و کاهش فرسایش، پیشگیری از وقوع سیلاب است که عملکرد ۱۰ ماهه این پروژه عبارت است از:

۱) ۳۰۰۰ هکتار از محل اعتبارات استانی انجام گردیده و ۱۲۶۸۲ هکتار از

بهینه از آب سبز است و عملکرد ۱۰ ماهه این پروژه عبارت است از: ۲۳۴۴ هکتار (۴۵معادل درصد) توسعه باغات مثمر و جنگل‌داری اقتصادی اجراشده، که با توجه به سال زراعی و فصل کشت (در اسفند تا فروردین‌ماه) مابقی عملیات اجرای کشت در آن زمان انجام خواهد شد.

آثار اقتصادی این پروژه، ایجاد ۵۸۶ فرصت شغلی و درآمد قابل پیش‌بینی ۳۵ میلیارد تومان است.

۸- عنوان پروژه: کشت گیاهان داروئی و گل محمدی

دستگاه اجرایی: جهاد کشاورزی

شرح پروژه: هدف کمی این پروژه، ۱۹۰۰ هکتار (۱۴۰۰ هکتار توسط منابع طبیعی و ۵۰۰ هکتار توسط جهاد کشاورزی) است که نتیجه‌ی قابل پیش‌بینی برای پروژه، افزایش تولیدات کشاورزی، ایجاد اشتغال، حفظ منابع آب‌وخاک جلوگیری از فرسایش خاک، استفاده بهینه از آب سبز است که عملکرد ۱۰ ماهه این پروژه عبارت است از:

۱) ۱۴۰۰ هکتار کشت گیاهان دارویی که توسط منابع طبیعی انجام گردیده است.

۲) ۱۰۰ هکتار گل محمدی که توسط منابع طبیعی انجام گردیده است .

۵۰۰ هکتار کشت گل محمدی نهال خریداری، زمین آماده و در اسفند تا فروردین‌ماه کشت انجام خواهد شد (جهاد کشاورزی).

آثار اقتصادی این پروژه، درمجموع ۱۵۰۰ هکتار (معادل ۷۸ درصد) از هدف تعیین‌شده تحقق‌یافته و ایجاد ۳۷۵ فرصت شغلی و درآمد مورد انتظار به میزان ۱۵ میلیارد تومان از نتایج آن خواهد بود.

۹- عنوان پروژه: افزایش تولید گندم و جو

دستگاه اجرایی: جهاد کشاورزی

شرح پروژه : هدف کمی این پروژه، افزایش تولید از ۱۳۶۵۰۰ به ۱۵۰۰۰۰ تن است که نتیجه‌ی قابل پیش‌بینی برای این پروژه، افزایش ۱۳۵۰۰ تن گندم و جو نسبت به سال قبل است و عملکرد ۱۰ ماهه این پروژه، عبارت است از: هدف سالانه به میزان ۱۰۷,۹ درصد یعنی به میزان ۱۰۰۰ تن نسبت به هدف تعیین‌شده بیشتر محقق شده است (عملکرد ۱۴۵۱۲ تن بوده است).

آثار اقتصادی این پروژه: افزایش درآمد بیش از ۱۵ میلیارد تومان نسبت به قبل از مهم‌ترین نتایج آن است.

۱۰ ماهه این پروژه مرمت ۱۷ کارگاه است.

۲۲- عنوان پروژه استانی: تهیه طرح محتوایی و پژوهش در آثار

دستگاه اجرایی: سازمان میراث فرهنگی، صنایع دستی و گردشگری

شرح پروژه: هدف کمی این پروژه، ۵۰ اثر دارد که نتیجه‌ی قابل پیش‌بینی از اجرای این پروژه، ایجاد اشتغال برای ۷ نفر است. عملکرد ۱۰ ماهه این پروژه تهیه طرح مرمت برای ۲۲ اثر است.

۲۳- عنوان پروژه استانی: پروژه‌های نیمه‌تمام استانی برای

واگذاری

دستگاه اجرایی: سازمان برنامه‌بودجه

شرح پروژه: این پروژه هدف کمی ندارد و صرفاً این پروژه جهت شناسایی است که در این پروژه، ۶۶ پروژه شناسایی شده و عملکرد ۱۰ ماهه این پروژه واگذاری ۲۳ پروژه بااعتبار ۱۷۱ میلیارد ریال است.

۲۴- عنوان پروژه استانی: پروژه‌های تکمیل‌شده استانی برای

واگذاری

دستگاه اجرایی: سازمان برنامه‌بودجه

شرح پروژه: این پروژه هدف کمی ندارد و صرفاً این پروژه جهت شناسایی است که در این پروژه، ۴۹ پروژه شناسایی شده و عملکرد ۱۰ ماهه این پروژه واگذاری ۳۹ پروژه است.

۲۵- عنوان پروژه استانی: پروژه‌های جدید استانی برای

واگذاری

دستگاه اجرایی: سازمان برنامه‌بودجه

شرح پروژه: این پروژه هدف کمی ندارد و صرفاً این پروژه جهت شناسایی است که در این پروژه، ۱ پروژه شناسایی شده و در ۱۰ ماه گذشته دارای عملکرد خاصی نبوده است.

۲۶- عنوان پروژه استانی: انتقال آب بن- شهرکرد- بروجن

دستگاه اجرایی: شرکت آب منطقه‌ای

شرح پروژه: هدف کمی این پروژه پیشرفت فیزیکی ۷۰ درصد است که نتیجه‌ی قابل پیش‌بینی برای این پروژه، تأمین آب شرب و صنعت استان است. عملکرد ۱۰ ماهه این پروژه عبارت است از:

میزان پیشرفت فیزیکی پروژه ۱۷ درصد (با تحویل لوله‌ها در پیشرفت جهش ایجاد خواهد شد)

۲۷- عنوان پروژه استانی: نصب کنتورهای حجمی مکمل فهام

دستگاه اجرایی: شرکت آب منطقه‌ای

شرح پروژه: هدف کمی این پروژه شامل ۱۷۶ کنتور است که نتیجه‌ی قابل پیش‌بینی برای این پروژه، جلوگیری از اضافه برداشت است. عملکرد ۱۰ ماهه این پروژه، ازاین‌قرار است که با پیمان‌کار تولیدکننده کنتور برای ۲۰۰ دستگاه عقد قرارداد انجام‌شده است.

۲۸- عنوان پروژه استانی: نصب ابزارهای اندازه‌گیری مناسب در

منابع آب‌های سطحی

دستگاه اجرایی: شرکت آب منطقه‌ای

شرح پروژه: هدف کمی این پروژه، ۹۹ عدد است که نتیجه‌ی قابل پیش‌بینی از اجرای این پروژه، جلوگیری و کنترل میزان برداشت منابع آب سطحی است. عملکرد ۱۰ ماهه این پروژه، ازاین‌قرار است که مطالعات مکان‌یابی و روش نصب اندازه‌گیری انجام‌شده است.

۲۹- عنوان پروژه استانی: تکمیل و راه‌اندازی تصفیه‌خانه

دستگاه اجرایی: آب و فاضلاب شهری

شرح پروژه : هدف کمی این پروژه برای دو شهر لردگان و فارسان است که نتیجه‌ی قابل پیش‌بینی از انجام این پروژه، افزایش جمعیت تحت پوشش به میزان ۴۰۰۰۰ نفر است. عملکرد ۱۰ ماهه این پروژه، ازاین‌قرار است که تا پایان سال در شهر فارسان ۹۰ درصد و شهر لردگان ۶۳ درصد پروژه پیشرفت فیزیکی خواهد داشت.

۳۰- عنوان پروژه استانی: واگذاری خدمات مشترکین به دفاتر

پیشخوان

دستگاه اجرایی: آب و فاضلاب شهری

شرح پروژه: هدف کمی‌تی این پروژه شامل ۲۰ خدمت می‌شود که نتیجه‌ی قابل پیش‌بینی از اجرای این پروژه، کاهش هزینه‌های دولت است البته عملکرد آن در طی ۱۰ ماه گذشته به‌طور کامل صورت نپذیرفته است.

۳۱- عنوان پروژه استانی: واگذاری نگهداری و بهره‌برداری از

شبکه‌های آب و فاضلاب بخش خصوصی

دستگاه اجرایی: آب و فاضلاب شهری

شرح پروژه: هدف کمی این پروژه شامل ۱۳ شهر می‌شود که نتیجه‌ی قابل پیش‌بینی از اجرای این پروژه، کاهش هزینه‌های دولت است.

عملکرد ۱۰ ماه این پروژه ازاین‌قرار است که، ۱۱ شهر به‌طور کامل واگذارشده است و ۲ شهر باقی‌مانده و تا پایان سال انجام خواهد شد.

۳۲- عنوان پروژه استانی: فروش پساب تصفیه‌خانه فاضلاب به

بخش خصوصی

دستگاه اجرایی: آب و فاضلاب شهری

شرح پروژه: هدف کمی این پروژه ۵۰۰ لیتر بر ثانیه است که نتیجه‌ی قابل پیش‌بینی از انجام این پروژه استفاده بهینه از آب است. عملکرد ۱۰ ماهه این پروژه ازاین‌قرار است که به میزان ۱۰۰ لیتر بر ثانیه محقق شده (تأمین آب فولاد سفیددشت) و بقیه هم قراردادهای موردنیاز تنظیم‌شده و در دست انجام است.

۳۳- عنوان پروژه استانی: کاهش متوسط مصرف سرانه خانگی

دستگاه اجرایی: آب و فاضلاب شهری

شرح پروژه: هدف کمی این پروژه، کاهش مصرف از ۱۶۰ لیتر در شبانه‌روز به ۱۵۰ لیتر است که نتیجه‌ی قابل پیش‌بینی از اجرای این پروژه، کاهش هزینه‌های دولت و صرفه‌جویی در مصرف آب است. عملکرد ۱۰ ماهه این پروژه ازاین‌قرار است که تاکنون به میزان ۴ لیتر متوسط مصرف در شبانه‌روز کاهش‌یافته است.

۳۴- عنوان پروژه استانی: کاهش آب بدون درآمد

دستگاه اجرایی: آب و فاضلاب شهری

شرح پروژه: هدف کمی این پروژه، کاهش هدر رفت ۵/۱ درصدی از ۲۷ به ۵/۲۵ درصد است که نتیجه‌ی قابل پیش‌بینی از اجرای این پروژه، کاهش هدر رفت آب و صرفه‌جویی در مصرف آب است. عملکرد ۱۰ ماهه این پروژه کاهش یک ونیم درصدی هدر رفت آب معادل با ۵۰۰۰۰ مترمکعب آب است.

۳۵- عنوان پروژه استانی: تکمیل مجتمع‌های آبرسانی الویت

دار روستایی

دستگاه اجرایی: آب و فاضلاب روستایی

شرح پروژه: هدف کمی این پروژه، شامل ۱۶ مجتمع (شامل ۵۹ روستا) است که نتیجه‌ی قابل پیش‌بینی از اجرای این پروژه، کاهش هزینه‌های دولت و صرفه‌جویی در مصرف آب است. عملکرد ۱۰ ماهه این پروژه ازاین‌قرار است که ۷ مجتمع با ۹۴ روستا با جمعیت بالغ‌بر ۲۴۰۰۰ نفر به بهره‌برداری رسیده و تا پایان سال

۲ مجتمع دیگر نیز به بهره‌برداری خواهد رسید.

۳۶- عنوان پروژه استانی: بهره‌برداری از پروژه‌های آبرسانی

تک روستایی

دستگاه اجرایی: آب و فاضلاب روستایی

شرح پروژه: هدف کمی این پروژه، شامل ۲۳ روستا می‌شود که نتیجه‌ی قابل پیش‌بینی از اجرای این پروژه، کاهش هدر رفت آب و صرفه‌جویی در مصرف آب است . عملکرد ۱۰ ماهه این پروژه ازاین‌قرار است که در ۲۴ روستا با جمعیت بالغ‌بر ۲۷۰۰۰ نفر به بهره‌برداری رسیده است.

۳۷- عنوان پروژه استانی: اجرای تله‌متری (سامانه هوشمند-

سنجش از راه دور)

دستگاه اجرایی: آب و فاضلاب روستایی

شرح پروژه: هدف کمی این پروژه شامل ۵۰ روستا است که نتیجه‌ی قابل پیش‌بینی از اجرای این پروژه کاهش هزینه‌های دولت و صرفه‌جویی در مصرف آب است که عملکرد ۱۰ ماهه این پروژه ازاین‌قرار است که در ۴۱ روستا سامانه اجراشده است.

۳۸- عنوان پروژه استانی: جلب مشارکت‌های مردمی و خیرین

در اجرای آبرسانی به روستاها

دستگاه اجرایی: آب و فاضلاب روستایی

شرح پروژه: هدف کمی این پروژه ۴۰ کیلومتر است که نتیجه‌ی قابل پیش‌بینی از اجرای این پروژه کاهش هزینه‌های دولت و صرفه‌جویی در مصرف آب است. عملکرد ۱۰ ماهه این پروژه ازاین‌قرار است که میزان ۳۶ کیلومتر آبرسانی روستایی توسط مشارکت‌های مردمی اجراشده است.

۳۹- عنوان پروژه استانی: مطالعات تأمین آب ۳۵ روستا

دستگاه اجرایی: آب و فاضلاب روستایی

شرح پروژه:» هدف کمی این پروژه شامل ۳۵ روستا که هرکدام جمعیتی بالغ‌بر ۳۰۰۰۰ نفر است که نتیجه‌ی قابل پیش‌بینی از اجرای این پروژه کاهش هزینه‌های دولت و صرفه‌جویی در مصرف آب است . عملکرد ۱۰ ماهه این پروژه به‌این‌ترتیب است که مطالعات ۳۵ روستا انجام‌شده است و ۶ کیلومتر خط و ۱۰۰۰ مترمکعب مخزن در دست اجرا است.

۴۰- عنوان پروژه استانی: احداث راه‌آهن دوخطه برقی اصفهان-

شهرکرد - اهواز

دستگاه اجرایی: اداره‌ی راه و شهرسازی

شرح پروژه: هدف کمی این پروژه ۵۴۰ کیلومتر است که نتیجه‌ی قابل پیش‌بینی از اجرای این پروژه کاهش مسیر ریلی شمال به جنوب کشور به مسافت ۴۴۰ کیلومتر است. عملکرد ۱۰ ماهه این پروژه عبارت است از:

اخذ مجوز گروه ۲۱۵ قانون برنامه پنجم، پادار شدن ردیف اعتباری در پیوست شماره یک قانون بودجه ۹۵، عقد تفاهم‌نامه بین روسای جمهوری ایران و کره جنوبی، تفاهم‌نامه اجرایی شرکت کره‌ای

۴۱- عنوان پروژه استانی: احداث راه‌آهن مبارکه- سفیددشت-

شهرکرد

دستگاه اجرایی: اداره‌ی راه و شهرسازی

شرح پروژه: هدف کمی این پروژه شامل ۸۶ کیلومتر است که نتیجه‌ی قابل پیش‌بینی از اجرای این پروژه اتصال استان به شبکه ریلی کشور است. عملکرد ۱۰ ماهه این پروژه عبارت است از:

پیشرفت فیزیکی ۷۰ درصد در کیلومتر ۲۰ تا ۴۰ شامل زیرسازی، ابنیه فنی و تونل‌ها

۴۲- عنوان پروژه استانی: تکمیل مسکن مهر، تشکیل صندوق

سرمایه‌گذاری مسکن، استفاده از فناوری‌های نوین در صنعت ساخت‌وساز

دستگاه اجرایی: اداره‌ی راه و شهرسازی

شرح پروژه: هدف کمی این پروژه، احداث ۱۰۰۰۰ واحد مسکن مهر و شروع عملیات اجرایی ۶۰۰ واحد ساختمان با استفاده از فناوری‌های نوین است که نتیجه‌ی قابل پیش‌بینی از اجرای این پروژه، خانه‌دار شدن اقشار دهک‌های پایین جامعه، افزایش بهره‌وری انرژی در بخش ساختمان است. عملکرد ۱۰ ماهه این پروژه عبارت است از: تحویل ۸۵۰۰ واحد از ۱۰۰۰۰ واحد مسکن مهر و برنامه‌ریزی جهت تکمیل و تحویل ۱۵۰۰ واحد باقیمانده استان تا پایان سال جاری، اجرای ۳۶۶ واحد پروژه مشارکتی با پیشرفت فیزیکی ۷۰ درصد

۴۳- عنوان پروژه استانی: پروژه‌های محرک بافت‌های فرسوده

استان

دستگاه اجرایی: اداره‌ی راه و شهرسازی

شرح پروژه: هدف کمی این پروژه ، شامل ۱۱ پروژه است که

نتیجه‌ی قابل پیش‌بینی از اجرای این پروژه احیای بافت‌های

فرسوده است. عملکرد ۱۰ ماهه این پروژه عبارت است از:

۱۱ پروژه تعریف و جهت تخصیص اعتبار مصوب شده است ، ۳ پروژه مشارکتی در حال اجرا است که ۲ پروژه با ۱۰۸ واحد مسکونی پیشرفت فیزیکی ۸۵درصد را دارا است.و ۴ پروژه جدید در محدوده سکونت‌گاه‌های غیررسمی در مرحله تأمین اعتبار است. ۴ پروژه در حال مطالعه می‌باشند.

۴۴- عنوان پروژه استانی: تبدیل سیم به کابل باهدف جمع‌آوری

انشعابات غیرمجاز و حذف شبکه مشجر

دستگاه اجرایی: شرکت برق

شرح پروژه: هدف کمی این پروژه ۱۴۵ کیلومتر است که نتیجه‌ی قابل پیش‌بینی از اجرای این پروژه کاهش هدر رفت انرژی است. عملکرد ۱۰ ماهه این پروژه ازاین‌قرار است که ۸۱کیلومتر انجام‌شده و باقیمانده هدف تعیین‌شده تا پایان سال جاری به انجام خواهد رسید.

۴۵- عنوان پروژه: نصب ترانسفورماتور کم تلفات و کم‌ظرفیت

دستگاه اجرایی: شرکت برق

شرح پروژه: هدف کمی این پروژه ۴۵ دستگاه است که نتیجه قابل پیش‌بینی از اجرای این پروژه کاهش شعاع تغذیه و هدر رفت انرژی است. عملکرد ۱۰ ماهه این پروژه ازاین‌قرار است که ۲۹ دستگاه تاکنون نصب‌شده و بقیه تا پایان سال نصب خواهد شد.

۴۶- عنوان پروژه استانی: تعویض لوازم اندازه‌گیری مکانیکی و

تبدیل به دیجیتالی

دستگاه اجرایی: شرکت برق

شرح پروژه: هدف کمی این شامل ۲۰۰۰۰ دستگاه می‌شود که نتیجه‌ی قابل پیش‌بینی از اجرای این پروژه مدیریت پیک و انرژی است. عملکرد ۱۰ ماهه این پروژه ازاین‌قرار است که ۶۶۳۰ دستگاه انجام پذیرفته و مابقی تا پایان سال انجام خواهد شد.

منبع

این گزارش توسط روابط عمومی استانداری استان چهارمحال و بختیاری به شبکه تحلیلگران اقتصاد مقاومتی جهت درج در این کتاب ارسال شده است.

”

بخش پنجم

« استان لرستان »

مهندس بازوند

مقدمه

در برنامه کوتاه مدت (دوساله) جهت تحقق اهداف اقتصاد مقاومتی، رونق اقتصادی، تقویت تولید داخلی و ایجاد اشتغال در استان لرستان، برای ۶۶۳ پروژه در قالب ۱۶۸ منشور پروژه برنامه‌ریزی صورت گرفته که تا پایان سال ۱۳۹۶ به پایان میرسند که تعداد ۵۱ دستگاه اجرایی دولتی و خصوصی و بانک در آن ایفای نقش دارند. لازم به ذکر است که از این ۶۶۳ تعداد ۳۴۶ پروژه تا پایان سال ۱۳۹۶ (پایان برنامه اقتصاد مقاومتی) به اتمام می‌رسند. ۲۰ پروژه که عمدتاً پروژه‌های بزرگ می‌باشند، به پیشرفت‌های فیزیکی قابل قبولی خواهند رسید، ازجمله: ساختمان سدهای تاج امیر و مخملکوه به ۲۰ درصد، کارخانه لاستیک‌سازی و پتروشیمی کوهدشت به ۴۰

درصد، آزاد راه خرم‌آباد، بروجرد، اراک (قطعه لرستان) به ۳۷

درصد، مجتمع

فولاد و ذوب‌آهن ازنا به ۸۵ درصد و ساختمان سد کمندان به ۹۴ درصد پیشرفت فیزیکی در پایان سال ۹۶ خواهند رسید.

تأمین منابع مالی این ۶۶۳ پروژه بدین ترتیب می باشد:

- منابع بودجه استانی: ۲۰۹۸ میلیاردریال
- منابع بودجه داخلی: ۲۸۲۴ میلیاردریال (مربوط به دانشگاه ها، شرکت‌ها و شهرداری ها)
- منابع بودجه ملی: ۲۱۸۸۶ میلیاردریال
- منابع سرمایه گذاری از طریق تسهیلات اعطایی: ۳۵۶۱۶ میلیاردریال
- منابع سرمایه گذاری مستقیم بخش خصوصی: ۲۷۱۱۶ میلیاردریال

بنابراین برای عملیاتی شدن این برنامه کوتاه مدت ۸۹۵۴۰ میلیارد ریال مورد نیاز است که از منابع مالی مختلف پیش‌بینی شده است.

عناوین پروژه ها به تفکیک دستگاه اجرایی

عناوین پروژه‌های برنامه اقتصاد مقاومتی لرستان در سال‌های

۹۵ و ۹۶ به تفکیک دستگاه اجرایی به شرح زیر است:

• دستگاه اجرایی: صنعت، معدن و تجارت

۱. توسعه صادرات غیرنفتی

۲. ایجاد و توسعه مجتمع های قالیبافی و تولید مواد اولیه

۳ ایجاد پایانه صادراتی دام زنده در شهرستان کوهدشت

۴ ایجاد خانه فرش در کوهدشت

۵. رونق تولید و تعیین تکلیف ۳۰۴ واحد تولیدی مشکل دار

۶. افزایش میزان پیشرفت طرح های صنعتی بزرگ

• دستگاه اجرایی: شرکت شهرک های صنعتی

۱. خرید و تملک شهرک فرآوری سنگ دوره چگنی

۲. فاز توسعه منطقه ویژه اقتصادی لرستان

۳. عملیاتی کردن فاز ۳ شهرک صنعتی خرم آباد ۲

۴. تکمیل زیرساخت شهرک صنعتی دورود ۲

۵. خرید و تملک شهرک صنعتی بروجرد ۳

• دستگاه اجرایی: زمین شناسی

۱. تدوین استراتژی اکتشاف استان

۲. اکتشاف مواد معدنی استان لرستان

۳. اکتشاف کانیهای قیمتی و نیمه قیمتی

۴. تبدیل استان لرستان به قطب گوهرشناسی و گوهرتراشی

۵. برگزاری همایش بین المللی ژئوتوریسم

• دستگاه اجرایی: بانک ملی استان لرستان

۱. واگذاری و احیا واحدهای تملیکی بانک ملی استان لرستان

• دستگاه اجرایی: بانک ملت استان لرستان

۱. واگذاری و احیاء واحدهای تملیکی بانک ملت استان لرستان

• جری طرح: بانک صنعت و معدن استان لرستان

۱. واگذاری و احیای واحدهای تملیکی بانک صنعت و معدن

• دستگاه اجرایی: بانک صادرات

۱. واگذاری و احیا واحدهای تملیکی بانک صادرات

• دستگاه اجرایی: بانک سپه استان لرستان

۱. واگذاری واحدهای تملیکی بانک سپه استان لرستان

• دستگاه اجرایی: بانک توسعه تعاون استان لرستان

۱. واگذاری واحیاء واحدهای تملیکی بانک توسعه تعاون استان

لرستان

• دستگاه اجرایی: بانک تجارت

۱. واگذاری و احیا واحدهای تملیکی بانک تجارت

• دستگاه اجرایی: اتاق بازرگانی

۱. ایجاد پرتال جامع گردشگری استان و عرضه تورهای مجازی

۲. ایجاد هلدینگ گردشگری لرستان

۱. احداث ساختمان اتاق بازرگانی، صنایع، معادن و کشاورزی

لرستان

۲. ایجاد شرکت مدیریت بازار

۳. برگزاری همایش معرفی استان به عنوان مقصد گردشگری

• دستگاه اجرایی: اداره کل جهاد کشاورزی استان لرستان

۱. احداث و راه اندازی ۶ ایستگاه پمپاژ آب کشاورزی

۲. احداث ۳۵ هکتار گلخانه برای تولید سبزی و صیفی طی دو

سال ۹۵ و ۹۶

۳. احداث بازارچه عرضه محصولات کشاورزی سالم

۴. تجهیز و نوسازی اراضی کشاورزی (احداث شبکه های فرعی

زیر سدها و ایستگاههای پمپاژ آب کشاورزی استان به میزان

۱۴۷۴۴ هکتار)

۵. احداث خط تولید شیرخشک به ظرفیت ۲۰۰۰ تن در سال منشور

پروژه: توسعه باغات در سطح ۳۰۰۰ هکتار طی دو سال ۹۵ و ۹۶

۶. توسعه سیستمهای نوین آبیاری در سطح ۹۱۵۰ هکتار از

اراضی کشاورزی استان طی دو سال ۹۵ و ۹۶

۷. توسعه کشت گیاهان دارویی در سطح ۳۰۰ هکتار طی دو

سال ۹۵ و ۹۶

۸. تولید ۹۲۹ هزار تن گندم طی دو سال ۹۵ و ۹۶

۹. تولید ۱۴۴۰۰ تن دانه های روغنی (کلزا) طی دو سال ۹۵

و ۹۶

۱۰. خوداتکایی در تولید گوشت قرمز

۱۱. خوداتکایی در تولید ۴۵۶ هزارتن شیر خام طی دو سال ۹۵

و ۹۶

۱۲. راه اندازی مجتمع پرورش مرغ مادر گوشتی ۱۰۰۰۰۰ قطعه

ای ماهان دوره چگنی

۱۳. تکمیل و تجهیز ۵۴ مرکز جهاد کشاورزی دهستان در استان

لرستان طی دو سال ۹۵ و ۹۶

۱۴. تکمیل و راه اندازی تعداد ۱۲۵ طرح نیمه تمام، غیر فعال

و راکد طی دو سال ۹۵ و ۹۶

• دستگاه اجرایی: اداره کل شیلات استان لرستان

۱. واگذاری مجتمع دوآب الشتر با سازو کار ماده ۲۷

۲. احداث زیر ساخت های پرورش ماهی در قفس در سد های

استان

۳. پرورش کپور ماهیان در استخر های خاکی با استفاده از ژئو

ممبران

۴. دستگاه اجرایی: منابع طبیعی استان لرستان

۵. توسعه و کشت گیاهان دارویی در اراضی منابع ملی با

مشارکت مردم

۶. احداث و تکمیل زیر ساخت های گردشگری پارک جنگلی

مخملکوه شهرستان خرم اباد

۷. مطالعه و اجرای عملیات آبخیزداری در حوزه کرخه و دز

• دستگاه اجرایی: بسیج استان لرستان

۱. اجرای ۱۶۰۰ طرح اقتصاد مقاومتی

۲. احداث پروژه های محرومیت زدایی (۳۰ پروژه)

۳. راه اندازی، ایجاد و توسعه ۲۵۰ قطب صنایع کوچک تبدیلی

و تکمیلی

۴. مرمت و تکمیل پروژه های محرومیت زدایی (۱۲۰ پروژه)

• دستگاه اجرایی: تعاون روستایی

۱. تکمیل واحداث ۳ باب انبار چند منظوره

۲. احداث و راه اندازی ۸ دستگاه باسکول ۶۰ تنی دیجیتال در

سطح شهرستان های استان

• دستگاه اجرایی: بانک کشاورزی استان لرستان

۱. واگذاری و احیاء واحدهای تملیکی بانک کشاورزی استان

لرستان

• دستگاه اجرایی: میراث فرهنگی سازمان میراث فرهنگی استان

لرستان

۱. واگذاری ۱۰ پروژه عمرانی به بخش خصوصی طبق ماده ۲۷

۲. تکمیل، ایجاد و راه اندازی دو موزه در استان لرستان

۳. تکمیل دو مجتمع اقامتی و پذیرایی در استان

۴. توسعه و ترویج صنایع دستی در روستاهای هدف صنایع

دستی

۵. تکمیل شش هتل در استان

۶. پرداخت تسهیلات جهت توسعه مشاغل کوچک خانگی

۷. ایجاد نمایشگاه دائمی صنایع دستی در شهر خرم آباد

• دستگاه اجرایی: راه و شهرسازی

۱. بهسازی و ارتقاء راه های دسترسی به جاذبه های گردشگری

در استان

۲. بهسازی و آسفالت راه های روستایی استان به طول ۳۰۰

کیلومتر(به تفکیک ۱۱ شهرستان)

۳. احداث ۶۷۴۷ واحد مسکن مهر

۴. تکمیل فضاهای ورزشی سرپوشیده

۵. احداث کتابخانه مرکزی خرم آباد

۶. تکمیل و احداث چهار خطه های استان به طول ۱۷۰ کیلومتر

۷. توسعه فرودگاه خرم آباد

• دستگاه اجرایی: دفتر امور شهری استانداری

۱. ارائه ۵ پایان نامه در خصوص اقتصاد مقاومتی که جامعه هدف آن لرستان است
۲. تکمیل پروژه های ساختمانی دانشگاه پیام نور استان لرستان در سطح مراکز/ واحدها
۳. فعالیت های پژوهشی دانش بنیان
۴. خرید تجهیزات SNG
۳. تولید برنامه های رادیویی و تلویزیونی مرتبط با گردشگری و اقتصاد مقاومتی
۴. دستگاه اجرایی: دانشگاه علوم پزشکی لرستان

۱. احداث، تکمیل و تجهیز چهار باب بیمارستان در سطح استان
۲. احداث و تکمیل ۲۰ خانه بهداشت
۳. ساخت مرکز بهداشتی، درمانی و مراکز سلامت روستایی
۴. احداث ۳۱ پایگاه اورژانس شهری و بین شهری در سطح استان
۵. اجرای هتلینگ در چهار بیمارستان
۶. ساخت دانشکده پرستاری و مامایی شهرستان الیگودرز
۷. واگذاری احداث ۴ خوابگاه دانشجویی به بخش خصوصی طبق ماده ۲۷

۱. احداث ساختمان پارک علم و فناوری استان لرستان
۲. راه اندازی مرکز شکوفایی خلاقیت و نوآوری شهرستان پلدختر
۳. راه اندازی مرکز شکوفایی خلاقیت و نوآوری شهرستان سلسله
۴. راه اندازی مرکز شکوفایی خلاقیت و نوآوری شهرستان کوهدشت
۵. راه اندازی مرکز شکوفایی خلاقیت و نوآوری شهرستان کوهدشت
۶. احداث ساختمان پارک علم و فناوری استان لرستان
۷. راه اندازی مرکز شکوفایی خلاقیت و نوآوری شهرستان سلسله
۸. تأسیس و راه اندازی صندوق پژوهش و فناوری افلاک

۱. دستگاه اجرایی: دانشگاه آزاد
۱. ارائه ۶ پایان نامه در خصوص اقتصاد مقاومتی در شهرستان خرم آباد
۲. ایجاد شهرک فناوری آزاد در شهرستان خرم آباد
۳. ایجاد مراکز رشد واحد های فن آور و دانش بنیان ۴ مرکز در سطح استان
۴. تجهیز مرکز بیماریهای خاص در شهرستان بروجرد
۵. احداث ساختمان های آموزشی دانشگاه آزاد اسلامی
۶. راه اندازی سامانه آزمایشگاه همکار در سطح استان

۱. دستگاه اجرایی: دانشگاه جامع علمی کاربردی استان لرستان
۱. راه اندازی مراکز کارآفرینی
۲. راه اندازی مراکز رشد خوشه های فناوری

۱. دستگاه اجرایی: فنی و حرفه ای استان
۱. آموزش مهارت به متقاضیان توسط بخشهای دولتی و مشارکتهای مردمی
۱. دستگاه اجرایی: دانشگاه پیام نور
۱. راه اندازی آزمایشگاه قطبی
۱. دستگاه اجرایی: دانشگاه پیام نور

۱. احداث و تکمیل ۱۸ طرح تفریحی و گردشگری
۲. احداث ۴ تقاطع غیر همسطح (مسکن مهر، گلدشت، ولایت، کوی فلسطین) در خرم آباد
۳. تکمیل پل مازیار خرم آباد
۴. بازارچه ساحلی
۱. احداث و تکمیل ۱۸ طرح تفریحی و گردشگری
۲. احداث ۴ تقاطع غیر همسطح (مسکن مهر، گلدشت، ولایت، کوی فلسطین) در خرم آباد
۳. تکمیل پل مازیار خرم آباد
۴. بازارچه ساحلی

۱. تامین آب شرب
۲. احداث شبکه آبیاری و زهکشی
۳. واگذاری یک پروژه براساس ماده ۲۷
۴. تامین آب
۱. دستگاه اجرایی: آب و فاضلاب شهری
۱. تأمین و انتقال آب شرب شهر خرم آباد از تونل انتقال آب کاکارضا
۲. واگذاری ایجاد تاسیسات فاضلاب شهرهای الیگودرز و خرم آباد طبق ماده ۲۷
۳. آبرسانی به شهر درب گنبد
۴. آبرسانی به شهر چغابل
۵. دستگاه اجرایی: آب و فاضلاب روستایی
۶. تامین آب شرب روستاها- تک روستایی
۷. تامین آب شرب روستاها به صورت مجتمع

۱. آبرسانی به شهر درب گنبد
۲. آبرسانی به شهر چغابل
۳. آبرسانی به شهر درب گنبد
۴. آبرسانی به شهر چغابل
۵. دستگاه اجرایی: آب و فاضلاب روستایی
۶. تامین آب شرب روستاها- تک روستایی
۷. تامین آب شرب روستاها به صورت مجتمع

۱. دستگاه اجرایی: اداره کل فرهنگ و ارشاد اسلامی استان لرستان
۱. واگذاری پروژه احداث و تجهیز هنرستان هنرهای زیبا خرم آباد
۲. برگزاری برنامه های فرهنگی هنری جهت معرفی توانمندی های استان لرستان
۳. فرهنگ سازی اقتصاد مقاومتی
۱. دستگاه اجرایی: سازمان حج و زیارت استان لرستان
۱. تثبیت پروازهای عتبات عالیات عراق
۲. برگزاری برنامه های فرهنگی هنری جهت معرفی توانمندی های استان لرستان
۳. فرهنگ سازی اقتصاد مقاومتی

۱. دستگاه اجرایی: سازمان حج و زیارت استان لرستان
۱. تثبیت پروازهای عتبات عالیات عراق
۲. دستگاه اجرایی: صدا و سیما
۱. احداث استودیوی تلویزیونی
۲. انتقال فرستنده ماسور به خارج از شهر
۱. دستگاه اجرایی: سازمان حج و زیارت استان لرستان
۱. تثبیت پروازهای عتبات عالیات عراق
۲. دستگاه اجرایی: صدا و سیما
۱. احداث استودیوی تلویزیونی
۲. انتقال فرستنده ماسور به خارج از شهر

• دستگاه اجرایی: نوسازی مدارس استان لرستان

۱. تکمیل وتجهیز ۴ باب سالن ورزشی دانش آموزی سطح

استان لرستان

۲. تکمیل وتجهیز ۴ باب مرکز آموزش استثنائی استان لرستان

۳. تکمیل و تجهیز هنرستان فنی و حرفه ای اشرینان

۴. تکمیل وتجهیز ۱۸ باب مدرسه متوسطه نظری سطح استان

لرستان

۵. تکمیل وتجهیز ۳۲ باب مدرسه ابتدائی سطح استان لرستان

• دستگاه اجرایی: اتاق اصناف

۱. بهره برداری از ساختمان اتاق اصناف

۲. آموزش صنوف در رابطه با گردشگران

۳. آموزش صنوف درخصوص افزایش بهره وری

۴. بازرسی و نظارت بر واحدهای صنفی

۵. احداث بازارچه سوغات لرستان

• دستگاه اجرایی: اداره کل ورزش و جوانان استان لرستان

۱. تکمیل فضاهای ورزشی روباز

۲. تکمیل فضاهای ورزشی سرپوشیده

۳. واگذاری شش باب پروژه سرپوشیده با سازوکار ماده ۲۷

• دستگاه اجرایی: بنیاد شهید

۱. مجتمع فرهنگی، ورزشی و توانبخشی ایثارگران استان لرستان

• دستگاه اجرایی: دفتر فنی استانداری

۱. مطالعه واحداث پارک شاپوری خرم آباد

۲. مطالعه واحداث پل کوی جهاد گران خرم آباد

۳. مطالعه واحداث ساختمان استانداری لرستان

۴. دستگاه اجرایی: بنیاد مسکن

۵. احداث مسکن روستایی استان لرستان

۶. اجرای ۷۰ طرح هادی روستایی استان لرستان

• دستگاه اجرایی: محیط زیست

۱. مدیریت منطقه حفاظت شده اشترانکوه با مشارکت جوامع محلی

۲. پاکسازی فضاسازی بازسازی واحیاء زون های طبیعت گردی

گسترده جهت افزایش ظرفیت گردشگری

• دستگاه اجرایی: سازمان مدیریت و برنامه ریزی استان

۳. برگزاری ۲ سمینار و ۲ دوره آموزشی در راستای تحقق اهداف

اقتصاد مقاومتی

۴. رصد و مدیریت ماده ۲۷ قانون الحاق ۲ (واگذاری طرح های

عمرانی به بخش خصوصی)

۵. بررسی و امکان سنجی فرصتها و پروژههای سرمایه گذاری

استان

• دستگاه اجرایی: اداره کل اقتصاد و دارایی استان لرستان

۱. طراحی سایت مرکز خدمات سرمایه گذاری استان

۲. تهیه و تدوین کتاب راهنمای سرمایه گذاری استان

جمع بندی

طبق گزارش عملکرد کارگروه تسهیل و رفع موانع تولید کشور

از ابتدای اردیبهشت ماه سال ۹۵ تا تاریخ پنجم دی‌ماه، از تعداد

۱۰۲۶ بنگاه کوچک و متوسط در استان لرستان، ۲۵۴ بنگاه موفق

به دریافت ۳۷۰۱ میلیارد ریال تسهیلات از بانک‌ها شده‌اند. عمده

پروژه‌های برنامه‌ریزی شده در این استان در زمینه عمران‌ی و صنعتی

تعریف شده‌اند و البته بسیاری از این برنامه‌ها جزو اموری است که

به‌نظر می‌رسد طی روند عادی انجام وظایف دستگاه‌ها به انجام

می‌رسند. متأسفانه از میزان پیشرفت این پروژه‌ها و وضعیت کنونی

نسبت به زمان‌بندی‌های صورت گرفته گزارشی منتشر نشده است.

منبع

این گزارش توسط روابط عمومی استانداری استان لرستان منتشر شده و در اختیار

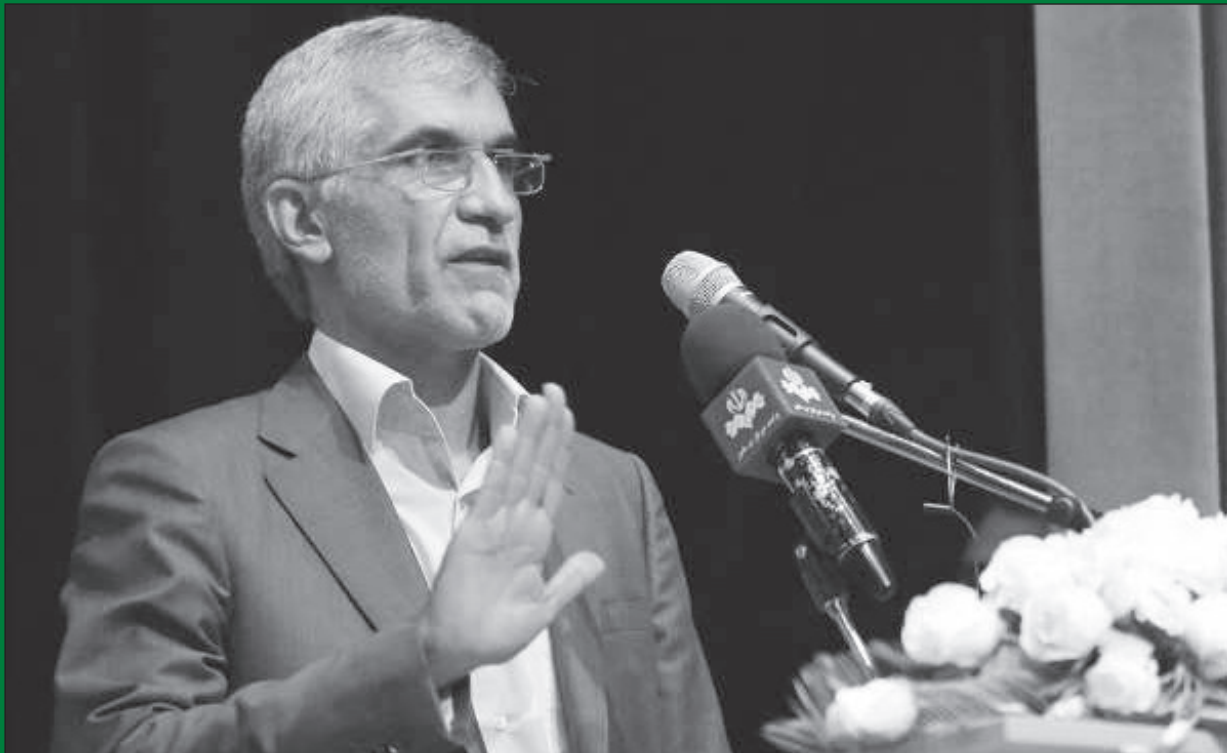
شبکه تحلیلگران اقتصاد مقاومتی جهت درج در این کتاب قرار گرفته است.

”

بخش ششم

«استان فارس»

مهندس افشانی

مقدمه

در استان فارس ستاد فرماندهی اقتصاد مقاومتی استان تشکیل

و ساختار آن متناظر با برنامه‌های ملی تصویب گردید. در این

ساختار متناظر با هر کمیته رؤسا، دبیران و اعضای کمیته‌ها نیز

تعیین شدند، که ذیل هر کمیته گروه کارشناسی متناظر در نظر

گرفته‌شده است. ۱۱ کمیته اجرایی با گروه‌های کارشناسی ذیل

آن‌ها تشکیل‌شده است. در این راستا اقدامات زیر انجام‌گرفته

است:

• تشکیل ۴ جلسه ستاد فرماندهی اقتصاد مقاومتی استان به ریاست

استاندار محترم و رئیس ستاد فرماندهی اقتصاد مقاومتی استان.

• تشکیل ۲۴ جلسه شورای سیاست‌گذاری ستاد فرماندهی اقتصاد

مقاومتی استان با حضور معاون هماهنگی امور اقتصادی و توسعه

منابع استانداری، مدیرکل محترم امور اقتصادی و بین‌الملل

استانداری، معاون مربوطه سازمان برنامه‌وبودجه، مسئول محترم

دبیرخانه ستاد فرماندهی اقتصاد مقاومتی و رئیس محترم گروه

سرمایه‌گذاری استانداری

• تشکیل ۸ جلسه شورای مشورتی دبیرخانه ستاد فرماندهی

اقتصاد مقاومتی استان فارس با حضور کارشناسان ارشد سازمان

برنامه‌وبودجه و با مشارکت اعضای هیئت‌علمی دانشگاه شیراز و

بخش خصوصی.

قریب به ۴۰۰ پروژه پیشنهادی توسط دستگاه‌های اجرایی استان به

دبیرخانه ستاد فرماندهی پیشنهادشده است. دبیرخانه ستاد اقتصاد

مقاومتی استان پس از بررسی پروژه‌های پیشنهادی دستگاه‌های

اجرایی استان تعداد ۱۱۹ پروژه پیشنهادی را با توجه به معیارهای

مصوبات	تعداد واحدهای صنعتی	درصد	تعداد مصوبات	درصد
مجموع	۵۳۳	۱۰۰	۹۲۱	۱۰۰

برای احداث نیروگاه‌های خورشیدی با ظرفیت ۱۰۰۰ مگاوات با شرکت‌های ایتالیایی.

۵- توسعه شرکت های دانش بنیان(توسعه کمی، میزان ثبت نوآوری و تولیدات)

اقدامات زیر گزارش شده است:

- انعقاد قرارداد شرکت‌های تحت پوشش پردیس شرکت‌های دانش‌بنیان با واحدهای صنعتی به مبلغ ۴۹۰ میلیارد ریال و پرداخت تسهیلات به مبلغ ۱۱۴ میلیارد ریال به شرکت‌های مستقر در پارک علم و فناوری
- افزایش سهم استان فارس در شرکت‌های مورد تأیید معاونت علمی و فناوری ریاست جمهوری از ۴۶ شرکت در سال ۹۴ به ۸۴ شرکت در سال ۹۵ (۲۹ شرکت تحت پوشش پردیس شرکت‌های دانش‌بنیان، ۲۸ شرکت تحت پوشش پارک علم و فناوری و ۲۷ شرکت تحت پوشش دانشگاه علوم پزشکی شیراز)
- برنامه‌ریزی و شروع عملیات اجرایی احداث شهرک فناوری صنایع شیمیایی شیراز به وسعت ۱۰ هکتار در محدوده شهرک صنعتی شیراز برای استقرار واحدهای دانش‌بنیان

۶- بهره وری

- اصلاح الگوی کشت محصولات زراعی ازجمله محدود کردن کشت برنج، ذرت، تغییر کشت تابستانه چغندرقلند به پاییزه، توسعه کشت دانه‌های روغنی و ...
- تجهیز و نوسازی ناوگان ماشینی بخش کشاورزی به تعداد ۵۲۶ دستگاه
- ایجاد سرآچه‌های الگویی به تعداد ۴۳۰ سایت (۱۶۰ سایت باغی و ۲۷۰ سایت زراعی)
- اجرای طرح آبیاری با دستگاه‌های نوین (آبیاری تحت فشار) در ۵/۱۴ هزار هکتار از اراضی استان
- تقلیل بهره‌برداری منابع آبی از طریق نصب کنتور هوشمند بر روی چاه‌های مجاز و همچنین پر کردن بیش از ۲۶۰۰ حلقه چاه غیرمجاز و ایجاد ممنوعیت در برداشت آب‌های زیرزمینی در ۲۶ دشت استان که منجر به صرفه جویی به میزان ۱۸۳ میلیون مترمکعب آب در سال در سطح استان شده است.

۲۹۴۲ واحد در سامانه بهین یاب ثبت‌نام کرده اند، از این تعداد ۱۶۴۱ واحد در کارگروه تسهیل و رفع موانع تولید مصوب و به بانک معرفی شده اند، ازاین تعداد ۵۸۴ از طرف مدیریت بانک‌ها به شعب جهت عقد قرارداد معرفی شده اند و از آن ها ۱۷۵ واحد به مبلغ ۲۱۹۰ میلیارد ریال تسهیلات پرداخت‌شده استان فارس جایگاه اول کشور در مبلغ تسهیلات پرداخت‌شده را دارد.

۳- توسعه صادرات غیر نفتی استان

اقدامات زیر انجام پذیرفته است:

- اخذ موافقت سازمان توسعه تجارت ایران با انجام ۴ پرواز هفتگی و ظرفیت حمل ۱۷ تن بار در هر پرواز در جهت رونق صادرات و همچنین موافقت سازمان توسعه تجارت در خصوص پرداخت ۵۰ درصد یارانه هزینه‌های حمل‌ونقل به صادرکنندگان
- احداث تعداد ۳ کشتارگاه صنعتی طیور با رعایت استانداردهای بین‌المللی و صرفاً باهدف صادرات
- رشد ۱۰ درصدی صادرات غیرنفتی استان فارس در سال ۹۴ و افزایش آن تا سقف ۶۵۰ میلیون دلار و همچنین رشد صادرات غیرنفتی استان فارس در ۵ ماه اول سال ۱۳۹۵ نسبت به مدت مشابه سال قبل به میزان ۵۲ درصد (افزایش از ۱۳۷ میلیون دلار به ۲۰۹ میلیون دلار) از دستاوردهای توسعه صادرات غیرنفتی استان فارس است.

۴- جذب سرمایه گذار خارجی

اقدامات زیر گزارش شده است:

- شناسایی ظرفیت‌ها و قابلیت‌های استان و تهیه ۸۱ بسته سرمایه‌گذاری به زبان‌های فارسی انگلیسی جهت ارائه به متقاضیان سرمایه‌گذاری داخلی و خارجی
- میزبانی ۳۶ هیئت اقتصادی و تجاری خارجی از کشورهای مختلف پس از اجرای برجام تاکنون ازجمله: هیئت‌هایی به ریاست وزیر کشاورزی، اقتصاد و انرژی هلند، معاون وزیر کشاورزی آلمان و وزیر گردشگری ترکیه
- مذاکره با ۹ شرکت داخلی و خارجی برای احداث بیش از ۱۰۰ نیروگاه خورشیدی در مناطق مستعد با ظرفیت ۲۲۰۰ مگاوات، مکان‌یابی قطعی ۱۵ نیروگاه خورشیدی و انعقاد تفاهم‌نامه

۱- واگذاری طرح‌های تملک دارائی‌های سرمایه‌ای

تصویب واگذاری ۱۰۰ پروژه استانی که از این تعداد ۲۷، پروژه میراث فرهنگی و گردشگری و ۳ پروژه ورزش و جوانان که در کارگروه مربوطه در استان به تصویب رسیده و برای واگذاری قطعی آن به مرکز ارسال‌شده و به‌صورت قطعی واگذارشده است. باقیمانده پروژه‌ها (۷۰ پروژه) در شرف واگذاری است.

۲- رونق تولید و خروج بنگاه ها از رکود

مجموعه اقدامات کارگروه تسهیل و رفع موانع تولید ستاد اقتصاد مقاومتی استان فارس در خصوص رونق تولید و خروج بنگاه‌ها از رکود در قالب جدول زیر ارائه شده است:

الف: بر اساس تعداد بنگاه‌های که موفق به اخذ تسهیلات از طریق طرح رونق گشته‌اند

رتبه	استان	ثبت‌نام	معرفی به بانک	مبلغ معرفی به بانک	فرآیند رونق	مبلغ فرآیند رونق	مستقیم بانک	مبلغ مستقیم بانک	مجموع پرداختی	مجموع مبلغ پرداختی
۱۰	فارس	۱۱۳۹	۱۱۳۹	۱۱۶۴۰۶۴۰	۲۴۶	۳۱۳۲۰۵۳	۲۸۰	۲۳۳۳۰۱۵	۵۲۶	۵۴۶۵۰۶۸

ب: بر اساس مبلغ تسهیلات اعطایی در طرح رونق

رتبه	استان	ثبت‌نام	معرفی به بانک	مبلغ معرفی به بانک	فرآیند رونق	مبلغ فرآیند رونق	مستقیم بانک	مبلغ مستقیم بانک	مجموع پرداختی	مجموع مبلغ پرداختی
۱۰	فارس	۱۱۳۹	۱۱۳۹	۱۱۶۴۰۶۴۰	۲۴۶	۳۱۳۲۰۵۳	۲۸۰	۲۳۳۳۰۱۵	۵۲۶	۵۴۶۵۰۶۸

طبق گزارش استان اقدامات زیر انجام پذیرفته است: برگزاری ۸۹ جلسه کارگروه تسهیل و رفع موانع تولید و رسیدگی به مشکلات ۵۳۳ واحد تولیدی که ۹۲۱ مصوبه کارگروه داشته؛ تاکنون ۵۳٪ واحدها به میزان ۲۸۱ واحد مشکلات آن‌ها حل شده و مابقی در دست پیگیری است.

مجموع مصوبات کارگروه تسهیل و رفع موانع تولید استان فارس

مصوبات	تعداد واحدهای صنعتی	درصد	تعداد مصوبات	درصد
مصوبات انجام‌شده	۲۸۱	۵۳	۴۵۶	۴۹،۵
مصوبات انجام‌نشده	۷۲	۱۳	۱۱۰	۱۲
مصوبات در دست اقدام	۱۸۰	۳۴	۳۵۵	۳۸،۵

”

بخش هفتم

«استان مازندران»

دکتر جلودار

در دستور کار دولت قرار داشته است. در واگذاری پروژه ها طبق این مقررات، برای نمونه اداره کل ورزش و جوانان، حق بهره برداری از ۲۵۰ پروژه را به بخش غیردولتی (هیأت های ورزشی، اشخاص حقیقی و حقوقی) واگذار کرده است. در سال ۱۳۹۵ کار واگذاری در استان با اضافه شدن چند پروژه از سوی دستگاه های اجرایی از جمله آموزش و پرورش و حذف نام برخی پروژه ها به دلیل واگذاری در قالب سایر مقررات، تعداد پروژه های قابل واگذاری در قالب ماده ۲۷ به ۹۹ پروژه رسیده است. در قالب سایر مقررات نیز ۱۱۲ پروژه، برای واگذاری شناسایی شده که ۵۷ پروژه واگذار شده و ۵۵ پروژه نیز در دست واگذاری می باشد. در سال ۱۳۹۵ بیش از ۸۰ پروژه مربوط به اداره کل ورزش و جوانان و مابقی پروژه ها مربوط به سایر دستگاههای اجرایی می باشد.

در برنامه های اقتصاد مقاومتی، «واگذاری ۵۰ پروژه تملک دارایی های سرمایه ای به بخش غیردولتی در سال ۱۳۹۵» به عنوان یک پروژه

پروژه های اختصاصی اقتصاد مقاومتی استان

در کل برای پروژه های اقتصاد مقاومتی استان ۵۷ پروژه ذیل برنامه های های دوازده گانه اقتصاد مقاومتی تعریف و مورد تصویب قرار گرفته است. اقدامات عمومی (بر اساس معیارها و شاخص های کلان)

۱- واگذاری طرح های تملک دارایی های سرمایه ای

با ابلاغ دستورالعمل اجرای ماده ۲۷ الحاق برخی مواد به قانون تنظیم بخشی از مقررات مالی دولت (۲)، در مرحله نخست ۱۰۸ پروژه تملک دارایی های سرمایه ای به عنوان فهرست پرورژه های با قابلیت استفاده از مشارکت غیر دولتی شناخته شده و در سایت های سازمان و دستگاه ها منتشر شد. برون سپاری وظایف و فعالیت های دولت در قالب سایر مقررات) ماده ۸۸ قانون تنظیم بخشی از مقررات مالی دولت، ماده ۲۴ قانون مدیریت خدمات کشوری و قوانین برنامه توسعه...، از سال ها پیش

حفری و راهاندازی ۹ حلقه چاه گازی با تولید روزانه ۸ میلیون مترمکعب گاز در میدان ها عملیاتی نارو کنگان ، پارسیان (شانول ،هما،وراوی،تابناک) ، آغاز و دالان بااعتباری حدود ۱۸۰ میلیون دلار طی یک سال گذشته

• احداث و راهاندازی انبار نفت با سرمایه گذاری ۳۰ میلیارد تومان با ۱۲ مخزن سوخت جمعاً ذخیره سوخت ۲۷۰ میلیون لیتر فراورده (بنزین ، نفت گاز ، نفت سفید) و ۲۷۵۰ مترمربع زیربنا در زمینی به مساحت ۱۸ هکتار

• برگزاری ۳۴جلسه کمیته جذب و حمایت از سرمایه گذاری و رسیدگی به مشکلات ۹۳ واحد تولیدی در حال احداث استان که تاکنون مشکلات ۶۴ واحد مرتفع گردیده است.

پیگیری مستمر و تصویب مبلغ ۱۰۲۱ میلیون دلار تسهیلات ارزی از صندوق توسعه ملی بابت اجرای طرح های پیشنهادی استان فارس در سال ۱۳۹۴ (۴۴ درصد از تسهیلات ارزی صندوق در بخش صنعت کشور به طرح های استان فارس اختصاص یافته است).

• راهاندازی ایستگاه برق دالین و پیگیری اجرای خط دومداره انتقال برق به ۱۷ واحد صنعتی شهرستان سپیدان

• فعال سازی مجتمع سنگ مرمریت ده بید پس از ۴ سال وقفه در تولید و استخراج با ظرفیت ۷۰۰ نفر

• برنامه ریزی جهت ایجاد حداقل ۲۹ شهرک کشاورزی با محوریت فعالیت های کشت گلخانه ای در تمامی شهرستان ها

• توسعه کشت زعفران در ۱۱ شهرستان استان در سطح ۱۲۵ هکتار با تأمین ۱۵۰ تن پیاز درخواستی کشاورزان

• ایجاد اولین زنجیره گوشت مرغ استان باهدف کاهش قیمت تمام شده گوشت مرغ و صادرات به کشورهای حاشیه خلیج فارس از جمله عمان و عراق و پیگیری ایجاد ۵ زنجیره جدید تولید شیر و گوشت مرغ در استان

• پیگیری و تسریع در راه اندازی شهر تخصصی سلامت با الگوبرداری از آخرین فناوری روز دنیا در حوزه سلامت به وسعت ۸۳۰ هکتار و سرمایه گذاری بالغ بر ۱۰۰ هزار میلیارد ریال. قرارداد با سرمایه گذار منعقدشده و در حال تجهیز کارگاه می باشد.

• انعقاد بیش از ۷۷۱۱ تفاهم نامه کشاورزی و صنعتی باصرفه جویی ۱۱۷ مگاوات برق در سال های ۹۴ و ۹۵ صدور ۲۶۰ پروانه کاربرد استاندارد در صنایع مختلف استان در سال ۱۳۹۴ و تداوم این روند در سال ۱۳۹۵ در راستای استانداردسازی محصولات تولیدی استان.

۷- مشارکت مردمی

• واگذاری مدیریت بهره برداری از ۱۲ شهرک و ناحیه صنعتی به بخش خصوصی در راستای اجرای سیاست های اصل ۴۴ و کاهش تصدی گری دولت

ب برون سپاری تعداد ۷۴۳ خدمت از دستگاه های اجرایی در قالب دفاتر پیشخوان و اشتغال زایی بالغ بر ۲۵۰۰ نفر

• واگذاری امور مربوط به صدور مجوزهای گلخانه ها ، واحدهای دامی و کلینیک های گیاه پزشکی به سازمان نظام مهندسی کشاورزی و منابع طبیعی استان

• تشکیل تعاونی های فراگیر در ۲۵ شهرستان استان به منظور جمعیت سرمایه روستائیان و سرمایه گذاری در طرح های تولیدی با توجه به ظرفیت های سرمایه گذاری موجود شهرستان ها

• ایجاد و راهاندازی تعداد ۸۹ صندوق اعتبارات خرد زنان روستایی و عشایری با عضویت ۲۶۰۰ نفر با همکاری صندوق کارآفرینی امید در قالب تفاهم نامه مشترک با سازمان جهاد کشاورزی استان

• راهاندازی ۳ صندوق حمایت از توسعه فعالیت های کشاورزی زنان روستایی در شهرستان های شیراز ، استهبان و مرودشت که صندوق مرودشت در روستای کوشک که با عضویت ۲۸ صندوق

اعتباری خرد با تعداد کل ۱۲۹۰ نفر عضو زنان سرپرست خانوار و سرمایه ۴/۸ میلیارد ریال تشکیل شده است که چندین کارگاه شامل بسته بندی گیاهان دارویی ، خشک کردن سبزی جات ، زنبورداری ، کشت زعفران ، خیاطی و تولید البسه بیمارستانی فعالیت دارند.

۸- سرمایه گذاری

• پیگیری حل مشکل طرح توسعه پتروشیمی شیراز با سرمایه گذاری ۴۰۰۰ میلیارد ریال و ۵۵۰ میلیون یورو و افزایش تولید به میزان ۱۰۷۰ هزار تن اوره و ۶۷۰ هزار تن آمونیاک در سال (دو برابر شدن ظرفیت تولید موجود) و افتتاح در سفر معاون

اول محترم رئیس جمهور
• رفع تعلیق مسدودی طرح های پتروشیمی خط اتیلن مرکز به مبلغ ۱۳۳۸ میلیون دلار

”

بخش هشتم

«استان خراسان جنوبی»

مهندس پرویزی

۲- رونق تولید و خروج بنگاه ها از رکود

مجموعه اقدامات کارگروه تسهیل و رفع موانع تولید ستاد اقتصاد مقاومتی استان مازندران در خصوص رونق تولید و خروج بنگاه ها از رکود در قالب جدول زیر ارائه شده است:

الف: بر اساس تعداد بنگاه های که موفق به اخذ تسهیلات از طریق طرح رونق

گشته اند

الف: بر اساس تعداد بنگاه های که موفق به اخذ تسهیلات از طریق طرح رونق گشته اند

رتبه	استان	ثبت نام	معرفی به بانک	مبلغ معرفی به بانک	فرآیند رونق	مبلغ فرآیند رونق	مستقیم بانک	مبلغ مستقیم بانک	مجموع پرداختی	مجموع مبلغ پرداختی
۱	مازندران	۲۱۹۲	۲۱۹۱	۱۲۱۶۷۷۲۰	۶۰۷	۲۳۹۹۴۲۴	۴۴۴	۲۴۹۶۹۸۲	۱۰۵۱	۴۸۹۶۴۰۶

ب: بر اساس مبلغ تسهیلات اعطایی در طرح رونق

رتبه	استان	ثبت نام	معرفی به بانک	مبلغ معرفی به بانک	فرآیند رونق	مبلغ فرآیند رونق	مستقیم بانک	مبلغ مستقیم بانک	مجموع پرداختی	مجموع مبلغ پرداختی
۱	مازندران	۲۱۹۲	۲۱۹۱	۱۲۱۶۷۷۲۰	۶۰۷	۲۳۹۹۴۲۴	۴۴۴	۲۴۹۶۹۸۲	۱۰۵۱	۴۸۹۶۴۰۶

۳- توسعه صادرات غیر نفتی

کل صادرات برابر ۵۰۰ میلیون دلار، که ۳۰۰ میلیون دلار در بخش کشاورزی و مابقی در بخش صنعت است. از این میزان ۱۶۵ میلیون دلار در ۶ ماهه نخست سال محقق شده است.

هدف: افزایش صادرات غیرنفتی استان مازندران به میزان ۲۵٪ از ۴۲۵ میلیون دلار به ۵۲۵ میلیون دلار از طریق

الف- توسعه و تکمیل زیرساخت ها:

- برقراری خط پروازی به اکتائو و آستاراخان

- توسعه و تکمیل پایانه های صادراتی محصولات کشاورزی و آبریان(گل و گیاه غرب استان، محصولات کشاورزی روماک جویبار، آبریان و خاویار چپکرد، برنج آمل و گروه قادی بندر امیرآباد).

ب- تسهیلات و یارانه ها

- تسهیلات ارزی ۱۰۰ میلیون دلار

- تسهیلات ریالی ۳۰۰۰ میلیارد ریال با نرخ حداکثر ۱۶٪

- یارانه به میزان ۱۰۰۰ میلیارد ریال برای لجستیک و ورود به بازارهای هدف.

۴- توسعه شرکت های دانش بنیان (توسعه کمی،

مقدمه

در همین راستا بابیان این موضوع که در حال حاضر ۱۱ واحد فعال و در حال ساخت در دو قطعه بیرجند و ماهیرود می باشند که پس از عقد قرارداد با این سازمان هم اکنون در حال انجام فعالیت های عمرانی خود بوده و به طور میانگین بین ۲۰ تا ۹۰ درصد پیشرفت فیزیکی داشته اند و در کاربری هایی همچون تولید فراورده های هیدروکربوری و شیمیایی، نساجی، صنایع غذایی، کانی های غیرفلزی و انبارداری فعالیت می نمایند.

لازم به ذکر می باشد که ۴ واحد تولیدی شامل واحد ریسندگی نخ پشمی و واحد فرآوری و بسته بندی خشکبار و واحد فرآوری محصولات کشاورزی و واحد تولید فراورده های هیدروکربوری عملیات نصب ماشین آلات و تجهیزات خود را به پایان رسانیده و در شرف بهره برداری قرار دارند.

ستاد اقتصاد مقاومتی استان خراسان جنوبی در کل ۱۸۴ پروژه در حوزه های مختلف تعریف نموده است.

اقدامات عمومی استان در حوزه اقتصاد مقاومتی

۱- اهم اقدامات صورت گرفته در حوزه اقتصادی و

سرمایه گذاری

با توجه به مزیت های منحصر به فرد این منطقه امروز شاهد و ناظر حضور جمع کثیری از فعالان اقتصادی از سرتاسر سرزمین عزیزمان ایران اسلامی هستیم. چنان که آمار ثبت شده بیش از ۴۰ درخواست سرمایه گذاری در نیمه اول سال جاری در این حوزه و پیگیری های انجام شده در این خصوص خود نیز بیانگر این موضوع می باشد.

سایر اقدامات:

۱- مشارکت و ارزیابی همایش‌ها و جلسات مختلف در سطح استان و خارج از استان جهت حضور و در صورت توجیه دار بودن آن‌ها اقدام به حمایت مالی مانند معرفی ظرفیت‌های استان در هتل فردوسی تهران، همایش بررسی روابط ایران و افغانستان در پرتو تحولات داخلی، منطقه‌ای و بین‌المللی در دانشگاه بیرجند، همایش سفرنامه سلامت و امید جمعیت هلالاحمر جمهوری اسلامی ایران در سطح کشور، حضور در جشن نخبگان شهرستان سربیشه، حضور در همایش نخبگان دانشگاه آزاد، حضور در همایش استانی مطبوعات و همایش نخبگان بومی و غیربومی خراسان جنوبی و ...

۲- حضور در نمایشگاه بین‌المللی معرفی فرصت‌های سرمایه‌گذاری کیش و بازدید جناب آقای دکتر محسن رضایی دبیر تشخیص مصلحت نظام و مهندس ترکان دبیر شورای عالی مناطق آزاد تجاری _ صنعتی و ویژه اقتصادی از غرفه منطقه ویژه اقتصادی خراسان جنوبی

۳- حضور در نمایشگاه اختصاصی جمهوری اسلامی ایران در افغانستان و بازدید جناب آقای دکتر نعمت زاده وزیر صنعت، معدن و تجارت از غرفه منطقه

۴- بازدیدهای سفرا و رایزن‌های تجاری کشورهای مختلف از قبیل جمهوری چک، هند، افغانستان، دانمارک و استانداران ولایات فراه و پکتیای افغانستان و ... از منطقه

۵- تهیه و ارائه معرفی ظرفیت منطقه ویژه اقتصادی در قالب کلیپ به زبان‌های فارسی، پشتو و انگلیسی

۶- چاپ ۴۰ شماره ویژه‌نامه منطقه ویژه اقتصادی ضمیمه رایگان روزنامه آوای خراسان جنوبی و ارائه گزارش‌های مرتب و متوالی از اقدامات عمرانی و پیشرفت فیزیکی منطقه و برگزاری مسابقه پیامکی در ویژه‌نامه

۷- ایجاد پایگاه اینترنتی و ارائه گزارشات جامع مکتوب و تصویری از اقدامات و رویدادهای واقع‌شده در منطقه جهت شفافیت عملکرد منطقه برای مردم و معرفی ماهیت منطقه ویژه اقتصادی و قوانین و مزایای مناطق ویژه اقتصادی

۸- راه اندازی و تجهیز کتابخانه در ساختمان اداری منطقه ویژه اقتصادی با کتاب‌های تألیف شده توسط نویسندگان و هنرمندان بومی استان خراسان جنوبی و راه‌اندازی اتاق بیرجند شناسی

۹- تهیه و نصب ۲۳ بیلبورد با متن شعار سال و فرمایشات رهبری

و اهداف منطقه ویژه اقتصادی برای توسعه اشتغال و رونق اقتصاد در سطح منطقه

اقدامات خاص

واگذاری طرح های عمرانی (بر اساس دستورالعمل شرایط واگذاری طرح های تملک دارایی های سرمایه ای جدید، نیمه تمام، تکمیل شده و آماده بهره برداری به بخش غیردولتی): در استان ۳ پروژه جدید پیشنهادی جهت واگذاری به بخش غیردولتی، ۶ پروژه نیمه تمام پیشنهادی جهت واگذاری به بخش غیر دولتی و ۵ پروژه تکمیل شده و یا آماده بهره برداری پیشنهادی جهت واگذاری به بخش غیردولتی در لیست قرار گرفته است.

۲- رونق تولید و خروج بنگاهها از رکود

۲- ۱) اقدامات انجام گرفته اداره کل صنعتف معدن و تجارت:

- در این راستا ۵ جلسه کارگروه ستاد تسهیل و رفع موانع تولید و تعداد ۷۲ جلسه کمیته بررسی تشکیل شده است.

- طرح پایش و عارضه یابی بنگاه های کوچک و متوسط بین ۶۵۷ واحد توزیع و اقدام گردید که تا کنون تعداد ۳۸۴ واحد عارضه یابی شده است که فرآیند معرفی واحدها به بانک نیز بر مبنای اطلاعات این طرح و اینکه واحد معرفی شونده دارای مشکل نقدینگی باشد و همچنین مشکل بازار فروش نداشته باشد انجام می گیرد.

- در راستای اعطای تسهیلات رونق تولید

• تعداد ۳۷۲ درخواست به بانک معرفی شده که مبلغ این درخواست ها ۳۸۵۱ میلیارد ریال می باشد.

• تعداد ۴۰ پرداخت تسهیلات انجام گرفته که مبلغ این درخواست ها ۲۳۱ میلیارد ریال می باشد.

• تعداد ۳۸ پرداختی مستقیم بانک انجام شده است که مبلغ این درخواست ها ۲۲۵ میلیارد ریال می باشد.

- فعالسازی ۵ واحد تولیدی

- افزایش تولید ۲ واحد تولیدی

- ۱ واحد تولیدی در حال فعال شدن

۲- ۲) اقدامات انجام گرفته توسط اداره کل کار، تعاون و رفاه اجتماعی - احصاء واحدهای مشکل دار در بخش تعاون وخصوصی واعلام به مراجع ذیربط

- برگزاری همایش وجلسات با گروههای هدف من جمله کاربایی ها وتشکل ها واتحادیه ها وتعاونی ها و نمایندگان جامع هدف بالغ بر ۱۰۰ هدف تبین برنامه ها و رفع مشکلات.

- برگزاری جلسه در خصوص بررسی مشکلات واحدهای صنایع چوب مستقر در شهرک صنعتی بیرجند (حوزه تامین اجتماعی، مالیاتی و مالیات بر ارزش افزوده).

- برگزاری جلسات کمیته کارشناسی زیر گروه کارگروه تسهیل و رفع موانع تولید در خصوص طرح و پیگیری مشکلات واحدهای تولیدی

- تهیه فایل اطلاعات کارگاههای بالای ۱۰ نفر با همکاری سازمان تامین اجتماعی در راستای شناسایی و پیگیری مشکلات واحد ها.

- برگزاری جلسات بررسی مشکلات واحدهای بزرگ استان در سطح اداره کل و شهرستانهای تابعه با هدف تسریع در پیگیری مشکلات انها و برون رفت از وضعیت فعلی (.شرکت های کاشی نیلوفر و آیداسرام- معادن زغالسنگ نگین احیاء سپاهان ، معدنچو)

۳- توسعه صادرات غیرنفتی استان و رفع موانع آن

اقدامات انجام گرفته در راستای توسعه صادرات:

- برگزاری دو جلسه کارگروه توسعه صادرات و دو جلسه شورای سازماندهی مبادلات مرز با حضور دستگاههای ذیربط

- برگزاری چهار جلسه کمیته پایش تجارت خارجی با محوریت رفع مشکلات صادرکنندگان و تولیدکنندگان

- اطلاع رسانی و تشریح و بسته حمایت از توسعه صادرات به تولید کنندگان و صادرکنندگان پذیرش از هیات تجاری سرمایه گذاری جمهوری چک به استان و اعزام هیات تجاری به کشور امارات همزمان با نمایشگاه کاشی و سرامیک خاورمیانه و همچنین به کشور ارمنستان

توسط بخش خصوصی

- اطلاع رسانی کلیه نمایشگاههای مورد تایید سازمان توسعه تجارت به تولید کنندگان جهت مشارکت در این نمایشگاهها

- پیگیری و ارسال طرح توجیهی پایانه صادراتی سنگ و مواد معدنی استان جهت صادرات مواد معدنی

- شرکت در نشست استانداران شرق کشور و والیان غرب کشور افغانستان در مشهد مقدس و ارائه پیشنهادات و راهکارهای توسعه صادرات بین دو کشور

- روان سازی صادرات سوخت مرزنشینان و توزیع عواید حاصل از صادرات

سوخت بین مرزنشینان واجد شرایط با هدف تامین معشیت، حفظ امنیت، پیشگیری از قاچاق سوخت و تثبیت جمعیت در نوار مرزی استان -

- افتتاح رسمی پایانه مسافری مرز ماهیرود جهت ورود و خروج مسافر از مرز رسمی

- در نظر گرفتن برخی از اقلام مورد درخواست استان در لیست اقلام مورد معافیت مرزنشینان جهت واردات از کشور افغانستان

- پیگیری و به نتیجه رسیدن تخصیص اعتبار جهت تکمیل جاده میل ۷۸ به سمت فراه افغانستان به طول ۶۰ کیلومتر

- واگذاری زمین جهت سرمایه گذاری به متقاضیان در محل بازارچه میل ۷۸ با نرخ توجیه پذیر نسبت به سایر مناطق مشابه

۴- مبارزه با قاچاق کالا و سوخت

۴- ۱). اقدامات انجام گرفته توسط اداره کل صنعت، معدن و تجارت استان

- اقدام به گشت کشف قاچاق در سطح عرضه و کشف ۲۲۱ مورد به ارزش ۲۲۸ میلیارد ریال

- شناسایی دو انبار نگهداری کالای دخانی قاچاق

- صدور بیش از ۳۵ فقره کارت عاملیت فروش کالای دخانی براساس دستورالعمل ابلاغی توسط اتحادیه مربوطه در مرکز استان از ابتدای سال

- جلوگیری از عرضه میوه قاچاق در سطح بازار با همکاری اتحادیه مربوطه در سطح عرضه

- شناسایی و کددار نمودن انبارهای عمده فروشان و شرکت های پخش و اجرای طرح ضربتی ۴ روزه برای شناسایی کلیه انبارهای در شهرک صنعتی بیرجند و حومه

- برگزاری یک جلسه کارگروه حمایت از تولید وشفاف سازی گردش کالا در سطح عرضه ، لوازم صوتی وتصویری،

- برگزاری کارگاههای آموزشی جهت آشنایی اتحادیه های آرایشگران زنانه، الکترونیک آرایشی و بهداشتی با کالای قاچاق

۴- ۲) اقدامات انجام گرفته توسط کمیسیون برنامه ریزی، هماهنگی و نظارت بر مبارزه با قاچاق کالا و ارز استان

- برگزاری دو جلسه کمیسیون برنامه ریزی ، هماهنگی و نظارت بر مبارزه با قاچاق کالا و ارز استان،

- برگزاری دو جلسه کارگروه پیشگیری از وقوع جرم قاچاق کالا و ارز

۵- توسعه شرکت های دانش بنیان

- بروزرسانی قوانین حمایتی و استقرار شرکتهای دانش بنیان
- حمایت و استقرار ۳۰ شرکت دانش‌بنیان در پارک علم و فناوری خراسان جنوبی
- زراحتی و پیاده سازی ۳ اپلیکیشن موبایلی در راستای حمایت از شرکت‌های دانش‌بنیان و توسعه فناوری
- برنامه‌ریزی در خصوص برگزاری استارت‌آپ استانی و کشوری
- برگزاری جلسه میز خدمات دانش بنیان با حضور مدیر کل دفتر توسعه صادرات کالا که اهم اقدامات آن به شرح ذیل می باشد:
- تخصیص ۳ درصد جوایز صادراتی به صادرکنندگان کالاها و خدمات دانش بنیان در سال ۹۵
- پرداخت قسمتی از هزینه های اجاره غرفه شرکت در نمایشگاههای بین المللی خارجی مورد تایید سازمان توسعه تجارت ایران
- کمک به ثبت برند و بازاریابی محصولات دانش بنیان در غالب بسته حمایتی و مطابق شیوه نامه های مربوطه
- تعداد ۶ جلسه کمیته تخصصی تولید دانش بنیان با هدف بررسی آخرین اقدامات واحدهای تولیدی در زمینه دانش بنیان شدن و احصاء موانع مهم آن برگزار گردیده است که تعداد دو شرکت (بهبود صنعت مشاور پارسیان، شمش فلز رویال) دانش بنیان شده اند.

۶- جذب سرمایه گذار خارجی

اقدامات انجام شده پروژه جذب سرمایه گذاری خارجی:

- الف) شناسایی فرصت های سرمایه گذاری خارجی
- بروزرسانی فرصت های سرمایه گذاری استان
- شناسایی پروژه هایی که قابل واگذاری به سرمایه گذار خارجی هستند
- تهیه گزارش فرصت های سرمایه گذاری به تفکیک بخش های اقتصادی به منظور اعلام به مدیرکل امور استان های وزارت متبوع در راستای پروژه معرفی ظرفیت ها و فرصت های اقتصادی و سرمایه گذاری ایران برای جلب مشارکت فعالان داخلی و خارجی
- ب) رسیدگی به درخواست‌های سرمایه‌گذاری خارجی و پیگیری امور پروژه های سرمایه گذاری خارجی
- بررسی ۵ درخواست سرمایه گذاران خارجی در زمینه احداث نیروگاه خورشیدی و بادی طی ۵ ماهه نخست سال

- برگزاری دو جلسه در هریک از کارگروه های اطلاعات و عملیات، کارگروه فرهنگی و تبلیغات، کارگروه حمایت از تولید و نظارت برشفاف سازی گردش کالا در سطح عرضه
- حضور دبیر کمیسیون در نشست منطقه ای استان های شرق کشور به میزبانی استان سیستان و بلوچستان با موضوع بررسی وضعیت قاچاق فرآورده های نفتی
- پیگیری همایش آشنایی با مفهوم قاچاق کالا و ارز در محل سالن جلسات اداره کل تبلیغات اسلامی ویژه ائمه جمعه و جماعت (شیعه و سنی) استان با هدف فرهنگ سازی و اطلاع رسانی پیرامون قبح و مذمت قاچاق کالا و ارز از طریق منابر و جلسات مذهبی در ماه مبارک رمضان
- پیگیری موضوع آمار کشفیات قاچاق کالاهای ممنوعه تجهیزات دریافت از ماهواره به منظور ارسال به شرکت میثاق در تهران
- پیگیری موضوع قاچاق شکر، دام، بیت برند قاچاق کالای دخانی، قاچاق میوه، محصولات آرایشی و بهداشتی، لامپ رشته ای، دستگاه قند خون، باتری ماشین و ابلاغ به دستگاه های ذیربط و فرمانداری های تابعه استان به منظور کنترل سطح عرضه و مبادی ورودی استان
- پیگیری و صدور مجوز صادرات روغن تقطیری به افغانستان
- پیگیری موضوع مبارزه با عرضه و فروش البسه دست دوم قاچاق
- پیگیری موضوع عرضه و فروش البسه قاچاق از طریق فضای مجازی و شبکه های اجتماعی

- آسیب شناسی طرح فروش سوخت به مرزنشینان
- پیگیری موضوع تجهیز ایستگاه بازرسی دیهوک به عنوان یکی از مهمترین محورهای مواصلاتی استان
- برگزاری ۹جلسه امحاء کالای قاچاق فاقد مصرف و فاسد شدنی توسط اداره جمع آوری و فروش اموال تملیکی استان
- تهیه آمار کشفیات کالاهای دخانی و انعکاس به ستاد مرکزی به منظور کسب تکلیف در جهت امحاء آن
- تهیه گزارش پیرامون مشکلات و نواقص موجود و انعکاس به ستاد مرکزی به منظور تقویت و تجهیز پایانه مرزی استان
- پیگیری موضوع اخذ مالیات از فروش سوخت مرزنشینان
- پیگیری موضوع برگزاری همایش منطقه ای ویژه استان های شرق کشور به میزبانی استان خراسان جنوبی با حضور مسئولین ستاد مرکزی
- سایر اقدامات در این حوزه به تبلیغات تلویزیونی، پخش تراکت و بوشور و نصب بنر برای فرهنگ سازی و آگاه سازی ختم می شود.

- پیگیری دریافت مجوز و استعلامات جهت سرمایه گذاری خارجی در ۲ پروژه انرژی خورشیدی
- تصویب مجوز سرمایه‌گذاری خارجی پروژه احداث انبار مدرن در منطقه ویژه اقتصادی بیرجند (قطعه منفصله ماهیرود) با سرمایه گذار خارجی از افغانستان و تاجیکستان
- مکاتبه با اداره مهاجرت و گذرنامه استان به منظور تمدید روادید متقاضیان سرمایه‌گذاری از کشورهای آلمان، افغانستان و تاجیکستان.
- پیگیری جهت ورود سرمایه پروژه های سرمایه گذاری خارجی، صدور روادید و پروانه اقامت سرمایه گذاران چینی و آلمانی.

- مکاتبه با دستگاه های اجرایی استان به منظور رفع مشکلات سرمایه گذاران از جمله: تأمین آب پروژه تولید شمش چدن با سرمایه گذاری خارجی از کشور چین و تعیین زمین پروژه پرورش شتر و صدور مجوزهای مربوطه با سرمایه گذاری خارجی از کشور آلمان.
- ج) ارتقاء سطح فعالیت مراکز خدمات سرمایه گذاری استان (ایجاد و گسترش پنجره واحد سرمایه گذاری)

- درخواست استعلام و مجوز برای ۴ نیروگاه خورشیدی شرکت رسا گستران نجم- هلند، شرکت هیربد نیرو- ترکیه، شرکت ویراپرتو نور سولابست- کانادا، شرکت آتیه صنعت پایتخت- آلمان از طریق پنجره واحد سرمایه گذاری به دستگاه های اجرایی ذیربط.

- راهنمایی و مشاوره به متقاضیان سرمایه گذاری به منظور ثبت درخواست های سرمایه گذاری و درخواست صدور مجوزها و استعلامات مربوطه در سامانه پنجره واحد سرمایه گذاری استان بطور مستمر.
- پیگیری جهت بهبود و ارتقاء سامانه پنجره واحد سرمایه‌گذاری استان به منظور تسریع در رسیدگی به درخواست سرمایه گذاران.

- د) بازاریابی (همایش ها و پذیرش هیأت های خارجی و..)
- مشارکت در برگزاری همایش سرآمدان نخبگان و سرمایه گذاران هم استانی مقیم و غیرمقیم استان

- ایجاد بانک اطلاعات ایده ها و اختراعات شامل ۳۲ طرح با رویکرد احصاء و معرفی طرح های قابل تجاری سازی و پیگیری درخصوص معرفی پروژه های دانش بنیان دو نفر از مخترعین به سرمایه گذاران داخلی و خارجی به منظور تجاری سازی.

- ه) ایجاد بستر مناسب برای ارتباط با سرمایه گذاری خارجی
- برگزاری جلسات مشاوره و کارشنایی به سرمایه گذاران خارجی
- ارائه خدمات به سرمایه گذاران خارجی در مراحل قبل و بعد از

- صدور مجوز و همچنین رسیدگی و پیگیری مسائل و مشکلات متقاضیان سرمایه گذاری خارجی در استان
- از جمله اقدامات انجام گرفته توسط شرکت برق استان در راستای تحقق اقتصاد مقاومتی تبلیغ و ترویج استفاده از انرژی های تجدید پذیر است که به این جهت و با هماهنگی های انجام گرفته با سازمان انرژی های نو ایران «سانا» و مرکز سرمایه گذاری استان ، تعدادی سرمایه گذار خارجی موافقت خود را با سرمایه گذاری در این زمینه دراستان خراسان جنوبی اعلام نموده اند و طرح های مذکور در دست مطالعه و بررسی می باشد.
- تا کنون ۶ قرارداد خارجی در استان منعقد شده است.

نتایج و پیامدهای حاصل

درآمدهای پایدار استانی:

- درآمدهای استان در ۵ ماهه ابتدای ۹۴ معادل ۹۰۲۴۶۱ میلیارد ریال بوده است که با رشدی معادل ۲۰,۹ درصدی به ۱۰۹۰۹۶۸ میلیارد ریال در ۵ ماهه ۹۵ رسیده است. سهم درآمدهای مالیاتی استان در ۵ ماهه ۹۵ برابر۹۱,۷ درصد بوده است. از این میزان ۶۸ درصد از مالیات های مستقیم و مابقی از مالیات غیر مستقیم به دست آمده است.

- در سال ۹۵ خراسان جنوبی ۰,۳ درصد از درآمد های کشور را به خود اختصاص داده است و سهم درآمدهای مالیاتی معادل ۲,۴ درصد بوده است.

مشارکت مردمی:

- با توجه به اینکه مشارکت مردمی یکی از شاخصهای مهم اقتصاد مقاومتی است و تجلی این شاخص را می‌توان در بخش تعاون دید آمار تعاونی های تشکیل شده در ۴ ماه ۹۵ نشان می دهد که ۲۳ تعاونی با ۱۱۸۰ عضو تشکیل شده و ۳۴۱ فرصت شغلی ایجاد نموده اند.

منبع

این گزارش توسط روابط عمومی استانداری استان خراسان جنوبی منتشر شده و در اختیار شبکه تحلیلگران اقتصاد مقاومتی جهت درج در این کتاب قرار گرفته است.

- پر و مسلوب‌المنفعه نمودن ۲۴۰۰۰ حلقه چاه غیرمجاز
- علاج بخشی و مهار آب نشتی سد لار
- ساماندهی آب‌های سطحی جنوب تهران (احداث تصفیه‌خانه
- آب‌های سطحی صالح آباد، سرخه‌حصار و خطوط انتقال و تاسیسات
- طرح احداث خط دوم انتقال پساب تصفیه‌خانه جنوب تهران به
- دشت‌های ورامین پاکدشت و شهرری
- تکمیل فاز اول تصفیه‌خانه ششم و فاز دوم تصفیه‌خانه ششم
- اجرای سد نم رود

- شرکت آب و فاضلاب استان
- تکمیل و بهره برداری از مدول اول تصفیه خانه فاضلاب شهرهای
- پردیس، پرند، پیشوا، شهریار و میگون
- تکمیل و بهره برداری کامل از تاسیساتفاضلاب شهرهای لواسان،
- قدس، اسلامشهر، تهران، ملارد، قرچک، ورامین، رودهن-بومهن و
- رباط کریم
- واگذاری تصفیه خانه فاضلاب پرند به روش بیع متقابل به بخش
- خصوصی
- واگذاری تصفیه خانه فاضلاب لویزان تهران به روش بیع متقابل به
- بخش خصوصی (شهرداری منطقه۴)
- تدوین و پیاده سازی برنامه جامع بهره وری آب تهران

- شرکت آب و فاضلاب روستایی
- تأمین و تجهیز تأسیسات آب با دستگاه های هوشمند
- تجهیز تأسیسات تأمین و توزیع آب با سیستم های کنترلی
- مهندسی مجدد تأسیسات تأمین و توزیع آب شرب روستاهای
- استان
- تأمین آب بهداشتی سالم در سطح روستاهای استان
- جلوگیری از آلودگی آب شرب تهران

- اداره کل میراث فرهنگی، صنایع دستی و گردشگری
- توسعه کارگاه‌های بزرگ صنایع دستی شهری
- توسعه مؤسسات صادرات صنایع دستی
- توسعه کمی و کیفی کارگاه‌های تولید صنایع دستی روستایی
- گسترش و توسعه فضاهای بازاری صنایع دستی

- شرکت توزیع نیروی برق استان
- کاهش تلفات شبکه توزیع برق استان تهران

- توسعه خوشه پلاستیک استان
- توسعه شبکه‌های کاری بین صنایع کوچک، متوسط و بزرگ از طریق
- مدل پیمانکاری فرعی
- احداث، ایجاد و تکمیل زیرساخت‌های شهرک‌های صنعتی استان با
- استفاده از روش‌های نوین و مشارکت بخش خصوصی

- اتاق اصناف تهران
- تاسیس شرکت مدیریت صادرات تخصصی اصناف
- نوین و شفاف‌سازی نظام توزیع از طریق توسعه فروشگاه‌های
- زنجیره‌ای و بزرگ
- ایجاد خوشه‌های کسب و کار
- تجمیع بخشی از واحدهای خدمات فنی تهران ذیل برند واحد و
- فعالیت تحت فرانچایز
- طراحی، ایجاد و راهبری کلینیک‌های بهبود اصناف
- شناسایی و اصلاح عوامل زاید در کل فرایند تأمین تا توزیع

- اداره کل راه و شهرسازی
- بهسازی و روکش آسفالت محورهای شریانی با استفاده از بتن به
- جای قیر با هدف بالا بردن کیفیت ساخت راه‌ها، کاهش هزینه‌های
- اجرایی و کمک به تولید سیمان

- اداره کل استاندارد
- استقرار نظام استاندارد زنجیره غذا از مزرعه تا مصرف نهایی در
- محورهای ایمنی، اصالت، کیفیت در محصولات غذایی
- استقرار نظام استانداردسازی خودرو در حوزه های آزمون قطعات
- حساس، آزمون جاده ای و تجهیزات خطوط معاینه فنی از طریق
- ظرفیت سازی بخش غیر دولتی
- کاهش مصرف انرژی در لوازم خانگی (الکتریکی و هیدروکربنی)
- گسترش پوشش استاندارد به صورت غیر اجباری از طریق استقرار
- نظام جامع خود اظهاری و خود کنترلی سه گروه کالاهای دارای اولویت
- استاندارد سازی خدمات و محصولات در ۵۰۰ واحد تولیدی با استفاده
- از شرکت‌های بازرسی تحت پوشش
- تجهیز و راه‌اندازی ۱۰ آزمایشگاه کنترل کیفی کالا

- شرکت آب منطقه‌ای تهران
- نصب کنتور هوشمند بر روی چاه‌ها (نصب ۳۸۳۱ کنتور حجمی
- برای چاه مجاز و نصب ۳۸۳۱ کنتور فهام برای چاه مجاز کشاورزی)

” بخش نهم “

« استان تهران »

دکتر هاشمی

مقدمه

به گفتهٔ رئیس سازمان برنامه و بودجه استان تهران تاکنون ۱۲ برنامه اقتصاد مقاومتی با ۱۹۵ پروژه برای استان تهران و در بخش های مختلف در نظر گرفته شد که ۷۸ پروژه به صورت ویژه در دست اجرا می باشد. در بحث اقتصاد مقاومتی، استان تهران به سه بخش شرق، جنوب و جنوب شرقی و غرب استان تقسیم شده که در شهرستان ری ۵۷ پروژه، پاکدشت ۵۶ پروژه، پیشوا ۴۹ پروژه، قرچک ۴۴ پروژه و در ورامین ۵۹ پروژه تعریف شده است. اجرای پایانه صادرات گل و گیاه، پایانه محصولات کشاورزی و صنایع تبدیلی، ساماندهی ۱۷ هزار واحد صنعتی، تکمیل ۱۶۱ پروژه و طرح صنعتی با پیشرفت بالای ۶۵ درصد تا پایان سال ۹۵ و رونق تولید و تعیین تکلیف ۸۲۰ واحد تولیدی مشکل دار از جمله این پروژه‌هاست.

پروژه های اقتصاد مقاومتی استان

عناوین پروژه های خاص دستگاه های اجرایی استان تهران به شرح زیر است:

- جهاد کشاورزی
- احداث پایانه صادراتی گل و گیاه
- احداث پایانه صادراتی سبزی و صیفی جات
- احداث پایانه صادراتی محصولات کشاورزی و صنایع تبدیلی
- اداره کل صنعت، معدن و تجارت
- ساماندهی ۱۷۰۰۰ واحد صنعتی استان (۳۵۰۰ واحد در فاز اول)
- تکمیل ۱۶۱ طرح صنعتی با پیشرفت بالای ۶۰ درصد در سال ۹۵
- رونق تولید و تعیین تکلیف ۸۲۰ واحد تولیدی مشکل دار با هدف
- فعال نمودن آنها

- شرکت شهرک‌های صنعتی
- ساماندهی و توسعه شرکت های بازرگانی صادراتی (مدیریت صادرات)
- تهران
- آموزش ۱۰۵۰۰ نفر از شاغلین واحدهای صنعتی

• توسعه انرژی های تجدید پذیر و تولیدات پراکنده در شبکه توزیع

برق استان

• هوشمندسازی شبکه با نصب کنتور هوشمند برای مشترکین

توزیع برق استان

• اجرای ۵ پروژه تزریق توان و فروش برق به شبکه (از جمله نیروگاه

پرند- نیروگاه خورشیدی حرم امام و نیروگاه چرمشهر)

شرکت توزیع نیروی برق تهران بزرگ

• کاهش تلفات شبکه توزیع تهران بزرگ

• هوشمند سازی شبکه با نصب کنتور هوشمند جهت مشترکان

توزیع برق تهران بزرگ

• اتوماسیون هزار دستگاه کلید فشار متوسط و مانیتورینگ ۱۲۰۰

دستگاه فیدر فشار متوسط در راستای کاهش خاموشی-ها

• نصب سیستم‌های خورشیدی به میزان ۱۷۵۵ کیلووات

شرکت برق منطقه‌ای

• کاهش تلفات شبکه انتقال و فوق توزیع از طریق شناسایی خطوط

با تلفات بالای ۳درصد انتقال و تکمیل نصب کنتور در تمامی مبادی

ورودی و خروجی، خطوط انتقال و خطوط فوق توزیع

• احداث و بهره برداری از ۵۰ مگا وات تولید پراکنده در سطح استان

اداره کل امور اقتصادی و دارایی استان

• جذب ۷۰۰ میلیون دلار سرمایه‌گذاری خارجی تا پایان سال ۹۵

در استان تهران

• بهبود محیط کسب و کار در استان تهران

• استقرار خزانه داری الکترونیکی

• مولد سازی و مدیریت دارایی های دولت

سازمان امور مالیاتی شهر و استان تهران

• پیاده‌سازی نرم‌افزار طرح جامع مالیاتی

• پیاده‌سازی مالیات بر ارزش افزوده

تعاون روستایی استان تهران

• ایجاد ۱۳ تشکل بهره‌برداران آب و زمین و بسته‌بندی محصولات

کشاورزی

اداره کل تعاون، کار و رفاه اجتماعی

• تشکیل اتحادیه‌های تعاونی

• بسط و توسعه تعاونی‌های دانش بنیان و تامین نیاز مصرف‌کنندگان

• توسعه مراکز جوار کارگاهی/ بین کارگاهی

اداره کل آموزش فنی و حرفه‌ای استان

• آموزش‌های بخش دولتی، مشاغل خانگی و بازار محور

• ارائه آموزش های لازم به بخش خصوصی (اصناف و اتحادیه‌ها)

• ارائه بسته های مهارتی به بنگاه های اقتصادی

اداره کل دامپزشکی

• بهبود ارتقاء سطح نظارت‌های حاکمیتی بر مراکز درمانگاهی و

آزمایشگاه‌های بخش خصوصی

اداره کل راه‌آهن

• احداث خطوط ریلی حومه‌ای

• مطالعه طرح در حال عقد قرار داد مسیر تهران- پرند به صورت

EPC، مطالعه طرح در حال عقد قرار داد مسیر چهارخطه تهران-

اسلامشهر به صورت EPC، مطالعه اتصال شهرستان شهریار، طراحی

ترمینال خطوط حومه‌ای توسط مشاور

• طراحی برنامه پیگیری توقف واگن‌های Ci۵ و اروپایی جهت جلوگیری

از توقف بیش از حد، بررسی احداث پایانه‌های قرچک- پیشوا- ورامین-

ری به صورت EPC

معاونت امنیتی انتظامی استانداری

• مبارزه با قاچاق در سطح عرضه (کالا‌های دخانی، تلفن همراه،

پوشاک، طلا و جواهر و کالا‌های سلامت محور)

• مبارزه با قاچاق کالا‌های ممنوعه (مشروبات الکلی- تجهیزات ماهواره

- تجهیزات سلاح و اقلام فرهنگی غیرمجاز) با برگزاری کارگاه های

آموزشی و طرح های عملیاتی

اقدامات استان در اقتصاد مقاومتی

ازجمله اقدامات صورت‌گرفته در راستای اجرای پروژه‌های اقتصاد

مقاومتی توسط استانداری تهران می‌توان به موارد زیر اشاره

کرد:

• تصویب ۱۴۰۴ مصوبه در کارگروه تسهیل و رفع موانع تولید به

ریاست استاندار و با حضور مدیران استانی و جمعی از مدیران

واحدهای تولیدی که توزیع فراوانی آن در دستگاه های اجرایی

شامل سازمان تامین اجتماعی ۳۴۲ مورد، امورمالیاتی ۳۱۹، بانک‌ها

۶۰۸ و سایر دستگاه ها ۱۳۵ مورد است. در این کارگروه براساس

نظر کمیته های تخصصی از بانک ها، موسسات بیمه‌ای (تامین

اجتماعی) و ادارات مالیاتی برای شرکت های متقاضی در استان تهران

براساس طرح های اقتصاد مقاومتی تسهیلاتی در نظر گرفته می

شود. استاندار تهران با اشاره به رقم بیش از ۱۱۰۰ میلیارد تومان در

احیای واحدهای تولیدی استان گفته است: براساس گزارش اقدامات

انجام شده در راستای اقتصاد مقاومتی استان تهران به رتبه سوم

رسیده است. به گفتهٔ رئیس سازمان مدیریت و برنامه ریزی استان

تهران، بر اساس تفاهم نامه صورت گرفته با سازمان صنعت، معدن

و تجارت و به منظور کمک به فعالیت واحدهای صنعتی، فعالیت

۱۷ هزار واحد صنعتی استان تهران مورد راستی آزمایی قرار گرفته

و مشکلات شهرک های صنعتی دولتی و خصوصی نیز بررسی می

شود. طبق گفتهٔ رئیس سازمان مدیریت و برنامه ریزی استان تهران

بر اساس ارزیابی‌ها ۱۳ شهرک صنعتی دولتی در استان تهران مستقر

و فعال هستند و همچنین مقرر شد واحدهای غیرفعال و نیمه فعال

ارزیابی شوند. در ادامه تصریح کرد: ۸۶۰ واحد صنعتی در سطح استان

تهران شناسایی شده‌اند که این واحدها دچار مشکلاتی هستند و

برای اخذ تسهیلات بانکی معرفی شده‌اند. وی همچنین از تهیه

سند آمایش استان و کشور و رایزنی با سرمایه گذاران خارجی خبر

داد. طبق اعلام کارگروه تسهیل و رفع موانع تولید کشور از ابتدای

اردیبهشت ماه تا پنجم دی‌ماه سال ۹۵، از تعداد ۲۰۴۹ بنگاه کوچک

و متوسط در استان تهران، ۳۷۶ بنگاه موفق به دریافت ۳۴۶۲ میلیارد

ریال تسهیلات از بانک‌ها شده‌اند.

• تشکیل کارگروه فرهنگی تبلیغی برنامه اقتصاد مقاومتی استان

تهران که برنامه ریزی برای انجام فعالیت های فرهنگی، رسانه‌ای

و تبلیغاتی در راستای شفاف سازی و سالم سازی اقتصاد و جلوگیری

از اقدامات و فعالیت های فسادزا از جمله اهداف اصلی این کارگروه

است. راه اندازی پایگاه اینترنتی چندزبانه اقتصاد مقاومتی با هدف

ایجاد تمرکز اطلاع رسانی با محتوای اخبار مربوط به فعالیت ها و

اقدامات انجام شده در استان، بیان اطلاعات طرح های قابل واگذاری

به بخش خصوصی، رهنمودهای مسئولین ارشد نظام و نیز برنامه

ریزی و پیگیری به منظور بهره برداری حداکثری از ظرفیت های

رسانه ملی و استانی و نیز استفاده از فضا‌های فرهنگی استان برای

تبلیغ نمادها و پیام های اقتصاد مقاومتی، از جمله امور در دست

پیگیری و اجرای این کارگروه عنوان شده است.

• به گفته رئیس سازمان برنامه و بودجه استان تهران، پایانه صادراتی

فصل سوم | گزارش اقدامات ۹ استان در اقتصاد مقاومتی

گل و گیاه استان تهران تاکنون دارای ۸۰ درصد پیشرفت فیزیکی

است و به احتمال زیاد در دهه فجر به بهره برداری می رسد.

پایانه صادراتی ویژه محصولات کشاورزی ویژه منطقه غرب تهران

در شهرستان شهریار نیز در حال راه اندازی است. اکنون ۷۸ پروژه

اقتصاد مقاومتی به صورت ویژه در استان تهران در دست پیگیری

است. همه طرح و پروژه های مربوط به برنامه اقتصاد مقاومتی،

در راستای برنامه ششم توسعه و سند چشم انداز توسعه کشور اجرا

می‌شود که برخی از طرح ها کوتاه مدت، برخی میان مدت و برخی

نیز بلند مدت است و ممکن است تا سال ۱۳۹۹ خورشیدی به بهره

برداری برسند. ۵۰ درصد از پروژه‌های دستگاه های استان در راستای

اقتصاد مقاومتی پیشرفت داشته و ۳ دستگاه آب و فاضلاب منطقه‌ای،

آب و فاضلاب شهری و روستایی و جهاد کشاورزی بهترین عملکرد را

داشته‌اند.

• انسداد چاه‌های غیرمجاز در سطح استان تهران یکی از اقدامات

مهم شرکت آب منطقه ای تهران بود که در این راستا ۲۰۰۰ چاه

غیر مجاز در سه ماهه نخست امسال شناسایی و مسدود شدند.

رئیس سازمان مدیریت و برنامه ریزی استان تهران با بیان اینکه

برای ۱۱۰ هزار نفر در ۵۲ روستا برنامه بهره‌مندی از آب شرب سالم

هدف‌گذاری شده است، افزود: تا کنون ۴۰ درصد از این پروژه

محقق شده و تا پایان سال مابقی آن انجام می‌شود.

جمع بندی

به گفتهٔ رئیس سازمان مدیریت و برنامه ریزی استان تهران آنچه

قرار است در دبیر خانه اقتصاد مقاومتی انجام شود، برگزاری

جلسات پیشرفت پروژه ای استانی و تلفیق و تطبیق آنها با برنامه

ششم توسعه استان در راستای سند توسعه چشم انداز ۱۴۰۴

است، هرچند که تاکنون زمان‌بندی دقیقی برای پروژه‌های

اقتصاد مقاومتی استان ارائه نشده و میزان پیشرفت و جزئیات

اجرای این پروژه‌ها نیز به صورت تفصیلی گزارش نشده‌اند.

البته به نظر می‌رسد پروژه‌های اقتصاد مقاومتی استان تهران،

نسبت به استان‌های دیگر نوآوری بیشتری داشته است و در حجم

گسترده‌تری نیز پیگیری می‌شوند.

منبع

این گزارش توسط روابط عمومی استانداری استان تهران در رسانه ها منتشر شده

و از این طریق در اختیار شبکه تحلیلگران اقتصاد مقاومتی جهت درج در این کتاب

قرار گرفته است.

فصل چهارم

پایش اقتصاد مقاومتی در سال ۱۳۹۵

گزارش اقدامات ۳ سازمان

(این ۳ سازمان گزارش اقدامات خود را ارسال نموده اند)

- بن بست شکنی و الگو سازی بخشی از عرصه های اقتصاد مقاومتی در طرح های پیر تیراژ و موثر
- تبدیل هر خانه به یک کارگاه تولیدی
- دارای رویکرد جهادی در فعالیت های اقتصادی
- غیر قابل تحریم
- مصون در مقابل تهدید ها
- کمک به اقتصاد خانواده
- تامین کننده امنیت غذایی
- مصون از شوک های اقتصادی

فرآیند اجرای طرح های اقتصاد مقاومتی

- در راستای اجرایی نمودن الگوی عرصه‌های اقتصاد مقاومتی و مدیریت، حمایت، راهبردی، ستادی و میدانی، قرارگاه جهاد اقتصادی سازمان بسیج با مسئولیت ریاست محترم سازمان بسیج مستضعفین تشکیل و اداره این چرخه‌ها را را رصد و بررسی می‌نماید. دبیرخانه قرارگاه جهاد اقتصادی در سازمان بسیج سازندگی تشکیل گردید و همچنین قرارگاه جهاد اقتصادی در سطح استان‌ها و شهرستان‌ها تشکیل و در سطح استان امور را پیگیری می‌نمایند.
- در قرارگاه جهاد اقتصادی سیاست های کلان هدف گذاری شده، مسائل و بازخوردهای عملیاتی نمودن عرصه ها از استان ها پیگیری می گردد. در این مرکز با وزارتخانه های مرتبط تفاهم نامه هایی منعقد شده و جهت حل مشکلات تصمیم گیری می گردد.
- در این راستا تعاملات و تفاهم نامه هایی با سایر ارگان های دولتی به امضا رسید که عبارتند از:

- وزارت جهاد کشاورزی
- سازمان دامپزشکی کشور
- سازمان شیلات کشور

نحوه اجرای طرح

۱. نیاز سنجی و آمایش سرزمین جهت انتخاب عرصه ها (۱۳ عرصه)
۲. اطلاع رسانی و فرهنگ سازی
۳. آموزش
۴. جذب

۵. تهیه دستور العمل اجرایی و طرح توجیهی
۶. اخذ ضوابط بهداشتی از ارگانهای مربوطه
۷. تشکیل پرونده
۸. نظارت و بازدید
۹. معرفی به بانک مهر اقتصاد
۱۰. اخذ مجوز های لازم از وزارت جهاد کشاورزی
۱۱. دریافت تسهیلات
۱۲. تامین نهاده ها
۱۳. شروع طرح اقتصاد مقاومتی
۱۴. نظارت حین اجرا
۱۵. بازاریابی
۱۶. تشکیل تعاونی ها
۱۷. برند سازی
۱۸. تشکیل نمایشگاه های عرضه محصولات
۱۹. نظارت بعد از اجرای طرح جهت ادامه دار بودن آن

روش های فعالیت در عرصه ها

ترویجی و حمایتی: منظور ورود بسیج سازندگی برای کمک به آموزش مربیان و توجیه مردم و ترویج ، مشاوره، هدایت، حمایت طرح های منتخب

اجرایی و عملیاتی: منظور ورود تمام عیار بسیج سازندگی به چرخه کامل تولید بدون تصدی گری به طرح های منتخب است. نیابتی: بسیج سازندگی به نیابت از مردم برای آنها تسهیلات اخذ نموده و کار تولیدی را راه اندازی و سپس با شرط پرداخت اقساط به مردم واگذار می نماید.

تسهیلات پیش بینی و جذب شده از سازمان بسیج

- سال ۱۳۹۲ به میزان ۲۰۸ میلیارد تومان تسهیلات اقتصاد مقاومتی
- سال ۱۳۹۲ به میزان ۴۰۰ میلیارد تومان تسهیلات اشتغال
- سال ۱۳۹۳ به میزان ۴۰۰ میلیارد تومان تسهیلات اقتصاد مقاومتی
- سال ۱۳۹۳ به میزان ۲۰۰ میلیارد تومان تسهیلات اشتغال
- سال ۱۳۹۴ به میزان ۷۰۰ میلیارد تومان
- جمع کل ۱۹۰۸ میلیارد تومان

بخش اول

« سازمان بسیج سازندگی کل کشور »

- تعامل با اصناف کشور جهت رونق بازار
- فرهنگ سازی صحیح
- گنجاندن محصولات اقتصاد مقاومتی در وعده غذایی مراکز تجمعی(نظامی، آموزشی و ...)
- موانع و چالشهای پیش روی اقتصاد مقاومتی
- وجود عوامل متعدد بر ایجاد فضای منفی برای جذب سرمایه‌گذاری داخلی وخارجی
- پایین بودن سطح بهره وری نیروی انسانی وضرورت تشکیل نیروی انسانی کارآمد بیش از گذشته
- وجود نقدینگی های سرگردان
- تورم بالا و مستمر درکشور
- سطح بالای بیکاری و عدم اشتغال پایدار
- وابستگی شدید بودجه سالانه کشور به درآمدهای حاصل از فروش نفت خام
- نوسانات متعدد درشاخص های بورس
- ضعف های زیرساختی و گمرک
- تامین قطعات و فقدان الگوهای مصرف بهینه
- مشکلات تامین کالاهای موردنیاز بخش تولید
- عدم حمایت موثر از حقوق تضییع شده مصرف کنندگان
- بروکراسی اداری نیز به عنوان یکی از موانع تحقق اقتصاد مقاومتی است که یافتن راهکارهای حمایتی برای بهره برداری به موقع از پروژه های دردست اجرا را می طلبد.

ویژگی های طرح های بسیج سازندگی در اقتصاد مقاومتی

- کوتاه مدت و زود بازده
- با اولویت در روستا ها و مناطق محروم مرزی
- عام المنفعه و عمومی
- مبتنی بر ظرفیت های داخلی و محلی است

سازمان بسیج سازندگی

اصول کلی حاکم و فلسفه برنامه های بسیج

سازندگی در راستای اقتصاد مقاومتی

- انتظارات مقام معظم رهبری برآورده شود.
- موجب عمق بخشی و کارآمدی نظام شود.
- در اولویت نیازهای کشور و کار زمین مانده باشد.
- مردمی کردن اقتصاد از طریق تکیه به مردم
- قابل حمایت نهادهای دولتی، عمومی یا خصوصی باشد.
- جغرافیا و فرهنگ بومی و محلی رعایت شود.
- حتی الامکان به اقتصاد خانواده کمک نماید.
- الگوسازی جهت عملیاتی شدن سایر عرصه های تولید

موارد تأثیر گذار در اقتصاد مقاومتی از دیدگاه بسیج

- بهینه سازی صنعت کشاورزی و استفاده از ظرفیت های بلا استفاده (شیلات، مرغداری، گلخانه)
- شناسایی اختراعات و نخبگان و حمایت از آنها

جدول شماره ۱: گزارش عملکرد عرصه های اقتصاد مقاومتی تا پایان شش ماهه اول سال ۱۳۹۳ در یک نگاه

ردیف	نام عرصه	سال ۹۲	سال ۹۳	سال ۹۴	جمع کل
۱	پرورش ماهی	۲۲۹۹	۲۲۵۱	۱۴۵۵	۶۰۰۵
۲	مرغ بومی	۴۱۰۱	۴۵۰۳	۳۰۹۳	۱۱۶۹۷
۳	شتر مرغ	۲۶۲	۲۶۲۶	۶۰۳	۳۴۹۱
۴	سایر ماکیان	۷۳۴	۱۶۳۸	۱۷۷۲	۴۱۴۴
۵	دام سبک و سنگین	۱۱۲۰	۸۴۶۷	۱۰۰۹۴	۱۹۶۸۱
۶	تولید زعفران	۱۵۱	۶۴	۷۸۶	۱۰۰۱
۷	گلخانه ای	۳۳۷	۱۵۴۶	۶۹۰	۲۵۷۳
۸	زنبور عسل	۴۰۹۱	۸۴۹۷	۳۸۴۷	۱۶۴۳۵
۹	صنایع تبدیلی کوچک	۳۱۷	۱۴۳۱	۷۶۱۷	۹۳۶۵
۱۰	قارچ خوراکی	۲۷۱۵	۳۰۶۴	۲۷۷۳	۸۵۵۲
۱۱	کود ورمی کمپوست	۵۴۳۷	۱۰۴۲	۱۸۸	۶۶۶۷
۱۲	داربستی نمودن باغات انگور	-	۴۳۵	۱۸۹۲	۲۳۲۷
۱۳	صنایع دستی	۱۱۰۸	-	۳۲۶۰	۴۳۶۸
۱۴	گیاهان دارویی	-	-	۶۲۷	۶۲۷
۱۵	علوفه هیدروپونیک			۵۹	۵۹
جمع		۲۲۶۷۲	۳۵,۷۴۹	۳۸۷۵۶	۹۶۹۹۲

جدول شماره ۲: بودجه و عملکرد طرح های اقتصاد مقاومتی سال ۱۳۹۵ (عملکرد ۹ ماهه)

استان	بودجه مصوب سال ۱۳۹۵ (میلیون ریال)	مبلغ جذب شده تسهیلات (میلیون ریال)	تعداد واحد ایجاد
جمع کل	۵۷۰۰۰۰	۲۵۳۱۸۲۹	۱۶۴۱۷

جمع بندی

در راستای مردمی کردن اقتصاد مقاومتی، سازمان بسیج سازندگی سیاست ها و برنامه هایی دارد که کوتاه مدت و زود بازده بوده و با اولویت در روستاها و مناطق محروم مرزی اجرا می شود؛ طرح های سازمان بسیج سازندگی مبتنی بر ظرفیت های داخلی و محلی است و به تامین امنیت غذایی کمک بزرگی خواهد نمود. در نتیجه ی اجرایی شدن طرح های بسیج در حوزه اقتصاد از افزایش بی رویه واردات جلوگیری خواهد شد و هزینه های اجرایی طرح های دولت کاهش خواهد یافت، در ضمن سرانه تولید روستائیان افزایش یافته و زمینه های اشتغال دائم جوانان و کار جوانان ایجاد می شود.

منبع

گزارش ارائه شده توسط سازمان بسیج سازندگی به شبکه تحلیلگران اقتصاد مقاومتی جهت درج در این کتاب.

نتایج اجرای طرح های اقتصاد مقاومتی در جامعه و کشور

- کمک به تامین امنیت غذایی کشور
- اشتغال زایی در جامعه
- جلوگیری از واردات بی رویه محصولات
- تولید محصولات ارگانیک کشاورزی
- ترویج فرهنگ کار در جامعه
- افزایش تولید ناخالص داخلی
- تامین معیشت مردم
- ایجاد انعطاف پذیری در اقتصاد کشور
- کمک به کاهش هزینه های اجرایی طرح های دولت
- افزایش سرانه تولید روستائیان

”

بخش دوم

“

« صندوق نوآوری و شکوفایی »

صندوق ویژه تامین مالی شرکت های دانش بنیان

معرفی صندوق

۱- ۱) تاریخچه و معرفی

قانون حمایت از شرکت ها و مؤسسات دانش بنیان و تجاری سازی نوآوری ها و اختراعات در سال ۱۳۸۹ مصوب شد. به مناسبت نام سال نوآوری و شکوفایی که از سوی مقام معظم رهبری نام گذاری شده بود، تأسیس صندوقی با همین نام به تصویب رسید. بر اساس این قانون، سرمایه اولیه صندوق ۳۰۰۰۰ میلیارد ریال است و ۵۰ درصد از بودجه عمومی سالیانه کشور نیز باید هر سال به این صندوق تخصیص یابد. در سال ۱۳۹۱ اساسنامه صندوق به تأیید شورای محترم نگهبان رسید، دولت وقت آئین نامه اجرایی آن را مصوب کرد و صندوق نوآوری و شکوفایی ایجاد شد. صندوق نوآوری و شکوفایی از نظر حقوقی مستقل است و به وزارت خانه ها، دستگاه ها و سازمان های کشور (از جمله وزارت علوم، تحقیقات و فناوری و معاونت علمی و فناوری ریاست جمهوری) وابستگی ندارد. ارکان صندوق شامل هیئت امنای صندوق (به ریاست رئیس جمهور) و هیئت عامل صندوق (دکتر بهزاد سلطانی، دکتر سورنا ستاری، دکتر غلامحسین رحیمی، دکتر حمیدرضا شاهوردی، دکتر سید مصطفی صفوی، دکتر رضا ملک زاده، دکتر کاظم جلالی) می باشد. صندوق از نظر

مالی، معاملاتی و اداری - استخدامی مستقل است، دستگاه یا شرکت دولتی محسوب نمی شود و نهاد هیئت امنایی غیردولتی است.

۱-۲) مأموریت و اهداف صندوق

چشم انداز صندوق در افق ۱۴۰۴ عبارت است از:

پیشران تجاری سازی فناوری های برتر، راهبر تأمین مالی زیست بوم نوآوری و نقش آفرین در شکوفایی اقتصاد دانش بنیان در ایران ماموریت صندوق نوآوری در قالب محورهای کلی زیر قابل بیان است:

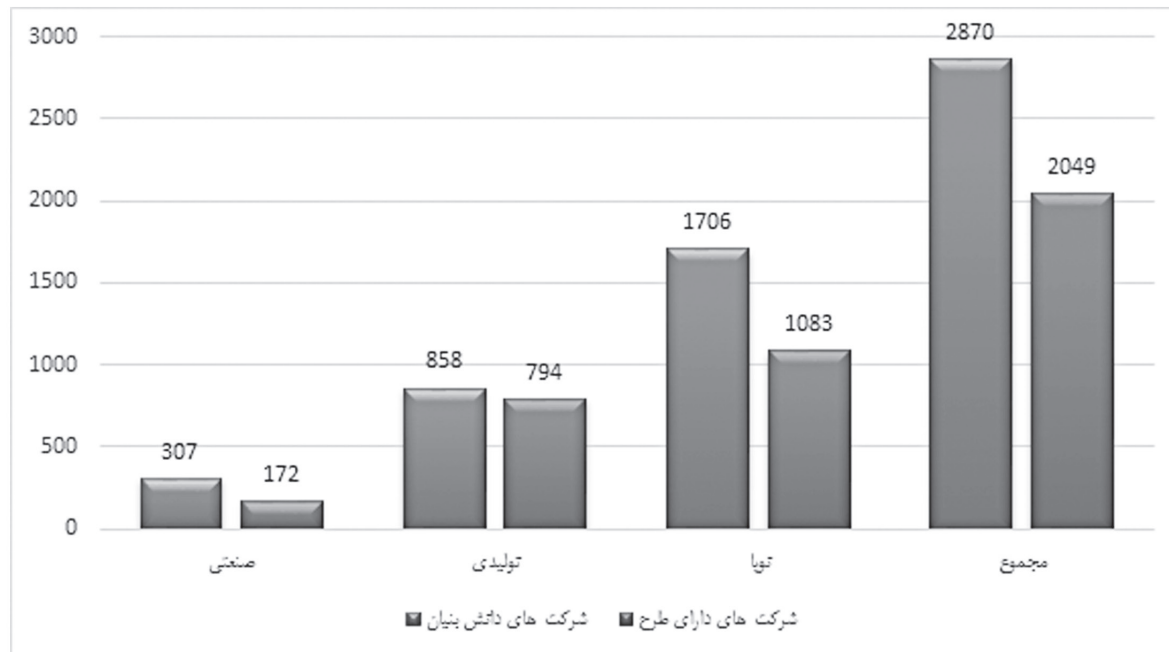
- تأمین و ارائه خدمات مالی به شرکت های دانش بنیان خصوصی یا تعاونی

- مشارکت و سرمایه گذاری خطرپذیر و غیر خطرپذیر در شرکت های دانش بنیان خصوصی یا تعاونی
- توانمندسازی شرکت های دانش بنیان خصوصی یا تعاونی و حمایت از شرکت های خصوصی خدمات تجاری سازی
- تنظیم گری (رگولاتوری) صندوق های پژوهش و فناوری کشور به منظور بهبود فضای کسب و کار شرکت های دانش بنیان
- هدایت سرمایه های ملی و بین المللی به سمت توسعه فناوری
- ایجاد مزیت رقابتی فناورانه شرکت های دانش بنیان در فضای ملی و بین المللی
- اهداف کلان صندوق در ۷ مورد زیر قابل بیان است:
- ۱. افزایش میزان کمی و کیفی ارائه خدمات تامین مالی با ریسک بهینه

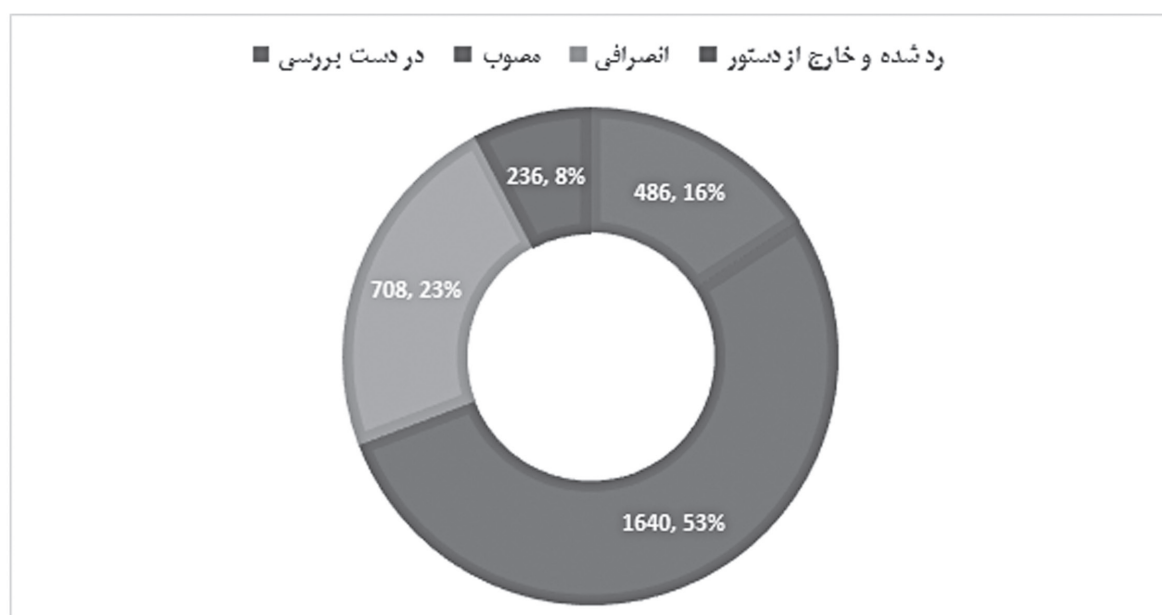

شرکت به صندوق مراجعه داشته اند و ترکیب این شرکت ها به شکل زیر است.

نمودار ۱. تعداد کل شرکت های دانش بنیان و متقاضی به تفکیک طبقه بندی نوع شرکت

از لحاظ تعداد طرح ورودی و تعداد مصوبات صندوق خلاصه عملکرد در قالب نمودار زیر نشان داده شده است. شایان ذکر است از ۳۰۴۹ طرح ورودی ۱۶۳۹ طرح به ارزش تقریبی ۱۰۱۴۱ میلیارد ریال مصوب شده اند.

نمودار ۲. عملکرد صندوق از منظر تعداد طرح ها و مصوبات

۲. افزایش حرفه ای گری در تامین مالی طرح های فناورانه شرکت های دانش بنیان

۳. افزایش سهم سرمایه گذاری خطر پذیر در سبد خدمات تامین مالی صندوق نوآوری و شکوفایی

۴. افزایش توان رقابتی شرکت های دانش بنیان در فضای ملی و بین المللی

۵. افزایش اثربخشی سرمایه صندوق در صندوق های پژوهش و فناوری کشور

۶. رشد سهم سرمایه های ملی و بین المللی در سبد خدمات تامین مالی

۷. ارتقا ظرفیت نوآوری شرکت های دانش بنیان در فضای ملی و بین المللی

۱-۳) خدمات و شرایط استفاده از تسهیلات صندوق

• خدمات صندوق عبارتاند از:

□ وام قرض الحسنه ۴ درصد برای نمونه سازی صنعتی

□ وام ترجیحی ۱۱ درصد (این نرخ با پایین آمدن نرخ تسهیلات بانکی، کاهش می یابد) برای پیش از تولید، تولید صنعتی، صادرات،

ضمانت نامه، انتقال فناوری

□ وام ترجیحی ۹ درصد برای توسعه بازار

□ سرمایه گذاری خطرپذیر و غیر خطرپذیر

□ ایجاد صندوق های سرمایه گذاری خطرپذیر

□ وام برای تأمین دفاتر کاری شرکت های دانش بنیان

□ خدمات توانمندسازی شرکت های دانش بنیان

• صندوق موظف است طرح های ارائه شده شرکت های دانش بنیان را از نظر بازار، فنی - تخصصی، مالی - اقتصادی، مدیریتی - سیستمی

و اعتبارسنجی ارزیابی کرده و در مراحل اجرا نیز بر حسن پیشبرد طرح نظارت کند.

مطابق قانون، مشتریان صندوق نوآوری و شکوفایی باید ۶ شرط زیر را داشته باشند:

۱. شرکت یا مؤسسه در اداره ثبت شرکت ها ثبت شده باشد.

۲. شرکت خصوصی یا تعاونی باشد (دولتی، عمومی غیردولتی، خصولتی نباشد).

۳. شرکت توسط کارگروه ارزیابی و تشخیص صلاحیت شرکت های دانش بنیان مستقر در معاونت علمی، دانش بنیان شناخته شده باشد.

۴. طرح شرکت جزء فناوری های برتر (دانش بنیان) مورد تأیید کارگروه باشد.

۵. طرح شرکت دارای ارزش افزوده اقتصادی «فراوان» باشد.

۶. شرکت سابقه اقتصادی - حرفه ای منفی نداشته باشد.

• شرکت ها با داشتن سه شرط اول می توانند از معاونت علمی و فناوری ریاست جمهوری، معافیت مالیاتی، معافیت گمرکی و معافیت خدمت سربازی بگیرند و با رعایت مقررات زیست محیطی مرکز فعالیت خود را در محدوده شهر تهران و دیگر شهرها مستقر کنند. با برآورده کردن سه شرط دوم، می توانند از تسهیلات صندوق نوآوری و شکوفایی نیز استفاده کنند.

• شرکت های دانش بنیان صنعتی نمی توانند از مزایای معافیت مالیاتی، معافیت گمرکی و معافیت خدمت سربازی و استقرار در محدوده شهرها استفاده کنند و صرفاً از تسهیلات صندوق نوآوری و شکوفایی می توانند بهره مند شوند.

۱-۴) سیاست های صندوق

• نگاه اقتصادی به طرح های دانش بنیان و فناوری های برتر

• تعامل مستقیم با شرکت های دانش بنیان بدون واسطه های دولتی. صندوق نوآوری همچون مادر با شرکت های دانش بنیان تعامل دارد.

• ترغیب شرکت های بزرگ به اجرای طرح های دانش بنیان

• اهرم کردن منابع بانکی برای توسعه فناوری و استفاده شرکت های

دانش بنیان

• برون سپاری ۸۰ درصد فعالیت های ارزیابی و نظارت طرح ها به شرکت های خصوصی معتمد

• استخدام نکردن نیروهای دولتی و توسعه منابع انسانی با قراردادهای یک ساله مانند بخش خصوصی

• تقویت بازار محصولات شرکت های دانش بنیان با ابزار لیزینگ ارزان

• کمک به توسعه توان صادراتی شرکت های دانش بنیان

• حمایت از شکل گیری خوشه های فناوری

عملکرد صندوق

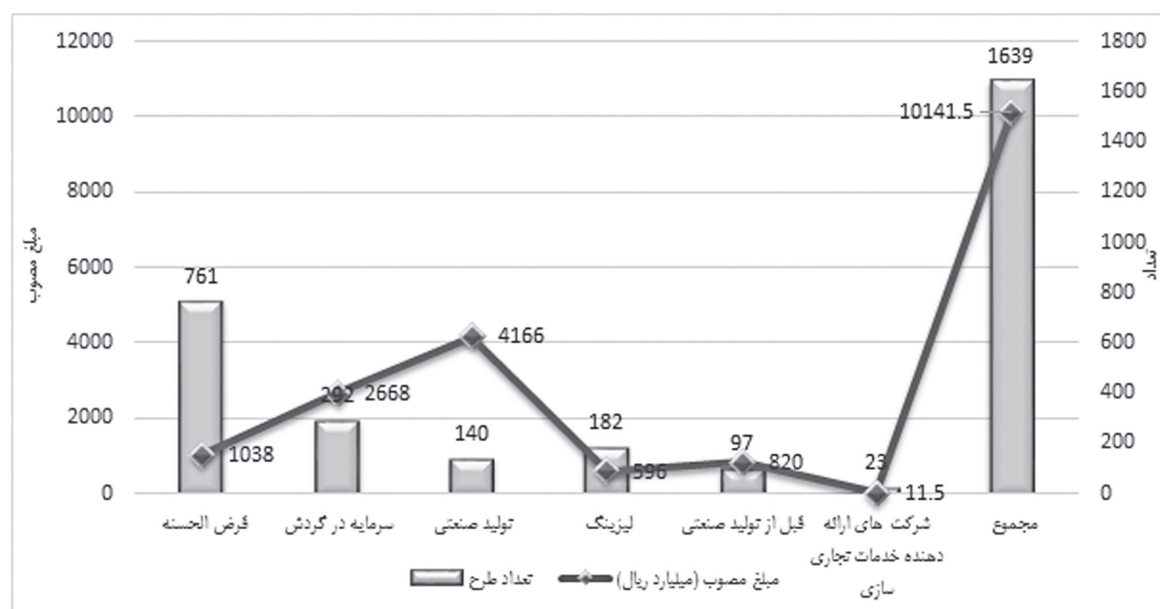
۲- ۱) عملکرد کلی صندوق به تفکیک شرکت ها و مصوبات

تعداد شرکت های دانش بنیان بر اساس اطلاعات معاونت علمی و فناوری ریاست جمهوری ۲۸۷۰ شرکت است. از این تعداد

۲-۲) آمار مصوبات به تفکیک نوع تسهیلات و خدمات

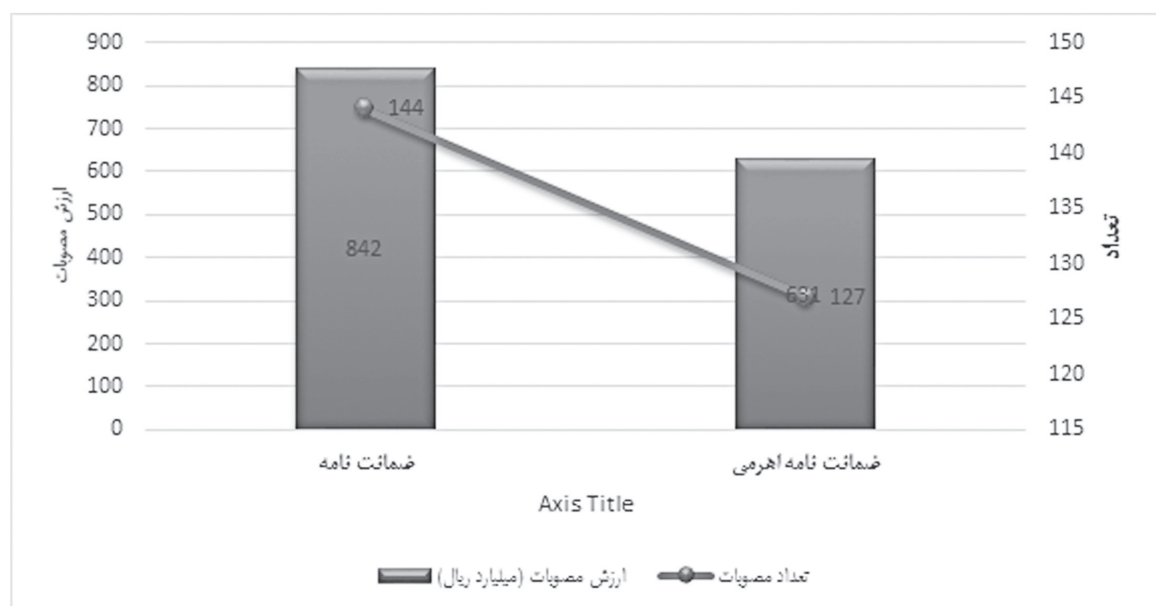
بندی است. در بخش تسهیلات، صندوق ۵ نوع خدمت تسهیلاتی را به متقاضیان دارای طرح مصوب به شرح زیر اعطا می کند:

خدمات صندوق به طور کلی در بخش های تسهیلات، توسعه بازار

نمودار ۵. تعداد و مبلغ مصوبات صندوق به تفکیک نوع تسهیلات

• در بخش های توسعه بازار و ابزارهای پرداخت خدمت ضمانت نامه قابل ارائه است که تاکنون ۱۴۴ ضمانت نامه به ارزش ۸۴۲ میلیارد ریال و ۱۲۷ ضمانت نامه اهرمی به ارزش ۶۳۱ میلیارد ریال صادر شده است. در راستای تسهیل صدور ضمانت نامه، صندوق با تخصیص ۱۰۰۰ میلیارد ریال سپرده در بانک عامل، اقدام به تسهیل این خدمت نموده است.

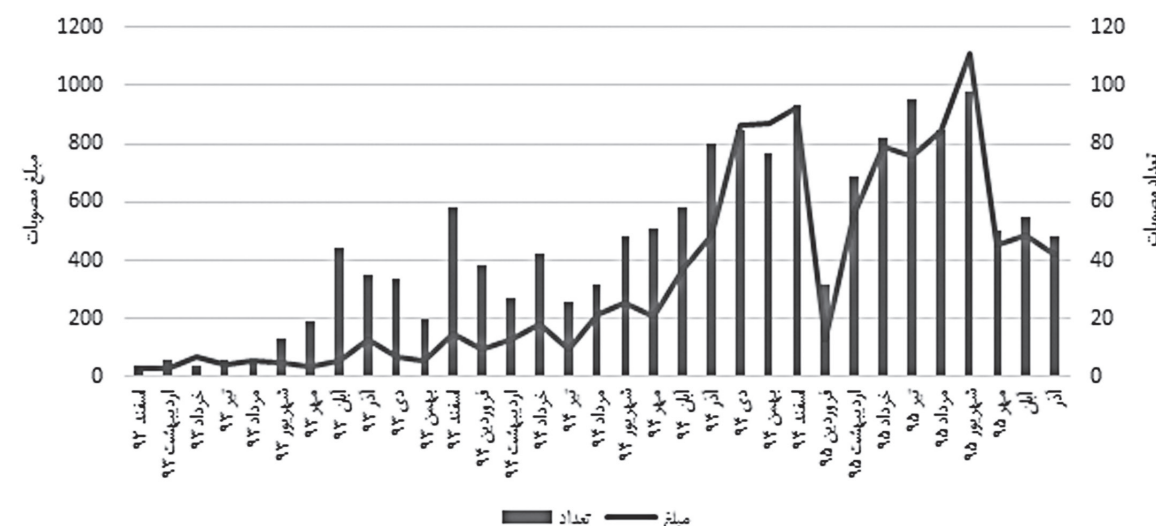

نمودار ۶. تعداد و مبلغ مصوبات ضمانت نامه

• تعداد طرح های مصوب، ۶۳٪ طرح های تعیین تکلیف شده و حدود ۵۳٪ از کل طرح هاست. آمار یادشده در مقایسه با دیگر نهادهای تصویب کننده طرح های فنی و ایجاد، آمار شایان توجهی است و نشان دهنده بررسی و تصویب طرح ها بدون سخت گیری های بی جا است.

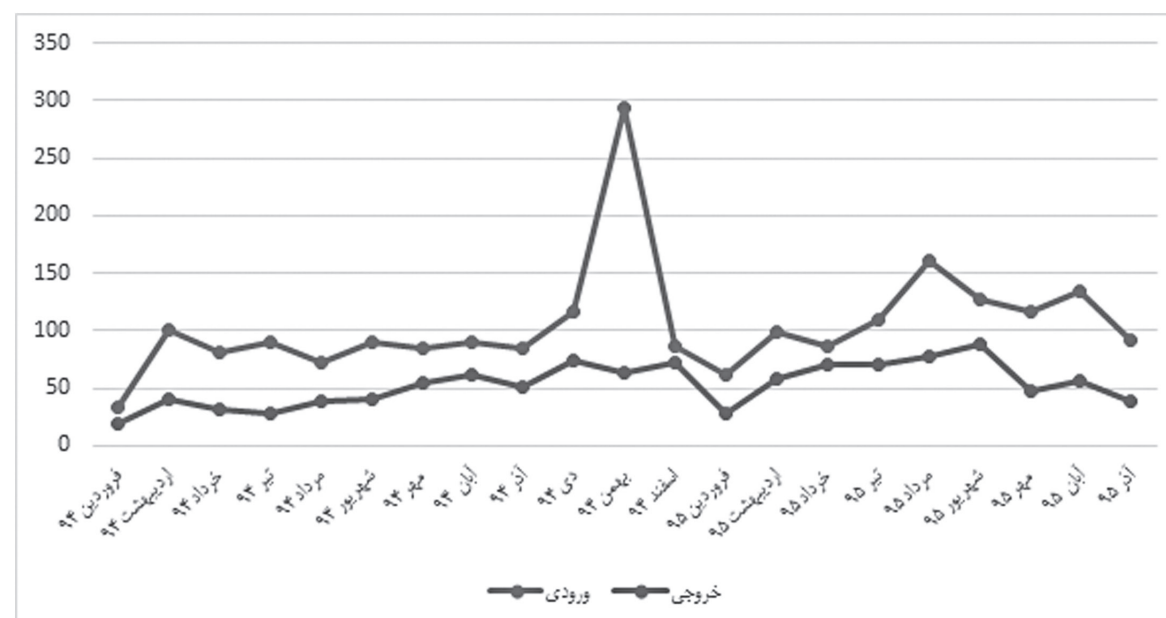
• تعداد ۱۶۳۹ طرح مصوب، به معنای ایجاد موج فناوریانه بزرگی در کشور است. با توجه به اینکه مدت زمان اجرای این طرح ها ۲ تا ۳ سال است، نتایج جدی و واقعی آن ها در سال های ۹۶ - ۹۷ مشاهده خواهد شد.

• از زمان تاسیس صندوق وضعیت تعداد مصوبات و مبلغ آنها به تفکیک هر ماه به شکل زیر بوده است.

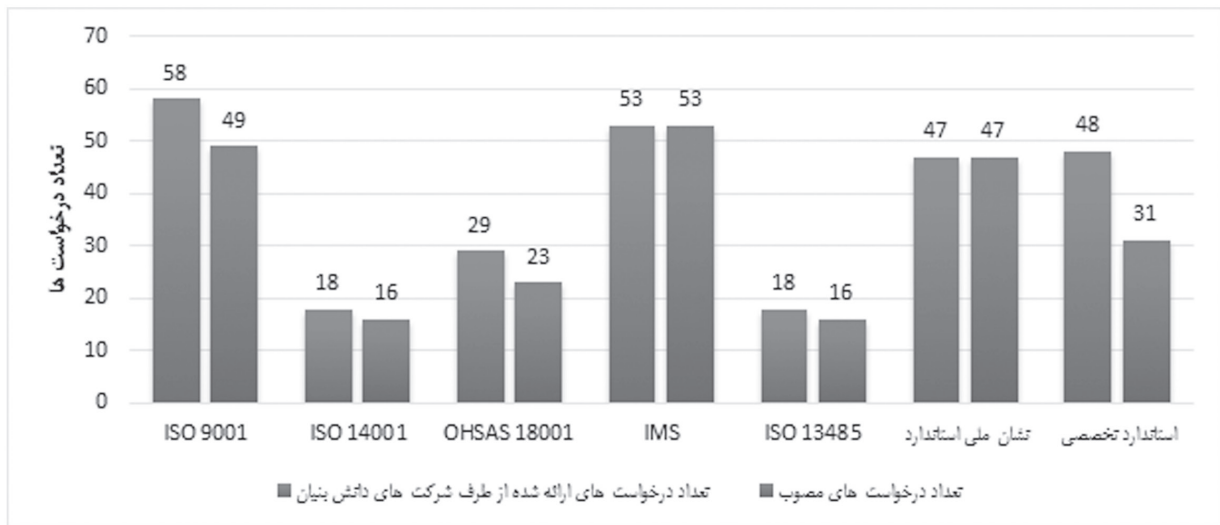

نمودار ۳. تعداد و مبلغ مصوبات به تفکیک ماه

همچنین نرخ ورود و خروج طرح در طی ماه های گذشته به طور متوسط به ترتیب ۱۰۵ و ۵۲ طرح در ماه بوده است.

نمودار ۴. تعداد طرح های ورودی و مصوب به طور متوسط در هر ماه

نمودار ۷. تعداد درخواست های دریافتی و مصوب

جدول ۲. عملکرد دوره های یادگیری

تعداد دوره های برگزار شده	تعداد دوره های آنلاین برگزار شده	تعداد دوره های حضوری برگزار شده	تعداد کل شرکت کنندگان	تعداد شرکت های حاضر در دوره ها	متوسط نظرسنجی کیفیت دوره	میانگین صرفه جویی دوره های آنلاین (ریال)
۱۶	۱۱	۵	۴۸۰	۲۴۰	۴,۵	۲,۴۰۰,۰۰۰,۰۰۰
تعداد دوره های پیش بینی شده (باقیمانده) تا پایان سال ۱۳۹۵				۱۸ دوره آموزشی		

جدول ۳. عملکرد خدمات مشاوره ساعتی

تعداد ساعات مشاوره ارائه شده	تعداد ساعات مشاوره آنلاین برگزار شده	تعداد کل شرکت های بهره مند از خدمات	متوسط نظرسنجی کیفیت دوره	میانگین صرفه جویی مشاوره های آنلاین(ریال)
۱۲	۶	۳	۴,۶	۱۵,۰۰۰,۰۰۰
میزان ساعات مشاوره پیش بینی شده تا پایان سال ۱۳۹۶			۱۵۰۰ ساعت	

- مجوز فعالیت ۷ صندوق پژوهش و فناوری جدید در استان های مختلف اعطا شده است.
- ۳۱ درخواست تأسیس صندوق پژوهش و فناوری در این کارگروه در دست بررسی است.
- از ۸۴۵ قرارداد منعقد شده برای طرح های دانش بنیان، فرایند پرداخت ۵۳۸ قرارداد به ارزش ۱۹۲۵ میلیارد ریال توسط کارگزاران مالی صندوق در حال انجام است. عملیات پرداخت مابقی قراردادها با رقم حدودی

- مدیریت توانمند سازی علاوه بر خدمات فوق، در بخش حمایت از جواز ملی و بین المللی ۷۸ مصوبه به ارزش ۲,۱۲۵ میلیارد ریال داشته است.

۲- ۵) ایجاد و تقویت صندوق های پژوهش و فناوری جدید

- در سال ۱۳۹۴ دبیرخانه کارگروه صندوق های پژوهش و فناوری به صندوق نوآوری و شکوفایی منتقل شد.

- تعداد و مبلغ تسهیلات به تفکیک ۱۳ حوزه فناوری، نشان دهنده پتانسیل و وضعیت واقعی کشور در فناوری های مختلف است.
- ۳۰۳ شرکت دانش بنیان در حوزه سلامت شامل «فناوری زیستی»، «داروهای پیشرفته» و «وسایل، ملزومات و تجهیزات پزشکی»، مبلغ ۲۹۹۴ میلیارد ریال تسهیلات مصوب داشته اند. میزان تسهیلات مصوب در سه حوزه مزبور، پیشران قوی برای جهش صنعتی و علمی کشور محسوب می گردد.
- ۳۹۹ شرکت دانش بنیان در حوزه «الکترونیک و کنترل» و «فناوری اطلاعات و ارتباطات و نرم افزارهای کامپیوتری»، مبلغ ۲۵۳۸ میلیارد ریال تسهیلات مصوب داشته اند. این ارقام حرکتی جدی در این حوزه را نشان می دهد.

۳- ۲) راه اندازی مجتمع های فناوری در کشور

- مجتمع فناوری با تجمیع حداقل ۱۰ شرکت دانش بنیان ایجاد می شود. دفاتر کاری، به صورت اجاره به شرط تملیک به دست بررسی است.
- به طور خلاصه وضعیت پروژه های دفاتر کاری به شرح زیر است:

جدول ۱. خلاصه اطلاعات مجتمع های فناوری

ارزش مجتمع (میلیارد ریال)	ظرفیت مجتمع	ظرفیت واگذار شده قطعی	ظرفیت در حال واگذاری
مجتمع شکوفایی	۱۵۰۰	۸۰۰ مترمربع	-
مجتمع فناوری ۲	۱۸۱,۸۹۶	۳۶	۲۵
مجتمع فناوری ۳	۸۹,۶۸۲	۱۱	۹
مجتمع فناوری ۴	۲۱۸,۶۰۸	۵۶	-
مجتمع فناوری ۵	۱۱۶,۶۳۹	۲۰	-
مجموع (میلیارد ریال)	۲۱۰۶,۸۲۵	۱۲۳ واحد	۳۴ واحد
			۶ واحد

۲- ۴) توانمندسازی

- یکی از فعالیت های اصلی مدیریت توانمندسازی حمایت از مشاوره و اخذ استانداردهای ملی و بین المللی توسط شرکت های دانش بنیان است، در همین راستا تا کنون ۲۷۱ درخواست در قالبی
- استانداردها و گواهینامه های مختلف مطرح شد و از این تعداد ۲۳۵ درخواست حمایت مصوب گردید. ارزش مصوبات در این بخش ۱۴,۹ میلیارد ریال بوده است.

۳۰۵ قرارداد و به ارزش ریالی ۳۱۷۷ میلیارد ریال توسط صندوق نوآوری و شکوفایی انجام خواهد گرفت.

• صندوق نوآوری و شکوفایی تابحال بیش از ۷۵ میلیارد تومان به ۲۶ صندوق پژوهش و فناوری در سطح کشور تسهیلات ارائه نموده است. برای گسترش فعالیت سرمایه‌گذاری صندوق در طرح‌های دانش بنیان (علاوه بر تسهیلات) نیازمند اختصاص سهم بیشتری از اعتبارات صندوق

توسعه ملی به صندوق نوآوری و شکوفایی می‌باشیم که انتظار می‌رود با بهبود وضعیت اقتصادی دولت، میزان حمایت از این صندوق نیز بیشتر شود. حمایت از این صندوق، حمایت از شرکت‌های دانش‌بنیان و اقتصاد دانش بنیان است که همراستای حرکت اقتصاد مقاومتی در کشور در طی سال‌های آینده خواهد بود. کل تسهیلات مصوب صندوق نوآوری و شکوفایی به انضمام خدمات توانمندسازی و ضمانت نامه و دفاتر کاری در قالب جدول زیر قابل تلخیص است.

جدول ۴. ارزش تسهیلات و خدمات

نوع خدمات	مبلغ تسهیلات و خدمات (میلیارد ریال)
تسهیلات	۹۳۰۵
ضمانت نامه	۱۰۰۰
ساختمان	۲۱۰۶
توانمند سازی	۱۹,۵
صندوق های پژوهش و فناوری	۷۵۰
مجموع	۱۳۱۸۰

۲- ۶) شبکه همکاران صندوق نوآوری

نوع همکاری	تعداد طرح	مبلغ طرح ها (میلیارد ریال)
کارگزاری ارزیابی	۱۲۶۸	۵۱۱۶
کارگزاری نظارت	۵۸۵	۳۴۴۱
کارگزاری (عاملیت) مالی	۵۷۴	۱۹۹۸
مجموع برون‌سپاری	۲۴۲۷	۱۰۵۵۵

جدول ۵. خلاصه اطلاعات مجتمع های فناوری

۲- ۸) طبقه‌بندی فناوریانه استان‌ها

استان‌های فعال فناوری: استان‌های دارای بیش از ۵۰ طرح مصوب در صندوق. ۶ استان جزء استان‌های فعال هستند.

استان‌های نیمه فعال فناوری: بین ۱۰ تا ۵۰ طرح مصوب در صندوق.

۱۷ استان جزء استان‌های نیمه فعال هستند.

استان‌های غیرفعال فناوری: کمتر از ۱۰ طرح مصوب در صندوق. ۸ استان جزء استان‌های غیرفعال هستند.

• در تمامی سفرهای استانی ریاست محترم جمهوری و نیز در سفرهای استانی مستقل رئیس صندوق نوآوری و شکوفایی و مشاور صندوق، طی جلساتی با شرکت‌های دانش‌بنیان استان، استادان و دانشجویان دانشگاه‌ها، مسئولان اتاق بازرگانی و ایرانیان مقیم خارج از کشور آن استان، خدمات و تسهیلات صندوق معرفی گردیده و به سوالات و ابهامات

پاسخ داده شده و شکایات احتمالی مورد بررسی و رسیدگی قرار گرفته است. به طور کلی تا کنون به هر یک از استان‌های کشور حداقل دو بار سفر انجام گرفته است.

۲- ۹) شکایات‌ها

• با وجود تمام تلاش‌های کارکنان در راستای تحقق مأموریت صندوق، قطعاً زمینه‌های بهبود در عملکرد صندوق وجود دارد. صندوق نوآوری و شکوفایی با آغوش باز پذیرای نظرات، پیشنهادهای و انتقادهای شرکت‌های دانش‌بنیان و دیگر ذی‌نفعان است.

• از میان ۱۶۳۹ طرح مصوب، تاکنون کمتر از ۲۵ درصد آن‌ها شکایاتی را به واحد امور مشتریان و رسیدگی به شکایات‌های صندوق ارائه کرده‌اند. این شکایات‌ها بررسی و حل‌وفصل شده و پاسخ‌گویی مناسب به آن‌ها صورت گرفته است.

• اهم اقدامات صورت گرفته در راستای افزایش پاسخگویی و شفافیت عملکرد صندوق به شرح ذیل زیر است:

۱. راه‌اندازی سامانه جامع الکترونیکی ثبت و پیگیری طرح‌ها

۲. برقراری سامانه ثبت شکایات و انتقادات در وبسایت صندوق

۳. راه‌اندازی تلفن ارتباط مستقیم با واحد امور مشتریان

• بخش قابل توجهی از شکایات واحد مرتبط با زمان‌بر شدن فعالیت‌های ارزیابی طرح در صندوق است که برای این موضوع دو دلیل زیر را می‌توان برشمرد:

۱. حجم بالای طرح‌های ارائه شده به صندوق که با توجه به ظرفیت محدود صندوق، رسیدگی به برخی از آنها زمان‌بر خواهد شد.

۲. با توجه به ماهیت طرح‌های دانش‌بنیان، بررسی کارشناسانه دقیق آن‌ها مستلزم صرف زمان است که بعضاً به‌دلیل اطلاعات ناقص شرکت‌ها و طرح‌ها جمع‌آوری کلیه مستندات و مدارک فرایندی زمانبر است.

• در صورت تمایل به کسب اطلاعات بیشتر درباره صندوق نوآوری و شکوفایی، آشنایی دقیق‌تر با خدمات آن و ارائه نظرات، پیشنهادهای و انتقادهای می‌توانید به وبگاه صندوق به آدرس www.nsfund.ir مراجعه فرمایید یا با شماره تلفن ۴۲۱۷۰ تماس حاصل نمایید.

چالش‌ها و برنامه‌های آینده صندوق

۳- ۱) چالش‌های پیش روی صندوق

• ارائه درخواست شرکت‌های دولتی شبه خصوصی (خصوصی) برای دریافت تسهیلات صندوق

• نبود شناخت کامل از صندوق در دستگاه‌ها، رسانه‌ها و صداوسیما و معرفی ناکافی صندوق نوآوری و شکوفایی

• نگاه برخی دستگاه‌های دولتی به صندوق به‌عنوان مکمل کسری‌های

مالی آن‌ها

• تعدد ناظران صندوق

• تعداد کم شرکت‌های دانش‌بنیان شده و کمبود طرح‌های دانش‌بنیان قوی

• رواج فرهنگ پول ارزان در کشور

• نبود فرهنگ مشارکت در میان شرکت‌های دانش‌بنیان و پژوهشی دیده شدن این شرکت‌ها

• پرداخت نشدن ۵/۰ درصد بودجه سالیانه طبق قانون

• عدم دریافت کامل سرمایه مصوب شده صندوق

• از بین رفتن استقلال تصمیم در فرایندهای تصمیم‌گیری طرح‌ها

• ضعف یا نبود صندوقی برای پرداخت مالی به‌صورت بلاعوض یا گزنت در حوزه علم و فناوری

۳- ۲) برنامه‌های آینده صندوق

• بهبود و ارتقای کمی و کیفی ارزیابی و نظارت طرح‌ها

• بهبود و تنوع بخشی خدمات مورد نیاز شرکت‌های دانش بنیان

• توسعه همکاری با بانک‌ها

• توانمندسازی شرکت‌های دانش بنیان

• راه‌اندازی و توسعه سرمایه‌گذاری خطرپذیر و غیرخطرپذیر

• افزایش تعداد و حوزه فعالیت کارگزاران بالقوه و ارتقا و ارزیابی عملکرد کارگزاران فعلی

• ارتقا ارائه خدمات تسهیلات به شرکتهای خدمات تجاری سازی و صندوقهای پژوهش و فناوری

• برنامه‌ریزی راهبردی و نظارت بر حسن اجرای برنامه‌ها در چارچوب چشم‌انداز و مأموریت صندوق نوآوری و شکوفایی

• ارتقا هم‌افزایی درون سازمانی، توانمندسازی و بهبود عملکرد صندوق

• مستندسازی، تجزیه و تحلیل، بهبود فرآیندهای اجرایی و ایجاد و یکپارچه سازی سامانه‌های اطلاعات مدیریتی

• افزایش انعکاس عملکرد و شناساندن فعالیتهای صندوق نوآوری و شکوفایی از طریق رسانه‌های گروهی، سمینارها، نمایشگاه‌ها

• ارتقای ارتباط درون سازمانی و برون سازمانی با کلیه ذینفعان صندوق

• شناسایی و تدوین سیاست کلی ارتباط با ذینفعان و مشتریان و ارتقا رضایتمندی آنان

منبع

گزارش ارسال شده از صندوق نوآوری و شکوفایی به شبکه تحلیلگران اقتصاد مقاومتی جهت درج در این کتاب.

ضمیمه بخش دوم

« نقد و بررسی عملکرد صندوق نوآوری و شکوفایی و ارائه پیشنهادهایی در این زمینه »

تهیه شده توسط شبکه تحلیلگران اقتصاد مقاومتی

مقدمه

در فرایند تصویب و اجرای قانون حمایت از شرکت‌ها و موسسات دانش‌بنیان و تجاری‌سازی نوآوری‌ها مصوب سال ۱۳۸۹، رسالت اصلی و مسئولیت عملیاتی تسهیل تامین مالی شرکت‌های دانش‌بنیان بر عهده صندوق نوآوری و شکوفایی قرار گرفته است. این صندوق از اواخر سال ۹۲ اقدامات اجرایی خود را در راستای رفع خلاهای تامین مالی شرکت‌های دانش بنیان (تامین سرمایه در گردش، تولید صنعتی، توسعه بازار، توسعه صادرات و...) آغاز نمود.

جهت بررسی عملکرد این صندوق طی سه سال اخیر، به بررسی آخرین گزارش عملکرد رسمی صندوق در دی ماه ۱۳۹۵ که برای این شبکه در جریان همایش ارسال شده و در بخش قبلی کتاب ارائه شده بود، میپردازیم.

۱. اختلاف مبلغ تسهیلات مصوب و پرداختی

این گزارش نشان می‌دهد که از کل سرمایه تادیه شده این صندوق طی سه سال گذشته، ۱۳۱۸ میلیارد تومان در عملیات مختلف مصرف شده است. گرچه این آمار در ظاهر می‌تواند مهر تاییدی بر عملکرد موفق صندوق باشد، با این حال موشکافی دقیق‌تر آمار عملکرد صندوق، واقعیت‌های عمیق‌تری را عیان می‌سازد.

تحلیل اطلاعات این گزارش عملکرد (بندهای ۱ و ۵ بخش دوم) نشان می‌دهد که از کل تسهیلات مصوب صندوق، ۵۱۰ میلیارد تومان مجموعاً توسط کارگزاران مالی صندوق و خود صندوق پرداخت شده است که از این میزان نیز ۲۱۰ میلیارد تومان مربوط به تسهیلات دفاتر کاری بوده است. بنابراین می‌توان گفت که تا زمان انتشار این گزارش، تنها ۳۰۰ میلیارد تومان (معادل ۲۲ درصد از تسهیلات مصوب)

واقعاً در جهت حل مساله تامین مالی شرکت‌های دانش‌بنیان، به آن‌ها پرداخت شده است. واکاوی علل پرداخت این میزان اندک از تسهیلات، بررسی مواردی مانند سازوکار سپرده‌گذاری در بانک، مساله قسط‌بندی‌های بسیار طولانی صندوق جهت پرداخت تسهیلات، بلا تکلیف ماندن بسیاری از تسهیلات مصوب و بوروکراسی شدید در پرداخت تسهیلات را می‌طلبد.

۲. عدم اولویت‌بندی حوزه‌های فناوری برای ارائه تسهیلات

در بخش دیگری از این گزارش (بند ۲ بخش دوم)، آمار تسهیلات تخصیص یافته به شرکت‌های دانش‌بنیان به تفکیک حوزه‌های مختلف فناوری ارایه گردیده‌است. آمارهای ارایه شده در این گزارش نشان می‌دهد سه حوزه زیست فناوری، داروهای پیشرفته، تجهیزات و ملزومات پزشکی بیشترین حمایت را به خود تخصیص داده‌اند. اما این موضوع شفاف نیست که آیا این سه حوزه دارای اولویت خاصی برای تخصیص حمایت از جانب صندوق بوده‌اند یا صرفاً تعداد و ارزش درخواست‌ها در این حوزه‌ها بیشتر بوده‌است.

این در حالیست که با توجه به محدودیت منابع حمایتی از طرفی و تعدد شرکت‌ها در حوزه‌های مختلف فناوری از طرف دیگر، تخصیص بی‌هدف و بدون اولویت‌بندی تسهیلات غفلت بزرگی محسوب می‌شود. به عبارت دقیق‌تر صندوق باید ضمن اولویت‌بندی حوزه‌های مختلف فناوری، حمایت‌های خود را بر طرح‌هایی متمرکز کند که با رویکرد رفع نیازهای گلوگاهی فناورانه بخش‌های مختلف اقتصاد کشور (صنعتی، کشاورزی و ...) و ارتقای بهره‌وری و ارزش‌افزوده فعالیت‌های اقتصادی تعریف شده‌اند.

۳. خرید و واگذاری مجتمع‌های فناوری

بخش سوم این گزارش به جزئیات حمایت‌های صندوق در خرید و واگذاری مجتمع‌های فناوری به شرکت‌های دانش‌بنیان پرداخته است. براساس آمارهای ارائه شده، در مجموع حدود ۲۱۰ میلیارد تومان از سرمایه صندوق صرف خرید ۵ مجتمع فناوری و واگذاری آن‌ها به شرکت‌های دانش‌بنیان در قالب اجاره به شرط تملیک گردیده است.

صرف نظر از اینکه این حمایت تا چه حد متناسب با ماموریت‌های تعیین شده برای این صندوق می‌باشد، تخصیص بیش از ۲۰ درصد از منابع مصوب به این ردیف حمایتی، حاکی از تمایل بالای صندوق به سرمایه‌گذاری‌های با ریسک پائین می‌باشد. از طرف دیگر اصرار صندوق بر خرید و واگذاری این مجتمع‌ها در حالیست که زیرساخت‌های مشابهی در مراکز رشد دانشگاهی و پارک‌های علم و فناوری برای این هدف وجود دارند.

بررسی‌های میدانی و همچنین توجه به آمارهای ارائه شده در گزارش، از وجود ظرفیت‌های خالی در این مجتمع‌ها حکایت دارد. عدم تناسب شرایط اعطای این حمایت با نیازهای واقعی شرکت‌های دانش‌بنیان از مهم‌ترین دلایل این مسئله محسوب می‌شود. تعداد کمی از شرکت‌های دانش‌بنیان قادر به خرید این واحدها آن هم در منطقه‌های بعضاً متوسط رو به بالای تهران و در کنار دانشگاه‌های اصلی کشور می‌باشند. این در حالیست که این شرکت‌ها با تسهیلات ساده‌تر مانند تسهیلات قرض‌الحسنه این صندوق، قادر به اجاره دفاتری متناسب با توان مالی و ظرفیت‌های خود در همان مناطق خواهند بود.

نکته قابل توجه دیگر نیز، تخصیص حدود ۷۵ درصد از اعتبار هزینه شده در این ردیف حمایتی به مجتمع شکوفایی به ارزش ۱۵۰ میلیارد تومان است. با توجه به عدم ارائه آماری از شرکت‌های مستقر در این مجتمع و همچنین اعتبار صرف شده برای خرید (یا ساخت) آن، به نظر می‌رسد کمتر شرکتی قادر به استقرار در آن باشد. کما اینکه شنیده‌ها حاکی از آن است که تعدادی از واحدهای این مجتمع برای مجموعه‌ها و موسسات خدمات‌دهنده به شرکت‌های دانش‌بنیان مانند بانک‌ها و ... در نظر گرفته شده‌است.

۴. ارائه خدمات توانمندسازی

در بند دوم بخش چهارم این گزارش، به بخش دیگری از اقدامات صندوق تحت عنوان خدمات توانمندسازی اشاره شده‌است. حمایت

فصل چهارم گزارش اقدامات ۳ سازمان در اقتصاد مقاومتی

از مشاوره و اخذ استانداردهای ملی و بین المللی توسط شرکت‌های دانش‌بنیان، از مهم‌ترین عناوین این خدمات می‌باشند. هرچند ارائه اینگونه خدمات به شرکت‌های دانش‌بنیان طی سازوکاری مناسب، امری پسندیده و منطبق بر نیازهای واقعی این شرکت‌ها محسوب می‌شود اما در سازوکار فعلی آن، چیزی جز دور شدن صندوق از شان نظارت و قاعده‌گذاری خود در پی ندارد. نه تنها این خدمت بلکه هر حمایت دیگری که صندوق را درگیر فرآیندهای اجرایی و تعامل مستقیم با شرکت‌های دانش‌بنیان نماید، به نوعی منتهی به افزایش تصدی‌گری و دور شدن صندوق از شان اصلی خود خواهد شد.

از طرف دیگر، بخشی از این خدمات با اقدامات حمایتی معاونت علمی (برنامه جامع توسعه کسب و کار دانش‌بنیان) نیز همپوشانی دارد. در نتیجه ورود اخیر صندوق به این بخش از خدمات و عدم وجود هماهنگی با نهادهای فعلی ارائه دهنده این خدمات خالی از اشکال نیست.

۵. برون‌سپاری فرآیندهای ارزیابی و نظارت به کارگزاران مالی

هرچند در سیاست‌های صندوق (بند چهار بخش اول گزارش) به این موضوع اشاره گردیده‌است که ۸۰ درصد از فعالیت‌های ارزیابی و نظارت طرح‌ها به شرکت‌های خصوصی معتمد برون‌سپاری گردیده‌است، اما آمارها و مشاهدات میدانی مطلب دیگری را می‌گویند. بند پنجم بخش دوم نشان می‌دهد از ۸۴۵ قرارداد منعقد شده برای طرح های دانش بنیان، فرایند پرداخت ۵۳۸ قرارداد به ارزش ۱۹۲۵ میلیارد ریال توسط کارگزاران مالی صندوق در حال انجام است. عملیات پرداخت مابقی قراردادها با رقم حدودی ۳۰۵ قرارداد و به ارزش ریالی ۳۱۷۷ میلیارد ریال توسط صندوق نوآوری و شکوفایی انجام خواهد گرفت. این عبارت نشان می‌دهد کمتر از ۴۰ درصد از پرداخت‌های انجام شده از طریق صندوق‌های پژوهش و فناوری بوده‌است.

با این وجود بررسی‌های میدانی نیز نشان می‌دهد همین میزان برون‌سپاری نیز با دخالت‌های تصدی‌گرایانه صندوق در تعیین شرایط تسهیلات، میزان وثایق، طول مدت بازپرداخت و ...، مورد تردید قرار گرفته است و استقلال این نهادهای تخصصی مالی را در حد ارزیابی اولیه و پرداخت‌های دستوری و به معنای کلمه یک کارگزار مالی و دفتری ساده تنزل یافته است.

«پالایشگاه گاز شهید هاشمی نژاد»

اقدامات یک پالایشگاه در سطح منطقه برای تحقق اقتصاد مقاومتی

است. اما مشکلی که تاکنون وجود دارد ضعف اقتصادی منطقه و

تکیه مردم به این شرکت به عنوان تنها منبع کار و شغل است که با توجه به محدود بودن ظرفیت پالایشگاه و سیاست های وزارت نفت در خصوصی سازی این امکان وجود ندارد. با شروع سال ۹۵ و فرمایشات مقام معظم رهبری و تاکید ایشان در خصوص اجرای سیاستهای اقتصاد مقاومتی توسط کلیه ارگانها و سازمانها، سیاست

مدیران پالایشگاه به سمت توانمند سازی شهرستان سرخس و در جهت سیاستهای اقتصاد مقاومتی معطوف گردید. در ادامه به نحوه انجام اینکار و اقداماتی که تاکنون انجام شده می پردازیم.

مقدمه

با شروع سال ۹۵ و تاکید رهبر معظم انقلاب مبنی بر پیگیری سیاست های اقتصاد مقاومتی، کمیته راهبری اقتصاد مقاومتی در این شرکت تشکیل گردید. در این کمیته و بر اساس سیاستهای ۲۴ گانه ابلاغی از طرف رهبر معظم انقلاب ۶ کارگروه تشکیل و هر کارگروه بندهای مرتبط با خود را از این ابلاغیه پیگیری می کرد. این کارگروه ها و بندهای ابلاغیه ای که هر کدام از آنها پیگیری می کردند عبارت بودند از:

ردیف	نام کارگروه	بندهای ابلاغیه
۱	الگوی مصرف و بهره وری انرژی	بند ۸، بند ۱۴، بند ۱۵ و بند ۲۴
۲	حمایت از تولید داخل و توجه به صنایع کوچک و صادرات	بند ۳، بند ۵، بند ۱۰ و بند ۱۳
۳	شفاف سازی اقتصاد و سالم سازی در حوزه های پولی و تجاری	بند ۱، بند ۱۶، بند ۱۷، بند ۱۹، بند ۲۳
۴	تبیین ابعاد اقتصاد مقاومتی، گفتمان سازی تقویت فرهنگ جهادی و اعطای نشان اقتصاد مقاومتی	بند ۲۰، بند ۲۱، بند ۲۲
۵	اقتصاد دانش بنیان	بند ۲
۶	توانمند سازی نیروی کار، خودکفایی و افزایش تولید داخلی کالاهای اساسی	بند ۶: افزایش تولید داخلی نهاده ها و کالاهای اساسی و الویت دادن به تولید محصولات و خدمات راهبردی و ایجاد تنوع در مبادی تامین کالاهای وارداتی با هدف کاهش وابستگی به کشورهای محدود و خاص.

لازم به توضیح است که هر کدام از این کارگروهها وظیفه دارند هر دو هفته یک بار تشکیل جلسه داده و اقداماتی را برای تبیین و پیشبرد اهداف کارگروه خود تعریف و اجرایی نمایند. ضمناً کمیته راهبری که از روسای هر کارگروه و به ریاست مدیر عامل پالایشگاه تشکیل شده ماهی یکبار تشکیل جلسه داده و در این جلسه اقدامات هر کدام از کارگروهها تشریح و موانع موجود در هر قسمت مورد بحث و بررسی و ارزیابی قرار می گیرند.

البته لازم به ذکر است قبل از تشکیل این کارگروهها، با توجه به مشکلات موجود در پالایشگاه که اغلب آنها به دلیل تحریمها، کمبود قطعات و تجهیزات، مواد شیمیایی و کاتالیستها بود، اقدامات زیادی انجام شده بود که نمونه هایی از آن عبارتند از:

۱- تشکیل کمیته خودکفایی در سال ۱۳۸۶: نتیجه تشکیل این کمیته بطور خلاصه عبارتست از:

- خودکفایی در قطعات مکانیکی تا ۹۵٪

- خودکفایی در قطعات ابزار دقیق بیش از ۷۰٪

- خرید بیش از ۶۰٪ مواد شیمیایی از داخل کشور

۲- ساخت واحد ذخیره سازی گاز شوریجه:

- کاهش وابستگی به گاز ترکمنستان مخصوصاً در فصل زمستان

۳- تولید محصولات با ارزش افزوده بالاتر:

- آسفالت گوگردی، کود بنتونیتی گوگرد دار، گوگرد دانه بندی شده از محصول گوگرد

- گازوبیل، نفتا، حلال و نفت سفید از مایعات همراه گاز

۴- استفاده بهتر از منابع موجود:

- ساخت واحد HTDS (واحد تصفیه آب با سختی بالا) که باعث کاهش دور ریز آب تا حدود ۷۰۰ متر مکعب در روز می گردد.

- ساخت واحد تصفیه MDEA (متیل دی اتانول آمین) که باعث کاهش مصرف این ماده شیمیایی در فرآیند تصفیه گاز می گردد.

- کاهش گاز ارسالی به فلر پالایشگاه جهت سوزاندن و استفاده مجدد از آنها در چرخه تولید گاز طبیعی که در خرداد ماه سال جاری افتتاح شد .

۵- استفاده مجدد از گاز مخازن با فشار پایین:

- در حالت معمولی بعلت افت فشار این مخازن نمی توان از آنها گاز استخراج و به خط لوله ای که گاز ۶ استان را تامین می کند تزریق نمود. اما اکنون از همین گاز با فشار پایین جهت مصارف داخلی پالایشگاه نظیر سوخت کوره ها، بویلرها، توربین ها و موارد دیگر استفاده می شود.

مواردی که در بالا ذکر شدند موارد عمده ای است که تا قبل از سال ۱۳۹۵ در این پالایشگاه انجام گردیده بود که البته در راستای سیاست های اقتصاد مقاومتی نیز می باشند.

اما با تشکیل کارگروه های ۶ گانه فوق در این پالایشگاه، و تعهد بیش از پیش مدیران و کارکنان به ادامه این راه، اقدامات جدیدی در این راستا آغاز گردید. در بخش بعد اقدامات انجام شده در کارگروه ۶ که کارگروه «توانمند سازی نیروی کار، خودکفایی و افزایش تولید داخلی کالاهای اساسی» می باشد مورد بررسی قرار خواهد گرفت.

یک اقدام اساسی: تقویت بنیان های اقتصادی در منطقه

شهرستان سرخس

از سال ۱۳۸۶ تاکنون اقدامات زیادی در زمینه خودکفایی و کاهش وابستگی به کالاهای مورد نیاز پالایشگاه انجام شده بود که به نمونه هایی از آنها در مقدمه اشاره گردید. اما در شروع بکار این کارگروه در سال جاری، یکی از سوالات مهمی که مطرح شد این بود که آیا مردم حضور این شرکت را در منطقه و در زندگی خود احساس می کنند یا خیر؟ آیا اگر این شرکت روزی بسته شود مردم ناراحت و نگران خواهند شد و آیا آنرا بعنوان بخشی از زندگی خود که بدون آن زندگی برایشان خیلی مشکل خواهد شد قبول کرده اند یا خیر؟ و صرفنظر از حضور افراد محلی منطقه که در این پالایشگاه کار می کنند این شرکت تا چه اندازه باعث افزایش توان اقتصادی مردم منطقه اعم از کشاورز، دامدار، صنعتگر و ... شده است؟ آیا این شرکت باعث بهتر شدن وضعیت زندگی آنها شده یا خیر؟ یا وجود آن باعث گران تر شدن اجناس، کرایه خانه ها و ... گردیده است. چیزی که تاکنون مشهود بود صرفاً علاقه به کار جوانان در پالایشگاه بود و از این شرکت انتظار دیگری بجز تامین کار برای خود نداشتند.

اما مسئله ای که در این کارگروه مطرح شد این بود که با توجه به سیاستهای وزارت نفت در خصوصی سازی شرکتهای نفتی، امکان جذب بیشتر نیرو در این پالایشگاه وجود نداشت و باید اقدام دیگری انجام می گرفت.

یکی از سیاستهایی که اخیراً از طرف وزارت نفت در شرکت های زیر مجموعه خود پیگیری می شود، برون سپاری خدمات است. به این معنی که بتدریج خدمات مورد نیاز شرکتهای نفتی اعم از گاز، نفت و پتروشیمی به شرکت های بیرونی واگذار گردد. بعنوان مثال در یک پالایشگاه گاز، کلیه اقداماتی که برای تصفیه و شیرین سازی گاز مورد نیاز است به یک شرکت خصوصی واگذار شده و فقط گاز ترش (یا

تصفیه نشده) به آن شرکت تحویل داده شده و گاز تصفیه شده یا شیرین از آن شرکت تحویل گرفته شود.

لذا در راستای برون سپاری و در جهت تقویت اقتصاد منطقه این شرکت مصمم گردید بجای تکیه بر شرکت هایی خارج از منطقه، راهبرد تقویت زیرساختهای منطقه را در پیش بگیرد و بجای تکیه بر شرکتهایی که در مشهد یا تهران هستند، توان منطقه را به شکلی افزایش دهد که خود بتوانند نیازهای پالایشگاه را تامین نماید.

لازم به توضیح است که قبلاً این شرکت تمام مایحتاج خود را از مشهد تامین می کرد، حتی شیرینی و میوه ای که در جلسات مورد نیاز بود از مشهد تامین می گردید. لذا یکی از اولین تصمیماتی که در این کارگروه گرفته شد تامین مایحتاج و خدمات اولیه پالایشگاه تا حد امکان از شهرستان سرخس بود تا بدین طریق توان اقتصادی مردم منطقه تقویت، و بجای تکیه بر پالایشگاه بعنوان تنها محل کار، خود مردم منطقه کارآفرین باشند.

ضمناً در این راه از سیستم پیشنهادات که در این شرکت بسیار فعال می باشد نیز استفاده و بذر پیشنهادی تحت عنوان ارایه پیشنهاد در زمینه تقویت و اجرای اقتصاد مقاومتی مطرح گردید که بیش از ۱۰۰ پیشنهاد توسط کارکنان به دبیرخانه سیستم پیشنهادات ارایه گردید. ضمناً راهبردی هم که توسط مدیران پالایشگاه در جهت تقویت اقتصاد منطقه در پیش گرفته شد این بود که برای این شرکت، شهرستان سرخس حکم کشور ایران را دارد و ما باید کلیه کالاها و خدمات خود را از آنجا تهیه کنیم و البته با قیمت و کیفیت مناسب، و مردم باید حضور پالایشگاه را در اقتصاد منطقه و در زندگی خود احساس کنند. لذا در جلساتی که با بازاریان شهرستان برگزار گردید نیازهای پالایشگاه تشریح و مقرر شد در صورتیکه که بازاریان بتوانند کالاهای با کیفیت تهیه نمایند، د این شرکت مایحتاج خود اعم میوه، گوشت و مواد پروتینی، شیرینی، تجهیزات و ... را از طریق فروشنده های شهرستان سرخس تامین خواهد کرد. هم اکنون اقدامات زیر در راستای سیاست ها و راهبرد های فوق و تقویت اقتصاد منطقه توسط این پالایشگاه شروع و در حال پیگیری می باشد:

۱- **خرید کالاها و مواد غذایی:** همانطور که قبلاً ذکر شده مذاکره با فروشندگان شهرستان جهت خرید کالا ها و مایحتاج پالایشگاه نظیر میوه، شیرینی، مواد پروتئینی انجام گرفته است. فقط در مورد یک قلم کالا که شیرینی می باشد میزان مصرف این شرکت در سال حدود ۸ تن می باشد که با شیرینی فروشی های سرخس مذاکره گردیده است که در صورتی که شیرینی با کیفیت تولید کنند

این شرکت شیرینی مورد نیاز خود را از این طریق تامین خواهد کرد.

۲- **خدمات خودرویی:** تاکنون کلیه خدمات خودرویی مورد نیاز کسانی که ماشین های شرکتی در اختیار آنها بود نظیر تعویض روغن، تامین بنزین، گاز و تعویض لاستیک توسط واحد حمل و نقل پالایشگاه انجام می گرفت. اما با مذاکراتی که با چند واحد تعویض روغن در شهرستان سرخس و روستای گنبدلی صورت گرفته از این به بعد این گونه خدمات از طریق این واحد ها ارایه خواهد گردید و افرادی که ماشین های شرکتی در اختیار دارند پس از تعویض روغن فاکتور آن را به واحد حمل و نقل ارایه خواهند کرد. ضمناً یک واحد پمپ بنزین در پالایشگاه وظیفه تامین بنزین ماشین های شرکتی را بعهدہ داشت که هم اکنون اینکار از طریق یک پمپ بنزین در روستای گنبدلی و دو پمپ بنزین در شهرستان سرخس انجام می شود و از پمپ بنزین پالایشگاه فقط برای مواقع اضطراری و آمبولانس ها استفاده می شود.

۳- **تعمیر دوچرخه های پالایشگاه:** در داخل پالایشگاه و بدلیل وجود محوطه های عملیاتی که امکان نشست گاز و انفجار وجود دارد از تعداد زیادی دوچرخه استفاده می شود که قبلاً تعمیرات و نگهداری آنها توسط واحد تعمیرات انجام می شد اما با مذاکراتی که با یک دوچرخه سازی در روستای گنبدلی صورت گرفته از این به بعد تعمیرات این دوچرخه ها در روستای گنبدلی انجام خواهد شد.

۴- **تعمیرات ماشینهای سبک و سنگین:** تاکنون اغلب تعمیرات مورد نیاز ماشین های سبک در واحد حمل و نقل و در پالایشگاه صورت می گرفت و در صورت نیاز آن وسیله به شهرستان مشهد فرستاده می شد. اما هم اکنون با یک تعمیرگاه در شهرستان سرخس مذاکره گردیده و تعمیرات ماشین های سبک و ماشین های آتش نشانی در این تعمیرگاه انجام می گردد و وسایل نقلیه این شرکت دیگر برای تعمیر به مشهد فرستاده نمی شوند.

۵- **حضور دفاتر شرکتها در منطقه و روستای گنبدلی:** اغلب شرکتهایی که با پالایشگاه همکاری دارند معمولاً دفتر اصلی آنها در شهرستان مشهد یا تهران قرار دارد. اما در پیمان های جدید مقرر گردیده که این شرکتها یک دفتر در روستای گنبدلی یا شهرستان سرخس هم داشته باشند.

۶- **آموزش جوانان منطقه:** یکی دیگر از اقداماتی که از مدتها قبل در این شرکت شروع شده آموزش جوانانی است که قرار است برای کار در واحدهای پالایشگاه مشغول به کار شوند که البته اغلب آنها در قسمت تعمیرات اساسی پالایشگاه مشغول بکار می شوند. این دوره ها شامل آموزش های HSE (ایمنی، بهداشت و محیط

زیست) و آموزش های مرتبط با تعمیرات اساسی و مکانیک می باشد. ضمناً این شرکت با سازمان فنی و حرفه ای شهرستان سرخس همکاری تنگاتنگی دارد و آموزش های فوق از طریق این سازمان به کارآموزان ارایه می گردد. اخیراً دوره آموزش آتش نشانی هم برای یک سری از جوانان علاقمند شهرستان برگزار گردیده است تا اگر در آینده به نیروی آتش نشان در پالایشگاه یا آتش نشانی شهرداری شهرستان نیاز بود از همین جوانان دعوت به کار شود.

۷- **تقویت شرکت های محلی:** یکی از کارهای روتین که هر ساله در این شرکت انجام می گیرد انجام اورهال یا تعمیرات اساسی واحدهای پالایشگاه است. بطوریکه واحدهای تولیدی بتوانند در طول سال و بخصوص در فصل زمستان بدون هیچ گونه مشکلی به کار خود ادامه داده و در فصل زمستان امکان از سرویس خارج شدن آنها به حداقل برسد و بطور پیوسته گاز شیرین تولید شود. اینکار قبلاً از طریق مناقصه انجام و معمولاً با هزینه های بالا به شرکتهایی واگذار می شد که از این منطقه نبوده و فقط کارگران خود را از منطقه تامین می کردند. اما حدود دو سال است که این کار توسط شرکتهای محلی و توسط نیروی کار محلی انجام می شود. لازم به ذکر است که این کار باعث تقویت توان شرکتهای منطقه گردیده بطوریکه بعضی از آنها در فصولی از سال که پالایشگاه کار تعمیراتی کمتری داشته یا ندارد به واحدهای دیگر استان خدمات ارایه می دهند. بعنوان مثال یکی از این شرکتها در سال جاری بعد از انجام تعمیرات اساسی در پالایشگاه، تعمیرات اساسی یکی از نیروگاههای مشهد را با استفاده از نیروی کاری شهرستان سرخس بعهدہ گرفته و به انجام رساند.

۸- **استفاده از خدمات موسسات خیریه:** این پالایشگاه هم اکنون با یک موسسه خیریه در شهرستان سرخس به نام خیریه کوثر که تعداد ۳۰ نفر خانم سرپرست خانواده در آن مشغول بکار هستند نیز همکاری می کند. با توجه به اینکه یکی از نیازهای پالایشگاه لباس کار می باشد ابتدا یک نمونه لباس کار در اختیار این خیریه قرار گرفت تا نمونه مشابه آنرا تولید نماید. بدلیل آنکه نمونه ساخته شده توسط این مرکز بسیار خوب و با کیفیت ساخته شده و حتی با نمونه شرکتهای تولید کننده لباس کار کاملاً مطابقت داشت تصمیم گرفته شد در مرحله اول ۱۰۰ دست لباس کار به این مرکز سفارش داده شود. ضمناً خرید همین تعداد کفش ایمنی نیز به همین مرکز خیریه سفارش داده شده است تا به این وسیله این مرکز و خانواده های تحت پوشش آن بتدریج تقویت شوند.

۹- **تهیه مواد غذایی پروتئینی:** با توجه به تعداد زیاد کارکنان پالایشگاه، مذاکراتی با سازمان جهاد کشاورزی شهرستان سرخس و تولید کنندگان گوشت بلدرچین صورت تا در صورتی که توان تولید خود را بالا ببرند این پالایشگاه حداقل یک وعده غذایی گوشت بلدرچین را در وعده های غذایی کارکنان در نظر بگیرد. هم اکنون گوشت ماهی مورد نیاز این شرکت از طریق یک تولید کننده ماهی در شهرستان سرخس تامین می گردد.

۱۰- **تامین لبنیات مورد نیاز پالیشگاه:** یکی دیگر از نیازهای پالایشگاه تامین شیر، پنیر و دوغ توسط تولید کننده های محلی است که با چند تولید کننده هم در این زمینه مذاکره شده است تا نیازهای پالایشگاه را بصورت بهداشتی تامین نمایند. تنها مشکل این تولید کنندگان این است راه اندازی خط تولید این محصولات بصورت بسته بندی و تنها برای پالایشگاه مقرر نه صرفه نیست و آنها باید بدنبال بازار محصولات خود در شهرهای دیگر نیز باشند.

نتیجه گیری

همانطور که بندهای ۲۴ گانه ابلاغیه رهبر معظم انقلاب نشان می دهد هدف از اجرای اقتصاد مقاومتی تنها خودکفایی در ساخت قطعات، تجهیزات یا مواد شیمیایی نیست و اقدامات زیادی را در این راستا می توان به انجام رساند. بهمین دلیل هم در این مقاله سعی شد از اقداماتی که باعث تقویت پایه های اقتصادی مردم می شود معرفی شوند بطوریکه خود بتوانند کارآفرینی نمایند. همین اقدامات به ظاهر کوچک و کم اهمیتی که توسط پالایشگاه شروع شده امیدواری های زیادی را در مردم این منطقه کوچک و دور افتاده ایجاد کرده است بطوریکه فقط یک نفر، اقدام به سرمایه گذاری حدود یک میلیارد تومان در روستای گنبدلی که در مجاورت پالایشگاه قرار گرفته، نموده است. موارد ذکر شده تنها اقداماتی است که در کارگروه ۶ اقتصاد مقاومتی در پالایشگاه شهید هاشمی نژاد پیگیری و انجام گردیده است و معتقدیم هنوز هم می توان کارهای بیشتری انجام داد. کارگروه های دیگر نیز اقدامات مهمی را در زمینه اقتصاد مقاومتی در این شرکت به انجام رسانده اند که آنها را هم باید در جای خود معرفی نمود.

منبع

گزارش ارائه شده توسط پالایشگاه گاز شهید هاشمی نژاد به شبکه تحلیلگران اقتصاد مقاومتی جهت درج در این کتاب.

فصل پنجم

گزارش علمی سومین همایش سالانه اقتصاد مقاومتی

معرفی هیئت علمی، چکیده مقاله ها و پایان نامه ها

”

بخش اول

“

« معرفی هیئت علمی »

سومین همایش سالانه اقتصاد مقاومتی

در این قسمت، ۵ عضو هیئت علمی سومین همایش سالانه اقتصاد مقاومتی

معرفی می شوند.

دکتر عطاالله رفیعی آتانی

دکترای اقتصاد از دانشگاه تهران

عضو هیئت علمی دانشکده مهندسی پیشرفت

دانشگاه علم و صنعت ایران

دکتر محمد نوفرستی

دکترای اقتصاد بین الملل از دانشگاه شهید بهشتی

عضو هیئت علمی دانشکده علوم اقتصادی و سیاسی

دانشگاه شهید بهشتی

دکتر سیداحسان خاندوزی

عضو هیئت علمی دانشکده اقتصاد دانشگاه علامه طباطبائی

مدیرکل دفتر اقتصادی مرکز پژوهش های مجلس

دکتر مهدی طغیانی

دکترای اقتصاد دانشگاه امام صادق علیه السلام

عضو هیئت علمی دانشکده اقتصاد دانشگاه اصفهان

دکتر میثم نریمانی

دکترای سیاستگذاری علم و فناوری دانشگاه تربیت مدرس

مدیرکل دفتر سیاستگذاری معاونت علمی و فناوری ریاست جمهوری

”

بخش دوم

“

« مقاله های همایش »

توضیح: تعداد ۸۰ مقاله در محورهای موضوعی دوم و چهارم برای دبیرخانه سومین همایش سالانه

اقتصاد مقاومتی ارسال گردید که از این میان، ۵۰ مقاله جهت ورود به مرحله داوری مورد تایید و

در اختیار هیئت علمی همایش قرار گرفت؛ در این بخش چکیده این ۵۰ مقاله آمده است.

در جدول زیر ترکیب موضوعی ۵۰ مقاله ارسال شده برای دبیرخانه سومین همایش سالانه اقتصاد مقاومتی آمده است:

ترکیب مقالات تایید شده برای داوری بر اساس موضوع	
مدیریت و امنیت اقتصادی	۹
نفت و انرژی	۷
فرهنگ و آموزش	۶
اقتصاد بخشی	۶
نظام مالی	۵
تولید و کسب و کار	۵
تجارت و ارز	۵
علم و فناوری	۵
دولت و بخش عمومی	۲

شفافیت و تغییر پارادایم در مبارزه با فساد

« حسین بوذرجمهری، یاسمن هرندی

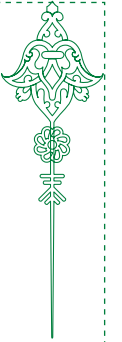
« دسته بندی موضوعی: مدیریت و امنیت اقتصادی

چکیده

پس از جنگ جهانی دوم، و با بازسازی اروپا در قالب طرح مارشال، قدرت‌های غربی این اصل را پذیرفتند که کشورهای دارای اقتصاد بازار لازم است شئون اولیه شهروندان را چنان رعایت کنند که شهروندان سرخورده دوباره به جستجوی ایدئولوژی‌های جذاب‌تر نروند، چه فاشیسم و چه کمونیسم. اما با فروپاشی شوروی و اعلام پایان تاریخ توسط فوکویاما، اقتصاد بازار آزاد، بدون رقیب، یگانه‌تاز عرصه‌ی اقتصاد شد و به لیبرال‌ترین نوع خود، یعنی مکتب نئوکلاسیک و آدام اسمیت گرایید و نئولیبرالیسم پدید آمد. عمده‌ی تحلیل‌گران اقتصادی، دلیل اصلی فساد و فروپاشی شوروی را نوع نظام اقتصادی دولتی عنوان کرده‌اند و با نادیده‌گرفتن دلایل سیاسی، راه‌حل خروج از این فساد را روی آوردن به اقتصاد نئولیبرال بیان می‌کنند. مقاله‌ی حاضر تلاش می‌کند تا با تبیین دقیق چیستی، چرایی و چگونگی فساد و همچنین دو قطبی نظام اقتصادی دولتی-خصوصی، شفافیت را به عنوان پارادایم جدیدی معرفی کند که مبارزه با فساد را از پارادایم دولتی-خصوصی خارج می‌کند؛ به این ترتیب که سالم‌تر بودن نظام‌های اقتصادی، منوط به دولتی بودن یا خصوصی بودن آنها نیست؛ بلکه، نظام‌های اقتصادی شفاف‌تر، سالم‌تر هستند.

چکیده

چابک‌سازی حاکمیت یکی از دغدغه‌های مهم و نوین جمهوری اسلامی ایران است اما بسیاری از تحلیل‌گران، تنها راه چابک‌سازی حاکمیت را کوچک‌سازی در قالب خصوصی‌سازی بخش‌های متنوع آن عنوان می‌کنند. تجربیات متعددی بیان می‌کنند، خصوصی‌سازی‌های بی‌ضابطه به جای آنکه قدرت را به سمت مردم سوق دهند، آن را به افراد و گروه‌های شبه خصوصی واگذار می‌کنند که در نهایت منجر به ایجاد الیگارش‌ها و طبقه‌هایی بسیار قدرتمند و غیرپاسخگو می‌شوند. اما امروزه با استفاده از فناوری‌های اطلاعاتی نوین، روش‌های جدیدی برای واگذاری وظایف حاکمیتی به مردم ایجاد شده‌اند که قدرت را به جای طبقات خاص، به صاحبان اصلی آن، یعنی عموم مردم می‌سپارند. شفافیت و جمع‌سپاری در عرصه‌های گوناگون نمونه‌هایی از مشارکت حداکثری مردم در اداره‌ی حاکمیت هستند. مقاله‌ی حاضر در تلاش است با بیان تجربیات دیگر کشورها و مصادیق گوناگون شفافیت و جمع‌سپاری، در قالب کلی «حاکمیت باز»، راهکارهای نوینی جهت افزایش مشارکت و توان مردمی در اداره‌ی حاکمیت و در نتیجه بهینه‌سازی حاکمیت ارائه دهد.

بررسی قوانین مزاحم و افزایش اختیارات، راهکارهایی جهت پیشبرد اقتصاد مقاومتی در سطح استان ها

« نقی عظیمی زاده، نجمه عظیمی زاده، زهرا کاظمی مقدم

« دسته بندی موضوعی: مدیریت و امنیت اقتصادی

چکیده

در جهت پیشبرد الزامات اجرایی برنامه های اقتصاد مقاومتی، امروزه سیاست دولت بر اصل تمرکز زدایی در امور و استفاده منطقی تر از ظرفیت های بزرگ استان ها است. گرچه در خصوص واگذاری این اختیارات، تاکنون اقداماتی انجام شده است اما به قدر کافی پاسخگوی حل مشکلات استان ها و توسعه ای متناسب با قابلیت ها و توانمندی های موجود نمی باشد. از آن جایی که استانداران نماینده عالی دولت هستند و بایستی پاسخگوی تمام مسائل و مشکلات استان در زمینه های مختلف باشند، بنابراین سپردن اختیارات بیشتر به آن ها باعث تسریع و تسهیل در امر توسعه و انعطاف پذیری بیشتر استان به ویژه در اجرای سیاست های کلی اقتصاد مقاومتی خواهد شد. اجرای طرح مثلث توسعه اقتصادی در استان کرمان با توجه به اینکه مدت بسیار کوتاهی از اجرای آن می گذرد برکات و آثار قابل توجهی در حوزه اقتصاد استان به دنبال داشته، که از مهم ترین نشانه های آن هم افزایش، وحدت و هماهنگی بین تمامی عوامل پشتیبان و ارکان حکومتی برای بسیج امکانات و منابع داخلی استان و همچنین ایجاد فضایی اعتماد ساز و اطمینان بخش همراه با آرامش سیاسی در راستای تقویت پیوند بین حکومت و مردم در عرصه اقتصاد می باشد که این مهم، زمینه را برای حضور جدی تر و فعالانه تر سرمایه گذاران و تحقق اقتصاد مردمی فراهم می آورد. گرچه اجرای طرح مثلث توسعه، کارکرد موافقی در استان داشته است ولی پذیرش مسئولیت های بسیار در استان و از طرفی دارا بودن اختیارات اندک، بخش عظیمی از نیازهای استان را ابتر گذاشته و پاسخگویی با این اختیارات ناکافی در حوزه مدیریت استان و از طرفی انتظارات بوجود آمده در سطح جامعه را دچار مشکلات فراوانی می نماید. در این تحقیق، تلاش گردیده با شناسایی برخی موارد که تفویض اختیار آن به استان می تواند نیل به اهداف توسعه ای را تسریع بخشد و بررسی قوانین مزاحم، زمینه برای تمرکز زدایی و افزایش اختیارات استانداران فراهم و آهنگ رشد اقتصادی در استان های کشور با شتاب بیشتری همراه گردد.

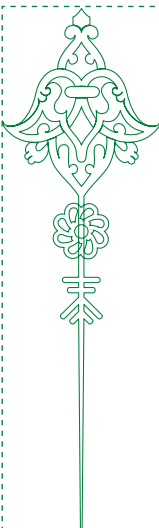
احصاء و تدوین شاخص های کمی مقاومت اقتصادی استان ها

« فهیمه لڑگی، علیرضا امینی، سیده زهرا حسینی

« دسته بندی موضوعی: مدیریت و امنیت اقتصادی

چکیده

در حال حاضر بایستگی چهار مفهوم در برنامه ریزی توسعه اهمیت زیادی پیدا کرده است. این مفاهیم عبارتند از توسعه پایدار، توسعه انسانی، مسأله یادگیری و در نهایت «تاب آوری» که فلسفه وجودی آن افزایش تعداد و گستردگی و عمق آثار شوک های برونزا بر سرنوشت ملی است. وجه اشتراک اقتصاد مقاومتی به مفهوم «مقاوم سازی اقتصاد ملی در مقابل تغییرات، مخاطرات و تهدیدهای داخلی و خارجی بر سر راه پیشرفت و دستیابی به چشم انداز کشور» با ادبیات علمی رایج در حوزه اقتصاد، «تاب آوری اقتصادی» است. در مباحث رایج جهانی اصطلاح اقتصاد مقاومتی دیده نمی شود و بیش تر از اصطلاح تاب آوری اقتصادی استفاده شده است. در این پژوهش نیز اقتصاد مقاوم معادل اقتصاد تاب آور در نظر گرفته شده است؛ با دانستن این تفاوت که فرض مندرج در مفهوم های رایج جهانی از اقتصاد مقاومتی، ناظر بر گذرا بودن و استثنا بودن موقعیت تکانه ها و به تبع موقعیت مقاومت است، در حالی که مفهوم پردازی اقتصاد مقاومتی در داخل مبتنی بر فرض استمرار فشار خارجی و به تبع شرایط مقاومت است. چنانچه هیچ دستورالعمل شفافی در مورد چگونگی اندازه گیری تاب آوری اقتصادی کشور وجود نداشته باشد، تصمیم گیرندگان قادر نخواهند بود دست به انتخاب های آگاهانه در مورد سیاست ها، برنامه ها یا دخالت هایی که بیشتر بر تاب آوری مؤثر هستند، بزنند. این پژوهش با استفاده از نظرات خبرگان و روش توصیفی-تحلیلی به احصاء و تدوین شاخص های کمی منطقه ای مقاومت اقتصادی استان ها بر اساس بندهای ۲۴ گانه سیاست های کلی اقتصاد مقاومتی پرداخته و آن را به عنوان طرح پیشنهادی جهت اجرا و نظارت ستاد فرماندهی اقتصاد مقاومتی در استان ها ارائه می کند.

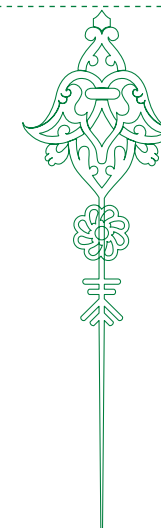
رفع موانع همکاری سازنده بخش خصوصی و دولتی در پروژه های افزایش بهره‌وری، کاهش هزینه و افزایش درآمد با تأکید بر مسئله سازگاری انگیزه ها

محمد جلال، سید عباس پرهیزکاری، ابوالفضل رزقی

دسته بندی موضوعی: مدیریت و امنیت اقتصادی

چکیده

دولت ها به صورت معمول با مسائلی چون کمبود بودجه، پایین بودن بهره وری و افزایش مستمر هزینه ها روبرو هستند و کارکنان دستگاه های اجرایی نیز انگیزه لازم برای افزایش درآمد ها، کاهش هزینه ها و ارتقای بهره وری در دولت را ندارند. بعلاوه مسائل اصلی کشور (قاچاق، محیط زیست، آب، انرژی و...) مسائل مشترک بین چند دستگاه است؛ بنابراین امکان مطالبه مسئولیت یا تنبیه بابت عدم حل مسائل نیز وجود ندارد. با اجرایی شدن طرح پیشنهادی در این مقاله که بر مسئله سازگاری در انگیزه ها اشاره دارد، می توان انتظار داشت که دستگاه های اجرایی به صورت هماهنگ و مشتاقانه به استقبال سرمایه، توان فنی و ایده های خلاقانه بخش خصوصی بروند و از سوی دیگر همکاری با بخش دولتی برای فعالان بخش خصوصی جذابیت خود را به دست آورد. بدین ترتیب بدون صرف هزینه ای از جانب دولت، شاهد کاهش هزینه و افزایش درآمد و بهره‌وری بخش دولتی خواهیم بود.

تأثیر زکات بر توزیع درآمد با رویکرد اقتصاد مقاومتی

محمد جواد مرادعلیان

دسته بندی موضوعی: مدیریت و امنیت اقتصادی

چکیده

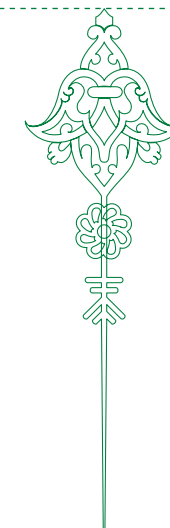
اقتصاد مقاومتی بستر ساز عدالت اقتصادی است. مکتب اسلام هم برای عدالت اقتصادی اهمیت قائل شده و برای تحقق این مفهوم در جامعه به زکات و خمس که از واجبات شرعی مسلمانان است، پرداخته است. در این پژوهش با توجه با اهمیت عدالت اقتصادی و توزیع درآمد در جامعه هم از دیدگاه اقتصاد مقاومتی و هم از نظر مبانی اسلام، به دنبال پاسخ به این سوال بودیم که آیا زکات بر بهبود توزیع درآمد در جامعه موثر می‌باشد یا نه؟ با اشاره به نتایج تحقیق می‌توان گفت که زکات بر ضریب جینی در جامعه موثر و باعث کاهش این ضریب و بهبود توزیع درآمد در ایران می‌گردد.

بررسی مدیریت مخاطرات و مقاوم سازی اقتصاد ایران (مطالعه موردی استان خوزستان)

« سیدسجاد پادام

« دسته بندی موضوعی: مدیریت و امنیت اقتصادی

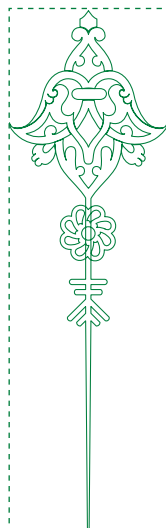
چکیده

با توجه به اینکه تحریم‌ها و بحران‌های ناخواسته بین‌المللی، به انحاء مختلف پدیده‌هایی دائمی هستند، مقاوم‌سازی اقتصاد هم شرطی عقلی برای مواجهه با این مخاطرات محسوب می‌شود. بحران اقتصادی سال ۱۹۹۷ نشان داد که اقتصادهای پویا هم اگر مخاطرات را مدیریت نکنند، به شدت در بحران‌ها آسیب می‌بینند و بعد از آن بحران بود که مفاهیمی مانند مقاوم‌سازی اقتصاد و اقتصاد آسیب‌پذیر یا شکننده در ادبیات اقتصادی مطرح شد. از این رو این پژوهش سعی دارد هشدار وجود مخاطرات از طریق آسیب شناسی بخش‌های اقتصادی و غیر اقتصادی موثر بر ثبات اقتصادی استان خوزستان را بررسی کرده و راهکارهایی جهت مدیریت این بحران‌ها پیشنهاد دهد تا اقتصاد استان خوزستان و به تبع آن اقتصاد کشور، توان تاب آوری در برابر مخاطرات احتمالی را داشته باشد. این پژوهش از روش تحلیلی اقتصادی و مطالعه‌ی کتابخانه‌ای جهت تدوین راه حل مقاوم‌سازی در اقتصاد خوزستان بهره برده است.

مدیریت مقاومتی؛ پیش نیاز اقتصاد مقاومتی

« سجاد وجدانیان، سعید وجدانیان، مهناز سینایی

« دسته بندی موضوعی: مدیریت و امنیت اقتصادی

چکیده

اقتصاد مقاومتی اقتصادی تعریف شده است که برای یک ملت حتی در شرایط تحریم، زمینه ی رشد و شکوفایی را فراهم می کند. با در نظر گرفتن ادبیات اقتصادی و تعاریف اقتصاد اثباتی و دستوری، می توان اقتصاد مقاومتی را یک اقتصاد دستوری-اثباتی مبتنی بر استراتژی بهینه سازی فرصت و قوت تعریف نمود که گرایش به تناسب اقتضایی سهم دولت و بازار دارد. این پژوهش با هدف ارائه راهکارهای کاربردی برای اقتصاد مقاومتی در دو بُعد ساختاری و اجرایی انجام شده است. روش پژوهش توصیفی و کاربردی بوده است. در این پژوهش پس از بررسی ویژگیها و ماهیت اقتصادها شامل مفاهیم، انواع اقتصادها، روش کاربردی هر اقتصاد و توصیف و تشریح مبانی نظری اقتصاد مقاومتی، نتایج بدست آمده نشان داد که مقررات زدایی و نهضت بهره وری به عنوان راهکارهای ساختاری و اصلاح قانون معاملات به عنوان قانونی که بر اساس اصول مقاومتی است، به عنوان راهکار اجرایی می توانند برای اقدام و عمل در حوزه اقتصاد مقاومتی به کار گرفته شوند. همچنین تجزیه و تحلیل نتایج نشان داد که اقتصاد مقاومتی برای تحقق، نیاز به مدیریت مقاومتی دارد.

سبک مدیریت جهادی از منظر آیت الله خامنه ای و مبارزه ی جهادی با مفسد اقتصادی

« عبدالله شریفی، سلمان محمدی، حامد نوروزی ، هادی شریفی

« دسته بندی موضوعی: مدیریت و امنیت اقتصادی

چکیده

بند ۱۳ سیاست‌های کلی اقتصاد مقاومتی مبنی بر «مقابله با ضربه پذیری درآمد حاصل از صادرات نفت و گاز»، به هفت راهبرد اساسی اشاره دارد که اولین راهبرد یعنی انتخاب مشتریان راهبردی موضوع مورد بررسی این تحقیق است. مشتری راهبردی به کشورهایی اطلاق می‌شود که یا رابطه‌ی ویژه‌ای با ایران دارند که به راحتی حاضر به ترک این رابطه نمی‌باشند و یا هزینه از دست دادن رابطه اقتصادی با ایران برایشان بالا می‌باشد. در این پژوهش یک مشتری راهبردی با دو رویکرد مورد بررسی قرار می‌گیرد. ابتدا اینکه یک مشتری چه ویژگی‌هایی باید داشته باشد تا راهبردی قلمداد شود. رویکرد دوم نوع راهبردهایی است که می‌توان و باید در صنعت نفت کشور اتخاذ کرد تا یک مشتری برای کشورمان راهبردی تلقی شود. در واقع اتخاذ و عمل به این راهبردها افزایش هزینه‌های تنها گذاشتن ایران توسط سایر کشورها، در بحران‌ها و تحریم‌ها را تضمین می‌کند. در نهایت نیز بیان می‌شود که با تلفیق ویژگی‌های یک مشتری راهبردی و نیز راهکارهای مناسب برای جذب و تثبیت این مشتریان است که کشور می‌تواند در بازارهای خارجی نفت و گاز اثرگذاری و نقش آفرینی داشته باشد.

چکیده

مدیریت جهادی به عنوان مدل مبتنی بر ارزش‌های اسلامی، با وجود فصل مشترک با سایر الگوهای مدیریتی، به دلیل برخی ویژگی‌ها، از سایر شیوه‌های متداول متمایز می‌گردد. مدیریت جهادی، حرکت و تلاش و مبارزه ایست که با انگیزه الهی، توأم با درایت و تدبیر، اما با عزمی راسخ و مجاهدانه برای رهایی از چالش‌ها و مشکلات، در رشد و توسعه همه جانبه کشور صورت می‌گیرد. پژوهش حاضر با هدف ارائه تصویری از مدیریت جهادی با الهام از آموزه‌های دینی و رهنمودهای آیت الله خامنه ای در دو بخش استوار شده است: در بخش نخست از سبک مدیریت جهادی همراه با مؤلفه‌ها و ویژگی‌ها و رابطه‌ی آن با اقتصاد مقاومتی سخن به میان آمده است؛ و در بخش دوم نیز فساد و مفسد اقتصادی با توجه به راه حل مدیریت جهادی مورد مذاقه قرار گرفته است.

هوشمندانه کردن حمایت‌ها از صنعت پالایش نفت کشور، راه‌حل توسعه و نوسازی پالایشگاه‌های داخلی

◀◀ عماد رفیعی

◀◀ دسته بندی موضوعی: نفت و انرژی

چکیده

پالایشگاه‌های بزرگ و پیشرفته دنیا هر چند سال یکبار، فرآیندهای خود را با فناوری های روز دنیا منطبق می‌کنند تا توان رقابت در بازار جهانی را داشته باشند. همچنین پالایشگاه‌هایی که قابلیت بهبود فرآیند و فناوری را ندارند طبق مکانیسم بازار تعطیل و پالایشگاه‌های جدید جایگزین آنها می‌شوند. اما صنعت پالایش نفت در ایران یک صنعت قدیمی محسوب می‌شود. متوسط سن پالایشگاه‌های ایران ۴۴ سال است و پالایشگاه آبادان با قدمت ۱۰۴ سال، جزء قدیمی‌ترین پالایشگاه‌های دنیا است. اقتصاد ضعیف پالایشگاه‌های موجود در کشور، عدم پویایی آنها در ارتقاء فناوری و بهبود کیفیت فرآورده‌ها و همچنین عدم تمایل سرمایه‌گذاران به ساخت پالایشگاه‌های جدید، نشان از وجود مشکلات ساختاری در این صنعت است. در این مقاله تلاش شده است تا با توجه به این مسئله، راهکارهایی برای توسعه و نوسازی پالایشگاه‌های داخلی ارائه شود.

جایگاه انرژی در اقتصاد مقاومتی: قابلیت‌ها و فرصت‌ها

◀◀ رحمان حبیبی

◀◀ دسته بندی موضوعی: نفت و انرژی

چکیده

نفت و گاز به عنوان مهمترین منبع تولید ثروت و قدرت کشورها -چه تولیدکننده و چه مصرف کننده- شناخته می‌شود و نقش مهمی را در اقتصاد سیاسی کشورهای تولید کننده بازی می‌کند. این امر باعث شده است که کشورهای تولید کننده انرژی پایه و اساس درآمد خودشان را بر منبعی قرار دهند که به شدت توسط قدرت های بیرونی کنترل می‌شود و اکتفا به درآمدهای حاصل از آن باعث شده است که اقتصاد این کشورها به تبع تحولات نفتی دچار نوسان شود. عملکرد این چینی انرژی و بالاخص نفت سبب شد که جمهوری اسلامی ایران اقتصاد مقاومتی را برای پایان دادن به این عملکرد منفی در دستور کار قرار دهد. گفتمانی که بر توانمندی داخلی یا بر اقتصاد درون‌زا برای پیشرفت کشور اعتقاد دارد. نوشتار حاضر هم در پی پاسخ گویی به این پرسش اصلی است که انرژی به عنوان یک منبع تولید درآمد کشور که به شدت تحت تاثیر تحولات و تصمیمات خارجی قرار دارد چگونه می‌تواند در چارچوب اقتصاد مقاومتی قرار گیرد و یا در پیش برد آن موثر باشد؟ برپایه این مفروض که نقش انرژی در صنعت و به تبع آن در پیشبرد اقتصادی کشور بر هیچ کس پوشیده نیست و به عنوان چرخ اقتصاد کشورها از آن یاد می‌شود می‌توانیم فرضیه زیر را مطرح کنیم که انرژی از یک سو منابع مالی و سوخت مورد نیاز اقتصاد مقاومتی را تامین می‌کند و از سوی دیگر رفاه، اشتغال و قدرت ملی کشور را که جزء اهداف اقتصاد مقاومتی است تامین کرده که این امر ضمن ایجاد ثبات نظام سیاسی کشور موجبات نفوذ و حضور ایران در مجامع بین‌المللی و معادلات منطقه ای را فراهم می‌کند. بدین ترتیب در این نوشتار سعی می‌شود با رویکرد اقتصاد سیاسی و جایگاهی که نفت در اقتصاد مقاومتی و به تبع آن در ثروت و قدرت ملی کشور دارد موضوع مورد بررسی را تحلیل می‌نماییم.

اعطای تسهیلات خرید لوازم خانگی برقی پربازده از محل آزادسازی تعرفه برق مشترکین پرمصرف

« حمیدرضا قریشی

« دسته بندی موضوعی: نفت و انرژی

چکیده

افزایش مصرف برق در بخش‌های مختلف و همچنین کمبود منابع مالی برای ساخت نیروگاه‌های تولید برق در سال‌های اخیر سبب شده است وزارت نیرو برای تامین برق به‌ویژه در ایام تابستان، با مشکلات فراوان روبه‌رو شود و ضریب ذخیره نیروگاهی کاهش یابد. از سوی دیگر، منابع کافی برای اجرای پروژه‌های کاهش تلفات و حمایت از طرح‌های کاهنده مصرف برق وجود ندارد. ریشه این مشکلات را باید در ارزان‌فروشی برق، به‌ویژه به مشترکین پرمصرف جستجو کرد؛ چرا که ارزان‌فروشی از سویی سبب می‌شود منابع لازم برای توسعه ظرفیت نیروگاهی و اجرای طرح‌ها فراهم نگردد و از سوی دیگر، مشترکین پرمصرف رغبتی به کنترل مصارف بی‌رویه خود نداشته باشند که نتیجه آن مشکل تامین برق به‌ویژه در ایام اوج بار خواهد بود. در راستای کاهش مصرف برق، می‌توان با آزادسازی تعرفه برق مشترکین پرمصرف منابع مورد نیاز برای حمایت از تولید کالاهای پربازده (با تاکید بر یخچال-فریزرهای با رده انرژی بالا) را تامین نمود. با این اقدام دولت می‌تواند سالانه بیش از ۱۵۰۰ میلیارد تومان منابع برای اعطای تسهیلات تجهیز کرده و به صورت همزمان، هم مشترکین پرمصرف را به کاهش مصرف ترغیب نماید و هم از کالای پربازده تولید داخل حمایت نماید. از این طریق می‌توان از تولید ۳۰۰ هزار دستگاه یخچال-فریزر پربازده مدرن حمایت کرد.

چکیده

احداث پالایشگاه به عنوان اولین حلقه دستیابی به زنجیره ارزش در صنعت نفت و گاز، از اهمیت راهبردی برای کاهش خام‌فروشی و کسب ارزش افزوده بیشتر برخوردار است. با این وجود، روند توسعه ظرفیت پالایشی کشور در دو دهه اخیر به شدت کند بوده است به گونه‌ای که آخرین پالایشگاه نفت ایران، ۲۰ سال پیش در بندرعباس به بهره‌برداری رسیده است. یکی از دلایل اصلی این وضعیت، شیوه مرسوم نظام درآمدی شرکت ملی نفت ایران در قوانین است؛ به‌طوری‌که این شرکت از صادرات نفت خام درآمد بیشتری کسب می‌کند و اگر نفت را به پالایشگاه‌های داخلی بفروشد در واقع نسبت به صادرات آن، ضرر می‌کند. این شیوه باعث شده است شرکت ملی نفت، انگیزه‌ای برای احداث و توسعه پالایشگاه در کشور حتی توسط بخش غیر دولتی نداشته باشد. بر همین اساس ضرورت دارد نظام درآمدی شرکت ملی نفت ایران در قوانین مرتبط، به گونه‌ای اصلاح شود که این شرکت انگیزه لازم برای تامین خوراک پالایشگاه‌های داخلی را داشته باشد.

نقد و بررسی اقدامات شرکت ملی نفت و سازمان بورس در راه اندازی بورس نفت

محمدصادق کریمی

دسته بندی موضوعی: نفت و انرژی

چکیده

فروش نفت خام صادراتی از طریق سازوکار بورس، راهبردی است که به دلیل ایجاد تنوع در روشهای فروش و مشارکت دادن بخش خصوصی در فروش نفت با ماده ۱۳ سیاستهای کلی اقتصاد مقاومتی ارتباط مستقیمی دارد. برای تحقق این راهبرد تا کنون اقداماتی صورت گرفته اما نتیجه مطلوب را در پی نداشته است؛ در واقع همچنان فروش نفت صادراتی از تنها مسیر موجود -یعنی مذاکره شرکتهای نفتی و پالایشی بین المللی با مدیریت امور بین الملل شرکت ملی نفت- صورت می گیرد. در این مقاله با شناخت آسیبها و نقاط ضعف عرضه های قبلی نفت خام در بورس کالا و انرژی و ارزیابی عملکرد دو نهاد اصلی متولی و درگیر در این موضوع، شرکت ملی نفت و سازمان بورس، مسیر مناسب برای تحقق این راهبرد مهم اقتصاد مقاومتی آشکار خواهد شد. در ادامه پس از بررسی مزیتها و در نتیجه ضرورت ایجاد معاملات نفت خام صادراتی در بورس، تاریخچه ای از اقدامات گذشته و نتایج آن بیان می شود. سپس نقاط ضعف عملکرد دو نهاد شرکت ملی نفت و سازمان بورس بررسی می شود. در پایان با توجه به آسیب شناسی انجام شده، راهکارهایی برای حل موانع راه اندازی بورس نفت خام صادراتی پیشنهاد می گردد.

توسعه ظرفیت های تولید نفت و گاز در برنامه ششم توسعه با رویکرد به حداکثر رساندن مشارکت آحاد جامعه

امیرحسین تبیانیان

دسته بندی موضوعی: نفت و انرژی

چکیده

بررسی میزان ذخایر نفت و گاز کشور و مقایسه آن با میزان تولید، مشخص می سازد که همچنان ظرفیت بالقوه کشور از حیث دارا بودن منابع نفت و گاز، بالفعل نشده و لازمه تحقق این مهم، توسعه صنایع بالادستی نفت است. یکی از علل عقب افتادگی توسعه میداین نفت و گاز عدم سرمایه گذاری لازم در این بخش بوده است. طبق برنامه ششم توسعه باید روزانه ظرفیت تولید نفت یک میلیون بشکه، میزان تولید نفت در میداین مشترک ۸۳۰ هزار بشکه، میزان تولید گاز غنی ۵۴۱ میلیون مترمکعب و میزان تولید گاز غنی از میدان مشترک پارس جنوبی ۲۹۲ میلیون مترمکعب افزایش یابد. بر این اساس هدف گذاری صورت گرفته برای این موارد در برنامه ششم توسعه در راستای بند ۱۴ سیاست های

کلی اقتصاد مقاومتی بوده و آن را رعایت کرده است. برای تامین نیاز های مالی صنعت نفت در افق ۵ ساله برنامه ششم توسعه، بیشترین اعتبارات به ترتیب از محل سرمایه گذاری خارجی (۴۶ درصد)، منابع داخلی شرکت ملی نفت (۴۴ درصد)، صندوق توسعه ملی (۶ درصد) و بازار سرمایه (۴ درصد) در نظر گرفته شده است. با توجه به میزان نقدینگی بالای کشور که از ۱۱۰۰ هزار میلیارد تومان گذشته است و عطش بخش های مختلف اقتصاد از جمله مردم برای سرمایه گذاری پر سود و تضمین شده، سهم کمی برای سرمایه گذاری داخلی در نظر گرفته شده است. نیاز به سرمایه پذیری بالای صنایع بالادستی نفت و گاز به همراه ریسک پایین و سود دهی بالای اکثر پروژه ها و جذب ریالی بالا، در کنار نقدینگی بالای جامعه و وجود ابزارهای لازم برای جذب این نقدینگی در بازار بورس اوراق بهادار، فرصتی بی نظیر را برای توسعه اقتصادی فراهم ساخته که نتیجه آن خروج از رکود، اشتغال زایی و مشارکت آحاد جامعه در فعالیت های اقتصادی مولد و اثر گذار طبق بند یک سیاست های کلی اقتصاد مقاومتی است. در این مقاله به راهکارهایی برای تحقق این مهم اشاره شده است.

اقتصادمقاومتی و پیش‌درآمدهای آن، چارچوبی برای تحقق سند تحول بنیادین آموزش و پرورش

محمد حسن حسنی

دسته بندی موضوعی: فرهنگ و آموزش

چکیده

شناخت مفهوم مبحث اقتصادمقاومتی در آموزش و پرورش مستلزم درنظرگرفتن پیش‌درآمدهای آن است تا بتوان با توجه به پیچیدگی‌های نظام آموزشی، مفاهیم آنرا بطور عملی در آموزش و پرورش کشور جاری ساخت. مفاهیمی چون الگوی اسلامی-ایرانی پیشرفت و مدیریت جهادی به همراه اقتصادمقاومتی، سه مفهومی هستند که با تلفیق مفاهیم آن با یکدیگر تفاوت مبحث اقتصادمقاومتی در آموزش و پرورش با اندیشه‌های نظام آموزشی غربی قابل تشخیص خواهد بود. عدم تلفیق این سه مفهوم با یکدیگر موجب انحراف از شناخت اقتصادمقاومتی خواهد گردید. با توجه به اینکه برنامه‌های پنجساله گذشته در حوزه آموزش و پرورش از انسجام و همسویی و تداوم جهت‌گیری‌ها برخوردار نبوده و در هر برنامه‌ای رویکرد خاصی لحاظ شده است و فاقد مضامین مشترک بوده، نیاز است همسویی و انسجام آموزش و پرورش برای ایجاد تحول، مبتنی بر نظریه اقتصاد مقاومتی مورد بررسی قرار گیرد. ارائه چارچوب اقتصادمقاومتی مبتنی بر پیش‌درآمدهایی چون الگوی اسلامی-ایرانی پیشرفت و مدیریت جهادی، موجب نظریه‌آزمایی و استحکام نظریه اقتصاد مقاومتی می‌گردد. این مقاله درصدد است با استفاده از هسته اصلی تحول در آموزش و پرورش که خودکشی، تاب‌آوری در تغییر و سازگاری با ارزشهای اسلامی که منبعث از پیش‌درآمدهای اقتصادمقاومتی و مبتنی بر ارکان چهارگانه اقتصادمقاومتی (درونزایی، مردمی‌کردن، دانش‌بنیانی و عدالت‌بنیانی) می‌باشد، کاربست‌هایی مرتبط با راهکارهای سند تحول بنیادین آموزش و پرورش را پیشنهاد دهد.

چکیده

گفتمان سازی مهمترین علت در شکل‌گیری جو عمومی و تحقق آرمان‌ها و الگوها در سطح جوامع است. الگوی اقتصادمقاوم نیز جهت تحقق، وابسته و نیازمند به انجام این امر است. علیرغم تمامی هیاوها، اقدامات شعاری و ظاهری، تاکنون آنطور که باید گفتمان اقتصادمقاومتی در جامعه فراگیر نشده است. عموم مردم و حتی اکثریت جامعه دانشگاهی هنوز اقتصادمقاومتی را به شکل صحیح و دارای فایده نمی‌شناسند. لذا باید گفتمان سازی اقتصاد مقاومتی به شکل واقعی انجام گردیده و این اقدام به صورت منطقی، علمی و عملی صورت پذیرد. این مقاله با هدف ارائه راهکار مناسب اجرایی، اولاً از مبحث نظری و بر اساس بیانات و منویات مقام معظم رهبری (حفظه الله) به مسئله گفتمان سازی پرداخته، سپس با بررسی اجمالی اقدامات انجام شده در این عرصه، به چگونگی گفتمان سازی واقعی در حوزه اقتصاد مقاومتی می‌پردازد.

گفتمان سازی واقعی اقتصاد مقاومتی با تشکیل کمیته مرکزی گفتمان سازی براساس بیانات و منویات مقام معظم رهبری (حفظه الله)

سیدمرتضی میرمحمدعلی

دسته بندی موضوعی: فرهنگ و آموزش

بررسی نحوه انعکاس اصلاح الگوی مصرف در کتب درسی پایه نهم

« امین انصاری

« دسته بندی موضوعی: فرهنگ و آموزش

چکیده

این پژوهش با هدف ارزشیابی نحوه انعکاس آسیبهای مربوط به الگوهای مصرف در کتب درسی برگزیده پایه نهم به عمل آمده است. فهرست آسیبها با مراجعه به منابع موجود انتخاب شدند. روش تحقیق تحلیل محتوا و شیوه تحلیل دادهها آنتروپی شانون و سنجش فراوانی است. جامعه آماری کتابهای درسی منتخب پایه نهم دوره آموزش عمومی بود که همه جامعه آماری بررسی شد. ابزار پژوهش نمون برگ کنترل تحلیل محتوا است که روایی آن از طریق تحلیل محتوا و پایایی آن بر اساس الگوی پایایی اسکات برابر با ۰/۸۳ برآورد شد. یافتهها نشان دادند که در کتاب مطالعات اجتماعی پایه نهم، بیشترین ضرایب بار اطلاعاتی و اهمیت برآوردشده به «مصرف توأم با هدررفت و اسراف» و کمترین به «رعایت نشدن عدالت میان نسلی در مصرف منابع عمومی» اختصاص دارد. در کتاب علوم تجربی نیز بیشترین فراوانی، اندازه بار اطلاعاتی و ضریب اهمیت، مربوط به مؤلفه «هدررفت منابع طبیعی و عوامل تولید» و برای دیگر مؤلفهها برابر با صفر است. در کتاب هدیههای آسمانی پایه نهم، فراوانی، بار اطلاعاتی و ضریب اهمیت مقوله های مصرف «توأم با هدررفت و اسراف» و «مصرف ناعادلانه» برابر با یک و به مؤلفههای «مصرف با رشدی سریع تر از تولید»، «هدررفت منابع طبیعی و عوامل تولید»، «بهره وری پایین و با رشد نامناسب»، «رعایت نشدن عدالت میان نسلی در مصرف منابع عمومی» و «هدررفت منابع عمومی در برنامه ریزی و اجرای طرحهای عمرانی» اشاره نشده است. بنابراین میتوان نتیجه گرفت که در پایه نهم، متون مرتبط با «آسیبهای الگوی مصرف»، سازگاری اندکی با مطالب کتب درسی منتخب دارند.

ایجاد و توسعه شبکه مدرسان اقتصاد مقاومتی در سراسر کشور با تکیه بر چارچوب گسترش تربیت اقتصادی و سواد اقتصادی

« مجتبی صمدی، محمود کریمی بیرانوند، حسن عباسی متقیان

« دسته بندی موضوعی: مدیریت و امنیت اقتصادی

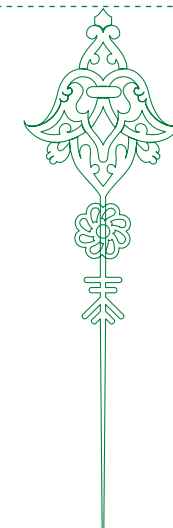
چکیده

در وضعیت کنونی که مکاتب غربی اقتصاد به نوعی جامعه ایرانی را از مسیر رشد و بالندگی خارج کرده و تنها مسیر حرکت اقتصادی در ایران، پیاده سازی اقتصاد مقاومتی از سوی نظریه پردازان اقتصادی انقلاب اسلامی و به ویژه رهبر معظم انقلاب خواهد بود، ارائه سیاستهایی که بتواند ما را در مسیر جریان سازی این نظریه بومی اقتصادی رهنمون سازد، متکی بر محور گم شدهای تحت عنوان سواد اقتصادی و تربیت اقتصادی است. از همین رو، این نوشتار به معرفی طرحی بنام «ایجاد و توسعه انجمن مدرسان اقتصاد مقاومتی» دست زده که با تربیت مبلغین سراسری در کشور و بر اساس شاخصههایی مشخص و تعیین شده، در کنار سایر فعالیتهایی که از سوی این افراد در پیش گرفته خواهد شد، می تواند اقتصاد مقاومتی را به گفتمان عمومی جامعه مبدل سازد و از همین روست که امید خواهیم داشت تا مردم خود به میدان اقتصاد وارد شوند و در گامهای بعد، اقتصاد بومی در کشور پیاده سازی شود؛ این مهم جز با تاکید بر تربیت اقتصادی محقق نخواهد شد.

شناسایی شیوه‌های نوین تأمین مالی سازمان صداوسیمای جمهوری اسلامی ایران

◀ سیاهش صلوآتیان، عبدالعلی علی‌عسکری، مهدی محسنی

◀ دسته بندی موضوعی: فرهنگ و آموزش

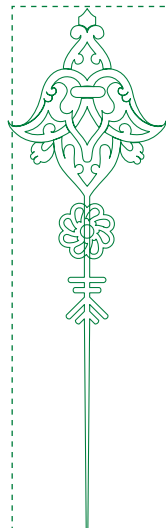
چکیده

مسئله این پژوهش یافتن شیوه‌های نوین تأمین مالی صداوسیما، به‌منظور مرتفع ساختن تنگنای مالی این سازمان بود. برای استفاده از نظرات خبرگان از روش مصاحبه عمیق استفاده شد. با ۵۵ نفر از متخصصان و مدیران رسانه‌ای که به روش نمونه‌گیری هدفمند و گلوله برفی انتخاب شده بودند، مصاحبه گردید. حاصل شناسایی ۶۴ شیوه تأمین مالی سازمان صداوسیما بود که در ۱۳ دسته «فروش محصولات و خدمات سازمان»، «تأمین مشارکتی هزینه تولید برنامه‌ها»، «فعالیت‌های غیر رسانه‌ای»، «اینترنت و رسانه‌های نوین»، «پخش تبلیغات بازرگانی»، «آموزش و انتقال تجربیات»، «اخذ هزینه دریافت از مخاطبان»، «تأسیس شبکه»، «شرکت‌های تابعه سازمان»، «مالکیت معنوی»، «کمک‌های مردمی»، «بودجه دریافتی از جانب دولت» و «سایر» طبقه‌بندی شدند. پس‌ازآن، ۱۳ دسته مذکور در ۴ گونه «شیوه‌های بودجه‌ای»، «شیوه‌های درآمدزایی»، «شیوه‌های همگون» و «شیوه‌های ناهمگون» نوع‌شناسی و تقسیم‌بندی گردید.

مشخصه‌های «انسان تراز اقتصاد مقاومتی» با هدف تشکیل شبکه «اقتصاد مقاومتی» با رویکرد مقام معظم رهبری

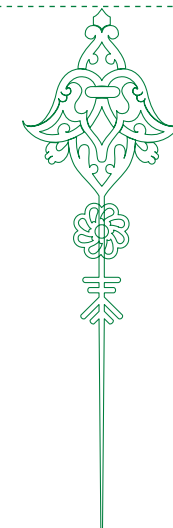
◀ وحید ارشدی، عمار خسروجردی

◀ دسته بندی موضوعی: فرهنگ و آموزش

چکیده

اجرای الگوی اقتصاد مقاومتی، مستلزم تشکیل سرمایه انسانی و اجتماعی مناسب یا به عبارت دیگر نیازمند وجود «بازیگران لایق و توانمند» و «محیط نهادی» مناسب برای تحرک آنان است. مردم، چه در هویت فردی و چه در هویت خانوادگی و جمعی خود در هر سطحی بایستی قابلیت پیدا کرده تا در اجرای این سیاست‌ها نقش خود را ایفا نمایند. در این مقاله، از طریق روش اسنادی و تحلیلی-توصیفی بر مبنای دیدگاه‌های رهبرمعظم‌انقلاب، به عنوان نظریه‌پرداز اقتصاد مقاومتی و همچنین متن ابلاغی سیاست‌های کلی اقتصاد مقاومتی، ابتدا مؤلفه‌های مهم این الگو تبیین شده است. این مؤلفه‌ها شامل تعیین نقش‌آفرینان اقتصاد مقاومتی و مشخص کردن اهداف و عوامل انگیزش‌ساز برای نقش‌آفرینی آنها است. سپس ویژگی‌های «انسان تراز اقتصاد مقاومتی» و «نشانه‌های آن» تبیین گردیده است. مهمترین ویژگی‌های «انسان تراز اقتصاد مقاومتی»، تعهد، کارآمدی و دارا بودن عزم راسخ برای پیشرفت می‌باشد. نشانه‌های تعهد، عبارتند از دین‌داری، معتقد بودن به انقلاب اسلامی و توانایی ملی، وظیفه‌شناسی و تکلیف‌گرایی و پیرو اقتصاد بومی و علمی برآمده از فرهنگ انقلابی و اسلامی. نشانه‌های کارآمدی، عبارتند از آرمان‌خواهی، واقعیت‌شناسی، موقعیت‌شناسی، انعطاف‌پذیری، مبتکر و خلاق بودن و نیز نشانه‌های دارا بودن عزم راسخ برای پیشرفت، عبارتند از اعتماد به نفس ملی، امیدوار بودن به آینده، شجاعت و جسارت داشتن برای اقدام (روحیه‌ی مخاطره‌پذیری). این ویژگی‌ها نقطه آغازین برای بروز و ظهور سرمایه اجتماعی است.

امکان‌سنجی ایجاد صندوق مسکن و ازدواج جوانان

مقداد همتی

اقتصاد بخشی

چکیده

بعد از گذشت ۳۸ سال از انقلاب اسلامی یا به‌عبارتی بهتر بعد از گذشت ۲۸ سال از تثبیت و استقرار نسبی سیاسی نظام جمهوری اسلامی در ایران، زیرساخت‌های اقتصادی کشور - به‌عنوان مهمترین پایه‌های پیشرفت- هنوز به‌طور کامل در هیچ یک از حوزه‌های مختلف اقتصادی شکل نگرفته است. مطالعات تطبیقی به‌ویژه در بعد از جنگ جهانی دوم در کشورهای اروپایی نشان می‌دهد که فعالیتهای تکمیل زیرساخت‌های اقتصادی رشد اقتصادی توأم با اشتغالزایی پایدار را در این کشورها به‌همراه داشته است. همچنین پیشرفتهای قابل توجه بر اساس شاخصهای استاندارد جهانی در حوزه‌های مختلف اقتصادی، امنیتی و حتی اجتماعی و سیاسی در این کشورها براساس و پایه زیرساخت‌های اقتصادی شکل‌گرفته حاصل شده‌است. در این مقاله به یکی از مگاپروژه‌های زیرساختی که بر پایه اقتصاد خانواده‌محور تعریف می‌شود پرداخته شده و راهکار تأمین و شکل‌دهی آن به اجمال بررسی شده است.

نقد و بررسی طرح تحول نظام سلامت از منظر اقتصاد مقاومتی

سجاد اسماعیلی

دسته بندی موضوعی: اقتصاد بخشی

چکیده

دسترسی عادلانه به خدمات بهداشتی و درمانی از جمله اهداف نظام سلامت است. دستیابی به این امر مهم در گروی هزینه کرد صحیح منابع محدود نظام سلامت خواهد بود تا این که با مدیریت منابع، بتوان به حداکثر بازدهی دست پیدا کرد. پس از روی کار آمدن دولت یازدهم، اجرای طرح تحول نظام سلامت با حمایت‌های مستقیم دولت صورت گرفت و نقش بیمه‌ها در کاهش پرداختی مردم در بیمارستان‌های دولتی کمی پررنگ تر از قبل گردید؛ این اتفاق می‌توانست بستر نسبتاً مناسبی برای اجرای طرح پزشک خانواده و نظام ارجاع که باعث حفظ سلامت مردم و پیشگیری از بیماری‌ها می‌شوند را فراهم گرداند، اما نه تنها موجبات اجرای چنین بستری را فراهم نکرد، بلکه در گام سوم طرح تحول با افزایش غیرمنطقی بعضی از خدمات پر کاربرد پزشکی، هزاران میلیارد تومان از منابع نظام سلامت کشور صرف افزایش تعرفه‌ها گردید و باعث هدررفت بسیاری از این منابع با افزایش تقاضاهای القایی توسط کادر تجویزگر به دلیل عدم نظارت بر آنها شد. در این مقاله، این طرح با رویکرد اقتصاد مقاومتی مورد نقد و بررسی قرار گرفته و پیشنهادهایی جهت بهبود و جلوگیری از آثار نامطلوب آن داده شده است.

کشت و فرآوری گیاه سالیکورنیا در منطقه استراتژیک سیستان، راهکاری در جهت اقتصاد مقاومتی

مهدی کلاتکی، رقیه بام شاد، فرزانه شفیقی قزاق

دسته بندی موضوعی: اقتصاد بخشی

چکیده

پدیده‌های بحران آب، امنیت غذایی و گرمایش جهانی از چالش‌های پیش‌روی بشر در سال‌های اخیر بوده است. شوری خاک نیز یکی از مهم‌ترین تنش‌های غیر زنده است که تولید محصول در سطح جهان را با محدودیت مواجه می‌سازد؛ به گونه‌ای که برخی از اراضی کشاورزی به دلیل شوری بالا، سودمندی اولیه خود را ازدست داده و در نهایت رها می‌گردند. تحت چنین شرایطی انتخاب و کشت گیاهانی سازگار و مقاوم با شرایط شوری ضروری به نظر می‌رسد. این پژوهش با بهره‌گیری از آب‌های نامتعارف و خاک‌های شور موجود در منطقه سیستان، در سه فاز آزمایشگاهی، گلخانه‌ای و زراعی این وضعیت را بر روی یکی از سودمندترین و مقاوم‌ترین گیاهان مرتعی آزمایش می‌نماید. در ادامه شرایط مختلف کاشت و رویشی گیاه مورد ارزیابی قرار گرفته و بهترین حالت آن گزارش می‌گردد تا به عنوان راهکار و برنامه‌ای جهت اجرای اهداف اقتصاد مقاومتی در منطقه سیستان مورد استفاده قرار گیرد.

چکیده

جایگاه ترانزیت در توسعه و رشد اقتصادی کشور بر کسی پوشیده نیست و این مهم بارها مورد تاکید مسئولان در سطوح مختلف مدیریتی قرار گرفته است؛ بطوریکه در بندهای دهم و دوازدهم سیاست‌های ابلاغی اقتصاد مقاومتی به صورت مستقیم به آن اشاره شده است. یکی از مناطقی که بصورت بالقوه می‌تواند در افزایش میزان ترانزیت بار از مسیر ایران نقش مهمی داشته باشد، بندر شهید بهشتی چابهار است. اتصال این بندر راهبردی به شبکه‌ی ریلی می‌تواند این پتانسیل بالقوه را به فعلیت رسانده و تحولی در جذب بار ترانزیتی برای کشور به ارمغان آورد. با این حال روند پیشرفت پروژه توسعه بندر شهید بهشتی چابهار و احداث راه آهن چابهار - سرخس و وابستگی این پروژه‌ها به بودجه‌های دولتی، باعث شده تا چشم‌انداز روشنی از اتمام این پروژه‌ها وجود نداشته باشد. در این مقاله راهکارهایی برای حل این مسئله و توسعه بندر چابهار ارائه شده است.

برنامه عملیاتی مدیریت تقاضای آب در بخش کشاورزی در راستای تحقق اهداف اقتصاد مقاومتی

محمد مهدی امینی

دسته بندی موضوعی: اقتصاد بخشی

چکیده

یکی از چالش‌های پیش روی دولت، مواجهه کشور با بحران آب می‌باشد. کمبود آب در دسترس، نه تنها برای کشور معضلات امنیتی و سیاسی به بار خواهد آورد، بلکه به علت وابستگی صنعت و کشاورزی کشور به این ماده حیاتی، تحقق سیاست‌های اقتصاد مقاومتی را با چالش‌های جدی مواجه خواهد کرد. بنابراین پایه و اساس تحقق سیاست‌های اقتصاد مقاومتی در بخش صنعت و کشاورزی منوط به ارائه راه حل دسترسی به منابع آب سالم و بهداشتی خواهد بود. بخش کشاورزی به علت استفاده بیش از ۸۵ درصد از منابع آب کشور به شدت از معضل کمبود آب متأثر خواهد گشت و در صورت ادامه روند کنونی، در آینده نزدیک، شاهد تعطیلی بسیاری از صنایع کشاورزی و صنایع وابسته به آن خواهیم بود. از این رو در طرح پیش رو سعی گردیده است برنامه ای عملیاتی برای مدیریت تقاضای آب با اولویت بخش کشاورزی تدوین گردد. هرچند اولویت طرح حاضر برای حل معضل دسترسی به آب سالم در بخش کشاورزی است، منتهی برای مدیریت آب در سایر بخش‌های شرب، صنعت و محیط زیست نیز راهکارهایی ارائه گردیده است که در متن اجرای طرح بدان نیازمند خواهیم بود. در طرح حاضر ابتدا به اهمیت بخش کشاورزی که اساس تأمین امنیت غذایی کشور است، پرداخته شده است و در ادامه پیامدهای ادامه روند کنونی مصرف آب در این بخش مورد بررسی اجمالی قرار گرفته است. بعد از آن سعی شده است سناریوی مطلوب مصرف آب در این بخش تدوین گردد و در نهایت گام‌های عملیاتی برای تحقق این سناریوها پیشنهاد شده است.

بررسی نقش و جایگاه بخش مسکن در تحقق سیاست های اقتصاد مقاومتی

ابوالفضل نوروزی

دسته بندی موضوعی: اقتصاد بخشی

چکیده

جهت تحقق سیاست های اقتصاد مقاومتی، باید نقش و جایگاه بخش های مختلف اقتصادی در بند بند این سیاست ها، به صورت جزئی و موشکافانه بررسی شود تا اولویت ها و راهبرد های عملیاتی بخش های مختلف اقتصادی و به تبع آن وظایف وزارتخانه های مربوطه مشخص گردد. در همین راستا، بخش مسکن به سبب ویژگی های منحصر به فرد، می تواند به عنوان یک موتور محرک اقتصادی، توان بسزایی در ساماندهی اقتصادی کشور و خروج غیر توری پایدار از رکود اقتصادی و تحقق سیاست‌های اقتصاد مقاومتی داشته باشد. در این پژوهش با روش توصیفی-تحلیلی و ابزار گردآوری داده مطالعات کتابخانه ای و در عین حال روش اسنادی و استدلال منطقی، به بررسی نقش و جایگاه بخش مسکن در تحقق سیاست های اقتصادی مقاومتی پرداخته شده است و اولویت ها و راهبردهای عملیاتی بخش مسکن و به تبع آن وظایف مجلس شورای اسلامی، قوه قضاییه و وزارت راه و شهرسازی مشخص شده است. بخش مسکن می تواند نقش بسیار مهمی در تحقق سیاست های مغفول اقتصاد مقاومتی داشته باشد که جهت تحقق این نقش موثر، در این پژوهش راهکارها و پیشنهاد هایی از جمله: ۱- تولید و عرضه مسکن جهت ایفای نقش محرک اقتصادی بودن بخش مسکن، اشتغالزایی، رفع نیاز مصرفی به مسکن، کاهش سهم مسکن در سبد هزینه ایی خانوار، ۲- کنترل سوداگری از طریق افزایش شفافیت اطلاعات حوزه زمین و مسکن با ایجاد سامانه کاداستر جامع، اخذ مالیات و اتخاذ مدیریت جهادی از سوی قوه قضاییه و وزارت راه و شهرسازی، ۳- تشکیل قرارگاه فرماندهی اقتصاد مقاومتی در بخش زمین و مسکن با حضور مسئولین و کارشناسان مربوطه جهت ارائه و اجرای طرح‌ها و نظارت و سنجش دقیق و مستمر این برنامه ها و ۴- اصلاح، تصویب و اخذ انواع مالیات بر زمین و مسکن جهت افزایش درآمد های غیرنفتی و ایجاد توازن اقتصادی، ارائه شده است.

بررسی اقدامات راهبردی نظام بانکی در تحقق سیاست‌های کلی اقتصاد مقاومتی

« رسول خوانساری، وهاب قلیچ

« دسته بندی موضوعی: نظام مالی

چکیده

با ابلاغ سیاست‌های کلی اقتصاد مقاومتی، انگیزه مضاعفی فراهم شده است تا با استفاده از خط‌مشی‌های کلی در این سیاست‌ها، نظام اقتصادی متکی به دانش و فناوری، عدالت بنیان، درون‌زا و برون‌گرا، پویا و پیشرو محقق شود و الگویی الهام‌بخش از نظام اقتصادی اسلام عینیت یابد. نظام بانکی به عنوان یکی از اجزای مهم در نظام اقتصادی کشور، نقش مهمی در تحقق و اجرای این سیاست‌ها برعهده دارد. در مقاله حاضر پس از تبیین ویژگی‌های اقتصاد مقاومتی، تلاش می‌شود تا اقدامات مؤثر بر تحقق سیاست‌های کلی اقتصاد مقاومتی در نظام بانکی برای سال آتی شناسایی شود. براساس نتایج پژوهش، ارتقای سطح شفافیت، سلامت و انطباق با شریعت در نظام بانکی، اتخاذ تدابیر لازم برای کاهش سطح مطالبات معوق در نظام بانکی، تصویب و ابلاغ قانون جدید بانکداری و بانکداری مرکزی، تقویت سطح کمی و کیفی سرمایه بانک‌ها و تدوین و ابلاغ نقشه جامع مقابله با تحریم‌های بانکی، به عنوان مهم‌ترین اقدامات پیشنهادی برای سال آتی نظام بانکی کشور ارایه گردید. بیان توصیه‌های سیاستی برای اجرای دقیق‌تر این اقدامات، بخش پایانی تحقیق را شکل می‌دهد.

شاخصها و مؤلفه‌های سنجش عملکرد بانکها در تحقق اقتصاد مقاومتی

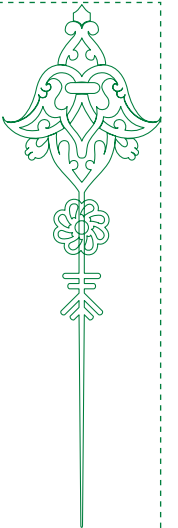
« موسی شهبازی غیاثی

« دسته بندی موضوعی: نظام مالی

چکیده

اقتصاد مقاومتی مجموعه سیاست‌های هماهنگی است که تحقق آنها نیازمند تبیین وظایف هریک از نهادهای اقتصادی، مالی، نظارتی و ... و ارائه شاخصهای کمی برای ارزیابی عملکرد آنها می‌باشد. در این مقاله رکن تأمین مالی بانکی سیاست‌های اقتصاد مقاومتی مورد توجه قرار گرفته است. بر این اساس شاخصها و مولفه‌های حرکت بانکها در مسیر تحقق اقتصاد مقاومتی با تمرکز بر حمایت از بخش واقعی اقتصاد با استفاده از روش پرسشنامه و اخذ نظر خبرگان این حوزه ارائه شده و شاخصهای مهم استخراج و رتبه بندی شده است. نتایج مقاله حاکی از این است که معیارهای مربوط به دانش بنیانی شرکت گیرنده تسهیلات، مولد بودن جنس فعالیت، عدم تعلق آن به بخش دولتی، داشتن مزیت منطقه‌ای، اساسی و استراتژیک بودن حوزه فعالیت و همچنین مقیاس کوچک و متوسط بودن بنگاه از جمله معیارهای خبرگان برای اولویت‌بندی اعطای تسهیلات توسط شبکه بانکی در تحقق اقتصاد مقاومتی به شمار می‌رود. بر همین اساس مولفه‌ها و معیارهای هریک از شاخصها جهت سنجش عملکرد بانکها و رتبه‌بندی بر اساس اطلاعات بدست آمده از نحوه تخصیص منابع تبیین شده است. نتایج این مطالعه می‌تواند در ارزیابی‌های فصلی بانکها مورد استفاده قرار گیرد.

تسهیل دسترسی بنگاه های کوچک و متوسط به اعتبار از طریق توسعه نهاد ضمانت

« سیدمهدی بنی طبا کوپایی

« دسته بندی موضوعی: نظام مالی

چکیده

بنگاه های کوچک و متوسط در اقتصاد هر کشور، جایگاه مهمی دارد و در کشور ما نیز توسعه آن ها می تواند به عنوان یکی از پیشران های اقتصاد مقاومتی قلمداد شود. یکی از مهم ترین موانع این توسعه، مسأله تأمین مالی این بنگاه ها است. بسیاری از کشورهای دنیا برای مواجهه با این مسأله، اقدام به توسعه نهادهای ضمانت اعتبار کرده اند. این نهادها با ارزیابی بنگاه های کوچک و متوسط و صدور ضمانت نامه، دسترسی این بنگاه ها به اعتبار در بازارهای مالی را تسهیل می کنند. با این حال نهادهای ضمانت اعتبار در کشورمان آن چنان که باید و شاید توسعه پیدا نکرده اند و بنگاه های کوچک و متوسط هم چنان در دستیابی به اعتبار با محدودیت های جدی مواجه هستند. در پژوهش حاضر تلاش شده است با مطالعه و آسیب شناسی وضعیت ضمانت اعتبار در کشور و مطالعه تطبیقی کشورهای منتخب، راهکارهایی جهت بهبود عملکرد نهادهای ضمانت اعتبار کشور ارائه شود. این راهکارها عبارتند از: خروج دولت از تصدی گری و اهتمام به قاعده گذاری و حمایت هدفمند در حوزه ضمانت، ضرورت ایجاد ساختار تسهیم ریسک در ضمانت، ارزیابی تخصصی علاوه بر ارزیابی مبتنی بر وثیقه، استقرار نظام جامع اطلاعاتی و اعتبارسنجی. در نهایت دو رویکرد توسعه متمرکز و غیرمتمرکز برای نهاد ضمانت مورد بررسی قرار گرفته است.

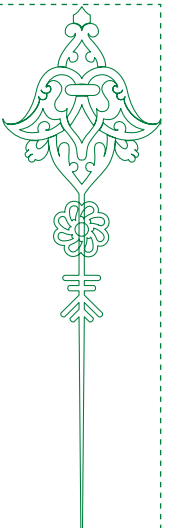
ساماندهی تجهیز و تخصیص منابع قرض الحسنه بانک ها و مؤسسات اعتباری غیر بانکی

« سید مهدی بنی طبا کوپایی

« دسته بندی موضوعی: نظام مالی

چکیده

بر اساس قانون عملیات بانکی بدون ربا، منابع قرض الحسنه از دو طریق سپرده قرض الحسنه پس انداز و سپرده قرض الحسنه جاری در نظام بانکی تجهیز می شوند. در طول سال های گذشته، علی رغم نیاز شدید مردم و به ویژه جوانان به تسهیلات قرض الحسنه، درصد قابل توجهی (در برخی از سالها بیش از نیمی) از سپرده های قرض الحسنه پس انداز صرف پرداخت تسهیلات قرض الحسنه نشده است. علاوه بر آن کل سپرده های قرض الحسنه جاری نیز منحصرأ در اختیار بانک ها بوده و این انحصار موجب شده است تا درآمد بانک از محل این سپرده ها (منافع حاصل از به کارگیری مانده سپرده ها و کارمزد دریافتی در قبال ارائه خدمات مختلف این سپرده ها) از هزینه مرتبط با آن (خالص هزینه ارائه خدمات حساب جاری) فاصله زیادی بگیرد و منافع زیادی از این محل از سپرده گذاران سلب و به بانک منتقل شود. در این مقاله جهت استفاده بهینه از منابع قرض الحسنه پیشنهاد شده است که به جای تمرکز صرف بر سپرده های قرض الحسنه پس انداز بر سپرده های قرض الحسنه جاری نیز تمرکز شود. همچنین جهت اطمینان از افزایش میزان تسهیلات قرض الحسنه قابل پرداخت دو رویکرد مورد بحث قرار گرفته و پیشنهاد شده است در اصلاح قانون عملیات بانکی بدون ربا، کلیه بانک ها موظف شوند، حداقل معادل ۷۵ درصد از مانده مجموع سپرده های قرض الحسنه پس انداز و جاری خود، تسهیلات قرض الحسنه به سپرده گذاران قرض الحسنه و اقشار نیازمند (بر اساس اولویت های بانک مرکزی) پرداخت نمایند. همچنین جهت مقابله با برخورد سلیقه ای و رانتی در پرداخت تسهیلات قرض الحسنه به اقشار نیازمند جامعه، پیشنهاد شده است تسهیلات قرض الحسنه را به مواردی اختصاص دهد که جعل ناپذیر و قابل راستی آزمایی هستند. اهم این موارد عبارتند از: ازدواج، تولد فرزند، فوت، بستری در بیمارستان، آموزش و کمک به خانواده زندانیان و آزادی زندانیان جرائم غیرعمد نیازمند، کمک به تأمین مسکن و اشتغال مددجویان تحت پوشش نهادهای حمایتی و زنان سرپرست خانوار

اصلاح ساختار نظام بانکی متناسب با قانون جهت تحقق بانکداری بدون ربا

سید مهدی بنی طبا کوبایی

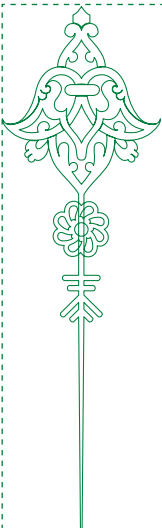
دسته بندی موضوعی: نظام مالی

چکیده

پس از انقلاب اسلامی ایران، به دلیل مخالفت جدی آموزه‌های اسلامی با ربا، تلاش‌هایی برای تحول در نظام بانکی کشور که بر اساس قرض ربوی بنا شده بود در کشور صورت گرفت که به تصویب قانون عملیات بانکی بدون ربا در شهریور ۱۳۶۲ در مجلس شورای اسلامی منتهی شد. این قانون از ابتدای سال ۱۳۶۳ اجرایی شد ولی به دلیل اینکه ساختار نهادی و فرآیندهای اجرایی متناسب با آن متحول نشده بود، نتوانست به اهداف خود نائل شود. در سه دهه گذشته انتقادات زیادی به قانون و نحوه اجرای آن وارد شده است و پیشنهادات اصلاحی متعددی توسط صاحب‌نظران مطرح گردیده است. مهم‌ترین انتقادات عبارت‌اند از: عدم توجه به سابقه عملکرد بانک‌های ایران در وضع قوانین بانکی، عدم توجه به تفاوت کارکردی انواع بانک‌ها، عدم جامعیت سپرده‌ها متناسب با اهداف و سلیقه سرمایه‌گذاران، عدم تفکیک منابع تجهیز شده در بانک و استفاده مشاع از آنها و شیوه نادرست تعیین نرخ سود. این کاستی‌ها موجب شد قانون عملیات بانکی بدون ربا نتواند تحول‌چندانی در نظام بانکی کشور ایجاد کند و در قالب عقود اسلامی فعالیت‌های سابق بانکی ادامه پیدا کرده است. تحول نظام بانکی و اجرای صحیح قانون عملیات بانکی بدون ربا نیازمند تغییر ساختار در نظام بانکی متناسب با قانون بوده و هست. لذا با توجه به وجود سه دسته عقد در قانون شامل قرض‌الحسنه، مبادله‌ای و مشارکتی نیازمند سه صندوق مستقل در هر بانک هستیم که عبارتند از صندوق قرض‌الحسنه، صندوق بازدهی معین و صندوق بازدهی متغیر. در این صورت عقود اسلامی از صوری اجراشدن فاصله خواهد گرفت و ارتباط واقعی بین بخش اعتباری و حقیقی اقتصاد شکل خواهد گرفت.

چکیده

تیلپیا نام عمومی اعضاء خانواده ماهیان Cichlidae با بیش از ۱۶۰۰ گونه مختلف است که برخی از آنها ارزش تجاری دارند و تیلپییای نیل **Oreochromis niloticus** مهمترین آنها است. این ماهی مناسب‌ترین گزینه برای تولید در شرایط کم‌آبی و آب‌های لب‌شور است. تیلپیا درحال حاضر در ۵۳۱ کشور جهان تولید می‌شود. تیلپیا دومین ماهی پرورشی جهان است و تولید آن از ۷۹۰ تن در ۲۰۰۲ به حدود ۵ میلیون تن در ۲۰۱۵ رسیده است. درحال حاضر سالانه مقادیر قابل توجهی فیله تیلپیا به کشور وارد می‌شود که مستلزم خروج ارز از کشور است. در نتیجه راه‌اندازی چرخه تولید این ماهی در کشور منجر به اشتغالزایی و رونق اقتصاد شیلاتی خواهد شد. آبرزی پروری این ماهی باتوجه به محدودیت ذخایر طبیعی آبریان کشور، نیاز به تولید غذا و پروتئین با هزینه کم، وجود منابع آب لب‌شور در مناطق مرکزی کشور، نیاز سرمایه‌گذاری و هزینه‌های کم تولید در مقایسه با دیگر آبریان، می‌تواند نقش مؤثری در توسعه اقتصاد شیلاتی داشته باشد. این فعالیت در راستای اهداف و برنامه‌های ملی تولید پروتئین ارزان، تأمین غذا، افزایش سرانه مصرف آبریان، توسعه صنایع شیلاتی، اتکاء به دانش فنی بومی، افزایش تولید داخلی، خودکفایی، اشتغالزایی، توسعه پایدار و در نهایت اقتصاد مقاومتی دنبال می‌شود.

آبرزی پروری ماهی تیلپیا، نماد اقتصاد مقاومتی در حوزه تولید آبریان

فرهاد رجبی پور، نسرین مشائی

دسته بندی موضوعی: تولید و کسب و کار

توسعه کسب و کارهای خانگی به منظور تحقق اقتصاد مقاومتی در اقدام و عمل

« میر سامان پیشوایی، سیده اشرف موسوی لقمان، مهسا سلسبیل

« دسته بندی موضوعی: تولید و کسب و کار

چکیده

مردم همواره یکی از اصلی‌ترین سرمایه‌های نظام اسلامی بوده و هستند. نظام جمهوری اسلامی ایران در طول سالیان گذشته با استفاده از ظرفیت عظیم مردمی، قادر به حل بسیاری از مسائل و مشکلات سیاسی و اجتماعی شده است. اما در عرصه‌ی اقتصاد هنوز آن‌گونه که باید، از ظرفیت مردمی برای نیل به اهداف مطلوب استفاده نشده است. بنا بر اندیشه‌ی رهبر معظم انقلاب، یکی از مهم‌ترین علل وجود مشکلات اقتصادی کشور، عدم شناخت ظرفیت مردمی و عدم استفاده صحیح از آن است. اقتصاد مردمی، اقتصادی است که در آن امکان نقش‌آفرینی وسیع، عمومی، عادلانه، شفاف و تبعیض‌ناپذیر آحاد مردم یک جامعه متناسب با توانمندی هر یک از آن‌ها در هر زمان و مکان، در راستای خلق ارزش اقتصادی و پیشرفت جامعه فراهم می‌شود. به منظور تحقق اقتصاد مردمی، می‌توان کسب‌وکارهای زیادی را متناسب با مقتضیات این نوع اقتصاد و مشارکت مردم طراحی کرد. در اینجا راه‌اندازی کسب‌وکارهای خانگی -به عنوان یک کسب‌وکار مردمی موثر در اقتصاد مقاومتی- در ایران پیشنهاد می‌شود. در این پژوهش مدل اختصاصی کسب‌وکار خانگی طراحی شده، اقدامات لازم برای توسعه و حمایت از آن ذکر شده است.

تعاون بستری مناسب برای اجرای اقتصاد مقاومتی

« سید مهدی حسینی، ابراهیم گلماه، آتنا عباسی

« دسته بندی موضوعی: تولید و کسب و کار

چکیده

یکی از مهمترین ابعاد اقتصاد مقاومتی، نحوه پیاده‌سازی آن است و در این راستا، هدف این پژوهش بررسی نحوه پیاده‌سازی اقتصاد مقاومتی در بستر بخش تعاون می‌باشد، این پژوهش با استفاده از روش توصیفی و تحلیلی و با بهره‌گیری از قرآن کریم، روایات معصومین، سیره و رفتار پیامبر (ص) و ائمه (ع)، مبانی فقهی و احکام شرعی و قانونی به دنبال پاسخ این سؤال است که آیا بخش تعاون بستر مناسبی برای پیاده کردن اهداف اقتصاد مقاومتی دارد یا خیر؟ نتایج نشان می‌دهد که اهداف اقتصاد مقاومتی با هدف‌های اقتصادی تعاون از جمله تحقق اشتغال کامل، توزیع عادلانه ثروت و پیشگیری از انحصار، احتکار و تورم نه تنها تضادی ندارد، بلکه بیانگر همپوشانی قوی و دقیق بین آن‌ها است و برای رسیدن به این اهداف، مناسب‌ترین بستر، بخش تعاون است که می‌توان از طریق مشارکت مردمی و در پی آن نظارت و حمایت دولتی به آن نائل شد. بر این اساس، هرچه باورهای مردم به مشارکت در بخش تعاون، بیشتر و شناخت فلسفه آن دقیق‌تر باشد، به همین میزان دست‌یابی به اهداف اقتصاد مقاومتی مطمئن‌تر خواهد بود.

بررسی عوامل موثر بر توسعه نیافتگی بخش خصوصی در ایران

« مینو نظیفی نایینی، یوسف دبیر زاده، نازنین نظیفی

« دسته بندی موضوعی: تولید و کسب و کار

چکیده

بخش خصوصی یکی از مهمترین بخشهای اقتصاد در شکل دهی توسعه پایدار می باشد. اما در ایران این بخش به صورت بارزی منفعل عمل میکند و با وجود تمهیدات انجام شده در توسعه این بخش، هنوز خصوصی سازی نتوانسته به اهداف تبیین شده جهت رشد و توسعه توسط این بخش نائل آید. با وجود اینکه هدف اصلی خصوصی سازی، کاهش تصدی گری دولت است، در ایران وجود حجم عظیمی از واگذاری های خصوصی سازی به بخش شبه دولتی، باعث محدود شدن اهداف خصوصی سازی شده است. در این مطالعه تاکید ما بر روی حضور پر رنگ بخش عمومی غیر دولتی (شبه دولتی) به عنوان یکی از اصلی ترین عوامل توسعه نیافتگی بخش خصوصی در ایران می باشد و این عامل، به عنوان یکی از عوامل موثر بر توسعه نیافتگی بخش خصوصی در ایران مورد واکاوی قرار گرفته است و مبتنی بر آن، پیشنهادهایی ارائه شده است.

بهره وری در اسلام و ارتباط آن با اقتصاد مقاومتی

« عبدالله شریفی، سلمان محمدی، حامد نوروزی، هادی شریفی

« دسته بندی موضوعی: تولید و کسب و کار

چکیده

در این مقاله، در قسمت بهره وری اهتمام پژوهنده بر این است که به سه پرسش اساسی زیر پاسخ دهد: ۱) فرهنگ بهره وری در اسلام بر چه اصولی استوار است؟ ۲) در حال حاضر چه موانعی فراروی بهره وری در ایران قرار دارد؟ ۳) وظایف افراد جامعه و دولت و سایرین در برابر موانع فراروی بهره وری چیست؟ در این راستا نگارنده پس از تبیین ضرورت توجه به مقوله بهره وری، پیشینه موضوع و اهداف آن، مؤلفه های بهره وری مطلوب را در پرتو آموزه های دینی برشمرده و بررسی کرده است. در ادامه پژوهش، تلاش شده تا آسیب های بهره وری در جامعه اسلامی بیان شود و راهکارهای اصلاحی برای رسیدن به بهره وری بالا تبیین گردد. پس از آن در مورد اقتصاد مقاومتی و ارتباط آن با بهره وری سخن به میان آمده است.

انعقاد پیمان‌های پولی دو یا چند جانبه؛ بستر ساز مقاوم سازی اقتصادی

« موسی شهبازی غیائی، عبدالعظیم ملایی

« دسته بندی موضوعی: تجارت و ارز

چکیده

در پی بروز بحران مالی در غرب، کشورهای زیادی مقاوم‌سازی اقتصادی و مالی را در دستور کار خود قرار دادند. یکی از روش‌های مقاوم‌سازی، تقویت نقش پول‌های ملی در پرداخت‌های تجاری و کاهش نقش دلار و یورو از مبادلات تجاری از طریق انعقاد پیمان‌های پولی دو یا چند جانبه بوده است. موضوع پیمان‌های پولی که نتیجه آن کاهش آسیب‌پذیری اقتصاد کشور (موضوع بند ۱۲ سیاست‌های اقتصاد مقاومتی) و مدیریت مخاطرات اقتصادی (موضوع بند ۲۲) است، مورد توجه سیاست‌های کلی نظام و تأکید مقام معظم رهبری بر حذف سلطه دلار از تجارت خارجی است که در سیاست‌های کلی برنامه ششم نیز مورد تأکید قرار گرفته است. نتیجه این مطالعه با بررسی شاخص‌ها و ملاحظات اقتصادی و تجربه سایر کشورها، بیان می‌دارد که انعقاد پیمان‌های پولی دو یا چندجانبه با کشورهای طرف عمده تجاری برای مقاوم‌سازی و مقوله دفاع اقتصادی دارای اهمیت بسزایی بوده که برای اجرایی شدن این پیمان‌ها، لازم است زیرساخت‌های قانونی مورد نیاز و راهبردها و سازوکارهای اجرایی نمودن این پیمان‌ها توسط دستگاه‌های مرتبط (بانک مرکزی، وزارت خارجه، وزارت نفت و...) استخراج و عملیاتی شود. یکی از مهمترین آثار پیمان پولی دوجانبه، مقاوم‌سازی اقتصاد کشورها در برابر آثار سیکل‌های تجاری در دیگر کشورهای دنیا است. اجرای این پیمان‌های پولی، ویژگی شرایط تحریم نبوده و تأثیرات زیادی بر جایگاه پول ملی، کاهش ریسک ناشی از نوسانات ارزی، توسعه تجارت دوجانبه و مانند آن دارد؛ لذا در شرایط غیرتحریمی هم باید پیمان‌های پولی با شرکای تجاری ایران امضا شده و پیگیری شود. این پیمان‌های پولی می‌تواند یکی از محوری‌ترین اقدامات در راستای پیاده‌سازی سیاست‌های اقتصاد مقاومتی در حوزه مبادلات بانکی خارجی کشور باشد.

بررسی و تعیین چارچوب توسعه گردشگری بر اساس سیاست‌های ابلاغی اقتصاد مقاومتی

« مرتضی رضایی

« دسته بندی موضوعی: تجارت و ارز

چکیده

گردشگری از جمله صنایع پاک و درآمدزا شناخته می‌شود و امروزه نقش و جایگاه ویژه‌ای در اقتصاد و فرهنگ کشورهای مختلف ایفا می‌کند. توجه و سرمایه‌گذاری در صنعت گردشگری نیازمند تعیین مدل و الگویی است که بتواند ضمن تسهیل شرایط رشد آن، از اثرات منفی آن در حوزه‌های محیط زیست و اجتماعی بکاهد. بدین منظور در این مقاله الزامات اصلی در مدل توسعه صنعت گردشگری با تأکید بر گردشگری روستایی با توجه به سیاست‌های ابلاغی اقتصاد مقاومتی مورد بررسی قرار گرفته و پیشنهادهایی در این زمینه ارائه شده است.

قرار دادهای تجاری دوجانبه، راهبردی مطمئن و کم هزینه برای بهره‌مندی از مزایای تجارت جهانی

میرهادی رهگشای

دسته بندی موضوعی: تجارت و ارز

چکیده

عضویت در «سازمان تجارت جهانی» برای دستیابی به اهدافی از قبیل پایان دادن به انزوای اقتصادی ایران در زمینه تجارت با جهان، افزایش رقابت‌پذیری و بهره‌وری تولیدکنندگان داخلی، دستیابی به سرمایه‌گذاری خارجی بیشتر و در نتیجه افزایش رشد اقتصادی و اشتغال، همواره مورد توجه مسئولین تجاری کشور بوده‌است. اما با توجه به عدم توفیق این سازمان در دستیابی به یک توافق جامع برای مدتی طولانی، کشورهای عضو این سازمان نیز تعاملات دوجانبه تجاری را برای افزایش روابط تجاری خود با دیگر کشورها در دستور کار قرار داده‌اند. بنابراین در شرایط کنونی با توجه به عدم توفیق «سازمان تجارت جهانی» و زمان و هزینه اقتصادی بالای عضویت ایران در این سازمان، گسترش روابط تجاری از طریق قراردادهای تجاری دوجانبه مزیت‌هایی دارد که می‌تواند ایران را با هزینه‌ای کمتر و در زمانی سریعتر به اهداف مورد نظر برساند و همچنین شرایط را برای عضویت در سازمان مزبور در آینده‌ای نزدیک فراهم کند.

چکیده

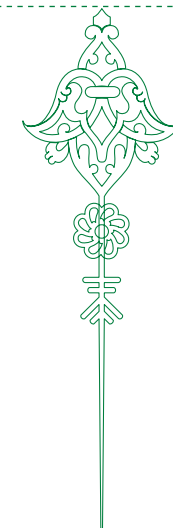
یکی از اصول اقتصاد مقاومتی، رهایی از وابستگی به منابع حاصل از فروش نفت خام، به عنوان بخش اصلی درآمدهای خارجی کشور و ایجاد تنوع در درآمدهای ارزی کشور است. رونق صنعت گردشگری یکی از مواردی است که می‌تواند در این زمینه مورد توجه واقع شود. برای دستیابی به اهدافی که برای صنعت گردشگری کشور در نظر گرفته شده، لازم است منابع و امکانات موجود به نحوی مدیریت شود که بیشتری بازدهی را در این بخش ایجاد نماید. اولویت بخشی به رونق گردشگری داخلی در این زمینه اولین اقدام لازم است. در ادامه لازم است تمرکز بر حوزه‌هایی قرار بگیرد که اولاً در داخل کشور مزیت جذب گردشگری بیشتری در آن فراهم است و دوماً ارزش افزوده بیشتری را نصیب کشور نماید. ازجمله این حوزه‌ها می‌توان به گردشگری مذهبی، گردشگری سلامت و گردشگری حلال اشاره کرد که تمرکز بر آنها در دستیابی به اهداف تعیین شده کارساز است و در این مقاله مورد بررسی قرار گرفته است.

آسیب شناسی موانع صادرات غیرنفتی و ارائه پیشنهاداتی برای افزایش صادرات

میرهادی رهگشای

دسته بندی موضوعی: تجارت و ارز

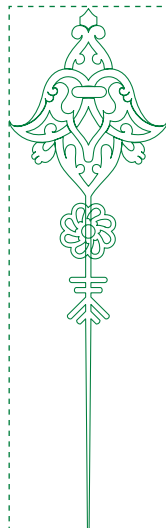
چکیده

صادرات محصولات غیرنفتی مزایای فراوانی برای کشور به همراه دارد. از این رو لازم است مشکلات صادرکنندگان بررسی گردد و برای رفع آن نیز سازوکارهایی در نظر گرفته شود. سازمان توسعه تجارت به عنوان متولی مستقیم تسهیل در امر تجارت کشور، از طرفی وظیفه‌ی رسیدگی به مشکلات صادرکنندگان و بازرگانان را به عهده دارد و از طرف دیگر جایگاهی ویژه در توسعه روابط اقتصادی - تجاری ایران با دیگر کشورها در عرصه بین‌الملل دارد. بنابراین انتظار می‌رود این سازمان نقشی فعال در توسعه صادرات غیرنفتی در قالب سیاست‌های اقتصاد مقاومتی ایفا نماید. آسیب شناسی موانع صادرات غیرنفتی و در نظر گرفتن راهکارهایی برای رفع آن‌ها نیز یکی از وظایف اساسی این سازمان است. با اینحال به دلیل محدودیت‌های موجود لازم است حمایت‌هایی که از صادرکنندگان انجام می‌شود به نوعی هوشمندانه طراحی گردد تا با کمترین هزینه، بیشترین دستاورد را در پی داشته باشد. در این مقاله به این راهکارها اشاره شده است.

اثرات اقتصاد دانش‌بنیان بر درون‌زایی اقتصاد ایران در راستای سیاست های کلی اقتصاد مقاومتی

وحید شقاقی شهری، شیوا علیزاده

دسته بندی موضوعی: علم و فناوری

چکیده

یکی از راهبردهای محوری در تحقق رشد اقتصادی بلندمدت و پایدار، اتکای اقتصاد به صادرات دانش‌بنیان و تکیه بر اقتصاد دانش‌محور است. درضمن کاهش آسیب‌پذیری و مقابله با ریسک‌ها نیازمند حرکت با ادبیات روز اقتصادی است و نمی‌توان در دنیای کنونی، بر پایه اقتصاد صنعتی پیش رفت و کشور نیازمند حرکت به سمت اقتصاد دانش بنیان است. در مقاله حاضر، تاثیرات اقتصاد دانش‌بنیان بر درون‌زایی اقتصاد ایران بررسی شد. با توجه به مبانی نظری حاکم بر سیاست های کلی اقتصاد مقاومتی، صادرات کالاهای با فناوری بالا نماد اقتصاد دانش بنیان قرار گرفت و از رشد اقتصادی بدون نفت برای تبیین اقتصاد درونزا استفاده شد. برآورد رابطه بلندمدت رشد اقتصادی بدون نفت ایران مشخص نمود کشش شاخص اقتصاد درونزا -رشد اقتصادی بدون نفت- نسبت به شاخص اقتصاد دانش‌بنیان - لگاریتم صادرات کالاهای با فناوری بالا و های-تک- طی دوره ۱۳۶۸-۹۲ مثبت و معادل ۰/۱۲ درصد است. درضمن میزان اثرگذاری دو متغیر سرمایه فیزیکی و انسانی بیشتر از اقتصاد دانش بنیان می باشد.

تدوین مدل کسب و کار صنایع فناور با در نظر گرفتن الزامات مدیریت فناوری، مطالعه موردی شرکت پیشگامان سنجش علوم (پیساکو)

محمدعلی شفیعا، علیرضا باباخان، زینب گلشاهی

دسته بندی موضوعی: علم و فناوری

چکیده

مدیریت فناوری یکی از مهمترین مباحث در پیاده سازی اصول و الزامات اقتصاد مقاومتی است. در حالی که نقش و اهمیت صنایع کوچک و به طور ویژه دانش بنیان در رشد و توسعه اقتصادی بومی کشورها امری ثابت شده است؛ تحقق اقتصاد مقاومتی نیازمند مدیریت فناوری در این بنگاه های اقتصادی به عنوان مولدهای اقتصاد کلان می باشد. از طرفی اساس موفقیت سازمان ها، مبتنی بر مدل کسب و کار به کار بسته شده در آنها است. لذا مدیریت فناوری و توسعه نوآوری باید در مدل کسب و کار مربوط به آنها به درستی طراحی و جامه ای گردد. این مقاله به دنبال تبیین مدل کسب و کار مقید به مدیریت فناوری بر اساس تجارب شرکت پیشگامان سنجش علوم در پروژه های اجرایی می باشد. براین اساس پس از مرور ادبیات و پیشینه پژوهش، مدل کسب و کار مورد نظر براساس تجارب و آموخته های اجرایی، برگرفته از تجزیه و تحلیل اسناد و مدارک شرکت و نیز مصاحبه ساختار نیافته با کارشناسان و مدیریت شرکت، تدوین و ارائه و به تفصیل مورد بحث قرار گرفته و نحوه استفاده از آن و مشخصه های کاربردی آن در قالب مورد پژوهی در تجارب شرکت پیشگامان سنجش علوم پیاده سازی و مورد بررسی قرار گرفته است. در پایان پیشنهاداتی مبتنی بر یافته های حاصل از این پژوهش برای توسعه تجاری سازی محصولات دانش بنیان و مدیریت موفق فناوری در صنایع کوچک با تکیه بر این مدل ارائه شده است. طبق یافته های پژوهش به عنوان موردپژوهی، مدل کسب و کار یک شرکت دانش بنیان مبتنی بر اصول مدیریت فناوری برای دستیابی به موفقیت در تجاری سازی بررسی و معرفی شده است. بر مبنای این مدل راهکارهای توسعه مبتنی بر مدل کسب و کار مدیریت فناوری محور و نقاط حایز اهمیت آن برگرفته از روش تحقیق کیفی و تحلیل گفتمان برجسته شده و ارائه می شود. جامعیت مدل از منظر تطابق آن با روش های مدیریت فناوری و نحوه توجه به اصول آن در مدل از مزایا و برجستگی های این پژوهش است.

تعاون بستری مناسب برای اجرای اقتصاد مقاومتی بررسی اهمیت اقتصاد دانش بنیان در نیل به اهداف تعیین شده در بندهای دوم و ششم سیاست های ابلاغی اقتصاد مقاومتی

مینو امینی میلانی، نادر جلیلی، علی باریکانی

دسته بندی موضوعی: علم و فناوری

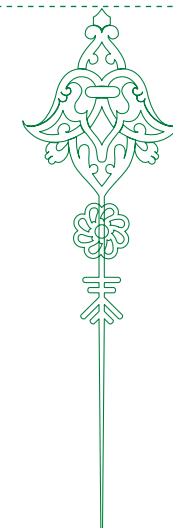
چکیده

با گسترش مفهوم اقتصاد مقاومتی و آشنایی بیش تر متخصصین و مسئولین با اهمیت و زوایای مختلف آن و لزوم مقاوم سازی اقتصاد کشور در برابر شوک های خارجی، بررسی و کنکاش در هرکدام از بندهای ابلاغی اقتصاد مقاومتی ضروری می نماید. این مطالعه باهدف بررسی اهمیت اقتصاد دانش بنیان در نیل به اهداف تعیین شده در بندهای دوم و ششم سیاست های ابلاغی اقتصاد مقاومتی انجام گرفته است. به همین منظور داده های سری زمانی کشور در سال های ۱۳۵۴-۱۳۹۱ با استفاده از روش اقتصادسنجی روش حداقل مربعات اصلاح شده (FMOLS) تحلیل شد. محقق اثرات متغیرهای صادرات کالاهای صنعتی، واردات کالاهای سرمایه ای، درصد شاغلین با تحصیلات عالی، میزان نسبت هزینه های تحقیق و توسعه به تولید ناخالص داخلی، موجودی سرمایه سرانه خالص، تعداد خطوط تلفن ثابت در هر هزار نفر و رشد اقتصادی (به عنوان متغیر وابسته) در محورهایی که توسط مراجع ذی صلاح به عنوان ابزاری برای سنجش اقتصاد دانش بنیان به کار می روند، را محاسبه کرده است. محورهای موردنظر تحقیق عبارت اند از: محور آموزش منابع انسانی، محور محیط اقتصادی و رژیم نهادی، محور نظم نوآوری و اختراعات، محور زیرساخت فناوری اطلاعات و ارتباطات، محور عملکرد اقتصادی. به صورت کلی تمام متغیرهای نماینده محورهای دانش بنیانی اقتصاد، در مطالعه حاضر معنی دار شد. نتایج تحقیق نشان می دهد متغیر لگاریتم موجودی خالص سرمایه سرانه ۰،۷۵، متغیر لگاریتم درصد شاغلین دارای تحصیلات عالی ۰،۴۰، متغیر لگاریتم تعداد خطوط تلفن ثابت در هر هزار نفر، ۰،۳۸، متغیر لگاریتم صادرات کالاهای صنعتی، ۰،۲۸، متغیر لگاریتم واردات کالاهای سرمایه ای ۰،۲۶، متغیر لگاریتم نسبت هزینه های تحقیق و توسعه به تولید ناخالص داخلی ۰،۱ درصد تغییر مثبت در رشد اقتصادی دارند.

نقد و بررسی اقدامات صندوق نوآوری و شکوفایی در حمایت از شرکت های دانش بنیان

« سجاد حیدرزاده

« دسته بندی موضوعی: علم و فناوری

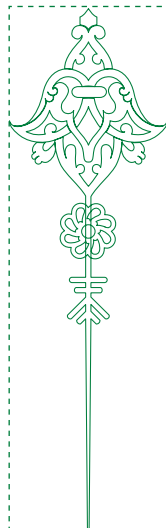
چکیده

اقتصاد دانش بنیان یکی از ارکان اصلی تحقق اقتصاد مقاومتی محسوب می شود؛ فلذا توجه به جایگاه آن در سیاستگذاری های ملی امری ضروری است. یکی از حلقه های تشکیل زنجیره اقتصاد دانش بنیان، تامین مالی شرکتهای دانش بنیان است که صندوق نوآوری و شکوفایی متولی این امر در کشور می باشد. این پژوهش به دنبال تشریح مهمترین اقدامات صندوق نوآوری و شکوفایی در سالهای ۱۳۹۴-۱۳۹۲ و همچنین نقد و بررسی عملکرد این نهاد بوده است تا بتواند رهیافت های مناسبی جهت نیل به بند ۲ سیاست های کلی اقتصاد مقاومتی ابلاغی مقام معظم رهبری ارائه نماید. بر این اساس، عملکرد این صندوق مورد نقد و بررسی قرار گرفته و پیشنهادهایی جهت اصلاح آن ارائه گردیده است.

بهینه یابی نظام توزیع ثروت در راستای تحقق اهداف متصور اقتصاد مقاومتی

« عباس عساری آرانی، علی باریکانی، عاطفه غلامی

« دسته بندی موضوعی: دولت و بخش عمومی

چکیده

این مطالعه در پی بهینه یابی نظام باز توزیع ثروت در راستای تحقق اهداف متصور اقتصاد مقاومتی است. به این منظور بررسی به صورت بین مکتبی انجام می شود. در مطالعه حاضر سه مکتب عمده رایج در بسیاری از کشورها مورد تحلیل قرار می گیرد. سه مکتب فوق الذکر شامل: لیبرالیسم، سوسیالیسم و آموزه های اسلام هستند. در راستای کامل کردن موضوع تحقیق، شعارها، اهداف و نقاط ضعف لیبرالیسم و سوسیالیسم از منابع مختلف استخراج شد. نتایج تحقیق نشان می دهد به دلیل تفاوت فاحش ماهوی بین این دو مکتب و اسلام، امکان استفاده از روش های توصیه شده این مکاتب -به دلیل غیر الهی و غیربومی بودن آن ها- در جامعه اسلامی ایران مهیا نیست. همچنین طبق بررسی های به عمل آمده در متون اسلامی و انطباق آن با مفاهیم و ادبیات امروزی اقتصاد، روش های شناسایی ای که با خط مشی اسلامی و لذا اقتصاد مقاومتی همسو هستند، به صورت زیر به دست آمد: توزیع بر اساس روش شناسایی خود اظهاری، توزیع بر اساس روش شناسایی ارزیابی وسع و امکانات، توزیع بر اساس روش شناسایی از طریق افراد محلی.

“

بخش سوم

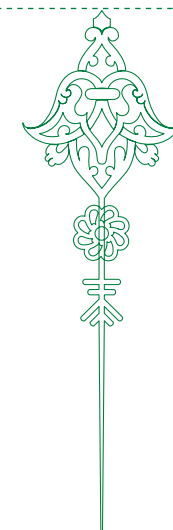
”

پایان نامه های همایش

تعداد ۳۵ پایان نامه در محور موضوعی سوم برای دبیرخانه سومین همایش سالانه اقتصاد مقاومتی ارسال گردید که جهت داوری در اختیار هیئت علمی همایش قرار گرفت؛ در این بخش چکیده این ۳۵ پایان نامه آمده است.

در جدول زیر ترکیب ۳۵ پایان نامه ارسال شده برای دبیرخانه سومین همایش سالانه اقتصاد مقاومتی آمده است:

دسته بندی بر اساس مقطع	
دکتری	۱
ارشد	۳۲
کارشناسی	۲
دسته بندی بر اساس موضوع	
تولید و کسب و کار	۹
نظام مالی	۶
علم و فناوری	۵
نفت و انرژی	۵
فرهنگ و آموزش	۴
تجارت و ارز	۳
اقتصاد کلان	۳

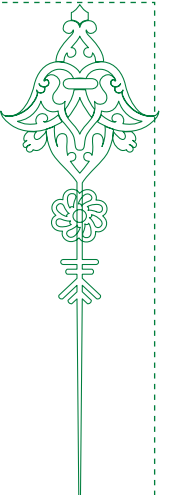
چکیده

تلاقی ادبیات اقتصاد تاب آور و برنامه ریزی رفاه اجتماعی؛ معرفی و اعتبار بخشی شاخص ترکیبی لگاتوم – POEPLES

◀ عادل پیغامی، سمانه منصوری

◀ دسته بندی موضوعی: دولت و بخش عمومی

گسترش مخاطرات، تنش ها و ناامنی ها مخصوصاً در حوزه مالی و اقتصادی، اهمیت مطالعه و تحقیق برای کنترل و مدیریت این تنش ها در قالب مباحث مربوط به تاب آوری و مقاوم سازی اقتصادی را افزایش داده است. از آنجایی که همواره هدف اصلی برنامه ریزی رفاه اجتماعی، بهبود زندگی بشر بوده است و شاخص های اقتصادی تأثیر مستقیمی بر این امر داشته اند، بنابراین برای احصاء مدل های جامع تر و کامل تر رفاه، ورود علوم تولید شده در حوزه تاب آوری اقتصادی سیاست گذاری های رفاهی لازم و ضروری خواهد بود. براساس همین ضرورت، هدف تحقیق پیش رو پاسخ به این پرسش است که آیا نقاط اشتراک و تلاقی میان دو ادبیات برنامه ریزی رفاه اجتماعی و تاب آوری اقتصادی وجود دارد؟ به همین منظور با مروری بر ادبیات و سپس استخراج و تطبیق شاخص های مطرح در دو حوزه تاب آوری اقتصادی و برنامه ریزی رفاه اجتماعی، این نتیجه حاصل شد که اشتراک مفهومی بین این دو حوزه وجود دارد. به طوری که حاصل این تطبیق ارائه یک شاخص ترکیبی بنام شاخص لگاتوم – POEPLES بوده است. سپس با استفاده از تکنیک مصاحبه های عمیق با متخصصین و تحلیل این اطلاعات به روش تحلیل داده بنیاد، اشتراک مفهومی بالای تئوریک در شاخصها و مدل های مفهومی دو حوزه مورد تایید خبرگان قرار گرفته و مدل مفهومی ترکیبی PEOPLES LEGATUM – اعتباربخشی شد. به نحوی که این امکان را فراهم می کند که نه تنها متخصصان و سیاستگذاران این دو عرصه با همزبانی و اشتراک هدف دست به ساختن مدل های ترکیبی توانمند بزنند، بلکه ورود سیاست های کلی اقتصاد مقاومتی به عرصه برنامه ریزی رفاه اجتماعی را ممکن می سازد.

چکیده

طراحی مدل کسب و کار برای شبکه‌ای از سازمان‌های همکار با رویکرد اقتصاد مقاومتی

دانشکده مهندسی پیشرفت دانشگاه علم و صنعت

دانشجو: ایمان صادق زاده

استاد راهنما: دکتر علیرضا علی احمدی

مقطع: کارشناسی ارشد

دسته بندی موضوعی: تولید و کسب و کار

در جهان امروز، بنگاه‌های اقتصادی با محیطی چالش‌برانگیز و مدام در حال تغییر روبرو هستند که باعث افزایش ریسک و کاهش حاشیه اطمینان کارآفرینان در ورود به بازارهای کسب‌وکار شده است. در چنین شرایطی، یکی از کاراترین راه‌ها برای مقابله با تغییرات و ریسک‌های محیطی تأسیس شبکه‌های همکاری است که موجب افزایش ضریب اطمینان و خلق مزیت رقابتی برای همکاران یک شبکه می‌شود. سازمان‌های که نتوانند از این‌گونه همکاری‌ها جهت مقابله با ناملایمات محیطی و غلبه بر آن‌ها بهره بگیرند محکوم به کناره‌گیری و انزوا از بازارهای پرچالش امروزی هستند. گسترش فضای رقابتی بازارهای تجاری موجب افزایش شکل‌گیری شبکه‌های همکاری و مشارکت میان بنگاه‌ها شده است که این موضوع مسئله طراحی و نحوه مدیریت سازمان‌های شبکه‌ای را به موضوعی موردتوجه مدیران و سیاست‌گذاران بنگاه‌ها تبدیل کرده است. انواع شبکه‌های همکاری را که باهدف استفاده از مزایا و کارایی جمعی در عین حفظ استقلال بنگاه‌ها شکل می‌گیرند می‌توان در موقعیت‌های چون ارتباط درون یک زنجیره ارزش، تعامل با رقبا برای کاهش فشارهای رقابتی و برون‌سپاری فعالیت‌های اصلی بنگاه مشاهده کرد. توسعه سازمان‌های شبکه‌ای معمولاً با تولید یک بنگاه مرکزی (مادر) پی گرفته می‌شود، بدین منظور بنگاه مادر علاوه بر تعریف راهبرد، ماهیت و سازوکارهای شبکه باید با تبیین یک مدل کسب‌وکاری استراتژی‌های خود را در سطح شبکه به اجرا درآورد. اهمیت مدل کسب‌وکار در شبکه تا آنجا مهم است که بسیاری از صاحب‌نظران نظیر زوت و آمیت مدل کسب‌وکار را موتور استراتژی‌های مبتنی بر شبکه می‌دانند. در پژوهش حاضر، با نگاه به موضوع شبکه‌های همکاری، اقدام به طراحی مدل کسب‌وکار سازمان مادر در شبکه‌های همکاری به‌عنوان نماد شبکه شده است. در این راستا با بررسی ادبیات موضوع، مدل ارائه‌شده توسط استروالد (۲۰۰۴) به‌عنوان مدل پایه انتخاب گردید و پس از افزودن چندین فاکتور مستخرج از ادبیات در بخش الزامات طراحی و شکل‌گیری شبکه‌ها، مدل پیشنهادی طی فرایند دلفی مورد قضاوت خبرگان قرار گرفت. پس از تأیید مدل نهایی توسط خبرگان به‌منظور اعتبارسنجی مدل پرسشنامه‌هایی جهت سنجش مدل طراحی‌شده در اختیار خبرگان دانشگاهی و مدیران دو شبکه همکاری قرار گرفت. در گام بعدی برای سنجش مدل در عرصه عمل به طراحی مدل کسب‌وکار برای دو شرکت مرکزی فناوری و ارتباطات پاسارگاد آریا (فناپ) و توسعه و رشد معنا مبادرت شد. نتایج پژوهش به کاربردی و عملیاتی بودن مدل تدوین‌شده صحت می‌گذارد.

ارائه چارچوبی برای تبیین توانمندی‌های پویا، موردی: شرکت کارخانجات لوازم خانگی پارس

دانشگاه تهران

دانشجو: امیر حسین خان احمدی

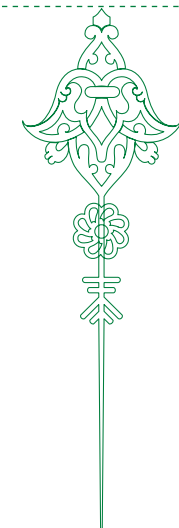
استاد راهنما: دکتر محمدعلی شاه حسینی

مقطع: کارشناسی ارشد

دسته بندی موضوعی: تولید و کسب و کار

چکیده

با توجه به تغییرات سریعی که امروز صنایع مختلف را در بر گرفته‌اند، تلاش برای طراحی راه‌کارهایی که بتواند بهترین انطباق را با این تغییرات را فراهم آورد و از سوی دیگر تضمین‌کننده مزیت رقابتی پایدار نیز باشد، بیش از پیش رونق گرفته است. رویکرد توانمندی‌های پویا یکی از نظریه‌هایی است که برای این شرایط پیشنهاد شده است. این پژوهش در ابتدا به دنبال ارائه چارچوبی تبیینی برای ارزیابی توانمندی‌های پویا در صنعت لوازم خانگی کشور است. پس از آن به مطالعه موردی شرکت کارخانجات لوازم خانگی پارس می‌پردازد و سعی دارد تا وضعیت آن را از جنبه توانمندی‌های پویا ارزیابی کند. چارچوب تبیینی به دست آمده متکی بر مطالعه بیش از ۱۳۰ پژوهش تجربی و نظری در حوزه توانمندی‌های پویا است که این مفهوم را به سه بخش کلی ملزومات‌ها، فرآیندها و نتایج توانمندی‌های پویا تقسیم می‌کند. پس از آن شرکت کارخانجات لوازم خانگی پارس دو بخش ملزومات‌ها و فرآیندها به طور کامل مورد ارزیابی قرار گرفت. داده‌های مورد نیاز مبتنی بر پژوهش موردی به روش بررسی اسناد و مصاحبه جمع‌آوری شد و تجزیه و تحلیل آن‌ها به روش توصیفی انجام پذیرفت.

بررسی موانع خصوصی سازی و ارائه راهکار (مطالعه موردی در شرکت ملی پخش فراورده های نفتی منطقه خراسان رضوی)

دانشگاه آزاد اسلامی واحد مشهد

دانشجو: سیدرضا شفائی نژاد

استاد راهنما: دکتر مسعود طاهری لاری

مقطع: کارشناسی ارشد

دسته بندی موضوعی: تولید و کسب و کار

چکیده

سیاست خصوصی سازی در پی عملکرد ضعیف و غیر کارای فعالیت های اقتصادی بنگاهها و موسسات دولتی، در اکثر کشورهای در حال توسعه اتخاذ گردیده است. از این رو خصوصی سازی با هدف افزایش کارایی و رشد اقتصادی یکی از مسائل مورد توجه سیاست گذاران و اقتصاد دانان در دهه های اخیر بوده است. اما این امر با موانع و مشکلات بیشماری روبرو بوده است که از میان برداشتن آنها می تواند به موفقیت این فرایند و دستیابی به اهداف متصور آن کمک شایان توجهی نماید. در این راستا پژوهش حاضر در ابتدا موانع خصوصی سازی در شرکت ملی پخش فراورده های نفتی منطقه خراسان رضوی را با استفاده از مرور ادبیات سازمان یافته پژوهش، بررسی و شناسایی کرده، سپس به ارائه راهکارهایی برای از میان برداشتن و یا کم کردن اثرات آنها در اجرای خصوصی سازی با استفاده از تکنیک دلفی و نظرخواهی از صاحب نظران و کارشناسان خواهد پرداخت. هدف از این پژوهش بررسی موانع خصوصی سازی در اقتصاد مقاومتی و رتبه بندی آنها بوده است. در این تحقیق برای تهیه ادبیات تحقیق از مطالعات کتابخانه ای و برای بخش میدانی آن از پرسش نامه استفاده شده است. جامعه آماری این تحقیق شامل کلیه کارکنان رسمی شرکت ملی پخش فراورده های نفتی منطقه خراسان رضوی می باشد. روش نمونه گیری در این تحقیق خوشه ای می باشد. شیوه تجزیه و تحلیل داده ها بصورت کمی بوده و از آزمون های فرض آماری میانگین یک جامعه و فریدمن استفاده می شود. در یافته های تحقیق، ۵۱ مشکل و مانع پیشاروی خصوصی سازی در شرکت ملی پخش فراورده های نفتی منطقه خراسان رضوی وجود دارد که به پنج بعد زیر تقسیم شده و ترتیب آنها به لحاظ اهمیت به صورت زیر است:

موانع مدیریتی اجرایی>موانع اقتصادی>موانع سیاسی>موانع قانونی>موانع فرهنگی اجتماعی

شناسایی حوزه های نقش آفرینی مردم در اقتصاد مقاومتی

دانشگاه علم و صنعت

دانشجو: اشرف السادات موسوی لقمان

استاد راهنما: دکتر محمد علی شفیعا

مقطع: کارشناسی ارشد

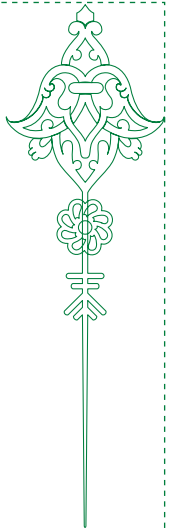
دسته بندی موضوعی: تولید و کسب و کار

چکیده

اقتصاد مقاومتی مفهومی است که اولین بار از سوی مقام معظم رهبری در سال ۱۳۸۹ مطرح شده است. با توجه به شرایط کنونی کشور، تلاش در جهت تحقق این مهم، بیش از هر زمان دیگری ضروری می نماید. یکی از ارکان اصلی اقتصاد مقاومتی، مردمی سازی اقتصاد است. چرا که از دیدگاه اسلام بر خلاف دیدگاههای غربی، فرد و جامعه هر دو اصالت دارند. بر اساس این نگاه از مردم، انتظار می رود، برای تامین اهداف جمعی و ملی در شرایط سخت و بحرانی مانند تحریم، جنگ و غیره تمام توان خود را به کار گیرند. در این چارچوب، مسائلی همانند مقاومت که از مولفه های اصلی اقتصاد مقاومتی است در عمل معنا و مفهوم پیدا کرده و فضایی چون جمع گرایی، ایثار، از خودگذشتگی،

کمک به همنوع و سایر مولفه های لازم برای اقتصاد مقاومتی غایان می شود. مسئله ی پژوهش حاضر، تبیین نقش مردم در اقتصاد مقاومتی بر مبنای اصول ارزشی مستخرج از آموزه های مستقیم اسلام و رهنمودهای ولی فقیه با استفاده از تئوری داده بنیاد متنی است. برای این منظور، منابع و کتاب های اسلامی متنوعی در دسترس است، ولی پژوهشگر آموزه های مستقیم اسلام را با تاکید بر دستورات دو کتاب قرآن و نهج البلاغه -به عنوان کامل ترین مستندات راهنمای عمل و پیشرفته ترین تمدن موجود بشری- برای دستیابی به تئوری اقتصاد مردم محور انتخاب کرده است. هم چنین، با توجه به اینکه مقام معظم رهبری با اشراف و بصیرت کامل نسبت به شرایط کشور و مقتضیات اسلامی و ایرانی سخن می گویند، بیانات ایشان در چند سال اخیر، نیز به عنوان منبع دیگر جمع آوری داده مورد بررسی قرار گرفته است. پس از تجزیه و تحلیل و کدگذاری داده ها، تئوری نقش مردم در اقتصاد مقاومتی در قالب یک الگوی بصری و با تاکید بر شرایط علی، شرایط زمینه ای، شرایط مداخله گر، راهبردها و پیامدها نشان داده شده است. هم چنین بر مبنای الگوی فوق الذکر، اقدامات برنامه ای لازم جهت تحقق اقتصاد مردمی پیشنهاد شده است.

بررسی و مقایسه‌ی عوامل مؤثر بر بهره‌وری نیروی کار در صنایع کوچک و بزرگ ایران طی سال‌های ۱۳۷۳-۱۳۹۰

دانشگاه بوعلی سینا

دانشجو: آزاده شهاب

استاد راهنما: دکتر محمد مولایی

مقطع: کارشناسی ارشد

دسته بندی موضوعی: تولید و کسب و کار

چکیده

صنایع هر کشور، پایه‌های اقتصادی آن کشورند و بهره‌ور بودن آن‌ها باید مهم‌ترین هدف سیاست‌گذاران اقتصادی باشد. معمول‌ترین شاخص در میان بهره‌وری‌های جزئی، بهره‌وری نیروی انسانی است. به تعبیری می‌توان گفت که این شاخص بیانگر سهم نیروی انسانی در تولید کالاها و خدمات است و هرچه مقدار آن بیشتر باشد، نشانگر عملکرد بهتر و سودمندی بیشتر نیروی انسانی در فرآیند تولید کالا یا خدمتی معین است. در واقع همه برنامه‌ریزان در سطح سازمان‌های دولتی و خصوصی به این واقعیت که کیفیت نیروی کار بر عملکرد تولید تأثیر می‌گذارد، واقفند. هدف پژوهش حاضر تحلیل و تبیین میزان اثرگذاری عوامل مؤثر (شامل سرمایه فیزیکی سرانه، سرمایه انسانی سرانه، سطح دستمزد واقعی، شکاف بین تولید بالقوه و بالفعل و انباشت تحقیق و توسعه) بر بهره‌وری نیروی کار در صنایع کوچک، بزرگ و کل صنعت ایران است. داده‌های پژوهش از مرکز آمار ایران طی دوره زمانی (۱۳۷۳-۱۳۹۲) برای کدهای نه گانه صنعتی مطابق با طبقه بندی (I.S.I.C, Rev.۲) بصورت پانل دیتا (یا داده‌های ترکیبی) استفاده شده است. برای برآورد داده‌های موجودی فیزیکی سرمایه از روش روند نمایی سرمایه گذاری استفاده شده است. انباشت تحقیق و توسعه از روش گرلیچز بدست آمده است. با توجه به فقدان داده‌های تولید بالقوه صنعت برای بدست آوردن متغیر شکاف بین تولید بالقوه و بالفعل، تولید بالقوه از روش اینترپولیگیتور برآورد شده است. نتایج برآورد مدل بهره‌وری نیروی کار به تفکیک صنایع کوچک (کارگاه‌های صنعتی ۴۹-۱۰ نفر کارکن)، بزرگ (کارگاه‌های صنعتی ۵۰+ نفر کارکن و بیشتر) و کل صنعت نشان می‌دهد که سرمایه فیزیکی سرانه، سرمایه انسانی سرانه و سطح دستمزد واقعی بر بهره‌وری نیروی کار در صنایع کوچک، بزرگ و کل صنعت اثر مثبت و معنادار دارد. اثر انباشت تحقیق و توسعه بر بهره‌وری نیروی کار در صنایع کوچک معنادار نبوده است، اما در صنایع بزرگ و کل صنعت دارای اثری مثبت و معنادار دارد. هم‌چنین اثر شکاف بین تولید بالقوه و بالفعل در صنایع کوچک، بزرگ و کل صنعت، منفی و معنادار است.

مدلی برای برنامه‌ریزی تاکتیکی استوار (مقاوم) شبکه زنجیره تامین در شرایط اختلال تحریم؛ مطالعه موردی: زنجیره تامین دارو

دانشگاه علم و صنعت

دانشجو: مهسا سلسیل

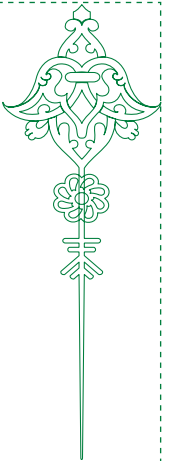
استاد راهنما: دکتر محمدعلی شفیعا

مقطع: کارشناسی ارشد

دسته بندی موضوعی: تولید و کسب و کار

چکیده

در طی دو دهه‌ی اخیر به دلیل جهانی شدن زنجیره تامین بسیاری از معادلات موجود در این حوزه دستخوش تغییرات و تحولات فراوان شده است. افراد فعال در این حوزه به ویژه راهبران و مدیران کلان، همواره با ریسک‌ها و اختلال‌های جدیدی روبه رو هستند که با تحلیل و برنامه‌ریزی دقیق باید خود را برای مقابله با آن آماده سازند. تحریم در سال‌های اخیر یکی از مشکلات اصلی زنجیره های تامین بوده که صدمات جبران‌ناپذیری را در حوزه‌های مختلف اقتصادی و اجتماعی وارد کرده است. این در حالی است که در پژوهش‌های مربوط به زنجیره های تامین جهانی به طور محدود به عدم قطعیت شرایط پرداخته شده است. لذا برنامه‌ریزی برای مقابله با آن امری ضروری می‌نماید. هدف این پژوهش شناسایی راهبردهای برخورد با پدیده تحریم در سطح میان مدت و تاکتیکی، مدلسازی ریاضی آن با رویکرد استوار و تجزیه و تحلیل نتایج آن برای برخورد با این پدیده در حوزه زنجیره تامین دارو به عنوان یکی از حیاتی‌ترین نیازهای انسانها، است. در این پژوهش اختلال جریان فیزیکی و مالی به صورت همزمان مدلسازی شده و همچنین با در نظر گرفتن نسبتهای مالی که نشان دهنده چگونگی عملکرد یک سازمان هستند، جریان مالی به صورت کاملتر مدلسازی شده است. در این راستا مساله با استفاده از یکی از جدیدترین رویکردهای بهینه‌سازی استوار که مزایای قابل توجهی نسبت به سایر مدلها دارد، مدلسازی شده است. اعتبارسنجی مدل نشان از عملکرد بهتر این روش در مقابل سایر روشها دارد. نتایج بدست آمده نشان از یک سیستم پایدار در در مقابل اختلال تحریم دارد که بدون تخطی از محدودیتهای مساله، تصمیمات مناسب برای برخورد با مساله را نمایان می‌سازد.

آمایش مناطق مرزی با تاکید بر مزیت های نسبی داخلی و فرصت های بیرونی در راستای اقتصاد مقاومتی (مطالعه موردی: استان خراسان جنوبی – کشور افغانستان)

دانشگاه تهران

دانشجو: ابوالفضل نوروزی

استاد راهنما: دکتر محمدرضا رضوانی

مقطع: کارشناسی ارشد

دسته بندی موضوعی: تولید و کسب و کار

چکیده

برنامه‌ریزی‌ها برای پیشرفت اقتصادی مناطق مرزی، باید متناسب با پتانسیل‌ها و قابلیت‌های این مناطق و فرصت‌های موجود در کشورهای همسایه باشد، به گونه‌ای که زمینه ساز پیشرفت توأم با عدالت اجتماعی و اقتصادی باشد. مناطق مرزی ایران در اکثر موارد مناطقی توسعه نیافته هستند که از نظر شاخص‌های گوناگون اقتصادی، اجتماعی، فرهنگی و... در سطح پایین تری نسبت به سایر مناطق کشور هستند. این مناطق هرکدام دارای قابلیت‌های خاصی هستند که در صورت توجه و بهره‌وری بهینه از آن‌ها، ضمن پیشرفت این مناطق، می‌تواند موجب پیشرفت و توسعه ملی در زمینه‌های گوناگون گردد. قابل توجه است که دروازه‌های ورودی کشور، مناطق مرزی هستند و امروزه کشورهای منفعت طلب منطقه‌ای و فرامنطقه‌ای مثل آمریکا تقریباً در تمامی کشورهای هم مرز با جمهوری اسلامی ایران دارای پایگاه‌های نظامی هستند و در صورت بروز تنش‌های جدی یا تحریک گروهک‌های معاند، می‌تواند امنیت ملی و اقتصاد جمهوری اسلامی را تهدید کنند. با توجه به اینکه مناطق مرزی شرق کشور، شامل استان‌های خراسان جنوبی و سیستان و بلوچستان علی‌رغم ظرفیت‌های جغرافیایی فراوان و مزیت‌های نسبی منحصر به فرد از محروم‌ترین استان‌های کشور بشمار می‌آید، پژوهش حاضر به دنبال آن بود تا با توجه به مزیت‌های نسبی استان خراسان جنوبی و فرصت‌های موجود در کشور افغانستان، جهت تحقق عملیاتی اقتصادی مقاوم و درون نگر و برون زا به ارائه راهبردهایی متناسب با فرهنگ اسلامی و انقلابی جمهوری اسلامی که همان اقتصاد مقاومتی است، بپردازد. پس از بررسی و ارزیابی محیط داخلی (استان خراسان جنوبی) و محیط خارجی (کشور افغانستان)، این نتیجه حاصل شد که در این منطقه، قوت‌ها و فرصت‌ها، نسبت به ضعف‌ها و تهدید-ها برتری دارند. لذا این نتیجه، پتانسیل بالای این منطقه را روشن می‌سازد و در بررسی مدل سوأت راهبرد آمایشی مناسب برای آمایش استان خراسان جنوبی با توجه به مزیت‌های داخلی و فرصت‌های موجود در کشور افغانستان راهبرد تهاجمی- رقابتی بود. در این راستا لازم است اقدامات فوری را با توجه به قابلیت‌های این منطقه در نظر گرفت. در این زمینه، اولویت با رونق فعالیت‌های اقتصادی متنوع بخصوص در حوزه معادن، زارعت، توسعه ریلی، بازرگانی، خدمات پزشکی، تولید برق از طریق فرایند ترکیبی انرژی بادی، خورشید و حرارتی و ... است که تمام موارد با توجه به اصول بالا دستی اقتصاد مقاومتی تهیه و تدوین شده است.

امکان‌سنجی طراحی الگوی تجدید ساختار صنعت فولاد در رهیافت اقتصاد مقاومتی (صنعت فولاد منطقه اصفهان)

دانشگاه امام صادق(ع)

دانشجو: امین حساری

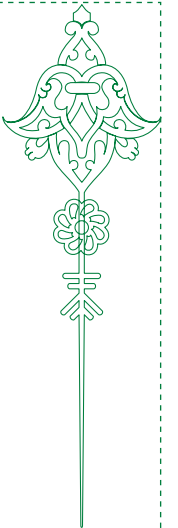
استاد راهنما: دکتر حسن کیائی

مقطع: کارشناسی ارشد

دسته بندی موضوعی: تولید و کسب و کار

چکیده

اقتصاد مقاومتی، الگوی دائمی اقتصاد انقلاب اسلامی است. این الگو با بهره‌گیری از مضامین مکتب اقتصاد اسلامی به دنبال ساختار سازی در بخش اقتصاد ایران است. بدین معنا که ساختارهای اقتصادی می‌بایست اهداف مکتب اقتصادی اسلام (عدالت، جهاد و عزت) را محقق کنند. در این راستا تبیین الگوی تجدید ساختار صنعت آهن و فولاد مدنظر اقتصاد مقاومتی هدف پژوهش حاضر است. صنعت آهن و فولاد با دارا بودن روابط پسینی و پیشینی گسترده با سایر بخش‌های اقتصادی، یکی از صنایع اساسی و مهم در اقتصاد ملی محسوب می‌شود. این صنعت نقش مهمی در توسعه سایر صنایع دارد و به نوعی صنعت مادر و استراتژیک محسوب می‌شود. صنعت فولاد ایران با برخورداری از منابع غنی سنگ‌آهن، زغال‌سنگ، گاز و نیروی انسانی ماهر، وجود بازار پرمصرف و رو به رشد در منطقه به‌ویژه کشورهای افغانستان و عراق، دسترسی به آب‌های آزاد و... مزیت کامل در تولید انواع محصولات فولادی را داراست. با این وجود صنعت فولاد با چالش‌های متعددی از جمله خام فروشی، عدم توازن در زنجیره، واردات بی‌رویه، عدم تناسب ظرفیت‌های تولیدی موجود برای تحقق اهداف سند چشم‌انداز، تمرکز بر روی محصولات میانی فولاد، عدم سرمایه‌گذاری لازم در بخش پایین‌دستی صنعت فولاد و عدم قدرت رقابت‌پذیری، مواجهه است. نتیجه‌ی وجود این چالش‌ها ناکارایی و غیر مقاومتی بودن ساختار فعلی صنعت فولاد ایران را به اثبات می‌رساند. از این رو می‌بایست ساختاری برای صنعت فولاد پیشنهاد گردد تا بتواند چالش‌ها را برطرف و از ظرفیت‌ها حداکثر بهره‌برداری را داشته باشد. در این پژوهش ساختار خوشه‌ای شدن صنعت آهن و فولاد به‌عنوان ساختار جایگزین پیشنهاد و به بررسی امکان‌سنجی تحقق آن در منطقه اصفهان با روش تحلیل زنجیره ارزش به اثبات اجرایی شدن آن پرداخته شد.

ارزش تولید ملی، حمایت از کار و سرمایه ملی در قرآن و روایات

دانشکده معارف قرآن و عترت اصفهان

دانشجو: مرضیه فارسی

استاد راهنما: دکتر نصیر الدین جوادی

مقطع: کارشناسی ارشد

دسته بندی موضوعی: تولید و کسب و کار

چکیده

هدف این پژوهش بررسی ارزش و اهمیت تولید ملی، حمایت از کار و سرمایه ملی در قرآن و روایات و تشویق مردم به سمت مصرف تولید داخلی و تقویت روحیه کار و تلاش می باشد. در این پژوهش از دو روش کتابخانه ای و میدانی استفاده شده است. در مکاتب غیر اسلامی مانند کاپیتالیسم و مارکسیسم به مسئله تولید، کار و سرمایه نگاه افراطی و تفریطی دارد. دیدگاه اسلام به تولید، کار و سرمایه بر اساس منافع فردی و اجتماعی است و در آن افراط و تفریط نمی باشد. قرآن کریم به بحث تولید و حمایت از کار و سرمایه پرداخته، و منابع تولیدی را معرفی، و به بهره برداری از آن با استفاده از کار و تلاش سفارش می کند. در روایات ائمه معصومین (ع) به کار و تلاش در سنت گفتاری و رفتاری پرداخته و تأکید شده است. قرآن کریم و روایات ائمه معصومین (ع) تولید ملی و حمایت از کار و سرمایه ملی را از این جهات مهم می دانند: الف) نرفتن زیر سلطه بیگانگان ب) بسیج نیروها در برابر دشمنان ج) تقویت استقلال د) قوام جامعه با تولید ثروت ه) زیر بار حمایت کفار نرفتن و) منع مسقیم استفاده کالاهای بیگانه در روایات ن) منع تشبه به کفار و زمینه های ایجاد آن را: ۱) وضع مقررات اسلام ۲) امنیت اقتصادی ۳) کم کردن و برداشتن مالیات ۴) خودباوری و عزت نفس ۵) چشم نداشتن به امکانات دیگران ۶) ایمان واقعی معرفی می کنند.

بررسی رابطه بازار پول با بازار سرمایه در چارچوب اقتصاد مقاومتی

دانشگاه آزاد اسلامی واحد علوم و تحقیقات (آذربایجان غربی)

دانشجو: افسون سهراب

استاد راهنما: دکتر سید جمال الدین محسنی زنوزی

مقطع: کارشناسی ارشد

دسته بندی موضوعی: نظام مالی

چکیده

تحقیق حاضر در پی بررسی رابطه بازار پول با بازار سرمایه در چارچوب اقتصاد مقاومتی است. تحقیق حاضر تحلیلی می باشد و برای تحلیل از ابزار اقتصادسنجی بویژه مدل های خودرگرسیون با وقفه های بازگشتی، رهیافت آزمون کرانه ها استفاده شد. جامعه آماری کشور ایران و داده ها بصورت فصل از سال ۱۳۷۶ تا ۱۳۹۳ می باشد. بمنظور جمع آوری اطلاعات از بانکهای اطلاعاتی بازار اوراق بهادار تهران و بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران استفاده شد. برای تجزیه و تحلیل اطلاعات و داده ها و تخمین مدل از روش حداقل مربعات معمولی و مدل خود رگرسیونی با وقفه های توزیعی **ARDL** و برای بررسی معناداری رابطه ی بلند مدت، از آزمون بنرجی، دلادو و مستر استفاده شد. پایایی سری زمانی و نیز آزمون های ریشه واحد، روش خود توضیح-برداری با وقفه های توضیحی و مدل تصحیح خطا (ECM) توضیح داده شدند. آزمون بنرجی، دلادو و مستر و وجود هم جمعی بین متغیرهای اقتصادی، معنی داری رابطه بلندمدت بدست آمده را بررسی می کند. نتایج نشان می دهد که در کوتاه مدت البته با یک وقفه دو بازار پول و سرمایه به عنوان جانشین همدیگر عمل می کنند. وجود رابطه بلندمدت بین بازارهای پول و سرمایه در چارچوب اقتصاد مقاومتی ایران قابل تصور نمی باشد. همگرایی بین بازارهای پول و سرمایه در چارچوب اقتصاد مقاومتی ایران قابل تصور نمی باشد. متاسفانه ضریب ECM معنی دار نمی باشد که نشانگر عدم وجود رابطه بلندمدت و به تبع آن غیرمعنی دار بودن تعدیل کوتاخ مدت به بلندمدت می باشد. نتایج آزمون خودهمبستگی و واریانس ناهمسانی نشانگر عدم وجود مشکل خودهمبستگی و واریانس ناهمسانی در مدل برآورد شده می باشد. هیچ علیتی از طرف هیچ یک از متغیرها برهم وارد نیست. بنابراین هیچ علیتی از طرف بازارهای پول و سرمایه به سمت یکدیگر در اقتصاد ایران وجود ندارد.

تحلیل عملکرد بانکداری خصوصی در اقتصاد ایران از منظر بانکداری اسلامی و اقتصاد مقاومتی

دانشگاه خوارزمی

دانشجو: محمود پیرزادی

استاد راهنما: دکتر مهدی قائمی اصل

مقطع: کارشناسی ارشد

دسته بندی موضوعی: نظام مالی

چکیده

در این پژوهش با بررسی عملکرد بانک‌های خصوصی و بانک‌های خصوصی شده و دولتی در سال‌های ۱۳۸۰ تا ۱۳۹۳، میزان موفقیت یا شکست این تجربه مورد ارزیابی قرار گرفته است. همچنین با استفاده از روش دلفی و بررسی ترانزنامه‌های بانک‌ها، گزارش جامعی از وضعیت بانک‌ها بدست آمده و با مقایسه وضعیت بانک‌ها قبل و بعد از واگذاری به بخش خصوصی، تاثیر خصوصی سازی بر شاخص‌های بانکی مورد ارزیابی قرار گرفته است. نتایج ارزیابی ترانزنامه‌ها و داده‌های بدست آمده از بانک‌ها نشان می‌دهد که واگذاری بانک‌ها به بخش خصوصی تاثیر مثبتی بر بازدهی و سودآوری بانک‌ها داشته است. همچنین بر اساس نتایج تحقیق، «ویژگی‌های ممتاز» بانک‌های خصوصی نسبت به بانک‌های دولتی عبارتند از کاهش هزینه های تمام شده پول، کاهش مطالبات معوق و بدهی های مشکوک الوصول بانکی، کاهش فاصله بین نرخ سود پرداختی به سپرده‌ها و سود دریافتی از تسهیلات داده شده، به روز شدن و ایجاد یک ساختار اطلاعاتی مدرن بانکی و ارائه خدمات نوین، افزایش بهره‌وری نیروی انسانی و استفاده از نیروهای متخصص و تحصیل کرده، افزایش سودآوری، ایجاد فضای رقابتی و شفافیت اطلاعات، کاهش اتکا به بانک مرکزی در مواقع کسری و مدیریت ریسک. در ادامه با استفاده از تکنیک دلفی «ویژگی‌های ممتاز برتر» بانک‌های خصوصی نسبت به بانک‌های دولتی بدست آمده و با بکارگیری روش تحلیل شبکه‌ای فازی (FANP) وزن‌دهی شده‌اند که بر این اساس چهار معیار کاهش هزینه‌های تمام شده پول، کاهش مطالبات معوق و بدهی‌ها، ایجاد فضای رقابتی و افزایش بهره وری نیروی انسانی، به ترتیب بیشترین اوزان را به خود اختصاص داده‌اند.

نقد شیوه‌های تجهیز و تخصیص منابع توسط نظام بانکی و ارائه پیشنهادات اصلاحی

دانشگاه تهران

دانشجو: سید مهدی بنی طباطبائی

استاد راهنما: دکتر حمید ابریشمی

مقطع: کارشناسی ارشد

دسته بندی موضوعی: نظام مالی

چکیده

یکی از اجزای مهم نظام اقتصادی هر کشوری، نظام پولی و بانکی است که سلامت و فساد آن، به سلامت و فساد اقتصاد منتهی خواهد شد. لذا پراختن به نظام بانکی و اصلاح آن از اولویت‌های اصلاح نظام اقتصادی است. در کشور ما به دلیل استقرار نظام بانکداری اسلامی، پرداختن به موضوع بانک لاجرم باید از دو نگاه اقتصادی و شرعی انجام شود. قانون عملیات بانکی بدون ربا که در سال ۱۳۶۲ در مجلس شورای اسلامی تصویب شد، به دلیل اینکه ساختار نهادی و فرآیندهای اجرایی متناسب با آن متحول نشده بود نتوانست به اهداف خود نائل شود. در سه دهه گذشته انتقادات زیادی به قانون و نحوه اجرای آن وارد شده است و پیشنهادات اصلاحی متعددی توسط صاحب‌نظران مطرح شده است. مهم‌ترین انتقادات عبارت‌اند از: عدم توجه به سابقه عملکرد بانک‌های ایران در وضع قوانین بانکی، عدم توجه به تفاوت کارکردی انواع بانک‌ها، عدم جامعیت سپرده‌ها متناسب با اهداف و سلیقه سرمایه‌گذاران، عدم تفکیک منابع تجهیز شده در بانک و استفاده مشاع از آنها و شیوه نادرست تعیین نرخ سود. این کاستی‌ها موجب شد قانون عملیات بانکی بدون ربا نتواند تحول‌چندانی در نظام بانکی کشور ایجاد کند و در قالب عقود اسلامی فعالیت‌های سابق بانکی ادامه پیدا کرده است. تحول نظام بانکی و اجرای صحیح قانون عملیات بانکی بدون ربا نیازمند تغییر ساختار در نظام بانکی متناسب با قانون بوده و هست. لذا با توجه به وجود سه دسته عقد در قانون شامل قرض‌الحسنه، مبادله‌ای و مشارکتی نیازمند سه صندوق مستقل در هر بانک هستیم که عبارتند از صندوق قرض‌الحسنه، صندوق بازدهی معین و صندوق بازدهی متغیر. در این صورت عقود اسلامی از صوری اجرا شدن فاصله خواهد گرفت و ارتباط واقعی بین بخش اعتباری و حقیقی اقتصاد شکل خواهد گرفت.

رابطه توسعه بخش بانکی و استقلال اقتصادی

دانشگاه علامه طباطبائی

دانشجو: طیبه مرادی

استاد راهنما: دکتر میثم امیری

مقطع: کارشناسی ارشد

دسته بندی موضوعی: نظام مالی

چکیده

دست یابی به استقلال، به ویژه استقلال اقتصادی، یکی از مهم ترین دغدغه های بین المللی کشورها در چند دهه اخیر بوده است که در پاسخ به نظام های اقتصادی قدرتمند و سلطه گر مورد توجه قرار گرفته است. از این رو پژوهش حاضر علاوه بر بررسی عوامل مؤثر بر استقلال اقتصادی، در جستجوی راهکاری داخلی بر تحقق بخشیدن به این مهم، توسعه یافتگی سیستم بانکی را به منزله بزرگترین بخش سیستم مالی هدف قرار داده است. بدین منظور با استفاده از مدل رهبر و خادمی (۱۳۸۷) و سیاک و همکاران (۲۰۱۳) و الگوی تحلیل مولفه های اصلی (PCA) و رگرسیون ساده، دو شاخص استقلال اقتصادی و توسعه بانکی را طی دوره ۲۰۰۴-۲۰۱۳ برای ۱۰۷ کشور جهان معرفی نموده و به بررسی تاثیر توسعه بانکی بر استقلال اقتصادی پرداخته است. یافته های این مطالعه رابطه مثبت و معنادار بین این دو شاخص را نشان می دهد. همچنین مشخص می کند که کشورهای با درآمد بالا از موفق ترین کشورها در دست یابی به استقلال اقتصادی و توسعه یافتگی بانکی هستند. طبق نتایج، جایگاه اقتصاد ایران، از نظر استقلال اقتصادی در مقایسه با کشورهای هم گروه درآمدی و منطقه خاورمیانه و شمال آفریقا در معرض تهدید شناخته شده است و در شاخص توسعه بانکی علیرغم وضعیت نسبتاً بهتر، باید اظهار داشت که جهت ایفای نقش محرک برای تحقق استقلال اقتصادی، دارای وضعیت مطلوبی نیست.

بررسی عوامل ساختاری مؤثر بر کارایی نظارت بانک

مرکزی بر روی نظام بانکی

دانشگاه تهران

دانشجو: سید عباس پرهیزکاری

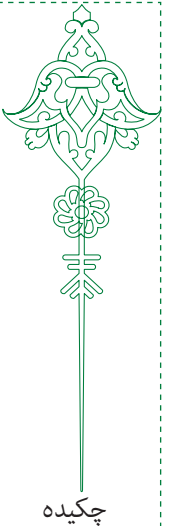
استاد راهنما: دکتر اسداله فرزین‌وش

مقطع: کارشناسی ارشد

دسته بندی موضوعی: نظام مالی

چکیده

نظارت بر فعالیت بانک‌ها به منظور جلوگیری از وقوع بحران و ناپایداری های مالی یکی از اصلی ترین مؤلفه های یک نظام اقتصادی می باشد. در این تحقیق عوامل مؤثر بر کارایی نظارت بانک مرکزی بر شبکه بانکی بررسی شده است. این عوامل در سه دسته کلی استقلال ناظر، دریافت اطلاعات صحیح، و برخورد با متخلفین مورد بررسی قرار گرفته است. استقلال بانک مرکزی از شبکه بانکی در سه حوزه، استقلال مالی، استقلال نهادی و استقلال نیروی انسانی مورد بررسی قرار گرفته است. در هریک از این موارد با توجه به قوانین و مقررات، نهادها و گروه های مرتبط، میزان استقلال بانک مرکزی ایران از شبکه بانکی مورد بررسی قرار گرفت. طبق نتایج حاصل نیروی انسانی بانک مرکزی و شبکه بانکی دارای ارتباط زیادی هستند که این امر باعث کاهش استقلال نیروی انسانی بانک مرکزی از شبکه بانکی شده است. این آسیب در سایر کشورها به عنوان تضاد منافع و پدیده درب های چرخان شناخته می شود. همچنین در این پژوهش نحوه دریافت اطلاعات از بانکها و انتشار این اطلاعات مورد بررسی قرار گرفت. در فصل پنجم به بررسی مسئله اقتدار بانک مرکزی در برخورد با متخلفین پرداختیم. اقتدار بانک مرکزی به عنوان یکی دیگر از معیار های کارایی نظارت بانک مرکزی مورد بررسی قرار گرفت. طبق نظریه بازدارندگی مجازات ها ، اقدامات بانک مرکزی با توجه به سه اصل شدت مجازات، حتمیت مجازات و سرعت در اعمال مجازات ها ارزیابی شد. در نهایت با انتشار پرسشنامه و تحلیل داده های حاصل، میزان کارایی نظارت بانک مرکزی در ده شاخص بررسی شد. طبق نتایج به دست آمده شاخص های «شفافیت برخورد با متخلفین» و «شفافیت تبادل نیروی انسانی با شبکه بانکی» بد تر از شاخص های دیگر بود.

بررسی تأثیر عوامل نهادی و اقتصادی بر صنعت سرمایه‌گذاری مخاطره‌آمیز در اقتصادهای نوظهور

دانشکده مهندسی پیشرفت دانشگاه علم و صنعت

دانشجو: پیمان بهینافر

استاد راهنما: دکتر شوال‌پور

مقطع: کارشناسی ارشد

دسته بندی موضوعی: نظام مالی

چکیده

نوآوری و اقتصاد دانش بنیان، در عصر حاضر یکی از عوامل اصلی برای رشد و توسعه اقتصادی کشورها محسوب می‌شود. این امر در داخل کشور نیز مورد توجه قرار گرفته و تجلی آن را میتوان درابلاغ سیاست‌های کلی اقتصاد مقاومتی در بهمن ماه ۱۳۹۲، در ماده ۲ این سیاست‌ها مشاهده نمود. مولفه‌های متعددی وجود دارد که بر میزان سطح نوآوری در کشورهای متفاوت موثر است. یکی از این مولفه ها وجود زیرساختهای مقتضی برای تامین مالی نوآوری است که پژوهش‌های فراوانی را پیرامون خود جلب نموده است. تامین مالی نوآوری با توجه به سنجه‌های مخصوص به خود، به انحای مختلف صورت می‌گیرد که یکی از انواع مهم آن سرمایه‌گذاری مخاطره‌آمیز می باشد. بر این نوع سرمایه‌گذاری که با مشارکت سرمایه‌گذاران و نوآوران شکل می‌گیرد، دو عامل خرد و کلان تأثیر گذار است. عوامل خرد در سطح بنگاه بوده و قابل مدیریت میباشد؛ اما عوامل کلان، خارج از مدیریت بنگاه و شامل عوامل نهادی، اقتصادی و فرهنگی است. پژوهش حاضر به بررسی عوامل نهادی و اقتصادی موثر بر میزان این نوع سرمایه‌گذاری با استفاده از داده‌های ۲۵ کشور که طبق رده‌بندی نهادهای سیاست‌گذاری اقتصادی جهانی در زمره اقتصادهای نوظهور محسوب می‌شوند و با رهیافت مدل پانل دیتا (داده‌های ترکیبی) پرداخته است. عوامل نهادی شامل میزان حمایت از حقوق مالکیت فکری، میزان ثبت اختراع در هر کشور، شفافیت در اعلام سیاست‌های دولتی و میزان بوراکسی اداری و مقررات دولتی در راه‌اندازی کسب و کار می باشد و عوامل اقتصادی شامل رشد اقتصادی، میزان صادرات دانش بنیان، میزان سرمایه گذاری داخلی و میزان توسعه بازارهای مالی است. نتایج این مطالعه نشان می‌دهد که از بین عوامل مذکور، عواملی همچون میزان ثبت اختراع و صادرات دانش بنیان و سپس توسعه بازارهای مالی، بیشترین تأثیر را بر میزان سرمایه گذاری مخاطره‌آمیز دارد و برای بهبود این صنعت، سیاستگذار در وهله اول، باید توجه خود را معطوف به این سه مورد نماید. در وهله‌های بعدی نیز عواملی همچون میزان حمایت از مالکیت فکری و از بین موانع در راه‌اندازی کسب و کار باید در دستور کار قرار گیرد.

تبیین مولفه های مدیریت راهبردی علم و فناوری مبتنی بر الگوی اقتصاد مقاومتی

دانشگاه تهران

دانشجو: محمد فدایی

استاد راهنما: دکتر سید کمال واعظی

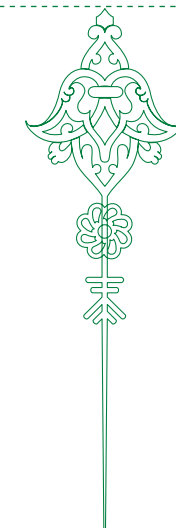
مقطع: کارشناسی ارشد

دسته بندی موضوعی: علم و فناوری

چکیده

توسعه یا پیشرفت محوری ترین عامل حرکت جوامع امروزی است. رفع نیازهای توسعه ای کشورها، ماموریت مهمی است که به عهده نظام علم و فناوری در جوامع گزارد شده است، به عبارت دیگر خواستگاه نهادی سازمان ها و نهادهای علمی کشور، رفع نیازهای توسعه ای آن کشور است. از این رو اهمیت نیازهای درونی و ظرفیت های فرهنگی و اجتماعی کشورها، اندیشمندان را مجاب کرده است تا برای هر جامعه ای مدل توسعه ای مختص به خود آن جامعه را ارائه دهند. به همین دلیل بومی سازی الگوهای توسعه و ارائه مدل های بومی پیشرفت، به یکی از کلیدی ترین واژه های مدیریتی تبدیل شده است. پژوهش حاضر دیپاچه ای است برای حرکت به سمت مدل بومی مدیریت راهبردی در کشور. بدین منظور حوزه علم و فناوری به عنوان زیربنایی ترین زیرساخت توسعه ای کشور انتخاب گردید تا مولفه هایی برای مدیریت موثرتر در این حوزه شناسایی شود. همچنین برای اطمینان از بومی بودن مولفه های پیشنهادی، الگوی اقتصاد مقاومتی به عنوان مبنای نظری تحقیق انتخاب گردید تا مولفه های مدیریت راهبردی علم و فناوری مبتنی بر الگوی اقتصاد مقاومتی کشف و مورد بررسی قرار گیرند. با توجه به نو و جدید بودن موضوع، روش تحقیق کیفی از طریق خبره سنجی در دستور کار قرار گرفت و با ۱۵ نفر از خبرگان علمی و اجرایی که بر دو مفهوم مدیریت راهبردی علم و فناوری و اقتصاد مقاومتی تسلط کافی داشتند، مصاحبه هایی باز و عمیق صورت گرفت و نتایج مصاحبه ها بر اساس تکنیک تم مورد تجزیه و تحلیل قرار گرفت و در نهایت ۱۰ تم ادراک اهمیت بهبود مدل های مدیریت راهبردی، ادراک اهمیت رجوع به الگوی اقتصاد مقاومتی، اهمیت برنامه ریزی و عقلانیت اداره، نظام سازی و اصلاح ساختارهای موجود، توسعه آموزش و اصلاح نظام های آموزشی و تبلیغاتی، توجه به نقش مردم و فرهنگ سازی عمومی، نیاز محوری و داشتن نگاه بومی، خوداتکایی و خودکفایی، جهت گیری کارآفرینی و ایجاد ثروت و برون گرایی و دیپلماسی علمی فعال به دست آمد. در انتها نیز پیشنهاداتی برای سیاست گذاران و مدیران ارشد کشور و نیز پیشنهادهایی برای علاقه مندان و محققان این حوزه ارائه گردید.

ارائه مدل بومی سازی فناوری برای ساخت قطار سریع السیر در ایران با استفاده از روش مطالعه چندموردی

دانشکده مهندسی پیشرفت دانشگاه علم و صنعت

دانشجو: علیرضا باباخان

استاد راهنما: دکتر محمدعلی شفیعا

مقطع: کارشناسی ارشد

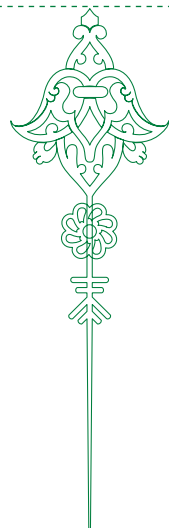
دسته بندی موضوعی: علم و فناوری

چکیده

در دنیای رقابتی امروز، کشورها و شرکت ها از روش های مختلفی برای اکتساب و ارتقاء فناوری استفاده می کنند. در حالی که هدف نهایی از اکتساب و انتقال فناوری در کشورهای در حال صنعتی شدن، جذب و بومی سازی دانش فنی فناوری است، به نظر می رسد این مهم بعضی اوقات به دلیل وجود برخی موانع و عوامل، محقق نمی شود. موانع موجود در مسیر بومی سازی فناوری در ایران نیز مانند سایر کشورهای رو به پیشرفت وجود داشته و به دلیل مسائل ویژه ای مانند تحریم، از اهمیت بیشتری برخوردار می شود. در این پژوهش، عوامل موثر بر بومی سازی فناوری به روش مطالعه چندموردی و با استفاده از مصاحبه های نیمه ساخت یافته در ۱۳ تجربه موفق بومی سازی فناوری با خبرگان جهاد دانشگاهی دانشگاه علم و صنعت ایران، صنایع ساخت تجهیزات پزشکی، صنایع دفاعی و موشکی و شرکت توربین سازی تجربه نور، استخراج شده و مستندات مربوطه بررسی شده اند. سپس، رابطه آن ها با بومی سازی فناوری در سطح خرد و بنگاه، در قالب یک مدل معادلات ساختاری، نشان داده شده است. نتایج نشان می دهند شرکت های علاقه مند به بومی سازی فناوری، برای اطمینان از موفقیت جذب فناوری، باید در پنج حوزه سبک یادگیری، همکاری های فناورانه، انطباق فناوری، ظرفیت جذب و فعالیت های فنی بومی سازی، سرمایه گذاری نمایند.

چکیده

یکی از راهبردهای محوری در تحقق رشد اقتصادی بلندمدت و پایدار، اتکای اقتصاد به صادرات دانش-بنیان و تکیه بر اقتصاد دانش‌محور است. درضمن کاهش آسیب‌پذیری و مقابله با ریسک‌ها نیازمند حرکت با ادبیات روز اقتصادی است و نمی‌توان در دنیای کنونی، برپایه اقتصاد صنعتی پیش رفت و نیازمند حرکت به سمت اقتصاد دانش بنیان است. تحقیق حاضر از باب تبیین تاثیرات اقتصاد دانش‌بنیان بر درون‌زایی اقتصاد ایران انجام گرفت. با توجه به مبانی نظری حاکم بر سیاست‌های کلی اقتصاد مقاومتی، صادرات کالاهای بافناوری بالا نماد توسعه اقتصاد دانش‌بنیان کشور قرار گرفت و از دو شاخص ساده (رشد اقتصادی بدون نفت) و شاخص ترکیبی (ترکیب سه شاخص نسبت کسری بودجه، سهم درآمدهای مالیاتی و نفت در بودجه) برای تبیین اقتصاد درون‌زا استفاده شد. برآورد رابطه بلندمدت رشد اقتصادی بدون نفت ایران مشخص نمود کشش شاخص اقتصاد درون‌زا (رشد اقتصادی بدون نفت) نسبت به شاخص اقتصاد دانش‌بنیان (لگاریتم صادرات کالاهای با فناوری بالا و های‌تک) طی دوره ۹۲-۱۳۶۸ مثبت و معادل ۰/۲۱ درصد است. همچنین با لحاظ شاخص ترکیبی اقتصاد درون‌زا به عنوان متغیر وابسته، کشش نسبت به شاخص اقتصاد دانش‌بنیان مثبت و معادل ۰/۷۶ درصد برآورد گردید.

اثرات اقتصاد دانش‌بنیان بر درون‌زایی اقتصاد ایران (در راستای سیاست‌های کلی اقتصاد مقاومتی)

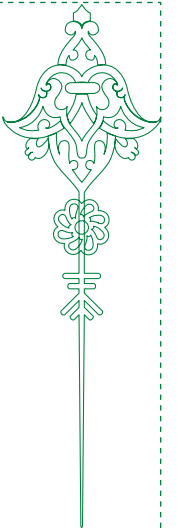
دانشگاه خوارزمی

دانشجو: شیوا علیزاده

استاد راهنما: دکتر وحید شقاقی شهری

مقطع: کارشناسی ارشد

دسته بندی موضوعی: علم و فناوری

ارائه مدل تأثیر فرآیندهای مدیریت دانش بر اقتصاد مقاومتی در جمهوری اسلامی ایران (مطالعه موردی: بانک انصار)

دانشگاه صنعتی مالک اشتر

دانشجو: یاسمن ایدلخانی

استاد راهنما: دکتر پیمان اخوان

مقطع: کارشناسی ارشد

دسته بندی موضوعی: علم و فناوری

چکیده

با توجه به اینکه، در عصر حاضر، دانش به عنوان مهم‌ترین مزیت رقابتی سازمان‌ها و همچنین کشورها شناخته شده است، از این رو مدیریت بر دانش و سرمایه‌های فکری ضرورتی اجتناب ناپذیر است. مقام معظم رهبری نیز بارها در سخنان خود اظهار داشته‌اند که از مسیر دانش، مسیر توسعه کشور هموار می‌شود. اقتصاد مقاومتی نیز یکی از مهمترین مسائل پیش روی کشور است که در پی مقاوم سازی ترمیم ساختارها و نهادهای ناکارآمد موجود اقتصادی کشور مطرح می‌شود. یکی از عمده ترین راهکارهای تحقق این اقتصاد عبور از اقتصاد وابسته به منابع اولیه و متکی بر فروش مواد خام است که تنها از مسپردانش و تقویت و تحکیم پایه های دانش در کشور محقق می‌شود. بنابراین اهمیت و نقش مدیریت دانش در توسعه و پیشرفت کشور و استفاده بهتر از سرمایه های ناملموس کشور از یک سو و از سوی دیگر تحقق اقتصاد مقاومتی به عنوان مطالبه مقام معظم رهبری و نقش مدیریت دانش در تحقق آن، سبب ضرورت بررسی ارتباط میان این دو مهم گردیده است از این رو هدف اصلی این پژوهش ارائه مدل تأثیر فرآیندهای مدیریت دانش بر اقتصاد مقاومتی قرار گرفت. بدین منظور ابتدا از روش کتابخانه‌ای و میدانی برای گردآوری اطلاعات استفاده شد، سپس با استفاده از روش نظریه داده بنیاد شش مولفه اساسی اقتصاد مقاومتی استخراج گردید. در گام بعدی با تکیه بر نظر خبرگان سه فرآیند تولید، اشتراک و بکارگیری دانش انتخاب گردیده و ارتباط میان این سه فرآیند و شش مولفه اقتصاد مقاومتی با بهره گیری از ادراک خبرگان موضوع و با تکیه بر رویکرد نگاشت ادراکی فازی مورد بررسی قرار گرفت. در نهایت و برای دستیابی به ارائه مدل مورد نظر، حوزه ستادی بانک انصار جهت مطالعه موردی انتخاب گردیده و پرسشنامه ای جهت اجرای این گام طراحی شده و در میان افراد منتخب به صورت حضوری توزیع شدند و با استفاده از داده های کسب شده، مدل نهایی طراحی گردید و با استفاده از روش مدلسازی معادلات ساختاری مورد تجزیه و تحلیل قرار گرفت و فرضیه اصلی تحقیق که تأثیر مثبت مدیریت دانش بر اقتصاد مقاومتی است تأیید شد. همچنین کاهش وابستگی به کشورهای بیگانه و توسعه اقتصادی از مهم ترین مولفه های اقتصاد مقاومتی در بانک انصار شناخته شدند.

عوامل مؤثر بر نوآوری در صنایع ایران به روش سیستم دینامیک

دانشگاه صنعتی شاهرود

دانشجو: محمد ادبی فیروزجانی

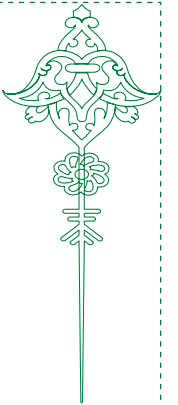
استاد راهنما: دکتر محمود رحیمی

مقطع: کارشناسی ارشد

دسته بندی موضوعی: علم و فناوری

چکیده

در این مطالعه به بررسی عوامل مؤثر بر نوآوری در صنایع ایران به روش سیستم‌دینامیک پرداخته شد. قلمرو زمانی این تحقیق دوره زمانی ۱۳۸۰-۱۳۹۰، و قلمرو مکانی نیز صنایع دارای ۵۰ نفر کارکن و بیشتر ایران است. براساس اکثر مطالعات موجود در این زمینه عواملی اصلی که بر نوآوری مؤثر هستند را می‌توان حق حمایت از مالکیت فکری، سرمایه انسانی، درجه باز بودن اقتصاد و ارزش افزوده برشمرد. اکثر مبانی نظری و پیشینه‌های موجود نشان‌دهنده این هستند که با تقویت هر یک از موارد فوق نوآوری نیز افزایش می‌یابد. در این مطالعه سعی شده است این عوامل را در سطح صنایع ۵۰ نفرکارکن و بیشتر ایران با استفاده از روش سیستم دینامیکی مورد بررسی قرار داد تا اثر آنها را بر نوآوری در این بخش مشخص و تغییرات آنها را در آینده نوآوری بخش مورد مطالعه، بررسی نمود. برای این منظور ابتدا با توجه به مطالعات موجود و تعیین نحوه ارتباط بین این عوامل به تشکیل رابطه علی معلولی هر یک از عوامل به‌صورت جداگانه و در ادامه حلقه علی معلولی کلی تشکیل داده شد. در ادامه به تعیین روابط ریاضی بین متغیرها و تشکیل توابع پرداخته شد. بعد از تعیین روابط و وارد کردن مقادیر کمی هر یک از متغیرها به شبیه‌سازی مدل پرداخته شد. به‌منظور اعتبارسنجی مدل، آزمون‌های حدی و بازسازی رفتار مرجع پرداخته شد که نتایج آزمون‌ها نیز مدل را مورد تأیید قرار دادند. در مرحله بعد به آزمون فرضیات پرداخته شد که تمامی فروض ذکر شده در این مطالعه مورد تأیید قرار گرفتند. جهت پیش‌بینی مدل برای دوره‌های بعدی، مدل با استفاده از سناریوهایی برای سال ۱۴۰۰ مجدداً شبیه‌سازی شد که نتایج شبیه‌سازی مجدد نیز نشان داد با افزایش حمایت از حق مالکیت فکری در ایران، نوآوری در بخش صنایع 50 نفر کارکن و بیشتر ایران نیز افزایش می‌یابد.

چکیده

راهکارهای ارتقای پیوندهای پیشین و پسین نفت با بخش صنعت ایران در راستای تحقق اقتصاد مقاومتی

دانشکده مهندسی پیشرفت دانشگاه علم و صنعت

دانشجو: آرام بهمنی

استاد راهنما: دکتر عطا...رفیعی آتانی

مقطع: کارشناسی ارشد

دسته بندی موضوعی: نفت و انرژی

با توجه به میزان ذخایر و جایگاه خاص جغرافیایی جمهوری اسلامی در منطقه خاورمیانه (و نقطه تلاقی سه قاره آسیا، اروپا و آفریقا)، صنعت نفت دارای جایگاه ویژه‌ای در اقتصاد ایران است که دارای نقش اساسی در تحقق اهداف کلان اقتصاد ملی در افق چشم‌انداز ۲۰ ساله به‌عنوان موتور محرکه اقتصاد ملی است. جنگ‌های نفتی، تحریم‌های نفتی و مباحثی ازاین‌دست، همواره موردتوجه بسیاری از کشورها بوده است و از دغدغه‌های اصلی دنیای امروز به‌حساب می‌آیند. نفت به‌عنوان یک ابزار قدرتمند، جایگاهی بس عظیم در پیشبرد دیپلماسی سیاسی، اقتصادی ایران و تضمین امنیت ملی کشور از طریق توسعه همکاری‌ها و تعاملات منطقه‌ای و بین‌المللی دارد. صنعت نفت یکی از اصلی‌ترین مزیت‌های اقتصاد ایران به شمار می‌رود به‌طوری‌که بخش عمده‌ای از بودجه کل کشور از بخش نفت تأمین می‌شود. بنابراین مناسب است که با تکیه‌بر آن ضمن حفظ استقلال بودجه کشور از درآمدهای نفتی، زمینه توسعه اقتصادی پایدار را فراهم نمود. ایران با داشتن ۱۳۷ میلیارد بشکه ذخیره هیدروکربور مایع و همچنین ۲۹ تریلیون مترمکعب ذخیره قابل استحصال گاز طبیعی، یکی از مهم‌ترین کشورهای تأمین‌کننده انرژی جهان است و با توجه به عمر باقیمانده از ذخایر نفت و گاز کشور، این جایگاه تا چندین سال آینده حفظ خواهد شد. نباید از خاطر دور داشت که وابستگی بیش‌ازحد، اقتصاد کشور به نفت، می‌تواند وضعیت اقتصاد آن را شکننده کند. سهم ۲۸ درصدی نفت در تولید ناخالص داخلی کشور، سهم ۸۴ درصدی آن از درآمد ارزی جمهوری اسلامی ایران و سهم بیش از ۹۵ درصدی در تأمین انرژی اولیه موردنیاز کشور، غیرقابل‌انکار است. با تغییر نگاه به نفت از یک کالای مصرفی به یک صنعت و نهاد تولیدی ضمن تبدیل این نعمت خداداد به سرمایه‌ای مولد گامی در جهت تضمین عدالت بین نسلی و از بین بردن آثار سوء خام فروشی برداشته خواهد شد پژوهش حاضر به‌منظور راهکارهای ارتقای پیوندهای پیشین و پسین نفت با بخش صنعت ایران در راستای تحقق اقتصاد مقاومتی انجام شد به‌منظور دستیابی به اهداف پژوهش از جدول داده- ستانده سالهای ۱۳۷۰ و ۱۳۸۰ مرکز آمار ایران و سال ۱۳۸۳ بانک مرکزی و توجه به بعد واسطه‌هایی نفت بهره گرفته است با توجه به بررسی‌های انجام‌شده و محاسبات صورت گرفته؛ بخش نفت تنها در سال ۱۳۸۳ توانسته است پیوند پسین بالاتر از میانگین سایر بخش‌ها ایجاد کند و در بقیه سال‌ها این پیوند و همچنین پیوندهای پیشین بخش نفت از میانگین سایر بخش‌ها کمتر است. همچنین در بررسی مربوط به پیوندهای پیشین و پسین نفت با بخش‌های صنعتی به این نتیجه رسیدیم که سه بخش صنایع شیمیایی، سایر صنایع و آب و برق و گاز بیشترین پیوندهای پیشین و پسین را با بخش نفت دارند.

ارزیابی اقتصادی توسعه میدان نفتی یاران شمالی و امکان سنجی تامین مالی مورد نیاز آن در بازار سرمایه از طریق صندوق تخصصی پروژه توسط بخش غیر دولتی

دانشگاه شهید بهشتی

دانشجو: هادی عباسی اصل

استاد راهنما: دکتر حسنعلی قنبری

مقطع: کارشناسی ارشد

دسته بندی موضوعی: نفت و انرژی

چکیده:

سرمایه‌گذاری در توسعه میادین نفتی ایران به دلیل وابستگی بودجه دولت به فروش نفت و روند افزایشی تقاضای انرژی در کشور از اهمیت بالایی برخوردار است. سرمایه‌گذاری به‌منظور توسعه میادین مشترک نفتی، حفظ سطح تولید نفت در میادین موجود نفتی و ازدیاد برداشت از میادین قدیمی نفتی به ترتیب دارای بیشترین اولویت می‌باشند. اکثر سرمایه‌گذاری‌های نفتی در یک‌صد سال گذشته توسط منابع خارجی یا بودجه دولتی انجام‌شده است. با توجه به کمبود بودجه دولتی و موانع موجود در سرمایه‌گذاری‌های خارجی، ضروری است بستر سرمایه‌گذاری بخش غیردولتی برای توسعه میادین نفتی کشور فراهم شود. در این تحقیق ارزیابی اقتصادی میدان نفتی یاران شمالی بر اساس شاخص‌های هزینه و فایده دوره برگشت سرمایه، ارزش فعلی خالص، نرخ بازده داخلی و نسبت فایده به هزینه در قیمت‌های مختلف نفت از ۱۰ دلار تا ۱۰۰ دلار انجام شد و مشخص شد سرمایه‌گذاری در این میدان نفتی در قیمت ۲۰ دلار برای هر بشکه نفت به‌صورت دلاری اقتصادی است. در ادامه ارزیابی اقتصادی به‌صورت دلاری مبتنی بر شاخص‌ها فوق در قرارداد موجود بیع متقابل توسعه این میدان نفتی انجام شد و مشخص شد که سرمایه‌گذاری غیردولتی در این میدان نفتی به صورت دلاری در مقایسه با سود دلاری پرداختی توسط بانک‌های ایرانی دارای توجیه اقتصادی است. همچنین در همین حالت برای سرمایه‌گذاری به صورت ریالی شش سناریو برای افزایش سالانه قیمت دلار در نظر گرفته شد و مشخص شد با فرض افزایش حداقل پنج درصد قیمت دلار در هر سال، سرمایه‌گذاری غیردولتی به‌صورت ریالی در مقایسه با نرخ سود بانکی دارای توجیه اقتصادی است. سپس امکان‌سنجی استفاده از سازوکار نهادی صندوق پروژه در بازار سرمایه ایران برای جذب سرمایه‌های غیردولتی انجام شد و مشخص گردید که این سازوکار در صورت ضمانت اصل سرمایه‌گذاری و حداقل سود بانکی توسط یک بانک عامل، قابلیت اجرایی شدن و جذب منابع موردنیاز برای توسعه میدان نفتی یاران شمالی را دارد.

بررسی مقاومت‌سازی بخش نفت و گاز در سیستم انرژی ایران، با توجه به تجربیات نروژ و انگلستان

دانشگاه علامه طباطبائی

دانشجو: سیدسجاد پادام

استاد راهنما: دکتر مسعود درخشان

مقطع: کارشناسی ارشد

دسته بندی موضوعی: نفت و انرژی

چکیده

هدف این مطالعه تحلیل و بررسی آسیب‌پذیری‌های بخش نفت و گاز کشور می‌باشد. از آنجا که امروزه اقتصاد جهانی با مخاطرات فراوانی مواجه است، مقاومت‌سازی در برابر این مخاطرات برای حفظ ثبات و امنیت اقتصاد هر کشور لازم و ضروری می‌باشد. یکی از ابعاد مهم امنیت اقتصادی هر کشوری، امنیت انرژی است. امنیت انرژی با آسیب‌پذیری سیستم انرژی رابطه معکوس و با مقاومت‌سازی سیستم انرژی رابطه مستقیم دارد. سیستم انرژی شامل سه بخش عمده تولید، توزیع و مصرف انرژی می‌شود. با توجه به تحریم‌های اقتصادی و نفتی تحمیل شده برکشور در سال‌های اخیر، موضوع مقاومت‌سازی اقتصادی و به‌خصوص مقاومت‌سازی سیستم انرژی برای ایران اهمیت پیدا کرده است. در این پژوهش مقاومت‌سازی بخش نفت و گاز سیستم انرژی ایران با تاکید بر تولید صیانتی و مصرف بهینه و با استفاده از تجربیات دو کشور انگلستان و نروژ مورد بررسی قرار گرفته است. از آنجا که ایران امروزه علاوه بر اینکه تولیدکننده بزرگ انرژی می‌باشد، مصرف‌کننده بزرگ انرژی هم هست، بنابراین توجه به دو سوی موضوع می‌تواند برای تصمیم‌گیری در مورد آینده انرژی کشور بسیار حیاتی باشد. زیرا به همان نسبت که سیستم انرژی کشور در مصرف غیر بهینه عمل کند، به همان نسبت قدرت بازیگری کشور در حوزه انرژی در آینده کاهش پیدا خواهد کرد. طرح آسیب‌پذیری‌های سیستم انرژی ایران از منظر تولید نفت و گاز، شامل فقدان آگاهی لازم از میزان واقعی ذخایر نفت و گاز، ویژگی‌های مخازن و نیز فقدان مطالعات دقیق کارشناسی در مورد فرآیندهای تولید و پیش‌بینی مصرف آتی، فقدان مدیریت بهینه مخازن و فقدان قراردادهای نفتی که متضمن منافع و مصالح کلان کشور به‌معنای واقعی و نیز تضمین‌کننده منافع بین‌نسلی باشد و از منظر مصرف، مصرف غیر بهینه، راندمان پایین و اتلاف زیاد نیروگاه‌ها و نداشتن استراتژی مناسب برای مدیریت ریسک منابع مختلف انرژی در حوزه مصرف می‌باشد. لذا این پژوهش با پرداختن به این آسیب‌پذیری‌ها و ارائه راهکار برای رفع این آسیب‌ها، پیشنهادهایی برای مقاومت‌سازی سیستم انرژی ایران از منظر استمرار تولید و مصرف بهینه ارائه می‌کند.

ارائه راهبرد جهت کاهش اثرات تحریم‌های حوزه نفت و گاز بر اقتصاد ایران مبتنی بر روش برنامه‌ریزی سناریویی

دانشکده مهندسی پیشرفت دانشگاه علم و صنعت

دانشجو: حامد امینی

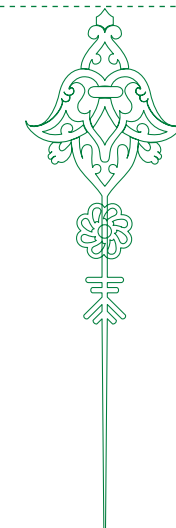
استاد راهنما: دکتر علی بنیادی

مقطع: کارشناسی ارشد

دسته بندی موضوعی: نفت و انرژی

چکیده

در سال‌های اخیر با توجه به تحریم‌های شورای امنیت، ایالات متحده آمریکا و اتحادیه اروپا علیه ایران، برنامه‌ریزی برای حوزه انرژی‌های فسیلی که سال‌ها منبع درآمد اصلی اقتصاد ایران به شمار می‌رفته، با دشواری‌های زیادی مواجه شده است. بخش نفت و گاز ایران در سطوح مختلف از سرمایه‌گذاری تا فروش با محدودیت‌هایی روبروست که وجود یا عدم وجود آن‌ها می‌تواند سیاست‌گذاری بخش انرژی را دستخوش تغییرات عمده‌ای کند. علاوه بر این ضرورت توجه به عدم قطعیت‌های ذاتی حوزه انرژی سبب می‌گردد تا برای ارائه راهبرد، استفاده از آینده‌های بدیل بجای یک آینده قطعی ضرورت داشته باشد. مسئله‌ای که به نظر می‌رسد در پژوهش‌های گذشته موردتوجه قرار نگرفته است. این تحقیق بر آن است، با استفاده از روش برنامه‌ریزی سناریویی، به خلق و توسعه سناریوهای مختلفی مبتنی بر عدم قطعیت‌های کلیدی حوزه انرژی‌های فسیلی پرداخته و راهبردها و نشانه‌هایی برای مواجهه مؤثر با هر یک از آن‌ها پیشنهاد دهد.

مبانی و راهکارهای اقتصاد مقاومتی با تأکید بر تأمین مالی صنعت نفت و گاز ایران

دانشگاه علامه طباطبائی

دانشجو: حسین عسکری

استاد راهنما: دکتر علی امامی میبدی

مقطع: کارشناسی ارشد

دسته بندی موضوعی: نفت و انرژی

چکیده

اقتصاد مقاومتی، الگوی مطلوب اقتصادی انقلاب اسلامی ایران است. این الگو به دنبال ارائه راهکارهایی است که سطح آسیب پذیری کشور را در مقابل تهدیدات اقتصادی کاهش دهد. منظور از الگو، الگوی نظری است که دربردارنده مبانی نظری، اصول و راهکارهای خاصی بوده و شکل عملی آن از مقتضیات زمان و مکان همچون محدودیتهای و فضای تحریم، تنگنایهای اقتصاد بومی و... تأثیر میپذیرد. تأمین مالی طرحها و پروژههای سرمایه‌گذاری در صنعت نفت و گاز تاکنون یکی از نقاط آسیب پذیر اقتصاد کشور بوده است که به دلیل اهمیت این صنعت در اقتصاد کشور اهمیتی مضاعف می‌یابد. در این پژوهش به دنبال ارائه الگوی اقتصاد مقاومتی و پس از آن شیوه‌های مناسب تأمین مالی صنعت نفت و گاز کشور در چارچوب اقتصاد مقاومتی هستیم. این پژوهش با بررسی الگوی اقتصاد مقاومتی و راهبردها و سیاست‌های آن و نیز روش‌های مختلف تأمین مالی و قراردادهای رایج در صنعت نفت و گاز به بیان روش‌های مناسب تأمین مالی این صنعت و رتبه بندی آنها می‌پردازد. یافته‌های پژوهش نشان می‌دهد که برای تأمین مالی این صنعت نیازمند نهادهای مالی تخصصی و قوی برای انجام تأمین مالی هستیم. همچنین تأمین مالی این صنعت از طریق واگذاری سهام پروژه و استفاده از صکوک در شرایط اقتصاد ایران در مقابله با تحریم‌ها شیوه ای کارآمد تلقی می‌شود. در شرایط غیر تحریمی به دلیل منفعتی که استفاده از این شیوه‌ها برای کشور به دنبال دارد، این راهکارها توصیه می‌گردد.

تبیین عوامل واسطه‌ای در مسیر اثر گذاری آموزه‌های اسلامی بر مخارج مصرفی خانواده‌ی مسلمان

دانشگاه فردوسی مشهد

دانشجو: وحید ارشدی

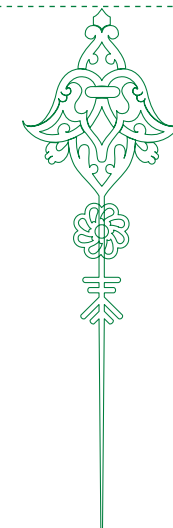
استادان راهنما: دکتر مصطفی سلیمینفر، دکتر علیاکبر ناجی میدانی

مقطع: دکتری

دسته بندی موضوعی: فرهنگ و آموزش

چکیده

در فضایی که فرهنگ مصرف‌گرایی و اسراف در حال گسترش است، بررسی چگونگی تأثیرپذیری مخارج مصرفی خانواده های مسلمان از آموزه‌های صریح اقتصادی اسلام مانند پرهیز از مصرف سرفانه، یکی از نیازهای جامعه ی ایران و از دغدغه های اقتصاددانان اسلامی است. این رساله، به شناسایی عوامل واسطه ای برای تأثیرپذیری مخارج مصرفی خانواده از این آموزه پرداخته است. پژوهش با رویکرد تلفیقی؛ و در دو گام کیفی و کمی انجام شد. روش کیفی منتخب، نظریه پردازی داده بنیاد (تجربه محور) و ابزار آن، مصاحبه ی باز با ۱۴ نفر از صاحب‌نظران اقتصاد اسلامی، روانشناسی، علوم تربیتی و علوم اجتماعی بود. روش کمی، پیمایشی و ابزار آن، توزیع پرسشنامه بین ۲۸۶ والدین دانش آموزان دبستانی شهر مشهد بود. یافته های حاصل از تحلیل داده های کیفی در سه مرحله ی کدگذاری باز، محوری و انتخابی نشان داد، با ثابت در نظر گرفتن شرایط زمینه ای و مداخله گر، همافزایی آخرت باوری، کیفیت بالای انتقال آموزه، تقویت سطح شناخت آموزه، تأمین منبع معیشت خانواده از راه حلال و به‌طور درونزا، فرصت‌سازی تربیتی درون خانواده و کنش و واکنش مناسب نسبت به رعایت آموزه در درون خانواده، میتواند منجر به «تقویت آینده نگری»، «کاهش سستی اراده» و پدیده‌ی محوری «نظم پذیری جمعی درون خانواده» و در نتیجه کاهش مصرف سرفانه گردد. در صورت ضعیف بودن عوامل مذکور، این نظم جمعی، تحت تأثیر عوامل «زمینه‌ای» و «ساختاری» تضعیف شده و مصرف سرفانه بیشتر میشود. بر اساس یافته های کمی، با ثابت در نظرگرفتن شرایط زمینه‌ای و ساختاری، پرهیز از مصرف سرفانه با نظم پذیری جمعی درون خانواده (قاعدهمندی)، آینده نگری و تقویت اراده، رابطه ی معنادار مستقیم دارد. همچنین یافته های کمی نشان داد نظم‌پذیری جمعی خانوادگی مسلمان با کیفیت انتقال آموزه‌های اقتصادی اسلام، فرصت‌سازی تربیتی درون خانواده، کنش و واکنش درون خانواده نسبت به رعایت آموزه‌ی اقتصادی اسلام و کیفیت منبع تأمین معیشت درون خانواده تبیین میشود. به خانواده‌ها و نهادهای فرهنگساز که دغدغه‌ی اصلاح الگوی مصرف و رفتارسازی بر اساس آموزه‌های اقتصادی اسلام دارند، پیشنهاد میشود با تقویت عوامل مذکور به سمت تشکیل و تقویت خانواده‌های آینده‌نگر، نظم‌پذیر (برنامه‌محور) و با اراده جهت‌گیری کرده تا مخارج مصرفی خانواده با آموزه‌های اسلامی سازگار شوند.

برنامه حوزه فرهنگ در سند راهبردی پدافند اقتصادی کشور؛ مقدمه ای بر برنامه راهبردی گفتمان سازی اقتصاد مقاومتی

دانشگاه علم و صنعت

دانشجو: وحید عزیزی

استاد راهنما: دکتر کامران شهانقی

مقطع: کارشناسی

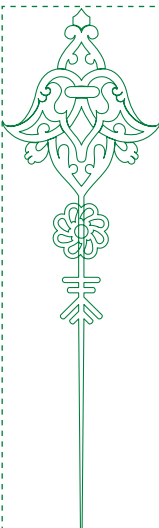
دسته بندی موضوعی: فرهنگ و آموزش

چکیده

دشمن از ابتدای وقوع انقلاب اسلامی با استفاده از ابزارهای نظامی، فرهنگی، سیاسی و اقتصادی درصدد براندازی نظام جمهوری اسلامی بوده است. منتهی به دلیل عدم موفقیت در حوزه های دیگر و وجود ضعف های اساسی در اقتصاد کشور، فرصت و روزه ای را در این حوزه برای تحقق اهداف شوم خود یافته است و در چند سال اخیر با روی آوردن به جنگ اقتصادی تمام عیار، سعی در وارد کردن فشار برای تغییر رفتار نظام دارد. تاکنون در پژوهش های انجام شده درباره ابزارهای مختلف دشمن برای نبرد اقتصادی، ابزارهای مهمی مثل تغییر فرهنگ اقتصادی مردم و عملیات روانی آن طور که باید مورد توجه قرار نگرفته است. البته اخیرا با پررنگ شدن و مورد اهمیت قرار گرفتن مباحث مربوط به حوزه پدافند غیرعامل در کشور، پژوهش های جدیدی در رابطه با این موضوعات در حال انجام است. در این پژوهش کاربردی، سعی بر این بوده که بر اساس روش تحقیق توصیفی- تحلیلی و روش گردآوری کتابخانه ای، کتب، مقالات و مصاحبه های کارشناسان این عرصه ها و اسناد بالادستی نظام (مصوب مجمع تشخیص مصلحت و شورای انقلاب فرهنگی) مورد مطالعه قرار گرفته و با تبیین استنادی، تهدیدات دشمن و موارد آسیب پذیر کشور در مقابل این تهدیدات احصاء گردد. نتیجه نهایی این پروژ، تعیین راهبردهای کلان (بر اساس اصول برنامه ریزی راهبردی) به منظور مقابله با تهدیدات و رفع نقاط آسیب پذیر ذکرشده در این پژوهش، می باشد که در آینده ی نزدیک نیز به اقدامات عملیاتی سازمان های مرتبط با این حوزه تبدیل خواهد شد. ان شاءالله

چکیده

«اقتصاد مقاومتی» موضوعی است که در سالهای اخیر به دلیل شرایط خاص سیاسی و اقتصادی جمهوری اسلامی در جهان توسط رهبر معظم انقلاب دام ظلّه مطرح شده است. این نظریه، رویکردی فعال برای پیش-برد اقتصاد کشور به سوی مقاوم شدن در برابر آسیبها و تکانهای جهانی، خود اتکایی داخلی و اثرگذاری بر اقتصاد جهان میباشد. در شرایط کنونی کشور که ابر قدرتهای جهان کمر به تضعیف اقتصاد ایران بسته اند و از ابزارهای مختلف از جمله تحریمهای اقتصادی به منظور پیشبرد اهدافشان استفاده می کنند اهمیت چنین رویکردی بر هیچ کس پوشیده نمیشد. در این تحقیق تلاش شده است در زمینه رفتارهای اقتصادی مصرف کننده و تولید کننده به دو سؤال اساسی یعنی چیستی اصول رفتار اقتصادی مصرف کننده و تولید کننده در شرایط اقتصاد مقاومتی پاسخ داده شود. روش انجام پژوهش به این صورت است که ابتدا به تعاریف و مفهوم اقتصاد مقاومتی و جایگاه آن در منظومه معارف اقتصاد اسلامی پرداخته شده است. با مطالعه مکتب اقتصادی اسلام، اصولی در باب رفتار مصرف کننده و تولید کننده استخراج و به کمک آن الگوی مطلوب جامعه اسلامی در مورد مصرف و تولید ترسیم میشود. سپس وضعیت موجود کشور در بخش مصرف و تولید با نگاهی آسیب شناسانه مطالعه شده است تا برای نیل به الگوی مطلوب و ارائه راه کارهای تغییر از وضعیت موجود به وضعیت مطلوب نقاط ضعف و قوت شناخته شود. سپس مؤلفههای اصلی رفتار اقتصادی در اقتصاد مقاومتی معرفی و الگوی مطلوب رفتار مصرف کننده و تولید کننده در دو فصل مجزا ارائه شده است. در نهایت برای بخش تولید و مصرف بیان شده است که مصرف کننده و تولید کننده، هر کدام باید چه مؤلفههایی را در اولویت رفتار اقتصادی خویش قرار دهند تا اقتصاد کشور در مسیر فعالیت و مقاومت حرکت کند تا کمترین اثر پذیری از بیرون و بیشترین اثر گذاری را داشته باشد.

تحلیل رفتارهای اقتصادی در اقتصاد مقاومتی با تکیه بر آموزه های اسلامی (مطالعه موردی مصرف و تولید)

دانشگاه امام صادق علیه السلام

دانشجو: محمد علی گویا

استاد راهنما: دکتر حجت اله عبد الملکی

مقطع: کارشناسی ارشد

دسته بندی موضوعی: فرهنگ و آموزش

شیوه‌های نوین در آمدزایی برای سازمان صداوسیما جمهوری اسلامی ایران با رویکرد اقتصاد مقاومتی

دانشگاه صدا و سیما جمهوری اسلامی ایران

دانشجو: مهدی محسنی

استاد راهنما: دکتر سیاوش صلواتیان

مقطع: کارشناسی ارشد

دسته بندی موضوعی: فرهنگ و آموزش

چکیده

مسئله این پژوهش پس از کاهش شدید منابع مالی سازمان صداوسیما ایجاد گردید. محقق برای یافتن شیوه‌های نوین و یا اصلاح شیوه‌های فعلی تأمین‌کننده منابع مالی، از طریق دو شیوه «مطالعه اسنادی و کتابخانه‌ای» و «مصاحبه عمیق»، پژوهش خود را صورت داد. پژوهش دارای ۲ بخش است. بخش اول شامل مطالعه تطبیقی سازمان‌های رسانه‌ای عمومی و تحت مالکیت دولتی در ۴۹ کشور دنیا برای شناسایی شیوه‌های تأمین مالی و بخش دوم متشکل از مصاحبه با دانشجویان، اساتید مرتبط با رشته‌های رسانه و مدیران سازمان صداوسیما است. در این بخش مجموعاً با ۵۵ نفر مصاحبه شد که این افراد با استفاده از شیوه‌های نمونه‌گیری هدفمند و گلوله‌برفی انتخاب شدند. در بررسی‌های صورت گرفته در بخش اول، سه شیوه عمده تأمین منابع مالی عبارت‌اند از: «تبلیغات بازرگانی»، «اخذ هزینه دریافت از مخاطبان» و «بودجه دولتی». اما در بخش دوم، تعداد ۶۴ شیوه برای تأمین منابع مالی سازمان، از مصاحبه‌ها استخراج گردید که ۹ شیوه هم‌اکنون نیز در سازمان اجرا می‌شود. محقق سپس ۶۴ شیوه را در ۱۳ دسته تقسیم‌بندی کرد. فروش محصولات و خدمات سازمان، تأمین مشارکتی هزینه تولید برنامه‌ها، فعالیت‌های غیررسانه‌ای، اینترنت و رسانه‌های نوین، پخش تبلیغات بازرگانی، آموزش و انتقال تجربیات، اخذ هزینه دریافت از مخاطبان، تأسیس شبکه، شرکت‌های تابعه سازمان، مالکیت معنوی، کمک‌های مردمی، بودجه دریافتی از جانب دولت و دسته «سایر»، این ۱۳ دسته را تشکیل می‌دهند. سپس با انطباق این دسته‌ها با ویژگی‌های اقتصاد مقاومتی، دسته‌های «فروش محصولات و خدمات سازمان»، «تأمین مشارکتی هزینه تولید برنامه‌ها»، «فعالیت‌های غیررسانه‌ای» و «اینترنت و رسانه‌های نوین» دارای برخورداری کامل با ویژگی‌های اقتصاد مقاومتی بودند.

تأثیر الحاق ایران به سازمان تجارت جهانی بر تحقق اقتصاد مقاومتی

دانشگاه علم و صنعت

دانشجو: علیرضا سلیمانی

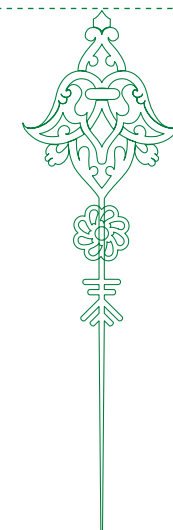
استاد راهنما: دکتر معینی

مقطع: کارشناسی

دسته بندی موضوعی: تجارت و ارز

چکیده

سازمان تجارت جهانی، سازمانی بین‌المللی است که در جهت پیاده‌سازی سیاست‌های اقتصادی در سطح جهان فعالیت می‌کند. در حال حاضر می‌توان ادعا کرد که حجم عظیمی از تجارت جهانی در این سازمان متمرکز شده و تحت قوانین و پروتکل‌های این سازمان صورت می‌گیرد و اکثر کشورهای جهان در این سازمان عضو هستند. فرآیند الحاق کشورها به این سازمان، فرآیندی طولانی و دارای مراحل مختلفی است که در برخی موارد طی کردن آن برای کشورها حتی تا ده سال به طول انجامیده است. از طرفی دیگر، کشورهای صنعتی و کشورهای در حال توسعه در قبال این سازمان و سیاست‌های آن وضعیت یکسانی ندارند. جمهوری اسلامی ایران نیز چندین سال است که درگیر پیوستن یا نپیوستن به این سازمان است. از سویی دیگر، وضعیت خاص کشور ما در مناسبات بین‌الملل و اقتصاد داخلی، پیوستن ما به این سازمان را دچار تهدیدات و آسیب‌های خاص خود نموده است. این تحقیق برآنست تا اثرات پیوستن کشورمان بر تحقق اقتصاد مقاومتی؛ بعنوان سند بالادستی نجات اقتصاد کشور را بررسی نماید و نتایج حاصل را، در قالب پیشنهاداتی که قبل از پیوستن ایران به این سازمان باید مدنظر قرار گیرد، ارائه نماید. همچنین پیشنهاداتی جهت تحقیق و پژوهش بیشتر در این موضوع، جهت پیگیری خوانندگان محترم ارائه نماید.

آسیب شناسی عملکرد و تبیین مؤلفه‌های نقشه راه مناطق آزاد تجاری در تحقق سیاست‌های اقتصاد مقاومتی: مطالعه موردی منطقه آزاد تجاری قشم

دانشگاه امام صادق علیه‌السلام

دانشجو: قاسم رستم پور

استاد راهنما: دکتر حجت‌الله عبدالملکی

مقطع: کارشناسی ارشد

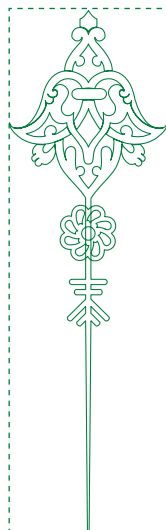
دسته بندی موضوعی: تجارت و ارز

چکیده

یکی از اجزاء نظام‌های اقتصادی متعارف، سازوکار مبادلات خارجی است. مناطق آزاد و ویژه اقتصادی به‌عنوان یکی از مبادی مبادلات خارجی و نیز اثرات و ویژگی‌های عملکرد مناسب آن‌ها در تحقق اهداف نظام اقتصادی، در دهه‌های اخیر موردتوجه قرارگرفته است. در کشور ما باوجوداینکه بیش از ۳۰ سال از ایجاد مناطق آزاد تجاری می‌گذرد قرائن و شواهد بیانگر این واقعیت است که در دستیابی به این هدف مهم موفق نبوده‌اند. هدف اصلی پژوهش حاضر تبیین مؤلفه‌های نقشه راه مناطق آزاد تجاری در تحقق سیاست‌های اقتصاد مقاومتی: مطالعه موردی منطقه آزاد تجاری قشم است. با توجه به این مسئله سؤال اصلی این پایان‌نامه‌این است که میزان تأثیر مناطق آزاد تجاری کشور در تحقق اهداف از پیش تعیین شده- به‌عنوان فلسفه مناطق آزاد- چقدر بوده است؟ علاوه بر این سؤال اصلی سؤالات دیگری نیز در این تحقیق مطرح شده است ازجمله اینکه آسیب‌های فعلی مناطق آزاد تجاری با لحاظ رهیافت اقتصاد مقاومتی چیست؟ و نیز مؤلفه‌های اساسی در طراحی نقشه راه مناطق آزاد تجاری در راستای تحقق سیاست‌های اقتصاد مقاومتی کدام‌اند؟ در این پژوهش با استفاده از روش‌های تحلیل محتوای کیفی و روش تحقیق اسنادی (اسناد مکتوب و غیر مکتوب) به توصیف عینی و کیفی محتوای مؤلفه‌های اقتصادی نقشه راه مناطق آزاد تجاری در تحقق سیاست‌های اقتصاد مقاومتی: مطالعه موردی منطقه آزاد تجاری قشم به‌صورت نظام‌دار می‌پردازیم. در این روش ابتدا داده‌های موردنظر گردآوری و طبقه‌بندی می‌شود و سپس مورد تجزیه‌وتحلیل قرارگرفته است.

چکیده

جمهوری اسلامی ایران سالانه مقادیر قابل توجهی از نیاز خود به غذای اساسی را از طریق واردات تأمین می‌کند. ولی متأسفانه به دلیل نبود برنامه مشخص برای این واردات، در سال‌های گذشته شاهد نوسان در میزان واردات و مبادی وارداتی این کالاها بوده‌ایم. این درحالیست که پتانسیل بالفعل و بالقوه تولیدی در کشورهای همسایه، منطقه و همسو برای تولید اغلب غذاهای اساسی مورد نیاز ایران وجود دارد و ایران می‌تواند با تأمین غذای اساسی مورد نیاز خود از این کشورها در قالب توافقات تجاری دوجانبه علاوه بر بالا بردن ضریب امنیت غذایی، به روابط خود با کشورهای منطقه عمق بیشتری ببخشد.

ارائه مدل تأمین پایدار غذای اساسی کشور بر مبنای توافقات تجاری دوجانبه

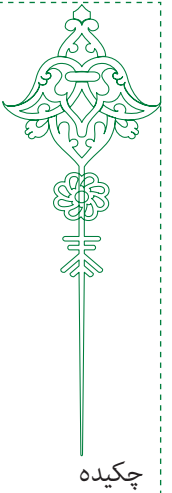
دانشگاه تهران

دانشجو: میرهادی رهگشای

استاد راهنما: دکتر حمید ابریشمی

مقطع: کارشناسی ارشد

دسته بندی موضوعی: تجارت و ارز

چکیده

راهکارهای برون رفت از رکود تورمی در اقتصاد مقاومتی مبتنی بر رویکرد پویایی شناسی سیستم

دانشکده مهندسی پیشرفت دانشگاه علم و صنعت ایران

دانشجو: محمد امینی رعیا

استاد راهنما: دکتر سعید میرزاحمدی

مقطع: کارشناسی ارشد

دسته بندی موضوعی: اقتصاد کلان

اقتصاد مقاومتی اقتصادی است که در آن سازوکارها و سیاست های اقتصادی به نحوی طراحی و اجرا شود که در سخت ترین شرایط و بیشترین فشارها، سیستم اقتصادی انعطاف پذیر عمل کرده و کمترین خلل در مسیر پیشرفت آن صورت پذیرد. بنابراین طراحی سیستم اقتصادی بر اساس الگوی اقتصاد مقاومتی جهت حل مشکلات اقتصادی و جلوگیری از بروز مجدد آن امری ضروری است. یکی از مسائل پیش روی کشور که در این تحقیق مورد بررسی قرار گرفته پدیده رکود تورمی است که سبب می گردد ثبات اقتصادی از بین رفته و سیستم نسبت به تغییرات، واکنش هایی نامناسب از خود نشان دهد. بنابراین بایستی طراحی سیستم اقتصادی به نحوی انجام گیرد که احتمال بروز این پدیده در شرایط مختلف کاهش یافته و به صفر میل کند. در این تحقیق، مرور ادبیات حول مسئله رکود تورمی در ادبیات داخلی و خارجی به صورتی غنی و کامل انجام گرفته و مسائل ریشه ای موثر بر رکود تورمی در اقتصاد ایران نیز مبتنی بر ادبیات، در هفت مسئله اصلی دسته بندی و بیان شده است که عبارتند از وابستگی به درآمدهای نفتی و استفاده نادرست از آن؛ وجود فعالیت های غیرمولد قوی؛ فقدان نهادها و سیستم های ایجاد کننده شفافیت اطلاعاتی؛ ناکارآمدی نظام مالیاتی در هر دو حوزه درآمدی و تنظیم گری؛ نداشتن برنامه منسجم جهت حمایت هوشمندانه از حوزه های پیشران و لوکوموتیوهای اقتصادی؛ نظام تامین مالی ناکارآ؛ و عدم وجود سیاست تجاری هدفمند جهت افزایش قدرت اقتصادی و کاهش وابستگی های تجاری. روش تحقیق به کار گرفته شده در این تحقیق، روش پویایی شناسی سیستم بوده که به عنوان یک روش تحقیق مدیریتی جهت تحلیل و مدلسازی اقتصاد ایران به صورت جامع و سیستمی مورد استفاده قرار گرفته است. نتایج حاصل از تحقیق بیانگر این است که پیاده سازی پنج سیاست پیشنهادی کاهش سالانه ۵ درصد درآمدهای نفتی در بودجه، افزایش سالانه ۲۰ درصد صادرات غیرنفتی، تعدیل نرخ ارز به صورت سالانه ۱۵ درصد و متناسب با تورم انتظاری، افزایش سالانه ۲۰ درصد پروژه های عمرانی و کاهش ضریب فزاینده نقدینگی به عدد ۳ که همگی مبتنی بر سیاست های کلی اقتصاد مقاومتی هستند سبب می گردد تا سیستم به ثبات برسد و با وجود تغییرات و تکانه های مختلف، از مسیر اصلی خود منحرف نشده و قدرتمندانه به راه خود ادامه دهد. جزئیات مرتبط با پیاده سازی این پنج سیاست پیشنهادی نیز مبتنی بر مباحث بررسی شده در مرور ادبیات تحقیق و به ویژه هفت مسئله ریشه ای موثر بر رکود تورمی در اقتصاد ایران، در این تحقیق ارائه شده است.

اندازه گیری شاخص نابرابری چندبعدی در مناطق شهری ایران

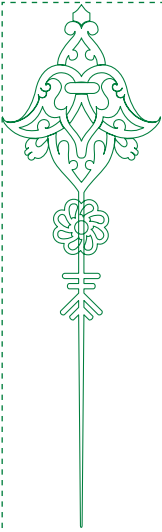
دانشگاه الزهرا

دانشجو: فهیمه علیا کبری سلامی

استاد راهنما: دکتر حسین راغفر

مقطع: کارشناسی ارشد

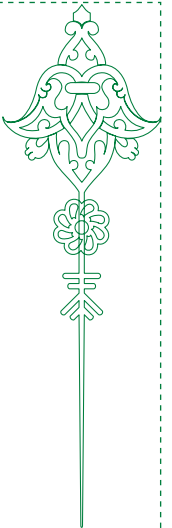
دسته بندی موضوعی: اقتصاد کلان

چکیده:

نابرابری یکی از معضلات عمده اغلب کشورهای در حال توسعه است، بررسی آمارها حکایت از حاد بودن این مسأله در ایران نسبت به کشورهای در حال توسعه دارد. مهمتر از وجود خود نابرابری، اثرات آن بر جامعه است که مطالعه و شناخت آن را ضروری نموده است. هدف این پژوهش «اندازه گیری نابرابری چندبعدی» مناطق شهری کل کشور طی دوره های ۱۳۷۶-۱۳۸۴، ۱۳۶۸-۱۳۷۶ و ۱۳۸۴-۱۳۹۲ است که منطبق بر سه دوره ریاست جمهوری میباشد. ابعاد مورد بررسی درآمد، سلامت و آموزش است و داده های مورد استفاده در این مطالعه، از ریزداده های طرح پیمایش هزینه-درآمد خانوارهای شهری مرکز آمار برای سالهای منتخب استخراج شده است. ابتدا نابرابری تک بعدی در هر یک از ابعاد ذکر شده با استفاده از شاخص های ضریب جینی و آنتروپی تعمیم یافته برای سالهای ابتدایی و پایانی هر دوره محاسبه می شود و سپس نابرابری چند-بعدی با استفاده از شاخص بورگیگنون اندازه گیری خواهد شد. بر اساس نتایج حاصل، ضریب جینی برای بعد درآمد در هر سه دوره کاهش یافته است در حالی که برای بعد سلامت در هر سه دوره افزایش پیدا کرده است. برای بعد آموزش نیز مقدار این شاخص در دوره ۱۳۷۶-۸۴ افزایش و در دو دوره دیگر کاهش یافته است. شاخص های آنتروپی محاسبه شده در هر سه دوره برای هر سه بعد با نوساناتی همراه است به طوریکه در بعد درآمد، دوره ۱۳۸۴-۹۲ بهترین وضعیت را دارد. در بعد سلامت نیز دوره ۱۳۶۸-۷۶ و در بعد آموزش دوره ۱۳۷۶-۸۴ و ۱۳۸۴-۹۲ شرایط بهتری از حیث این شاخص دارند. شاخص نابرابری چندبعدی اندازه گیری شده نیز با توجه به مقادیر پارامترهای ضریب جانشینی و ضریب انزجار جامعه از نابرابری، نتایج گستردهای را در اختیار قرار میدهد. در مجموع این شاخص نشان میدهد که وضعیت در دوره ۱۳۷۶-۸۴ نسبت به دو دوره دیگر بدتر شده است.

بومی سازی اقتصاد تاب آور در برنامه ریزی

رفاه اجتماعی

دانشگاه علامه طباطبائی

دانشجو: سمانه منصوری

استاد راهنما: دکتر عادل پیغامی

دسته بندی موضوعی: اقتصاد کلان

مقطع: کارشناسی ارشد

چکیده

طی نیم قرن گذشته افزایش مخاطرات، تنش‌ها و بحران‌ها مخصوصا در حوزه مالی و اقتصادی، اهمیت مطالعه و تحقیق برای کنترل و مدیریت این تنش‌ها را در قالب مباحث مربوط به تاب‌آوری و مقاوم سازی اقتصادی افزایش داده است. ملاحظاتی که می‌تواند فارق از ابعاد انسانی باشد. از آنجایی که هدف اصلی برنامه‌ریزی رفاه اجتماعی نیز همواره بهبود زندگی بشر بوده است و این امر همیشه در ارتباط مستقیم با شاخص‌های اقتصادی بوده، بنابراین برای داشتن مدل‌های جامع‌تر و کامل‌تر رفاه، ورود علوم تولید شده در حوزه تاب‌آوری اقتصادی در برنامه‌ریزی و سیاست‌گذاری‌ها رفاهی لازم و ضروری خواهد بود. امری که تا کنون در ادبیات متعارف تاب‌آوری و برنامه‌ریزی رفاه مشاهده می‌شود. بر اساس همین ضرورت، هدف پژوهش پیش‌رو پاسخ به این پرسش است که آیا نقاط اشتراک و تلاقی میان دو ادبیات تاب‌آوری اقتصادی و برنامه‌ریزی رفاه اجتماعی وجود دارد؟ نقاط تلاقی و یا مولفه‌های مشترکی که می‌توانند همزمان نیازها و خواسته‌های هر دو عرصه را پاسخ دهند کدام‌ها هستند؟ به همین منظور با مروری مقایسه‌ای بر ادبیات و سپس استخراج و تطبیق شاخص‌های طرح در حوزه تاب‌آوری اقتصادی و برنامه‌ریزی اجتماعی این نتیجه حاصل شد که اشتراک مفهوم بالایی بین دو حوزه وجود دارد. حاصل این تطبیق ارائه یک مدل مفهومی به نام لگاتوم-PEOPLES بود که از طریق انجام مصاحبه با اساتید و متخصصان و تحلیل داده‌های حاصل از مصاحبه به روش داده بنیان، بومی و اعتبار بخشی شد. نتیجه نهایی این امکان را فراهم می‌کند که نه تنها متخصصان و سیاستگذاران این دو عرصه امکان هم‌زبانی و اشتراک هدف یابند و دست به ساختن شاخص‌های ترکیبی توانمند بزنند، بلکه ورود سیاست‌های کلی اقتصاد مقاومتی به عرصه برنامه‌ریزی رفاه اجتماعی را ممکن می‌سازد و زمینه مشارکت علمی و عملی برنامه‌ریزان رفاه اجتماعی در فرایند مقاوم سازی اقتصادی و پایش و تحقق آنها را فراهم می‌آورد.

بسم الله الرحمن الرحيم

- ۱- ما به اصول و آرمان‌های حیاتبخش اسلام ناب محمدی (ص) پایبندیم و تا آخرین قدم برای تحقق آنها می‌کوشیم. همچنین خط مشی امام راحل عظیم‌الشان (ره) و رهنمودهای مقام معظم رهبری را نصب العین خود قرار داده و با اعتقاد راسخ برای عینیت بخشیدن به آنها کمر همت بسته‌ایم.
- ۲- در برابر مشکلاتی که در هر مقطع برای کشورمان پیش می‌آید صبور بوده و برای حل آنها با یاری خواستن از خداوند متعال تلاش می‌کنیم.
- ۳- با کوشش و پایداری، وحدت ملی را که از موجبات پیشرفت کشور است بیش از پیش تقویت کرده، اتحاد و یکپارچگی‌مان را به حد اعلا می‌رسانیم. همچنین در راستای پیشرفت کشورمان از هیچ مجاهده‌ای دریغ نکرده، تلاشهای مذبوحانه دشمن را در تحریم ملت ایران خنثی خواهیم کرد.
- ۴- به لطف خداوند و توکل بر او، با تلاش و اعتماد به نفس، کشور خود را در همه نیازهای راهبردی از دیگران بی‌نیاز کرده و به خوداتکایی توأم با همکاری با کشورهای دوست می‌اندیشیم. بی‌شک این ایمان و عمل صالح است که مسیر پیشرفت ما را هموار و نقایص احتمالی را بر طرف می‌سازد.
- ۵- با افزایش توانمندی‌های علمی خود جهت ایجاد قدرت و مزیت علمی در کشورمان، قدم در عرصه‌های اولویت‌دار دانش‌بنیان می‌گذاریم چرا که پیشرفت علم و فناوری جز با حضور همه جانبه در حوزه‌های علمی و نوآوری به وجود نمی‌آید.
- ۶- محور فعالیت‌های اقتصادی خود را کسب رضایت الهی قرار می‌دهیم و برای رفع نیازهای اقتصادی جامعه، آبادانی زمین، ایجاد کسب و کارهای مولد و اشتغال‌زایی از هیچ کوششی فروگذار نخواهیم کرد.
- ۷- کسب و کار، تجارت و سود و زیان ما را از یاد خدا غافل نمی‌سازد و باعث نخواهد شد که به تکاثر و جمع ثروت پرداخته و کاری بر خلاف دستورات الهی انجام دهیم.
- ۸- ربا را عامل فساد و تباهی اقتصاد و جامعه می‌دانیم و هر نوع فعالیت ربوی را مردود دانسته و حمایت کنندگان و ترویج دهندگان آن را در جنگ با خدا و رسول الله (ص) می‌دانیم.
- ۹- خمس و زکات و مالیات خود را به موقع پرداخت می‌کنیم و با حمایت از اقشار مستضعف جامعه، اختلاف طبقاتی را از بین برده و نظام اسلامی را در ارائه خدماتش به مردم یاری می‌دهیم.
- ۱۰- حتی در بدترین شرایط، کم فروشی و گران فروشی را در داد و ستدهایمان اعمال نکرده، در همه حال بر مبنای عدالت و قانون برخورد می‌کنیم.
- ۱۱- همواره کالای تولید داخل را به کالاهای وارداتی ترجیح داده، با پشتیبانی از تولیدات ملی کیفیت آنها را افزایش می‌دهیم، تحریم‌ها را بی‌اثر ساخته و راه تسلط بیگانگان بر کشور را مسدود می‌کنیم.
- ۱۲- رعایت کیفیت در تولیدات داخلی برای دستیابی به مرغوب‌ترین محصولات جهت اعتلای تولید ملی و کسب رضایت مردم عزیزمان را وظیفه خود می‌دانیم.
- ۱۳- الگوی مصرف خود را اصلاح کرده و از اسراف و تبذیر پرهیز می‌نماییم تا سرمایه‌ها و تولیدات جامعه به بهترین شکل ممکن استفاده شده و بی‌مورد به هدر نروند.
- ۱۴- ما با تمام نیرو در برابر مستکبرین جهانی ایستادگی کرده، کلمه حق را در جهان گسترش می‌دهیم و دست متجاوزین را از دامن مردم و ملت‌های مظلوم جهان کوتاه می‌کنیم.

امروز یکی از چیزهایی که از لحاظ عملی مهم است، مسئله‌ی اقتصاد است؛ دشمن روی اقتصاد کشور ما متمرکز شده. از نظر دشمن، اقتصاد کشور یک نقطه‌ی ضعفی است که [او] میتواند با تکیه‌ی بر آن نقطه‌ی ضعف، مقاصد سوء خودش را در مورد کشور عزیز ما و در مورد جمهوری اسلامی اعمال بکند؛ باید روی اقتصاد [کار کرد]. من گفتم اقتصاد مقاومتی، یعنی اقتصادی که از درون می‌جوشد و احتیاج ما را به دیگران کم میکند و استحکام کشور را در مقابل تکانه‌های خارجی افزایش میدهد؛ این معنای اقتصاد مقاومتی است. «اقتصاد مقاومتی، اقدام و عمل»، این اقدام و عمل باید در جلوی چشم مردم قرار بگیرد و مردم این را ببینند؛ این توقع و خواسته‌ی ما از مسئولین است که با آنها هم در میان می‌گذاریم؛ این مسائل را ما با مسئولین مرتباً در میان می‌گذاریم و به آنها می‌گوییم. شاخصه‌های اقدام و عمل را باید نشان داد.

بیانات رهبر انقلاب در دیدار با مردم اصفهان

۲۶ آبان ماه ۱۳۹۵

تهیه شده توسط شبکه تحلیلگران اقتصاد مقاومتی

ویژه سومین همایش سالانه اقتصاد مقاومتی - بهمن ماه ۱۳۹۵

moqavemati.net

